סודי

מזכירות הממשלה

שם תיק: סטנוגרמות הועדה להתיישבות
מזהה פיזי: ג-7943/1
מזהה פריט: 001gfny
כתובת: 2-120-5-2-5
תאריך הדפסה: 04/03/2019

התיישבות
מ-6.10.77
עד 20.2.79

7943/1 - ג

סודי

מזכירות הממשלה

סטנוגרמה

עותק 2 מתוך 2.

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית
כ"ג בשבט תשל"ט - 20.2.79

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ח. לנדאו, מ. נסים.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: מ. דרובלס, מ. ריבלין, א. תבין, מ. שפירא.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, ז. המר, ע. ויצמן, ד. לוי, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: א. אביחי, ר. ווייץ, א. כץ, ע. לוינסקי, ט. פרידמן, א. שנקר.

ש. תמיר	-	שר המשפטים
א. שוסטק	-	שר הבריאות
מ. בן-מאיר	-	משרד החקלאות
א. בראון	-	משרד החקלאות
ע. גרייצר	-	משרד הבריאות
ר. חביב	-	משרד האנרגיה והתשתית
נ. יניב	-	משרד החקלאות
סא"ל ד. סתו	-	משרד הבטחון
א. עטייה	-	משרד התעשיה, המסחר והתיירות
מ. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : הת/12 חשמל ביישובים החדשים ביהודה ובשומרון עמ' 2.

הת/13 פעילות משרד התעשיה, המסחר והתיירות בישובים החדשים ביהודה ובשומרון עמ' 15.

הת/14 שירותים רפואיים ביישובים החדשים ביהודה ובשומרון עמ' 24.

הת/15 קרני שומרון עמ' 26.

./חשמל

בפרוטוקול זה 36 דפים.

היו"ר השר א. שרון: אני פותח את הישיבה.

הת/12 חשמל ביישובים החדשים ביהודה ובשומרון

מר ר. חביב: אני אלך לפי איזה שהוא סדר, על-מנת שאוכל להפריד בין היישובים המחוברים כבר כיום לרשת זו או אחרת ובין אלה שאינם מחוברים.

היישובים הבאים מחוברים לרשת של חברת החשמל המזרח-ירושלמית: נווה צוף, עפרה, בית-אל, גבעון, מישור אדומים, מצפה יריחו, קליה ואלמוג.

בחלק הדרומי של יהודה יש ישובים אשר מחוברים לרשת הארצית: כל ישובי הגוש, קרית ארבע, הר גילה. גם כל ישובי הבקעה מחוברים לרשת הארצית, למעט "יטב", אשר נמצא בתהליך של חיבור, וניתן לו מעמד של "חצרים צבאיים", והוא הדין עקרונית בשילת. ההזמנה לחברת החשמל הישראלית נמסרה וזה ענין של חודשים ספורים.

זה מביא אותי לישובים, למעט מצפה שלם, תקוע וזוהר, ביהודה שעדיין לא מחוברים לשום רשת ולא הוזמן חיבור. תקוע מצויה בתחום הזכיון של חברת החשמל הירושלמית, כמוה מצפה שלם ונדמה לי שגם זוהר. מכל מקום, לגביהם לא נעשתה פנייה משום גורם על-מנת לחבר אותם לרשת. ככל שמדובר בישוב מצפה שלם עצמו ולא בתכניות הפיתוח האיזוריות, לא יהיה טעם כלכלי לחבר את הישוב הזה. לגבי צרכי הישוב, כמו שהוא, אין הגיון בחיבור. אין הגיון בחיבור בגלל המרחק.

היו"ר השר א. שרון: מה עם תקוע?

מר ר. חביב: איננני יודע אם היא אוזרחה.

היו"ר השר א. שרון: היא אוזרחה באוקטובר 1977.

מר ר. חביב: אם כן, אז הגוף המיישב אחראי להם. לכאורה צריך היה הגוף המיישב או המחלקה להתיישבות לפנות לחברת החשמל המזרח ירושלמית ולהזמין חיבור.

מר א. בראון: היתה תכנית לחבר אותם לגוש עציון.

מר ר. חביב: לכן השתמשתי במלה "לכאורה". הם מצויים בתחום של החברה המזרח ירושלמית וצריך לפנות אליה. אפשר גם להכריז עליהם כעל "חצרים צבאיים" ואז אפשר לחבר אותם לרשת של גוש עציון או בינתיים לשקול אם יש בכלל טעם להשקיע השקעה ניכרת על-מנת לחבר אותם.

היו"ר השר א. שרון: לפי דעתי, צריך לקשור את תקוע לגוש עציון. זה לאורך חוצה יהודה. אני מעריך שזה יהיה ישוב גדול. זה אחד מהישובים העירוניים קהילתיים שאנחנו רוצים מסביב לירושלים, וחשוב לחבר אותו. בחודשים האחרונים סללנו כביש המקשר את תקוע עם גוש עציון, כביש באורך של 7.5 ק"מ, המחבר אותם לגוש עציון. כל הפעילות שלהם היא לכיוון גוש עציון וחשוב להוביל לשם חשמל.

בנושאים אלה אין מנוס אלא לראות גם את ההיבטים המדיניים ולא רק את ההיבטים הכלכליים. בעיני חשוב שהם יחוברו לקו המגיע כיום לגוש עציון.

מר שפירא: כדאי שנתקבל הסבר בקשר למימון. מי קובע מה הם "חצרים צבאיים"?

צריך להביא בחשבון שאפרת אושרה ולכן תקוע קשורה בנושא זה.

מר ר. חביב: בימים האחרונים יש התפתחות אשר פותחת סיכוי שהחברה המזרח ירושלמית - אני מבקש שהאינפורמצי הזאת לא תודלף - במסגרת הסדר אשר מתבשל כרגע, בגלל מצוקה כספית שלהם, או שהיא תסכים מרצון שלה לוותר על חיבור של ישובים והתנחלויות, או שהיא תסכים להאנס בלי שתקים קול זעקה גדולה.

לכן אני מבקש בכל מקרה מן הגוף המיישב האחראי לתקוע - אני מניח שזו מחלקת ההתיישבות - לבוא בדברים עם חברת החשמל לישראל - במחלקה להתיישבות מטפל בזה מר גפן - כדי להתחיל את הטיפול הראשון בנושא החיבור של תקוע.

מר מ. דרובלס: באנו בדברים עם חברת החשמל הירושלים והם טוענים שהם אינם יכולים לספק חשמל לתקוע.

מר ר. חביב: אני מציע שהחטיבה תבוא בדברים עם חברת החשמל הישראלית כדי לבדוק את האפשרות.

אשר למימון: בכל המקרים של הנחת רשת חשמל או חיבור לרשת הארצית, בין אם מדובר בצד זה של הקו הירוק או מצד זה, הצרכן הוא אשר ממן ומשלם לפי כללים קבועים, נדמה לי כפי שנהוג כשמדובר במים.

אשר ל"חצרים צבאיים". זה מושג משפטי. המפקד הצבאי מכריז על כך והוא יכול לקבוע מי מספק את החשמל, וזה לאו דווקא בעל הזכיון. כך יש מקומות אשר קשורים לרשת הארצית.

מר ר. חביב: אשר לגוש של הישובים בשומרון. במשך תקופה ארוכה היו בירורים מקבילים ומפוצלים, שלא היתה בהם בהירות כדי שתהיה תכליתית ושאפשר יהיה לסכם על מה מדובר, על איזה עומס, כמה זה עולה וכו' כדי שאפשר יהיה לשלם וכדי שחברת החשמל תוכל להערך לעבודה.

לאחרונה, על-מנת לשבור את מעגל הקסמים, יזמנו כינוס של הגורמים השונים והיום היתה ישיבה מסכמת בחברת החשמל בדבר חישמול השומרון. מדובר בשלושה קווים: הצפוני - מטול כרם עד ענתה. מקו זה, תוך שנה מיום ההזמנה ניתן יהיה לחבר את סנור מחד ואת שבי שומרון מאידך. אל הקו הזה מתחברים גם כמה ישובים ערביים בדרך. אילו שכם היתה רוצה בכך, הוא אמור היה לספק חשמל לשכם. הוא אמור לספק חשמל לעוד כמה ישובים בסביבה אם יוקמו. הקו הזה יכול לספק מגווט וחצי בלבד אבל המגבלה היא לא בקו אלא בנקודת המוצא שלו בתחנת משנה עמק חפר. בסך הכל, שלושה חוצי שומרון - זה הצפוני ועוד שניים - יכולים לספק 22 מגווט, וזה מספק פחות או יותר את הצרכים של הישובים הקיימים עם פיתוח נראה לעין.

מר א. בראון: אשר לשבי שומרון, חסר מספר קטן של קילומטרים וזה גמור.

מר ר. חביב: זה מספר לא כל כך קטן.

מר מ. דרובלס: 7 ק"מ.

מר א. בראון: אבל יש עמודים וכל הדברים האחרים.

מר ר. חביב: אנחנו מדברים על כמה פעולות של חברת החשמל הישראלית בעת ובעונה אחת, כאשר יכולת הביצוע שלה מוגבלת. מדברים על עוד שני קווים, על קו מעלה אדומים חדש, אנחנו מדברים על ההערכות הגדולה בנגב, כך שהנתונים כפי שנמסרו על-ידי חברת החשמל הם סבירים, במסגרת האילוצים שבמסגרת שלהם פועלת החברה.

היו"ר השר א. שרון: בהכנונים שלכם, האם אתם קושרים אותם עם הצירים של חוצה שומרון?

מר ר. חביב: הקו לאלקנה וחארס יהיה לאורך הציר הזה.

זה מביא אותי לישובים אלון מורה וקרני שומרון, שבאופן זמני יתחברו לקו ענתה עד להתקנת חוצה שומרון מרכזי, מסול כרם קלקיליה לכיוון שכם. אלון-מורה וקרני שומרון זה ענין של כ-18 חודש מיום ההזמנה.

היו"ר השר א. שרון: האם זה הוזמן?

מר ר. חביב: לא. כפי שאמרתי, רק היום היתה ישיבה מסכמת שהביאה את הדברים למצב בשל כך שכל גורם יודע מה הוא צריך לעשות וכמה צריך לשלם.

השר ח. לנדאו: האם יש מחשבה למסור את הביצוע בקבלנות לחברת החשמל? זה יהיה ענין של מחצית הזמן.

מר ר. חביב: אנחנו נבדוק מחדש עם חברת החשמל את האפשרות להחיש בכל דרך אפשרית.

מר ר. חביב: אני מבקש לציין שהאקט אשר מחייב את החברה להרתם לפעולה הוא הזמנה ותשלום דמי קדימה.

אחרת הכל נשאר בגדר דיבור.

הקו השלישי, והוא חוצה שומרון המקורי, הוא לאורך הציר מכפר קאסם, אלקנה, חארס, תפוח. היכולת שלו - 7.5 מגווט. יש כבר ביקוש של 8.2. זאת אומרת, שהוא בגרעון. יחד עם זאת, אני מבקש לומר שלא כל שיאי הביקוש באים באותה עת ולכן ניתן לספק את הצרכים.

היו"ר השר א. שרון: כשמדברים על קו לחארס, האם ברור שמדובר בעיר של 50 אלף נפש? האם התכנון הוא לפי זה?

מר ר. חביב: לא בשלב זה.

מדובר פה על עומס לא קטן, על למעלה מ-4 מגווט.

היו"ר השר א. שרון: מה זה אומר?

השר ח. לנדאו: זה לא הרבה.

מר ר. חביב: זה לא ל-50 אלף איש

היו"ר השר א. שרון: מה לגבי תעשיה?

מר ר. חביב: לפי אותם נתוני ביקוש חצויים שנמסרו על-ידי בעלי הביקוש הפוטנציאליים.

השר ח. לנדאו: האם ראיתם מפת תכנון פיסי של מה שיהיה בשטח כגון: כך וכך דיירים, כך וכך תעשיה וכך וכך מלאכה?

מר ר. חביב: הדיון והסיכומים נעשו בחברת החשמל ~~בשיתוף~~ עם כל הגורמים המקצועיים, מהנדס החשמל של המחלקה להתיישבות ואחרים.

תיו"ר השר א. שרון: אנחנו נעביר אליכם חוברת שלצערי לא הונחה על שולחן הוועדה או הממשלה. הייתי רוצה שתהיה בידך חוברת שלנו על פריסת ההתיישבות והיא צריכה לשמש קו מנחה למחשבות. אולי תגיעו למסקנה שהתפתחות כזו היא ענין של הרבה שנים ובשלב ראשון עדיף להעביר קווים מסוג אחר.

מר ר. חביב: יכולת של קו נתון מוגבלת על-ידי חוקי הפיסיקה. בעיקר קובעים הביקוש הצפוי והמרחק. ככל שהמרחק יותר גדול, צריך לעבור ממתח גבוה למתח עליון. ככל שהדברים חזויים מספיק שנים מראש, ניתן לתגבר את הקו הקיים על-ידי תוספת של קו נוסף או להכנס למתח עליון, אבל זה סיפור אחר.

אם תועבר אלינו החוברת - נעביר אותה לחברת החשמל.

תיו"ר השר א. שרון: לא. אנחנו נעביר אותה אליכם ולא לחברת החשמל.

מר ר. חביב: בסדר.

היו"ר השר א. שרון: מתי יהיה חשמל בחארס?

מר ר. חביב: הייתי אומר שבקווים של אלקנה, חארס ותפוח, אפשר יהיה להתחיל לספק חשמל בקטע הראשון, החל מ-18 חודש מיום ההזמנה. זאת אומרת, שהשלב הראשון הוא 18 חודשים מיום ההזמנה.

היו"ר השר א. שרון: האם הוזמן כבר חשמל לחארס?

מר ר. חביב: עד היום אי-אפשר היה להזמין, כי הענין לא היה בשל. מהיום אפשר להזמין, והגורמים יודעים על כך.

אני מבקש לסכם ולומר שמדובר בשלושה חוצי שומרון חשמליים, שניתן לבצע אותם אם יוזמנו מיד, תוך שלוש שנים.

היו"ר השר א. שרון: איך מגיע חשמל למעלה ~~###~~ אפרים?

מר ר. חביב: זו הבקעה. הוא קשור ומחובה. נותרו עדיין כמה ישובים שאינם מחוברים כגון: מבוא שילה, שילה, רימונים. את שילה ניתן לקשור, היא מחוץ לזכיון הערבי. אם נקשור אותה לרשת הארצית - ניתן לקשור אותה לבקעה וזה ענין של 10 ק"מ קו.

היו"ר השר א. שרון: תקשרו.

מר ר. חביב: אני מזכיר את רימונים, בית-חורון, מבוא שילה ושילה.

מר מ. דרובלס: גם מעלה נחל.

מר ר. חביב: נאמר לי היום שהחיבור לחשמל מבוטל.

היו"ר השר א. שרון: עומד לעלות לשם ישוב כדי להחליף את הנח"ל. אי-אפשר לבטל. תתקן את זה. היא צריכה להכנס לקבוצה של סנור, מעלה נחל, קרני שומרון וקדום.

מר ר. חביב: מר גפן צריך לדעת על כך.

אשר לאפרתה: את יחידות הדיור הראשונות ניתן יהיה בקושי לקשור ליחידות בגוש. אפרתה תחייב קו חשמל חדש לא רק מירושלים, כי כל הקווים עמוסים לעייפה. את היחידות הראשונות ניתן יהיה בקושי להעמיס על הרשת הקיימת, שהיא מלאה.

היו"ר השר א. שרון: אני מבין שצריך להכניס את הענין לפעולה, באשר להזמנות על-ידי הגורמים המטפלים בכל אחד מן הישובים, ויש צורך בזמן כדי להגיע לכל מקום עם חשמל.

אני מציע לבחון כל דרך אפשרית לקידום העבודה, כי יש לנו ענין שהעבודה תבוצע בתקופה קצרה משלוש שנים.

לאור החלטתה של הממשלה בישיבתה האחרונה, באשר לקידוחי מים, צריך להבין שאנחנו נפתח בסידרה של קידוחי מים. קידוחים אלה אינם יוצאים דווקא בתחום של הישוב. יכול להיות קידוח בין ישובים ויש ענין שקידוחי המים יהיו קשורים עם מערכת החשמל.

היו"ר השר א. שרון: נראה לי חשוב להעביר בהקדם כל חומר שיהיה בנושא זה, חומר שיועבר למשרד האנרגיה כדי שהדברים יתוכננו במסגרת קווי החשמל.
אנחנו רואים שורה של קידוחים ולכן צריך לעשות זאת.

מר ר. חביב: קידוח משאבה הוא צרכן גדול וכבד.

היו"ר השר א. שרון: לכן אני מציין את הדברים.

מר ר. חביב: אשר למעלה אדומים ושלב ב' של מישור אדומים, איזור התעשיה. אנחנו בעיצומו של תרגיל אשר נועד להכניס את חברת החשמל לשטח הזכיון הזה. זה קו שיבוא מכיוון בית צפפה.

מר מ. דרובלס: אפרת-תקוע - כיום הקווים בגוש עציון עמוסים ולפי בדיקות שלנו נברר כמה חשמל להעביר.
המרחק קצר ורצוי להמליץ בפני משרד האנרגיה על קו כזה.

אשר לחוצי שומרון - אפשר לפתור את הבעיה על-ידי משיכת קו מענבתה, ולבצע את זה תוך זמן קצר.
צריכה להיות המלצה לחבר את מחנה שומרון, בלי קשר.
לא קיבלנו תשובה בקשר למעלה חורון. היום יש שם גנרטורים. סנור גם כן לא מתחברת.
שלושת הקווים הם אלטרנטיביים. האחד - קו רצוי מענבתה או חוצה שומרון או קלקיליה.

מר ר. חביב: כל השלושה גם יחד.

מר ר. חביב: אני מציע שמר גפן יפגש עם אנשי חברת החשמל ויבדוק אם אפשר לקצר את הזמן לחיבור של שבי שומרון, ואם זה ניתן - זה יעשה. נדמה לי שזה קשה בגלל הגיאוגרפיה.

אשר לבית חורון: אוכל לתת תשובה יותר טובה בעוד ימים אחדים, כשאדע מה תוצאות המשא-ומתן עם חברת החשמל המזרח ירושלמית, שכל הישובים היהודיים יחוברו לרשת הארצית, אפילו הם בשטח הזכיון של החברה הערבית.

ואשר לתקוע: הרשת הקיימת בגוש עמוסה, אבל נבדוק. גם זה נושא שמר גפן צריך לברר אותו.

מר א. בראון: אני מבקש לחזור על מה שנאמר בישיבה הקודמת, שמשרד האנרגיה יראה את עצמו אחראי לישובים באשר לאנרגיה. צריך לראות את הישובים כישובים עם בעיות של אנשים שגרים בהם, וצריך לטפל בישובים. זה חשוב גם מבחינת התעשיה ובהמשך גם לדברים אחרים שיהיו בישובים. המשרד צריך לראות את עצמו אחראי לישובים. אני הייתי רוצה שאם מתברר שיש קשיים ועיכובים בגלל הזמנה או תשלומים - שהדברים יובאו לידיעתנו כדי לנוכל לטפל בהם.

השר ח. לנדאו: ברשותכם, כמה מלים בקשר לחברת המשל, על סמך נסיון שהיה לי, שהוא משמעותי. היה בזמנו ענין של חשמל לישובים בגליל ולישובים דרוזיים. היתה בזמנו החלטה לתת חשמל אבל עמדה לפנינו שאלה של זמן. התברר לי שכאשר בחברת החשמל יש רצון ואם יש החלטה לבצע - הדבר ניתן להעשות בזמן הרבה יותר קצר. תקופה של שנה וחצי להתקנת קו - זה נראה לי קצת מוגזם.

השר ח. לנדאו: בזמנו הצעתי קבלנות, וזה כדאי לעשות והכל ירוויחו.

אם הצעה זו לא מתקבלת, חברת ~~הח~~ החשמל יכולה להתארגן לאורפציה כזו, שאיננה גדול למימדים שלה. אני סבור שאילו ביקשנו מהם - לאחר שתימסר הבקשה - שיעשו את העבודה במחצית הזמן, זו לא תהיה תביעה מוגזמת.

מר ר. חביב: אתה קצת מביך אותי, מטעמים מובנים, כי אני צריך לטעון את הטיעון של חברת החשמל.

צריך לזכור שאלה אינן העבודות היחידות שהיא מבצעת. היא מבצעת קו מתח עליון לירושלים.

חברת החשמל מתפרנסת מחשמל שהיא מוכרת, וצריך להיות לה ענין לסיים עבודות. מכל מקום, נבדוק את הדברים.

היו"ר השר א. שרון: האם אפשר לקבל את ההצעה של תת-אלוף בראון, שתראו את עצמכם מופקדים על מצב החשמל, זאת אומרת שלא תמתינו אלא תראו את עצמכם אחראים לחשמל.

מר ר. חביב: מתוך אחריות שלנו בענין זה, הבאנו את כל הגורמים להחלטה. למען האמת, זה לא הולך כך. יש ענין של תקציב. אנחנו כתובת לאחריות אחרונה אבל לא נוכל לבוא במקום הגופים הקיימים.

היו"ר השר א. שרון: לסיכום אני מציע: 1. יש לזרז את חיבורם של הישובים היהודים ביהודה ושומרון, לרשת החשמל הישראלית. 2. על הגופים המטפלים, לפנות למשרד האנרגיה כדי להזמין את חיבורי החשמל הדרושים. או, נאמר אחרת: על הגופים המטפלים לפנות לחברת החשמל במהירות האפשרית כדי להגיש הזמנותיהם לחיבורי חשמל. 3. משרד האנרגיה יפקח על ביצוע מזורז של העבודות. 4. בעוד חודש ידווח משרד האנרגיה על התקדמות העבודות, מי הם הגופים שפנו וכל ההתקדמות שהיתה.

הת/13 פעילות משרד התעשיה, המסחר והתיירות בישובים החדשים ביהודה ובשומרון

מר עמיה: הפעילות שלנו באיזור יהודה ושומרון היא בשלושה מישורים: המישור האחד - הקמת מרכזי תעשיה איזוריים בכמה ישובים עירוניים, אשר ישרתו גם את הישובים הקטנים שבסביבה - קרית ארבע, מישור אדומים, מעלה אפרים וחארס. אלה יהיו מרכזי תעשיה גדולים יותר.

המישור האחר - סיוע לישובים שהבסיס הכלכלי העיקרי שלהם הוא חקלאי כגון: גוש עציון וישובי הבקעה, אבל כל ישוב כזה יקים לעצמו גם מפעלים.

והמישור השלישי - הקמת מבני תעשיה בודדים בהתאם לצרכים בישובים השונים על-מנת לענות על צרכי הישוב בעיקר בתחומי המלאכה וכן בתחומי השירותים.

הסיוע שלנו מתבטא בהקמת תשתית פיזית, בתיאום עם הגורמים המיישבים, ~~[illegible]~~ובהקמת מבנים והעמדתם בתנאי שכירות נוחים. ברוב המקרים אנחנו בונים את המבנים בעצמנו ומוסרים אותם תמורת דמי שכירות מסובסדים.

אנחנו נותנים גם הטבות כגון הלוואות ומענקים למפעלים מאושרים, בהתאם לדרגת הסיווג של הישוב. היזם מתבקש להשקיע 30% הון עצמי שלו והנותר הם הלוואות ומענקים.

עד כה סיימנו לקבוע סיווגם של עשרים ישובים ביהודה ושומרון בהתאם לדרגות: א+, א, ו-ב'. עלי לציין שבגוש עציון, בבקעת הירדן וגם ברמת הגולן יש ישובים אשר לצרכי מתן ההטבות בתחום התעשיה והתיירות מקבלים מעמד של איזור פיתוח א' אלא אם מחליטים אחרת.

היו"ר השר א. שרון: האם התחילו להקים מבני תעשיה?

מר עטיה: בקרית ארבע, לדוגמה, הוכשרו שני איזורי תעשיה שעליהם הוקמו מבנים על שטח של כ-9000 מ"ר. פועלים במקום 25 מפעלים ומועסקים כ-200 פועלים, שכמחציתם אינם יהודים. בתהליך של בנייה, שתסתיים בשנת 1979, יש כ-5000 מ"ר נוספים.

במישור אדומים הוכשר בשלב ראשון איזור תעשיה על שטח של 600 דונם, על התשתית שבו. הוקמו כ-18,000 מ"ר של מבנים וקרוב לשליש מהם מיועדים ומאוכלסו בקרוב על-ידי מפעל של התעשיה הצבאית. המשרד מקים עתה עוד מבנים בשטח של כ-9,000 מ"ר, שבנייתם תסתיים בחודש אוגוסט או ספטמבר השנה. המספרים האלה אינם כוללים יוזמות של יזמים פרטיים.

השר ח. לנדאו: כמה?

מר עטיה: לצערי, אין בידי מספרים/ מדוייקים. מתוך השטח של 18,000 מ"ר הוקצו הרוב ליזמים. באיזור פועלים כיום כ-30 מפעלי תעשיה, אם כי לא כולם במלוא כושר הייצור, ומועסקים במקום כ-250 עובדים.

השר מ. נסים: כמה מהם אינם יהודים?

מר עטיה: כ-60%. עם הפעלתו של המפעל הצבאי ישתנה המאזן.

היו"ר השר א. שרון: אין שום מגבלה באשר לשטח.

מר עטיה: המגבלה העיקרית היא חשמל. העומס אשר סופק הוא 4 מגווט ויש גרעון של מגווט אחד. לפיכך מפעלים רציניים אינם יכולים להתחיל לעבוד אלא אם יהיה קו חשמל.

מרכז תעשיה אחר הואבמעלה אפרים, שם מכשירים שטח של כ-50 דונם ובשלב ראשון בונים כ-3000 מ"ר. הבנייה היא בראשיתה ותסתיים במחצית השניה של שנה זו.

מרכז אחר מתוכנן באריאל.

אנחנו עדים ליוזמות ופניות של יזמים, ביניהם יזמים שיש להם נסיון תעשייתי במרכז הארץ כגון, מפעל אדרת, אשר יכול לתרום רבות, אבל אין שם קרקע במידה מספקת.

היו"ר השר א. שרון: האם הוגשה בקשה לסגירת שטח למטרה זו?

מר א. בראון: בוודאי.

מר סתו: זה בין הנושאים ששר החוץ ביקש להעביר לחוות דעת.

השר מ. נסים: איזה שטח יעמוד לרשות התעשיה?

היו"ר השר א. שרון: אין הגבלה.

מר עטיה: אני סבור שהמיקום הגיאוגרפי של היישוב ימשוך משקיעים.

מר עשיה: נושא אחר הוא התעשיה בישובים כפריים.
בכל ישוב, בגוש ובבקעה, יש מפעל קטן. כיום
יש כ-15 מפעלים כאלה, ואנחנו בונים בהתאם לצרכים.

אשר לישובים החדשים כגון קרני שומרון, תפוח,
בית אל, תקוע וכו'. כאן יהיו מבנים קטנים בודדים בגודל של 500-1000 מ"ר.
בסך הכל נבנה במשך השנה על שטח כולל של כ-8000 מ"ר. המבנים האלה צריכים
לשמש את צרכי התושבים במקום למלאכה ושירותים. היתר ילכו לחארס.

היו"ר השר א. שרון: האם בשבי שומרון עי-אפשר להקים מפעל תעשייתי?

מר עשיה: כן, אבל הדגש יהיה באריאל.

היו"ר השר א. שרון: ומה בקרני שומרון?

מר עשיה: התכנון צנוע ומדובר על מבנה אחד בגודל של
500-600 מ"ר. השאלה אם צריך להקים שני
מרכזים תעשייתיים סמוכים זה לזה - חארס וקרני שומרון.

היו"ר השר א. שרון: יותר קל לנסוע מקרני שומרון לכפר-סבא מאשר
מקרני שומרון לחארס. בכל מקום צריכה להיות
תשתית תעשייתית.

מר עשיה: תשתית תהיה אבל לא מרכז כמו מעלה אדומים או
חארס.

השר ח. לנדאו: האם אתם בונים מבני מלאכה?

מר עשיה: לצרכי הישוב עצמו. אם יהיו מספיק קרקעות בקרני שומרון וגם יזמים - לא תהיה מניעה לבנות עוד. למעלה אפרים יש קשיים למשוך יזמים. יתכן שחוצה שומרון יקל על הבעיה.

השר מ. נסים: הממשלה החליטה, על-ידי ועדות שרים שלה, לתת תמריצים למה שנקרא "ערי פיתוח", וברור שישובים ביהודה ושומרון הם בכלל זה.

תמריצים בדרגה גבוהה ניתנים למי שעובד במקום אבל בישובים האלה, מכיוון שלא בכולם יש מקורות תעסוקה - אני מתייחס לתעשיה - נמצא שהם מופלים לרעה, שלא מרצונם. חשבתי שצריך למצוא פתרון לבעיה. אם יקדמו את הנושא של התעשיה - זה ייטיב את המצב. אבל זה ענין של זמן.

היו"ר השר א. שרון: אני בעד לתת להם מעמד כזה.

השר מ. נסים: יש להם מעמד כזה, אבל הם לא נהנים מן התמריצים, כי אינם עובדים במקום. יש החלטה כוללת לגבי כל ארץ-ישראל אבל למעשה היא לא חלה על הישובים ביהודה ושומרון משום, שפרט לקרית ארבע ומעלה אדומים, אין בהם מקומות תעסוקה תעשייתיים. אם יש במקום מורים - הם מקבלים.

היו"ר השר א. שרון: איך אנחנו מעבירים דבר כזה?

השר מ. נסים: עוררתי היום את הבעיה הזאת בישיבתה של ועדת שרים לרווחה.

השר מ. נסים: אני חושב שצריך להיות תיאום בין יושב-ראש ועדת השרים לענייני התיישבות, יושב ראש ועדת השרים לענייני רווחה ויושב-ראש ועדת השרים לערי הפיתוח. אני חושש שבלי ישיבה משולשת כזו העניין לא ימצא פתרון. זאת אומרת, אני מדבר על פגישה משולשת בין שר התעשיה, המסחר והתיירות, שר החקלאות וסגן ראש הממשלה.

היו"ר השר א. שרון: צריך לייזום פגישה כזו.

השר מ. נסים: יש לדאוג לכך שהחלטה בדבר מתן תמריצים לנמצאים בערי פיתוח, תחול גם על מתיישבים ביהודה ושומרון, אם כי התעסוקה שלהם איננה במקום.

השר ח. לנדאו: צריך לדבר על דרי יהודה ושומרון.

השר מ. נסים: גם אם אין התעסוקה שלהם במקום, משום העובדה שדבר זה איננו באשמתם. סגן ראש הממשלה בקיא בנושא זה, כי הוא מטפל בו.

מר מ. דרובלס: לפני מספר חודשים הודיע שר המסחר, התעשיה והתיירות הקודם, מר יגאל הורביץ, שמשרדו יבנה בכל ישוב חדש לפחות 600 מטרם עבור מבני תעשיה. הודעה זו נרשמה בפרוטוקול אבל לא בוצעה.

נציג המשרד הזכיר היום ישובים שלהם אופי כפרי, ישובים חקלאיים שצריכים השלמה של תעשיה והמתיישבים יוזמים מפעלים, אבל מכיוון שעיקר הביסוס שלהם הוא על חקלאות - המצב איננו חמור. שונה המצב ב-8-10 ישובים המבוססים על תעשיה כגון: נווה צוף, בית-אל, תפוח, מעלה חורון ועוד. לישובים האלה אין אמצעי ייצור וכל פרנסתם על תעשיה ומלאכה.

מר מ. דרובלס: אם המדיניות תהיה שאנחנו נבנה את מבני התעשיה לאחר שיהיה פרוייקט - יש חשש שאם תהיה הצעה שאי-אפשר יהיה לממשה מיד - היוזם ילך למקום אחר.

אני שואל אם הוועדה יכולה להמליץ בפני אנשי משרד התעשיה, המסחר והתיירות לבנות בכל ישוב לפחות 1000 מ"ר מבנים אשר מתאימים למלאכה ותעשיה. אני מבקש להזכיר שכדי להקים מבני תעשיה, זה ענין של 15 חודשים וחבל להפסיד את הזמן הזה. במצב הנוכחי, אם לא יחול שינוי - הישובים האלה הם בתי מלון ללינת לילה בלבד. ההצעה שלי בדבר הקמתם של מבני תעשיה בכל ישוב באה כדי למנוע ולהימנע ממצב שהתעשיה ממתינה למבנה.

מר עטיה: בשלב זה נמצאים בתכנון, לקראת הקמה מיידית, מבנים בישובים השונים על שטח כולל של כ-8000 מ"ר.

מר מ. דרובלס: האם מדובר על כך שבכל ישוב יהיה מבנה תעשיה?

מר עטיה: כן.
בחומר המונח על השולחן יש פירוט.

מר א. בראון: יש ישוב אחד - נווה צוף - שמשום מה נקבע לו סיווג נמוך יותר בהשוואה לאחרים. הדבר לא תוקן למרות מכתב ופנייה שלי למשרד התעשיה, המסחר והתיירות.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש להוסיף את הישוב נווה צוף למסגרת הישובים שסווגו כ-א+.

מר עטיה: בזמנו היתה פנייה של מר בראון וסגן השר הקודם השיב שבאשר לנווה צוף, נבדוק כל תכנית לגופו של ענין ונתייחס אליה כמו אל א+.

היו"ר א. שרון: זה מיותר. אני מבקש להעביר את הבקשה הזאת לשר.

מר שפירא: האם יש הגבלה לגבי העסקתם של יהודים או ערבים בישובים?

היו"ר השר א. שרון: בעפרה לא מועסקים ערבים. יחד על כן, היתה עכשיו פנייה להצטרפותן של משפחות נוספות, נרשמו 140 משפחות והתקבלו 15. אחד התנאים שהם מביאים אתם את אמצעי הייצור ויעסיקו או את אנשי המקום או רק יהודים.

מר א. בראון: בישובי הסוכנות היהודית יש הוראה לא להעסיק ערבים.

היו"ר השר א. שרון: זה ענין לישוב עצמו. אינני מציע שנקבל החלטה בענין זה, מה עוד שמרבים לדבר על חיים משותפים. כל ישוב בפני עצמו יכול לקבל החלטות שלו.

מר עטיה: כל מפעל מכל יוזמה משקית מעבר לקו הירוק זכאית לביטוח פוליטי באמצעות חברת "ינאי" תמורת פרמיה של 1/2% מן ההשקעה. יש טענה למה אנחנו צריכים לשאת בנטל הזה וכנגדה יש טענה של האוצר.

מר עטיה: יש בעיה אחרת: יזמים אשר הולכים להקים מפעלים בשטחים, הבנקים לא מקבלים את המבנה כבטוחה.

היו"ר השר א. שרון: שר התעשיה, המסחר והתיירות סיפר לי שביוזמה שלו היה דיון אצל ראש הממשלה והושג הסדר בנושא זה.

מר עטיה: לי לא ידוע על הסדר. אנחנו ממשיכים לאשר ביטוחים פוליטיים, בוועדת המנכ"לים שליד משרד הבטחון.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש שתבדוק את הנושא הזה.

אני סבור שאנחנו יכולים לסכם ולומר שיש לזרז הקמתה של תעשיה בישובים יהודיים ביהודה ושומרון ועזה. משרד התעשיה, המסחר והתיירות ידווח על התקדמות העבודה.

אני מבקש לדחוף את הדברים ככל שניתן.

הת/14 שירותים רפואיים ביישובים החדשים ביהודה ובשומרון

השר א. שוסטק: משרד הבריאות החליט בשבועיים אלה לקבל עליו את האחריות והדאגה לשירותי הבריאות בישובים. מונה אדם מיוחד אשר יהיה אחראי לביצוע.

בישיבה הקודמת הוטל עלי לבוא בדברים עם שר הבטחון בקשר להנחיה כללית במידה שנחוצה עזרה של הצבא. עשיתי את הדבר הזה. נפגשתי עם שר הבטחון. היתה לו אוזן קשבת לדברים וההנחיה ניתנה כבר, אם כי איננני יודע מתי ואיך.

מר ע. גרייצר: הפעולה החשובה ביותר היתה ששר הבטחון הפשיר תקן של 5 אחיות, שהקפיא לפני כן. מסרנו את הדבר לקופת חולים של ההסתדרות, מפני ששום קופת חולים אחרת לא פנתה אלינו. כל אחות יכולה לתת שירות לשלושה ישובים. זה פתר את הבעיה של הסיעוד.

היו"ר השר א. שרון: האם יודעים, בתפוח למשל, שיש אחות?

מר ע. גרייצר: לא. רק שלשום הופשרו המשרות ורק אתמול קופת חולים קיבלה אותם.

היו"ר השר א. שרון: האם קופת חולים יודעת שתפוח היא מקום שקופת חולים צריכה לטפל בו?

מר ע. גרייצר: נודיע להם.

יש מקרים שבישוב מסויים גרה אחות, אבל היא רוצה לקטוף חצילים ולא לעסוק במקצועה כאחות.

מר ע. גרייצר: נושא אחר: התנדבות של רופאים לעבוד בשטחים. מדובר ב-5 ישובים שלא מגיע אליהם רופא. אלה ישובים שמספר התושבים בכל אחד מהם 50 - 100 נפש. באנו אתם בדברים ואנחנו בקשר עם הרופאים. המשרד תיקצב סעיף מיוחד, שבינתיים יהיה על חשבון משרד הבריאות, עד שקופת חולים, אשר חייבת לממן את הדברים, תוכל להתארגן בנושא זה.

מדובר על שני ישובים: שילה ותפוח. כשאמרתי לאנשי שילה שאנחנו שולחים רופא אבל צריך להסיע אותו, התברר שאין במה להסיע אותו. אני מקווה שיימצא לכך פתרון.

היו"ר השר א. שרון: מטריד אותה המצב בתפוח, כי זה ישוב קטן שבו ילדים רבים. רוב הנמצאים במקום באו מאיזור ~~אזור~~ החוף. זה ישוב של בני העדה התימנית. יש להניח שקר להם על ההר, ואין שם לא רופא ולא אחות.

מר ע. גרייצר: זה ישוב בעייתי. אצלנו רשום שיש להם 15 ילדים.

היו"ר השר א. שרון: יש שם יותר.

מר ע. גרייצר: אשר לטיפות חלב: זו בעיה של 7 ישובים. סיכמנו עם קופת חולים שאנחנו נראה את האחות של קופת חולים במקום כנותנת שירות, ואם זו לא אחות חיילת - נשלם לקופת חולים עבור השירות. זה מוסכם בעל פה. בראשית חודש מארס הבעיה תמצא את פתרונה.

אני מבקש לחזור לדבר שמציק לי: העדר של גוף מינהלי מפריע בעבודה.

היו"ר השר א. שרון: נטפל בבעיה זו.

אני מודה לשר הבריאות ולמר גרייצר.

* * * * * *

הת/15 קרני שומרון

מר מ. דרובלס: במסגרת ההחלטה בדבר העיבוי בקרני שומרון אנחנו מציעים שבמס' 2 שבמפה, לבנות את הישוב הזמני של הישוב הקהילתי. זה במרחק של 800 מטר. זה מתואם עם השר.

השר ש. תמיר: אני מציע להעמיד # על סדר היום סעיף בדבר מדיניות הטיפול בישובים שבפיתחת רפיח.

היו"ר השר א. שרון: נדון בזה בעוד שבועיים.
כדאי שיהיה ברור שצריך להבדיל בין דברים שבשטח, הפרעות להנחת קווים וכו', שאלה הן פעולות פוליטיות, ובין הדברים הממשיים הנעשים בשטח.
אשר לפעולות הממשיות: לטיפול בישובים האלה ניתנת עדיפות לדוגמה: בישוב חרובית אנחנו בונים כרגע בנייה זמנית.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אנחנו ניגשים עכשיו להקמת חממות ל
המתיישבים, בהשקעה גדולה, מתוך הנחה
שאפילו יהיה הסכם, הם יצטרכו לחיות שם שלוש שנים.

תקציבי הפיתוח כוללים את הישובים ברמת
הגולן, בקעת הירדן, חבל עזה ופיתחת רפיח, כולם בהעדפה מוחלטת, כדי
לאפשר לישובים בפיתחת רפיח להחזיק מעמד כל זמן שהישובים צריכים להיות
שם, וגם מול אפשרויות אחרות שיכולות להיות.

גם לישובי רמת הגולן והבקעה אנחנו נותנים
סיוע כדי לתרום לחיזוקם הכלכלי והמוראלי.

אם תהיה עלינו ביקורת, היא תהיה על
כך שאנחנו לא נותנים מאומה לישובים במרכז הארץ.

מכל מקום, נקיים דיון בנושא זה. יהיה
כאן מר שמעון רביד והוא ימסור פרטים מה נעשה בכל אחד מן הישובים האלה,
איך מאפשרים להם להחזיק מעמד במשך השנים תוך המשך ההתפתחות המשקית
שלהם.

אני הצעתי להם לא לבנות בניני קבע ולא
לטעת מטעים אבל לעומת זה, בכל התחומים האחרים יש העדפה לכל הישובים
האלה.

מזכירות הממשלה

עותק מס. מתוך 2 עותקים

ס ו ד י

-2?-

(697)

תחלטה שמוּדה מס. תת/12 של הועדה להתישבות חמשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום כ"ג בשבט תשל"ט (20.2.79)

תת/12 חשמל ביישובים החדשים ביהודה ובשומרון

מ ח ל י ט י ם :

א. תועדה להתיישבות חמשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית רושמת לפניה את תודעת נציג משרד האנרגיה והתשתית בנושאי אספקת חשמל לישובים היהודיים ביהודה ובשומרון, כדלקמן:-

1) היישובים הבאים מחוברים לרשת החשמל של חברת החשמל של מזרח ירושלים, או שנמצאים בשלבים האחרונים של חבירה לרשת זאת:-

(א) נווה צוף

(ב) עופרה

(ג) בית אל

(ד) גבעון

(ה) מישור אדומים

(ו) מצפה יריחו

(ז) קליה

(ח) אלמוג

2) (א) ישובי דרום יהודה כדלקמן, מחוברים לרשת החשמל הארצית:-

(1) קרית ארבע

(2) ראש צורים

(3) אלעזר

(4) אלון שבות

(5) כפר עציון

(6) מגדל עוז

(7) הר גילה

./כמו-כן

(ב) כמו-כן מחוברים לרשת ארצית כל יישובי הבקעה למעט ייטב; באשר לייטב - ישוב זה נמצא בתהליך של חבירה לרשת החשמל הארצית לאחר שניתן לו מעמד של "חצרים צבאיים" מפאת היותו מצור בתחום הזכיון של חברת החשמל של מזרח-ירושלים;

(ג) ניתן יהיה לחבר את אפרת לרשת החשמל הארצית; כאשר בשלב ראשון יחובר הישוב לרשת הקיימת בגוש עציון, ולאחר מכן באמצעות קוו מתח גבוה חדש מירושלים;

(ד) עקרונית, הוא הדין באשר לשילת - שהזמנה בעניינו, לחבירה לרשת החשמל הארצית כבר נמסרה, ותהליך החבירת כבר החל;

3) מצפה שלם, תקוע וזוהר נמצאים בתחום הזכיון של חברת החשמל של מזרח ירושלים והם אינם מחוברים עדין לאף לא אחת מרשתות החשמל הני"ל, ואף טרם הוגשו בעניינם הזמנות לחבירת מטעם הגופים המיישבים;

4) תושג סיכום בין כל הגורמים הנוגעים בדבר, בעניין פריסת רשת החשמל הארצית על פני השומרון, במתכונת של שלשה קווי מתח גבוה מקבילים (שלשה חוצי שומרון) - אשר יספקו יחדיו, כ- 22 מגוואט חשמל לסיפוק צרכיהם של היישובים במקום, לפי הפירוט העקרוני כדלקמן:-

(א) קוו מתח גבוה צפוני (חוצה צפוני) - יכסה את השטח מטול-כרם עד ענבתא ויחד עם הסתעפויותיו יספק חשמל לישובים באזור בין היתר לשבי שומרון ובית חומותיים (סנור), כל אלא - תוך כשנה מיום מסירת ההזמנות לחבירה לרשת, לחברת החשמל. כמו-כן ניתן יהיה לחבר לקוו זה את הישוב מעלה-נחל;

(ב) קוו מתח גבוה מרכזי (חוצה מרכזי) יכסה את השטח מקלקיליה ועד לשכם. אל קו זה יחוברו באופן קבוע היישובים אלון מורה וקרני שומרון כאשר בשלב הביניים יחוברי היישובים הני"ל לקוו טול-כרם ענבטא - תוך כ- 18 חודשים מיום הגשת ההזמנה לחבירה;

./קוו

(ג) קוו מתח גבוה דרומי (חוצה דרומי) שיתפרס מכפר קאסם ועד תפוח, ויותקן לאורך כביש חוצה שומרון, במגמה לספק חשמל לאלקנה, תרס (אריאל) ותפוח - כאשר הביצוע ייעשה בשלבים שהראשון בהם, חיבור אלקנה, יארך כ- 18 חודשים מיום ההזמנה;

(ד) היישוב סלעית נמצא בתהליך של חבירה ישירה לרשת החשמל הארצית;

(ה) ביצוע התכנית הנ"ל בשלמות ייערך כ- 3 שנים מיום ביצוע ההזמנות;

5) היישובים המפורטים להלן, טרם חוברו לרשת חשמל כלשהי:-

(א) שילה - ניתן לחברו לרשת החשמל הארצית, בבקעת הירדן;

(ב) מבוא שילה - מצוי בתחום הזכיון של חברת החשמל של מזרח ירושלים;

(ג) רימונים - כנ"ל;

(ד) בית חורון - כנ"ל;

(ה) כוכב השחר - כנ"ל;

(ו) קידוחי עוג'א - כנ"ל;

6) הוחל בהליכים המשפטיים והתכנוניים להתקנת קוו חשמל על-ידי חברת החשמל הישראלית לפריסת רשת החשמל הארצית - מירושלים אל איזורי מישור אדומים ומעלה-אדומים;

7) מסתמנת אפשרות להעביר את אספקת החשמל לשכונות היהודיות של מזרח ירושלים וליישובים היהודיים של אזור זה שנמצאים מעבר לקוו הירוק - מידי חברת החשמל של מזרח ירושלים לידי חברת החשמל לישראל;

8) מימושן של כל התכניות לחיבור יישובים לרשת החשמל הארצית מותנה במסירת הזמנות מטעם הגופים המיישבים והעברת הכספים הכרוכים בכך - לחברת החשמל לישראל;

/משרד.

ב. משרד האנרגיה והתשתית ינושא באחריות הכוללת לנושא החשמל הנ"ל, והוא יעקב אחר מימוש התכנית האמורה תוך כדי דיווח לועדה להתיישבות;

ג. משרד האנרגיה והתשתית יבדוק אפשרויות להחיש ככל האפשר את ביצועה של התכנית הנ"ל או חלקים ממנה;

ד. הגופים המיישבים ינקטו באופן דחוף, בכל הצעדים המעשיים הדרושים כדי לממש את התכנית לפריסת קווי החשמל, כאמור לעיל.

מזכירות הממשלה

עותק מס. מתוך 2 עותקים

. 32 .

ס ו ד י

(701)

החלטה (שמורה) מס. הת/13 של הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום כ"ג בשבט תשל"ט (20.2.79)

הת/13 פעילות משרד התעשיה, המסחר והתיירות בישובים החדשים ביהודה ובשומרון

מ ח ל י ט י ם הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, רושמת לפניה את הודעת נציג משרד התעשיה, המסחר והתיירות בענין תיעוש באזור יהודה ושומרון שמתבצע בשלשה מישורים:-

א. 1) הקמת מרכזי תעשיה אזוריים במספר ישובים עירוניים כמפורט בסעיף ד' להלן המשרתים גם את הישובים שבסביבתם;

2) סיוע לישובים כמפורט בסעיף ה' להלן, שהבסיס הכלכלי העיקרי שלהם הוא חקלאי (גוש עציון, ישובי הבקעה), בהקמת מפעלים יזומים על ידם;

3) הקמת מבני תעשיה בודדים בהתאם לצרכים בישובים השונים על מנת לענות על צרכי הישוב בתחומי המלאכה והשירותים;

ב. הסיוע מחבטא בהקמת תשתית פיזית (קרקע, מים, חשמל וכיו"ב); הקמת מבנים והעמדתם בתנאי שכירות נוחים ובמתן הטבות - הלוואות ומענקים למפעלים שנבדקו ונמצאו זכאים לכך מכח החוק לעידוד השקעות הון (מעמד של "מפעל מאושר");

ג. על מנת לאפשר מתן הסיוע לתושבים הגרים בישובים וליזמים המקימים מפעלי תעשיה באזורי יהודה והשומרון סיים באחרונה, משרד התעשיה, המסחר והתיירות, בהתאם להחלטה מס. 18(עפ/13) של הממשלה מיום ו' בתשרי תשל"ח (18.9.77), את סיווג היישובים כדלקמן שהוקמו עד כה באזור יהודה ושומרון לפי החלטות הממשלה:-

(1) אזור א'+

מעלה אפרים, אלון מורה, שומרון, קרני שומרון, תפוח, תארס, עופרה, בית-אל, תקוע, סנור;

(2) אזור א'

אלקנה, גבעון, קרית-ארבע, מישור אדומים, נוה-צוף, בית-חורון, מצפה יריחו;

2 / .

(3) אזור ב'

כפר רות, שילת, סלעית;

(4) לישובים שלא פורטו ברשימה, ובעיקר ישובים חקלאיים בגוש עציון ובבקעת הירדן, ניתן בדרך כלל ובהתאם לסעיפים ב'2 ו- ג'1 של החלטת הממשלה הנ"ל מעמד של אזור פיתוח א', וזאת לצרכי מתן הטבות בתחום התעשייה והתיירות;

ד. (1) קרית ארבע:-

בקרית ארבע הוכשרו שני אזורי תעשיה שעליהם הוקמו מבנים על שטח של כ- 9,000 מ"ר ובהקמה נמצאים עתה כ- 5,000 מ"ר נוספים

במבנים אלה פועלים כיום 25 מפעלים ובתי מלאכה;

(2) מישור אדומים:-

במישור אדומים הוכשר בשלב ראשון אזור תעשיה על שטח של כ- 600 דונם והוקמו בו כ- 18,000 מ"ר מבנים שרובם הוקמו ליזמים ואוכלסו ומיעוטם יאוכלס בעתיד הקרוב. באזור פועלים כיום כ- 30 מפעלי תעשיה ועוד כ- 10 מפעלים נמצאים בשלבי בניה. בהקמה נמצאים עתה עוד כ- 8,500 מ"ר נוספים שבנייתם תסתיים במרוצת השנה הנוכחית, שיוסיפו לאזור עוד כ- 20 מפעלים;

(3) מעלה אפרים:-

הישוב ישמש מרכז אזורי-תעשייתי ומוקם בו אזור תעשיה; בשלב ראשון - על שטח של כ- 50 דונם, עליו ייבנו 3,000 מ"ר מבנים - שבנייתם תסתיים במחצית השניה של שנת 1979;

(4) א ר י א ל :-

בישוב זה מתוכנן להקמה מרכז תעשייתי שישרת גם מספר ישובים נוספים באזור, כגון: אלקנה, קרני שומרון, תפוח. ביצוע התכנית יחל עם העמדת הקרקע שאותרה למטרת זו;

ה. (1) סיוע משרד התעשיה המסחר והתיירות לישובים הכפריים בגוש עציון ובישובי הבקעה, בהקמת מפעלי תעשיה יזומים על-ידם מתבטא במימון הכשרת תשתית, בהקמת מבנים או בשיפוץ מבנים קיימים ובמתן מעמד של מפעל מאושר לאלה שנמצאו זכאים לכך על-פי הקריטריונים המקובלים;

./בישובים

(2) בישובים הקטנים שהוקמו בשנתיים האחרונות באזור יהודה והשומרון, יסייע המשרד בהתחשב בצרכים המיוחדים של כל ישוב;

(3) המשרד עומד להקים בישובים כדלקמן באזור יהודה ושומרון מבנים לתעשיה אשר יענו על צרכי הישובים בטווח הקרוב בתחומי המלאכה והשירותים:-

(א)	עופרה	2000 מ"ר
(ב)	אלון מורה	1200 מ"ר
(ג)	בית חורון	660 מ"ר
(ד)	בית אל	660 מ"ר
(ה)	תקוע	660 מ"ר
(ו)	שומרון	660 מ"ר
(ז)	תפוח	660 מ"ר
(ח)	אלעזר	660 "
(ט)	מחולה	350 "
(י)	נערן	450 "
(יא)	סלעית	440 "
(יב)	חרס	2000 "
(יג)	גבעון	660 "
(יד)	קרני שומרון	660 "
(טו)	אלקנה	660 "

(4) קצב ביצוע התכנית תנ"ל מותנה בהעמדת הקרקעות הדרושות לבנייה;

ו. הועדה להתיישבות מציינת בסיפוק את הודעת משרד התעשיה, המסחר והתיירות לפיה הוקמו עד כה באזורי יהודה ושומרון כ- 30,000 מ"ר של מבנים לתעשיה ובהם נמצאים בשלבים שונים של הפעלה כ- 80 תעשייתיים ובתי-מלאכה; וכי בשלבי תכנון והקמה שם נמצאים עתה למעלה מ- 25,000 מ"ר נוספים. כל אלה אינם כוללים בניה עצמית לצרכי תעשיה ומלאכה - של יזמים פרטיים.

מזכירות הממשלה

עותק מס. 1 מתוך 2 עותקים.

סודי

(704)

.35

החלטה (שמורה) מס. הת/147 של הועדה לעניני התישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום כ"ג בשבט תשל"ט (20.2.79)

הת/14 שירותים רפואיים בישובים החדשים ביהודה ובשומרון

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטה מס. הת/10 של הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום י' בשבט תשל"ט (7.2.79) בעניין פרסונל רפואי ושירותים רפואיים בישובים החדשים ביהודה ובשומרון, לרשום את הודעת שר הבריאות, כדלקמן:-

א. משרד הבריאות לקח על עצמו את תדאגת ואת האחריות לעניין שירותי הבריאות בכל הישובים שם;

ב. 1) בעקבות פגישה בינו לבין שר הבטחון בעניין פרסונל רפואי - הופשרה על-ידי משרד הבטחון הצבתן של 5 אחיות לשם מתן סיעוד רפואי בישובים, כאשר כל אחת מחמשת האחיות תוכל לשרת שלשה יישובים;

2) האחיות הנ"ל הועברו לקופת חולים כללית, לשם הפעלתן;

ג. 1) נעשים הסדרים עם רופאים של בתי-חולים, ישובים וקופת חולים כללית - בעניין העסקתם בהתנדבות של רופאים בישובי יהודה ושומרון;

2) משרד הבריאות קבע תקציב מיוחד למימון ההסדרים הנ"ל, עד אשר קופת החולים, אשר חייבת לממן את עבודת הרופאים, תתארגן לפעולה בתחום זה;

ד. (1) נעשו הסדרים עם קופת חולים כללית להגיש שירותי טיפת-חלב בשבעה יישובים ביהודה ושומרון שמספר המשפחות בהם - נע בין 6 לבין 45 - לפיהם, יראו משרד הבריאות את אחות קופת חולים במקום גם כנותנת שירותים של טיפת-חלב;

(2) אם האחות האמורה אינה אחת-חיילת, משרד הבריאות יממן את מתן השירות הנ"ל.

מזכירות הממשלה

עותק מס. 1 מתוך 2 עותקים

סודי

. 36.

(705)

החלטה (שמורה) מס. הת/15 של הועדה לענייני התישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום כ"ג בשבט תשל"ט (20.2.79)

הת/15 קרני שומרון

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטה מס. הת/4 של הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום כ' בכסלו תשל"ם (20.2.78), לאשר את הקמתו של הישוב הקהילתי-חקלאי, קרני שומרון, כ- 800 מטר מהמחנה הזמני הקיים; ולרשום את הודעת ראש החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, כי מקום הקבע של הישוב תואם עם משרד הבינוי והשיכון.

מזכירות הממשלה

עותק 2 מתוך 2.

סטנוגרמה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה לעניני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
העולמית

י' בשבט תשל"ט - 7.2.79

נכחו:חברי הועדה - השרים: א. שרון - יו"ר, ז. המר, ד. לוי, ח. לנדאו,
מ. נסים, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: מ. דרובלס, א. כץ, ע. לוינסקי,
מ. שפירא, א. תבין, א. שנקר.

נעדרו:חברי הועדה - השרים: ש. ארליך, ע. ויצמן.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: א. אביחי, ר. וייץ, ט. פרידמן

ש. תמיר - שר המשפטים
א. שוסטק - שר הבריאות
ש. אבני - המנהל הכללי, משרד הבינוי והשיכון
ד. בועז - משרד האוצר
א. ביידץ - מינהל מקרקעי ישראל
מ. בצראי - משרד התחבורה
א. בראון - לשכת שר החקלאות
מ. בן מאיר - משרד החקלאות
ע. גרייצר - משרד הבריאות
ר. חביב - משרד האנרגיה והתשתית
אלוף א. טמיר - משרד הבטחון
י. מרגלית - משרד הבינוי והשיכון
א. לוטן - משרד האוצר
סא"ל ד. סתיו - משרד הבטחון
י. סיטרמן - משרד התחבורה
א. עטייה - משרד התעשיה, המסחר והתיירות
ש. רביד - החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית
העולמית
א. שילו - המנהל הכללי, משרד התחבורה

א. לישנסקי - מזכיר הוועדה

משרד ראש הממשלה
מזכירות הממשלה
- צילום מסמך מטווג -
6/7/80
1,4,5-6
8-9-10,16,18-24,28-30
32-33

בפרוטוקול זה 41 דפים

.../סדר

סדר היום: הת/7 התחבורה ביישובים החדשים ביהודה, שומרון ורמת הגולן
הת/8 ביצוע החלטות הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית
הת/9 ההתיישבות בגליל - הקמת מצפים ותכנון יישובי קבע
הת/10 פרסונל רפואי ושירותים רפואיים ביישובים החדשים ביהודה ובשומרון
הת/11 שונות - דיווח בעניינים שוטפים

רשמה: לאה דגני.

.../התחבורה

ה/7. התחבורה ביישובים החדשים ביהודה, שומרון ורמת הגולן

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> פותח את הישיבה.

היום נעסוק במספר נושאים. ביקשתי משר התחבורה ומשר הבריאות למסור לנו על מצב התחבורה ומצב הסיעוד הרפואי ביישובים החדשים ביהודה ושומרון, ובזה צריך לכלול גם את עזה; כן ביקשתי משר הבינוי והשיכון למסור דיווח על מצב הבינוי.

נוסף לכך ביקשתי את נציגי חטיבת ההתיישבות למסור לנו על מצב הקמת המצפים בגליל, נושא שהוזכר לא פעם בישיבות הוועדה הזאת בהקשרים שונים. הקמת המצפים בגליל נמצאת במלוא קצב הכנתם, ועל כך נשמע מפי שמעון רבי.

<u>השר ח. לנדאו:</u> ברצוני להתייחס בדברי לקטע מסויים של התחבורה הציבורית בעיקר ביהודה ובשומרון, לאור ההחלטה שנתקבלה בוועדה באפריל 1978, אך ביצועה החל רק באוגוסט 1978. ניתנה אז הוראה לחברת אגד להפעיל תחבורה ציבורית במספר יישובים ביהודה ובשומרון מסיבה פשוטה, שאין צורך להרבות בדברים עליה: לשמור על קשר בין היישובים ביהודה ושומרון לבין שאר היישובים בארץ.

היישובים שנכללו בהסדר לאור ההחלטה, שבביצועה החל לאחר תקופה לא קצרה, הם: תחבורה בין ירושלים לבין תקוע - שתי נסיעות ליום; בין נתניה לבין השומרון - שתי נסיעות ליום; בין עפולה לבין דותן - שתי נסיעות ליום; רמלה-בית-חורון-ירושלים - שלוש נסיעות ליום; נבי-סלח-תל-אביב - 3 נסיעות ליום.

מדובר כאן בסובסידיה רצינית מאד, כי העלות של הנסיעות האלה במחירים של יוני 1978 מגיעה ל-3 מיליון ל"י, והסכום

3/.

השר ח. לנדאו:

שונה היום ממה שהוא היה אז. לא אכנס כאן לפירוט של מספר המשתמשים בתחבורה זו; לא זה הקובע, הקובע הוא שעלינו לספק תחבורה ציבורית ליישובים אלה; נצטרך לדון בעתיד כיצד להגיע לכך שהשירות יהיה טוב יותר, אולי לשנות שיטה מסויימת מבחינת הציוד. נצטרך למצוא דרך לכך, אם יהיה צורך, לאחר בחינת השאלה של העיבורים.

אי-לזאת ניתנו שירותים של תחבורה ציבורית: בין ירושלים לבין מעלה-אפרים - שתי נסיעות ליום; בקעת בית-שאן וירושלים - שתי נסיעות ליום; ירושלים-מעלה-אדומים - שלוש נסיעות ליום. אנחנו מקווים שבקרוב יופעל גם קו התחבורה בין שילה לבין ירושלים. עלי להביא לידיעת חברי הוועדה שקו זה עדיין לא הופעל, ומתנהל משא-ומתן מעשי לביצוע ההסעה בקו זה.

עד כה מדובר על קווי תחבורה המופעלים על-ידי חברת אגד. עתה אני עובר לקווי התחבורה המופעלים על ידי חברת דן: אלון-מורה-תל-אביב - 3 נסיעות ליום; בארים-אלקנה - 3 נסיעות ליום; זה כולל גם את אריאל ותפוח.

ישנה בעיה לגבי כפר יונתן לאור העובדה שהדרך אליהם עוברת בציר הנפש, שאינו מאפשר תחבורה ציבורית כיום, ונצטרך לחפש דרך - בין על-ידי סלילת כביש מיוחד או מציאת פתרון אחר לכביש לאורך 3 ק"מ - כדי להבטיח את התחבורה הציבורית לכפר יונתן.

עלי לציין שהעלות של סלילת כביש זה של 3 ק"מ לא נכללה בתקציב של משרד התחבורה. כל התקציב של משרד התחבורה לכבישים אינו מספיק אפילו לזה. דבר זה קשור גם לשר הבינוי והשיכון, כי מדובר כאן גם על עיבוי יישובים.

4/.

השר ח. לנדאו:

אני עובר עתה לתחבורה הציבורית ליישובי רמת-הגולן המרכזי דרומה וצפונה. זה מבחינת ביצוע ההחלטות שנתקבלו בוועדה זו, והיה טיפול בהן בין החודשים אפריל-אוגוסט עד שהן הגיעו לכלל ביצוע. אינני מתייחר לומר בזה, כי פתרנו את בעיית התחבורה הציבורית ליישובים. עדיין קיימות בעיות נוספות, אבל כפי שאמרתי קודם, הדבר הקובע הוא קיום התחבורה וקיום הקשר, ואני חושב שמשרד התחבורה רואה מחובתו לפתור בעיות אלו לאור סגמה זו.

כפי שאמרתי בעיית התחבורה לשילה עומדת למצוא את פתרונה בימים אלה. קיימת בעיה חמורה שנצטרך להתמודד אתה, וזו התחברה לקרני-שומרון שעוברת דרך ראש העין ולא דרך כפר-סבא, באשר חברת דן אינה רשאית לעבור בכפר-סבא, כי חברת אגד היא בעלת הזכיון על התחבורה לכפר סבא. אנשי קרני-שומרון נאלצים לנסוע לקלקיליה באוטובוס ערבי ושם לתפוס אוטובוס של חברת דן שעובר דרך ראש העין. אני מקווה מאד שנמצא פתרון לבעיה זו, כי כאן ישנה גם בעיה בטחונית חמורה, ונצטרך לעשות כמיטב יכולתנו כדי להתגבר עליה.

זה הדו"ח שאני יכול למסור ברגע זה על מה שבוצע. השאלה היא מה התביעות ומה עומד לפנינו ולמצוא לזה את הפתרונות המתאימים.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> לגבי התחבורה לקרני-שומרון וגם לקדום לדעתי קיימת בעיה קריטית, כי יש בעיה של אנשים שצריכים לנסוע יום-יום למקום עבודתם. 60% ממתיישבי קדום מתפרנסים אמנם מהעבודה במקום, אבל יש הרבה אנשים שצריכים לנסוע למקום עבודתם בעיקר בכפר-סבא. קיים כאן אבסורד מוחלט, שאנשים צריכים לקחת אוטובוס ערבי והם נאלצים להסתין במרכז קלקיליה עד שמגיע אוטובוס של

היו"ר השר א. שרון:

חברת דן, שאינו רשאי להכנס לכפר-סבא ונוסע בקו פתח-תקוה-ג'לג'וליה. לפעמים קורה שאשה בודדה מחכה לאוטובוס בקלקיליה, וזו בעיה בטחונית חמורה. לדעתי דן אינו חייב לעבור בצומת רעננה, שיכנס בדרך אחרת ויסע מג'לג'וליה דרך נווה-דמון לכפר-סבא. לא ייתכן שאזרחים יהיו חייבים להשתמש באוטובוס ערבי, ולחכות לו בלב קלקיליה.

<u>אורי בר-און</u>: באופן כללי אפשר לומר שהיחס שאנחנו מקבלים מחברות התחבורה הציבוריות הוא למטה מכל ביקורת. (<u>השר ח. לנדאו</u>: לא רק אתם). והדוגמאות לכך הן רבות וקשות. אני אישית מטפל במשרד התחבורה בנושא של התחבורה לשילה זה חודשים. זה אחד הנושאים הכואבים ביותר דוקא לאנשים בנקודות יישוב קטנות, ואני חושב שאנחנו חייבים למצוא פתרון בהקדם.

ישנו צא הנושא של נבי-צלח שבזמנו סוכם שהאוטובוס לשם ומשם יוביל רק יהודים, ומתברר שכל-מיני סיבות האוטובוס הזה עובר דרך הכפרים הערביים, וזה לוקח שעתיים עד שמגיעים לנבי-צלח או חזרה, וזה לא בהתאם לסיכום שהיה.

סוכם בזמנו שלחרש ולתפוח יהיה אוטובוס שלוש פעמים ביום. מתברר שלתפוח האוטובוס מגיע רק פעמיים: בבוקר ובערב, וכאן רוב האנשים אין להם רכב משלהם. יש שם בעיות תברואה שמחייבות קשר | שוטף. לפי דעתי לא היו אף פעם בעיות כל כך חמורות בשטח זה כפי שהן קיימות היום, והכרחי שתהיה שינוי בגישה, ושיהיה טיפול בבעיות אלו מתוך גישה רחבה יותר.

6/.

השר ח. לנדאו: אני מבקש מאד לקבל את כל הדברים האלה בכתב, על מנת שנוכל לספל בהם.

היו"ר השר א. שרון: המשלה החליטה בזמנו שיש לאפשר לאנשי שילה לחיות שם בבתחון, וסוכם על הקמת מבנים, סלילת כביש ותאורה בשחונית - וכל הדברים האלה מתבצעים.

יוסף שפירא: אני מצטער שאני היחידי כאן שצריך לדבר בשביל הגולן. דיברנו על נושא התחבורה בגולן לפני מספר ישיבות רב. אני מצטער שאיני יכול להגיע לחלק מהישיבות, כי ההודעה על קיום הישיבה מתקבלת סמוך מדי למועד הישיבה, ולא תמיד אפשר להתפנות.

היו"ר השר א. שרון: קבענו שאחת לשבועיים ביום רביעי תתקיים ישיבה של הוועדה הזאת.

יוסף שפירא: שר התחבורה הזכיר כאן את כפר יונתן שהדרך אליו עוברת בציר הנפש. אי-אפשר לקבל דבר זה, ולא ייתכן להשאיר ישוב כזה חודשים רבים בלי תחבורה; אפילו הדואר אינו מגיע לשם, כי אומרים שמכונית של הדואר הנע אינה יכולה להגיע לשם. איננו יכולים לקבל זאת, שחודשים רבים אחרי שהוחלט שהישוב יעלה למקום זה, אי-אפשר לפתור את בעיית התחבורה, כיוון שהאוטובוס אינו יכול לנסוע על ציר הנפש. זה אבסורד. אי-אפשר להשאיר ישוב בלי אוטובוס, כאשר האוטובוס הקרוב ביותר הוא במרחק של 25 ק"מ. זהו שירות רע שאנחנו עושים לאנשים שמתמסרים למשימה של בניית ארץ-ישראל. אנחנו יודעים שאוטובוסים של אגד כן נוסעים בציר הנפש, אבל לכפר יונתן אינם מוכנים להכנס. אני מבקש שימצא פתרון לבעיה זו בהקדם; וכן שתהיה דאגה שמכונית הדואר תביא את הדואר לכפר יונתן.

7/.

השר ח. לנדאו: אני ביוזמתי העליתי בעיה זו ואמרתי שנצטרך להתמודד אתה. ישנן כאן גם בעיות בטחון שלא בידינו לפתור אותן.

השר ז. המר: אני מבקש להעיר הערה כללית שנוגעת לכל המשרדים. אני יודע שבמשרדי אני מסתדל לעשות כמיטב יכולתי בכל מה שנוגע ליישובים האלה בשטח החינוך. צריך לשחרר את הוועדה הזאת מהדאגה לפרטים שנוגעים לתחבורה או לבריאות. כל שר צריך להפקיד מישהו מאנשי משרדו, אם זה המנכ"ל או מי שימונה על-ידו, שיסע ליישובים השונים ויברוק במקום מה הם הצרכים והדרישות. לא אנחנו כאן יכולים להגיד מה יש ומה דרוש. נציגי המשרדים צריכים להפגש עם האנשים במקום ויחד לעבוד תכנית ולדאוג לביצועה. איננו צריכים לעשות כאן דברים שהמשרדים צריכים לעשות. כל משרד צריך לראות את הטיפול ביישובים האלה כמשימה לאומית על פי החלטות הממשלה.

אורי בר-און: הדוגמה הטובה ביותר בשטח זה הוא משרד החינוך, אין שום בעיה בשום מקום.

שלמה אבני: לגבי נושא התחבורה לכפר יונתן וציר הנפש - פורפלית לפחות וגם הנדסית ישנה הצדקה לטענה של חברת אגד, אבל כאן אמרו שאוטובוסים של אגד בכל זאת נוסעים. ברצוני להביא לידיעתכם שבימים אלה השלמנו כביש חדש מיהודיה לקצביה, ושר הבינוי והשיכון יחנוך אותו פורפלית בעוד שבועיים. האם הארכת הכביש מקצביה לרושמיה ב-2 ק"מ יכול לפתור את הבעיה?

יוסף שפירא: לא.

אהוד שילה: ברצוני לעמוד על התמונה בכללותה. ביהודה וכשומרון ישנה תחבורה סדירה ל-12 יישובים, ומזה ל-6 יישובים על בסיס של נסיעות מיוחדות, וזה מחוץ למערך ולמעגל של שירות תחבורתי-ציבורי.

כפי שאמר כבר שר התחבורה, לשירות הזה יש מחיר, וזה מגיע ל-10,000 עד 15,000 ל"י ליום, לפי נתוני התנועה שיש לנו. בממוצע ישנם בין 5 ל-15 נוסעים באוטובוס.

הבעיה היא בעיה של הפרט ולא כל כך בעיה של היישוב בכללותו. התדירות היא נמוכה; מדובר על 2 עד 3 נסיעות ליום, משום-כך הרבה מאד מהפרטים האלה אינם מקבלים תשובה לבעיות שלהם.

לפני כשנה נדונה בוועדה הזאת ההצעה להציע ליישובים האלה רכישת זוסובוסים, ושלכל יישוב יהיה זוסובוס משלו, שינוהל על ידי היישוב ואולי יספק פרנסה למשפחה במקום, ואז תחושת הניתוק לא תהיה כל כך עמוקה. כרגע נוסעים בבוקר ובערב, לפעמים גם בצהרים, ובאמצע היום אולי יש עוד מספר נוסעים שאין להם תחבורה, וכפרטים הם חשים תחושה של בדידות, אבל אי-אפשר לפתור בעיות אלה על ידי תחבורה ציבורית.

היו"ר אשר. שרון: אינני יכול בשום-פנים-ואופן לקבל גישה זו כפי שהיא באה לידי ביטוי בהערה אחרונה זו. לפי דעתי תחבורה סדירה זה ענין לאומי-מדיני, ולא יכול להיות שחבל ארץ מסויים לא יהיה קשור אל מוקדי המדינה מפני שמספר הנוסעים שם הוא קטן. זה בלתי-אפשרי. מעולם לא נהגנו בדרך זו. זה חלק מהנוכחות והקביעות בשטח, ואני מציע שלא נסטה ממצב זה אפילו לרגע.

אני מבקש מאורי לרכז את כל התביעות הנוספות שישנן ולהעביר אותן למשרד התחבורה.

9/.

היו"ר השר א. שרון:

בהמשך להערתו של שר החינוך, שאני בהחלט מקבל אותה, אני מבקש בהזדמנות זו מהשרים הנוכחים כאן, שנקבל החלטה עקרונית הקובעת, שהוועדה פונה למשרדים השונים הנותנים שירות לציבור לבדוק אם וכיצד מתבצעות החלטות הממשלה הקשורות בהקמה ובפיתוח יישובים חדשים. כל כמה שארצה לטפל בכל הדברים האלה של מרפאה, תחבורה וכו', איני יכול לטפל בכל הבעיות האלה, כי אינני הכתובת למתן תשובות לשאלות המתעוררות בנושאים אלה. כל שרי הממשלה נושאים באחריות לביצוע החלטות הממשלה, וכל שר במשרדו צריך לטפל בנושאים הנוגעים ישירות לשטח פעולתו. לא ייתכן שיבואו לישיבת ועדה זו יסענו שבמקום מסויים אין אחות או אין רופא ואין אוטובוס. אני פונה בבקשה שכל שר יקח על עצמו לבדוק את הדברים במקום וכל אחד יטפל בתחום שלו בעזרת אנשי משרדו.

<u>השר ש. תמיר:</u> היו לא פעם אי-הבנות בשטח זה. צריך שיהיה ברור שהקמת יישובים זה ענין לוועדה זו; הראגה לקיומם התקין של היישובים זה ענין למשרדים השונים.

<u>השר דוד לוי:</u> אני מבקש שיירשם, כי משרד הבינוי והשיכון ערוך לעשה למתן פתרון בהקדם לאותה נקודה של עקיפת ציר הנפט - קשת, כפר יונתן וכו' - וזה ייעשה בחודשים הקרובים.

הת/9. בינוי ביישובים חדשים בגליל - הקמת מצפים

היו"ר השר י. שרון: כידוע לכם אנחנו נמצאים בתהליך של הקמה - בשנים הקרובות ממש - של 26 יישובים בגליל. מדובר ב-8 יישובים באיזור תפן, הנמצא מדרום למעלות; 8 יישובים באיזור צלמון שבגליל המזרחי בכיוון לאיזור מיגדל וחקוק; ו-9 עד 10 יישובים באיזור שגב, שהוא נמצא בגליל המערבי, מערבה לכפר הערבי סחנין-ערבה-ודיר חנה.

אנחנו כרגע נמצאים שם בתהליך של הקמת 12 יישובים אלה, כאשר האחרים לפי התכנית יבוצעו לפי הסדר שנוכל לבצע. אנחנו עסדנו בגליל בפני תופעה חמורה של חשש לרזרבות של קרקעות המדינה שנותרו בידינו. מדובר בקרקעות המדינה בהיקף של כ-40,000 דונם, עם אפשרות - כתוצאה מהפעולה שנציג אותה היום - לגשת ליעור של 50,000-40,000 דונם של קרקע ממשלתית. כדי שנוכל לשמור אותה כרזרבה לעתיד אנחנו החלטנו על הקמת מצפים שבהם אנשים יעסקו בשמירת השטח, בגידור, בנטיעות, והם יהוו נרעינים להקמת יישובי קבע במקומות אלה בעתיד. פרטים על כך תשמעו ממנכ"ל החטיבה להתיישבות. נוכח המאמץ הכללי של ההתיישבות שקיימת היום, וקיום כל כך הרבה יישובים שאינם מתוקצבים, ואין אפשרות לבנות אותם, נקים בשלב הראשון 26-25 יישובים מתוכננים ונשמור בידינו בין 28 ל-32 מצפים במקומות שונים בגליל. במצפים האלה יטופל בין החודשים מרס עד אוגוסט 1979, וזה יתן לנו רזרבה קרקעית ל-20, 30 או 40 השנים הקרובות לפעולות התיישבות מסוגים שונים, התיישבות עירונית, כפרית וכו'. הזכרנו את ענין יהוד הגליל לא פעם בישיבות שלנו, ואני רואה את הקמת המצפים שעומדים להקים עכשיו כאחד הדברים להגיע למטרה זו.

שמעון רביד: אנחנו עומדים בגליל בפני שתי בעיות עקריות:
ראשית, בעיות הדמוגרפיה ובעיות הפריסה בשטח.
אני אומר מראש, שאין ביומה של חטיבת ההתיישבות, אם בהתיישבות עירונית או בהתיישבות כפרית, לפתור את בעיות הדמוגרפיה, לא לזה מיועדים היישובים בגליל. בעיית הדמוגרפיה צריכה להפתר על ידי יישוב צפוף. תפקיד ההתיישבה הכפרית בגליל, שתכנית זו היא חלק ממנה, להבטיח פריסה במרחב בקרקעות שהן בבעלות המדינה, ועל ידי זה שלא כל עיר שצריכה לפתור את הבעיה הדמוגרפית תתפתח כאי בתוך היישובים שסובבים אותה, ושלא יווצר מצב שמיישוב אחד לשני צריך לנסוע דרך אוכלוסיה ערבית.
בחרתי להביא מפה זו בפניכם, כי היא טובה יותר מכל מפה אחרת ומשלימה את המצב בגליל, וכיצד התכנית שלנו מנסה לתת תשובה על בעיית הפריסה.
(תיאור על המפה) העיגולים האדומים הם יישובי המיעוטים בגליל. העיגולים הירוקים המלאים הם היישובים היהודיים בגליל בפרופורציה לאוכלוסיית הגליל. את האוכלוסיה הזאת מאפיינים שני דברים: ההתיישבות הכפרית בשלבים הראשונים אחרי קום המדינה התרכזה לאורך הגבול עם לבנון, ובצדק. היתה חשיבות מסדרגה ראשונה לייצב את הגבול כאן, ולא ליצור רצף ערבי בין מה שקורה מעבר לגבול ובין xxxx האוכלוסיה הערבית הקיימת מצד זה.
המשאבים הקונבנציונליים לא הספיקו כדי מבחינת התעסוקה.
לתת תשובות ליותר יישובים עד שלא נמצאה דרך גם בנושא של היישוב הכפרי שמבוסס על מטעים ולול, אי-אפשר היה לחדור למרכז הגליל.
דבר שני שמלמדת מפה זו, אם חברי הוועדה יציינו לעצמם איפה עובר הקו של המדינה לפי תכנית החלוקה, הרי קו הגבול וכל האיזור הזה היה מחוץ לתחומי החלוקה של שנת 1947. זו הסטרה של שלושה איזורי ההתיישבות שהם: איזור תפן, איזור שגב ואיזור צלמון.

שמעון רביד:

העינולים הירוקים החלולים מסמנים את המקומות שבהם אנחנו רוצים להקים עד 29 מצפים, שבכל אחד מהם יהיו בין 300 ל-400 דונם בבעלות המדינה ועד 4000 דונם בריכוזים שונים.

תפקיד המצפים לנתק את כושר השמירה על הקרקעות מקצב הקמתם של יישובי הקבע, היות ולאור קצב הקמת יישובי הקבע בשנים האחרונות - גם אם יעשה מאמץ מיוחד - לא נוכל להגיע ליותר מהקמת 5 עד 7 יישובי קבע בשנה בגליל. פירושו של דבר שאנחנו חייבים, בגלל העובדות שנוצרות בשטח, - ליצור איזו שהיא מערכת שתבטיח שנגיע ליישוב 20,000-30,000 או 40,000 דונם קרקע שעומדת לרשותנו היום היא תעמוד לרשותנו גם כאשר נוכל לבנות את היישובים.

לאור העובדה שאיננו יכולים להקים יישובי קבע בקצב מהיר גם מבחינת העלות ומבחינת הפרוגרמה, הרי לפי תכנית המצפים אנחנו עושים את הדברים זמניים בעלות יחסית נמוכה, והייתי אומר, בהשקעה של כ-10% או קצת פחות ממה שעולה להקים יישוב קבע בשנה הראשונה. זה לא בא במקום, אלא תחנה בדרך להקמת יישוב קבע.

מתוך 29 או 32 המצפים כ-20 יאוישו על ידי נרעיני התיישבות אשר מצפים זה כבר לעלות על הקרקע, או נרעיני נח"ל שיתנו שנת שירות שלישית כשירות ביישובים, והם יחזיקו את הנקודות בצורה של מאחזים שנתיים, כאשר התעסוקה תהיה ראשית כל להשגת המטרה שלשמה הוקמו המצפים: שמירה על השטח על ידי גידור וייעור וכדומה.

יש סידור עם המועצות המקומיות ביישובים הסמוכים על עבודות חוץ במידה שלא תהיה מספיק תעסוקה בפונקציה העיקרית של המצפה. 20 המצפים יוקמו במקומות שבהם יש מחשבות ראשונות על אפשרויות של הקמת יישובי קבע בעתיד הרחוק יותר.

13/.

שמעון רבי:

שר החקלאות אמר כאן היום שאנחנו נמצאים בשלבים של הקמת 26 "ישובי קבע. גם בקצב האופטימלי פירושו של דבר שנגיע לאחד הי"שובים האלה אחד לארבע שנים במקרה הטוב. לכן החשיבות שב-20 נקודות אלה של המצפים "שבו חלק מהגרעינים המיועדים לעלות ל"ישובי הקבע, ובחלק תהיה תורנות של הגרעינים של התנועות ההתי"שבותיות שמיועדות להן נקודות אלה, אם כי זה אינו יוצר מחוי"בות קבועה לחלוטין.

לגבי 9-10 מצפים נוספים שבהם קשור הנושא של הקמת "ישובי קבע, הדבר אינו ברור לחלוטין. אנחנו רוצים ליצור בשיתוף עם גופים ציבוריים, כגון: הרשות לשמורות הטבע וכדומה, אכסניות נוער, בתי-ספר שדה - ליצור ריכוזים של קבוצות אנשים של 6 עד 10 משפחות שתעבודנה בכל מקום תעסוקתי בפעילות שקשורה באיזור, עם פתוח מחוי"בות שלנו לגבי דאגה לנושא התעסוקה, כאשר המשפחות האלה מתחי"בות לשמור על מספר כללים. הכלל העיקרי הוא שהנושא "היה ללא שום העסקה של ערבים כזאת או אחרת; אנחנו מעבדים עכשיו איזה חוזה שהאנשים "צטרכו לחתום עליו שידאג גם לצד המשפטי של הנושא הזה.

לשם אינפורמציה - התקציב לכל הפרויאקט הזה מתרכז במחלקת ההתי"שבות של הסוכנות בסך הכל של 250 מיליון ל"י, מהם הוכנסו 100 מיליון ל"י לתקציב השנה, ו-150 מיליון ל"י "יכללו בתקציב של השנה הבאה לגמר אאאאאאאא הפרויאקט. בימים אלה אנחנו עוסקים בנושא של בדיקת המיפרש בשטח, ואני מניח שזו נקודה חשובה נוספת לנסות לגמור את המצפים ככל שניתן בהיקף כזה בזמן אחד ולא למשוך זאת על פני תקופה ארוכה; אאא בתקופה הקרובה "עמדו בפני הקמת 26 נקודות, כי לגבי מספר נקודות "ש אאאא בעיות אם זה בקשר לשמורת טבע או בקשר לבעלות פרטית על הקרקע. בין 20 ל-26 נקודות

14/.

שמעון רביד:

אנחנו מקווים שתאוי"שנה עד גמר שנה זו, והספה הזאת שלפניכם ממחישה את הפיזור של הנקודות בלב מרכז הגליל (העיגולים הירוקים החלולים).

אני חושב ומקווה שתמונתה הגליל מבחינת נוכחותנו בו, בעיקר לגבי ריכוזי האדמות, - אא נצליח להגיע לכך שהתמונה תהיה אחרת לגמרי בקץ הבא. על-ידי הפעולה הזאת אנחנו מעריכים שנוכל לשים את ידינו בבטחון על סדר גודל של קרקעות רב יותר, על ידי עצם הקמת המצפים וגידורם, ועוד מספר כזה על ידי פתיחת הגישה לנושא הי"עור בהיקף כזה.

זאת אומרת, שאנחנו למעשה מתוך כ-140,000-150,000 דונם נוספים שישנם בבעלות המדינה באיזורים אלה, על קרוב ל-100,000 דונם נוכל להשתלט בעזרת התכנית הזאת על ידי נוכחות ממשית.

<u>אברהם כץ</u>: מרבים לאחרונה להשתמש במשפט: מעט מדי ומאוחר מדי. איני רוצה לעשות פרפרזה על המשפט הזה, זה לא מעט מדי ואני מקווה שזה לא מאוחר מדי, אבל לגבי הגליל צר לי להגיד שאני חושב שזה מאוחר מי, ומי שמכיר את המצב בשטח יסכים אתי. אנחנו עשויים לזכות בגולן, כי זה שטח בטחוני, ולהכניס שם כל מה שאנחנו רוצים, אבל עלולים להפסיד את הגליל, וזה הרבה יותר חמור. אני מחייב כל פעולה שתיעשה בקצב מהיר יותר ואינטנסיבי של השקעות בשטח, וכל אחד צריך לעשות במיגזר שלו כל מה שאפשר כדי לעודד ביצוע התכנית הזאת.

שאלה לגבי כוח האדם - שמעון התייחס כאן לגרעיני התי"שבות. האם מדובר על גרעיני התי"שבות קיימים או גרעיני התי"שבות מתוכננים? מה עושים בשאלת כוח-האדם לגבי המצפים המתוכננים?

אברהם כץ:

בזמנו דובר על יוזמות פרטיות וחצי פרטיות בכל היישובים בגולן ובגליל. גם הם מהווים נוכחות מסויימת בשטח, האם יש תוצאות ליוזמות כאלה?

האם השטחים המיועדים למצפים נקיים מכל מבנה או מטעים, או דברים אחרים שקשה לעסוק בהם, והם עלולים להפריע.

<u>שמעון רביד:</u> לגבי כוח האדם - המדובר ב-20 מצפים תנועתיים ואמנו מקווים שהחל מחודש יולי השנה כל 30 המצפים יהיו מאוישים בקצב של 4-5 לשנה שבעתיד יהפכו ליישובי קבע. הלוואי שיכולנו לקלוט את כל הגרעינים שמתינים בתור לעלות על הקרקע. בשנה זו נוכל לאייש מצפים בכ-500 איש, שבחלקם הם גרעינים שמוכנים כבר עכשיו לעלות, למרות הידיעה שזה יקח עוד הרבה זמן עד שהם יהפכו ליישובי קבע; חלק מהם הם גם חלוצים.

ב-20 מצפים יהיו בערך כ-400 איש. בתוך המצפים האלה יהיו 5 היאחזויות נח"ל זוטא. אנחנו נכניס נח"ל במקומות שיש לנו בעיה שם להחזיק את השטחים; אם זה שטח אש של הצבא איננו רוצים להכריז על בישולו. בכל המקומות האחרים אין שום בעיה פיזית שספריעה. המצפה נמצא במרכב בין 300 ל-400 דונם, שזה המינימום, עד לריכוז של 4000 דונם בצירוף מסויים.

לגבי הנושא של היוזמות הפרטיות - 10 מהמצפים שמקווים להשלמתם מבין ה-20 או 29 המצפים, הם פתוחים לצורות התיישבות יותר חופשיות מאשר הצורות הקונבציונליות. זה במסגרת החובה שתוטל על האנשים שלא להעסיק ערבים, והם יצטרכו לקחת את ~~xxxxxxx~~ החובה עליהם עצמם, להקים איזה מבנה יחסית חופשי ~~xxxxxxx~~ בנוסח של יישוב קהילתי אולי יותר גדול, והתגודדות לצרכי אספקת שירותים מוניציפליים.

שמעון רבי:

בהתאם לידיעות שקיבלנו גם מאנשים שהגיעו דרך להתאחדות האיכרים ולפי הפניות שיש לנו, יש מספיק מועמדים שמוכנים ללכת לצורת התי"שבות קצת יותר חופשית. אנחנו רואים בזה ברכה לפחות לתקופת יתד.

ה"ו"ר השר א. שרון: אינני יכולים לתת הנחייה שלא להעסיק ערבים, ישראל, והם זכאיים לקבל עבודה כמו כל יהודי, כי הערבים הם גם אזרחי | אבל אני נתתי הנחייה חד-משמעית שהחוזה שייחתם יהיה כזה, שאם יתגלה אפילו החשש הקל שבקלים, שעל ידי הפעולות האלה ניתן לגייסציה להתי"שבות ערבית בסקומות אלה, המתי"שבים היהודיים יפונו מייד. בכל הפעולה הזאת מדובר על שמירת דזרבה של קרקע ל-20 או 30 השנים הבאות להתי"שבות יהודית בגליל על צורותיה השונות. מבחינה זו ההנחייה היא חד-משמעית אפילו אם זה נראה כגורם מגביל, אבל גם בפגישה עם נציגי התאחדות האיכרים דיברנו על זה, שיהיה ברור לכולם שלא תהיה שום התי"שבות כזאת שבחסותה תתחיל התי"שבות ערבית באותו מקום, וקיבלנו את הסכמתם ותמיכתם.

עקיבא לוינסקי: כולם יודעים עד כמה הדבר הזה חשוב, אבל אני רוצה לערער על הקונצפציה. אמרתי אותו דבר בדיון בהנהלת הסוכנות כאשר אישרו את התקציב לביצוע הפרויאקט הזה.

מצד אחד אני מקבל את ההנחה שעל ידי זה אנחנו מכינים לנו אפשרויות לדזרבה קרקעית ל-30 או 40 השנים הקרובות. אבל יחד עם זאת אני חושב שאנחנו חייבים כאן להחליט לעצמנו שאיננו רוצים לחכות 20 או 30 שנה, באשר ברגע שזה כך מתקבל וכך נתכנן, והאנשים ידעו שהם יושבים שם באופן זמני, השאלה הדמוגרפית לא תיפתר שם אף פעם. חלק מהם יכולים להפוך מוקדם יותר ליישובי קבע, אבל זו שאלה של כסף ולא שום דבר אחר. 17/.

עקיבא לוינסקי:

אני מציע שלושה דברים למחשבה. האחד, עניין יישוב הגליל יש לראותו כמשימה לאומית-יהודית, וזה דבר שהסוכנות יכולה לעסוק בו ולעורר בו עניין.

דבר שני, אנחנו נמצאים כמעט בסצב שהיה בתקופת הסנדס, יש אנשים, יש קרקע ולא מיישבם. הוויכוח היה אם בכלל צריך התי"שבות בגליל.

היו"ר השר א. שרון: איפה היה ויכוח כזה?

עקיבא לוינסקי: היה ויכוח על המשקל שיש לייחס לגיוס הכספים בעולם היהודי; התחילו להגיד שהתי"שבות החקלאות הגיעה לסופה ואין צורך יותר. יש לי שלוש חוות-דעת של פרופסורים שצריך להקטין את התי"שבות החקלאית. עניינו בגליל בפירוש מחייב לעשות זאת.

דבר שלישי, זה שאנחנו אומרים שעל ידי הכספים האלה אנחנו רוצים להבטיח רזרבה קרקעית ל-20 או 30 שנה, אינו עונה על הבעיה. אם האנשים לא ידעו שתהיה שם תעסוקה הם לא ישבו שם. צריך לעשות תכנית משולבת בשני הדברים. אני מבין שעדיין אי-אפשר להגיד בכל מקום אם יהיה שם יישוב קבע או לא, בחלק אולי כן, את אלה צריך לקדם בפסגרת שלוש השנים הקרובות. לכן באיזור התי"שבות צריך להתחיל לתכנן התי"שבות מעשית.

צריך לראות כמה דברים במשולב. בגליל אנחנו מדברים על הקרקעות אאא האלה, אבל יש גם אחרים. אני חושב שבמסגרת זו צריך להקדיש תשומת לב גם לפיתוחה של צפת וגם של נצרת עילית. צריך ליצור אפשרויות תעסוקה כדי שאנשים יתקרבו למקומות אלה. אם לא תהיה עבודה במקום כמו צפת ונצרת עילית - שם אין שום מרכז עירוני לפעולה ציבורית-תרבותית, אין קולנוע, ועל ידי זה מבריחים

עקיבא לוינסקי:

אנשים מהאיזור. אם נחזק את צפת ונחזק את נצרת עילית, ונדאג לאיזורים האלה זה גם כן יכול לעזור. בשלב זה גם ארגון ענייני התחבורה יכול לעזור. הגליל כולו צריך להיהפך למקום משיכה להתיישבות יהודית.

אני חושש כל הזמן כאשר מנסים להציג זאת כמאחזים, באשר יש גם צד לא פרודוקטיבי ופרובלמטי בעניין זה. הייתי שמח אילו כולנו היינו מתאחדים על עניין זה.

היו"ר השר. א. שרון: אנחנו רואים זאת בדיוק באותה צורה. יש כרגע שלב אחד, שמוכרחים לתקוע יתד בכל המקומות האלה. זהו מיבצע שבהיקף כזה לא בוצע אף פעם. אולי בשנים עברו ובשנים שהיה כוח צוות לעשות דברים כאלה.

עקיבא לוינסקי: מתוך אותה הרגשה תעמוד שאלה של כלים כדי לעשות זאת. נעשה כל דבר על מנת לכוון כל אפשרות בזמן הקרוב ביותר ונעמוד בקוח הזמנים.

היו"ר השר א. שרון: ב-12 מקומות מתוך ה-29 מתנהלת כבר עבודה של פריצת דרכים, הכנת מישטחים וכדומה.

השר ש. תמיר: לגבי הדברים שנאמר כאן על שטחי ארץ ישראל לפי תכנית החלוקה של 1947 - אני מסלין להביא בחשבון שזו אינה תכנית סטטסטית של אז, כי גם כיום יותר ויותר ערבים מתייחסים לזה ברצינות. (השר ז. הסר: מי מתייחס לזה?) בעיקר הערבים, אבל תמצא גם יהודים שמזכירים זאת.

השר ש. תמיר:

המסקנה הנגזרת לדעתי בעקבות דברי עקיבא לוינסקי, שבהקשר למבצע זה, שהוא חיובי כשלעצמו ויש לברך עליו, כדאי היה - איני יודע אם זה שייך לוועדה זו או לוועדה לענייני הגליל, שהוקמה בישיבה האחרונה של הממשלה, והיא צריכה לטפל בזה - לטפל בנושא של יישובים עירוניים נוספים בגליל. אם מדובר על קצב מעשי ופסיכולוגי כאחד, עם כל חשיבותו של הנושא, את המצוקה העיקרית הדמוגרפית זה אינו פותר ל-5 או 7 או 10 השנים הקרובות.

איני יודע כלל אם יש תכנון ליישובים עירוניים בגליל בקצב שישים לאל כל מחשבה לריחוק הגליל או הרפיית מבחינה לאומית, מבלי להזכיר את ענין 1947.

אני מציע שדבר זה יבורר בין יו"ר הוועדה הזאת לבין יו"ר הוועדה לענייני הגליל, כדי שהנושא של יישוב הגליל לא יפול בין שתי הוועדות.

אלגבי המגמה שהמאחזים האלה ישארו עבריים. אני מציע כאן לנהוג בזהירות מירבית. לא חשוב אם יאמר פה בוועדה או שזה ייעשה בחוזים. הממשלה כממשלה לא תוכל להכין חוזים כאלה. (שמעון רבידי: הסוכנות יכולה). אני מציע שנושא זה יבדק במשרדי שלנו, כאשר הכיוון שעליו נרמז חייב להיות ברור שהכל בידי הסוכנות, ואז אפשר להחליט על המקום ללא חששות ולהבטיח זאת.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> איני יודע אם השר לוי כבר השתתף בישיבות הוועדה הזאת, אני מקדם אותו בברכה. לפי החלטות הממשלה ישנה ועדה אחת המחליטה על הקמת יישובים עירוניים או כפריים משני צדי הקו הירוק, או בחלקי ארץ-ישראל, וזו הוועדה הזאת המשותפת להנהלה הציונית ולממשלה. מה שנוגע לטיפוחם וקידומם של יישובים אחרים, ומתן דחיפה נוספת - למטרה זו הוקמה ועדה, שבהחלט צריך להיות מגע אתה, מאחר ומדובר באותם האנשים, אבל לגבי

היו"ר השר א. שרון:

עצם ההחלטה ועדה זו לא רק רשאית, אלא זה בדיוק תפקידה המוגדר הן בהחלטות הממשלה הקודמת, או בישיבה הראשונה או השניה של הממשלה הנוכחית, שאישרה את סמכויות הוועדה כפי שהצגתי אותן בפניה.

אני חושב שהערת שר המשפטים בנושא הערבים היא נכונה מאד. אני הסתייגתי בנושא זה גם קודם, אבל ישנה בעיה, לכן נמצא פתרון בנושא זה בכיוון הסוכנות היהודית והקרן-הקיימת והן בלבד, והקרן הקיימת לישראל נותנת יותר בטחון בתחום זה.

אני מבקש לקחת לשימת לב את הערת שר המשפטים ולהיעזר בשירותיו של משרד המשפטים בניסוח החוזה. הממשלה חייבת להיות זהירה בענין זה בצורה מוחלטת.

<u>השר ש. תמיר:</u> האם הוועדה הזאת היא הוועדה המוסמכת לגבי יישובים עירוניים?

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> הנושא הזה נדון בהרחבה לא אחת בוועדה זו. אם אקח לדוגמה את מעלות שאנחנו רוצים להביא את אוכלוסייתה ל-50,000 נפש, ומי יתן ונגיע, אני מאחל לכל עיר בגליל שתעלה ותגדל, בפירה רבה אנחנו ניתן פתרון לבעיה הדמוגרפית, אבל בשום אופן לא ניתן פתרון לנקודה שמעורתת את דאגתך וציינת אותה בתחילת דבריך, על כך שהמחשבות על שנת 1947 לא נגוזו, אלא שהן קיימות ושרירות, ואפילו נוברות לאחרונה. אנחנו יודעים שיכולה להיות עיר גדולה ביותר בגליל במקום אחר, והגליל לא יהיה שלנו. מסבך הדברים שהתיישבות החקלאית נותנת לה שליטה בשטח, כי מדובר בשטחי מרעה של אלפי דונם מגודרים, מטעים, מיתקן מים וכדומה, שמחייבים רציפות ודרכים.

היתי אומר שאלה בעיות בהגנה המרחבית.

יש כאן מערכת שלמה של עשרות מרכיבים שנותנים אפילו לאוכלוסיה

התי"שבות 7.2.79

היו"ר השר א. שרון:

קטנה, ואני מקווה שהאוכלוסיה כאן תהיה גדולה. אני מציע שנקדיש לכך דיון ואלה הנושאים באחריות נוספת בנושא זה יצינו את תפישתם. אם סדובר בשליטה בשטחים לא מצאנו עד היום שום דרך יותר טובה מאשר דרך זו של התי"שבות קונבנציונית. אפילו שטחי האש שלא נראים בעיניו כדבר פשוט, כי מערכת הבטחון מיועדת למטרות אחרות, שמולה מערכת ההתי"שבות בגליל יש בה הרבה בעיות יותר מכריעות וחשובות. אפילו שטחי האש חודרים לשטחים של אוכלוסיה ערבית, בעוד שהתי"שבות יהודית היתה מונעת זאת. אני בעד הפעלת אחרים כאן לפתרון בעיות באשר לקרקעות ככל שניתן. אבל לגבי השליטה בשטח מדוע מוכרחים להיות דבקים בתפישה של התי"שבות יהודית, זה מובן מאליו.

<u>השר דוד לוי:</u> ברור לי שעל בעיה רצינית זו של התישובים הדמוגרפיים לא זו התשובה. זה לא ייהוד הגליל ולא יישוב הגליל. מבלי שדברי יישמעו כהתעלמות מהקשיים, זה הפתרון הקל ביותר, ולדעתי לא יקדם את המחשבה ליישוב הגליל. זו תשובה חלקית וספק אם היא תעמוד במיבחן, ואם היא תעמוד בסכנה הזו של שמאיפת על הגליל. קשה לי לקבל בשנת 1979, עם כל מה שעשינו ועושים, את התפישה שמחזירה אותנו לתקופה של חומה ומיגדל, משום שהמיצפים לדעתי לא ישיגו את היעד הזה שהיינו רוצים, ואני חושב שהם ירחיקו אותנו מההתפודדות האמיתית עם הבעיה, כי יש לנו תשובה: הקמת מיצפים.

אבל מאחר שהנושא כבר מופעל בשטח, אני מבקש את היו"ר לראות בהחלט את המיצפים כהיערכות אמיתית מצדנו לתכנון ויישוב הגליל. כי אם לא נעשה כן אני מסופק מאד אם התשובה הזאת יהיה בכוחה, ויהיו החוקים אשר יהיו, לעצור את הסכנה הזו של והמאיפת.

השר דוד לוי:

נוצ'א צוותים וניצור פתח, אבל כאשר אין יישובים ואין יהודים במקום, שום דבר לא יעצור בעד אותה סכנה.

לכן אני מבקש שבישיבה הבאה נעמיד על סדר יומנו את התכנון של יישובי קבע בגליל. אני עומד להורות למשרדי להתכונן לכך לפחות מבחינת התכנון.

היו"ר השר א. שרון: להחשת בניית 26 יישובים
האם אתה מתכוון xxxx לאכאאאכאכאכאכאכ
שכרגע נמצאים בתהליך הקמתם, או לתהליך הפיכת המיצפים ליישובי קבע?

השר דוד לוי: להפיכת המיצפים ליישובי קבע.

היו"ר השר א. שרון: ישנם נרעיני התיישבות שמחכים בחוץ-לארץ למעלה מ-3 שנים ואין תקציבים ליישובי קבע. אנחנו עומדים בשארית כוחנו מבחינה כספית. ישנילחי רצון להתיישב, שלא היה עד עכשיו, של כל קשת תנועות ההתיישבות מאז שנות ה-30. בשנות ה-50 היה גל התיישבות כתוצאה מאילוצים אחרים.

נצטרך לקבל דיווחים איפה עומדים בבניית היישובים שהיו מתוקצבים לשנה הקרובה ועוד לא התחלנו לבנות אותם. יש פיגור גדול כתוצאה מההחלטה המבורכת על הגדלת היישובים, והפיגור גדל בשנתיים האחרונות, אפילו לגבי יישובים שתוכננו על-ידי הממשלה הקודמת ועל-ידי הממשלה הזאת. בסך הכל זה מסתכם ב-57 יישובים ואם נוסיף את ההיאחזות ברפיח, נעמה ליד יריחו מגיעים ל-60. זה פי שלושה ממה שהיה מקובל בשנים טובות. אנחנו עומדים בפני שוקת שבורה.

היו"ר השר א. שרון:

אני רואה מה יש בידינו כרגע, והמגמה היא לעשות מה שאתם אומרים, ולהציג מה מהמקומות האלה יכול להיות יישוב קבע ומה רק שטחי מרעה או מקום מרפא.

<u>אורי בירדס:</u> נושא הפרישה של המיצפים הוצג כמרכיב של שמירת הקרקע. בהמשך לדברי שר הבינוי והשיכון, ברצוני להביא לידיעת הוועדה, שממשלת ישראל החליטה בשנת 1974/75 על תכנית ליישוב הגליל שבמקבותיה המדינה הפקיעה 20,000 דונם בגליל, ומתוך זה 10,000 דונם היו xx קרקע של המדינה, ו-10,000 דונם הנותרים חציים מפרטים ערבים וחציים מפרטים יהודים. מ-5000 דונם של קרקע יהודית שהופקעה הם באיזור צפת ונצרת 2800 דונם, וכ-2000 דונם באיזור כרמיאל. הקרקע במקטור הערבי מאז שבוצעה ההפקעה היא ללא מצב של פעולה, ולמדינה אין שליטה עליה, כי התכנית לא מומשה, והמכנה היא שאם זוכרים שביום ההפקעה היה "יום האדמה" וכאשר נבוא לממש זאת נעמוד בפני "עמי אדמה" נוספים. לכן חשוב שהממשלה תקבל החלטה למימוש החלטה הקודמת. מדובר באלפי דונם שבכוחם להגדיל את צפת ואת כרמיאל.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני מבקש לקבל מכם בעניין זה חומר בכתב, כדי שאוכל להביא את הדבר הזה בפני הממשלה.

<u>מ. דרובלס:</u> אני מסכים עם שר הבינוי והשיכון, שמתרון המיצפים הוא לא מתרון קבע, ואנחנו נמצאים במצב שחייבים לתפוס את השטח. בגליל יש כל יום רברים חדשים. אנשים שגרים שם היום מתפשטים על שטח נוסף שבהם מתוכנן להקים מיצפים.

מ. דרובלס:

מבחינת "שובי" הקבע בגליל יש 10 תכניות היום שאפשר להתחיל לבנות לפיהן, אבל הבעיה היא תקציבית. 4 מהמיצפים נוכל בשנה הבאה להעביר ל"שובי קבע. ועדה זו החליטה על תכניות כפריות "שובי קבע בכל הארץ, מהם כ-20 תכניות [illegible] מתוך 60 שמחכים לתקציב. 54 גרעיני התי"שבות מחכים במקומות זמניים, ואינם יודעים תוך כמה זמן נוכל למצוא להם פתרונות. בקצב של היום עוד 4 או 5 שנים ימשיכו לגור במבנים זמניים, לפי קצב התקציב בשנה זו. עובדה שעד היום לא יכולנו להתחיל ב"שובים בפסגרת התקציב של השנה הזאת. לפי הפסגרת התקציבית לשנה הבאה נצטרך לעשות משהו. לכן גם [illegible] בקשר למבנים בגליל רצוי שהממשלה תתן דעתה על כך.

היו"ר השר א. שרון: לסיכום הדיון בסעיף הזה, אני מציע לרשום שהוועדה שמעה את הדברים, והיא יכולה לברך על הטיפול בנושא זה, עם כל ההערות שנרשמו כאן והן תזכינה לטיפול מצד המבצעים, כי כל ההערות היו עניניות ונגעו בנושא.

השר י. המר: כמה מה-29 מיצפים צריכים להיות "שובים ממש?

שמעון רביד: בין 15 ל-20.

היו"ר השר א. שרון: זה בפסגרת השאיפה שפסגרת מבחינה תקציבית. 26 "שובים: 8 + 8 + 10 [illegible] כרגע בתהליך כזה של בניה או הכשרה נמצאים 12.

הת/10. שירותים רפואיים ביישובים החדשים ביהודה ובשומרון

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש את שר הבריאות למסור על השירותים הרפואיים ביישובים החדשים ביהודה ובשומרון, ואני מציע לכלול בזה גם את היישובים ברצועת עזה.

השר א. שוסטק: הטיפול בשירותים הרפואיים התברואתיים ביהודה ובשומרון עד היום היה מקרי בהחלט. הוא לא היה מסודר, לא היה יסודי, לא מתוכנן, אלא טיפלו בכל מקרה לחודש ההשנחה העליונה שמרה על המקומות האלה והאנשים שעד היום לא היו מקרים קשים וחמורים, ואין שהוא העניין שמא טופל באופן ארעי. עכשיו אנחנו עומדים בפני מצב שענין זה צריך לקבל פתרון יסודי וטיפול יסודי ומסודר, כפי שזה מקובל בכל היישובים.

ישנם שני הצדדים של השירותים האלה. ישנו הצד התברואתי, שהוא שיין תסיר לאיזה שהוא מוסד מוניציפלי, אם זה בנוגע לביוב, לאיסוף האשפה או אספקת מים. כל השירותים האלה נמצאים באחריותה של המועצה האיזורית, אשר צריכה לטפל בכל הדברים האלה. ביישובים האלה חסר היסוד הראשוני הזה. אין כתובת אחידה שהיא אחראית לטיפול בשטחים אלה. בנוש עציון יש טיפול מצד המועצה האיזורית, אבל בשומרון ובמקומות אחרים אין כתובת שאחראית לשירותים התברואתיים.

הצד השני אלה השירותים הרפואיים, הטיפול הרפואי והמרפאתי; טיפול של הרופא המקצועי, ונם הטיפלים באם ובילד, מניעת מחלות, כל מה שטעון טיפול. העניין הזה עד היום היה מקרי והוא נם היה מפוצל בצורה כזאת שהיום אי-אפשר לסבול מצב זה.

26/1

השר א. שוסטק:

האנשים שגרים בקופות האלה מבוטחים בקופות חולים השונות, וקופות-החולים צריכות להגיש לאנשים את העזרה הדרושה. עד עכשיו היה מצב שאדם שבא למרפאה של קופת-חולים הוא מקבל את הטיפול הדרוש. אבל ברוב היישובים ביהודה ובשומרון אין מרפאות מסודרות, בצורה כזאת שאפשר לקרוא להן מרפאות.

ישנה בעיה של כוח האדם הרפואי. יש מקומות שבהם גרפם רופאים במקום, וזה מצייל הרבה מאד מהמקרים, אבל אין אחיות במקומות אלה. אנחנו נתקלים לא פעם במקומות אלה בקופת-חולים שצריכה לספק את השירותים האלה והיא מוענת שאינה מסוגלת לגייס את כוח האדם הדרוש למטרה זו.

למשל, היתה לנו בעיה שכבר דנו בה והחלטנו לעשות כל המאמצים, וביקשנו מהחבא שלרשותו עומדות כל שנה מאות אחיות, אנף הסיעוד במשרד הבריאות פנה לצבא ובא בדברים עם הגורמים הנוגעים בדבר בצבא, והוחלט להפריש 5 אחיות שתוכלנה לשרת במקומות הישוב האלה. את הדבר סוכם, והנה בא ראש אגף כוח האדם בצבא והשיל ויטו על החלטה זו, והוא טען שאינו רוצה לשלוח אחיות לשטחים, ודבר זה טעון אישור מיוחד. אחיות אחרות אינן בנמצא. בדרך-כלל האחיות צריכות לשהות שעות רבות ביום במקומות הישוב האלה. היום הדבר מסתדר על ידי זה שפעם בחודש בא רופא גניקולוג או רופא מקצועי אחר. דברים אלה אינם ניתנים יותר לפתרון בצורה כזאת.

בניית המבנים הדרושים למרפאות אינה בשמיים; אפשר גם להשיג את הציוד הדרוש למרפאות, אבל הבעיה העיקרית היא כוח האדם המקצועי הדרוש.

יש לי כאן דו"ח מלא על כל מקום ומקום, אפשר יש איזה שהוא פתרון רפואי וישנם מקומות שהם ממש ערומים לגמרי מבחינת העזרה הרפואית, ובעיקר בשומרון. בשומרון המצב החמור ביותר מכל

השר א. שוסטק:

ביקרתי
היישובים האלה. שם הנושא הזה פרוץ לגמרי. בכמה מהמקומות
האלה ושמעתי שם זעקות שבר ממש. יש מקום שיש בו אמבולנס, ויש מקום
שאין אפילו אמבולנס שהוא יכול להיעזר בו מיישוב סמוך.

נדמה לי שהוועדה הזאת יכולה למצוא פתרון
לבעיה זו בשתי דרכים בצורה כלשהי: האם אי-אפשר לקבוע מוצה
איזורית מוניציפלית מסיבות תחיקתיות, או אולי צריך ליצור איזה
שהוא מינהל איזורי שיפלא פונקציה באותו מקום של המועצה האיזורית;
בשומרון וביהודה ליצור בכל מקום כתובת שתהיה אחראית לנושא התברואתי
באופן כללי.

הדבר השני, שתתקבל החלטה שהצבא, שלרשותו
עומדות האחיות הדרושות ליישובים האלה, ורק הוא יכול לשלוח אותן,
שתהיה החלטה לפנות לצבא שהוא יזכים לשלוח מספר אחיות ליישובים
החדשים ביהודה ובשומרון, כפי שהוא שולח אחיות למקומות אחרים בתוך
ישראל.

דבר נוסף, שהחטיבה להתיישבות של הסוכנות
היהודית תיקח על עצמה את האחריות לשירותים האלה, כפי שהיא אחראית
להקמת המבנים, לביצורם ולהקמתם של היישובים בכל השטחים. ודאי שזה
נוגע גם לבריאות וגם לחינוך.

<u>השר ז. הר:</u> הכל נוגע לכולם, והכל באחריותנו כשרים.

<u>השר א. שוסטק:</u> החטיבה להתיישבות צריכה לקחת על עצמה את
האחריות בתוך התכנון הזה להקמת המבנה
לפרפאה. יש מקומות שבהם משרד הבריאות יכול לפעול ישירות, ויש
מקומות שמשרד הבריאות אינו יכול לעשות שם שום דבר באופן ישיר,
אלא על-ידי השלוחות שמגישות את העזרה הדרושה ליישובים.

השר דוד לוי: בכל יישוב קבע, על פי הדיווחים שיש לי, משרד הבינוי והשיכון מקים מרפאה.

השר א. שוסטק: בתפוח אין מרפאה; בקרני שומרון אין מרפאה, ואין רופאים.

השר דוד לוי: בקרני שומרון יש מרפאה נאה.

השר א. שוסטק: משרד הבריאות אינו מספק רופאים. משרד הבריאות עובד היום דרך השלוחות של קופות-החולים השונות, והן אומרות שאין להן רופאים בשביל המקומות האלה. זו הבעיה, ואיני מתעלם מבעיה זו.

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה להסביר - בכל אחד מהישובים האלה שהוקמו, הן על ידי משרד הבינוי והשיכון והן על ידי החטיבה להתיישבות, המרפאה נמצאת בתקן של הקמת הישוב. זה מקובל על כולנו, ומקימים זאת עם תחילת ההתיישבות. הבעיה שנתקלים בה היא בעיית כוח האדם המקצועי-רפואי. למרות שטיפולים כאלה או אחרים הם בידי המינהל האזורי, שמשרד הפנים או משרד הבטחון אחראי אליו ומטפל בו, אני לא חושב שנוכל להמתין עם יולדת עד להקמת המינהל האזורי. המשימה שלנו היא לא לבכות איש על צואר רעהו, אלא לפתור בעיות. אני הייתי מציע לעשות את הפעולות הבאות: דבר ראשון, אני פונה כאן בקריאה לנציגי מערכת הבטחון האם הם יכולים לעזור במשהו בנושא זה.

דבר שני, ליד כל מקום יישוב כזה יש מקום
כאלוף פיקוד לשעבר
אחד שבו יש בית-חולים במרחק לא גדול. מפסיוני|בצבא אני יודע שבמקרה של צורך היו מגייסים רופא, אחות וחובש והיו לוקחים אמבולנס ומביאים

היו"ר השר א. שרון:

אותם למקום הדרוש. זה היה טבעי, כי כל אחד חייב לעזור בנושא זה. אותה פנייה שהפנית כאן לנציגי מערכת הבטחון אני רוצה להפנות לבתי-החולים. בית-חולים ממשלתי שנמצא ברדיוס מסויים ממספר יישובים ביהודה ובשומרון; ישנו בית חולים בחדרה, בכפר-סבא, בתל-השומר, ויש בית-חולים בירושלים - אולי צריך לחלק את האחריות ביניהם בנושא זה. צריך לקבוע שיישובים מסויימים יהיו מחסות בבית-חולים מסויים שהוא הקרוב להם ביותר, עד שייפצא פתרון אחר, בחלקו גם על ידי הצבא.

אני מבקש משר הבריאות לרכז את הנושא הזה; לפנות למערכת הבטחון ולנסות לברוק מה הם מוכנים לעשות. אנחנו עלולים לעמוד במצי מצבים חמורים ביותר. אני מבקש משר הבריאות בפגישה בעוד שבועיים לדווח לנו איך נפתרה הבעיה בכל אחד מהמקומות האלה.

השר א. שוסטק: צריכה לצאת מכאן הנחיה לבתי-החולים ולצבא.

היו"ר השר א. שרון: הייתי פונה גם לקופות-החולים. היישובים עצמם נמצאים במגעים בשלב זה או אחר עם קופות-החולים השונות. יש מקומות שבהם קופת-חולים נעתרת, ויש מקומות שלא. אני לא יכול לרכז פעולה זו, זה לא בתחום שלי; אינני יכול לעשות זאת מבחינת כוח האדם והזמן העומדים לרשותי. אני כורע תחת נטל הנושאים האלה שאינם יכולים להיות בטיפולי הישיר. אני מבקש את שר הבריאות לרכז את הטיפול בנושא זה באמצעות אנשיו במשרד הבריאות, ואני מבקש בפגישה הבאה לדווח לנו איך נפתרו הבעיות האלה.

אלוף א. תמיר: היות והבעיה היא רגישה מאד, ואני יודע שבדרך עקיפין היא לא תבוא על פתרונה, אני מציע ששר הבריאות ייפגש עם שר הבטחון בנושא של האחיות. צריך שיקימו,

אלוף א. תמיר:

כמו שהקימו בזמנו ביישובי הספר בארץ בצורה מאורגנת, הקימו יחידת סורים ויחידת אחיות; צריך באותה שיטה לשפל בשטחים האלה, ולא שכל אחד יחליט בכל הדרגים איפה יש בעיה ואיפה אין בעיה. צריך לפתור בעיות אלה בצורה ממלכתית.

ע. גרייצר: לפני כשלושת-רבעי השנה היתה ישיבה בראשותו של עוזי גדור, ממחלקת התכנון של משרד הבטחון, ושם נוכחו נציגי קופות-החולים וכל מי שיש לו קשר לבעיות הבריאות בשטחים. שם נתקבלה החלטה של הקצבת 5 אחיות לשטחים, ונאמר שזו תפתור את הבעיה, כי כל אחות יושבת במספר יישובים להשלמת המער בסיעוד בשטחים. נמצאו אחיות הדרושות במסגרת ההקצבה, ועכשיו הן יושבות בתל-השומר, כי יום אחד סגן ראש אכ"א הטיל ויטו על הקצבה זו, מפני שלטענתו הדבר לא קיבל את אישורו.

אלוף א. תמיר: אני מציע שהטיפול בכל הבעיות האלה יתחיל בפגישה בין שר הבריאות לבין שר הבטחון.

היו"ר השר א. שרון: האלוף תמיר, שמעת את הבעיות, הוועדה הזאת אינה צריכה לשפל במיפגשים בין שר הבריאות לבין שר הבטחון, אני מציע שתעלה בעיה זו בסדרכת שלכם.

השר ח. לנדאו: הפתרון המסוסד הוא כמובן הפתרון הטוב ביותר. הקמת המבנים זו לא בעיה, וגם השגת הציוד הדרוש אינו צריך להוות בעיה. הבעיה היא כוח האדם המקצועי, הרופאים והאחיות. במסגרת הפתרון המסוסד, שהוא הטוב ביותר, קופות-החולים המעולות ביישובים האלה צריכות לקחת אחריות לחברי קופות-החולים שלהן.

31/.

השר ח. לנדאו:

מעבר לדיון שהועלה כאן על פרישת חסות בתי-החולים, ואולי יחד אתו, כי אני מאמין בכך, ישנו האלמנט ההתנדבותי בין האחיות והרופאים בארץ. כאשר סדובר ביהודה ובשומרון יש ערך לכך, שתהיה התנדבות בשטח זה מעבר למיסוד, ואני מאמין שגם הרופאים והאחיות ירצו ברצון לשרת בתורנות מסוימת. צריך להתחיל להתוך להתנדבות, כי יש מקום לזה בשטח זה, עוד לא תם חזון ההתנדבות.

אני מציע שגם משרד הבריאות וגם הישובים יפנו בקריאה להתנדבות של אחיות ורופאים נוסף לצבא, משרד הבריאות, בתי-החולים וקופות החולים השונות. ניתן למצוא השלמות שהן השלמות קריטיות במצבים מסוימים.

כמו כן הייתי מציע לפרוק אפשרויות לקיום קורסים מזורזים לאחיות לבנות המקום בישובים השונים. כעבור כמה חודשים בעיה זו יכולה למצוא את פתרונה.

<u>ם. דרובלס:</u> הבעיה היא של שירותים שבחלקם הגדול משרד הבריאות צריך לדאוג להם. הקמת תחנות של טיפת-חלב בישובים מרוחקים זה נוגע לשירות למשרד הבריאות.

לגבי כוח אדם מקצועי ורופאים - אחת התופעות הקיימות בישובים אלה שהרופאים גרים במקומות מרוחקים אשר מפסידים יום עבודה בגלל קשיי התחבורה. הישובים מחולקים בין שלוש קופות-חולים, ויש לברוק אם בתיווכו של משרד הבריאות ניתן לנסות להקים שנים-שלושה צוותות משותפים עם קופות-החולים, אשר יעברו מישוב לישוב כדי לתת את השירותים במשותף, ושמשרד הבריאות וקופות החולים ישתתפו בזה. הבעיה חמורה ואני בטוח שמשרד הבריאות עם קופות-החולים יחד יכולים למצוא דרך על מנת לעזור לאנשים אלה שחייבים לקבל שירותים אלה.

ס. דרובלס:

לגבי המבנים והציוד אין בעיות, כי זה בתקן של המשרדים השונים. לגבי כוח האדם המקצועי משרד הבריאות צריך למצוא פתרון.

השר א. שוסטק: מה הפתרון לבעיה הסוניציפלית?

היו"ר השר א. שרון: הבעיה הסוניציפלית הובאה למשלה. אני מבקש מנציגי הצבא כאן לפנות לפיקוד המרכז שיורה לכל אחד בשטח שלו לבקר במקום וידאג לרופא עם חובש ואחיות מהבסיסים הקרובים. בישוב כמו תפוח ישנם ילדים, והאמהות צריכות לנסוע עם הילדים לקבל שרות רפואי בירושלים, והן נוסעות ללא הבטחה בשטונית דרך אלבירה ורמאללה. אני מקווה שבעוד שבועיים שר הבריאות יוכל לדווח לנו שבכל מקום יש רופא ואחות.

הת/11. שונות - דיווח

לא נוכל היום לשמוע דו"ח על נושא הבינוי וגם לא על נושא החשמל, אבל יש לי כאן כמה אאאאאאא אשאלות שנשאלו, שברצוני [illegible] לבקש לקבל תשובות עליהן.

קודם-כל הגרעין של קרני שומרון שרוצה להיכנס למקום. שנית, מקום הקבע של מעלה האדומים, שיושב כרגע באיזור התעשיה שאם אי-אפשר להיות ולהקים מבני סגורים.

ס. דרובלס: לגבי מעלה אדומים אין כל בעיה. הדבר ימצא את פתרונו בהתאם להחלטה. לגבי קרני שומרון אבקש את שמעון להסביר את המצב.

השר דוד לוי: אני הבינותי שישנה כאן נקודה שטעונה השלמה בינינו ובין הסוכנות, מחוץ למסגרת הוועדה.

מ. דרובלס: הוועדה אישרה את הנקודה, את אא הדברים הטכניים אנחנו נבדוק.

היו"ר השר א. שרון: לא הצענו להקים יישוב חדש בקרני-שומרון. הצענו ליד המקום הקיים במרחק כמה מאות מטרים ממנו, מאחר שזה שטח של גבעות, על אחת הגבעות להקים מחנה זמני של הגרעין השני שמונה 250 משפחות, אשר זה זמן רב מחכות לעלות על הקרקע. לעומת זאת החטיבה להתיישבות מציעה להקים את המחנה הזמני במרחק של 10 ק"מ מהמקום הראשון, וזאת לא נוכל לקבל. גם מבחינת התלטת הממשלה לא אוכל לקבל זאת, כי מדובר במחנה זמני, שצריך להעביר אותו עוד פעם. (מ. דרובלס: מדובר על מרחק של 4-3 ק"מ). במסלול של ועדת השרים לבטחון וישיבת הממשלה לא נגמור ענין זה. מדובר על מחנה זמני על גבעה קטנה במרחק של 900 מטר מהמקום הנוכחי. שניהם זמניים. ראשית-כל, נושיב אותם במקום. לו היינו יכולים לגשת לבניה ולתכנון היה טוב. ישנן 250 משפחות שרוצות להתיישבן ומדובר על מחנה זמני על הגבעה שהיא במרחק של 800-900 מטר דרומית-מערבית מהמקום הנוכחי. המקום השני המוצע נראה לי כלא מתאים.

מ. דרובלס: בהמשך להחלטה של הוועדה ישבנו עם אנשי משרד הבינוי בקשר לאפשרות להקים יישוב קהילתי מבוסס על חקלאות ותעשיה. משרד הבינוי בונה בקרני שומרון על שלוש גבעות. אנשי משרד הבינוי טוענים שיישוב חקלאי באיזור עירוני אינו רצוי, כי זו צורת התארגנות אחרת. היינו צריכים לחפש שטח שנמצא בידינו בלי בעיות של הפקעות. הנקודה היא כ-3 ק"מ מהעיר, נשתדל לקרב אותם זו האלטרנטיבה שישנה, או שהוועדה תחליט להקים יישוב קהילתי שצריך להיות בטיפול הדדי. אם זה יכנס בתחום העיר החטיבה להתיישבות לא תוכל לטפל בו.

34/.

היו"ר השר א. שרון: אינני מוכן לקבל שהמחנה הזמני יוקם במרחק של 4-5 ק"מ מהמקום הנוכחי.

השר ש. תמיר: אינני בטוח שאני מכיר את כל מערכת העובדות, לכן אני אומר זאת בהסתייגות מסוימת. עד כמה שאני זוכר כל הנושא של היאחזות בצורה זו או אחרת, אם זה קבע או זמני, בתחומים אלה הועברו לוועדת השרים לבטחון. בין שזה 10 ק"מ ובין שזה כמה מאות מטרים, נדמה לי שוועדת השרים לבטחון היא הוועדה המוסמכת. כך הבינותי מההחלטה שנתקבלה בממשלה בעקבות מספר אי-הבנות שהיו בין ועדת הבטחון והוועדה להתי"שבות. אני מבקש להבהיר דבר זה.

היו"ר השר א. שרון: לא מדובר ביישוב חדש, מדובר בהשלמת יישוב קיים במסגרת העיבוי. לכן אינני מקבל גישה זו של 3-4 ק"מ מהמקום הנוכחי. מדובר בהשך למקום הזה, כמו שבובים היום בבית-אל. לא מדובר ביישוב חדש, אלא בתוספת במסגרת העיבוי. הממשלה קיבלה החלטה על עיבוי בכל היישובים. ההחלטה עברה את השלב של ועדת השרים לענייני בטחון. מדובר על מחנה זמני. אם הגרעין יתגבש וירצה לעבור להתי"שבות קבע אז צריך להביא זאת לוועדת השרים לענייני בטחון.

שמעון רבי: אם מדובר על מחנה זמני בתחום אותה גדר, חבל שלא תעשה זאת הסוכנות היהודית.

מ. דרובלס: זה לא יהיה מעשי.

היו"ר השר א. שרון: אינני יכול לקבל זאת. כפי שקבוצת האנשים ההיא עוסקת בהוראת מחקר ברפואה, קבוצת אנשים זו יש לנו בשבילה דרבה של קרקע חקלאית מהעבר הזה של הקו הירוק, וזה דבר שיהיה לו אופי שונה לגמרי.

מ. דרובלס: אם הוועדה תחליט להכנס פה, סבתינתנו לא תהיה בעיה.

י. מרגלית: ברצוני למסור מה התכניות שלנו לשלוש הגבעות האלה (תיאור על המפה). כאן נמצאות כ-450 יחידות דיור בבניה לא צפופה, והכוונה היתה שהגבעה המערבית מיועדת להיות, עם הכנת היסודות והתשתית על ידינו, שכאן תהיה יוזמה פרטית. באנו בדברים עם גורם קבלני פרטי שמוכן לבנות שם. זו היתה התכנית.

היו"ר השר א. שרון: האנשים האלה מוכרחים להתיישב במהנה זמני; אינם נמצאים במצב שאפשר לעשות ככל העולה על רוחנו. ישנם אילוצים פוליטיים. הדבר יעשה במסגרת העיבוי, ולא במסגרת הקמת יישוב אחר. צריך לאפשר ל-250 משפחות אלה שמחכות לעלות למקום שבו יוכלו להתחבר עם המשפחות שנמצאות בשטח הסמוך.

השר דוד לוי: אני צריך להעמיד דברים על דיוקם. אין לא התנגדות ולא העמדת מיכשולים לקליטת האנשים האלה באיזור האמור. שתי הגבעות, כפי שסוכם וכפי שהוחלט, על פי החומר שבידי, תהיינה יישובים עירוניים גדולים, ומשרד הבינוי והשיכון מופקד על הביצוע של היישוב הזה, בתכנון ובהיערכות. לגבי הנקודה הספציפית של הקבוצה בהתחילה העמדה היתה שזו תהיה כפרית, וכל נסיון לשים אותה בתוך היישוב העירוני יביא למלחמת רשויות, לשינוי התכנון ודריכה במקום. אנשי המקצוע יודעים זאת. השאלה היא האם ענייניות כדאי לעשות זאת? אני רוצה שמשרד הבינוי והשיכון מעתה ואילך לא רק שיקבל החלטות לביצוע בתחום הזה, אלא גם יהיה בין היוזמים הראשונים שיעמיד את הכוח והיכולת הדרושים לביצוע.

השר דוד לוי:

אני רק מבקש לדעת, האם הריצה הזאת לשים את אותה הקבוצה דוקא באיזור שמתוכנן להיות עירוני לא יהיה בעוכרינו, ולא יטרפד את מה שכולנו היינו רוצים. הושגה פה הסכמה, הואיל וזה דבר שבמתכונתו הוא כפרי, סוכם שזה יהיה על גבעה מסויימת. אינני רואה סיבה מדוע נחטיא את המטרה בשני הכיוונים: א) הגבעה נקבעה ויש תמימות דעים והיערכות ליישוב בה; אין איש אומר שקבוצה זו לא תתיישב שם; כ) יש אפשרות להמשיך בביצוע התכנון הכולל של היישוב העירוני.

לכן אני מציע לא לעסוק בזה, אלא אם יש דברים שאני לא יודע אותם. אם יש כאן גם הבנה, גם היערכות וגם אפשרות ליישב אותם, אני מציע שנכבד את הסיכום שנקבע בין שני המוסדות המיישבים.

<u>אורי בר-און</u>: הסיכום היה, שכיוון שהגרעין הזה המיגון שלו הוא כפרי ישב במחנה הזמני על הגבעה השלישית או כשכונה, אבל לא בתוך הטסגרת של היישוב העירוני.

<u>היו"ר השר א. שרון</u>: בגלל השעה המאוחרת אני מציע לא לסכם בנקודה זו, ונמשיך בדיון בישיבה הבאה. אני בעד תכנון, אבל אנו למדנו לא שעיתי במשך שנה וחצי האחרונות לתביעות שנמתין עד שהכל יתוכנן עד הסוף. במעלה האדומים יש תכנון יפה מאד, אבל אין אפילו בית אחד. אין מנוס. צריך לראות זאת כתכניות חירום. אני מציע שתיעשה בדיקה על ידי משרד הבינוי והשיכון וחטיבת ההתיישבות ומישהו ממשרדי, כדי שנקבע סופית בנושא זה. דבר זה עלול לגרום לאיחור בהרבה חודשים. ישנן 250 משפחות שרוצות לעלות בשומרון, ותהיה זו טעות לא לעשות זאת. אלה שני גרעינים שונים, ואי-אפשר לשבש את יישובם. מה שיכריע אצלי תהיה השאלה אם הדבר צריך להידחות בגלל דבר זה. (<u>השר דוד לוי</u>: לא). .37/

היו"ר השר א. שרון: אני מוכרח לדווח על כמה דברים.
בזמנו היתה החלטה של הממשלה על הקמת מאחז
בבקעת הירדן, xxx ועוד מאחז אחד ליד רפיח. אני רוצה שחברי הוועדה
ידעו, כי המאחז ליד רפיח עלה על המקום לפני שלושה שבועות. זהו
חלק מתכנית שלמה שישנה שם של הקמת xxxxx מאחז - בנוסף לשלושה יישובים הקיימים,
או שנמצאים בבנייה כרגע: נצר חזני, קטיף וגני-טל, זה המקום הרביעי.
הגרעין נכנס לכפר דרומה לנקודת ההתנחה. כאן מדובר בגוש של יישובים
שהם כולם יישובים דתיים של איחוד המושבים של הפועל המזרחי. המאחז
השני הוא במקום שנקרא נעמה (נועימה), שמקומו צפוני-מזרחית מיריחו,
והוא עלה לפני כ-10 ימים. הוא לא התמקם במקום שנקבע לו, וצריך יהיה
להעביר אותו למקום שקבענו. xxxx

שמעון רביד: יש כבר אישור להכנס לעבודה.

היו"ר השר א. שרון: היתה בזמנו החלטה על הרחבת המרכז האיזורי של גוש עציון. לדעתי יש לדבר זה חשיבות עצומה, ואני פונה למשרד הבינוי לטפל בזה בהקדם האפשרי. המקום עצמו נמצא מזרחית לכביש בית-לחם-חברון. (יוסי מרגלית: מדובר על שטח ירוע). לא, לכן אני מתקן זאת. מוזרים למקום המקורי שהוחלט עליו בזמנו. אלה הדברים שרציתי להביא לידיעתכם. זה מה שמופיע תחת השם אפרת. הגדרנו זאת כהרחבה איזורית של גוש עציון, ואני מציע לגשת לעבודה. כולם בקיאים בנושא. מדובר במושב שיתופי אלעזר בגוש עציון מזרחית לכביש בית-לחם חברון על הר השולט גם על ישובי הגוש וגם על הדרך המובילה לכביש החדש שסללנו לתקוע. מתאם הפעולות בשטחים היה בישיבה, הוא בקי בפרטים, וצריך לגשת לעבודה.

אני מציע שבסיכום על הישיבה נודיע, כי הוועדה שמעה דו"חות על התחבורה, על השירותים הרפואיים ועל נושא המיצפים, ומשרדי הממשלה נתבקשו כל אחד בתחומו לבצע את הנושאים השונים.

הישיבה ננעלה בשעה 13.40

הת/7 <u>התחבורה ביישובים החדשים ביהודה, שומרון ורמת הגולן</u>

שר התחבורה פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, ח. לנדאו, ד. לוי, ז. המר; הי"ה א. בראון, י. שפירא, ש. אבני וא. שילו.

מ ח ל י ט י ם להטיל על מתאם פעולות ההתיישבות בשטחים להביא בפני שר התחבורה את כל הנושאים התחבורתיים של היישובים ביהודה, שומרון ורמת הגולן - שדורשים פתרון ע"י משרד התחבורה, בסיועו או מטעמו - על מנת שמשרד התחבורה יוכל לטפל בהם.

הת/8 ביצוע החלטות הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית

יו"ר הועדה פותח.

מ ח ל י ט י ם הועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית פונה אל משרדי הממשלה והגורמים הנוגעים בדבר בהסתדרות הציונית העולמית - לבדוק ולהודיע, אם וכיצד מתבצעות החלטותיה הקשורות בקיום היישובים החדשים שהוקמו על-פי החלטות הממשלה, ובטיפול בהם.

הת/9 <u>ההתיישבות בגליל - הקמת מצפים ותכנון יישובי קבע</u>

יו"ר הוועדה והמנהל הכללי של החטיבה להתיישבות פותחים.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, ש. תמיר, ד. לוי; הי"ה ש. רביד, ע. לוינסקי, מ. דרובלס, א. ביידץ וא. כץ

מ ח ל י ט י ם:

א. הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית רושמת לפניה את הודעתו של המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות כי במסגרת יישוב הגליל יוקמו שם ובהקדם האפשרי 29 מצפים כאשר לכל אחד מהם יהיו בין 300-400 ועד 4000 דונם קרקע בבעלות המדינה, באיזורים שונים. מצפים אלה יישובו ע"י גרעיני התיישבות וימומנו באמצעות תקציב שרוכז למטרה זו בחטיבה.

ב. לאשר את הצעתו של שר הבינוי והשיכון להעמיד על סדר יומה של הועדה להתיישבות את עניין יישובי הקבע בגליל.

.../פרסונל

הת/10 פרסונל רפואי ושירותים רפואיים ביישובים החדשים ביהודה ובשומרון

יו"ר הועדה ושר הבריאות פותחים.

בדיון משתתפים: השרים ז. המר, א. שוסטק, ד. לוי, ח. לנדאו, א. שרון; ה"ה ע. גרייצר, מ. דרובלס, וא. טמיר.

מ ח ל י ט י ם לבקש את שר הבריאות לבוא בדברים עם שר הבטחון ועם קופות החולים ובתי החולים האיזוריים, על-מנת לפתור את בעיות הפרסונל הרפואי והשירותים הרפואיים ביישובים החדשים ביהודה ובשומרון.

שר הבריאות ידווח בעוד שבועיים לועדת השרים בנדון.

הת/11 שונות - דיווח בעניינים שוטפים

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, ד. לוי, ש. תמיר; ה"ה מ. דרובלס, ש. רביד, א. בראון, י. מרגלית.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

/...

מזכירות הממשלה

. 41 .

החלטה (שמורת) מס. ת/11 של הוועדה לענייני התיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום י' בשבט תשל"ט (7.2.79):

ת/11. ש ו נ ו ת - דיווח בעניינים שוטפים

מ ח ל י ט י ם , מכוח החלטה מס. 414ת(3) של הממשלה מיום י"ט באדר א' תשל"ח (26.2.78) ובהמשך להחלטה מס. ב/36 של ועדת השרים לענייני בטחון מיום ד' בטבת תשל"ט(3.1.79), רושמת לפניה הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית את ההודעות כדלקמן:-

א) 1. את דבר עלייתם על הקרקע של המאחזים:

(א) האחד - ליד רפיח; בנ.צ.

(ב) השני - במקום שנקרא נעמה(נועימה), צפונ מזרחית ליריחו. המקום האמור א מקום הקבע של הגרעין ויהיה צורך להעבירו בבוא היום למקומו הקבוע בנ.צ. - 734534.

(ג) השלישי - מחולה ד', יעלה על הקרקע שבין ארגמן לבין מחולה -נ.צ. 739580

המאחזים הנ"ל ייהפכו החל מיום 1.4.1979 להיאחזו ויטופלו על-ידי החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

2. אפשר לחתחיל בביצוע העבודות בנ.צ. 693535, הקשו בהקמת יישוב בשם מתתיהו אשר אושר בהחלטה מס.ב/7 של ועדת השרים לענייני בטחון מיום י' בשבט תשל"ט (7.2.79).

ב) לאשר מכוח החלטות מס. 145(ת/25) של הממשלה מיום ג' בכסלו תשל"ח (13.11.77) ומס. ב/77 של ועדת השרים לענייני בטחון מיום י' בשבט תשל"ט (7.2.79) - את תחילתן של העבודות באפרת.

מזכירות הממשלה

סטנוגרמה

שמור

פרוטוקול
ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
כ' בכסלו תשל"ט - 20.12.78

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ז. המר, ח. לנדאו, מ. נסים.

נציגי ההסתדרות הציונית : א. אביחי, מ. דרובלס, ר. ווייץ, א. כץ, ט. פרידמן, מ. ריבלין, א. תבין, א. שנקר.

נעדרו : חברי הועדה - השרים ש. ארליך, ע. ויצמן, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית : ע. לוינסקי, י. שפירא.

סגן השר י. אריאור	-	משרד התעשיה, המסחר והתיירות
ש. אבני	-	המנהל הכללי, משרד הבינוי והשיכון
א. בראון	-	משרד החקלאות
ע. מרחיים	-	המנהל הכללי, משרד התעשיה, המסחר והתיירות
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
מ. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל
ש. שטנר	-	משרד האוצר
מ. בן-מאיר	-	משרד החקלאות
ש. רביד	-	החטיבה להתישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
א. לוטן	-	משרד האוצר
א. כץ	-	הסוכנות היהודית
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום :
- הת/1 פיצול מחולה למושב רגיל ולמושב שיתופי
- הת/2 בית-אל
- הת/3 הרחבת נווה צוף (נבי-סלח) על-ידי כניסה של גרעין נוסף למקום
- הת/4 הרחבת קרני שומרון על-ידי כניסת גרעין נוסף למקום
- הת/5 ישוב הקבע של גרעין מעלה-אדומים
- הת/6 התעשיה בהתיישבות החדשה

./פיצול

בפרוטוקול זה 12 דפים.

רשמה: רחל ן/- וולק.

הח/1 פיצול מחולה למושב רגיל ולמושב שיתופי

היו"ר, שר החקלאות, אריק שרון: אני פותח בזה את ישיבת ועדת שרים לענייני התיישבות.

לצערי, לא התכנסנו הרבה זמן. הסיבה שלא התכנסנו היתה היות והתקופה היא רגישה, ולאא רצינו לדון בדברים שיש בהם כדי ליצור אפקטים שליליים, או דברים היכולים להזיק.

בינתיים הצטברה שורה שלמה של נושאים. אנסה ביעף לעבור על כמה דברים המחייבים החלטה מיידית. ניקח נושא נושא.

אחד מהנושאים שנעסוק בהם היום - שמיעת דו"ח על ביצוע עבודות בשנה האחרונה.

כידוע לכם, מה שנקרא בתקציב העיבוי, סכום הכסף שנותן 700 מיליון ל"י, בתוספת של 60 מיליון ל"י נוספות שקבלתי קודם לנושא כביש חוצה שומרון. לעומת זאת, יש לנו הרבה מאד מקומות שלא בוצעה תוכנית 9/78. התוכנית היתה צריכה להיות מבוצעת ולא בוצעה, ואינני יודע מה הן הסיבות.

בתוכנית 79/78, היה צריך לבנות 7 ישובים בני קבע, והדבר לא בוצע. נוצר מצב מוזר, שהוספנו כסף, שבכסף אנחנו הולכים לבצע משימות שהיו מכוסות בתקציב 79/78.

נושא ראשון שאני רוצה לגעת בו - בעיית מחולה. יש לנו ישוב בשם מחולה. בזמנו היה מושב שתופי, וקרה לו מה שקורה למושב שתופי. אני פונה לכל מי שיכול להשפיע - לא לרוץ למושב שתופי. אני לפחות מנסה להשפיע. המדובר פה במושב שתופי שהוא היום בנוי ומחולק לשתי קבוצות: קבוצה אחת - שרוצה להמשיך במושב שתופי; וקבוצה שניה - שרוצה לחיות חיים של מושב רגיל. אנחנו רוצים במקום לפצל את הישוב לשניים. מה שנקבל פה, זו החלשה על אותה משבצת ועל אותו מקום.

ש. רבידי: לאוריינטציה (ניגש למפה) זהו כביש הבקעה שיוצא מכיוון בית-שאן לכיוון יריחו.

הבעיה היום, כפי שאמר היו"ר - ישנם במקום 58 משפחות שמחולקות פחות או יותר שווה בין שתי הקבוצות. אחרי הרבה, הרבה נסיונות שעלו בתוהו, לנסות לראות בצורה כזו או אחרת, כיצד ניתן לגשר על פני שני הפערים, הגענו לידי מסקנה - שזה לא ניתן. אם לא רוצים לאבד את שתי הקבוצות, אין מנוס מאשר לבנות שכונה משיקה, בצמוד לישוב הקיים.

הכונה להקים את הישוב השתופי בצורה הרבה יותר קומפקטית וצפופה. גם בגלל אילוצי השטח וגם בגלל הבעלות שיש בסביבה. כאשר הישוב יוקם, זה תהיה אגודה נפרדת וישוב נפרד.

אנחנו מציעים לועדה לדון בנושא ולאשר אותו.

אנחנו באים בהצעה זו לועדה, אחרי למעלה משנתיים של נסיונות לגשר בין הקבוצות והדבר לא עלה בידינו. המחיר לא יותר גבוה מאשר בניית כל מוסד אחר, כי יש פה השענות על אותה תשתית. כל אחד מהישובים יהפך לישוב בפני עצמו וחלק ממערכות השרותים יהיו משותפים לשני הישובים.

לפני שהגענו הנה אמרנו לעצמנו - בואו נראה, אולי אחת משתי הקבוצות לא כל כך חזקה ולא תצליח לגדול. כאשר הגענו לאפשרות, לתת להם לגדול במשך שנתיים, לא היתה צמיחה, כי היתה התגודדות, ברגע שהפרדנו ביניהם, נקלטו למעלה מ-25 משפחות בשתי הקבוצות ונאלצנו להסכים לחלוקה, למרות, שלו היינו צריכים להציע מלכתחילה, היתה אולי בעיה, לפזר זאת קצת אחרת בשטח.

פה קיים מצב נתון. יש פה חסכון מבחינת התשתית המשותפת, אין חסכון מבחינת אוכלוסיה לפזר בבקעה, אלא כאשר שני הגופים הוכיחו שיש להם יכולת קיום.

חשר לנדאו: מה לגבי חלוקת הקרקעות?

ש. רבידי: המשבצת הקרקעית מיועדת. היות ואחד מושב רגיל, ושני, מושב שתופי, ישנו הבדל לגבי הפרוגרמה התכנונית במושב נוכל לבסס יותר על נושא של אדמות. דבר אחד ברור, מה שעמד לרשות מחולה, פלוס מה שחשבנו לגייס, יעמוד לרשות שני הישובים עם תוספת. יש לנו בנייה שלמה של קרקעות מעבר למערכת, שזה היה צריך להיות הפוטנציאל של הישובים. הפוטנציאל לא מומש לולא היינו נזקקים להחלטה היום, היינו

מקימים את מחולה ב' 4-5p"מ על מאגר קרקעות מסויים. בגלל מה שקרה, אנחנו מציעים להקים זאת צמוד. בתנאים של היום, גם החיצוניים שאינם קשורים עם מחולה ובתנאים המקומיים, זה נראה לנו היום הפתרון הטוב ביותר שניתן להגיע אליו.

מר אבני: שמעון, אמרת שיש פה תשתית משותפת, אולי תסביר, לפי המוצג, מהי התשתית המשותפת, כי התוכנית המוצגת מוכיחה את ההיפך?

ב) לשם מה צריך את הכביש החוצה?

ש. רביד: הכביש קיים, הוא מוביל לשובס. לא היה צריך את הכביש, לולא היה קיים.

התשתית בנויה על מוסדות חינוך לגיל הרך; על בית-כנסת. ברגע זה אנחנו מציעים לפתור את הנושא המיידי של מגורים באמצעי ייצור מקומיים.

א. כץ: התכנון למושב שתופי, לאור המגמה של הפיכת הישובים לישובים רגילים, האם בתכנון הפיזי אתם לוקחים בחשבון, שמחר או בעוד 5 שנים, יכול לקרות שהחבורה תתפזר לגמרי?

ש. רביד: רוב הותיקים רוצים במושב עובדים, מושב אינדיבידואליסטי.

ר. וייץ: כץ, אתה שמת את האצבע על אחת הבעיות המעניינות והמביכות ביותר. כל המושבים שאנחנו מתכננים עכשיו הם לפי אמודל תכנוני פיזי, שאנחנו קוראים לו "מודל ב'", שיש בו אלמנט של מן. כלומר, אם החברים מגיעים לכלל דעה להתנחל, אפשר להתנחל מבלי לפגוע ביעילות ועתיד הישוב. היות וראינו שיש הרבה מקרים של העברות כאלה. מצד שני, יש גם הרבה שרגדיות של חברים - שרצו להשאר, אבל המושב השיתופי, כאשר הוקם, הוא צורה התישבותית, בלי כל ספק שמניחה את הדעת, ואני לא צריך להביא כמה מושבים לתפארת שיש לנו בארץ.

על כן, זו היתה ההצעה שלי שאומרת - הבה נבנה מושב, שהוא מראש נגזר להשאר מושב שתופי צמוד, משיק במושב הקיים. והיה, מי שאחר כך, בתוך

המושב הזה אומר - אני רוצה לעבור לצורת מושב שונה, אומרים לו - בבקשה תעבור את הכביש ולא תפוצץ פה.

על כן, אני סמוך ובטוח, עם כל המחקרים שעשינו בנידון, שזה יהיה מושב שיתופי. מה גם שיש לו ברירה להוציא אותם החברים בכבוד. זו היתה הסיבה שהצעתי בדרום, בקבוצת הקיבוצים - להכניס מושב שיתופי אחד בתוך קבוצה של 6 מושבים. כי אז אתה לא עוקר אותו ונותן לו ברירה, ואז לאם לאם החומר האנושי המתאים ישאר פה.

פה יש, לא רק נסיון חשוב לפתור בעיה, וגם בעיה התישבותית אנושית חשובה ביותר.

<u>היו"ר, שר החקלאות, א. שרון:</u> אני מציע, מאחר וזה ענין שהיה בשיפולנו, מוכר, אני מציע לקבל את ההחלטה הבאה:

<u>הועדה מאשרת פיצול מושב מחולה לשניים: חלק שיפעל כמושב רגיל; חלק ישאר כמושב שיתופי, כאשר שניהם נשארים לשבת על אותה משבצת קרקע.</u>

<u>דבר זה נעשה בהסכמת המתישבים, לפי החלטתם, בקשתם.</u>

<u>כל אחד משניהחלקים ייושב במספר המתישבים המקובלת במושב מסוג זה.</u>

אם אין התנגדות להצעה אני רואה זאת כמאושר.

<u>ההצעה אושרה פה אחד</u>

הנושא הבא, שוב, דבר הנוגע לנושא של הפרדה -

חח/2 <u>בית-אל</u>
<u>בעיית בית-אל.</u>

בישוב בית-אל, כל הבעיות שיש לנו היום, כתוצאה מהחלוקים המשפטיים הקיימים. הישוב התפתח בשני מקומות: יש לנו הישוב שמתפתח בכניסה למחנה הצבאי; ויש לנו את הישיבה הנמצאת בחלק הצפוני של הישוב, כק"מ צפונה מהמקום של הישוב עצמו, שכגוף בפני עצמה, חיה ופועלת. בישיבה יש כ-20 משפחות החיות סביב הישיבה והם חלק דינמי של הישיבה, להערכתי המלאה, הישיבה תתפתח לישוב קהילתי שיהיו בו אלפי אנשים. היום יש שם שני דברים נפרדים לגמרי והם סובלים מזה, אחד מהקשר של השני. אני רוצה להעמיד זאת, כל אחד בטיפול נפרש ולא במישרין.

מר בראון: יש כאן ניגודי אינטרסים בשתי הקבוצות, ומבחינת טיפול במקום, מאד רצוי להתייחס לזה כשני פרויקטים: נושא העברות תקציבים וכו' וכו'. נראה לנו, שההתפתחות תהיה גם הרבה יותר טובה אם נטפל בזה כאילו בשני גופים נפרדים.

מר מרגלית: פיזית הם רחוקים אחד מהשני?

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: פיזית הם רחוקים אחד מהשני. כל אחד נבנה לחוד. אחד ישוב, ושני - מוסד חינוכי. הדיווג הזה הוא דיווג לא שוב, הוא לא נוח. בעיקר בדיווג הזה נפגעת הישיבה וכל מה שסביבה, למרות שהיא דוקא החלק הדינמי ביותר בכל מה שקורה שם ומכל מה שמתפתח יותר מהר. הבג"צ לא תופס שם. פשוט יש פה איזה שהיא עצירה. מדי פעם נוצרות בעיות שמחייבות התערבות שלנו. למרות ששניהם מאד חיוביים ושניהם מתפתחים, אבל זה שני דברים לגמרי נפרדים.

מר דרובלס: ליד בית-אל הוקמה ישיבה, ק"מ צפונית, והוקמו שם כ-20 בתי מגורים, שהמטרה היתה, עבור המורים של הישיבה והסגל שצריך לשרת את הישיבה. קיימות במקום בעיות אנושיות בין שתי הקבוצות - בין הישוב והישיבה, והדברים לא מסתדרים כפי שהיינו רוצים לראות אותם. הבעיה הטכנית - אם נחליט להפריד זאת היום - החשיבה להתישבות לא תוכל לטפל בזה, כי זה יצטרכו לקבל החלטה של החשיבה החינוכית. אני בספק, איך מושב חינוכי, במקום כזה יוכל להחזיק מעמד והיכן ישאב את המשאבים שלו(א. שרון: מדוע לא?) היום אנחנו לא משפלים במוסדות חינוך כפי שמשפלים בישובים.

מר שנקר: השאלה: בכל פעם שתהיה איזה מחיחות בקבוצה מסויימת, נלך בכיוון הזה, במיוחד כאשר כאן לא מדובר בשני ישובים כי אם בישוב אחד ובמוסד אחר חינוכי. בעצם אנחנו לא מתכננים הקמת ישוב שני. השאלה שעומדת היא: האם אנחנו יכולים ללכת בכיוון הזה בכלל?

א. כץ: אני לא מבין את המשמעות הפורמלית של המסקנה הזו. מה המצב היום ומה זה נותן?

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: אני רוצה לחזור לרקע של הדברים. -בזמנו,

התחלת נושא בית־אל היה בזרוע, או חלק של ישיבת מרכז הרב, אשר רצה להתמקד בבית־אל. מאחר ולא ניתן אז לבוא לבית־אל, הם התמקמו באופרה, ושם התחילה לשבת הישיבה, שם קיימה את לימודיה, וזה היה הגרעין של בית־אל, כאשר התאפשר לעלות לבית־אל, עלו שני גופים, והם היו מלכתחילה שני גופים נפרדים. אחד מהם התישב במקום שבו תכננו, לפי התוכנית של המחלקה להתישבות, תוכנן הישוב הקהילתי. ז"א, מבנים זמניים של הישוב הקהילתי. כפי שאמרתי - זה ישוב גדול וגם היום אני יכול לומר, כפי שנראה לי כרגע, יש שם מספיק מקום לפתח ישוב מבחינת קרקע, לפתח ישוב רחב מאד. הישיבה, מאחר והיתה כל הזמן דבר נפרד, עברה והתישבה לפי התכנון, אלף מ' מהישוב והלאה, למקום שאינו מקומה הזמני, כי שם התחילו בעבודה של בניית הישיבה ממש, של מבני קבע ממש. שם הקירות נמצאים והיסודות ניצוקו שם ונוצר מצב, שכל הזמן, מלכתחילה, היינו צריכים להפריד שני גופים נפרדים. התקציבים זורמים דרך גוף אחד, אחד צריך להתחשב בשני, כאשר זה שני גופים נפרדים, גם בעתיד זה לא יהיה ישוב אחד.

<u>שמעון רבידי:</u> הרקע לבקשה ברור לי, כי באופן טבעי, החשיבה להתישבות כאשר משפלת בישוב מסויים, היא אחראית מהצד הפרוגרמטי וחכנוני. בחלק הסכמנו, שאותם אנשים שתעסוקתם תהיה בישיבה, אנחנו נשתתף בהקמת הישיבה - יעברו 10 איש לישיבה, מה שמשקיעים ל-10 איש במפעל מחשבים, נשקיע בישיבה. אנחנו בנויים לעבוד עם אגודות, אני מבין, שזה מה שיוצר את הקושי לישיבת בית־אל. כנראה נוצר ניגוד אינטרסים - כל דבר שצריכים לקבל, צריך להעביר דרך מזכירות הישוב. המזכירות, נדמה לי, שאין לה התנגדות להפרדה, אבל נדמה לי שאז צריך לקחת בחשבון, שכמוסד חינוכי הוא יצטרך איך שהוא להיות משופל. שוב, אין לי התנגדות שלמוסד חינוכי ניתן את כל שרותי התכנון, אבל האחזקה שלו,לא יכולה להיות ישירות ע"י הישיבה, כי אז מתחילה להיות בעיה של תרומות ושכר לימוד.

אם ההפרדה היא חיונית־דורשה לשם שלום בית, צריך שיהיה ברור, שאז הישיבה לא יכולה לעסוק בישיבה ויצטרכו למצוא לזה אבא אחר.

(<u>א. שרון:</u> האם אתם לא מטפלים בארץ בשום מוסד חינוכי?)

היו לנו בת"ס חקלאיים, והיו ישיבות שטיפלנו בהם, בישיבת אלון־שבות. בתוך אלון־שבות טיפלנו בזה בנושא התכנוני. אין לנו שום נגיעה במה

שקורה בתוך הישיבה, ובצדק. אני גם אלא בנוי לזה. אני לא מסוגל xxxxxx לבדוק מה נמצא בישיבה. כנ"ל לגבי בת"ס חקלאיים - נותנים את שרותי התכנון. אבל משכורות המורים, מאין באים התקציבים, כל זה לא בעיה שלנו.

מר אביחי: אני חושב שיש לי פתרון מכני לבעיה עקרונית. הבעיה העקרונית, שהישיבה רוצה לקבל את הכסף והתקציב בצינור ישיר. אנחנו לא מעוניינים בזה, מפני שזה יגרום לבעיות. מדוע לא להפוך את הישיבה לקבלן ולהודיע לקבלן כאשר מעבירים תקציב איקס?

מר דרובלס: עשינו זאת, אבל זה לא פועל.

מר בראון: אני מציע כך - אנחנו מדברים עכשיו על הישוב הזמני בשני המקומות. יש באמת דברים שהמחלקה להתישבות, לא היא משפלת. באחזקה השוטפת, לא היא משפלת. אנחנו מקימים ישוב, שהמפעל ותעסוקת אנשים - זה לא מנסריה ולא נגריה, אלא ישיבה. מה שאנחנו רוצים, להקים את הישוב שהמפעל שלו זו הישיבה. לא להקים את הישיבה אלא את האגודה הזו (ש. רבידי: אם כך זה חלק מבית-אל).

יש למעשה שתי אגודות: אחת, אגודת בית-אל הגדולה, שהקמנו אותה קרוב למחנה, וזה אנשים שבעיקרם ממשיכים לעבוד בירושלים, ובמשך הזמן יבנו להם אמצעי פרנסה במקום.

יש קבוצה שניה, שזה בית-אל, היום מונה 20, מחר 50, שהתעסוקה שלהם, בית האולפנא הזה, או הישיבה. מה שאנחנו רוצים היום - לעזור להם להתמקם במקום הזה. הם יהיו אגודה כמו כל אגודה (קריאה: זה יהיה בית-אל ב'?)

בסדר, בית-אל ב'. זה אחד המקומות שכבר כל האנשים עובדים במקום, מתפרנסים במקום. אני לא רואה בזה שום בעיה. זה הקמת ישוב נוסף שחי מזה.

מר שנקר: אנחנו שומעים, שאנשי בית-אל עובדים בישיבה?

היועץ, שר החקלאות, א. שרון: הייתי מאד ממליץ לחברי הועדה לבקר שם, אני חושב שזה היה משובב לב. זה אחד המקומות הכי סימפטיים שיש לנו.

רענן וייץ: אני רוצה שהעניין העקרוני יהיה מוסבר.

המחלקה להתיישבות עובדת לפי תקנים. היא נותנת לפי תקנים מסויימים את אמצעי המחיה של הישוב. אמצעי המחיה של הישוב, יכולים להיות חקלאיים, תעשייתיים, יכולים להיות חינוכיים, בתנאי שזה ענף נושא את עובדיו, אז המחלקה להתישבות לא רק יכולה אלא צריכה לדעתי לספק את ההשקעות הבסיסיות להקמת הענף. אם יש ענף שקוראים לו ישיבה, ושם בעלי מקצוע שמתקיימים הם מורים, ויש מוסד שמבטיח את ההכנסה - או שזה משרד החינוך או אחר - אבל המחלקה יודעת, ברגע שהשקיעה, הקימה ענף, הקימה מקור מחיה לכך וכך משפחות, היא צריכה להשתתף לפי התקנים המקובלים עליה. או שזה ענף נוסף לבית-אל, או שזה ישוב חדש שחי על זה, צריך לתכנן לקיים ישוב. יש סף שמתחתיו לא נרד. כך אני מציע לשפל בנושא הזה.

<u>השר ניסים:</u> אני ביקרתי במקום לפני 3,2 חודשים. אני מכיר היטב את המקום. היום יש מרחק של ק"מ, בין השטח שהתחילו להקים אותו כשטח זמני, לא בתוך המחנה, אלא סמוך לכניסה למחנה. כאשר יהיו מבני הקבע, הם מגיעים עד סמוך לישיבה.

<u>היו"ר, שר החקלאות, אע שרון:</u> המחנה כולו, שזה מחנה גדול מאד, ולפי הערכתי, יעמוד בעתיד כמקום הקבע לישוב, ובעצם ישאר כל הזמן ועצם המחנה יהפך למקום הקבע של הישוב. יש שם מספיק מקום. כאשר הישוב יתפתח, הישוב של הישיבה יתפתח על הגבעה, צפונית-מזרחית מהמקום. אז אנחנו יושבים על כל השטח החיוני שיש שם - על ציר רמלה-שכם והן על ציר של בית-אל לכיוון שייבה בית-יריחו.

<u>השר ניסים:</u> אם יכול להיות שצריך לשנות את היעדים. כאשר אני בקרתי במקום, נמסרלי, ע"י האנשים המוסמכים - שלמעשה בית-אל, הישוב, יגיע כאשר יבנו את ישוב הקבע עד הישיבה. הם כעת מחליפים יעדים ובניני הקבע יהיו במקומם אחר (<u>א. שרון:</u> לא, לא).

אם מדובר על הקמת ישוב חדש לכל דבר, ואפילו ע"י שם אחר, אז אני מבין את ההצעה. היום אומרים - נחלק את הישוב הקיים ונאפשר את ישובם של שני החלקים כאשר כל אחד ישא את עצמו. הישוב החדש, במקום חקלאות, יעסוק רק בלימוד תורה, מורים. אמצעי הייצור יהיו הוראה,

במקום ב"ס חקלאי, במקום תעשיה או רפת, זה אפשרי. אז צריך להחליט על גבולות, שטחים ולראות בזה ישוב בפני עצמו. שאם לא כן, איזה מעמד, איזה שם, מעמד מוניציפלי, מה זה יהיה, זה אי בלתי מוגדר לחלוטין.
אני מסכים, אם תהיה הצעה כזו, להצביע על חלוקת הישוב, יהיו שני ישובים. דברנו קודם על מחולה, משהו מעין מחולה. אם לא חלוקה, אני מרגיש דבר מוזר.

ש. רבידי: אני מציע, שיושל עלי לבדוק את חלוקת בית-אל לשני ישובים נפרדים, במגמה חיובית. ואז, עם הכל בסדר בזה, תתקבל ההחלטה. ולא, נחזור לשולחן הזה. (רץ וייץ: בהתישבות יש רק מגמות חיוביות).

מר אביחי: אני רוצה, מתוך מגמה חיובית, להעלות בעיה שהיא גם ספציפית לענים זה וגם כללית לישיבה שלנו היום, והיא, בלי לגעת בהשלכות הפוליטיות, שזה לא בסמכות הועדה ולא בסמכות ההנהלה-הציונית, אם יודע או יתפרסם, בצורה זואו אחרת החלטה לחלק ישובים לשניים, זה עשוי להתפרש כדרך מתוחכמת לאכוף החלטות, כן לישב, לא לישב. אני לא מעלה את זה כחשד שלנו, אלא, אני מעלה את זה כאפשרות פוליטי, או אפקט בעיתוי הזה. אני מבקש שניתן את דעתנו על כך. כי אם נחליט לחלק את בית-אל לשניים, או לחלק את מחולה לשניים, אתה חייב להסביר זאת. ברגע זה להסביר, יש בעיה.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: הסיכום של רבידי מקובל עלי. רבידי יבחון את הנושא במגמה חיובית.

מר שנקר: אני חושב, שישיבה צריכה להיות חלק של ישוב, ולא, שהוא יהיה ישוב נפרד. אני לא חושב, שבגלל זה שאנשים לא יכולים להסתדר, אנחנו מחליטים לחלק לשניים ישובים. כאן גם יש תשתית משותפת. איננו מבין, במיוחד כאשר שמענו שאנשי בית-אל עובדים בישיבה הזו.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: חרדתך מובנת לי. הייתי רוצה להדגיש - כאשר אמרנו - שאנשי בית-אל עובדים בישיבה, אלה אנשי בית-אל שחיים סביב הישיבה, שדרך אגב זו ישיבה מאד יפה.

מר אבני: אני חושב, שאנחנו מערימים על עצמנו קשיים. אם נתקלנו

במחולה בבעיה, צריך לפתור אותה. אין כאן הבעיה, לגבי
הגרבות היחסים בין בית־אל והישיבה (א. שרון: זה תמיד היה דבר נפרד)
זה צריך להיות חלק מהישוב. אם מדובר על הגדרה מוניציפלית
אין שום הגיון להפריד. אם יתעוררו לזה, אפשר למצוא דרכים שלא תפגע הישיבה.
מה קורה, אם ישיבה מסויימת בבני־ברק תסתכסך עם העיריה, יכריזו על זה כישוב
נפרד? - אפשר לקיים את הישיבה כדבר דמני, לא תקני, ולתת את הסיוע הדרוש
שמוסדות המדינה מצווים לעשות זאת מבלי ליצור דברים שלא יהיו הגיוניים.
היו"ר, א. שרון, שר החקלאות: אני מקווה שרביד יקח בחשבון את ההערה, בבוחנו
את הבעיה, הניצבת לפניו.
הנושא הבא - תוספת אוכלוסין.
בבעיה של תוספת אוכלוסין, שהיא החלטה
מוגדרת של הממשלה, אנחנו בגוש־צוף (היא נבי־סלח) יש לנו גרעין נוסף.
הרחבת המקום ע"י כניסה של גרעין נוסף.

מר בראון: יש גרעין, שהוא נולד באיזור של ת"א, בחלקו, אנשי
תעשיה אוירית. אנחנו רוצים במקום להקים ישוב קהילתי,
אנחנומתחילים בזה רק באיזור נבי־סלח, או חלמיש, כפי שהיום ישנו.
המערכת הבטחונית, או יותר נכון, הממשל הצבאי, סגר את השטחים בשביל הישוב
הזמני. המחלקה להתישבות עוסקת בתכנונים של התישבות במקום הזה. הכונה,
שהגרעין הקיים היום, אן הישוב הקיים, למעשה, יתבסס על השטח שנמצא ע"י
הכפר ציר נזעם ועליו עושים את התוכניות. הגרעין השני הוא לאיזור אום־צפה.
היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: זה ממש באותו מקום, זה שטח שגובל בשטח,
וזה גם במסגרת המדיניות המוצהרת.

שמעון רביד: אני קצת לא מבין במה דברים אמורים (א. שרון: אתה
הופתעת בנושא הזה?)
כן. (א. שרון: אני מצטער. אני הסתמכתי על התוכנית שלכם).
אני יודע בדיוק מה אנחנו מתכננים. אנחנו מתכננים
אפשרות של פריסת 2 3 קהילות. אם משמעות ההבאה, לתת אישור למה שהאדריכלים
שלנו עושים, אני לא בטוח שזה צריך. אבל, אם המשמעות שמחר הגרעין יכנס

לאותו המחנה שנמצא הגרעין?

מר בראון: לא, חס וחלילה. מה שאנחנו רוצים, להתחיל לקשור את הגרעין.

היו"ר, שר החקלאות, מ. שרון: אין לנו שום כוונה להביא אותו לשם. יש לנו כוונה, שחברי הועדה ידעו, שבמסגרת הרחבת האוכלוסין, מאחר ותוכנית האב שלכם מדברת באותו מקום בהקמה, שזה בעצם מין אשכול ישובים או שכונות קהילתיות, שכל אחת הערכנו בכ-250 משפחות, אנחנו רואים 3 כאלה. יש לנו אחת במקום. יש לנו כרגע שניה שרצינו לתת את התוקף הפורמלי ביניכם ובין אותו גרעין. אני שמח לומר, שהתכנון על ידכם, ויש תוכנית, פשוט, לתת דחיפה לתהליך הזה. לכן, זה לא מחייב החלטה, אלא ידע מידע ואינפורמציה לחברי הועדה.

הת-4 הרחבת קרני שומרון על-ידי כניסת גרעין נוסף למקום
קרני שומרון. גם בקרני-שומרון, אנחנו נמצאים במצב שיש לנו למקום גרעין נוסף. אולי תחילה, סקירה על מצבה של קרני-שמרון בקרני-שומרון, באופן בסיסי עלו כ-40 משפחות. קהילה יוצאת מהכלל, זה דבר סימפטי בצורה בלתי רגילה. יש להם הרבה ילדים, הם לא אומרים כמה. יש שם 4 גני-ילדים פעילים, מי שיצא לו לבקר שם, זה מחזה בלתי רגיל.
יש לנו גם קרקע במקום, קרקע ממשלתית מובהקת, בהיקף של כ-7.000ד". אין שום בעיה של קרקעות, אין שום מחלוקות על הקרקעות, הבעיה ברורה לחלוטין. בנוסף ל-40 משפחות אנחנו בתהליך של בנייה של 40 בתים נוספים. התושבים יכנסו לשם תוך זמן קצר. אנחנו עומדים להוסיף שם עוד כמה מבנים. אנחנו הולכים לבניית קבע נוספת. כבר קבענו 75 מבני קבע. אני מבין שמשרד החינוך ניגש גם כן לבנייה, ויש לי הבטחה מאבני, שזה יעשה במהירות מסחררת.
יש לנו גרעין חדש, שהוא בעצם גרעין באופי אחר - יותר גרעין שרוצה לעסוק בחקלאות.

תנאי השטח. שם דובר בחקלאות אינטנסיבית, ושם זה עדיין בתנאי גובה כאלה שאפשר לעשות זאת. יש לנו קרקעות באיזור חבלה, שזה קרוב אליהם, ועוד כמה דונמים קרקע, אדמות יהודים עוד לפני מלחמת השחרור.
רצינו פשוט להביא לידיעתכם - שאנחנו ניגשים עם גרעין נוסף למקום, והוא יתישב בהמשך, מערבה לשלוחה הזו. כל השטח של קרני-שומרון ממילא מתחייב לבנות זאת כי זה שלוחות, שלוחות בשטח.

יש לנו פה בעיה שרצינו לקבל את החלטתכם. היום קרני-שומרון נמצאת בטיפול משרד השיכון והבינוי, והם בהחלט עשו שם עבודה יפה. שם מדובר על ישוב קהילתי מובהק. נוסף על כך, הקהילה שעולה כרגע, היא בהחלט חלק בכיוון של חקלאות. חשבתי, שבמקרה כזה, עדיף יהיה שנקשור אותה למחלקה להתישבות. זה נכון שזה יראה מוזר, שבמרחק כמה מטרים עובד גם משרד הבינוי והמחלקה להתישבות, אבל כך זה היה גם בימית. אני לא הייתי מציע, שניקח ישוב, שאנחנו רואים שיתפתח כישוב חקלאי, ונעמיד אותו בידי משרד השיכון. יתכן שבסופו של דבר יעברו למשרד השיכון, כאשר יהפכו לישובים גדולים.

<u>מר בראון:</u> זה גרעין שכבר כטה זמן פועל בשטח עם ועדות פעילות, וכל הזמן מבקשים אפשרות להתישב באיזה מקום. הגרעין בעיקרו בנוי על אנשים מפתח-תקוה. כל הזמן לא הערכנו שזה עומד ממש על הפרק, לאחרונה הם הזמינו אותנו למספר פגישות, אני השתתפתי לפני זמן לא רב באסיפה כללית של כל הגרעין, היו שם מאות רבות, אני מניח שיש שם 120-130 משפחות שקיימות היום כגרעין מאדי רציני וכאשר הכוונות שלהם מאד מוגדרות לגבי איכות החיים. האפשרות שעכשיו התגלתה לנו, גם מבחינה זו שהתגלה, בעקבות עבודות רבות שאנחנו עושים בשטחים על נושא של תוספת קרקעות קיימים של יהודים וקרקעות מדינה, הסתבר, שיש אפשרות באיזור של קרני-שומרון, שגם הוא היה מתוכנן למספר ישובים, להקים עכשיו את הגרעין הזה ולקשור אותו למקום. למעשה, זה גרעין שלא שפלו בו במחלקה להתישבות, כי לא היה לו דבר ממשי ביד, ברצוננו לקשור אותו למחלקה להתישבות.

<u>מר דרובלס:</u> במסגרת התוכניות הכלליות שלנו, יש שם בהחלט מקום להקמת גרעין. הוא יכול לעסוק בחקלאות, שזה צביון אחר מהחלק האחר של קרני-שומרון. האנשים עושים רושם טוב מאד והיהודים רוצים להתפרנס מחקלאות, וזה תואם את ההחלטות שלנו. אנו חושב, שזה יכול להיות דבר חיובי.

<u>יוסי שרגליח:</u> מבלי להתייחס לעצם ההצעה, אני מביע פליאה עם סיכום קיים, שלפיו - משרד השיכון מטפל בקרני-שומרון שמורכבת משלוש גבעות. בפועל אנחנו עוסקים על שלושת הגבעות.

מר דרובלס: אינני יודע על איזה שטח מדובר. בעקרון, דבריו מסוג זה, מי הראוי שעם המוסד שאחראי לו יהיה תיאום.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: הגוף האחראי זה הפורום היושב פה. כל הדבריו האלה הם דבריו שמתארגנים. (י. מרגלית: איש לא בדק מה אנחנו עושים בשטח)

מאד נשמח אם בישיבה הבאה תעדכן אותנו.

ר. וייץ: אני מציע לועדה הנכבדה הזו, לקבוע לה קוים שלא יטבכו את המוסדות ואשר יוכלו ליעל את הביצוע.

יש חלוקה ברורה, היסטורית וטובה בין משרד הבינוי והשיכון כמוסד מישב לבין החשיבה להתישבות כמוסד מישב. שניהם מוסדות מישבים. החשיבה להתישבות, כפי שכתובה בחוק היסוד של המדינה הזו, עוסקת רק בישובים כפריים. בו בזמן שמשרד הבינוי והשיכון עוסק בישובים עירוניים. נכון אריק, שקרו לנו מקריים כמו ימית, קצרין, שעברנו מטיפוס אחד לטיפוס שני, אז גם האחריות עברה ממוסד אחד לשני. זה שמשרד השיכון עוסק בבניית הישובים הנתונים לאחריותנו, הוא עוסק בזה כשותף. אני לא הייתי מציע לערבב את התחומים, הן לגבי השיפול בישוב, הן לגבי האחריות כלפיו, הן לגבי טיבו ותכונותיו של ישוב. אחת משתיים, או שקרני שומרון אושרה כעיר, או כעיר פיתוח. אם זה ממש כך ואם רוצים לעיר להוסיף מקור פרנסה חקלאי, זה יהיה בעיני מוזר, זה ניתן. אז קיים משרד החקלאות, יתן להם בנוסף לתעסוקה שיוצר במקום.

אני לא מציע לערבב את תחומי האחריות והפעולה בין שני המוסדות המישבים, כי מזה יצאו בלבולת שאין כדוגמתו. אנחנו חייבים לשמור על הפרדה, רק בהפרדה נדע במי נתלה את ההצלחות.

אני מציע, לבחון את הענין ולקבוע את מהות הישוב מה זה קרני-שומרון. אם זה ישוב עירוני, יש לו טיפול אחר. אם זה ישוב כפרי, בבקשה. אם יש רצון להוסיף לישוב העירוני עוד מקור פרנסה חקלאי, אני לא נגד זה, זה ניתן, יש עריים כאלה - רחובות - היא עיר שיש בה מקורות פרנסה חקלאיים. אני מציע שהאחריות לא תעבור ממוסד למוסד. אם היא בידי משרד השיכון, שתשאר עם משרד השיכון. יעסקו בחקלאות, יבקשו עזרה, נעזור. אני מציע, שהאחריות לישוב תהיה ברורה ולא מעורבבת.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: אני מאד התרשמתי מהמחשבה שלך בזמנו שקראת לזה "אשכוליות", כאשר הצבת את איזור מעלות

(ר. וייץ: זו מחשבה איך לתכנן ערים).

אני בכל זאת התרשמתי מכך. אנחנו מכירים את הנושא ויודעים, שיכול להיות מקום שהתחיל כישוב כפרי והפך לאט לאט לעיר, כמו גדרה (ר. וייץ: אז הועדה החליטה על כך והעברנו זאת).

בזמנו הביאו זאת למרכז לתכנון להחלטה. היום, במידה רבה, הגוף הזה מהווה גם את הנושא ההוא.

איך אנחנו רואים את הנושא הזה של קרני-שומרון? - בקרני-שומרון, אנחנו בהחלט רואים מרכז עירוני. אם אתה שואל אותי: איך תראה קרני-שומרון בעתיד, אומר לך - שקרני-שומרון יש לה נתונים להתפתח לעיר של 20 אלף משפחות. הנוכחות שלנו מספיק חשובה. אם יש לנו היום קבוצת אנשים שרוצה להתישב במקום וכפי שאמרתי, בגלל אופי השטח, והאופי הטופוגרפי היום, גם צופית גובלת בכפר-סבא.

רענן וייץ: כאן מדובר על הקמת ישוב חדש, מוגדר ומתוכנן כישוב כפרי. אני לא בא להקשות, אני בא להבהיר. אחר כך המלאכה משתבשת, ולא הייתי רוצה לשבש אותה. להיפך אריק, אם זו עיר, ואם מתכננים אותה על שלוש בבעות, צריך להגדיר שכונה מסויימת, אם לשכונה מסויימת צריך להגיש עזרה בעניני פרנסה חקלאית, ברצון. אני לא מציע שלמשפחה אחת יהיו שני אבות, זה לא טוב.

מר תבין: אני חושב שנוצר מצב בתוך חלק מחברי הועדה, שאינו בקי ברזי היחסים בהתישבות, ואני לצערי נמנה על אלה שאינם בקיאים. אני יושב ומאזין לויכוח של מומחים, עם היסטוריה מאחוריהם ויחסים, ואנחנו צריכים להחליט, לא החלטה פוליטית, החלטה מעשית, מבלי שתנתן לנו אפשרות לעשות ולהכין שעורי בית. לו הייתי יודע על הנושא הזה, הייתי מבקש מידידי וייץ או דרובלס, שישכילו אותי כדי שבאיזה שהיא צורה אדע יותר מאשר אני יודע כרגע מה ליעץ ועל מה להחליט. מה עוד, שהנושא חובא, אני מבין גם מתגובת חלק מהמשתתפים בויכוח, באופן בלתי צפוי.

אני פשוט מציע, מתוך מגמה חיובית, על מנת ליעל את השתתפותנו בדיונים הללו, שמידע על דברים שאינם חסויים ושאין חשש שיפרסמו אותם בעתונות לפני הישיבה, אחרי הישיבה זה בלאו הכי מתפרסם, שהדברים יובאו לידיעתנו כדי שנוכל להתכונן, נוכל ללמוד ואז גם נוכל לתרום משהו לדיון.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: אני מודה לך על הערתך.

מר דרובלס: ההצעה על הקמת גרעין חקלאי באיזור קרני-שומרון, תואם בהחלט את התכנון. אנחנו בכלל, לטווח ארוך בשומרון ויהודה, מתכננים ישובים קהילתיים שעל פי רוב בנויים על תעשיה. כאן מדובר על ישובים קטנים שבסופו של דבר יתאחדו ויהפכו לישוב אחד גדול. כנ"ל לגבי קרני-שומרון. לעומת זאת, הגרעין החקלאי שיש לו אמצעי ייצור, לא יהיה קשור בהתחלה על החלק של העיר, אלא תהיה אגודה נפרדת (ר. וייץ: אתה מציע להקים ישוב נפרד?)

בקרני-שומרון מקימים אגודה חקלאית. האגודה החקלאית תתפקד מספר שנים עד שקרני-שומרון תתאחד אתה. אבל בהתחלה, לפחות חמש שנים ראשונות, עד שהישוב יתפתח, הוא צריך ליווי ישיר, כי אחרת לא יוכל להתפתח. ששה יש לנו, גרעין ישנו. לנו יש מקום להקים את האשכול כגרעין חקלאי ואגודה נפרדת, וכאשר יגדל יתאחד לישוב אחד. אנחנו בשלב זה מתחילים בשניים: החלק העירוני והחלק הכפרי. החלק הכפרי יהיה בשלב זה עד 100-150 יחידות. במשך הזמן יתאחד יחד עם האזור העירוני, וזה תואם את התוכניות של המחלקה לאזור זה.

רענן וייץ: אני מציע, לדחות את ההחלטה בענין קרני-שומרון, לישיבה הבאה.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: מסיבות ברורות אנחנו לא מעבירים זאת קודם. כי לפעמים, אתה מעביר נושא ומקבל משמעות שונה לחלוטין מאשר כאשר אתה דן בו.

הצעת רענן וייץ מקובלת עלי, וזה יהיה הנושא לישיבה הבאה. הייתי מבקש יוסי, אם ניתן, לישיבה הבאה שתביאו את תוכניותיכם.

ומה שיותר חשוב - שיהיה מגע ישיר ביניכם ובין המחלקה להתישבות. הת/5

מאותו סוג יש לנו עוד בעיה אחת - מעלה אדומים. - ישוב הקבע כידוע לכם על העבודות שנעשות במעלה אדומים (הועדה כבר אישרה את העבודות במעלה אדומים). זה איזור שקרוב לירושלים. אני חושב שהוא בעל חשיבות רבה לירושלים. הוא אחד מהמקומות שרואים, מה שקראנו "ירושלים רבתי", הקפת החלקים הערביים של ירושלים בשרשרת של ישובים, שיהיו בעתיד ישובים עירוניים וגדולים (מדובר על שנים רבות) ז"א, הנפשא הזה של גוש-עציון, אלון-שבות, אפרת, כל האיזור הזה, איזור תקוע, מעלה אדומים, רימונים, כוכב השחר, בית-אל, כל אותה שבעת או פרסה שצריכה לאפשר את קיומה של ירושלים כעיר יהודית בעתיד. אנחנו רואים בכל אחד מהמקומות ישוב של עשרות אלפי יהודים - דרך אגב, כולם קיימים - כוכב השחר קיים; בית-אל קיים; תקוע קיימת - ז"א, הצד של אותם אילוצים מדיניים שמקשים עלינו לקבל החלטות אינם תופסים במקומות אלה, כי הם כולם הוקמו, וזה אחד מההשגים שהיו הן ע"י הממשלה הקודמת והן ע"י הממשלה הזו, בזמן שעוד אפשר היה, הדברים נעשו.

בעצם, מעלה אדומים נבנה היום הרבה יותר קרוב לירושלים, אבל במקום עצמו, במעלה אדומים עצמה, יושב גרעין מעלה אדומים בתוך איזור התעשיה. מדוע לא בנינו את מעלה-אדומים במקום שנמצא היום? - לא בנינו אותה מסיבות אקולוגיות. אבל זה גרעין חזק, עם הרבה משפחות, והוא לא בא לשבת בתור ישוב עירוני, אלא רצה לשבת במקום שיתפתח כישוב כפרי. כרגע ישנה בעיה של מקומו וקביעת המקום שלו. יש לנו גבעה שכולו בתוך הגוש שנקראת "גוש אדומים" וחשוב שנקבל החלטה על בניית הקבע של הישוב הזה.

שמעון רבידי: זה הנושא הרביעי שנוחת עלי כהמתעה. אי אפשר לעבוד כך. אפשר לשמור על סודיות ולא לעשות כלום זה יהיה הכי סודי.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: אורי, לא יכול להיות שלא קיימת אתו מגע בנושא הזה.

עוד בטרם יתחיל הדיון בנושא, אני מודיע, שהיום לא יוחלט סופית אלא ידון והדבר יסוכם בישיבה הבאה.

מר בראון: בשביל איזור התעשיה נמצא כסף, ויש גם כביש המוליך מירושלים ליריחו, וזה המחנה הזמני, שיש בו בתח"ר.

העיר החדשה, שפעם היתה מתוכננת במקום אחר, בונים בששת עדריה.

מר אבני: אלה שיושבים במישור אדומים, הם המועמדים לעיר מעלה-אדומים

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: חלק מהם. הם לא חשבו להיות גרעין עירוני.
אני מקוה שאתם בונים בעיר מעלה אדומים, בודאי
חבנו אלפי יחידות דיור, אני מקוה שלא תבנו, לא במישור ולא בנתניה, והכל
יעבור לחיזוקה של בירת ישראל.

מר בראון: מה שרציתי להסביר על המפה - כביש ארץ המרדפים, עכשיו
מזפתים אותו, אני מקוה שבקרוב יגמרו אותו.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: כונתנו לזפת עד גיתית.

השר ניסים: זכורני שלפני חצי שנה, או 5,4 חודשים, הובאה לועדה
זו הצעה, לקבוע את המקום של הישוב העירוני של מעלה-
אדומים. ובשעה שהועדה החליטה מה שהחליטה היכן להקים את העיר, נקבע מקום
שקראו לו "א", לא העלתי על דעתי שזה במקום הקיים. הבינותי, שהקיים נשאר.
אני מבין, שהיום אתם מציעים לשנות את המקום הקיים (א. שרון: הקיים יושב
במקום זמני)
כאן מוצע להתרחק 3 ק"מ מהקיים. אני חושב שהדבר מובן
מאליו ולדעתי אין צורך בדחיה, צריך לקיים אותו.

מר דרובלס: ובכם, מעלה אדומים עלו לפני כ-2,5 שנים, והם היו
צריכים להיות ישוב קהילתי לכל דבר. אחר כך החליטה
הועדה הזו, לבנות זאת בעיר והגרעין נשאר במחנה הזמני. (י. מרגלית: גם ההתחלה
דברה על מחנה עובדים. האיכלוס בפועל היה ע"י קבוצת אנשים שהתגבשה)
התגבשה קבצת אנשים שהביעו את רצונם לחיות בעיר חקלאית.
עכשיו באה הצעה - היות והמחנה הזמני מיועד לחעשיה, מבחינה אקולוגית מציעים
שמקום הקבע יעבור מעבר לכביש. אין לזה חשיבות כל כך רבה, אם נקודת הקבע
תהיה פה, מזרחה או מערבה 100 מ'. באופן עקרוני אפשר לאשר את הקמת נקודת
הקבע ואולי המומחים יקבעו את מקום הקבע.

רענן וייץ: יש לי הצעה קונקרטית. אני כידוע לך, ואני לא יודע
אם ידוע לכל חברי הועדה, הכינונו תוכנית איזורית

כוללת, כיצד יש לקשור את הבקעה עם הבקעה הזו כחלק והשקפה התישבותית המקובלת על כולם.

היו"ר, שר החקלאות, מ.שרון: א) כל אחת מה שעשתה הממשלה הקודמת, מקובל עלי בתוספת הדברים ש נחנו מוסיפים בענין ההתישבות.

רענן וייץ: ההצעה כידוע מצביעה על הצורך, לדעתי צורך דחוף מאיפעם, על הקמת 16 ישובים אשר יעברו את החיץ, שלפי עניות דעתי, החשוב ביותר לעתידנו, לאורך הירדן. כאשר אני אומר - לאורך הירדן - זה ממש בבקעה ובפסגות. באותם מקומות שלא צריך היה בהפקעת קרקעות, בהתנחות עם ערבים וכו'. הקשר מגיע, כולל הקומפלקס של כוכב השחר. על כן אני מציע, וזה התפרסם, וזה ידוע - אני מציע להביא לידיעת הועדה את כל ההצעה. להראות, להסביר אותה, כי היא הצעה שהשקיעו בה הרבה מחשבה התישבותית-כלכלית-פיזית, מכל הבחינות, כפי שאנחנו יודעים לעשות תוכניות. בתוך המערכת, שהיא מערכת אחת, פונקציונלית-התישבותית, להציע לגרעין הזה אחד המקומות, ואז עשינו עבודה כהלכתה.

לי קשה לומר, אם זה,מבחינה פוליטית מועד מתאים. יכול להיות שכדאי לדחות, אבל בתוכנו, לא הייתי מציע לעשות דברים שאינם חלק ממערכת חקלאית שעברה את הבדיקה, ויש לנו, לשמחת כולנו, יש לנו אפשרויות כאלה. למה להביא דברים שהם אחר כך נשארים מבחינת אפיזודות?

מר תבין: גם השר ניסים כבר הסכים להצעה הזו. למעשה, הועדה בנושא הזה כבר דנה, בזמנו הוחלט גם. אני מבין את הכונה של פרופ' וייץ, לא לנגוע בדברים שיכולים להתפרסם ויגרמו לתקלה. בנושא הזה דנו ונקבעה הלכה. כל מה שקבלנו היום זה הסבר על הפרש במאות מטרים ביחס למקום. אני חושב, שצריך להתייחס לזה כתוספת, הסבר לדיון הקודם, ומאחר שזה כבר התקבל, לאשר זאת.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: רענן, הענין כזה - אנחנו לא יכולים להתעלם מהענין,שדברים הנידונים פה, נגיח שרק מוצגים כתוכנית - גם הממשלה חזרה והצהירה - שתדון בתוספת ישובים ברמת הגולן, בקעת הירדן

וחבל עזה. אבל להודעה הזו נחלותה הודעה נוספת שאמרה - הממשלה תדון ותחליט בנושא הזה. כלפי חוץ, אנחנו יכולים להתעלם מהנושא הזה. אם אנחנו באים ואומרים - אנחנו דנים בתוכנית, לא מבדילים כאשר אתה יוצא באחת מהתוכניות הניידונות שמתפרסמת מיד. מיחסים זאת לממשלה.

לכן כרגע אני לא יכול כאן לקיים דיון על כלל התוכנית עד שיהיה דיון בממשלה. אני יכול להבטיח לך נאמנה - שאני מעלה זאת בממשלה. מאחר והנושא הזה גם קיים בתוכנית הזו, ומאחר ופה, כל מה שאנחנו עושים ומה שאמר השר ניסים וד"ר חבין, בעצם יש לנו פה ישוב זמני, כאשר יש לנו החלטת ממשלה - שהישובים הם ישובי קבע. אנחנו מחליטים החלטה, בלי להתייחס לישוב המוגדר. אנחנו מקבלים החלטה - שהועדה החליטה על כך שגרעין מעלה אדומים, ישוב הקבע שלו יהיה במקום המסומן במפה.

אני רוצה לעבור לנושא אחר - נושא התחבורה. פעם היה לנו שר תחבורה והיה למי לפנות, היום אני לא יודע למי לפנות. אני מבקש מכל אחד מחברי הועדה היושבים פה, שכל אחד יפעיל את הלחץ שלו.

יש לנו בעיות חריפות בנושא התחבורה. לצערי, אג"ד אינו נכנס לישובים. אני מוסר לכם זאת כאינפורמציה.

בקשתי מירום אריאור להשתתף אתנו היום בישיבה כמ"מ שר התמ"ת.

הח/6 התעשיה בהתיישבות החדשה

כל הישובים שסיכמנו פה היום עליהם, הם ישובי קבע. נכון שלא לכולם מוגדר השטח. יכול להיות שפה חסר שטח, שם חסר שטח. למשל, אלון-מורה, או קדומים כפי שנקרא, הוא התפתח באיזור המחנה - גם מחנה שומרון עובר למקום אחר, ויכול להיות שגם מחנה בית-אל עובר. מה בעצם קורה כאן? - יש לנו צורך בכל אחד מהמקומות לדחוף נושא תעשייתי. לא יעזור שום דבר, אם לא נעשה פה פעולה ע"י מאמץ ממלכתי, לא נוכל לתת דחיפה. נכון, אופרה התארגנה די הרבה בכוחות עצמה, והיום, 60% מהאנשים מתפרנסים מהמקום. אותו הדין בקדומים - הרבה אנשים מתפרנסים במקום. מוכרחים לדחוף מפעלי תעשיה קדימה. בחרס הקימו שני מפעלי תעשיה. בזמנו הצבא עשה זאת - מפעל לתפירת חגור ומפעל של תע"ש. כל מפעל אחר ממש חיוני, כי בעקבות דבר

כזה יש התפתחויות נוספות. נכון, יש לנו בעיות של חשמל וכו' - אני עומד לקיים פגישה אישית עם שר האנרגיה בכל מה שנוגע לחשמל - יש לנו החלטה ממשלתית שהוחלט להזרים לישובים קוי מים וחשמל להוספת מקורות מחיה. הייתי רוצה שתקחו זאת כתוכנית חירום, ממש בקשה כתוכנית חירום, ללכת ולתת לאנשים האלה לפחות התחלה של חיים במקום.

יש פה שני דברים: 1) נושא של מבני תעשיה, שזה נותן את האפשרות ליוזמה אישית. זה בלבד לא מספיק. מוכרחים היום, לכל אחד מהמקומות להביא מפעל תעשייתי, קחו את זה ממש כמשימה.

<u>יורם אריזור:</u> אני בהחלט שותף לדעה שלך, לגבי הצורך, לתת דחיפה ממשלתית לנושא. לא ידעתי בדיוק על מה יהיה הנושא, לכן לא לקחתי אתי את הפרטים, ולא הבאתי את האיש הקשור ישירות במשרד לנושא. לפי הטיפול שלי בנושא, בחודשיים האחרונים, הבעיה העיקרית לגבי הקמת תעשיה, זוהי הבעיה של התשתית, על מה שדברת עכשיו. דהיינו, אין לנו היכולת להקים את המפעל, כל עוד לא קיימת התשתית של חשמל ומים. מבני תעשיה קל להקים, הענין מתעכב בגלל חוסר בחשמל ומים. נקודה זו אין בכוחו של תמ"ת לפתור. הממשלה יכולה לפתור זאת עם הגורמים האחראיים על כך. לאחר שתהיה התשתית, לא יהיה עיכוב בגלל מחסור של מבני תעשיה באותם מקומות, כמו: חרס ומקומות דומים.

דבר שני - יש לנו מחסור בפועלי תעשיה. כלומר, אפשר להקים את המפעלים - יהיו לנו מבנים ותהיה תשתית - ולא יהיו פועלים. מצד שני, המפעל בא ואומר - אם אין פועלים אני לא יכול לקום. באשר הוא לא יכול לקום, אין הפועלים שיבואו, כי המפעל עדיין לא קיים. כדי לפתור את המעגל הזה, פניתי לכל התנועות ההתיישבותיות ובקשתי שימסרו לי רשימה של כל המועמדים להתישבות שרוצים להתישב כעובדי תעשיה במקומות התישבות ביהודה ושומרון. יש תנועות התישבותיות שהן לא בנויות לתעשיה. הן בנויות לחקלאות, עד לרגע זה לא קבלתי משום תנועה התישבותית רשימה כזו. חזרתי והזכרתי לאחדות מהן את הצורך ברשימה, כולל גוש-אמונים. אם תנתן לי רשימה של מועמדים שהם עובדי תעשייה, אוכל לסווג אותם לפי מקצועות. אם אני יודע שיש לי מספר מסויים של פועלי מתכת, אני יכול להקים בשבילם מפעל, ואני יכול גם לרכז אותם למקום אחד.

אני מקוה שנתגבר על הבעיות האלה, וכאשר יהיה מפעל אחד, אפשר לרכז אליו משיכות אחרות. לגבי ענין התשתית, איננו יכול להתגבר. זה ענין של משרד האנרגיה. אין לי בעיה כספית בנושא הזה, אין לי בעיה של חוסר מבנים. זהו לפי הערכתי המפתח לפתרון הבעיה.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: כדי לדחוף את נושא התשתית היה לנו חשוב מאד שתאמר לנו - אני הייתי בחרס, רוצה לבנות דבר כזה וכזה, מפעל כזה או אחר. אם אתה תאמר - אני לצורך זה צריך את המים, או עוד יישור שטח, נוכל לדחוף את העניינים.

יורם אריזור: יש דברים שאוכל לומר, יש דברים שלא אוכל לומר. עדיין אין לי היזמים לנושא. כל מה שאוכל להביא לידיעתך, אביא.

השר ניסים: אני חושב, שיש ערך עצום בהקמת הישובים עצמם, ואין צורך לנמק למה. לכן, כל מה שזה בידי תמ"ת או משרד אחר, צריך להיות מאורגן ולא מקרי, ואני מקוה, שתעשה פעולה בכיוון זה.

יש לי הערה - מתוך ידיעה קודמת שהיתה לי, צריך לשנות החלטה קודמת במשרד תמ"ת לגבי מעלה אדומים. התנאי היה - מי שרוצה להקים במקום מפעל, צריך שיהיה מפעל המעסיק מינימום 50 עובדים. אני לא מבין את ההגיון המגוחך שהיה טמון בדבר. אולי היום מישור אדומים מאוכלס בתעשיה, אבל היה ידוע לי, שזה גרם למכשולים ליזמים רבים, שיכלו להעסיק רק 15-20 עובדים, אם לא היו 50, לא נתנו רשות להקים שם תעשיה. כך הנחה שר המסחר הקודם את משרדו. אני מציע לבטל את הדבר הזה.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: מה שאתה אומר מקובל עלי לחלוטין.

יוסי מרגלית: לגבי מבני תעשיה, אין בעיה. אנחנו בצורה כזו או אחרת נותנים את התשתיות הישוביות. אני רוצה להעיר לגבי חרס. בחרס אין קרקע, ואי-אפשר יהיה להזיז את חרס אם לא תהיה קרקע.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: אני לא רואה היום אפשרות לקחת ולסגור אלפי דונמים. בקשתם 300 ד', קבלתם. בענין זה, למרות שהייתי

רוצה שהכל יהיה סגור, אנחנו חיים במציאות מסוימת. כרגע, ל-75 בתי הקבע הזעקה עלתה, וקבלתם זאת. מניגו בקשר ל-300' נוספים.

אני רוצה לסיכום לומר לכם על מה נדון בישיבה הבאה:

נבקש משמעון רבי, להציג את התוכנית על הגליל.

נרצה להציג פה את המחשבות לגבי חבל בית-ג'ובלין, נחושה, להב.

בפעם הבאה לא נתחמק מאחרי העימות של המחלקה להתישבות ומשרד השיכון, בכל הנושא של דיווח מה קרה בכל אותם 7 ישובים שצריך היה לבנות בניית קבע בשנת 78/77(*. מרגליות: התקציב קיים, ברגע שיגמר התכנון אפשר יהיה לבנות).

אנחנו מוטרים את ההודעה הבאה:

הועדה להתישבות דנה היום בבעיות שונות ביהודה ושומרון. נושא הדיון כרוך בשיתופם וארגונם של הישובים.

עוד מילה לקק"ל - יש לי פנייה וקריאה אליכם - כל מקום שאפשר ליער, קרקעות מדינה, ליער בשומרון, בגליל, בכל מקום.

אני מבקש, תדחפו את העבודות בכל מקום.

תודה רבה, הישיבה נעולה!!!

הת/1 פיצול מחולה למושב רגיל ולמושב שיתופי

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים ח. לנדאו, א. שרון; ה"ה ש. רביד, ש. אבני, א. כץ, ר. ווייץ וא. בראון.

מ ח ל י ט י ם , על-פי בקשת מתיישבי מחולה, החלטתם ובהתאם להסכמתם - לאשר את פיצולה של מחולה לשני חלקים; כאשר חלק אחד ימשיך להתפתח כמושב שיתופי והחלק השני יתפתח ויפעל כמושב רגיל. שני חלקי היישוב ישארו על אותה משבצת קרקע.

הת/2 בית-אל

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, מ. נסים; ה"ה מ. דרובלס, א. שנקר, א. כץ, ש. רביד, א. אביחי וא. בראון.

מ ח ל י ט י ם , להטיל על ראש החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, לבדוק מתוך מגמה חיובית ועל דעת הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית את חלוקתה של בית-אל לשני ישובים נפרדים. כל מגמה אחרת שתסתמן מן הבדיקה האמורה תובא להכרעה בפני הועדה להתיישבות.

הת/3 הרחבת נווה צוף (נבי-סלח) על ידי כניסה של גרעין נוסף למקום

יו"ר הועדה להתישבות פותח .

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה א. בראון, ש. רביד, מ. דרובלס, ר. ווייץ, י. מרגלית וא. תבין.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

הת/4 הרחבת קרני שומרון על-ידי כניסת גרעין נוסף למקום

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה א. בראון, מ. דרובלס, ר. ווייץ, א. תבין וש. רביד.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

./ישוב

הת/5 יישוב הקבע של גרעין מעלה אדומים

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, מ. נסים; ה"ה מ. דרובלס, ר. ווייץ וא. תבין.

מ ח ל י ט י ם , יישוב הקבע של גרעין מעלה אדומים יהיה מעל למפגש של כביש "ארץ המרדפים" ואדי-קלט ויהיה בטיפולה של החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

הת/6 התעשיה בהתיישבות החדשה

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, מ. נסים; ה"ה י. אריאור וי. מרגלית.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

סטנוגרמה

עמ' 2 מתוך 2.

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ועדת השרים לקביעת התקציב הדרוש
להוספת אוכלוסים לישובים
(על-פי החלטת ממשלה מס. 62(ב) מיום כ"ד בתשרי תשל"ט (25.10.78))
ל' בתשרי תשל"ט - 31.10.78

נכחו חברי ועדת השרים : מ. בגין - יו"ר, ש. ארליך, א. שרון.

נעדר חבר ועדת השרים : י. בורג.

א. נאור - מזכיר הממשלה
אלוף א. אורלי - מתאם הפעולה בשטחים, צה"ל(בסעיף 1)

סדר היום :
1. סתימת תעלות בבית-אל
2. תקציב לתוספת אוכלוסים ביהודה ושומרון, ורמת הגולן

עמ' 2.
עמ' 2.

./סתימת

בפרוטוקול זה 12 דפים.

רשמה: נהירא תמר.

1. סתימת תעלות בבית-אל

חשר א. שרון: הייתי רוצה תחילה לגעת בנושא אחר. קיימנו אצלך, אדוני רה"מ, לפני כמה ימים פגישה עם היועצים המשפטים למיניהם ובתוכם פרקליט המדינה, בענין בית-אל. באותה פגישה טענתי לגבי הביוב הפתוח ואילו אורלי טען, שהביוב סגור - דבר שהוציא אותי מכלי. הבוקר, יצאתי לבית-אל עם צלם ואני רוצה להראות לך, אדוני רה"מ, איך במצח נחושה משקרים בנוכחותך. תמונות אלה צולמו הבוקר.

רה"מ מ. בגין: היכן התעלה הפתוחה?

חשר א. שרון: (מראה תצלומים) הנה בורות פתוחים, הנה תעלה פתוחה ממש בפתח הבתים, הנה אשה האוספת מים באמבטיה מחיקרה שנוטפת, הנה ילדי פעוטון שאוספים מים, הנה ילדים מבוססים בבוץ, כי אין שם אפשרות לשפוך כורכר.

מה קורה? שאנו באים ומציגים מצב כשקרנים. לפיכך, הגעתי למסקנה לצאת לשטח ולצלם.

(תאלוף אורלי נכנס)

רה"מ מ. בגין: תאלוף אורלי, בפגישה האחרונה בינינו דיברנו על התעלות בבית-אל. אמרת אז, שהן סגורות והתוראת שביקשתי לתת היתה, למעשה, מיותרת. הבט בתצלומים המוכיחים שעדיין יש תעלות פתוחות בבית-אל. אתה איש צבא וקורא מפה. אז, כנראה, שלא היית

רה"מ מ. בגין:

במקום וסמכת על דיווחים.

<u>האלוף א. אורלי:</u> כפי שאמרתי לראש הממשלה, קיבלתי דיווח ממפקד יהודה ושומרון.
אני חוזר על מה שאמרתי הבוקר לשר התקלאות, שלגבי אותן התעלות שהיו ע"י הבית, ניתנה הוראה - מבלי לשאול אף אחד - ותעלות אלה נסגרו. יכולתי להביא צילומים שיראו מה היה פתוח לפני שניתנה ההוראה.

<u>השר א. שרון:</u> היו שם תעלות ממש בפיתחי הבתים, אותן סתמו אנשים בעבודת ידיים.
לדוגמא: הנה תעלה פתוחה, במרחק של עשרות מטרים מהבתים. זוהי תעלה, שלא ניתן לסתום אותה בידיים.

<u>האלוף א. אורלי:</u> איננני נסוג ממה שאמרתי.

<u>רה"מ מ. בגין:</u> איש לא דורש נסיגה, אלא שתביא את המצב לאשורו.

<u>האלוף א. אורלי:</u> ביום מסוים - זה היה לפני כשלשה שבועות - הייתי אישית במיפקדת יהודה ושומרון, כאשר היו ידיעות על הפרות הצו של בית המשפט העליון. באותו זמן הגיע לשם אדם מבית-אל - ששר התקלאות מכיר אותו - בשם קצל'ה, והבעיה שלו היתה לסתום את התעלות מסביב לבתים. הוא קיבל אישור לכך בו במקום ואני עידכנתי בדיעבד את בך ואת היועץ המשפטי לממשלה לגבי תעלות אלה. מעולם לא קיבלתי הנחיה להכניס טרקטורים ולסגור את התעלות, לא ממך, אדוני רה"מ, ולא מסגן שר הבטחון.

<u>רה"מ מ. בגין:</u> אני לא ידעתי להבחין בין תעלה לתעלה. מה שרציתי לדעת הוא אם יש תעלות ביוב פתוחות, שהן סכנה לבריאות, ואז צריך לסגור אותן. טילפנתי, בנוכחות אנשים, לסגן שר הבטחון ואמרתי לו: הנה אני יושב עם היועצים המשפטיים. יש בג"צ, אך פרקליט המדינה הודיע לבית המשפט, שסגירת התעלות אינה נחשבת לבניה, במובן הצו של הבג"צ; פירוש הדבר, שאפשר לסגור את התעלות. סגן שר הבטחון ענה: הדבר יעשה. משמע, שהדבר לא נעשה. אני לא מבחין בין תעלה לתעלה. כל התעלות צריכות להיות סגורות והיו צריכות להיות סגורות לכל המאוחר מאז דיברתי עם סגן שר הבטחון, בנוכחות בן. סגן שר הבטחון ידע, שסגירת התעלות אינה בניה וחצו של הבג"צ אינו מפריע לנו.

עכשו יש לי בקשה. תואיל לצאת למקום ואם יש תעלות פתוחות, תואיל לתת הוראה לסגור אותן כולן, עד האחרונה שבהן.

<u>האלוף א. אורלי:</u> ההוראה שקיבלתי מסגן שר הבטחון, לאור השיחה שלך אתו, היא שניתן אישור לחבר את צינור הביוב. אני מצטט מלה במלה ממה שנאמר. באותו יום, ניתנה הוראה לחבר את צינור הביוב. על התעלות אני שומע רק עכשו וסגירתן תבוצע מחר.

<u>רה"מ מ. בגין:</u> האחריות היא עלי. סגירת תעלות - כך אמרתי לפרקליט המדינה - אינה בניה, במובן שעליו דיבר הבג"צ, וצריך לעשות זאת.

<u>האלוף א. אורלי:</u> לא הטעיתי אותך, אדוני רה"מ, כי התעלות מסביב לבתים נסגרו וזאת שר התקלאות יודע.

<u>רה"מ מ. בגין:</u> מה שברור, שהיתה אי-הבנה בינינו. אתה התכוונת לתעלות מסוימות ואני התכוונתי לכל התעלות.

<u>ס י כ ו ם:</u> האלוף א. אורלי יצא מיד לבית-אל ואם ימצא כי יש עדיין תעלות פתוחות, יורה לסגור אותן מיד, את כולן עד האחרונה שבהן (צילומי תעלות פתוחות בבית-אל שהציג השר שרון שמורים במזכירות הממשלה).

2. <u>תקציב לתוספת אוכלוסין ביהודה ושומרון ורמת הגולן</u>

<u>השר א. שרון:</u> לנושא עצמו, שלמענו נתכנסנו - ערכנו בדיקה בעקבות הדיון שהיה והגענו לתוצאות המפורטות ברשימה המצורפת, בה אני מציע מה צריך מבחינה כספית.

על מנת לעמוד בעיבוי שהחלטנו עליו, שהוא בתחום של כמה מאות משפחות, כמה קטעי דרך שצריך לעשות וכמה שיפורים בדרכי הגישה לישובים, אנו זקוקים, בשנת התקציב הנוכחית, לסכום של 319 מיליון ל"י, עם הרשאה להתחייב על 281 מיליון ל"י - וזאת, לאחר שעשינו מאמצים לקצץ ככל שניתן.

<u>רה"מ מ. בגין:</u> מה היה הפתק שנתת לי, בו היה סכום של 100 מיליון ל"י?

השר א. שרון: עדיין לא היתה החלטת ממשלה זו. כאשר נתתי את הפתק, הכוונה היתה שמירת אפשרות קיום הישובים. זה אינו עיבוי מעל למה שאנו דיברנו בהחלטה שלנו.

נכון, אדוני רח"מ, שאתה דיברת שנגיע ל-600 משפחות ואילו אצלנו מופיעות 790 משפחות. צריך גם להבין, שחלק מהדברים האלה זה בנית קבע ועד שיבנה, זה יקח שנתיים.

רח"מ מ. בגין: הודעתי לקרטר על תוספת אוכלוסיה של כ-500 משפחות. זה ידרוש זמן מסוים.

השר ש. ארליך: מה עושים עכשו במעלה אדומים?

השר א. שרון: מעלה אדומים הוא ישוב, שמשרד הבינוי לקח על עצמו, לפני שנה וחצי, לבנות בו. בניגוד לגישה שהיתה מקובלת עלי, שיש להתחיל לבנות אפילו 5 בתים במקום, כדי שיהיה סימן של ישוב, משרד הבינוי לא נהג כך. עכשו, משרד הבינוי רוצה לבנות - שיבנה. אשמח מאד שיבנה.

שמעתי הבוקר את הודעת משרד הבינוי ברדיו. עלי לציין, שכל מה שמשרד הבינוי בנה עד היום, הוא בנה מכספי ההתישבות ומשרד החקלאות. מכספיו הוא, פרט לקצרין וימית, לא השקיע עד היום מאומה.

השר ש. ארליך: אני רוצה להביא לידיעתכם, שמשרד הבינוי בונה בחרס ביי"ס של 10 כתות, צרכניה, מרפאה, טיפת-חלב, מועדון, מזכירות, בית-כנסת, פעוטון, שני גני-ילדים, בריכות מים, מחסנים, מגרש ספורט. הוא הדין בקרני שומרון, אלקנה, גבעון, מעלה אפריים והרשימה ארוכה. אני רוצה שראש הממשלה ידע, שמשרד הבינוי בנה 331 יחידות דיור ובתהליך בניה של 460 יחידות דיור.

עכשו אני רואה את הרשימה של אריק. אז אני צריך להתייחס למה שמניתי. קיבלתי מכתב על 100 מיליון ל"י. האם ה-100 מיליון כלולים בתוך הסכום המופיע ברשימה?

השר א. שרון: ה-100 מיליון כלולים בתוך סכום זה.

השר ש. ארליך: חרס וקרני שומרון מופיעות גם אצלך, אריק, וגם אצל שר הבינוי.

השר א. שרון: אני מכיר את הנושא ואסביר לך. בחרס משרד הבינוי בנה ובונה לפי החלטות הממשלה הקודמות. היתה החלטה לבנות בחרס 120 בתים, לפני כמה חודשים החלטנו על הוספת 80 בתים ומשרד הבינוי בונה זאת כרגע. בחרס אנו מדברים על תוספת של 100 בתים. אותו הדין לגבי קרני-שומרון. בקרני-שומרון גמורים או בתהליך בניה ואכלוס כרגע 140 בתים. אנו מוסיפים בקרני-שומרון עוד 100 בתים. במקומות אלה ממתינות מאות משפחות להתישב.

רה"מ מ. בגין: אני מבקש לקרוא את הפירוט, עבור מה אתה מבקש את ה-319 מיליון ל"י.

השר א. שרון: להלן הפירוט של יחידות הדיור שאנו צריכים להקים:

ביהודה ושומרון:

בחקוע	-	18	יח' דיור
בעפרה	-	16	"
בבית-אל	-	50	" (אם נתגבר על בעית הבג"צ)
בחפוח	-	40	"
באלון מורה	-	50	"
בחרס	-	100	"
בקרני שומרון	-	100	"
בשומרון	-	35	"
בנוה צוף	-	25	"
	ביחד	434	"

=====$$$=====

רה"מ מ. בגין: אפשר להראות זאת לאמריקאים.

השר א. שרון: לגבי הגולן:

אליעד	-	20	יח' דיור
אפיק	-	20	"
גבעת יואב	-	10	"
יונתן	-	40	"
כפר חרוב	-	20	"

השר א. שרון:

מבוא חמה	-	20 יח' דיור
מרום גולן	-	20 " "
נוה אטיב	-	20 " "
עין-זיון	-	20 " "
קשת	-	20 " "
רמות	-	20 " "
ביחד		230 " "

בבקעת הירדן וגוש עציון 260 יח' דיור

בס"ה מדובר על 790 יח' דיור קבע ו-134 יח' דיור זמניות.

אני רוצה להדגיש, שגם לגבי דיור הקבע, הצענו עכשו ליבא מיבנים, כך שהדבר הוא יותר פשוט וקל והתייקה לו פחות השלכות על המשק.

רה"מ מ. בגין: מתי מעלים היאחזות נח"ל ברמת הגולן?

השר א. שרון: בח' דצמבר.

רה"מ מ. בגין: תהיה לך היאחזות נח"ל בשביל בקעת הירדן?

השר א. שרון: כמו שאמרתי לך בטלפון - ולא הגזמתי - באותו שבוע היתה לנו אפשרות להקים שש היאחזויות נח"ל. בהחלט יש לנו היאחזות נח"ל בשביל בקעת הירדן.

רה"מ מ. בגין: אז תעשה זאת בדצמבר.

השר א. שרון: לפי דעתי, בבקעת הירדן אפשר להקים יותר מהיאחזות נח"ל אחת.

רה"מ מ. בגין: אם אפשר, צריך לעשות זאת. ב-10 בדצמבר מסתיימים שלושת החודשים.

השר א. שרון: אנו צריכים תקציב של 319 מיליון ל"י.

רה"מ מ. בגין: אתה צריך את הכסף בבת אחת?

השר א. שרון: לא. כרגע אנו צריכים לקבל החלטה על תקציב של 319 מיליון ל"י ואפשרות הרשאה להתחייב על סכום של 281 מיליון ל"י, ביחד - 600 מיליון ל"י. סכום זה כולל את ה-100 מיליון שהגשנו בניר ההוא.

רה"מ מ. בגין: מה בנוגע לכביש חוצה-שומרון - זה לחוד?

השר א. שרון: זה לחוד - 60 מיליון ל"י. אנו כבר עובדים.

רח"מ מ. בגין: חוצים את השומרון - מזל טוב!

השר ש. ארליך: אני מבקש לרענן את זכרוננו, שלפני שבועיים ביקש שר החקלאות 300 מיליון ל"י והודענו, שבתקציב הנוכחי אין לנו כסף. אמרתי, שאני מוכן לברר אפשרות של מימון על חשבון התקציב הבא. אם זה על חשבון התקציב הבא, לי זה לא משנה אם זה 300 מיליון או 280 מיליון. אני מבקש רק דבר אחד - שאנשי משרד החקלאות יבואו בדברים עם אנשי אגף התקציבים ויקבעו את הפרויקטים, בגבולות הסכומים. כי מה הטעם שאני אקבע 280 מיליון, כאשר צריך 350 מיליון? אני רוצה בטחון יתר, שלא נעמוד בפני דברים שלא ידענו עליהם.

השר א. שרון: אני רוצה לאשר את מה שאמר שר האוצר. גם עכשו אני מדבר על 319 מיליון ל"י ואילו על 281 מיליון ל"י אני מבקש אישור להתחייב בפני הקבלנים.

השר ש. ארליך: אני מבקש פרויקטים. אולי זה יעלה יותר? איננני רוצה לעמוד בפני הפתעות בתקציב.

השר א. שרון: עם שמחה אין לי בעיות בדברים אלה. אך נקודה זו היא כל כך קריטית, שזה נראה לי יותר מדי קל.

רה"מ מ. בגין: הסיכום הוא חיובי. תביא את הפרויקטים, כדי שיכסו את ההוצאות.

השר ש. ארליך: אני מדבר על 434 יחידות דיור ביהודה ושומרון, 260 יחידות דיור בבקעת הירדן והיתר בגולן. הסכום יקבע ע"י האנשים המומחים.

השר א. שרון: אני מבין שההחלטה אומרת, שמאושרת פעולת הוספת אוכלוסין, בהתאם לניר המצורף בזה.

רה"מ מ. בגין: בהתאם לניר שהוגש ע"י שר החקלאות, באיזורים הבאים: יהודה ושומרון, בקעת הירדן והגולן. ההוצאות יאושרו עפ"י הפרויקטים שאושרו, ע"ח תקציב 1979.

השר ש. ארליך: אני אומר, שתקבל עכשו מימון על חשבון 1979.

רה"מ מ. בגין: עשינו הערב מלאכה טובה.

מ ח ל י ט י ם: א. לאשר את רשימת הפרויקטים, כפי שהגיש שר החקלאות, באיזורי יהודה ושומרון, בקעת הירדן ורמת הגולן. (רשימת הפרויקטים שמורה במזכירות הממשלה).

ב. ההוצאות יאושרו עכשו ויהיו ע"ח התקציב של שנת 1979.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת ועדת השרים לענין כפר הורדים
אשר הוקמה בהתאם להחלטה מס. ת/62 מיום כ"ח בתמוז תשל"ח (2.8.78) של הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית

ז' באב תשל"ח - 10.8.78

נכחו חברי ועדת השרים : א. שרון - יו"ר, י. בורג, י. הורביץ, ז. המר, ג. פת

מ. בוחבוט	-	ראש המועצה המקומית מעלות
מ. בן-מאיר	-	משרד החקלאות
ר. וייץ	-	החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
ח. טבנקין	-	צוות תכנון "אשכר"
י. יעקב	-	ראש המועצה האזורית מעלה יוסף
א. לוטן	-	ראש המועצה האזורית סולם צור
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
ג. פרידמן	-	נציגת המתיישבים של כפר המתיישבים
ד. צ'רנובורודה	-	צוות תכנון "אשכר"
ס. ריינהיימר	-	החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
מ. רפלד	-	
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : כפר הורדים

. / כפר

בפרוטוקול זה 2½ דפים.

כפר הורדים

היו"ר השר א. שרון: אני פותח את הישיבה.

זה למעלה משנה, מאז הוקמה הממשלה הנוכחית, מונח על סדר יומה של הוועדה, ומדובר על כך גם בכל כלי התקשורת, הנושא של הקמת מה שנקרא בעבר "עיר הורדים". מדובר ביוזמתם של תעשיינים ישראלים, בעיקר ביוזמתו של חבר-הכנסת ורטהיימר, להקים ישוב ליד מעלות. אין ספק שהישוב הזה עשוי למשוך מאות משפחות שתרצנה לעבור ולגור בו.

השר י. בורג: על כמה דונמים מדובר בשביל הפרוייקט?

מר בן-מאיר: אין בעיה.

היו"ר השר א. שרון: הבעיה היא אחרת. מדובר על שטח קרוב למעלות. היתה התנגדות של תושבי מעלות להקמת הישוב בטענה שתושבי מעלות יהיו חוטבי עצים ושואבי מים, והם שאלו מדוע לא יעברו האנשים למעלות במקום לישוב חדש.

בסופו של דבר הגענו למסקנה - כי יש חשיבות להקמת ישוב נוסף בגליל, אם כי מדובר באנשים שרובם תושבי הגליל כיום - שהאפשרות היחידה היא להקים ישוב נפרד כפרי במסגרת המועצה האיזורית מעלה יוסף. לענין זה יש תמיכה מלאה של כל הגופים הפעילים בגליל פרט למועצה המקומית של מעלות, המביעה התנגדותה.

השר י. בורג: ההתנגדות עומדת גם אם מדובר בכפר וגם אם מדובר בעיר.

היו"ר השר א. שרון: היתה בקשה שתובא הצעה.

מר בן-מאיר מרכז את עבודות ההכנה. נשמע ממנו על הנעשה.

מר בן-מאיר: ההחלטה על הנסיון הקודם נתקבלה בישיבה מש מנכ"ל משרד הפנים, מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון ואנוכי. היה סיכום לנסות לקבל החלטה שתתקבל גם על דעתם של חבר-הכנסת ורטהיימר וחבריו וגם על-ידי מר בוחבוט.

לענין זה נרתמה גם האגודה לפיתוח הגליל כדי לנסות למצוא קונסנסוס, בראשותו של ראש המועצה האיזורית סולם צור, מר אריק לוטן, אלא שלא סגרו את הפעב.

אנחנו עומדים היום בפני השאלה אם להקים את הישוב הזה, על דעת משרד הפנים ועל דעת משרד החקלאות, בשטח השיפוט של מעלה יוסף ולקבוע שאותה אישגרציה ושיתוף פעולה זה דבר אשר עתיד להתפתח מכורח המציאות בעתיד.

השר י. בורג: בכמה משפחות מדובר?

מר בן-מאיר: מדובר במאות משפחות.

מר רפלד: מדובר בלמעלה מאלף משפחות.

מר בן-מאיר: אנחנו מביאים בחשבון שהנזק הלאומי והציבורי מאי-מימוש רצונם של המבקשים עלול להיות גדול.

השר י. בורג: על איזה מרחק ממעלות מדובר?

מר בן-מאיר: קילומטרים ספורים. ההצעה המקורית היתה צפונית למעלות, בתוך שטח מעלות. הכוונה המקורית היתה ביחס לשטח בתוך שטח השיפוט של מעלות.

מר בן-מאיר: המחשבה המקורית היתה להקים בתוך שטח השיפוט של מעלות ישוב עצמאי שלו מוסדות עצמאיים. ניסינו לחפש אינטגרציה אבל לא הצלחנו לגשר על פני הפערים ועמדנו בפני סכנה של התפוררות.

מר רפלד: אינטגרציה במה?

מר בן-מאיר: בשירותים.

אחר-כך הועלתה הצעה ללכת לשטח השיפוט של המועצה האיזורית מעלה יוסף. זו הצעה של הממונה על המחוז. זה לא ישוב קהילתי ראשון באיזור הזה. גם באיזור שגב אישרנו כבר שני ישובים קהילתיים של גרעיני רפא"ל ואין זה מקרה ראשון שאנחנו מאשרים ישוב קהילתי אשר נעדר סטאטוס מוניציפלי עירוני במסגרת של מועצה איזורית. זאת אומרת, אם לחפש הקבלה - היא קיימת. זה לא מקרה ראשון ואין כאן תקדים שאנחנו יוצרים.

בישיבה האחרונה של ועדת השרים, אשר התקיימה לפני שמונה או עשרה ימים, הובהר שמר בוחבוט מוסיף להתנגד ומוסיף לחשוש מכוח המשיכה של כפר הורדים גם אם בשטח השיפוט של מעלה יוסף.

אנחנו מציעים שהישוב יוקם ושיוטל על אותן מסגרות המטפלות באכלוס לחפש דרכים לאינטגרציה בשירותים, אם כי לא כתנאי להקמת הישוב. יש הצעות למצוא מסגרות מחייבות וולונטריות כאחד לשיתוף פעולה. הוחלט לעשות את הצעד של אישור העלאת הישוב אקט מחייב ולחפש דרכים אחר-כך, כי אחרת עלולה להיות התפוררות של הגרעין.

השר י. בורג: כשיש החלטה, כמה זמן עובר עד שמתחילים לעשות משהו?

<u>מר בן-מאיר:</u> כמה שנים.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> מרגע התכנון - שלוש שנים.

<u>מר בן-מאיר:</u> האנשים ממתינים לתשובה חיובית.
מקום זה נושא בחובו גרעין גדול ורציני להתפתחות תעשייתית מפני שהדבר משולב בתכנית רצינית להעברה של חלק מן התעשיות שבנהריה לשמח זה. הצלחתו של סטף ורטהיימר בנושא זה ידועה.

בישיבה הקודמת הצעתי שייאמר שמחפשים דרכים לשיתוף פעולה, אבל לא מתנים.
התקבלה הצעה הפוכה, שקבוצת שרים אד-הוק, מסמכות של מליאת הוועדה, תקבל תוך עשרה ימים את ההחלטה. זו ועדה אד-הוק.

הצעתי שהאנשים יהיו נוכחים במקום. אם חברי הוועדה ירצו לשמוע אותם - ישמעו, ואחר-כך חברי הוועדה ישארו אולי לקבלת החלטה. לפיכך, בחוץ ממתינים ראש המועצה האיזורית מעלה יוסף, שסיכם עם המפונה על המחוז על מיקום הישוב באיזורו, ראש המועצה האיזורית סולם צור אשר מחפש דרכים לשיתוף פעולה, והוזמן גם מר בוחבוט, ראש המועצה המקומית מעלות.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני מבקש להזמין את מר בוחבוט.

<u>מר בן-מאיר:</u> מר בוחבוט, בוודאי זכור לך ששר התקלאות, מנכ"ל משרד הפנים, מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון ואנכי ביקרנו במעלות לפני קרוב לשנה ואז הבעתם התנגדות להצעה להקים עיר ורדים, אלא אם היא תהיה חלק אינטגרלי של המועצה המקומית מעלות.

<u>מר בן-מאיר:</u> מצד שני היתה דרישה של אנשי הגרעין להקים ישוב בעל אופי ייחודי ולא בהכרח אינטגרטיבי עם מעלות. סוכם לעשות נסיון, שלא עלה יפה, לבדוק את הדברים.

כיום מדובר על הקמת שכונה מדרום למעלות בתוך תחום השיפוט של המועצה האיזורית מעלה יוסף, כחלק מישובי המועצה האיזורית מעלה יוסף.

בישיבה הקודמת סוכם לשמוע גם את דבריך וגם את דבריהם של אנשי כפר הורדים וגם את אנשי האגודה לפיתוח הגליל.

<u>מר בוחבוט:</u> כבוד השרים, אם כי שרים רבים מכירים טוב מאד את מעלות ואת ההיסטוריה של הישוב הזה, תרשו לי לחזור בקצרה על כמה דברים.

במשך עשרים שנים היינו בבחינת ישוב מצוקה. אני מודה שגם תושבי מעלות, בדבריהם ובהתנהגותם, הוסיפו ועזרו שמעלות תראה כישוב מצוקה. מאז צמח דור חדש בישוב, דור אשר הכיר את המצוקה ואת הבעיות בישוב והצעירים האלה התחילו ליישם דברים שרצו לעשות במשך שנים. עכשיו אני יכול לומר, בשמחה ובסיפוק, שבשנתיים האחרונות הישוב קיבל דימוי שונה לחלוטין מזה שהיה לו. לא רק שלא מדברים כיום על מצוקה, אלא התושבים יכולים לזקוף ראש ולומר: טוב לנו במעלות ואנחנו רוצים לגור כאן. אנחנו רוצים לפתח את המקום וכל מה שאנחנו מבקשים היא עזרה של המוסדות ואין אנחנו רוצים שיכפו עלינו נושאים או תכנון. אנחנו רוצים לחיות בכוחות עצמנו.

בשנתיים האחרונות התחלנו לקלוט אנשים. הישוב התחיל להתפתח בכל הנושאים - חינוך, תעשיה, קליטת תושבים, השתנתה גם החזות של העיר. כיום יכולה מעלות ללמד מקומות שונים בארץ כיצד ניתן לשפר דברים.

השר י. בורג: כמה בעלי זכות הצבעה יש אצלכם?

מר בוחבוט: 3400.

המדינה השקיעה מיליארדים במעלות. לפני כשנתיים הוחלט על הקמתה של שכונה מיוחדת במינה ושם השקיעה המדינה מיליונים. אפשר לאכלס שם מאות יחידות דיור וכן לבנות בתים חד קומתיים. בשלב א' נבנו 140 יחידות שמהן מכרנו 15 בלבד, מדוע? מפני שמדובר על הקמת עיר הורדים, שתהיה עיר אקסקלוסיבית ואנחנו איננו יכולים לקלוט. לשמחתי, לאחר זמן הנושא של הקמת העיר ירד מן הפרק והצלחנו לקלוט 150 יחידות. כיום יש אפשרות לקלוט עוד 30 יחידות, אבל שוב חוזר ועולה הנושא של עיר הורדים או כפר הורדים.

אנחנו בעד אכלוסו של הגליל. אנחנו נמצאים במקום עשרים שנים. אנחנו עושים בשביל הגליל ומי שמדבר על אכלוס הגליל, אנחנו מזמינים אותו בברכת ברוך הבא.

אני נאלץ לחזור ולומר שאם יועלה שוב הנושא של כפר הורדים, מעלות תחזור להיות ישוב מצוקה, ובכך איש איננו רוצה.

יש הצעות שונות, מדברים על הקמתה של עיר מדע. לפרופסור וייץ יש תכנית למעלות החדשה, ישוב קהילתי, יש גם תכנית בדבר עיר או כפר הורדים. מדוע לא ניישם את התכניות היפות האלה בתוך מעלות? מדוע יש הצדקה להקים עוד חטיבת בשעה שהכל טוענים שלמדינת ישראל אין כסף? מדוע לא ננצל את התשתית הקיימת? מדוע תוקמנה עוד ועדות מקומיות? מדוע יוקמו עוד מוסדות ציבוריים בשעה שהכל יש בישוב הקיים.

<u>מר בוחבוט:</u> החברה במעלות שקטה ונעימה. אין אצלנו פשע.

אני מצטער שחבר כנסת מבין יוזמי התכנית מכנה את חברי ואותי וגם את מר יצחק פרץ בשם "מאפיה מרוקנית" והוא טוען שה"מאפיה" הזאת משתוללת במדינה. יש לי הקלטה של התכנית "עלי כותרת" בא אמר חבר-הכנסת ורטהיימר שהאלימות שולטת במעלות. שר המשטרה יכול לבדוק את הדברים. לא רק שאין אלימות במעלות, להיפך. בכל-זאת, מי שרוצה להשקיע כספים לא יעשה זאת במעלות אם יש לו אלטרנטיבה של עיר ורדים, שמדובר עליה כעיר אקסקלוסיבית שבה יתגוררו מולטי מיליונרים.

אנחנו חוזרים ומבקשים: אנא גיבזו את התכנית. הישוב שהיה ישוב מצוקה התחיל לעלות על דרך המלך, אל תפגעו בו. רוצים להקים שכונה בתוך מעלות, אדרבא, אנחנו נעזור.

אולי ידוע לכם שבימים האחרונים קלטנו במעלות זוג שאיש במדינה לא רצה בהם. כעבור יום הם נכנסו לדירה וקיבלו פרנסה. אנחנו יכולים לקלוט גם יפי נפש. במשך עשרים שנים היה לעיירות הפיתוח דימוי של ישובי מצוקה, התגוררו בהם רק יוצאי צפון אפריקה, אבל הוכחנו והראנו שאין אנחנו כה גרועים כפי שתארו אותנו.

אם מדברים על כפ"תים לפי התכנית של הסוכנות היהודית - האלן וטהאלן, אנחנו נעזור כפי שאנחנו עוזרים * אבל אין זה הוגן להכניס דרך הדלת האחורית עיר ורדים, זה איננו הוגן כלפינו/~~שלנו~~ מדובר על שטח השיפוט של מעלה יוסף.

אני מציע שבמסגרת המועצה המקומית של מעלות תוקם מחלקה חקלאית ונכניס עשרה מושבים במסגרת הרשות המקומית שלנו. היום רוצים לקחת את מעלה יוסף ולתת להם עוד מספר כפרים תעשייתיים, שיהיו בבחינת בוסים.

מר בוחבוט: אני חוזר ואומר: שכונה במעלות - כן, עוד עיר - לא. אנחנו היינו בין מניחי אבן הפינה בחפן וראינו בזה שטח של מעלות, ואנחנו תובעים את זה למעלות. גם עיר הורדים היא בחכנית העתידה של הישוב. אם זה לא יהיה בתוך שטח מעלות - אתם סותמים את הגולל להתפתחות הישוב. אנשי הישוב ערים לענין ואני בטוח שהשרים ישקלו את הדברים ולא יתנו יד לדבר אשר עלול לפגוע במעלות.

היו"ר השר א. שרון: איש לא חלק על כך שאיזור התעשיה של מעלות הוא בתוך איזור השיפוט של מעלות.

מר בוחבוט: אני מדבר על תפן.

פרופ' וייץ: זה מרכז איזורי אשר משמש את האיזור כולו.

השר י. בורג: האם הדבר הזה יש לו תפקיד במסגרת מערכת הבחירות המוניציפליות?

מר בוחבוט: לא.

השר י. בורג: אני מבין שהכל מאוחדים בענין זה.

מר בוחבוט: כן. אני מקווה שתהיה רשימה אחת במעלות.

השר ז. המר: אני מבין שהבעיה אשר מציקה לאנשי מעלות הוא הסיכוי של עיר פיתוח לקלוט משפחות שאינן מסוג המשפחות שהתגוררו עד פה כה בעיר פיתוח.

השר ז. המר: מר בוחבוט דיבר על מכירה של 15 מתוך 140 דירות, לטענתו - בגלל עיר הורדים. הוא אומר: אל תקימו את העיר ואנחנו נקלוט את האנשים מפני שלא תהיה להם ברירה והם יבואו למעלות. אני שואל את מר בוחבוט: האם לדעתך אפשר ליצור דגם כזה שמצד אחד נותן הרגשה לכמה מאות משפחות, שלא נכנסים לביורוקרטיה קיימת אלא הם יוצרים לעצמם אוטונומיה מסויימת, ומצד שני, באשר לדברים הבסיסיים - מוצאים פתרון משותף. אם אתה אומר שתהיה אפליה של מיוחסים יותר ומיוחסים פחות - לזה אנחנו לא מוכנים. לכן אני חוזר ושואל: האם אתה חושב שאפשר ליצור, מבחינתכם, מצב שבו מצד אחד תהיה לאנשים אוטונומיה באשר לכמה דברים, אבל באשר לשירותים החברתיים - כאן יהיה שיתוף.

מר בוחבוט: יש איזור לתכנית "בנה ביתך", קצת מרוחק, שם יוקמו מוסדות ציבור. מדובר על בנייה ברמה גבוהה. התכנית היא ל-115 יחידות בבנייה עצמית. משרד השיכון בונה גם הוא 112 וילות. אפשרנו שיוקם שם ועד, ועד למען השכונה והוועד הזה יחד עם המועצה המקומית מתכננים את השכונה. אנחנו דואגים שקווי הטלפון והחשמל יהיו שם תת-קרקעיים. יש אפשרות להקים שכונה כזו בתוך שטח השיפוט של מעלות כאשר לשכונה יהיה ועד מקומי אבל כל השירותים המוניציפליים יסופקו על-ידי מעלות. בית-הספר יהיה משותף. בית-הספר בכברי איננו מספיק מה גם שאנחנו לא יכולים להשתמש בו בגלל המרחק. אם מקימים שכונה כזו בקרבת מעלות, אני מאמין שכשם שהתפתחו שכונות כאלה במקומות שונים - זה אפשרי גם במעלות. אז לא נראה את עצמנו חוטבי עצים ושואבי מים.

אנחנו מקימים מרכז ספורט, מדוע שהשכונה הזאת לא תשתתף בהקמה? אני מאמין שאם יהיו בעלי יוזמה אשר יהיו מוכנים לגור אתנו, הם יווכחו לדעת שאנחנו לא טורפים אלא אנחנו כיתר אזרחי מדינת ישראל. אני חוזר ומבקש שתוקם שכונה בתוך שטח השיפוט של מעלות, ויכול להיות לה ועד מקומי. אני מוכן לקבל גם את הגירסה של פרופ' ויץ בדבר מעלות החדשה.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו מודים למר בוחבוט.

מר בן-מאיר: מר לוטן יציג את הנושא.

מר א. לוטן: ברשותכם, אתחיל בהודעה אשר נראית לי חשובה ביותר. האנשים אשר התלכדו לענין זה התלכדו מתוך מגמה רצינית - לעזור ליהד את הגליל. אני חושב שזה הקריטריון וזה הפרימס לכל המחשבה בדבר הקמת הישוב, ולפי הנתון הזה יש לי הצעה לוועדת השרים, לבחון את הענין ולוותר על ניואנסים שפה ושם יכולים להיות גם נכונים, אבל חובה עלינו לראות את העיקר ולהתרכז בו.

תרשו לי לספר בכמה משפטים על התפתחות הדברים. הענין התחיל בחיפוש אחרי איזור תעשיה נוסף, שגם חבר-הכנסת ורטהיימר היה קשור בו. לענין זה התחבר אחר כך גם רצון לקשור את איזור התעשיה עם ישוב ודובר על איזור כברי.

כל החרדים לגליל צריכים לחשוב על סתימת הפירצה ממעלות בואכה כרמיאל. אנשי עיר הורדים ## ויחרו על הנוחיות האפשרית להיות בקרבת נהריה ובחרו בדרך הקשה יותר והחשובה יותר - להתיישב ליד מעלות, בהסכמת המוסדות המיישבים. כאן התעוררה הבעיה ונוכחנו לדעת שלפעמים לשון עלולה להיות מסוכנת. השם ##### שניתן לישוב העתידי "עיר הורדים ואז התעוררו אלה אשר חשבו: עיר, זה אני. מעלות עתידה להיות עיר, כרמיאל עתידה להיות עיר ושכונות צריכות להיות מצורפות לערים. אבל מסתבר שאין כלל כוונה לבנות עיר. מדובר על ישוב קהילתי אשר בנוי מאשכולות.

מר א. לוטן: בוויכוח עם חברי בוחבוט, שהוא פעיל מאד ומצליח מאד ומי שבא היום למעלות יודע את הענין, ניסיתי להסביר ואמרתי לו: תהיה גם אתה אביר הגליל, אל תתנה את אפשרות הישוב הזה בהגדרה מוניציפלית מראש, מה גם שעדיין לא נפלה הכרעה. אני סבור שאם מדברים על עיר, זו שעתו הגדולה. אני חושב שלבוחבוט מגיעה ברכת חזק ואמץ על מעשיו במעלות. לרוע המזל, לא הצלחתי לשכנע אותו. אני מאמין בכוחה של מעלות ובכוחו של מר בוחבוט. אני מאמין שהחתיישבות העתידה תעורר את כל האיזור. אין לתושבי מעלות לחשוש, אנחנו מזרימים כוח עצום.

אני חושב שהשרים חייבים לקבל את החלטתם מתוך ידיעה שהשעה בוערת ואנחנו לא יכולים להמשיך להתווכח כי הנתונים בשטח ברורים ביותר. יש צורך לנצל את האפשרות שהנה הגליל עתיד להתברך באנשים אשר יעזרו ליישובו. צריך לזכור שהתכניה של סוריה רבתי קיימת ואנחנו חייבים להגיב. כפי שאמרתי, צריך לשקול את הדברים לפי הפרימט העקרוני והחשוב ביותר.

האנשים שמדובר בהם נושאי דגל חדש, הם רוצים להגשים את הרעיון והם יביאו תנופה חדשה לגליל.

מר י. יעקב: מזה שנים מדברים הכל על הצורך באכלוסו של הגליל, לשמחתי, אולי הגיעה שעת ההתחלה.

גם לפני שנתיים-שלוש, כשהסורים התחילו להכנס ללבנון אמרתי לאלוף הפיקוד שלא מדובר בקבוצה של 2000 חיילים אלא המספר ילך ויגדל והם ילכו ויחדרו יותר לתחום לבנון. צר לי שצדקתי. אני מרשה לעצמי לומר שאם ממשלת ישראל לא תתחיל לאכלס את הגליל כבר כיום, אני חושש שבעוד חמש שנים לא יהיה לנו מקום בגליל. באיזור שבין הפן עד מעלות אין ישוב יהודי. צריך לאכלס את האיזור הזה ולחשוב על שטחים חדשים.

מר י. יעקב: בזמנו התנגדתי לעיר הורדים, אבל עכשיו מדובר על אשכולות של ישובים, כל ישוב יהיה של 500 יחידות ויהיה זה ישוב קהילתי. אנחנו תומכים בזה. הממשלה צריכה להחליט וצריך להתחיל לפעול. מדובר על הקמתם של ארבעה ישובים קהילתיים. אני רוצה לקבל אותם בברכה ואתן להם את השירותים עד שיהיו עצמאיים. אם בעוד חמש שנים יחליטו על מועצה משלהם, בהסכמת שר הפנים, אנחנו נשמח.

השר ז. המר: אני מבקש לשאול את נציג המתיישבים: אני מבין שמפריע לכם להיות רובע קשור מוניציפלי במעלות. אתם רוצים שתהיה לכם אוטונומיה בצורת הבנייה והאכלוס.

גב' ג. פרידמן: ברגע שאנחנו נכנסים להיות חלק מתוך, אנחנו לא עצמאיים. אם אנחנו רוצים לבנות משהו חדש - צריך להתחיל מבראשית, לפי דרך שלנו, ולא להכנס לדבר קיים. אנחנו רוצים לבנות את השכונות בקהילות של 250 יחידות וכל שכונה תהיה עצמאית, יהיה לה ועד שכונה עם קשר על לפי ~~~~ הנתונים של המקום למען המקום. אם, למשל, התושבים יחליטו שהם רוצים בית-ספר במבנה כזה וכזה, אין שום סיבה להגיח שבמעלות נוכל להשתלב בכיתות כאלה.

היו"ר השר א. שרון: האם בית-ספר משותף לא מקובל עליכם?

גב' ג. פרידמן: אנחנו לא אומרים מראש לא. אם אנחנו רוצים לבנות דבר חדש, הוא יהיה חדש מיסודו ולא ניכנס להשתלבות.

פרופ' ר. ויץ: האם אתם מכירים את הפרויקט החדש "מעלות החדשה"?

גב' ג. פרידמן: לא.

השר י. הורביץ: אני מבין שמה שמוצג לפנינו הוא דבר שיש לו קבלן, יש עיר ורדים ויש עיר של קוצים.

גב' ג. פרידמן: אנחנו לא קוראים למקום עיר ורדים.

השר י. הורביץ: אתם אומרים שאין אתם רוצים לחיות בעיר קיימת שמישהו אחר בנה אותה. על-ידי עצם הקביעה שאתם מבקשים להקים עיר אחרת ומסתייגים מן הקיים, אתם יוצרים עובדה שאינכם רוצים להיות אתנו.

השאלה שלי איך מתגברים על התיאבון הבריא להקים קהילה ולבנות בית כמו שאתם רוצים מצד אחד, וכיצד, מצד שני, מגשרים על החשש, או החרדה או עגמת הנפש או המרירות, שיבוא יום ומעלות לא תהיה אותה מעלות וכרמיאל לא תהיה אותה כרמיאל.

גב' ג. פרידמן: המטרה של כולנו היא ליחד את הגליל. אם אנחנו רוצים גם ליישב את הגליל ולא להיות דומים לעיר פיתוח אחרת, מדוע נצטרף למעלות?

השר י.הורביץ: אבל אני שואל: איך ניצור מצב שלא תהיה הפרדה כה חדה?

גב' ג. פרידמן: אנחנו מדברים על מספר קהילות במטרה ליחד את הגליל. אנחנו לא מדברים על עיר.

השר י. בורג: אני מבין שאתם אומרים: אנחנו רוצים לבנות מן התשתית. היצירה תהיה שלנו. יש עמדה שניה של אנשי מעלות, וראש המועצה המקומית אומר: אני התחלתי לפתח מקום, יש לי חשש שאתם לוקחים את הכוחות הטובים כדי ליפות את העיר שלכם. אני מבקש לשאול לגבי המציאות: יהיו במקום 100 משפחות ראשונות ויש להם חמישה ילדים לכיתה מסויימת. האם הם ילמדו במעלות או במעלה יוסף?

גב' ג. פרידמן: אנחנו מעדיפים את מעלה יוסף, בגלל האווירה הכפרית.

השר י. בורג: איפה תהיה המספרה?

גב' ג. פרידמן: במקום.

מר ד. צ'רנובורודה: אני מבקש שתשימו לב לנקודה מעניינת: התעקשותם של המתיישבים להיות על יד מעלות. הוצעו מיקומים שונים שהם מחוץ למעלות ונבחר המקום הקרוב למעלות. זאת אומרת, שיש כאן התעקשות חיובית להיות קרוב למעלות, שאני רוצה להסביר אותה. מה אנחנו אומרים? מצד אחד רוצים להקים ישוב אוטונומי אשר יוכל לנהל את חיי# באופן עצמאי, אבל מצד שני אנחנו לא רוצים להיות מנותקים מן הבעיות.

השר י. בורג: באופן תיאורטי גם שלומי מקום טוב מבחינה זו.

מר ד. צ'רנובורודה: נכון.

מר ד. צ'רנובורודה: אנחנו רוצים להקים את הישוב ליד מעלות וליצור ארג של ישובים כאשר כל הבעיות שאתם מעלים מתחככות. אם נצטרך להיזדקק לשירותים של מעלות - נקבל אותם.

היו"ר השר א. שרון: השאלה מה תתרמו למעלות.

מר ד. צ'רנובורודה: ניסיתי לערוך רשימה. כל השירותים המוניציפליים כגון: כבאות, מגן דוד אדום, תחבורה ציבורית, תעסוקה - אנחנו רוצים להביא מגוון שלא קיים במקום.

היו"ר השר א. שרון: בית ספר?

מר ד. צ'רנובורודה: יכול להיות.

היו"ר השר א. שרון: מדוע אינך משיב בוודאות? ואפשר לדבר גם על מרפאה מרכזית.

מר ד. צ'רנובורודה: כאשר שני ישובים סמוכים ומתעקשים להיות ביחד - יש מערכת ותשתית מוניציפלית שיכולה לפעול ביחד כגון: כבישים, תחבורה, מערכת כבאות, סילוק אשפה, ביוב, מים, שוק ומרכז מסחרי.

היו"ר השר א. שרון: האם בית העם יהיה משותף?

מר ד. צ'רנובורודה: יכול להיות. יכולה להיות משאלה לקנטרי קלאב משותף. אנחנו נהיה יוזמים ונפעיל מערכות שמעלות איננה יכולה להחזיק.

היו"ר השר א. שרון: האם בית העם שלכם יהיה פתוח גם לאנשי מעלות?

מר ד. צ'רנובורודה: אין בית עם סגור.

השר ג. פת: לשאלות שונות השבת "יחכה", "יכול להיות", "למה לא"?. יש צורך לתכנן את האשכול, האם אתם שומרים שטח למבנים ציבוריים כגון בית-ספר, בית עם, מחנ"ס?

מר ד. צ'רנובורודה: כן.

השר ג. פת: אם כך, זו הפרדה.

מר ד. צ'רנובורודה: אני חושב שאסור להקים ישובים חד מימדיים. האוכלוסיה הזאת מתעקשת להיות קרובה למעלות ולהשתמש באותו שטח ובאותה תשתית.

השר י. בורג: אני רואה, במפה, שמעלות למעלה זאת אומרת, צפונה, אחר-כך תרשיחא, אחר-כך תלחן או אשכול ויוצא מזה שהערבים מוקפים.

מר ד. צ'רנובורודה: במקרה זה, כן.

השר י. בורג: לערבים מדרום אין שטח של פיתוח. מה התגובה של הערבים?

גב'. ח. טבנקין: אני מבקשת, ברשותכם, להוסיף משהו על השיקולים ביחס לשטח.

<u>גב' ח. טבנקין:</u> כביש נהריה-מעלות נמשך לצפת. אני מראה על המפה את כביש עכו-צפת, כרמיאל וכפרים דרוזים. השטח הזה הוא במרחק של שני קילומטרים ממעלות. כאן הריכוז הגדול ביותר של מינהל מקרקעי ישראל. יש לנו אינטרס עליון להביא יהודים לגליל, אבל בינתיים השטח הזה נשאר ריק. על השטח הזה היו בשנה הקודמת הצעות רבות מה לעשות בו. פעם כמעט נפלה הכרעה בדבר עיירה דרוזית. זה שטח ריק שקורץ ואסור שישאר ריק. הניגוד כביכול בין מעלות וישובים אחרים הוא מלאכותי ביותר. אם יקלפו את הישובים מסביב לבית שאן, לדוגמה, היא לא תהיה חזקה. הוא הדין קרית שמונה. צריך לתת אפשרות להתרחבות. יש אפשרויות שונות, ולאו דווקא עיר. צריך לנסות לתת ליהודים מה שאנחנו נותנים לערבים - חלקה של דונם ובית קטן. והנה, באה קבוצה והיא לא היחידה.

צריך להביא בחשבון שלא יהודים רבים מוכנים ללכת לקיבוץ, למושבים - אין אדמה חקלאית במידה מספקת. לכן הועלתה המחשבה שצריך להביא אנשים לישובים תעשייתיים ולתת להם צורות לפי רצונם. הקומפלקס הכללי של מעלות לא ייפגע אם יהיו ישובים מסביב. אנחנו אומרים: בינתיים תנו לאנשים ליצור ישוב כפי שהם רוצים, צורות שונות וישובים שונים. בעצם, מדובר עכשיו על כפ"ת אבל בלי ההכרח של קואופרטיב.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אשר לרצון החזק להיות על-יד מעלות, בספר שכתב בזמנו ליובה אליאב - "החלום ושברו" - הוא מספר גם כן על רצון של אנשים שתהיה לידם עיירת פיתוח והמציאות היתה שחושבי העיירה עבדו בשביל אותם אנשים. לפיכך, לא הייתי משתמש בנימוק הזה.

<u>גב' ח. טבנקין:</u> אני מבקשת לציין, שעד שמעלות תגיע לשטח הזה תעבורנה עוד שנים ומוטב שהוא לא ישאר פנוי.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אנחנו מודים לכם.

היו"ר השר א. שרון: אני מבין שבין היתר יש אפשרות להקים שכונה עצמאית עם אפשרות של התחברות במשך הזמן.
היה מדובר על מוסדות משותפים, אבל זה לא זז. היה לחץ ציבורי כבד לוטן.
אני מציע שנשמע את הצעתו של פרופסור וייץ.

פרופ' ר. וייץ: אני אציע הצעה לגשר עלהפער, וזו הצעה שאני מטפל בה זה שנה וחצי, ונפגשתי עם כל הצדדים.

היו"ר השר א. שרון: והם לא הסכימו?

פרופ' ר. וייץ: הם אינם יודעים במה מדובר.
האיזור שאנחנו מדברים עליו הוא כולו אדמת מדינה. באיזור הצבוע בצבע סגול, במפה, יש 85% משפחות והוא יכול להכיל 1500. השטח הצבוע ירוק הוא שטח מדינה. זה שטח של מינהל מקרקעי ישראל שאיננו שייך לשום מועצה.
ההצעה שלי אומרת להכריז על פרוייקט רבתי בשם "מעלות החדשה". מעלות החדשה וקרית השושנים יהוו שני אלמנטים מתוך חמישה ###### והם: קרית הנרקיסים לקליטה קבוצתית של אנגלו-סכסים, קרית הכלניות לקליטה קבוצתית של עולי רוסיה, וקריה שחלבים לקליטתם של דרום אמריקאים.
אני מדבר על פרוייקט של 30 אלף נפש, 7000 משפחות, עיר אשר בנויה במתכונת אחרת מזו שהורגלנו אליה, עיר אשר בנויה מלמעלה למטה. אם נעשה את הפרוייקט הזה אני סבור שאפשר יהיה לסיים אותו בשש-שבע שנים. כל קריה תהיה עצמאית.

היו"ר השר א. שרון: ראש המועצה המקומית מעלות יהיה גם ###### ראש במקרה זה?

פרופ' ר. וייץ: לא.

<u>פרופ' וייץ:</u> לא. לפרוייקט הזה תקום רשות אשר תמונה על-ידי הממשלה ותבוא במקום כל הקיים. היא תהיה רשות אחראית לביצוע כל הפרוייקט, גם לקליטתם של עולי רוסיה. אני סבור שזו גם תשובה טובה לנשירה. אני מציע פרוייקט גדול אשר נותן תשובה לכל קבוצה וקבוצה.

כיום יש במעלות 850 משפחות אנחנו רוצים הכפלה ומדברים על 1500 משפחות.

אני מדבר על שכונות קריה עם שירותים. בכל קריה 1500 משפחות והשירותים הדרושים. בכל קריה יהיה בית-ספר יסודי כשמרכז מעלות החדשה והיא המאחדת. הכנו את פרטי התכנון. ברגע שיהיה מרכז ל-30 אלף נפש, הוא יהיה משותף. אם יש קבוצה יוזמת, ברוכים יהיו. יקחו אדריכל שלהם בשותפות עם הרשות אשר תהיה מתאמת ונכריז על קליטה של יוצאי רוסיה, אנגלו-סכסים ודרום אמריקאים, נקים את הוועדים ונתכנן את הכל.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> האם מר בחבוט עומד מאחורי התכנית הזאת?

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> ישבתי עם אנשי המועצה שלוש פעמים, והם קיבלו את התכנית. אחר-כך הוא אמר לי: תיפגש עם סטף. הייתי אצל סטף ורטהיימר פעמיים, אבל הוא היה עסוק בענייני ד"ש. אחר-כך נבחר ולא הצלחתי לשבת אתו ועם חבריו עד היום. אני חושב שאם הייתי נפגש אתם - הם היו מקבלים את התכנית.

אני מעבד את התכנית להנהלת הסוכנות, במה שנוגע לענין הנשירה אשר הגיעה ל-85%. לצערי, אין לנו תשובה לקליטה אמיתית של אנגלו סכסים, לקליטה קבוצתית. ההצעה היא לפתור בצורה מרוכזת את הבעיה, עם ייעול מתאים של ביצוע ותכנון למספר בעיות יסוד, לבד מיהוד הגליל, גם את בעיות הקליטה והפרנסה.

השר ז. המר: האם מר בוחבוט מסכים לזה?

פרופ' ר. וייץ: ברגע שהממשלה תמנה רשות ;..

מר בן-מאיר: מתי?

פרופ' ר. וייץ: עכשיו.

השר ג. פת: הבעיה שלנו היא איך לא להקים רשויות.

פרופ' ר. וייץ: כשמדובר על מרכז משותף, מר בוחבוט איננו יכול להתנגד לזה. כל מה שמשותף עם מעלות יהיה במרכז משותף וכל מה שעצמאי, יהיה עצמאי אצל כל קריה. אני סבור שצריך להקים את הרשות.

השר ג. פת: בזמנו הייתי נלהב מאד לרעיון בדבר עיר הורדים, עד שלמדתי את הבעיות. כיום אני מתקומם לאחר כל שיחה שיש לי עם מישהו מן המתיישבים הפוטנציאליים, כי למעשה מדובר באפרטהייד. יש כאן כביש חד סתרי, בבוקר תבואנה העוזרות לכפר הורדים ובשעות הערב הן תעזובנה אותו. אמרתי להם: תלכו על בסיס של סביון. מה פירוש הדבר? ועד מקומי.

השר י. בורג: משנים עכשיו.

השר ג. פת: כדי שיהיה איחוד של גני יהודה ומונסון. בסביון יש ועד מקומי.

השר ג. פת: מה קרה בסביון? בשנים הראשונות הלכו בכיוון של בתי-ספר נפרדים, אחר-כך הוקם בית ספר מקיף. אני רואה עכשיו שישראל החדשה וישראל חישנה מתאחדות משום שסביון מתקרבת ליהוד ותושבי יהוד מתחילים לחדור לסביון בעיקר בגלל מערכת חינוכית משותפת. לעומת זאת, במקרה שאנחנו דנים בו, הם רוצים בתי-ספר מיוחדים. זה בשבילי הדבר הקובע ביותר. הם אמנם רוצים בית-ספר אשר יכניס את כולם, אבל לא את ילדי מעלות. לעומת זה, ביהוד התחילה פעילות קהילתית משותפת.

היו"ר השר א. שרון: אבל תושבי יהוד לא יהיו חברים בבריכה שבסביון.

אני הגעתי למסקנה שאנחנו צריכים לבנות את הדבר הזה על הגבול המוניציפלי של מעלות. הייתי אומר שהוועדה מחייבת הקמת ישוב מגורים בסמוך לגבול המוניציפלי של מעלות. הוועדה רושמת לפניה את האפשרות, כי הישוב המוקם בבוא העת ייכלל בשטח השיפוט העירוני של מעלות. הוועדה מנחה את משרדי הממשלה הנוגעים בדבר לפעול בהתאם זאת אומרת, שמשרד החינוך לא יבנה בתי-ספר נפרדים.

כשאני שואל: מה אתם רוצים? הם עונים: שום דבר אבל רק השתית, רק כבישים, רק מים, רק מבני ציבור. ולשאלה: מה אתם תעשו? התשובה: נקבל תנאים של "בנה ביתך" ואתם תעשו את הכל.

רבותי, זו השקעה גדולה ואיננני יודע אם לא צריך לעשות כדי לראות @ את מעלות הגדולה.

אילו הייתי תושב מעלות, הייתי זועק עד לשמיים. הנה עומדים להקים עיר סנובית על יד מעלות, אם כן, מי יבוא למעלות? אם תוקם עיר ורדים עצמאית - איש לא יבנה ביתו במעלות. אני מבקש להזכיר שאנחנו מדברים על מעלות שעברו דרכה 30 אלף נפש ונשארו 3000 ###.

השר י. בורג: מה שאומר פרופסור וייץ זה נחמד, אבל אני לא יכול להיות זה שרואה בדבריו את הפתרון לשאלה שבגללה אנחנו יושבים כוועדה מצומצמת. אני אומר כך: אם אתה רוצה לשים לאל אפשרות של פתרון - תציע פתרון גדול.

אנחנו צריכים להחליט אם אנחנו עונים למה שהם רוצים או לא. אני לא בעד רשות, אחרי שבמעלות-תרשיחא יש שיווי משקל בלתי שקול בין יהודים וערבים. אתה לוקח את השלטון המוניציפלי ושם עליהם רשות. הם לא יסכימו להיות תחת רשות.

נודע לי מה שלא ידעתי, שהשטח שבו מדובר לא שייך לשום מקום במובן מוניציפלי. אני חשבתי שזה שייך או למעלות או למועצה אזורית. השאלה מי האבא הנכון. עכשיו מתברר שהשטח שייך למינהל ולא מוגדר מוניציפלית. על כן אני מציע את ההצעה הראשונה, אם היא מספיקה כרגע, לפנות למשרד הפנים ולבקש את אנשי המחוז שיתנו עד 1 בדצמבר הצעה מוניציפלית. אם ההצעה המוניציפלית תהיה שהשטח שייך למעלות - או ש"אוכלים" את זה או שלא "אוכלים" את זה. אם ההחלטה תהיה שהשטח שייך למועצה האזורית - או שמר בוחבוט "יאכל" את זה או שלא "יאכל" את זה. בכל אופן, משרד הפנים צריך לתת הצעה באשר לשיוך המוניציפלי. אחרי שהם ימליצו, לא איכפת לי שאחרי תקופה של שלוש-חמש שנים תהיה עוד פעם בדיקה מחודשת של ההשתייכות המוניציפלית. יכול להיות שיחליטו שזה יוצא מהמועצה האזורית או ממעלות. אם יהיה כך, בינתיים פרופסור וייץ אולי ינצח את הנשירה והוא יוכל לעשות את יתר הפרחים שם.

מכל מקום, איננני רואה שנעשה עבודה פרודוקטיבית אם לא קבענו את התשובה לשאלה שהיא לפני השאלה., מפני שאם זה לא שייך לשום מקום, על מה מתווכחים? באופן תיאורטי אפשר גם להחליט על עצמאות ואם כן, על מה הוויכוח?

אני מציע שנטיל על משרד הפנים להביא, תוך שלושה חודשים, הצעה בדבר שיווך מוניציפלי.

השר י. הורביץ: אני מודה שהרעיון של פרופסור ויץ נראה לי, אולי לא ברגע זה, אבל הרעיון נכון וכל מה שנעשה צריך להיות תואם את המגמה הזאת.
אני בעד ההצעה בדבר כפר הורדים.

השר י. בורג: למי זה יהיה שייך?

השר י. הורביץ: מה זה חשוב? המסגרות נולדו כדי לעשות משהו. הם רוצים לדעת באיזו מסגרת קהילתית הם יהיו.

השר ג. פת: קהילה ומוניציפלי זה אותו דבר.

השר י. הורביץ: הבקשה שלפנינו היא אם להכיר בהקמת כפר, עיר, שכונה, קהילה עצמאית עם שירותים עצמאיים. לזה עלינו לתת תשובה.
אני מבין שהדבר איננו לרצון אנשי מעלות בעיקר מפני החשש שלהם שאם יש עיר ורדים, הם רואים את עצמם כעיר קוצים.

השר ג. פת: זו המציאות.

השר י. הורביץ: זו הרגשה פסיכולוגית. אם יהיו שם דרוזים זה יותר טוב?
הבעיה אשר עומדת לפנינו - האם מאפשרים ליהודים להתיישב בהתאם לצורת חיים שהם רוצים בה, אולי לא מקובלת עד כה, כן או לא.

השר ג. פת: אם לא היה מדובר על ששח שבקרבת מעלות, לא היתה בעיה.

השר י. הורביץ: האנשים האלה דורשים זכויות של עיר פיתוח כדי לבנות בצורת חיים שהם רוצים בה. לדעתי, אנחנו צריכים לאשר את זה מתוך מגמה של שילוב בין הישובים בעתיד.

היו"ר השר א. שרון: ההצעה שלי, שאנחנו מחליטים לאשר הקמת כפר הורדים כישוב קהילתי, על הר אשכר. מטילים על משרד הפנים ועל משרד הבינוי והשיכון ועל משרד החינוך להציע מסגרות לשיתוף פעולה בתחום החברתי ובשירותים, בין כפר הורדים והמסגרות המוניציפליות הקיימות.

באשר למה שאמר פרופסור ויץ: בעיני מקובלת הצעתו של פרופסור ויץ. אבל לנו יש בעיה, אנחנו לא יכולים לדחות את הענין. כששמתי את פרופסור ויץ לפני כשנה בוועד הפועל הציוני, קיבלתי את הרעיון שלו. אני מציע ללכת להחלטה הזאת. אני מציע ליצור בהקדם אווירה מסביב לנושא, להתחיל לבנות אותו וליצור אותו, וזה ירכך את הדברים.

פרופ' ר. ויץ: אולי במקום כפר נדבר על קריה. נדבר על קריה כחלק ממרקם עירוני כולל.

מר בן-מאיר: זה מיותר.

היו"ר השר א. שרון: אני חוזר ומציע, מחליטים: 1. לאשר הקמת כפר הורדים כישוב קהילתי על הר אשכר.

היו"ר השר א. שרון: 2. מטילים על משרד הפנים, משרד הביטוי והשיכון, ועל משרד החינוך, להציע מסגרות לשיתוף פעולה בתחום החברה והשירותים, בין כפר הורדים והמסגרות המוניציפליות הקיימות.

השר י. הורביץ: הייתי רוצה שנדבר על יותר משיתוף פעולה, כדי להוציא את העוקץ.

מר בן-מאיר: נדבר על שילוב.

השר י. בורג: אם מדברים על שילוב, מחייבים מישהו.

פרופ' ר. וייץ: נדבר על המסגרות הקימות והעתידיות. אפשר גם לדבר על שיתוף ושילוב. זה לא מונע להציע הצעה להקים דבר כזה לקליטת רוסים.

השר י. בורג: אני מקבל את הענין של המסגרות. תקציב ותשתית זה לא ענין שלי. אני לא מקים ישובים

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה להוציא את העוקץ מכל הענין. אני רוצה שניגש להצעתו של פרופסור וייץ, שיהיה ברקע בדיונים של הוועדה.

השר ג. פת: תהיה ועדה של ארבעתנו. אני מציע שלוועדה הזאת תוגש הצעה של משרד הפנים. חברי הוועדה הם השרים שרון, בורג, המר ופת.

היו"ר השר א. שרון: אני אזום פגישה של הוועדה.

הישיבה ננעלה בשעה 14.00.

כפר הוורדים

יו"ר ועדת השרים פותח.

ראש המועצה המקומית מעלות וראשי המועצות האזוריות מעלה יוסף וסולם צור מציגים את עמדותיהם ביחס לכפר הוורדים ומשיבים לשאלות הבהרה של חברי ועדת השרים.

נציגי צוות התכנון "אשכר" מציגים בפני ועדת השרים את העקרונות המנחים של כפר הוורדים ומשיבים לשאלות השרים.

בדיון משתתפים: השרים י. בורג, ז. המר, י. הורביץ, ג. פת, א. שרון וה"ה מ. בן-מאיר, ר. וייץ וס. ריינהיימר.

מ ח ל י ט י ם , מכח החלטה מס. הת/62 של הועדה לעניני התישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום כ"ח בתמוז תשל"ח (2.8.78):-

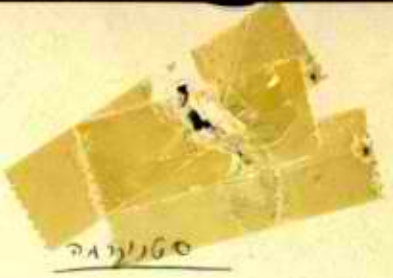
א. לאשר הקמת כפר הוורדים כישוב קהילתי על הר אשכר;

ב. 1) להטיל על משרד הבינוי והשיכון, משרד החינוך והתרבות, ומשרד הפנים להציע מסגרות לשילוב ולשיתוף פעולה בתחום החברה והשירותים בין כפר הוורדים והמסגרות המוניציפליות הקיימות;

2) יו"ר ועדת השרים לענין כפר הוורדים ירכז את ביצועו של סעיף זה;

ג. לבטל החלטה מס. הת/1 של הועדה לעניני התישבות מיום ח' בתשרי תשל"ח (20.9.77) בענין הקמת ישוב בגבול המוניציפלי של מעלות.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

עותק 2 מתוך 2.

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
כ"ח בתמוז תשל"ח - 2.8.78

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, י. הורביץ, ז. המר, ח. לנדאו, מ. נסים, ג. פת, מ. עמית.

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, ר. וייץ, א. תבין, י. שפירא.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, ע. ויצמן.

נציגי ההסתדרות הציונית : א. אביחי, א. כץ, ע. לוינסקי, ט. פרידמן, מ. ריבלין, א. שנקר.

י. אגרט	-	משרד האוצר
ש. אבני	-	המנהל הכללי, משרד הבינוי והשיכון
סא"ל ז. ארז	-	צבא-הגנה-לישראל
מ. בן-מאיר	-	נציב המים
א. בראון	-	משרד החקלאות
מ. בצראי	-	משרד התחבורה
י. כהן	-	משרד התחבורה
א. ליטן	-	משרד האוצר
אל"מ ג. נגל	-	צבא-הגנה-לישראל
מ. נהוראי	-	משרד הבטחון
מ. עינמור	-	מינהל מקרקעי ישראל
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
ש. רביד	-	החטיבה להתישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
ש. שטנר	-	משרד האוצר
מ. שמיר	-	הקרן הקיימת לישראל
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : הת/58 תחבורה צבורית לישובים החדשים ביהודה, שומרון ורמת הגולן עמ' 2.

הת/59 גרעין יריחו - העברת הטיפול בו לידי החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית - המשך הדיון עמ' 4.

הת/60 הבניה בישובים החדשים עמ' 8.

הת/61 חבל יהודה ושומרון בחטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית עמ' 10.

הת/62 כפר הורדים עמ' 12.

./תחבורה

בפרוטוקול זה 33 דפים.

תחבורה ציבורית לישובים החדשים ביהודה, שומרון ורמת-הגולן

היו"ר השר א. שרון: אני פותח את הישיבה.

היו"ר השר א. שרון: הנושא שנדון בו הוא התחבורה ביהודה ובשומרון ובאותו הקשר גם ברמת הגולן. קיימנו דיון לפני מספר שבועות ובו סיכמנו למצוא כל דרך לכך שתהיה תחבורה אזרחית סדירה בישובים. לא מופיע משום מה הנושא של קרית ארבע, אבל זה כולל. אתמול קיבלתי פנייה משר התחבורה שהוא הציג בו את הקשיים התקציביים. הוא טוען על 8 - 9 מיליון ל"י. לכן אנחנו מעלים את הנושא הזה.

מר כהן: בהצעה המונחת לפניכם יש הבחנה בין הקוים השונים. בסעיף א' אנחנו מציעים הסדר לגבי ששה קוים בעוד שבסעיף ו' אנחנו ממליצים להגיע להסדרים מיוחדים לגבי הפעלת 4 קווים אחרים.

ישנם קווים שהם משנת 1967. יש בקשות של ישובים באיזורים בהם "אגד" נוטע לפני שנים רבות. אנחנו חושבים שכל אותם קווים ש"אגד" מפעיל ונדרשת תוספת נסיעה או התאמת השירות המבוקש, לא צריך לשלם סובסידיה מיוחדת; לגבי הקווים שמופיעים בסעיף א', ניתן לקרוא להם קווים חדשים שההפעלה שלהם נתבקשה יחסית לא מזמן, לגביהם מציעים דין אחר. אם נעתר לבקשת המפעילים לשלם סובסידיה מיוחדת על הקו ירושלים - קריית ארבע, למשל, אז מחר תידרש סובסידיה נוספת. במידה ו"אגד" יידרש להתאים שירות עירוני בתחום הקו הירוק ולאו דוקא מעבר לקו הירוק הסידור שונה., אנחנו חושבים שהעתרות לאגד בסעיף ו' הוא סיכון.

פנינו גם לאגד וגם ל"דן" וביקשנו מהם הצעות להפעלת הקווים. ל"אגד" יש יתרון א' יחסי בקווים האלה מכיון שהוא פרוס על כל הארץ והגמישות שלו רבה יותר . יחד עם זה היינו רוצים שדברי ההסבר יופיעו כחומר רקע מסיבה פשוטה: כי ברקע אירועים ש"אגד" ו"דן" הראו במישות גבוהה יותר כדי להתקרב לעמדות הועדה , "אגד" הוריד מחירים במידה מסוימת.

<u>היו"ר השר שרון:</u> אנחנו לא דנים ב"אגד" או "דן" אלא בקווי תחבורה סדירים. אנחנו לא מחלקים קונצסיות לחברות.

<u>מר כהן:</u> פתרנו את ענין הקווים המופיעים בסעיף א'. אשר לקווים המופיעים בסעיף ו', אין לנו פתרון מידי נצטרך להתמודד על זה עם "אגד".

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> מה קורה עם בית-אל, מה קורה עם מעלה האדומים ומצפה יריחו?
קבעתם אחת לכמה שעות צריכה להיות תחבורה למקומות?

<u>מר כהן:</u> כן, לפי זה התחבורה עובדת. אני מבין שהיו בקשות של הישובים להפעלת תחבורה מעבר למה שנקבע.

מר בצראוי: שר התחבורה נקרא אל מר ארליך ואולי יבוא ב-10.

השר ג. פתן: אני מציע לדחות את הדיון בסעיף הזה עד שיגיע שר התחבורה. יש פה נושא עקרוני. אני חושב - זה היה קונצנזוס בועדה - שכאשר דנים בכל נושא שנוגע ליהודה ושומרון ורצועת עזה וחבל ימית, שזה חלק ממדינת ישראל, לא יתכן שמשרד התחבורה יזרוק את זה הצדה.

היות והעמדה עקרונית, אני מציע שנמתין עד שיהיה שר התחבורה.

ה/59. גרעין יריחו - העברת הטיפול בו לידי החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית - המשך הדיון

מר בר-און: מדובר במצפה יריחו, זה ישוב שהוקם בצורה לא הכי ממוסדת. בסופו של דבר משרד השיכון בנה את המבנים ובישוב נבנו 52 יחידות דיור, חלקם חווקיות. עכשיו זה בשלבי גמר. תוך חודש או חודש וחצי יחברו את האינסטלציות לבנינים.

הבעיה היתה שיש לגרעין הזה מספר אנשים די רב אבל אינם יכולים להימצא במקום . גם אלה שחיו במקום במשך 6 - 8 חודשים חיו בו בתנאים גרועים. אני לא חושב שאיזה גרעין היה מחזיק שם מעמד. ראיתם בסלוויזיה את ההתפתחויות שחיו. הקמנו ועדה במשרד התקלאות שהיתה מורכבת מאנשי התישבות נימרליים שחוציאת מסקנות לגבי עתיד הישוב הזה והמשך חייו. לא אעמוד על כל מסקנות הועדה, היא ישבה מספר רב של ישיבות, כל האנשים קיבלו את המסקנות. ניהלנו מו"מ עם מספר אנשים שירכזו את הגרעין

הזה, אנשים רציניים שמסוגלים להקים ישוב חדש בתנאים קשים. סוכם אתמול על הרצל מזיא. הוא ישב שם מיום ראשון ויהיה המרכז של הגרעין. קבענו חלוקה בין שני הגרעינים, חלק מיועד להקים ישוב בבקעה וחלק ישאר במקום כמרכז קהילתי.

אנחנו רואים את גמר הבניה של הבתים וקבלת המתישבים החדשים לשני הגרעינים שישבו במקום כהתחלה של טיפול בישוב כמו כל הישובים . יש אנשים טובים מאד שרוצים להצטרף אליהם. מבחינת המוסדות המיישבים איננו רואים את הנושא הזה כנושא סגור . מה שהיה, אנחנו מקווים שיסתיים . אנחנו צריכים ללכת בדרך שהלכנו בה עד היום של הקמת ישובים ע"י הסוכנות או האגף לבניה כפרית. במקרה זה, הכרחי שהסוכנות תקבל את הטיפול בישוב, אי אפשר להמשיך בלי זה.

<u>השר ג. פתז</u> אני רוצה להודיע שבמצפה יריחו משרד הבינוי והשיכון נתבקש לבנות את הבתים . אני רוצה לומר שעדיין הנושא התקציבי לא סודר. השקענו 17 מיליון ל"י ולא קיבלנו גרוש אחד. אני אחזור על הערה זו כמה פעמים כי זה מצטרף ל-80 מיליון ל"י שלא קיבלנו עליהם גרוש אחד, וזה מצטבר לסכום שלא נוכל לעמוד בו יותר.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> היה דיון אצל ראש הממשלה לפני מספר ימים, בהשתתפות נציגי שר האוצר, שר הבינוי ואני. הצגנו את הדרישות התקציביות הנוספות. אחת המשאלות שלי בדיון זה היתה שמשרדי הממשלה ישתדלו בתקציביהם להעביר ככל שניתן לבניה במקומות שהם היום קריטיים. יש לנו גם פגישה עם שר הבינוי והמחלקה להתישבות ביום ששי ובה נחזור ונעסוק בנושא הזה. אני חייב לציין שהכספים בהם נבנית מצפה

יריחו וחרס וקרני שומרון, כולל כבישים לחרס ולנבי צאלח, הכביש שאנחנו מתחילים בסלילתו מגוש עציון לתקוע, כולם נעשו מתקציבנו, הם לא תקציבי מע"צ למשל. כמו שהבתים שנבנים בחרס הם מהתקציבים האלה. אנחנו מאד לחוצים בנושא זה. ביום ששי יש פגישה בנושא זה עם ראש הממשלה .

<u>מר מ. דרובלס:</u> בקשר עם מצפה יריחו , המחלקה להתישבות בדקה את המצב ובמקום יש שלושה גרעינים: אחד דתי ואחד חילוני, חלק מהגרעין החילוני רוצים בגרעין מעורב וחלק xxx לא. לכל גרעין יש גם חומר מחוץ למקום. עכשיו יש ועדת קבלה. לכל אחד יש 30 משפחות לפחות. הדתיים רוצים רק ישוב דתי. חלק מהגרעין החילוני הוא ישוב מעורב וחלק אחר מהגרעין הדתי מוכן לרדת לבקעה.

המחלקה להתישבות מטפלת בהתישבות באמצעות המחלקה. גוש אמונים טוען שהוא מוכן לקבל על עצמו את מצפה יריחו בתנאי שיישארו שם רק דתיים. המצב נבדק. אנחנו עומדים בקשר עם המתישבים. אני מבקש שלישיבה הבאה נוכל לדווח מה סיכמנו בקשר עם מצפה יריחו. היום אנחנו צריכים לבדוק תחילה את הבעיות החברתיות.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> פנינו לפני מספר שבועות והצגנו את הבעיה, הצגנו את הדחיפות. במילא נצטרך לקחת את זה על עצמנו תנהגו במקום הזה כמו שנוהגים בכל ישוב. עשינו מאמץ והבאנו את הרצל מזיא.

<u>מר בר-און:</u> זה בתנאי שהסוכנות באה למקום.

היו"ר השר א. שרון: זה איש שיצא מנהלל כדי לקדם את הענין. פתרו את הבעיה הזאת פעם .

מר מ. דרובלס: אני מבקש לבדוק את זה. תאיש שטיפל בזה לא היה בארץ, הוא חזר ואנחנו קבענו לתאם את הפעולה ולסכם.

מר ר. וייץ: עמיתי מחי מקדיש לזה המון זמן ואנחנו נועצים יחד כל הזמן. הגישה שלו נכונה ובסיסית. זו לא חכמה להחליט החלטות שאחר-כך צצות מהן צרות צרורות שלא נחלץ מהן בכלל. אני מציע ליו"ר להיות קצת סבלני. התהליך הזה שנוגע לחומר האנושי הוא תהליך מורכב ולא פשוט. אין לחשוד במתי בכוונות לא טובות או בהשקפה מדינית לא מתאימה. אנא, תנו לענין עוד קצת זמן להתבשל ואני בטוח שיביא הצעה שהיא בדוקה, יסודית, בלי חיפזון. החיפזון פה איננו מקצר את הדרך, הוא מאריך אותה. המחלקה להתישבות בודקת את החומר האנושי, את העתודה שיש לחומר האנושי, איפה ליישב אותם .

אם הגרעין החילוני הוא כזה שאפשר לסמוך עליו יש מקומות בבדיקה , חשובים מאד, אני מציע לחכות ולתת לענין להתברר עד תום בצורה מסודרת , הענין נתון בידים נאמנות.

היו"ר השר א. שרון: אין לנו כוונה להעביר את הישוב הזה ממקומו שבו הוא נמצא היום. אם חלק יעבור למקום אחר, זה דבר אחר. כרגע אין לנו גוף שיטפל בישוב הזה . נצטרך לקבוע מי יישאר במקום ומי יעבור למקום אחר. אני מבקש שתקחו את זה על עצמכם, את מסקנותיכם אם תרצו, תביאו לפנינו. תבצעו את מסקנותיכם.

אני מציע שנקבע שבוע ימים ותוך השבוע הזה אני מבקש לקבל תשובה מהמוסד המיישב באיזו דרך מציעים לטפל בענין הזה.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> ענין התקציב לא יכול להימשך כך. אני מתכונן ללכת אל שר האוצר ולהגיד לו כמה דברים.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני מבקש שתעשה זאת בהקדם.

<u>הח/60. הבניה בישובים החדשים</u>

קיימת אצלנו החלטה המדברת על בניית קבע לישובים בשומרון. בשני ישובים כאלה, שאחד מהם זה שומרון והשני קדום, אין לנו אפשרות להתחיל בבניית הקבע אלא אם המחנות הצבאיים יעברו מהמקומות האלה למקומות אחרים. אין לנו שום רזרבה קרקעית נוספת. הייתי רוצה לשמוע את דעת מערכת הבטחון, באיזו מידה אנחנו יכולים להעביר את שני בסיסי הטירונים טירון משטרה צבאית וטירון חת"ם , למקומות אחרים, ובמקום עצמו לבנות בניית קבע.

יש התעוררות גדולה. לאילון מורה הגיעו 40 משפחות חדשות. במידה ויהיו מבנים יתחילו להגיע משפחות. זה דבר חשוב ביותר.

<u>מר נגלי:</u> בדקנו שני דברים בשטח קדום ושומרון עבור הישוב האזרחי. החלק הצבאי מתנגד לזה והודענו על כך למחלקה להתישבות. קיבלנו הנחייה חדשה, תמיר דיבר אתך על זה, אנחנו בוחנים אפשרות להעביר את שני המחנות האלה בקדום ושומרון מהמקום הנוכחי לאחרים אחרים במסגרת יהודה ושומרון.

משרד ראש הממשלה
מזכירות הממשלה
- צילום מסמך משוג -
מרשומת ו הועתקו עד
התשתקה אשורה ע"י
תאריך ההעתקה
העתק זה מקבל ת כל

היו"ר השר א. שרון: האם נראה את זה כדבר מסוכם?

מר נגל: אין התלטה של שר הבטחון. אנחנו צריכים להביא את זה עד סוף השבוע וזה יועלה בועדת השרים לעניני בטחון בשבוע הבא.

היו"ר השר א. שרון: יש החלטה על בניית קבע.

השר י. הורביץ: אני נתתי הוראה שבכל מקום שמתכוונים לתעשיה ניגשים לבנייה של מבני תעשיה בתוך התחום, מ-200 - 600 מ'.

היו"ר השר א. שרון: אני יכול לברך את שר התעשיה והמסחר שמסר לנו על כך.
פנינו אל מערכת הבטחון בבקשה להעביר את הבסיסים שלהם בקדום ושומרון למקומות אחרים ואז יש לנו מספיק מקום לבנות את ישובי הקבע. אני שמח שנענינו למחות מבחינה עקרונית בחיוב בנושא זה, והייתי רוצה שתודיעו לנו בהקדם מועד, מתי יעמדו שטחי המחנות של שומרון ואילון מורה לרשות בניית הקבע במקום. היינו רוצים מיד לגשת לעבודה הזאת. אני מאמין שזה ייפתר באורח חיובי.

מר נגל: כן, במידה שיהיו התקציבים הדרושים להעברת המחנות.

מר בר-און: השתתפתי בזמנו בישיבה במערכת הבטחון על אפשרות בינתיים במקומות הפנויים במחנות בלי שזה יפגע.

מר נגל: הפניה היתה רק לתת שפח. צה"ל נתן אז תשובה שלילית. על זה דיברתי עם שר החקלאות, לאור זה מגלגלים אפשרות להוציא אותם בכלל.

פרופ' ר. וייץ: ברשות הצבא יש מפות טופוגרפיות מפורטות שיכולות להיות לי לעזר רב. האם אפשר היה לקבל מפות אלה ?

מר נגל: כל מפה שתבקשו אנחנו תמיד מספקים.

ה/61. חבל יהודה ושומרון בחטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

תיו"ר השר א. שרון: היתה הצעה להקים ביהודה ושומרון חבל של יהודה ושומרון כדי שהטיפול כולו ירוכז בידי יד אחת. פנינו בנושא זה אל החטיבה להתישבות. מה התשובות בנושא זה?

מר מ. דרובלס: דנו על אפשרות של הקמת חבל של יהודה ושומרון והבקעה יחד או לחוד. אנחנו עוד לא סיימנו את הדיון. אני מקווה שתוך שבועיים או שלושה נוכל לתת תשובה.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> זה לא סוד שהעניינים הסידוריים המדיניים בתוך המחלקה טרם נגמרו. חלוקת העבודה ביני ובין מתי עוד לא הסתיימה בשל מחלת היו"ר דולצ'ין. גם למתי וגם לי היו שיחות אתו והוא חוזר לעבודה ואני מקווה שהעניינים יבואו על סידורם בשלום. במחשבות הראשונות שהיו, אני סבור שהגיע הזמן שהטיפול בהתיישבות הכפרית והעירונית תעשה לפחות במחשבת התכנון ובראייה הכוללת. על כן, אם ענין החבל יבוצע אני אציע שהחבל הזה יהיה חבל שיטפל בבעיות ההתישבות כולם ומנהל החבל יינוק סמכויותיו מכל המקומות, הועדה הזאת, משרד החקלאות, מחלקת ההתישבות ומשרד הבינוי , כל אחת מהרשויות תעמיד * בתחומי החבל את הזרועות המתאימות. אני לא מציע להפקיע שום זכויות וסמכויות מידי המשרדים כפי שיש להם, אבל אני כן מציע שזה לא ייעשה בתאומים ברמה הארצית בועדות שנפגשות , אלא ברמה האופרטיבית היום-יומית בחבל. היה לנו נסיון כזה בהתחלה ברמת הגולן ולדעתי הוא היה נסיון לדוגמא. הקמת חבל כזה יכול להיות משהו חשוב ויעיל ביותר. אני תמיד מביע דעתי על הענין . בקרוב נדע על מה אנחנו מדברים בצורה מעשית, אבל אני כבעל מקצוע מפנה תשומת לבם שאם יקום החבל, הגיע הזמן שיעשו חריגה, אני אציע זאת.

<u>מר מ. דרובלס:</u> הרעיון של רענן של הקמת רשות משותפת זה יכול להיות לסווח ארוך . לדעתי צריך להקים את החבל הזה בהקדם ולרכז את כל הפונקציות.

בקשר לשיתוף פעולה עם המשרדים, זה יכול להיות בעתיד אחרת הדבר יקח הרבה זמן, נצטרך להיכנס למשרדים אחרים ולא נוכל לפתור את זה מהר.

יש ענין בהקמת החבל מהר כדי שיפתור את הבעיות בעתיד.

היו"ר השר א. שרון: פנינו אליכם במגמה שתגבשו את העניין. לי ברור שצריך להגיע לידי כך שיהיה ריכוז וחאום ביד אחת מוקדם ככל שניתן. אני אפנה שוב בבקשה אליכם בקשר לנושא זה במגמה לזרז קבלת החלטות עליו, לקבל החלטה מוסכמת ביניכם וחיובית אשר תביאו אותה לפנינו.

ה/62. כפר הורדים

היו"ר השר א. שרון: מה שהיה פעם "עיר הורדים" הפך ל"שכונת הורדים" והיום "כפר הורדים". העניין ממושך מאין כמוהו. מצד אחד יש גוף של יהודים שרוצים להתישב, אבל הם אינם רוצים להיכלל בתחום "מעלות" כגוף מוניציפלי; מצד שני ישנה התנגדות של אנשי "מעלות" בתחום הזה. בסופו של דבר התגבשה הצעה שאני רוצה להביא לפני הועדה.

מר א. בן-מאיר: ועדת השרים אישרה את הקמת עיר הורדים בתחום השיפוט של "מעלות" מהרגע שהתקבלה ההחלטה הזאת עלינו על שדה מוקשים כאשר המועצה המקומית מסרבת לקבל את ההחלטה הזאת ואנשי העיר אומרים שהממשלה מעקבת את פיתוח הגליל. חיפשנו דרך לפתור את הבעיה . אנשי "מעלות" אמרו שאם תקום שכונת יוקרה או עיר יוקרה בתחום קרוב ל"מעלות" תהפוך "מעלות" לעיירה של חוטבי עצים ושואבי מים של העיר הזו. בסוות הקצר אולי הם צודקים אבל בסופו של דבר אני חושב שזו טעות. למעשה זה מאות משפחות שרוצות להתישב שם. בסוות ארוך זו תרומה משמעותית מבחינת האיכות , זה יתן תנופה ל"מעלות".

עסקו בזה: משרד הפנים, משרד הבינוי ואנחנו. הוטל עלי שם על דעת שלושת המשרדים לנסות לצמצם את הפער בין שני הגופים הללו, ולא עלה בידי. לשמחתי, נחלצה לעזרה בעניין זה האגודה לטיפול בגליל ויו"ר המועצה של חצור אשר עשה מאמצים בלתי נלאים והגיע להסדר של הקמת הישוב הזה מחוץ לתחום השיפוט של "מעלות". אני מצטער על כך אבל זה מה שחבעה מעלות. אילו היינו ממשיכים במו"מ ללא קץ, היתה ההתארגנות של מאות משפחות מתפוצצת וחבל על זה, חבל על הנכס הזה של מאות משפחות של בעלי מקצוע מסוגים שונים שמתכוונים ברצינות להתיישב בישוב הזה.

הועלתה הצעה ונתקבלה על דעת כל הנוכחים, בלי שהדבר הזה נמצא בתחומי השיפוט של "מעלות" אם כי עניינית זה איננו מוסיף ל"מעלות" כפי שהיה יכול להוסיף הישוב בתחומי שיפוטה. לכן לא מצאו צורך להגיע להסכם חתום עם ראש המועצה המקומית "מעלות". הוא לא הביע התנגדותו אבל איננו אומר שיהיה הסדר בהסכמה של ראש המועצה המקומית "מעלות".

אנחנו בונים עוד ישובים בשגב. אנחנו רואים בזה ברכה. אין סיבה שהישוב הזה לא יקום באיזור הגליל. הענין לוחץ משום שבקומפלקס של ביח"ר "ישכר" מסתמנת אפשרות שמחפשת להרחיב את התעשיות שישנן בנהריה שזה תאים קטנים הכלואים בתוך ביח"ר "ישכר" עם פוטנציאל ממשי להרחבה אם רק יימצא השטח המתאים לבינוי של התעשיות הללו. זו תעשיה מתוחכמת בעלת חשיבות יוצאת מן הכלל.

האגודה לפיתוח הגליל הגיעה להסכם עם המועצה האיזורית מעלה יוסף, להקים את הישוב דרומה למעלות באיזור הר אשכר. האיזור תחום בצבע הכחול המקוקו (על המפה). זו השעה ה-12, אחרי המיקוח המחיש שהיה עם מעלות, התרחקנו מתחום השיפוט של מעלות. אסור

שמעלות תמנע יותר - כאשר יצאנו מתחום שיפוטה - את הקמת הישוב הזה שהוא פוטנציאל כלכלי ואנושי לישוב הגליל.

אני ממליץ שהועדה תאשר את זה.

<u>השר י. הורביץ:</u> אני מציע שבנושא הזה תחליט ועדת השרים בהרכב של שרים בלבד בישיבה סגורה.

בעת ועונה אחת יש התרוצצות של כמה רעיונות. מדברים על עיר מדע. הנשיא קציר בזמנו קרא לארליך ולי ולעוד כמה אנשים ואמר שהגיעה השעה להקים עיר מדע ותעשיה מיוחדת. אני מציע שזה יהיה בגליל - כך אמר - זה יכול להיות גם במקום אחר כדי לגייס הון ואנשים מיוחדים לענין הזה. נסינו לבדוק את הדבר הזה, הוקם צוות שבדק אם זה סביר ובר-ביצוע , והם עוסקים בזה עכשיו.

אני תומך בגישה של ורטהיימר האומר שאיננו רוצה שמשרד השיכון או הסוכנות יקבעו לפי שטנצים מקובלים . האנשים לא רוצים שיבנו להם את השוק ואת הבית ואת הרחובות, הם רוצים לתכנן, לקבל מה שכל אחד מקבל אבל ליצור את זה לפי טעמם.

שכבה לא קטנה של אנשי ציבור וראשי ערי פיתוח רואים בזה חריגה,עקיפה רצינית מהנוהלים המקובלים שהם קיבלו על עצמם ויש ציבור אחר שיקבל יתרונות שהם לא קיבלו. הענין רגיש מאד.

אני אמרתי ליצחק פרץ לומר בועדה כל מה שהוא רוצה כדי להבהיר את עמדתו שהיתה נגד הענין. לא כל ההסברים שלו נתקבלו על דעתי. אני עדיין חושב שהרעיון נכון, שצריך לתת לאנשים לבנות את העיר שלהם כמו בכל מקום בעולם ולא לתכנן להם הכל. זה נסיון ראשון לצאת

באיזור כזה לא לפי הנוהלים המקובלים, לעשות את זה דוקא במקום כזה עם כל הבעיות - אני תומך בזה. אני ער לכך שאי אפשר לגמור כך. הענין רגיש וחובע מחשבה. אני אצביע בעד הנסיון הזה אבל לא צריך לגמור את זה היום, הייתי מציע שועדת השרים תשב בהרכבה המלא בנפרד ותצביע ותחליט.

מר י. תבין: מדוע אי אפשר לדון על זה בנוכחותנו?

היו"ר השר א. שרון: אין לי אפשרות לכנס את הועדה בהרכבה המלא, אני צריך לומר שהועדה הזאת לא מורכבת רק משרים.

השר י. הורביץ: התכוונתי רק לחברים של הועדה.

מר י. שפיראי: אולי אפשר לקבל עוד פרטים. למשל, המרחק ממעלות. מה תגובות ראש המועצה, מה תגובת המשפחות. נתייחס לזה ברצינות, מול מספר התושבים במעלות.

מר א. בן-מאיר: אני ממליץ לפני שר התעשיה והמסחר לקבל החלטה כאן. החלק הדומיננטי הוא שהגיעה השעה ה-12 לקבל החלטה חיובית על מאות משפחות שבאופן מידי מוכנות להתישב בגליל. זה איזור שבו אנחנו מונים היום 37% מכלל האוכלוסיה. אין לזה משמעות מבחינה xxxxxxx מעשית למעלות. יש ענין ציבורי ואני לא מסתיר את זה. אם זה מתחרה למעלות זה יתחרה גם עכשיו. לדעתי זו תוספת כוח בגליל שהיא חשובה ביותר.

היהודים בגליל - וזה פורסם בעתון - מרגישים את עצמם כמיעוט בגטו. אם ההחלטה תהיה תוך ימים ספורים,(אני לא רוצה להיות שותף בדיון כזה דוקא) אבל אני רוצה להזהיר מפני מחבת בענין הזה. זה לא כך שהעבודה נעשתה כאן בחיפזון. יש ראש צוות ויש גם אנשי עיר , עשו חריש יותר מאשר בכל אתר אחר.

אני מציע הצעה שלא נתקלה בהתנגדות קולנית של מעלות, אבל יכול להיות שזה יקרה. אין אפשרות להכריח את המשפחות להיכנס למעלות, אני לא חושב שזה השיקול המכריע. השיקול המכריע היום הוא עצם קיומו של הגרעין הזה שהוא גרעין רציני. אני עיינתי ברשימות של האנשים שרוצים לשבת שם. איננני חושב שהשאלה הדומיננטית פה היא זו שהם יבנו בעצמם. השאלה המכרעת היא שהם מוכנים לשבת בגליל ולבנות תעשיה בגליל. אני חושב שזה מעשה גדול וצריך להמון בו לפני שהחבורה הזאת מתפוררת. אני לא מעלה כאן הצעה שהיא נוחה יותר או גרועה יותר מבחינת מעלות. העובדה שזה מצוי בשטח השיפוט או לא מצוי בשטח השיפוט במספר ק"מ , לא מעלה ולא מורידה.

<u>השר ז. המר:</u> מה המרחק לעומת המרחק הקודם?

<u>מר א. בן-מאיר:</u> אני לא יודע בדיוק. אני לא חושב שזה מה שחשוב. הדגשתי שזו לא הנקודה המרכזית. הסיבות להתנגדות של מעלות הן לא פורמליות .

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> אני תומך מאד ברעיון של עיר הורדים. אני חושב שזה דבר חיוני וצריך לתת לו את כל התמיכה לביצוע.

מצד שני אנחנו נוגעים בבעיה מרכזית של עיירות הפיתוח. אנחנו נתונים במעגל קסום האומר כך: אם לא נמצא דרכים להביא לעיירות הפיתוח אלמנטים אנושיים שיוכלו לחוות הגורם לשינוי התעשיה התעסוקה והשירותים, לא נמצא פתרון לבעיות עיירות הפיתוח. אם אנחנו עושים את הדברים בצורה של התלטות כאלה, ניצור ניגודים מלאכותיים נוראים. זו אינה שאלה של מרחק , הבעיה לא פורמלית, הבעיה יסודית אנושית,אני בקיא בכל התכניות. הייתי בזמנו אחד היוזמים של הדבר הזה כאשר הנשיא קציר הציע את זה. בשנתיים האחרונות נסיתי לרבע את העיגול איך עושים זאת שמאפשרים לקבוצת אנשים שהיא הומוגנית לחיות כפי שהיא רוצה ובכל זאת להוות חלק שלא יהיה אנטגוניסטי למציאות הקיימת. מעלות היא מציאות קיימת וזה רק צד אחד של בעיה מאד מסובכת . יש בעיה של קליטה מארצות הרווחה שאנשים אלה יוכלו לחיות כאן. איך לקלוט אנשים שיוכלו לחיות את חייהם לפי רצונם, זה המפתח להבנת תהליך הקליטה.

אחרי הרבה מחשבה דומני שמצאתי את הפתרון ונסיתי להעלות אותו על הנייר בצורה שקראתי לו "מעלות החדשה". נסיתי לתת לזה גם את הפתרון הפיסי ארגוני והפונקציונאלי. הבעיה היא אם זה ניתן או לא ניתן על האינפרה סטרוקטורה הקיימת. יש בעיה של כפילות בבתי-הספר. זה ברבות הימים יכול להוות מכשול. אני הצעתי לסטף - וזה יכול לתת תשובה לעיר הורדים - שקבוצות עולים מהסוג הזה יבואו לשם. זה גם יפתור את בעיית מעלות. ההצעה שלי נתקלה בהתנגדות גמורה. הייתי במעלות כמה פעמים ועשיתי שם סמינר עם המועצה האיזורית, עם אנשי הנח"ל שנמצאים במעלות והם בטיפול המחלקה להתישבות. זה אחד הנסיונות החשובים. הצלחתי בכך שאנשי מעלות קיבלו את הרעיון. אני סבור שבגישה לא פורמלית

לו היה גוף שהיה מטפל, אפשר היה לפתור את הדברים.

<u>מר א. בן-מאיר:</u> היה גוף כזה יוצא מן הכלל ולא הצליחו.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> אני שותף לדעתו של שר התעשיה והמסחר. אני בעד החלטה לאפשר להם לעשות זאת. אני מציע לקיים עוד דיון אחד ושם אציע הצעה שאולי תפתור את הענין ולא תפתח הר געש. כי אם נלך כך ישר , זה יהיה הר געש שיהיה לו ממה לינוק.

אני אולי בישיבה סגורה יותר אציע איך לצאת מזה. זאת בעיה חשובה ממדרגה ראשונה.

<u>השר ג. פת:</u> משרד הבינוי והשיכון תמך ברעיון שכונת הורדים מלכתחילה. פה לא מדובר ביוזמה פרטית טוטאלית. את התשתית וכל מה שכרוך, נצטרך לעשות. אני סבור שצריך לבנות ישובים גדולים בגליל אם רוצים לשנות את המבנה הדמוגרפי. אני כבר מספר פעמים הבעתי דעתי בנושא זה בפורום הזה.

אמרנו שכפר הורדים חייב להיות על גבול השטח המוניציפלי xxxxx של מעלות על מנת שבבוא היום , לאחר שהדבר יתפתח, יצורף השטח הזה לשטח המוניציפלי של מעלות. התנגדנו לתשתית קהילתית נפרדת. אני מאד שמח על יוזמה כזאת לייהוד הגליל. לא הייתי רוצה ליצור מצב שבו ילדים יהיו לחוד, הילדים של שכונת הורדים ילמדו בבית ספר אחד והילדים של מעלות בבית ספר שלהם, ולאחר תקופה מסוימת הילדים המחוננים יותר ילמדו בעיר הורדים והנכשלים יהיו במעלות. גם אלה וגם אלה הם ילדי ישראל.

אני לחמת י נגד בית ספר תיכון בסביון ואני שמח שילדי סביון הולכים ליהוד ושם יש אינטגרציה של יהוד, סביון, נוה מונסון וגני תקוה. פה מדובר על עיר נפרדת וזה דבר שלא עולה על הדעת שבמרחק של 8 ק"מ נבנה שתי ערים עם תשתית קהילתית נפרדת. סטף קיבל את זה. נבנה את השכונה הזאת עם ועד מקומי נפרד בשלבי הבניה. זה יקח בין 5 ל-10 שנים. נבנה מה שהם רוצים את התשתית הקהילתית חייבת להיות מאוחדת. העיכובים עד היום לא נבעו בגלל מעלות. אף אחד לא שמע את אנשי מעלות בפורום פומבי. זכותם של אנשי מעלות שנשמע אותם כאן. שמענו את אנשי סטף ואנחנו תומכים בענין הזה. מדובר על העברת 1500 משפחות (אמנם חלק בא מהגליל) וכל תוספת של משפחות לגליל זה לברכה גדולה.

לפני שבאים להחליט על עיר נפרדת אני מציע לשקול את האפשרות הזאת שזו תהיה יחידה נפרדת בשלב הבניה עד שהדבר יתפתח אבל מתוך ראייה שיום אחד זה יהיה חלק מהמסגרת המוניציפלית של מעלות. במעלות עברו מאז הקמתה למעלה מ-40,000 איש, נשארו בה 4000 איש. אנחנו הוצאנו מגרשים במעלות ל"בנה ביתך" , אבל מי ילך לבנות שם אם אפשר לבנות בעיר הורדים? הסנוביזם זה דבר מושך.

אני לא נגד התכנית אבל מציע שנבנה כך שיאפשר קיום למעלות. לדעתי הדבר לא בשל עדיין להחלטה בועדה ואנחנו חייבים להקדיש לדבר הזה מספר שעות. מחובתנו גם לשמוע את אנשי מעלות, לשמוע את ראש המועצה המקומית ואת פרנסי העיר. אני לא מציע שההחלטה תהיה פזיזה, שתכניס הרבה מתח חברתי וויכוחים לקראת הבחירות המוניציפליות. אני מציע לדון בדבר הזה בישיבה נוספת ונשמע גם דברים יותר מלאים.

לא שמעתי ששמו את הדעת לבעיה החינוכית של בתי הספר. יישארו בתי ספר נחשלים במרחק 3 ק"מ מבתי ספר מפוארים שבהם יהיו ילדים מחוננים.

אני בעד התכנית, צריך לתת לה יד. הבטחנו לספף ם אנשים רציניים - את העזרה, אבל בהסתייגות שזה צריך להיות על גבול השטח המוניציפלי של מעלות על מנת שבבוא היום נאחד את השטח המוניציפלי.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> השיטה הזאת שכולנו תומכים בהצעה הזאת אבל לא נקבל החלטה כי יש בחירות מוניציפליות - אני לא מקבל, זה לא שייך לנושא. אנחנו לא עוסקים בבחירות מוניציפליות, זה לא תפקידנו. אנחנו צריכים לגמור, אי אפשר למשוך את זה יותר. אני אביא את זה להחלטה.

<u>השר י. הורביץ:</u> אני מציע שבוע ימים או 10 ימים שנתכנס ונדון. אני רוצה שנחליט בחכמה ולא עם "סכין גילוח".

<u>מר מ. דרובלס:</u> השעה היא 12 וצריך לתת לקבוצה זו עידוד. יחד עם זה אני חושב שטכנית אולי היה כדאי לחשוב על שם אחר, השם איננו מתאים. התשתית החברתית תלויה ממה שאנחנו נחליט. קודמי התבטאו שאותה שכונה צריכה להיות קשורה עם מעלות על מנת שתהיה אינטגרציה מלאה. אני מבין את התנגדות אנשי מעלות החוששים לגורלם, אבל

בסופו של דבר אם העיר לא תקום לא תצמח להם שום תועלת. לידם גם מעלות חוכל להתפתח הרבה יותר.

אני חושב שרצוי לשמוע את אנשי מעלות, לאפשר להם להתבטא , ואז נוכל לקבל החלטה.

<u>מר א. בן-מאיר:</u> השאלות החברתיות ושאלות החינוך נבחנות ע"י גורמים שונים במשך חודשים ארוכים. לא באנו בהצעה פזיזה. אלה השאלות שבחנו את ההשפעות החברתיות שלהן. את זה בחנו מתוך נסיון של גורמים שונים שפעלו בזה הרבה יותר באינטנסיביות מאשר כל גורם וועדה יכולים לעשות. האגודה הזאת פעלה בזה יום יום וערב ערב, לא פסחנו על האפשרות הזאת ולא התעלמנו מזה.

כל החלטה שתתקבל תיתקל בהתנגדות רבתי מאיזה שהוא צד. תחליטו לבנות - תתנגד מעלות, תחליטו לגרום למצב שהגוף יתפורר תהיה ביקורת ציבורית ובצדק, שאתם מונעים עליה לגליל. צריך לשקול עדיפויות בין בניית במעלות והעדפת הענין המרכזי של תוספת יהודים בגליל. כל ההצעות שאתה מעלה, ויין, הועלו בשיחות אינטימיות עם ראש המועצה המקומית מעלות, והוא אומר שהוא פוחד . אני ישבתי , ישב שם שר החקלאות מנכ"ל משרד הבינוי, מנכ"ל משרד הפנים ואנשי מעלות, והם התבטאו: אנחנו נהיה שואבי המים וחוטבי העצים, אנחנו נעשה את הספונג'ה בבתי העשירים. הבעיה רגישה ועדינה. לצערי הועדה הזאת לא נקראה להחליט החלטות קלות הועדה נקראה להחליט החלטה קשה שהשלכותיה הציבוריות באות לידי ביטוי. היה נסיון כזה בחצור. השאלה המרכזית היא: מי שוגה יותר בשיקול הזה , אם יש מגיעה במעלות או באי-אכלוס יהודים

בגליל ולאלתר. זה עומד על הפרק. זה לא טוב מול רע אלא גרוע מול רע פחות.

השר י. הורביץ: אני רוצה לחזור על מה שאני מתכוון לבקשה לדחות את זה ל-10 ימים. אני מאמין בזה שסטף לא במקרה הצליח להקים מפעלים שיש בהם אלף עובדים, האנשים האלה יודעים לעשות. בשבילי זה דבר ראשון. עד שאתה מקים עיר ועד שאתה מצליח להקים תעשיה... האיש הזה הוכיח את עצמו. החבורה שהולכת אתו מסוגלת לראות מה שהם רוצים. זה לפי היכולת שלהם. אני בעד זה שנחרוג מהשטנצים שהיו עם העליה ב-1948 כאשר באו אנשים מאניה ואמרו להם איפה הם ישבו; היום צריך לצאת מזה. להבא נשאל את האנשים איך הם רוצים לבנות את הישוב שלהם. זה באמת שינוי. אנחנו יודעים את הקושי של ערי פיתוח. אני אמרתי להם בכנסים שהם אשמים בזה שהם לא קולטים עליה כי תמיד בוכים ואומרים :"אלינו לא באים". זה ענין של חינוך. לא מספיק תמריץ, לא מספיק תנאים. אם ראש המועצה אומר שאצלו לא בסדר שבורחים ממנו, מדוע שיבואו אנשים למקום? חלק קלט את זה. אומרים שבמעלות האויר יוצא מן הכלל ויש התפתחות וקולטים. מעלות זה גורם מושך. הרגישות שלהם היא על כך שאותם הושיבו כך ואליהם לא באים. להם נדמה שזה לא משנה אם ישירו להם שירי תהילה.

אני בעד הרעיון של סטף ואני רוצה לתמוך בו.

אני בעד מפנה בגישה שלנו. צריך לעשות זאת בחכמה. נשב עם האנשים האלה ונאמר להם שאנשים רוצים להקים ישוב, מה רוצים מהם? שלמה בוכבוט הוא חבר במפלגתי, אני אשב עם איש כזה , אולי זה יעזור. כל אחד ישב עם אנשיו ואני מקווה שגם אנשי המערך ישבו עם אנשיהם.

באים יהודים ורוצים לשבת שם, אפשר להגיד להם: אתם אל תבואו? אני מקווה שאם נדבר אתם כך, זה אולי יעזור.

אני מציע שנעשה נסיון כזה שלהידברות ותוך 10 ימים נקבע דיון והחלטה.

<u>מר ש. אבני:</u> לאחר שאנשים החליטו בועדה כפי שנפלה מתוך אמון שהגוף היוזם השתכנע לקבל את ההחלטה, התקיים עוד ביקור במעלות עם מנכ"ל משרד הפנים ואורחים ממשרדו, היה דיון ממצה עם המועצה המקומית במעלות עם ציבור רחב יותר מאשר פרנסי העיר. היו"ר התרשם שבמעלות חל מפנה לטובה מבחינה חברתית ושונה ממה שהיה בשנים הקודמות. אני הופתעתי לטובה, אין טענות, אלא להפך. חרף הבעיות שעדיין קיימות, הדיון היה גלוי-לב וגם פתוח וממצה ויסודי. הסיכום של היו"ר היה ששכונת ורדים תהיה במקום כפי שמוצע במגמה לתת מצד אחד ליוזמים להתפתח כרצונם אבל יש שכנוע הדדי ששירותים מסוימים שצריכים להיות כלליים לא יהיו דבר מפריד אלא מחבר. עד עכשיו יש ועד, ואותם הדברים שלא מעוררים התנגדות או אנטגוניזם, יוכלו להיות קהילתיים בתוך השכונה. את זה קיבלו תושבי מעלות.

אני רוצה לתבוע את עלבון מעלות שאמרת שהם אינם רוצים. הוטל על מר בן-מאיר, בשם שלושה משרדים - פנים, חקלאות, בינוי ושיכון - לנהל מו"מ עם היוזמים ברוח החלטה זו. אני לא בטוח אם סוכם פורמלית או לא, הנחתי שלבירור הזה יוזמן משרד הפנים והבינוי להצטרף בשכנוע. אני מבין עכשיו שלפני שבוע, שלא ברצון, הטעיתי את יו"ר המועצה, כי הוא טילפן אלי ושאל אותי, ואמרתי לו שאיננני חושב שיש דבר כזה. נכון הוא שלפני הועדה יש דילמה קשה מאד, מצד אחד לא לפגוע

במללות, ומצד שני לא למנוע אלמנט חיובי כזה נפלא, וראוי שאמץ משותף להגיע להבנה.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אנחנו מטפלים בבעיה הזאת שנה, אני מטפל בזה שנה וחודש, הבעיה היתה בטיפול לפני זה. הענין איננו מפלגתי אם יש בחירות בתאריך כזה או אחר, הענין חשוב מדרגה ראשונה. אי אפשר כל היום לזעוק על מצב הישוב היהודי בגליל ולא להענות ליוזמה של אנשים שאומרים שהם מוכנים להתישב שם. אני מציע שכולנו נתרחק מנימוקים שאני מגדיר אותם כזרים לענין, הם לא ענייניים, לא בתחום זה. שמענו על מצב הגליל והאוכלוסיה היהודית והדברים האלה הוצגו בכל חריפותם ואיננו יכולים שלא לקבל החלטה. איננו יכולים לדחות זאת יותר.

כחבר ועדה אני רוצה להציע הצעת החלטה:

נוכח הפוטנציאל הגלום במאות המשפחות המבקשות להתישב בכפר ורדים, ונוכח הבעיה האקוטית של יישוב הגליל, החליטה הועדה להענות בחיוב ליוזמת כפר הורדים ומטילה על משרד הפנים, הבינוי והחקלאות לאתר, תוך שבועיים, את השטח להקמת הישוב.

<u>השר י. הורביץ:</u> אני מציע שתביא הצעה זו לישיבה הבאה.

<u>השר ז. המר:</u> זה כבר לאחר כל הנסיונות שנעשו. צריך לקבל או לוותר ולקוות שיבלעו אותה או לחכות שיקרה משהו ולהתמודד אתו. אני מבין את קוצר הרוח של אלה שטפלו בזה למעלה משנה ומיצו את כל הניתן. צריך להחליט החלטה על קמת ישוב נפרד. צריך

להחליט שכל צד יוכל ל קבל אותה החלטה. אם אפשר היה להגיע למצב כזה, היינו צריכים לחתור לזה.

אני רוצה לשאול את מר בן-מאיר ואת אריק: צריך להפריד בין שני מקומות שונים, בין עיקר וחפל . אני רוצה לשאול על כך שאם ראש המועצה המקומית מעלות רוצה לשלוט על התרבות או על התעשיה, מכאן ועד שאיבת מים וחטיבת עצים - המרחק רב. בין כה וכה, אם תגור קבוצה כזאת בעיר, בסופו של דבר, כמו בערים אחרות, יהיה שוני בין האנשים. מצד שני, זה כמעט בטוח שליו"ר קל להחליט אם הוא יודע שיש הבנה בין שני הצדדים בערך על בסיס אחד.

הייתי אומר לראש המועצה מעלות: הם רוצים נקיון, הם רוצים דברים שאפשר לתת להם , וזאת ההפרדה , אבל בדברים האקוטיים יש הבנה שהם יחד.

למעשה, כולם רוצים אותו דבר. אולי אי אפשר לשלוף כמה דברים שהם לא אמיננטיים, בהכרח זו תכנית הפרדה, לזה צריך לתת שהות לא ארוכה מדי , כי אסור שהענין יתפורר.

לכן הצעה של שבוע או 10 ימים , בה ישבו יחד בריכוזו של אריק ובן-מאיר ובהשתתפות של וייץ , משרד הפנים או משרד הבינוי והשיכון והתעשיה והמסחר, ויבררו דברים עם מעלות, היה מועיל. ענין החינוך היה נפתר, זה ענין שקובע מאד ורגיש מאד.

<u>מר י. שפיראז</u> אני מציע ועדה של שרים יחד עם רענן . אם הועדה תגיע להחלטה ברוח הדברים שהיו כאן, ההחלטה תתקבל. היא תזמין את המשרדים הנוגעים בדבר. כשיש דבר כל כך עדין, אי אפשר

להסתפק בשמיעה מכלי שני, כי הטון לפעמים קובע. בעקבות הדברים שנאמרו על ההתעוררות במעלות - אני יודע שבונים ישיבת הסדר חדשה שתורמת להתחזקות היישוב שם באופן משמעותי - אני חושב שזו הצעה להחלטה.

השר ח. לנדאו: מה שקודם זה: א. יישוב הגליל;

ב. אם נצליח להקים מודל של ישוב ברמה זו שיכול להתפרנס לבסיס לתעשיות עתירות ידע וגם לקליטת עליה, אלמנט שמדברים עליו שנים & זה חשוב מאד. יש נסיון של עירות והוא מתבזבז, לדעתי במשך שנים.

שני הדברים האלה חורמים, ומבחינה זו יש חיוב בדבר הזה. אבל יש גם דבר שמרתיע אותי, וזה הצד החברתי, לא של מעלות, כרגע. אני מציע לא לחיות באשליה שהשלכה של התפוצצות מסוימת והתנגשות חברתית תהיה מצומצמת למעלות, זה לדעתי יתבטא על כל איזורי הפיתוח. מדובר על הפרדה בין ישוב שגרים בו יחד. מדובר על הפרדה ואנשים יהיו יחד. אני רואה בדבר הזה חומר נפץ חברתי עצום לא רק לגבי מעלות עצמה על מעלות אפשר היה, אולי, להתגבר כי במשך הזמן תהיה אינטגרציה מסוימת. הצד החברתי הוא חמור מאד והוא יתחיל מידית בטרם יקום היישוב. כאשר נחליט עליו, תתחיל ההתפוצצות שם. אני מציע לחפש דרך, תוך זמן קצר ביותר, תוך שבועיים, אולי נצליח לשכנע את אנשי מעלות על הברכה אשר נצמח להם מעצם קיומו של הנסיון הזה, להעלות את רמת החיים, להעלות את החינוך, הרגלי חיים חדשים. ייפתח להם סיכוי חדש להעלאת רמתם. צריך לשכנע אותם שיהיה להם ענין בהקמת כפר ורדים כזה בלי להתחייב מראש שהחינוך יהיה נפרד לחלוטין. הענין יקח שנים עד שייבנה הדבר. לא תבנה תוך 6 חודשים בית-ספר ותביא מורים, הם יצטרכו ללמוד בביה"ס

הקיים. אינני רואה בהחיית לקבלת החלטה לשבועיים סכנה שהגרעין יתפורר. אני לא מציע סחבת בענין הזה אבל אני מציע במשך תקופת זמן קצרה לנסות לשכנע את שני הצדדים שיהיה איזה שיתוף בחיים בין מעלות לבין כפר הורדים שיראה את ההפקיד הלאומי לא רק מהאספקט שלו אלא גם להעלאת רמת החיים ולא להורדתה.

אם נגיע למסקנה כעבור שבועיים שאין שפה משותפת נצטרך להכריע לכאן או לכאן ואנחנו נכריע וניקח את הסיכון על עצמנו.

<u>השר ג. פתן:</u> אני מקבל את ההצעה של יוסף שפירא. הייתי מציע אחרי מה שאמר שר החינוך, שלא נגרום למצב שבו מצד אחד תהיה תסיסה חברתית חדשה במעלות ומצד שני נאבד את היזמים. אנחנו נציין שיש קונצנזוס בועדה בעד הקמת הישוב. זה יקל על ועדת השרים בדיונים שלה עם הגורמים השונים.

אני מציע ללכת למי הצעת שפירא, להטיל על 4 שרים שבאופן ישיר מספלים בדבר + נציג הסוכנות היהודית לדון, והם יחליטו תוך תקופה קצרה. אני מציע שיהיו חברים השרים: הקלאות, תמ"ת, בינוי ושיכון ופנים.

<u>מר י. שפירא:</u> מציע להוסיף את שר החינוך כי זו אחת הבעיות הקשות שם.

מר א. בן-מאיר: להחלטה יש גם משמעות של מתן פתח להתנגדות כי אחה מראה דרך בזה.

אם נוכל ליישב את הגליל, עם צרות ועם בעיות ובלבד ליישב ולפתור את הבעיות מאוחר יותר, מוטב להתחיל ליישב, ליצור את הבעיות ולפתור אותן ולא להראות דרך שאנשים, מסיבות נכונות ובלתי נכונות, יכולים להתנגד ליישוב הגליל. אני מזהיר בפני זה.

פרופ' ר. וייץ: אני מצהיר שאני העד העיר.

מר א. בן-מאיר: ההחלטה על הקונצנזוס בדבר שירותים משותפים תתקבל אם תהיה עובדה מוגמרת; אם לא תהיה עובדה מוגמרת לא תגיעו להסכמה. אם יקום הכפר הזה, יתפשו גם שירותים משותפים.

השר י. הורביץ: אני רוצה לתמוך בהצעת שפירא, שנחבר ועדה להחלטה וביצוע ולא נצהיר מה החלטנו היום.

היו"ר השר א. שרון: הועדה מחליטה להטיל על שר החקלאות, שר החינוך, שר הבינוי, שר התמ"ת והמחלקה להתישבות, להחליט תוך 10 ימים, בסמכות הועדה, בענין המיקום של כפר הורדים ומערכת יחסיו עם הסביבה.

השר י. הורביץ: אני רוצה להקל עליכם את הדיון, ולומר: להחליט על עיר הורדים, בלי "מערכת יחסיו".

השר א. שרון: הועדה מחליטה להטיל על שר החקלאות, שר התיכנון, שר הבינוי, שר התחבורה והמחלקה להתיישבות להחליט תוך 10 ימים, בסמכות הועדה, בענין המיקום של כפר הורדים.

מר י. שפירא: לא הייתי נוכח בסעיף הראשון בענין התחבורה, לצערי הגולן נמחק.

היו"ר השר א. שרון: שר התחבורה הסב תשומת לבי לכמה נקודות שצריך לברר אותן ולכן הוא הציע לא לדון על זה היום. אנחנו נגמור את הנושא הזה עם האוצר וזה יכלול גם את נושא הגולן.

השר מ. עמית: אפשר לכלול כל דבר צריך רק לתרגם את המשמעות התקציבית שלו.

השר ח. לנדאו: בועדה נידונה הבעיה של תחבורה בין קריית ארבע וירושלים. סוכם בחיוב ונאמר אז שמשרד התחבורה יעשה את המידורים, כמו שיש לו סובסידיות והתחשבנות במקומות אחרים.

היו"ר השר א. שרון: אני פונה אל השרים בבקשה. קבענו ועדה שצריכה לשבת, שלא למשוך את זה מעבר ל-10 ימים. אני מבקש שיהיה ברור, שאתם משתתפים בנושא הזה אישית או שתודיעו לי מיד מי מטעמכם מופקד לדון בנושא זה.

השר ג. פתי: יבואו השרים. אם שר ירצה להביא אתו אדם, זה ברשותך. לדעתי השרים חייבים להשתתף.

היו"ר השר א. שרון: מקובל עלי.

השר ח. לנדאו: התחלטה בענין קריית ארבע משמשת את סדרי החיים שם. היא צריכה להיפתר בחיוב. שאלות כספיות צריך לבדוק כמו שיש בעיות של סבסוד התחבורה למקומות אחרים, תיכנס קריית ארבע למעגל הזה. אני מבקש את הועדה, עד שיהיה דיון ביתר הדברים, שענין התחבורה לקריית ארבע ימצא את פתרונו המידי תוך התחשבות באנשים. אני מבקש את שר התחבורה שבענין זה ימצא הסדר בהקדם. הענין לא סובל דיחוי. הענין פוגע במהלך החיים התקינים בקריית ארבע.

השר י. הורביץ: לדעתי מדובר בטקטיקה, אולי יש בה משמעות. כל דבר שבאים לאגד, אם זה ענין החיילים או דבר אחר, קל להם להכתיב מחירים. במקרים האלה כמו רמת הגולן וקריית ארבע הם אומרים שאם ידרשו סכום כזה וכזה, אין לנו מוצא אחר. אני מציע לטקטיקה ואולי גם לביצוע, להגיד להם שאנחנו רוצים תדירות כזאת וכזאת, אם הם לא מוכנים, נאפשר את הקו הזה למי שמוכן.

השר מ. עמית: אתם מתפרצים לדלת פתוחה.

לשר לנדאו אני רוצה להגיד שיש לעשות אבחנה בין קוים סדירים ומיוחדים. בעיית יהודה ושומרון אי אפשר לפתור בקוים סדירים

רגילים. הדרך היחידה היא באמצעות נסיעות מיוחדות. אני אדבר על זה עם שר התקלאות. צריך לפתור את זה יחד עם האוצר. מנינו ל-3 - 4 גופים ובסופו של דבר אגד היה הזול ביותר, "לדאבוני". הבעיה של קריית ארבע ורמת הגולן xxהבקעה - שם יש קווים סדירים, שם קיימת שאלה של צפיפות או תדירות זמני הנסיעות. זו בעיה שצריך לשקול לגופה. אני מכיר את פרשת אגד.

לגבי רמת הגולן, אני הודעתי למועצה בקצרין, אנחנו נאשר להם אוטובוס למועצה, אין בעיה לעשות זאת, אין כאן ייטורי מצפון כלפי אגד.

לגבי קריית ארבע, אני לא יודע מדוע הענין לא הסתדר. יכול להיות שיש ויכוח כי כל ישוב רוצה כל 10 דקות, מה איכפת לו.

השר ז. המר: גם הם יכולים לקבל אוטובוס שלהם?

השר מ. עמיתי: לא. זה רק למועצות איזוריות. הנוסעים שם לא משלמים המועצה מכסה את זה + סובסידיה שלנו.

מר בר-און: נושא קריית ארבע הוא כזה שמשעה 7 עד 11 אין אוטובוס לקריית ארבע.

השר מ. עמיתי: על הנושא של התחבורה אני מציע שנדון בישיבה הבאה.

הת/58 תחבורה צבורית לישובים החדשים ביהודה, שומרון ורמת-הגולן

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים ג. פת, א. שרון, מ. עמית, ח. לנדאו, י. הורביץ, ז. המר; ה"ה י. כהן, מ. בצראי וא. בראון.

המשך הדיון נדחה.

הת/59 גרעין יריחו - העברת הטיפול בו לידי החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית - המשך הדיון

נציג משרד החקלאות פותח.

בדיון משתתפים: השרים ג. פת, א. שרון; ה"ה א. בראון, מ. דרובלס ור. ויץ.

המשך הדיון נדחה.

הת/60 הבניה בישובים החדשים:-
א. הנושא שמור במזכירות הממשלה
ב. בנית מבני תעשיה

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, י. הורביץ וה"ה ג. נגל, א. בראון ור. ויץ.

מ ח ל י ט י ם , הועדה להתישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית רושמת לפניה, בהמשך להחלטה מס. 549(הת/37) של הממשלה מיום כ' בניסן תשל"ח (9.4.78), את הודעותיהם של שר התעשיה, המסחר והתיירות ושל נציג צה"ל, כדלקמן:-

א. ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

ב. שר התעשיה, המסחר והתיירות הורה לגשת לבניית מבני תעשיה בגודל של 600 - 200 מ"ר בכל אחד מן הישובים החדשים שלגביו יש כוונות של פיתוח תעשייתי.

הת/61 חבל יהודה ושומרון בחטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה מ. דרובלס ור. ויץ.

המשך הדיון נדחה.

./כפר

הת/62 כפר הוורדים

נציב המים פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, י. הורביץ, ז. המר, ג. פת, ח. לנדאו; ה"ה מ. כן-מאיר, מ. דרובלס, ר. וייץ וש. אבני.

מ ח ל י ט י ם , להסמיך ועדת שרים בהרכב: שר החקלאות - יו"ר, שר החינוך והתרבות, שר הפנים, שה הבינוי והשיכון, שר התעשיה, המסחר והתיירות בהשתתפות ראש החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית - להחליט בהקדם על דעת הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית בענין כפר הוורדים.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

עותק 2 מתוך 2.

סטנוגרמה

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
לי בסיון תשל"ח - 5.7.78

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ז. המר, ח. לנדאו,
מ. נסים, מ. עמית, ג. פת

נציגי ההסתדרות הציונית : א. אביחי, ר. וייץ, מ. דרובלס,
מ. ריבלין

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, מ. דיין, י. הורביץ,
ע. ויצמן

נציגי ההסתדרות הציונית : י. אריאור, א. כץ, ע. לוינסקי,
ט. פרידמן, א. שנקר, י. שפירא,
א. תבין.

ש. אבני	-	המנהל הכללי, משרד הבינוי והשיכון
ח. קוברסקי	-	המנהל הכללי, משרד הפנים
מ. בן-מאיר	-	נציב המים
אלוף א. טמיר	-	צבא-הגנה לישראל
ש. כהן	-	משרד הבינוי והשיכון
ט. ליטרסדורף	-	משרד הבינוי והשיכון
ש. מעטוף	-	נציג גרעין תפוח
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
ש. רביד	-	החטיבה להתישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
אל"מ א. שגב	-	צבא הגנה לישראל
מ. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל
ש. שמר	-	נציג גרעין תפוח
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום :
- הת/51 מעלה אדומים (עמ' 2.)
- הת/52 האחזות נח"ל (עמ' 9.)
- הת/53 הצרכים התקציביים של ההתישבות (עמ' 13.)
- הת/54 האחזויות (עמ' 13.)
- הת/55 גרעין יריחו - העברת הטיפול בו לידי החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית (עמ' 23.)
- הת/56 עיר אובות (עמ' 24.)
- הת/57 קשר בין הועדה להתישבות וועדת השמות הממשלתית (עמ' 25.)

./מעלה

בפרוטוקול זה 28 דפים.

רשמה: גלילה טרם.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני פותח את הישיבה.

<u>הת/51.</u> <u>מעלה אדומים</u>

<u>מר ש.אבני:</u> איזור התעשיה בשלבי פיתוח. השטח המופקע משתרע כך: היו 4 אתרים לבדיקה D2, C.E.A אחרי בדיקות מקיפות, הן מבחינת האקלים והן מבחינת האפשרויות הקרקעיות וסיב הקרקע, היתה הצעה למקם את זה ב-D2. בבדיקות אקלימיות וטופוגרפיות של הקרקע, הגענו למסקנה שהשטח ב-A עדיף הן מבחינה אקלימית והן מפני שזה 250 מ' יותר גבוה, האקלים ממוזג, אמנם על סף המדבר אבל שונה מאשר באיזור ההוא. רצינו למנוע זיהום מהתעשיה ע"י הרוחות.

בתוך השטח המופקע יש תכנית מתאר מוצעת ל-5000 יחידות דיור. הביצוע יהיה בשלבים עם אופציה תכנונית;במידה והפיתוח יצדיק זאת - נגדיל.

אנחנו היום מפרטים תכניות בתאום עם הרשויות ומבחינת לוח הזמנים נהיה מוכנים ב-1 לנובמבר וב-1 לאפריל נתחיל בבנייה.

אנחנו מבקשים מועדת השרים:

1. אישור האתר;
2. בקצה השטח ישנו שטח לא מופקע, אנחנו לא מזדקקים לו היום, אבל מכיון שיש סכנה להתפשטות אוכלוסיה מעזריה והסביבה, אנחנו מבקשים אישור לאיסור בניית כדי שלא תיווצרנה עובדות לא רצויות;

3. לצורך התפרסות אתר הבנייה מתוכנן כביש עוקף שבעתיד יהיה המשך לכביש הצוקף למעלה בית חורון. אנחנו צריכים 3 - 4 ק"מ לשפר את הכביש הקיים. היינו רוצים לתת עדיפות גבוהה מכל הבחינות, הן מבחינה הנדסית והן מבחינת השטח.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> באיזור מעלה אדומים יש קרקע הנמצאת היום בידי הממשלה, אין עליה עוררין. השטח הזה הוא שטח גדול בין 20 - 35 אלף דונם, שנותן אפשרויות של בניית מגורים, אפשרות של הקמת איזור תעשיה והקמה של עוד מקומות גם בתחום הזה של ישובים קהילתיים יותר קטנים. לפי דברי מר אבני, היו כאן הצעות שונות. נכון שנטינו בזמנו להקים את הישוב מזרחה יותר, נטינו לאיזור של D_2 ; לאור בדיקות שונות של משרד הבינוי והשיכון, וסיכום שהיה בשטח עם משרד הבטחון, בעיקר מסיבות אקולוגיות, הוחלט להעדיף את שטח A כאשר בשטחים B נמצא מעלה יריחו ואולי ב-D_2 אפשר יהיה להקים ישובים קהילתיים קטנים או שכונות כאלה או אחרות. הכל בתחום השטח הנמצא בבעלות מלאה של המדינה.

עלתה נקודה נוספת שהעלה מנכ"ל הבינוי, והוא נושא הכביש. כידוע לכם, הממשלה אישרה כביש נוסף לירושלים שהוא כביש שיצא מאיזור מודיעין לאיזור בית חורון עליון, איזור גבעון ומשם ישר למעלה האדומים עם אפשרות של חיבור דרומה לאותו ציר שדיברנו עליו לא פעם, שקוראים לו : עפולה - ערד. זה הציר שחיום חלק ממנו קיים, זה הקטע שנקרא "ארץ המרדפים". זאת מערכת שלמה שצריך לגשר בין בית שאן עפולה וערד. הכביש נותן אפשרות להגיע למעלה האדומים בלי צורך לעבור

באיזור צפוף של ירושלים. (מצביע על המפה) זה הכביש הרגיל שיורד מירושלים ליריחו. המערכת שמדובר בה זה בקטע של 4 ק"מ שיש לו כמה תפקידים:

1. הוא משרת את כל התחבורה האיזורית בציר תנועה גוש יותר;

2. הוא משתלב עם התכנית של בניית העיר במעלה האדומים ונותן גם סיוע לאיזור התעשיה . גם ככביש ארצי וגם ככביש איזורי למטרת האיזור , וככביש שמשרת את העיר עצמה.

אינני מבקשים הפקעות של שטח כאן. היום זה גבול השטח המופקע (מצביע על המפה) , יש עוד שטח שנועד בזמנו לשמש כמזבלה העירונית של ירושלים, הדבר נעצר ונקבע שהמקום לא טוב. הכוונה היא באיזור הזה להוציא צו איסור בניה כדי שלא ייווצר מצב שעזריה תתפתח מזרחה - ואין אפשרות שלא תתפתח מזרחה אם לא נעשה זאת. היא תשב מעל העיר שאנחנו רוצים להקים ויש הפרשי גובה, והיא תשב 25 - 30 מ' מעל לעיר.

אני רוצה להציע הצעת החלטה - לאשר הקמת מעלה אדומים באתר המוצע A . משרד הבינוי והשיכון יפנה למשרד הבטחון בבקשה להוציא צו איסור בניה באתר שבין שני איזורי (ההפקעה - תוחלט לשנות למלה אחרת) . משרד הבינוי יחל בסלילת הכביש העוקף שבעתיד יתקשר עם כביש בית-חורון.

אני מציע לקבל היום החלטה כללית ובהזדמנות נצא לשטח . מדובר בהקמת 5000 יחידות דיור עם אפשרות להכפלה במשך הזמן.

מר אביחי: האם היתה החלטה פעם, ובאיזה דרג, על הקמת העיר מעלה אדומים? האם תפקידנו טכנית להחליט על אתרים?

היו"ר השר א. שרון: כולנו רוצים לקבל החלטות מחדש אבל יש החלטה בנושא זה. יש עוד החלטה של הממשלה הקודמת שהגדירה את זה לא כעיר. אני חשבתי שמאחר שמדובר בפרויקט גדול מאד לא נסתפק באותו מידע המצוי כידי חברי הועדה, אלא נציג את זה, איפה אנחנו רואים - לאחר הבדיקות והתכנון - שמן הראוי להקים את העיר. זה גם מיקל על משרד הבינוי שיוכל לגשת בתנופה לבנייה. הכוונה היא להתחיל בפריצת הדרכים ב-1.11 ובבניה של אלף יחידות דיור ראשונות ב-1 באפריל.

פרופ' ר. וייץ: הרשו לי להציג את מתי דרובלס שהוא משתתף בישיבה זו בפעם הראשונה. מתי הוא יו"ר מחלקת ההתישבות יחד אתי. אני מאחל לו - בהיותו תיק יותר אני מרשה לעצמי - שיצליח בביצוע.

אני הייתי שותף להחלטה החיובית של הקמת עוד שכונה אחת בירושלים במעלה האדומים. אם היינו משאירים את ההחלטה של הממשלה הקודמת של מרכז תעשייתי בלבד, היינו יוצרים מקום אידאלי לשכונה ערבית נוספת והיינו מכשילים בצורה קשה את מזרחה של ירושלים. כאשר החלטנו את ההחלטה החיובית - ואני השתתפתי בישיבה ותמכתי בהחלטה - ביקשנו להביא תכנית שלמה. אני אז ביקשתי להביא תכנית פיתוח מקפת ולא רק איתור ותכנית פיסית.

בענין יישוב הגליל היו ויכוחים גדולים עם שר הבינוי והשיכון דאז - אברהם עופר"ל - שהיה סבור שבנין כלבד יביא את האוכלוסיה . התוצאות הנוראות לפנינו, עם אלפי דירות ריקות. אני עומד על כך שועדה זו תקבל תכנית כוללת שתראה כיצד מעלה אדומים תתפתח ותהיה שכונה עצמאית, חלק מהמרקם של ירושלים, על כל המרכיבים אחרת אין זו תכנית. אני מתכוון: מתי אוכלוסיית הסף המינימלית הדרושה כדי לקיים ישוב כזה. יש לנו נסיונות די קשים משני הסטילישים הצפונית והדרומית שמהם יש ללמוד שאם לא/תצמח ישוב עירוני אא כזה אלא תהיה אוכלוסיית סף, לא אאא להפך. באיזה קצב צריך להגיע אליו מה זה מחייב מבחינת הבנייה.

2. כיצד זה משתלב במרקם הכלכלי והחברתי והאזורי של ירושלים . אנחנו עושים איזו אפיזודה זה חייב להיות חלק מתכנית האב של ירושלים רבתי.

3. אני מבקש תכנית שתראה את כל האלמנטים הדרושים על מנת שנקבל החלטה על מיקום נחת בטוחים שאחרי זה באמת תקום יחידה עירונית חיה ובעלת קיום. היינו: מהו התכנון החברתי. לאיזו אוכלוסיה זה יכוון אפילו אם יש בזה קצת אלמנטים של דמיון וסיכון - לעליה, לזוגות צעירים, למשפחות מרובות ילדים? איך ממאמים את הכתים ואת המבנה הפיסי ואת השירותים .

יש לי דעה ברורה בענין אכלוס ובינוי. אני בעד אכלוס ובינוי סביבתי עם קבוצות הומוגניות שנכללות במרקם הטרוגני. לא עשו את זה כארץ. הגיע הזמן לבצע את זה. 4. מה הם המקורות של פרנסה התכוונה המחשבתית לפחות יחד עם אלה שעוסקים בתיעוש בשירותים וכו' יש מחשבות איזה סוג תעשיה , באיזה גודל, באיזה קצב, מאיפה? אנחנו לא יכולים להס תפק בתכנון# פיסי בלבד וציור מפות. מזה לא יצא ישוב עירוני רציני כפי שצריך לקום. אנחנו דנים בחוליה כמעט גורלית בעתיד.

אם הועדה הזאת מבחינה עקרונית נתנה את הסכמתה, שההסכמה לא תישאר בחינת הסכמה ריקה מתוכן, אלא מבוססת על מיסב הידע - ויש לנו ידע - כדי להפוך את הדבר לישוב חחי הנושא את עצמו xxxxx אני עומד על כך שנקבע מועד שנקבל את ההכנית כדת וכדין. אני בשמחי המקצועי, אבדוק אותה כדת וכדין. אני מבקש שהיא תונח על השולחן הזה בטרם תיקבענה עובדות שאחר-כך יהיה קשה לשנות אותן.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני מברך על דבריו של רענן. יש אנשים בארץ שיש להם נסיון אבל לא רבים האנשים שיש להם הנסיון כפי שיש לרענן. אני סבור שהשהות שהיתה לך בחודשים האחרונים לחשוב בנושא הזה, לא תזיק. התערות שלך נכונות.

מה שנתבקשנו היום זה לקבל החלטה עקרונית לגבי אתר המגורים. לא רק שהדבר מחייב שמיעה בפני הועדה, אני רוצה להזמין את ראש העיר ירושלים ונשמע מה יש לו לומר. זה השלב הבא. התהליך הזה הוא ממושך וצריך להתחיל אותו ביום מסוים.

אם הועדה תאשר את המיקום, אנחנו קובעים שבמקום הזה עושים פיתוח כאשר כל הנקודות כבדות-המשקל. אני מקווה ששר הבינוי יציג איך הוא רואה את פתרון הבעיות האלה. שר הבינוי והשיכון יקיים דיון מיוחד עם שר התעשיה והמסחר. אנחנו נקיים דיון יחד.

הייתי רוצה לציין שהרעיון שהעלית על שכונות הומוגניות - מקובל עלי. זו הדרך שאנחנו הולכים בה היום. זה נותן אפשרות של חיים קהילתיים שובים יותר, ובדרך כלל גוף כזה מושך אתו אנשים נוספים.

העלית נשואים רציניים מאד. באחת הישיבות הקרובות נציג את הענין וגם נזמין את ראש העיר ירושלים גם קיבלתי ממנו מכתב על הנושא הזה. ניתן לו אפשרות להשתתף ולהביע דעתו ונעזר בנסיונו ובידיעתו.

באשר לנושא של תכנית ירושלים רבתי, נכון שאנחנו לא הצגנו את זה בפני הועדה. כל נושא כזה הוא קציש חיום. דעתי היא, אם רוצים שירושלים תהיה שלנו, צריך לדאוג לכך שעד סוף המאה האוכלוסיה בירושלים רבתי תמנה מיליון יהודים, אני מדבר על ירושלים רבתי, שזה היקף גדול. באחד הדיונים הקרובים נציג את נושא ירושלים רבתי.

<u>השר מ. עמיתז</u> צריך להחליט עקרונית על הקמת ישוב עירוני ועליגו להחליט על המיקום.

<u>תיו"ר השר א. שרונז</u> בזמנו הצגתי בפני הועדה אתר Do ואחר-כך מציגו מערבה יותר . לכן ביקשתי מגדעון להציג את הנושא כאן.

<u>השר מ. עמיתז</u> אני התרשמתי מדברי רעגן. אני מציע שבשובל ההחלטה שלנו נוסיף משפט שאומר שהישוב צריך להיות בעל אופי כזה וכזה או נושא את עצמו, שאנחנו ממליצים כך וכך, זה מעבר לדבר טכני. אנחנו רוצים שזה יהיה ישוב מיוחד.

<u>תיו"ר השר א. שרונז</u> זה גם בהקשר של ירושלים רבתי : תוך ראיית התפתחותה אא בעתיד של ירושלים רבתי.

מר ש. אבגי: אנחנו היום לא נתבקשנו להציג את התכניות אלא לצורך השינוי באתר המוצע בלבד וכך התייחסנו לזה. יש תכנית פיסית, כלכלית וחברתית. אני לא הייתי מעיר את זה לולא ההערה של רענן שבבניית בתים בלבד לא סגי. אני מסכים, אבל אני מניח שמתוך חוסר ידיעה אמרת. אני מציע לחשוב שגם ישוב כפרי יוכא כפני הועדה הזאת יחד עם כל התכניות.

פרופ' ר. וייץ: מסכים לזה עם כל לבי.

מר אביחי: אני רוצה להסתייג מזה שמקדימים את ההחלטה לדרישות של וייץ ולפני השמעת גישתו של ראש העיר.

חת/52 האחזרת נח"ל

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה להציג בעיה שקיימת לגבי מיקומה של ביר-מלגה. ביר מלגה זו נקודה בשטח שנמצא קרוב לחיבור הואדי של נחל ניצנה עם הגבול הבינלאומי, כביש ניצנה - באר-שבע אאאאא איזור חולות חלוצה, האיזור של מבטחים כרם-שלום. מדובר במקום הנמצא מזרחית לגבול הבינלאומי בתחומי מדינת ישראל, שלפני מלחמת ששת הימים. אנחנו עדים לתופעה שעיקרה ב-3 - 4 השנים האחרונות, של חדירה בדואית מאסיבית מסיני, בעיקר משטח שורקה שיושב בקדמת סיני. בשנים האחרונות, כתוצאה מחולשה יהודית, חודרים לשטח של מדינת ישראל. חדירות יש לנו לכל אורך הגבול. הייתי מדגיש שלושה מוקדי חדירות עיקריים:

אחד באיזור חולות חלוצה; השני מדרום לניצנה באיזור הר חורשה, גם פה יש חדירה של למעלה ממאות בדואים, יש היום אפילו פנייה להעניק להם אזרחות ישראלית. זה משכש עזמה שמבקשים היום אזרחות ישראלית. יש חדירות רבות לכל אורך השטח שבין מכתש רמון לכיוון עובדר לאיזור כונתילה פראן וכו'.

אני אא רוצה להצביע על בעיה שיכולת להתפתח. אנחנו רוצים להגיע להסדר עם משרדים שעלולים לעמוד בפני מצב שלמרות שברמה הגבוהה בין המדינות יהיה חוזה שלום, תהיה נקודת חיכוך בלתי פוסקת בנושא שולי. זה מביא אותנו להכרח לסתום את החדירה הזאת. מדובר באלפי בדואים שנכנסים, נאחזים ומתיישבים בתוך אא תחומה של מדינת ישראל.

<u>השר מ. נסים:</u> ישיבות קבע?

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> כל דבר מתחיל באופן זמני, זה מתחיל באוהל, בצריף ומתפתח לדברים רציניים. כשלב ראשון בפעולת הבלימה הזאת, אנחנו מציעים להקים האחזות נח"ל בבית מלגה מזרחית לגבול הבינלאומי בתחומי מדינת ישראל שלפני מלחמת ששת הימים. הייתי מבקש את אישור הועדה לנושא זה.

היו לנו שיחות בנושא זה עם אלוף שמיר, אני גם הצגתי את הדבר הזה בממשלה. קיימתי גם שיחה בנושא זה תוך תאום הדוק עם מערכת הבטחון עם ראש אגף הנוער והנח"ל.

<u>השר מ. עמיתן:</u> מה קורה עם הבדואים בניצנה?

היו"ר השר א. שרון: שם אין היום חדירות, זה בגלל הפעילות שלנו בשטח. יש שם מתקנים צבאיים.

פרופ' ר. וייץ: אני תומך בהצעה והייתי רוצה לתת לה מימד נוסף. יש מחשבה התישבותית מרחיקת לכת לטווח ארוך של ניצול משאבים חדשים במים שלא חובאו בחשבון באיזור הזה. זה חלק ממחשבה גאו-פוליטית מרחיקה של טווח ארוך כדי שאפשר יהיה לנצל אותם בצורה שיטתית וטובה חייבים להקדיש מספר שנים של נסיונות. יש הצעות קונקרטיות של נסיונות במשרד החקלאות. זה יאפשר לנו להערך כדי לעשות את הנסיונות הללו שהם אולי יפתחו תקוה של ניצול משאבים בצורה כלכלית חשובה ביותר בכל האיזור הזה. זה רק רמז למה שאנחנו הולכים לעשות.

היו"ר השר א. שרון: בנושא הזה נקיים דיון מיוחד.

האם הועדה מאשרת האחזות נח"ל במקום הזה?

השר ח. לנדאו: האם לא רצוי להבריז על השטח כולו כשטח אש צבאי?

היו"ר השר א. שרון: זה שטח אש צבאי. בשטחים שהם אינם שטחי אש אני פועל באופן קבוע למנוע את התופעות האלה.

השר ח. לנדאו: הצבא יכול לפעול בענין זה.

היו"ר השר א. שרון: אני מציע להעלות את השאלה הזאת בממשלה או בועדת שרים לבטחון.

פרופ' ר. וייץ: ההחלטה בענין ההאחזות כפופה לכך שנקבל את התקציב.

תיו"ר השר א. שרון: אני מציע:

מחליטים לאשר את הקמת מעלה אדומים באתר המוצע כחלק מתכנית מיתוג את מטרופוליטני של ירושלים שתכלול פריסה פיסית ואלמנטים כלכליים וחברתיים. משרד הבינוי יפנה למשרד הבטחון בבקשה להוציא צו איסור בניה באתר שבין שני האיזורים המוצעים לבניה. משרד הבניה יטפל בסלילת הכביש העוקף אשר יתקשר בעתיד עם כביש בית-חורון.

אני מציע החלטה : הוחלט להקים האחזות נח"ל בבית מלגה.

מר רביב: בגלל תקציב, אם אפשר היה להעלות את המאחז ואז להעביר את זה לשלב של האחזות.

אלוף שמיר: צריך לבדוק את זה.

השר מ. עמית: אם יש שם פעילות צבאית אינטנסיבית, הצבא יכול לעשות את פעולת הבינויים הזאת. צריך לראות מה קורה שם.

תיו"ר השר א. שרון: הקמת היישוב פותרת פינה קטנה. אני מפנה בעיה לאלוף שמיר, למנוע חדירות בלתי חוקיות של בדואים מסיני לאיזור הזה.

הת/53 הצרכים התקציביים של ההתישבות

הת /54 האחזויות

היו"ר השר א. שרון: יש לנו היום 50 ישובים שהם בתהליך הקמה או בניית שמצבם קשה ביותר. רענן ואני קבענו שבשבוע הבא נשב ונגמור כל אחד מהמקומות האלה. הבעיות שלנו הן בעיקר תקציביות. התקציבים שהיה מקובל לעסוק בהם, הם במושגים של שנים שחלפו. אנחנו היום עומדים מצד אחד במצב שיש לנו הרבה גרעיני התישבות של כל התנועות, זו תופעה מבורכת. מלשמכיר את ההסטוריה של ההתישבות בארץ יודע שזה כא בגלים; אם לא תופסים את הגל הזה ומשתמשים בו למטרות הציונות, הוא ייעלם. יחד עם זה, אני רוצה לדדת לבעיה הספציפית של מקום אחד שנקרא "תפוח". הזמנתי שלושה מחברי הגרעין והייתי רוצה שתשמעו את הזעקה של האנשים האלה. תפוח נמצאת באותה נקודת התחברות - בינתיים דמיונית - כי הכביש עדיין לא קיים. הגרעין שעולה לתפוח הוא של בני מושב ברקת. מדובר בהקמת כפר תעשייתי שצריך להתבסס בעיקר בשלב הזה על עיבוד יהלומים. בתפוח יש היום גרעין נח"ל ומספר חברים שהם החברים הראשונים שיושבים שם.

אני מבקש שתגידו לחברי הועדה מה קורה ומה אתם רוצים.

מר ש. שמרי: אנחנו נציגים של גרעין תפוח. אנחנו בני העדה החבגית (תימנים). 99% מעובדי הגרעין הם עובדי יהלומים. אנחנו מוכנים לעליה כמו גרעינים אחרים שעומדים בשטח. יש נכונות בקרב העם ובקרב הדור הצעיר לעשות את הדברים ברוח כנה, ליישב את הארץ ולהפריחה.

יש הרבה דברים שתלויים בנו ויש הרבה דברים שתלויים בכם, שאתם ממונים עליהם, ואנחנו נדרוש זאת מכם.

אנחנו מבקשים שתימצא אוזן קשבת ליישום הדברים ולא רק בהכשחות, כי אף אחד לא חי מהכשחות. אנחנו מוכנים לעליה בכל רגע. צריך להיות במקום דיור נאות כדי להחזיק את האנשים עם המשפחות. יש עכשיו אנשים במקום, והתכנית שלנו היא לעבוד במשק, שהגרעין יתפרנס מיגיע כפיו. דבר ראשון זה הקמת מבנים מתאימים במקום. יש עכשיו 37 מועמדים ועוד 20 מועמדים בעתיד. אנחנו זקוקים לפחות ל-50 יחידות דיור במקום כדי שלקראת הסתיו נוכל לעבוד שם. הדברים תלויים בזה. בנו יש נכונות. צריך להיות ממשהו ולנו יש הצעה. נשאלנו ע"י בר-און ע"י גוש אמונים שהוא אתנו/ בקשר אמיץ, ואמרנו שאנחנו היום חיים מעגף תיהלומים ומוכנים לעבוד שם. הבעיה שלנו היא הקמת המפעל לניסור יהלומים שבזה אנחנו עוסקים ואפשר להתפרנס מזה בכבוד. כדי להפעיל את המפעל הזה צריך חומר. האנשים עוסקים בניסור יהלומים ולפי שיש חומר, יעשה זאת במקום. כדי שהאנשים יוכלו לעבוד במפעל במקום זה, צריך שר המסחר והתעשיה לתת לנו אשראי ואני בטוח שהכל יוחזר בכבוד. תנו לנו החומר כדי שנוכל להתקיים ותעודדו אותנו במעשים. יש המון אנשים שחושבים לעשות את זה ואם יראו שהדברים באים על מתכונתם, כפי שצריך, זה יתן הרבה.

אשר לחינוך, אני בטוח שברגע שבחיה במקום יהיו ערים לזה . אם לא אשלח את בני להתחנך, המשטרה תשלח אלי אנשים; אבל אם לא יהיה לי מה לאכול - זה לא איכפת לאף אחד. צריך להיות איכפת לכם. אנחנו אנשים עובדים. סבלנו מספיק. עכשיו מתפרנסים בכבוד וצריך לתת לנו להגות ממה שאנחנו עושים ולא לגרום לנו ללחץ שניכנס אליו מחר או מחרתיים.

אני מקווה שתביאו ואתהליטו על הענין הדיור. אשר ליהלומים, צריך לקבל אשראי . צריך גם לקחת בחשבון שצריך לתת לנו ענף משקי בהקלאות כי יש הרבה משכירים ביהלומים.

<u>תיו"ר השר א. שרון:</u> אנחנו בדרך כלל לא מביאים אנשים להציג את הנושא. מה שנאמר כאן היתה שיחה שקטה, זו לא השיחה-זעקה ששמעתי לפני יומיים. יכול להיות שיראת הציבור פקדה את המשלחת הזאת. אנחנו מוכרחים לקחת בחשבון את הדברים ולעשות את הפעולות האלה עם כל הקשיים , ואני יודע שיש קשיים.

יש 90 משפחות שתיכנסנה לחורף איום בבית-אל. בעיצומו לא מזיזים את העבודה שם. צריך לעשות מאמץ עליון. אנחנו עומדים xxxxxxx של קיץ, צריך לעשות מאמץ עליון כדי להביא את מבנה התעשיה שם ולהעמיד את הבתים. הקמנו שם 5 מבנים.ש מעתם את האנשים. מדובר במשפחות עם ילדים. הגרעין הזה איננו בני עשירים. יש היום מקומות שבהם יש מכונית לכל אחד. האנשים האלה חיים מיגיע כפיהם. הם מנותקים ממשפחותיהם. אני פונה אל כל השרים המוגעים בענין לקחת את הענין הזה לידים.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> תפוח הוא ישוב שמיועד להיות ישוב קהילתי העומד בעיקר על ענף תעשייתי עם ענף עזר חקלאי. לתפוח כל הסיכויים הטובים להתפך לישוב טוב שיתקיים בכבוד וישא את עצמו בכבוד. החומר האנושי הוא חומר טוב ומגובש ונאמן. אני מכיר אותם ואת אבותיהם . התכנית מניחה את הדעת. יש לנו בסיס שעליו אפשר להתבסס מבחינה תעשייתית. יש מחשבות חדשות בענף חקלאי לא רחוק מהמקום , שיהיה ענף יעיל ומיועד ליצוא. את התכנון עשינו בשני שלבים - תכנון זמני שמבוסס ויוכל לתת פתרון למשפחות , שיעבור בהדרגה תוך שלוש שנים לתכנון קבע , בתנאי שהפרנסה, תשיכון , בתקופת המעבר, יהיו ברמה הגאותה ותספקנה

את הדריסות של התחילה. אני לא רואה שום סיבות אוביקטיביות. יש קשיים רגילים של פתיחת דרך ויישור, אלה קשיים שיש בכל ישוב וישוב . עוד לא נתקלתי במיסולי בהתישבות במצב המייאש של עניני התקציב.

התקציב שנקבע להם היה קטן מלכתחילה - 10 מיליון לירות - עם האינפלציה הוא לא יכול להשיג גם את המטרות שקבענו לו. אם ענין זה לא יסתיים, לא נוכל להמשיך בעבודה. תפוח זו דוגמא טובה. בקומות אחרים מתלבטים קשה מה להביא לפרנסה. פה יש תכנית. נמרנוס את המו"מ עם התעשיה, יש מבנה תעשיה. הטיפול חלק בשלבים מתקבלים עלהדעת עם הקשיים הרגילים. התקציב של 10 מיליון ל"י עוד לא אושר, הוא נמצא בין האוצר וועדת הכספים. כבר דיברתי עם חברים מועדת הכספים ועם יו"ר ועדת הכספים, אמרתי להם שאי אפשר כך. אני תמכתי גם באורי בראון וגם בשמעון שהעבירו 5 מיליון ללא כיסוי. אנחנו בקצה גבול היכולת. אי אפשר להמשיך כך. זה לא רק אצלם. אנחנו במצבים מביישים בכמה וכמה ישובים, זה לא בא בחשבון יותר. הודעתי את זה לגזבר החדש. דולצ'ין היה עוזר בעניינים האלה. נשארנו על אי יבש. כך אי אפשר להמשיך. אין כל קושי לסדר את הענין. אם יהיה כסף עד הסתיו הענין יבוא על מקומו. בשביל זה צריך עכשיו אישור של 15 מיליון ולא של 10 מיליון לירות. צריך שיהיה אישור לבצע מבנה תעשיה. מוכנים להקים את המבנה. העברנו ללא כיסוי. כך אי אפשר להמשיך.אמרתי לאריק שאני מביא חשבון של 50 ישובים, ואם לא נעשה מאמץ מיוחד ולא ינייסו תקציב מיוחד תן לשיכונים ותן לדברים אחרים, לא נוכל לעבוד. איננו מסוגלים לגלגל את הגלגולים שהתגנו לגלגל.

מר רביד: תפוח לא ברשימה. העברנו מכנים של ישובים אחרים
הגזבר לא יכול לחתום על תקציב לתפוח בספר התקציב.
אי אפשר להוציא הזמנה על שם תפוח. לקחתי מכנים של ישוב אחר ושמתי שם.

פרופ' ר. וייץ: זה לא יכול להימשך כך. אמרתי את זה לאריק
אני מביא את הזעקה הנה כי אין לי מקום אחר.
בקרוב אראה את שר האוצר ואת דולצ'ין ואכריח אותם לתת לנו מאיזה מקום
50 מיליון ל"י. אי אפשר להמשיך כך. אנחנו נושאים באחריות בצורה איומה.
אנחנו עושים את מלאכתנו . אנחנו מפיחים רוח של יאוש ולא מקיימים מה שאומרים.
כך אי אפשר לעבוד יותר. אני עומד על כך שנעבור לסידור הקודם שבתחילת
השנה העבירו את כל הסכום. לא היו אף פעם קשיים עם הגזברים של ההסתדרות
הציונית וועדת הכספים.

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה לקבל החלטה שאנחנו מאשרים את הנושא
הזה של 15 מיליון ל"י לישוב הזה.

מר ש. מעשוף: אני רוצה להרחיב את היריעה של הנושא שלנו,
אולי לאו דוקא תפוח.
באנו מחו"ל עניים ואביונים בכסף, לא ברוח.
עד היום אנחנו עולים לתפוח כשאיננו עשירים ואין לנו הורים עשירים.
אנחנו מפרנסים את ההורים. לא יתכן שעם כל הרצון שלנו ליישב את א"י
לא נוכל לעשות זאת. איננו רוצים עימות. הועדה הזאת אחראית לכך
שיאשרו כל שנה מה שצריך. אותנו זה לא מעניין אם זה מהסוכנות או מהממשלה.
צריך להזיז את העניינים.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> הבאנו קבוצה אחת, יכולנו להביא 50 קבוצות בדרגות שונות לכאן. הזעקה יותר חמורה כאן מדובר באנשים שרגילים לחיות בקרבת משפחות. הם מנותקים,ללא אמצעי תחבורה, מהמשפחות.

אני פונה אל רענן לקדם את הנושא הזה בקצב הכי מהיר ובכלים שיש בידיכם.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> כבר דיברתי על כך שנעשה את זה.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני מבקש החלטה על סכום של 15 מיליון . אנחנו נפנה לאוצר ולועדת הכספים ונעביר להם את הזעקה של המתיישבים ואת זעקת הועדה בנושא זה.

אני פונה בבקשה לכל אחד מהנוכחים, כל אחד בתחום שלו יכול לעשות משהו, אם זה בחינוך, בביטחון ועוד. ענין החקלאות מובטח לכם. כל אמצעי היצור החקלאיים יהיו בידכם. אנחנו פונים אל שר התעשיה והמסחר בבקשה לסייע ככל שניתן לאנשי הגרעין.

<u>השר ז. המר:</u> צורת הדיון לא נראית לי. אני מבין שאתה מתרגש כי הענין לא מתקדם. לדעתי אנחנו צריכים לדון כהעדרם . האנשים סובלים סבל רב, גם אחרים סובלים. זה דיון חלטוריסטי כמקצת ולא הכרחי לועדה.

לגופו של ענין אני רוצה להגיד כמה דברים.

היו"ר השר א. שרון: חשוב לשמוע את הדברים שלהם. יכול להיות שטעיתי בנושא הזה והייתי צריך להמתין 5 דקות, אבל כללית אני רוצה לומר: עם ישראל חי את חייו ולא מזיז לו שום דבר. היום חיים אנשים בצורה קשה ביותר. אני לא רואה אסון בזה שהבאנו אנשים לכאן. הבאנו לכאן גם את ראש מינהלת קריית ארבע. איננני רואה פסול בדבר הזה. הפגישה הזאת זו זריקת עידוד כשבילם שתיתן להם את האפשרות להחזיק מעמד עד לסתיו ונוכל להקים את זה.

השר ז. המר: אני חושב שצריך להזמין קבוצות לכאן. הועדה גם צריכה ללכת לשם. מקובל עלי שצריך לחיות את החיים. אתה חי אותם יום יום, אתה אחראי, וזה מובן שהכל נופל עליך ואתה רוצה לשתף אותנו בהרגשה של מה שקורה שם. הדיון צריך להיות מקיף יותר. זו לא בעיה שהועדה צריכה להחליט החלטות. אנחנו שולחים אנשים על סמך ההחלטות האלה. אנשים עוזבים בתים והולכים עם המשפחות . גם אחרים מוכנים ללכת לשם. אם אתה נותן עידוד ללכת לשם זה עוזר. יש השלכות. אני גם כן נפגשתי עם כמה קבוצות. אין לנו תשובה לעניין הזה. אנשים סובלים. האם אנחנו לא מספיק להוסים בנושא הזה?

הועדה הזאת צריכה להחליט לא רק על תפוח אלא מדוע ועדת הכספים מעכבת 170 מיליון ל"י שצריכים להגיע לנושא הזה. הועדה צריכה להחליט החלטות ולהכריח את האנשים לעשות את הדברים ! החורף מתקרב. האנשים נשברים. הם יצאו בעוד כמה שבועות למקומות ויגידו לנו: אתם שלחתם אותנו להפקר. הועדה הזאת אחראית לנושא. אי אפשר להטיל את זה על xx אריק, אנחנו צריכים לעזור בנושא הזה. צריך להחליט מה להגיד וכמה כסף . זה מעכב את הדברים. צריך להחליט החלטות ברורות ולא תוך כדי התרגשות. צריך להחליט על תקציב, על בתים , על מפעלים.

אני לא נגד הנושא, ההפך בדיוק. הם לא זעקו את הזעקה התקיפה שלהם ויש אנשים בשטח יותר תקיפים. הם יעשו את זה כאופן יותר תקיף . צריך להחליש החלטות כספיות ואחרות כדי שהדבר יתממש .

<u>מר א. בן-מאיר:</u> הועדה צריכה לקיים דיון בצרכים התקציביים על פי תפישה מינימלית. זה מעל ומעבר למה שהוקצב בשנה הנוכחית, לאין ערוך יותר ממה שהוקצב בשנה הנוכחית. אם לא נקיים דיון מקיף בענין הזה - וברור לממשלה למה היא נתבעת -נשלח גם אנשים בשנה הבאה והם לא ילכו כבר . חברי הועדה צריכים לדעת את הפער העצום שישנו בין הצרכים על פי כל תפישה ובין מה שניתן לממש. אני מציע שנדון על זה וידעו את העובדות.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> מבקש את השתתפות שר האוצר בדיון שיהיה.

<u>מר רבידע:</u> כבר כמה חודשים עוסקים בחומר הזה שהבאנו אותו בפני הממונים עלינו, ליו"ר ועדת הכספים ויו"ר הנהלת ההסתדרות הציונית. אנחנו מוכנים להציג את התמונה עם כל ההשלכות. במקרו , מה הצרכים, מה ההחלטות , כמה יש וכמה חסר על מנת לצאת מהפיגור תוך שנתיים עד שלוש. אנחנו צריכים סדרי גודל של תקציב בינוי ומים שהם פי כמה ממה שיש היום. התמונה מחייבת הכרעה התייחסותית, היא מעבר ל-15 מיליון ל"י לתפוח כי זה - 50 x 15 ועוד ועוד. אם נגיע לבינוי המספרים ישנם, אנחנו יכולים להציג את כל התמונה בפני הועדה.

יש לועדה הזאת כיום על שולחנה 79 ישובים שצריכים להיות מאוכלסים ועדיין אינם מאוכלסים. זו הצטברות של קרוב לשלוש שנים מהם בבינוי היום 21 ועוד 6 מתוקצבים בשנת התקציב הזאת. זה התקציב של משרד הבינוי והשיכון לישובים החדשים. פירוש הדבר שאין כיסוי תקציבי

ל-52 ישובים נוספים, בלי לדבר על כל התכניות שישנן בדרך.

תמונה פחות קיצונית חלה גם על אמצעי היצור ובנושא פיתוח מקורות המים. אבל הזעקה והפער העצום הם בנושא של בינוי לבין מה שנעשה בשטח.

היו"ר השר א. שרון: הצגנו כועדה את הבעיות מה עומדים לבנות בשנה הבאה. אני מקבל את הצעתך ואת הצעת נציב המים ומנכ"ל המחלקה להתישבות. אנחנו נפנה אל שר האוצר שיהיה נוכח בנושא הזה כי אנחנו חוזרים תמיד אליו.

מר רביד: בזמנו, פרס לתקציב, אושרה רזרבה של 170 מיליון ל"י לתקציב ההתישבות. 37 מיליון לישובים בפיתוח רפיח. היום צריך להיות אישור של 133 מיליון נוספים. גם 133 מיליון אלה צריכים להתחלק : 53 מיליון להתישבות ו-50 מיליון למשרד הבינוי. זה נמצא בין האוצר וועדת הכספים.

פרופ' ר. וייץ: מבקש להזמין גם את גזבר ההסתדרות הציונית להתייעצות הזאת.

היו"ר השר א. שרון: מבקש לקבל דיווח ממערכת הבטחון על נושא האחזויות הנח"ל בהר דוב ובברכת-רם.

היו"ר השר א. שרון: ברכת רם מהווה את מקור המים העיקרי היום לישובי צפון רמת הגולן. האיזור הזה של ברכת רם הוא היחידי המיושב באוכלוסיה דרוזית שהם אתנו, שיש ביניגו לביניהם שיתוף פעולה.

יש הרבה פניות שלהם, החל מהכרזת האיזור כחלק ממדינת ישראל. זו אוכלוסיה שמשתפת פעולה ומצבה הכלכלי השתפר בצורה כלתי רגילה מאז מלחמת ששת הימים. יש כאן בעיה, המקום הזה הוא קריטי, הוא מהווה את הדרך שלנו כמעט היחידה לחרמון. המקום הוא גם קריטי בכך שזה ישוב שהוא חלק מישוב דרוזי שנמצא מעבר לקו. תמיד יכולה לבוא הכיעה להחזרתו או סיפוחו במסגרת הסדרים שיהיו. המקום עצמו הוא קריטי מבחינתנו. לכן רציגו - עם כל המגבלות של בעיות קרקע - לתת הנחיות לעשות מאמץ להגיע להסדר קרקעות, כי אין לנו שום כוונה לגבי האוכלוסיה הזאת, לא להפקיע ולא לסגור שטח. לנו יש הצעות למתן שטחים במקומות יותר רחוקים או לבצע החלפת שטחים עם התושבים מרצונם. אנחנו יכולים להביא כל סיפוס של משק שיוכל לשבת שם שיקבל שטחים בורמת הגולן ובשיפולי רמת הגולן.

<u>אלוף שמיר:</u> לגבי הר דוב, יש איתור של הקרקע הזאת. ההסתדרות הציונית יכולה להתחיל להקים את המקום בתקציב ההסתדרות הציונית. יש האחזות, יש קרקע, אפשר להפעיל את הנוער להקמת המקום.

לגבי ארם, זה מאחז בשטח צבאי. בעיית הקרקעות שם קיימת, הנושא אצלנו כסיפול.

<u>מר רבידע:</u> אנחנו בהר דוב בשלבים סופיים של הקמת המוקד לישוב הקבע. התנאים הם כאלה - נסינו לבדוק את האפשרות להעלות בצורה זמנית מים למקום אחר על יד זה, אם אפשר, על מנת לא לעכב את התהליכים. אבל התנאים האקלימיים כל כך קשים שאין לנו ברירה אלא ללכת לכניסה קשיחה מיד בשלב הראשון. אי אפשר להעלות לשם

חיילים. אין לנו ברירה אלא ללכת ישר לבינוי של חלק של ישוב הקבע שישמש בשלב הראשון כהאחזות. אני מעריך שלקראת התחלת העבודות הפיסיות בשטח, בגלל העובדה שזה חלק מישוב הקבע, תהליכי התכנון הם קצת יותר ארוכים. במחזור הבא, בהתאם לסיכום שלנו עם צה"ל עם מתכננים - זה יהיה בדצמבר או ינואר - נתקדם. אני מקווה שאם נגמור את התכנון תוך שבועיים שלושה, יעלו הטרקטורים לשטח ויהיה גם הכסף.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> מתי נוכל לקבל תשובה מכם על ברכת רם?

<u>אלוף תמיר:</u> אני לא יכול לתת תשובה כי אין סיכום של שר הבטחון בעניין. אינני יכול לתת לוח זמנים.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> נקבע פגישה אתו.

<u>הת/55</u> גרעין יריחו - העברת הטיפול בו לידי החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית

<u>השר א. שרון:</u> אני רוצה לפנות למחלקה לקבל את הטיפול בגרעין יריחו. דיברתי עם רענן על זה, היו שם הרבה קשיים.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> קבענו פגישה אתם. גמרתי עם מתי שהוא יבקר אצלם. בודקים את הענין. אני רוצה שיהיה ברור שאנחנו מציעים הצעה של התישבות שקשורה עם התישבות חקלאית. אחרי הפגישה אני מקווה להביא הצעה הנה. אנחנו בודקים את הענין ובעוד מספר ימים נוכל לתת לכם תשובה. עוד לא קרה שנמנענו להקים ישוב בישראל אם הוא ניתן

להקמה, אבל אם הוא ניתן להקמה כמו שצריך.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש ממתי שידווח לנו בישיבה הבאה על הנושא הזה. אני מקווה שהיום המחלקה התחזקה כי יש שני כוחות במקום אחד.

הת/56 עיר אובות

מה רבידו: עיר אובות יושבת היום בחסות של מחנה צבאי צפונית לחצבה, צפונית מערבית לתחנת הדלק. יש שם 15 משפחות שחיות בתנאים קשים שמקובצות סביב מבנה רוחני. לפני כמה חודשים פנה למחלקה שר החלקאות וביקש אפשרות לטפל בהם. הם הסכימו לקבל על עצמם תנאים שועדת קבלה תנהל את הישוב בצורה מסודרת ואחרי מספר שיחות החליטה המחלקה שהיא מוכנה לקבל על עצמה את הקמת הטיפול בישוב. אחת הבעיות היא שהם דבקים במקום. הבעיה הקרקעית שם חריפה. היום אנחנו רואים אפשרות להציע הקמת ישוב בסביבות 50 יחידות, מהם 20 - 25 יחידות חקלאיות. התכנית בשלבי גמר. הם החליטו לעבור לחיות כקיבוץ. מבחינה זו יצטרכו לשנות את התנועה. הם היום 15 משפחות. יש להם אפשרות גידול אם כי לא מדהימה. יש להם קשר עם יהודים בארה"ב.

היו שתי ברירות: או להוציא אותם, או לשפר את מצבם ולטפל בהם כראוי, כי אין טעם שהם יהיו תקועים בין המוסך והאסנאות במבנים שהם שיפצו לעצמם, מבנים מתקופת המנדט.

הסכמנו לקבל על עצמנו את הטיפול בהם, אבל כדי שהם ייתפסו לישוב לכל דבר, הועדה צריכה להחליט.

השר מ. נסים: תקציב יש?

מר רבידז: זו בעיה שלנו. בשיכון הם ייכנסו לתור כמו כל הישובים האחרים.

היו"ר השר א. שרון: קיים ישוב בשפה במשך 10 שנים בערך, שמונה היום 15 משפחות, שעוסק היום גם בחקלאות וגם בשירותים שעמד בכל המבחנים. המבחנים באמת קשים. היום הם קיימים. אנחנו מוכרחים לתת להם סטטוס.

מר רבידז: בזמנו המחלקה התנגדה לטפל בהם והיתה פסיקה של בית המשפט שאנחנו צריכים להקצות להם קרקע ומים בגלל החזקה שלהם. צריך לטפל בהם כראוי, אין דרך אחרת.

פרופ' ר. וייץ: הישוב מיוחד במינו, שקם בעקשנותם של מספר משפחות וגם באופן מתמיד בקהילה. חיש לנו ספקות בקשר לכוח העמידה ויכולתם להתפרנס. המציאות הוכיחה שאין מקום לספקות. אי אפשר להשאיר אותם במצבם היום שזה "גידול פרא". על מנת לאפשר קליטה הדרגתית ועל מנת לדאוג שהישוב לא ייתפך לגיבוב, צריך לטפל בהם.

כאשר בדקנו את העניין לאחרונה, הסתבר שאפשר להפוך אותם לישוב שיהווה ישוב נוסף במועצה האיזורית. ההצעה היא לעשות את זה כדין. צריכה להיות החלטה פורמלית בעניין זה.

ת/57 קשר בין הועדה להתישבות וועדת השמות הממשלתית

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה שנמנה את אהרון לישנסקי כאיש הקשר בין הועדה הזאת לועדת השמות.

הת/51 מעלה אדומים

יו"ר הועדה והמנהל הכללי של משרד הבינוי והשיכון פותחים.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, מ. עמית; ה"ה א. אביחי, ר. וייץ וש. אבני.

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר את הקמתה של מעלה אדומים באתר המוצע בסימן A של תכנית הפיתוח המטרופוליטני של ירושלים, שתכלול פריסה פיזית ואלמנטים כלכליים וחברתיים.

ב. ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

ג. משרד הבינוי והשיכון יתחיל בסלילת הכביש העוקף, אשר יתחבר בעתיד עם כביש בית חורון.

הת/52 האחזות נח"ל

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים ח. לנדאו, א. שרון, מ. עמית; ה"ה ר. וייץ, מ. בן-מאיר וא. טמיר.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

הת/53 הצרכים התקציביים של ההתישבות

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, ז. המר; ה"ה ש. שמר, ש. מעטוף, ר. וייץ, ש. רביד ומ. בן-מאיר.

מ ח ל י ט י ם , לקיים בהקדם דיון, בהשתתפותם של שר האוצר וגזבר ההסתדרות הציונית העולמית - בענין הצרכים התקציביים של ההתישבות.

הת/54 האחזויות

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה ש. רביד וא. טמיר.

./גרעין

הת/55 גרעין יריחו - העברת הטיפול בו לידי החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון ופרופ' ר. וייץ.

מ ח ל י ט י ם , החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית תביא בהקדם לועדה להתישבות הצעה בענין העברת הטיפול בגרעין יריחו לידיה.

הת/56 עיר אובות

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים, ז. המר, א. שרון; ה"ה ש. רביד, מ. בן-מאיר ור. וייץ.

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר את הצעתה של החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית בדבר מתן הכרה ומעמד לעיר אובות הממוקמת צפונית לחצבה - כישוב לכל דבר;

ב. הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, רושמת לפניה את הודעת החטיבה להתישבות, כי היא נוטלת על עצמה את האחריות להקמה ואת הטיפול - כישוב.

הת/57 קשר בין הועדה להתישבות וועדת השמות הממשלתית

יו"ר הועדה פותח.

מ ח ל י ט י ם , למנות את מזכיר הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית כאיש קשר בינה לבין ועדת השמות הממשלתית.

הת/51 מעלה האדומים

ב. מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר את הקמתה של מעלה אדומים באתר המוצע בסימן A
של תכנית הפיתוח המטרופוליטני של ירושלים, שתכלול
פריסת פיזית ואלמנטים כלכליים וחברתיים;

ב. משרד הבינוי והשיכון יפנה אל משרד הבטחון בבקשה
להוציא צו איסור בניה באתר שבין שני האזורים
המוצעים לבניה;

ג. משרד הבינוי והשיכון יתחיל בסלילת הכביש העוקף,
אשר יתחבר בעתיד עם כביש בית חורון.

הת/52 האחזות נח"ל (ביר-מלבה)

מ ח ל י ט י ם :

לאשר הקמתה של היאחזות נח"ל בביר-מלבה.

עותק 2 מתוך 2.

סטנוגרמה

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפות
לממשלה ולהסתדרות הציונית
י' באייר תשל"ח - 17.5.78

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ח. לנדאו, מ. נסים, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית : ט. פרידמן, מ. ריבלין, י. שפירא, א. תבין.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, מ. דיין (בחו"ל), י. הורביץ, ז. המר, ע. ויצמן, מ. עמית (בחו"ל).

נציגי ההסתדרות הציונית : א. אביחי, י. אריאור, א. כץ, ע. לוינסקי, א. שנקר.

ש. תמיר	-	שר המשפטים, מ"מ שר התחבורה
א. איתן	-	משרד האוצר
א. אשרי	-	משרד התעשיה, המסחר והתיירות
א. בראון	-	משרד החקלאות
אלוף א. טמיר	-	צבא-הגנה-לישראל
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
אל"מ ג. נגל	-	צבא-הגנה לישראל
רס"ן ע. פדן	-	צבא-הגנה-לישראל
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
אל"מ א. שגב	-	צבא-הגנה-לישראל
ש. רביד	-	החטיבה להתישבות
מ. תג'ר	-	לשכת שר החקלאות
מ. בן-מאיר	-	משרד החקלאות
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : הת/46 אחריות הטיפול בגרעין תפוח — עמ' 2.

הת/47 ביצוע החלטות הממשלה בדבר הבניה בישובים החדשים — עמ' 6.

הת/48 עניני התישבות — עמ' 10.

הת/49 תכנית ההתישבות באזור צלמון — עמ' 34.

הת/50 מימוש החלטות הממשלה בתחום הבניה בישובים חדשים, לאור בעיות תקציביות — עמ' 46.

./אחריות

בפרוטוקול זה 54 דפים.

רשמה: אורה פיירר.

השר א. שרון : אנחנו נעסוק היום ב-3 נושאים :

1. הצגת תכנית מערכת הבטחון ע"י אברשה טמיר.
2. התיישבות באזור צלמון.
3. קביעת הטיפול בגרעין שעולה להתיישב בתפוח.

השר ג. פת : אם שר הבטחון מתכוון להציג בפנינו את התכנית שעליה קיבלנו כבר חומר, אני לא מסכים שהנושא הזה יצורף היום לסדר היום. אני בכלל נגד סדר יום חסוי, שברגע האחרון אני מגיע הנה ושומע על מה ידונו. אני רוצה להיות מוכן עם סדר היום. אילו הייתי יודע שהיום ידונו בתכנית משרד הבטחון, הייתי מביא איתי את המסמכים ואת האנשים שמטפלים בדבר והייתי מתכונן לזה. אי אפשר לקיים דיון על חומר שהועבר אלינו כבר, ברגע האחרון.. אני מבקש שיהיה דיון רק בנושאים שהופיעו על סדר היום. בנושאים אחרים אני לא אשתתף בדיון.

השר א. שרון : אנו לא עומדים לקיים דיון בנושא הזה, אלא רק הצגה של הנושא. בגלל הנושא של חיסוי, אנו משתדלים ככל הניתן שלא לפרסם מראש את הדברים, ואין בזה כל פגם. כדי לשמוע את הצגתו של האלוף טמיר, אף אחד לא צריך להיות מצויד כאן בשום אבזרים מיוחדים. דיון יערך באחת מהישיבות הבאות. לא היתה שום כוונה לערוך כאן דיון עכשיו, אלא רק הצגה.

<u>הת/46. אחריות הטיפול בגרעין תפוח</u>

השר א. שרון : אני מציע שראשית נעסוק בנושא תפוח.

השר א. שרון

תפוח ,פידוע, אושרה על-ידי הממשלה ועברה את כל הדרגות. זה דבר שנידון בזמנו בועדת השרים לעניני התנחלות, זה הועבר לועדת השרים לעניני בטחון, זה נידון ואושר בממשלה, זה הוצג בפני הועדה המשותפת של ההנהלה הציונית והממשלה, זה הועבר בהתאם להסכם הקואליציוני עם ד"ש לועדת החוץ והבטחון ואושר שם. נקבע גרעין, עבר דרך יסורים ארוכה ובסופו של דבר דילג מעל כל המכשולים והמעצורים. במקום נמצאת מאחז נח"ל מאז ינואר. יש לנו היום גרעין שנראה לנו היום מתאים לנושא זה וזה גרעין ממושב ברקת אשר יקים במקום כפר תעשייתי.

לי נראה שבגלל אופי הישוב ואופי הגרעין, הטיפול בו צריך להיות בידי המחלקה להתיישבות של ההנהלה הציונית, וזאת הצעתי.

<u>השר ש. תמיר:</u> אני יושב כאן היום בחזקת ממלא מקום, לכן המיידע שלי הוא מוגבל.

<u>השר א. שרון:</u> עדיין לא ברכתי אותך ואשמח לקבל אותך כחבר קבוע.

<u>השר ש. תמיר:</u> יסולח לי אם אני לא מכיר את כל הפרטים. נדמה לי שחרף כל האישורים עליהם דיבר היו"ר, לפני יציאת ראש הממשלה לחו"ל, התקבלה החלטת ממשלה כי היישום של החלטות קודמות בפועל יקבע סופית לאחר שובו של ראש הממשלה. הייתי מבקש הבהרה בהקשר לכך לפני שאני מביע דעה.

<u>השר א. שרון:</u> אני מניח ששאלתך נשאלה מאחר ואתה לא

השר א. שרון

חבר קבוע בועדה (והיינו שמחים מאוד אילו היית הופך לחבר קבוע והיית יכול לתרום מידיעותך ונסיונך)! הייתי רוצה להתחיל קצת ב-א' - ב' של התיישבות. התיישבות אינה מתחילה ברגע של העלאת אנשים על הקרקע. יש כאן גרעין שבו צריך לטפל, שאת אנשיו צריך למיין, שצריך להתחיל ולבחון במה הוא יעסוק בדיוק ולתכנן. זה תהליך ארוך וממושך.

אינני רוצה, בפורום היושב כאן, שבעצם איננו פורום ממשלתי, לחזור ולומר שבעצם יש החלטה ברורה על ישוב תפוח, אבל אינני רוצה להכנס לדיון בנושא זה. בשטח נעשות עבודות, מכינים את השטח, מיישרים, מקימים צריפים, בדיוק בהתאם לתכנית. אם כי, לצערי, באיחור רב בגלל מסכת המכשולים שהיה צריך להתגבר עליה.

עם זאת, יש שלבים שונים של טיפול בגרעין שאינם נוגעים כלל וכלל לישיבתו במקום. אין שום סיבה לעכב היום החלטה מי יטפל בגרעין - מישהו צריך למיין את אנשיו, מישהו צריך לקבוע במה הם יעסקו, וזה תהליך ממושך. לפעמים אנו מטפלים בגרעין כזה במשך שנה לפני שהוא עולה על הקרקע. ויש גרעינים שמתחילים לטפל בהם יותר מאשר שנה לפני עלייתם - צריך לטפל בהם, צריך לבנות אותם, צריך למיין אותם וכו' - ואנו עוסקים בדיוק בשלב זה, כך שזה לא רלבנטי לשאלה שלך.

<u>השר ש. תמיר</u> : השאלה היא לגבי עצם ביצוע ההתמקמות במקום.

<u>השר א. שרון</u> : זה לא הנושא שעומד על סדר היום כרגע. הנושא שהעלאתי זה אחריות הטיפול בגרעין תפוח. מאחר והגרעין יעסוק בנושא חעשייתי, כי זה יהיה ממש כפר תעשייתי....

השר ש. תמיר : איזו תעשיה?

השר א. שרון : יהלומים.
האם מישהו רוצה להתייחס לזה.

השר אצ ח. לנדאו : אינני חושב שאפשר להגיע לענין ללא קביעת האחריות.

מר ש. רביד : אני רוצה להוסיף כמה דברים : אנחנו נפגשנו עם הגרעין. הוא גרעין שמיועד לקיים כפר תעשייתי, והוא צריך להכנס להליכים השוטפים של הטיפול במקביל להקמת המחנה הזמני שיהיה מבוסס על תעשיה. היות והפוח זה לא מקום שבו ניתן, כדוגמת המאחזים האחרים, לגור שם ובינתיים לעבוד בחוץ עד שזה יסתדר, אז תהליך ההכנה יהיה קצת יותר ארוך ומשהוא יבוא לשם הפרנסה, או לפחות חלקה תהיה מוכנה כבר במקום.

השר א. שרון : יחד עם זה, יש לי ענין שזה יעשה מה שיותר מהר, כי אנחנו עדים לתופעה שככל שעוברים הימים, הקושי להקים ישובים הולך ונעשה רב יותר.

מר ש. רביד : עם קבלת ההחלטה הגרעין נכנס לעבודה.

השר א. שרון : אם לא מתנגדים, אני פשוט מציע קבלת החלטה שהטיפול בגרעין תפוח עובר לידי המחלקה להתיישבות, ולראות את הנושא הזה כגמור.

מ ח ל י ט י ם : להטיל את הטיפול בגרעין תפוח על החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

הת/47. ביצוע החלטות הממשלה בדבר הבניה בישובים החדשים

מר א. בראון: אני רציתי להתייחס לנושא הדיווח על הביצועים בשטח. מה מתבצע. כדי להעמיד את הפורום הזה, שכולם אחראים במידה שווה, על אנושא הבינוי, ההתיישבות וההתבססות במקומות הקיימים לפי החלטות שהיו לנו מזמן. יש מקומות שזה ממש נראה לי טיפול איטי, מפגר, ואני לא יכול לעמוד היום בלחץ של הביקורת שעומדת. אני רוצה שפשוט כולם את ידעו מזה. אני אתן דוגמא - יש לנו ישוב נפלא, וזה אלון מורה. הוא בטיפול של הסוכנות היהודית. החלטנו לפני חדשים כי נותנים לו סוף, סוף יחידות דיור. הוא גר עד היום, מזה למעלה משנתיים וחצי בקרוונים, בתנאים איומים. הביאו לשם מבנים כבר לפני חדשיים, הם עומדים שם, היה צורך לחבר אותם לחשמל, לביוב, למים ורצים אחרי המבצעים, אחרי הקבלנים ואחרי האחראים, ועד היום לא נעשה דבר. הייתי שלשום שם והסתבר כי לאחר שהמכרז יצא, החכנית לא מתאימה. עכשיו אין מודיים. לוקחים אנשים בשכר ובלבד שיעשו, אז עוד שבועיים רק ימדדו ושוב יקח חדשים עד שיכנסו למבנים האלה. זאת בלי שום סיבה בעולם. המבנים שם עומדים למעלה מחדשיים. זו הבירוקרטיה - עד שמכריזים ועד שמוציעים מיכרזים, ועד שמבצעים ומחכים מקבלן לקבלן, ב-1978 זה לא יאומן. אנשים עם תינוקות, בחום הזה, צפופים בתוך קרוונים, הבתים עומדים חדשיים ואיש לא נוגע בהם. יכנסו לבתים אולי עוד 3 חדשים. אז זו דוגמא אחת.

השר א. שרון: איננני בא להגן על מישהו, איננני יודע גם מי בדיוק בונה שם את הבתים כרגע, אני רוצה רק לומר כי זה, דרך אגב, בכל המקומות, ללא יוצא מן

השר א. שרון

הכלל, ואני מציע לא להמשיך בזה כרגע.

<u>מר א. בראון</u> : אני מוכרח אריק, אני לא יכול, אני עומד בלחץ כזה, כולל עיתונאים ≠ ואיננני יודע איך להסביר זאת. בעופרה אישרו את תכנית הקבע, סוף, סוף, אחרי המון מהלכים ומיגבלות אישרו אותה והכל היה בסדר. אמרנו, יש רק 50 בתים שהם בשטח התפוס שלנו ואז אמרו - אז יבנו את 50 הבתים. ואז יצאה הוראה ממשרד הבטחון מנושא ש-50 מטר מהגבול של השטח שלנו אין לבנות, אז אי אפשר לבנות.

<u>אל"מ ג. נגל</u> : זה ירד אתמול.

<u>מר א. בראון</u> : זה ירד אתמול אחרי שחודש וחצי אנחנו מתעסקים עם זה. כולם אומרים שזו אווילות. זה גובל עם דברים איומים. וכך בעופרה כזו, שזה ישוב נפלא, מישהו אמר שזה יהיה 50 מטר מגבול השטח שלנו ואז אי אפשר לבנות בעופרה בכלל. מדובר על 50 בתים שנמצאים כבר בשטח שלנו ובגלל המיגבלה הזו אי אפשר לבנות. משרד השיכון אומר כי יש הוראה מהצבא. אתה רץ לצבא והצבא אומר - לא, זה טיפשי, ועד xxxxxx שמשנים זאת עובר חודש וחצי, ובינתיים לא עושים דבר, כי יש סדר, לא הולכים נגד הצבא במדינה הזו. אני רק נותן דוגמאות של דברים אידיוטים.

הולך להתפרק הגרעין של מצפה-יריחו - וזה יהיה מחר בטלביזיה ומחרתיים בעיתונות - יש שם מצב חברתי איום. הם לא אשמים בזה. הם 8 חדשים יושבים על הגבעה הזו כשהם לא מחוברים לשום דבר. כמה זמן אנשים יכולים לסבול? אדוני השר, אני לא בא בטענות, אבל יש כל מיני דברים שאני לא יודע איך

אותם. ואנו כולנו אחראים לכך. אנו כולנו חברי הועדה.
ואני עומד כל יום בלחץ הזה, שאני לא נבהל ממנו, אני לא נסוג ממנו, אבל אני לא יודע איך להסביר אותו.

השר א. שרון: אני מציע שאנו נמשיך בסדר היום. הדברים האלה חמורים בפני עצמם. אני אומר זאת לגבי כל משרדי הממשלה - לא נפתרו בעיות, לא לגבי רפואה, לא לגבי חינוך ולא לגבי שיכון ולא לגבי דבר. הכל מתנהל וזה נראה כאיזה ממזר שחי בשטח בתנאים הנוראיים ביותר שיכולים להיות, כך זה נראה.

השר ג. פת: אני מצטרף לדברים שאמר אורי לגבי חלק מהמקומות, אבל אני מבקש שליד שולחן זה ימסר במדוייק - מי האחראי לבעיות האלה שהועלו כאן. לגבי עופרה קיבלנו הוראה מהצבא 60 מטר מהגדר לא לבנות, ואם ישנה המיגבלה הזו אז לא נשאר איפה לבנות. עד היום הזה לא קיבלנו את תכנית המתאר ממחלקת ההתיישבות, וגם אחרי שהצבא הוריד את המיגבלה שלו לגבי ה-60 מטר, אם לא נקבל את תכנית המתאר לא נוכל לבצע עבודה. את תכנית המתאר אנו צריכים לקבל ממחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית.

לגבי אלון-מורה היתה כאן החלטה להעביר את אלון-מורה לאחריות משרד הבינוי והשיכון, אבל הדבר לא בוצע כי יש על כך ערעור של מחלקת ההתיישבות של הסוכנות.

השר א. שרון: אורי, אמרת את שלך, זה היה מחוץ לסדר היום, אמרת זאת בחריפות, אמרת דברים נכונים. אם שר הבינוי רוצה לענות, יענה.

השר ג. פת : אותם המקומות, שאנחנו, משרד הבינוי והשיכון אחראים להם - כגון חרס, כגון אלקנה, כגון קרני שומרון ומצפה יריחו - שם העבודה כן מתקדמת ומתקדמת יפה. ב-6 יוני אנו נעלה עם 120 יחידות בחרס. באשר לפיגור היתה לנו בעיה - או להכשיר את כל הקרקע כיוון שזו קרקע מאוד קשה וצריך לעשות שם פיצוצים, אוֹלהכשיר את הקרקע ל-20 יחידות, להעלות אותן, להכשיר את הקרקע לעוד 20 יחידות ולסכן את היחידות שכבר ניבנו. עלא דעת הצבא, על דעת הגרעין, על דעת כולם, החלטנו להכשיר קודם את כל הקרקע ולהעלות בבת-אחת עם 120 יחידות שהן מוכנות, ותוספת של יחידות לפי החלטת הועדה הזו. אותו הדבר לגבי אלקנה, אותו הדבר לגבי גבעון וקרני שומרון.

הנושא החמישי שנמצא באחריותנו זה הנושא של מעלה יחיחו. במעלה יחיחו, לצערנו הרב, הצבא לא פינה את השטח, היחידות עומדות שם. רק עכשיו הצבא פינה את השטח. היתה שם בעיה שהחטיבה הועברה ללבנון ולא היה זמן לטפל בזה. עכשיו, שהשטח מפונה על-ידי הצבא - אמנם נשארו שם אוהלים ומתקנים לצרכי אימונים - אנו ממשיכים בעבודה. אבל רבותי, או שנחליט שבנושא מסויים האחריות היא רק על גורם אחד, כמו למשל בחרס, כמו למשל באלקנה, אז יהיה למי לבוא בטענות. ברגע שמדברים בהכללות, אי אפשר להציג את התמונה כפיא שהיא. ישנם מצבים קשים מאוד דווקא באותם המקומות שהם באחריות מחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית ואני מציע שיהיה דיון על זה.

השר א. שרון : מאחר ובעיני הבעיה היא כללית, של כולם, אני לא הייתי יכול, בנושא הזה, לתת לאף אחד מחמאה. כלל אנו, כל המשרדים הממשלתיים הנוגעים בדבר והמחלקה להתיישבות, אף אחד מהם לא עומד בקצב הדרוש ואצל כולם, לפי דעתי, הדבר הזה הוא

השר א. שרון

היום דבר משני ולא דבר עיקרי.

<u>מר ש. רביד</u> : יצאה פה איזו שהיא חלוקה שאני לא מסכים לה, אבל אני לא חושב שאני אוכל להתייחס אליה בהקשר הזה שנאמר. יש בעיות, בסה"כ, בכל השטח, שנובעות מצורת העליה ומהקצב שנדרש בגלל התנאים האובייקטיביים והתנאים האיומים שבהם חיים האנשים, עם גלגלי המכונה הזו כפי שהם עובדים בהם ועם כל הרצון לזרז אותם. אין פה דיכוטומיה מוחלטת והרעיון של שיתוף פעולה בין-משרדי חל על כלל המשרדים. אבל אם רוצים לקיים בנושא הזה דיון, צריך לקיים עליו דיון קצת יותר מוכן.

חוץ מזה, איננני חבר הועדה, איננני חבר ההנהלה הציונית, ראש החטיבה איננו ואיננני בדיוק אמור לייצג את החטיבה להתיישבות, זה המצב.

הת/48. <u>ענייני התיישבות</u>

<u>האלוף א. טמיר</u> : הנושא שאני אציג הוא תכנית ההתיישבות היהודית ביהודה ושומרון. הפיתוח של ההתיישבות הזו ביהודה ושומרון למעשה התרכז עד כעת באתרים שהציעו גרעיני המתנחלים.

<u>השר א. שרון</u> : זה לא מדוייק, אני מאוד מצטער. בכל הנקודות האלה שיושבים בחן היום, לא היתה נקודה שלא הוצבה על ידי בפני ראש הממשלה, עוד בכלל לפני שדובר על איזו שהיא עליה.

<u>האלוף א. טמיר</u> : אני לא גמרתי את המשפט. אמרתי שזה התרכז ברעיונות שהועלו ע"י גרעינים, ברעיונות שהועלו על-ידך, ברעיונות שהועלו ע"י משרד הבטחון. למשל, ישובי מחנות הועלו מבחינה רעיונית ע"י משרד הבטחון. ואני לא מחלק להם ציונים, אני רק אומר מאיפה באו הרעיונות האלה.

<u>השר א. שרון</u> : צריך להזהר בדברים, כי בעצם מה המחשבה אומרת - שבעצם זה מיקרי. קם מישהו בבוקר וחשב על איזה הר מסויים מתאים להתיישבות. בשומרון יושבים כי בשומרון צריך לשבת . בסנור יושבים כי זה חלק מחוצה שומרון צפוני. בחרס יושבים כי זה חלק מחוצה שומרון מרכזי. כל אחד מהמקומות האלה הוא חלק מתכנית בסיסית שקיימת והוצגה.

<u>האלוף א. טמיר</u> : אני מבקש לגמור - כשאני מדבר על רעיון של ישוב, אני לא מדבר רק על המיקום שלו. אני מדבר על הסוג שלו, על הפיתוח שלו, על ההיקף שלו, וברוב הישובים אנו לא יודעים היום לאיזה כיוון אנו רוצים לפתח אותם בדיוק. אני מציג כאן מצב, שהמקורות לרעיונות האלה באו מ-3 גורמים, כשאני לא בא ואומר שלא היתה תכנית שהוצגה לממשלה ולא היו ישובים וכו'.

מה שמאפיין את הישובים האלה היום זה : מיקום במחנות זמניים, היקף אוכלוסיה מצומצם, קשיים במעבר למסגרות קבע. השקעות ממלכתיות גבוהות בסידורים זמניים. כמעט בכל ישוב אנו רואים מחנה זמני. בקדום - מחנה זמני , בכל מקום, מחנה זמני שאחרי כן צריך לעבור למחנה קבוע. אין שילוב של הון עצמי של מתיישבים.

שר הבטחון ביקש הצעת תכנית לממשלה שאת עיקריה אני אציג כאן . התכנית הזאת נובעת, בראש ובראשונה משיקולי

האלוף א. טמיר

בטחוניים - כלכליים. מה הן העקרונות של התכנית :

1. אנחנו ממליצים להשקיע מאמץ עיקרי לאומי בפיתוח של מספר מצומצם של מרכזי התיישבות, מתוך מגמה להגיע לאלפי תושבים בכל אחד מהם. .

2. שהמרכזים האלה יוקמו כישובים פתוחים שבהם ניתן לעודד יוזמה פרטית בתחום המגורים והתעסוקה. כלומר, שיטת "בנה ביתך".

3. לפתח את המרכזים בתכנית פיתוח אזורית שנותנת מענה בנושאי תשתית, תחבורה, תעסוקה ושרותי רווחה.

4. לבסס את המרכזים על משבצת קרקעית רחבה וזמינה , שתאפשר פיתוח ישוב בעל היקף ורצף ופחות התעסק בבעיות של הפקעות קרקעות וכל הדברים האלה. כלומר, בקרקעות שהן תחת היד.

5. להמנע מלהכנס לאזורים מאוכלסים ערבים בצפיפות.

6. פריסה שתואמת את הצרכים הבטחוניים ומשתלבת בתשתית הצבאית.

המרכזים שאנו מציעים הם באתרים שכבר אושרו בהחלטות הממשלה להתיישבות וכבר קיימים בהם גרעיני התיישבות. וכבר ציינתי את המצב של גרעיני ההתיישבות האלה. במרחב ירושלים אנו רואים 3 מרכזים כאלה (שוב פעם, לא המצאנו את הפטנט, חלק מהם כבר עלה, חלק מהם בביצוע.). המרכזים הם גבעון, מעלה האדומים וגוש עציון מורחב. המרכזים האלה ישענו על ירושלים כמטרופולין, מבחינה של הקשר לעיר.

בשומרון - 3 מרכזים - חרס, (או תמנת-חרס), קרני שומרון ונבי-סלח. הישובים האלה קרובים למישור החוף

כולל גם אפשר לקשור אותם למקורות התעסוקה עיקריים במישור החוף.

לגבי גבעון - בגבעון יש לנו משבצת של קרקע טרשית בהיקף של 2,500 דונם, שמאפשרת פיתוח מרכז התיישבות. אין רישום בעלות על 90% מהטרשים. אנחנו יושבים היום במחנה זמני במחנה הצבאי, שהוא נקבע כמחנה זמני.

במעלה האדומים יש קרקע טרשית של 4,000 דונם בבעלות מדינה, שמאפשרת פיתוח מרכז התיישבות.

בגוש עציון יש 5 ישובים כפריים על משבצת קרקעית בהיקף כולל של 7,000 דונם בבעלות יהודית. מרבית המשבצת היא לא בשימוש כיום וחלקה גם מנוצל על-ידי הערבים, כלומר, הערבים מעבדים שם אדמה שהיא יהודית.

<u>השר א. שרון</u> : ואתם לא מונעים זאת.

<u>האלוף א. טמיר</u> : אני עכשיו מעלה את הבעיות ואני אגיד מה אנחנו ממליצים לעשות.

אפשר לפתח בגוש מרכז התיישבות גדול אשר יתבסס על הקרקעות שהן בבעלות יהודים והן בלתי מנוצלות. אפשר , בשיטת מטעים, להביא הנה 200 משפחות , בשלב ראשון, ולהקים מרכז קהילתי של עד 500 משפחות עם אפשרות התרחבות.

בשומרון, בחרס, יש לנו 6,000 דונם אדמת טרשים בבעלות בלתי מוסדרת. בפועל נתפסו כ-300 דונם.

<u>השר ח. לנדאו</u> : כמה יש בחארס?

ה

<u>האלוף א. טמיר</u> : כ-3,000 דונם אדמת טרשים בבעלות בלתי מוסדרת. בפועל נתפסו כ-300 דונם שבהם ממוקם הישוב הזמני.

בקרני שומרון יש לנו משבצת של 3,000 דונם, רובם בבעלות מדינה. בגבי-סלח יש לנו משבצת של 2,500 דונם, מהם כ-1,200 דונם בבעלות מדינה, ושאר הקרקע אלו שטחי טרשים בבעלות בלתי מוסדרת.

אנחנו מעלים מחדש את הצורך החיוני בכביש חוצה שומרון. אאאא הן לצרכים איסטרטגיים והן כציר חיוני להתיישבות. בנוסף למרכזי ההתיישבות שציינתי, יש לנו את כל הישובים הקטנים שהכרנו שאין להם עדיין פתרונות קבע. אנחנו ממליצים לתכנן את מחנות הקבע של הישובים האלה ולפעול להשלמת משבצת קרקעית ולחגיש הצעות לגבי כל ישוב.

אני אאא חוזר שוב על היתרונות של התכנית המוצעת :

א. ישובים בעלי כושר עמידה ויכולת גידול, תוך שילוב יוזמות פרטיות.

ב. צמצום מירבי של קשיים פוליטיים הכרוכים בפיתוח יהודי ביהודה ושומרון - כל האתרים שאנחנו מציעים מאושרים ומעוגנים בהחלטות הממשלה. קיימים בהם גרעינים אזרחיים. יש צורך מוגבל מאוד אא בפתרונות קרקעיים, ואפשר להתרכז באתרים שהנתונים שלהם מאפשרים פיתוח רחב על בסיס קרקעות שבבעלות המדינה.

ג. אפשר לשלב מקורות מימון פרטיים בבנין המגורים והפתוח הכלכלי - דבר שיביא לצמצום ההתחייבויות הכספיות של המדינה בתהליך הפיתוח.

אאאא

ד. לפיתוח יהודי בעל מימד כמותי משמעות בטחונית מהותית, לפי דעתנו, יותר גדולה, מאשר תפזורת של עשרות ישובים קטנים בלי משקל מהותי של כמות הישובים שיושבים כאן. כי אז מתחילה בעיה מי מבטיח את מי - הישובים את המדינה או המדינה או הצבא את הישובים.את ת

ההמלצות שלנו - לסלול את ציר חוצה - שומרון ; להקים שכונות ראשונות בששת האחרים המוצעים על משבצות הקרקע שהן בבעלות המדינה, בהיקף כולל של עד 2,500 יחידות דיור, בתכנית שלוש - שנתית או יותר. ניתן לעשות זאת בשיטת "בנה ביתך" ולצמצם את ההשקעות. יש לקבוע גורם ממלכתי שעליו תוטל האחריות לתכנון והקמת המרכזים. אנחנו בוואים בגורם הזה את משרד הבינוי. כאשר תכנון המרכזים למלוא היקף החזוי יעשה לא רק עפ"י משבצות הקרקע שבבעלות המדינה או שקיימות ברשותנו, אלא גם על משבצות קרקע שאפשר להעריך כי ניתן יהיה לשלבן בעתיד בישוב. כלומר, מתכננים מתאר אשר רואה את הישוב במלוא היקפו ותכנית קונקרטית לביצוע.

אני ממליץ שמערכת הבטחון ש תשתלב בתכנון של משרד הבינוי מראשיתו, כך נוכל לתת נתונים לתכנון על היקף הקרקע שעליה אפשר להכין מתאר אב, היקף הקרקע שעליה אפשר להכין תכנית ביצוע ואת הקריטריונים של המיבון של הישוב והגנתו.. זו ההצעה שלנו בראשי פרקים.

<u>השר א. שרון</u> : יש שאלות.

<u>השר מ. ניסים</u> : אולי הדברים נאמרו ולא קלטתי אותם כראוי, מה לגבי אותם ישובים שקיימים היום? לפי התכנית הזו?

אנחנו ממליצים לפתח 6 מרכזי התיישבות בישובים שקיימים היום, להשאיר אותם בסטטוס של ישובים קטנים, ולאלה שעוד לא נמצא פתרון הקבע, לעשות עבודה דחופה למצוא פתרונות לבעיות הקבע עם מערכת הממשל וכו'.

השר א. שרון : הייתי רוצה בכל אופן להרחיב את זה - אם מסתכלים על מפת ההתיישבות כפי שהיא פרוסה היום, יש לנו היום בסנור ישוב. הוא לא במקרה כאן בסנור, הוא לרגל תפיסה של ציר חוצה שומרון צפוני, הוא חלק מהתפיסה הזו. אותו הדבר לגבי מעלה-נחל והיושב שיושב בשומרון שזה גרעין חזק מאוד.. כמו כן יש לנו ישוב באלון-מורה, שלדעתי, בלי שום בעיות, יכול להגיע גם לאלף משפחות, אין שום מגבלה כאן.

השר מ. ניסים : יש שם אדמה, קרקע.

השר א. שרון : אני תיכף אגיע לנושא הקרקעות שזה שייך למכלול שלם. זו לא הממשלה הראשונה שמבצעת התיישבות. היו עוד ממשלות במדינה הזו, במשך 30 שנה, שבנושאים האלה קיבלו החלטות ועשו מה שצריך לעשות. תפוח זה מקום קיים, זה לא מקום שאיננו קיים. בשילה היום, חופרים או לא חופרים, זה לא חשוב, הם חיים במקום. אנשים חיים שם. ישנו עופרה וישנו בית-אל - ואין שום סיבה שלא יהיו בבית-אל 2,000 משפחות . בבית-אל אפשר להקים ישוב בלתי רגיל של 2,000 משפחות. יש בית-חורון, יש תקוע, והשאלה של השר ניסים היא מה קורה למקומות האלה?

האלוף א. טמיר : אני רוצה לחדד את זה בצורה ברורה - אנחנו אומרים שצריך להשקיע מאמץ עיקרי; בכלל,

כשמדברים על תשתית צריך להחליט איפה רוצים כפר, איפה כפר תעשייתי, איפה עיר, ואיפה עיירה. משיקולים בטחוניים, אנחנו ממליצים על 6 מרכזים גדולים, שיתפתחו, הלוואי פעם, לערים בישראל במקומות שאני ציינתי. בשער המקומות, איננו רואים צורך לפתח אותם מעבר לישוב קטן. ישוב קטן, זה לא אומר שאם ירצו לבוא לשם אלף איש הם לא יהיו. אני אומר איפה המדינה משקיעה היום מאמץ של "בנה-ביתך", בשיטה שתביא המוני אנשים.

אי- אפשר לפזר את זה על 20 מקומות . אנחנו כבר חיים הרבה מאוד שנים בענין הזה ולא הזדנו הרבה מאוד דברים ממש משמעותיים לבטחון בכל האזור הזה, והשאלה היא, האם בצורה הזו אנחנו מעריכים שאפשר להזיז את זה. לכן התשובה היא : 6 מרכזים גדולים שמתפתחים לאלפי תושבים. יש שם קרקע, יש שם גרעין, יש לגיטימציה מבחינת עיגון בהחלטות הממשלה. אפשר תוך 20 שנה להגיע שם לערים. בואו נתחיל כעת עם 2,600 יחידות דיור ב-6 המקומות. שאר המקומות יתפתחו כפי שיתפתחו. לא נשתק את ההתפתחות, אבל אני רוצה לציין שבשאר המקומות יש לנו הגבלות קשות של קרקעות, ואנחנו היום צריכים להיות מעשיים. במקומות שאני ציינתי יש לנו אלפי דונמים שאפשר לעלות עליהם . בעופרה, בקדום, בכל שאר המקומות, אתה מדבר על בעיות של 100 דונם פה, 100 דונם שם, והלוואי ונצא מזה. כשאני לוקח בחשבון מה שכבר נאמר כאן, מה אנחנו עושים גם מבחינת הבעיות שיהיו למדינת-ישראל בשלושת השנים הבאות. אז בואו נתחיל לבנות איפה שאפשר לבנות, ביחוד שכל המקומות האלה תואמים את התפיסה של ירושלים רבתי ותואמים את התפיסה של לב השומרון.

<u>מר ה. תבין</u> : אני פשוט מבקש להבין האם הצעת משרד הבטחון היא הצעה חלקית , זמנית, או שזו ההצעה של ההתיישבות ביהודה ושומרון, הצעה פרוגרמטית, וזהו?

<u>האלוף א. טמיר</u> : אני רוצה שוב להזכיר - ההצעה של משרד הבטחון היא להקים 6 מרכזי התיישבות גדולים ולתת תוקף קבוע ולא זמני לישובים קיימים שאין להם תוקף קבוע. אנחנו לא מתייחסים בשלב זה לישובים חדשים שיוקמו משיקולים כאלה או אחרים. לזה נתייחס מעשית לכשתעלה הצעה. בענין זה מתגבשות כל מיני הצעות. לא זה הנושא שאנחנו מעלים היום. אל תבינו מדברי שכאילו כאן סתמנו את הגולל על התיישבות נוספת. אני דיברתי על 6 מרכזים גדולים שיש אפשרות לגשת ולטפח אותם. דיברתי על לתת מתכונת קבע לישובים שעוד חיים בצורה זמנית ועולים לנו המון כסף עם xxx הזמניות הזו. לא דיברתי על ישובים חדשים, משיקולים כאלו או אחרים, שעליהם, לגופו של ענין נדון, כשיעלו הצעות כאלו. ומתגלגלים כל מיני רעיונות בתחום הזה. אנחנו לא סותמים את הגולל על זה.

<u>השר ש. תמיר</u> : אני מבין שהמחשבה שעליה מדבר האלוף תמיר היא תכנית לטווח ארוך, כוללת, עם עקרונות וחפיסה מקיפה. אני רוצה לשאול האם במתכונן לא נכללו סוגיות אחרות שכרוכות במאגרי כח-אדם ושיבוצם במערכות של התנחלות והתיישבות

לא הזכרת, האלוף טמיר, בתכנית או תפיסה של מערכת הבטחון, 3 אזורים : בקעת-הירדן, פתחת-רפיח, והגליל המערבי - שאני במיוחד מדבר עליו הבוקר באופן מודגש כי אתמול ראיתי את מפת הצפיפות בו. ראיתי אתמול xxx מפה מפורטת, שליו"ר הועדה וודאי היא מוכרת היטב, ושם יש בעיה חמורה מאוד של מאגר כח-אדם. כשרק בימים אלה היתה התבטאות ערבית - ישראלית שאמרה כי שם כל התיישבות היא בניגוד לתכנית החלוקה מ-1947. יש להם אידיאולוגיה בזה ובאיזה שהוא מקום הדברים חייבים להיות שלובים. רציתי לשאול האם אתם סבורים כי בבקעת-הירדן אין צורך לרכז

השר ש. תמיר

מאמץ נרחב בנקודה כל שהיא? מה גישתכם לנושא של פתחת-רפיח? והאם באיזה שהוא מקום אתם מציעים לראות כלים שלובים, שלדעתי מתחייבים מבחינת מאגרי כח-אדם לגבי הבעיה הקריטית של הגליל המערבי.

השר א. שרון : אנו שמענו היום את הצעת משרד הבטחון, אנחנו כמהים לספק את המידע ואנו גם נספק אותו. אנחנו שמענו היום את הצעת שר הבטחון, זו בהחלט הצעה מעניינת. בהמשך להצעה זו נציג כאן בועדה את התכנית השלמה שלנו, אשר כוללת את כל הגזרות, היא כוללת את הגליל, כוללת את מחשבתנו לגבי רמת-הגולן, מחשבתנו לגבי הבקעה, מחשבתנו לגבי רמת-הנגב והערבה. בכל מקום יש היום בעיות, בעיקר מסיבות של אינטנסיביות רבתי של פעילות הצד השני. למשל, היום, מעבר לקו הגבול בערבה מתחילה תכנית התיישבות ירדנית רחבה ביותר. וזה כבר בביצוע. שם לא יתחילו לבנות בחודש מסויים ושם לא מחכים עד שמשרד אדריכלים כזה או אחר יגמור את התכנון, שם מבצעים. לכן אנחנו נציג תכנית שלמה. הנושאים שהעלה כאן האלוף תמיר, הם בחלקם חלק מהתכנית.

האלוף א. תמיר: כל התכנית הזו נובעת מראייה של כל מדינת-ישראל.

השר א. שרון : בתכנית שהציג משרד הבטחון יש חלקים שהם חלק מהתכנית שלנו. אנחנו נציג פה תמונה שלמה ובעקבות זה יערך כאן דיון שלם. אני לא מציע שנכנס לזה כרגע, אלא לאחר שתוצג תמונה שלמה של כל הגזרות.

האלוף א. תמיר : אני רוצה רק להתייחס במשפט אחד : למערכת הבטחון יש תכנית תשתית להתיישבות כבר מאז

האלוף א. טמיר

מלחמת-ששת-הימים. כבר הזכרתי כי ישובים במחנות צבאיים זה פטנט שהיה לנו לפני 5 שנים. כל הרעיונות האלה הם לא מהיום. יכולת לפרוס פה תכנית של ראיית מדינת ישראל עד שנת 2,000, תוך ראיית כל הגורמים.

כשאני ציינתי את המרכזים האלה, לקחנו בחשבון את העדיפויות והאפשרויות לעשות זאת מבלי לפגוע במשימות לאומיות אחרות.

השר א. שרון : אנו לא עוסקים כאן בחלוקת ציונים מי עשה מה, זה הרי לא חשוב. הבעיה העיקרית היא שהוצגה כאן תכנית, שמעתם מה שדובר. אנחנו עומדים להציג את התכנית השלמה. חלק מהתכנית של משרד הבטחון הופיע בתוך התכנית השלמה. אני אומר מראש כי יש דברים שעלי הם מאוד מקובלים ויש דברים שאינם מקובלים. הדברים יוצגו ועליהם תהיה ההלטה.

השר ח. לנדאו : התכנית הזו שאתה הצגת פה היום עם שני המרחבים האלה, בצורות שונות, האם זו תכנית חדשה אצלכם?

האלוף א. טמיר : היא לא חדשה. אנחנו תמיד דיברנו על ירושלים רבה. כמו כן דיברנו תמיד על כמה מרכזים מרכזיים בשומרון ועל כך שיש מה שפחות לפזר, כי עד מחר אנחנו יכולים לצייר דגלים על ההרים ולא נעלה את הישובים האלה.

השר ח. לנדאו : אני מתייחס לאותם ששת הישובים שאתה העלת כעת במרחב ירושלים ובמרחב השומרון,

השר ח. לנדאו

2 המחבים האלה - התכנית הזו, אצלכם, היא מזמן כבר בוודאי, האם יש לכם לגבי זה איזו תכנית מפורטת כיצד זה יתבצע. האם דאגתם לתכנית אב מסויימת בהתאם לקונספציה שלכם ששם חשבתם שצריכים להיות ישובים?

האלוף א. טמיר : פרט לתכנון הנדסי של הישוב, לגבי כל ישוב יש לנו את כל האלמנטים היעודיים שצריכים להיות עם ניתוח של כמה תושבים, כמה שנים, אילו תעסוקות.

השר ח. לנדאו : אבל לתכנון של המקומות האלה לא ניגשתם ולא ביקשתם משום משרד אחד לגשת לתכנון את כל הזמן הזה.

האלוף א. טמיר : לא, לא.

השר ח. לנדאו : העניין מונח כפי שהוא מונח היום. כלומר, אין לכם לוח זמנים לביצוע, אין לכם תכנון, לא הכנתם את התכנית הזו לפרטיה - איך נראה לכם הדבר?

האלוף א. טמיר : זה יש. פרט לזה שאני לא יכול להראות לך בכל משבצת איך זה יתוכנן בפנים, אבל יש לנו את התשתית ואת לוח הזמנים.

השר ח. לנדאו : אבל יש כאן דבר שאני לא יכול להבין אותו. אתם מבססים את הישובים העירוניים כאן על הפרינציפ של "בנה ביתך".

האלוף א. טמיר : גם על "בנה ביתך".

השר ח. לנדאו : ואני רוצה לומר שאם אנחנו רוצים שתהיה כאן חלוציות - והמפעל הזה בביצועו הוא כבר חלוציות, אין כל ספק, אי אפשר לבסס אותו על העקרון של "בנה ביתך", רבותי. אי-אפשר. אם עלינו להיות רציניים ולהקים את הדבר הזה, נצטרך להקימו כפי שהקימו את ערים חדשות בארץ במשך 30 השנים האחרונות - היה מימון והיו לזה מקורות מימון כדי למשוך אנשים.

מר א. בראון : אדוני השר, את דימונה ואת אופקים הקימו מעברות, בתחילה היו מעברות ומהמעברות יצאו ערים. אף עיר בארץ לא הוקמה מלכתחילה מעיר (לבד מימית).

השר ח. לנדאו : אני מתכוון בכיוון ההפוך - אם הולכים לכך ורוצים להתבסס על "בנה ביתך" הענין יסחב ויסחב בלי סוף. עלינו לדעת ולכוון מראש לכך שנצטרך לזה מקורות מימון רציניים כדי להתקדם בצורה רצינית ונוכל למשוך אנשים לשם. זאת גם כדי שנוכל להתקדם בצורה מסודרת ובטמפו.

מר י. שפירא : אני רוצה לשאול שלושה דברים : ראשית, שלושת המרכזים הללו אינם דבר חדש, אנו כבר שמענו על כך ואני חושב שזה בהחלט מקובל על רוב החברים. על כל פנים, אני יכול להגיד שהוא מקובל עלי.

דבר שאני שאני יכול לייחס לו חשיבות רבה, זה קבלת החלטה סופית לגבי הישובים הקיימים. זה אולי הדבר החשוב מכל, כי שם חיים אנשים ויש מועמדים נוספים לישובים הללו. אולי אפשר לעשות משהו כדי לקדם, לפחות, את ההחלטה בענין הזה. כי למעשה אחד הדברים המעכבים את האנשים מלהצטרף לגרעינים

מר י. שפירא

המיועדים לישובים הללו זו העובדה, זו העובדה שסימן השאלה עוד עומד על הישובים הללו. אם אפשר לעשות משהו, בהסכמה עם שר הבטחון, כדי לאשר סופית את הישובים האלו, שהם היום ממוקמים במחנות צבאיים, יש לעשות זאת. אולי זה דבר שאפשר להוציא אותו מכל היתר ולא לקשור אותו לדברים האחרים שהוזכרו כאן.

נקודה שלישית וגם היא חשובה - הקושי העיקרי, לדעתי, בנושא הזה, זו שאלת כח אדם. אנחנו צריכים לקחת בחשבון, גם אם אנו מדברים על צרכי בטחון וכלכלה - מה הם המקומות אליהם ימשכו אנשים. יש היום מספר מקומות שאין אליהם עדיין גרעינים, וזה לא משנה אם תזיז את המקומות 10 ק"מ צפונה או מזרחה, האנשים לא יבואו.

<u>האלוף א. טמיר</u> : לכל אחד מהמקומות שאני ציינתי רשומים, ואפשר להגיד שאפשר להביא אלפי אנשים.

<u>מר י. שפירא</u> : אני לא מדבר על המקומות שאנו בטוחים שלשם יבואו אנשים. יש היום כמה אזורים ישוביים שאליהם יש נהירה, יש גרעינים. הוזכר כאן גוש עציון - רוב החברים המצויים כאן מוטרדים יום, יום במכתבים של גרעינים בארץ ובחו"ל המצפים לרגע שתהיה הכרעה בענין זה. אנחנו איננו מסוגלים לקדם שום הכרעה בענין זה, כי הדבר תלוי באלף דברים אחרים. לכן אולי אפשר לבודד חלק מהדברים כדי שהדברים יזוזו קדימה.

<u>השר א. שרון</u> : יוסקה, בנושא הזה אני מציע שתפעיל את השפעתך אתה על הדרג הפוליטי. כל הדברים שדוברו כאן היום הם דברים מאוד יפים, שכולנו יכולים מאוד לתמוך בהם. אני מאוד בעד עיר בחארס, אני מאוד בעד עיר בנגבי-סלח.

השר א. שרון

אני מאוד בעד עיר במעלה האדומים. וחבל שעוד לא נבנה בית אחד במעלה האדומים, אבל אני בעד עיר במעלה האדומים. ויש פה בעיות שצריך להפריד ביניהם - במעלה האדומים, עקב עיכובים זה נבנה באיטיות, אבל לגבי מקומות אחרים צריכה להיות החלטה. השולחן הזה איננו יכול לקבל היום החלטה על כך שבחרס תקום עיר של 25 אלף תושבים, לזה צריך לקבל החלטת ממשלה. לכן אנו הצגנו פה תכנית. אבל החלטה עקרונית על הקמת עיר של כך וכך עשרות אלפי תושבים במקום כזה או אחר מחייבת החלטת ממשלה. לכן, מה שבוצע עד היום זו הנחת רגל יהודית במקומות, שלוא היינו ניקלעים למצב הזה היום - אם היום לא היינו יושבים בחארס, כבר לא היינו יושבים שם יותר. אם היום לא היינו יושבים בשומרון לא היינו יושבים שם יותר. אם לא היינו יושבים בסנור, לא היינו שם יושבים שם יותר. וכך בתקוע ובכל אחד מהמקומות האלה.

לכן, הגישה שניגשנו היתה גישה נכונה - ראשית כל, ואפילו בתנאים הקשים ביותר, שדרך אגב הם אינם מוצדקים - להניח מדרך רגל יהודית בכל מקום שאנו מאמינים ששם צריך להמשיך ולפתח. ראשית כל שתהיה שם נוכחות. השלב הבא זה הצורך לקבל החלטה - שהממשלה תקבל החלטה שהיא רוצה להקים בחארס עיר בת 25-50 אלף נפש במשך 15 - 10 השנים הקרובות, אז היא תעשה זאת. אז היא תעניק את המשאבים לכך. הדברים האלה בינתיים לא בוצעו. מה שבוצע בינתיים זה ישוב וכניסה לכל ההתנחלויות האלה, שהדבר האדיר שבהן הוא, שאם היום רוצים לבנות בתפוח, תוכל תמיד לבנות, כי אתה חי כבר שם. כך בסנור, תמיד תוכל לבנות, ובנבי-סלח, ובתקוע ובדהריה. לכן הגישה הזו, ראשית כל לשים מאחז, היא חשובה ביותר - ולא חשוב כמה עלה הדבר הזה. דרך אגב, בהשוואה למה שעלה המפעל הציוני, זה הדבר הכי זול שקרה לנו עד היום, במשך מאת השנים של

השר א. שרון

המפעל הציוני. עכשיו הממשלה צריכה לקבל על זה החלטה - היא רוצה לקיים פה עיר, היא לא רוצה לקיים פה עיר.

מר י. שפירא : אם יש הסכמה של משרד הבטחון למיקום סופי של הישובים הקיימים, מלבד המרכזים הגדולים הללו, אולי אפשר לבודד את הדבר הזה. עד שתהיה החלטה על הקמת עיר של 15 אלף תושבים.

השר א. שרון : אם ניקח את קרני-שומרון למשל, שם לא צריך שום דבר, יש שם 7,000 דונם שטח אדמה מרוכז, ואף אחד לא מפריע לבנות שם עיר. אפשר לגשת לבניית עיר שם.

מר י. שפירא : מה שמפריע זה אי קבלת החלטה. ואם יש הסכמה של משרד הבטחון....

השר א. שרון : זה לא נוגע בכלל למשרד הבטחון. יש שם שטח. זה לא בתוך מחנה צבאי. זה בתוך מחנה צבאי שהוקם שלמטרה הזו עצמה. יש שם שטח, יש שם אפשרות ומישהו צריך לבנות, זה הכל.

השר ג. פת : יש שם בעיה טכנית שצריך תקציב - ועל זה לא מדברים כאן בכלל.

השר א. שרון : לכן הדבר הזה שייך להחלטת ממשלה. צריך לבוא ולומר , למשל, כי אנו היום מחליטים לשים את הדגש על התכנית הזו שאברשה הציג כאן, או על תכנית כזו

השר א. שרון

פלוס דברים אחרים, או על תכנית כזו עם שינויים, או על תכנית אחרת. ברגע שתהיה החלטה כזו, אז יוקצו כל המשאבים לענין הזה. לכן אמרתי, אדרבא, תפנה לדבג הפוליטי שלך ותפעיל אותם..

<u>האלוף א. טמיר</u> : אנו ביקשנו לקבל החלטה על 2,500 יחידות דיור. ביקשנו לקבל החלטה להקים ב-3 השנים הבאות, במקומות האלה, 2,500 יחידות דיור, כדי שבכל מקום כזה יהיו כמה מאות טובות של יהודים. זה לנסיון. אין טעם היום להחליט החלטות על ערים.

<u>השר א. שרון</u> : לפי דעתי מה ששמענו היה מענין. שמענו את המחשבה, שמענו על המרכזים ועל עיבוי ירושלים. לפי דעתי צריך להציג תכנית שלמה, רחבה, כי יש לנו בעיות החל מבעיות הגליל. יש לנו בעיות של הביקעה. בעיני, מעלה-אפרים אפריים זו נקודה בעלת חשיבות עצומה שצריך לפתח אותה במהירות. ובדרך כלל, אם רוצים שלאורך ציר יהיו חיים, צריכים להיות לא שני צדדים, לא רק צד אחד. כלומר, צריך להמשיך. יש לנו מחשבות רבות, אינני רוצה לפרט אותן כרגע. אנחנו נציג תכנית שלמה ואני מניח שההצעות האלה של משרד הבטחון יכנסו כחלק בתוך התכנית הכוללת.

<u>האלוף א. טמיר</u> : היות ובהגדרות אשיות המדינה כתוב כי פיזור אוכלוסיה צריך להיות משיקולים בטחוניים, ואנחנו צריכים לאפשר כל מיקום לאור שיקולים בטחוניים, אני מציע שתוצג תכנית של איך צריכה להראות ישראל, ובתשתית אנו נוכל להציג גם את הרעיונות שלנו.

<u>השר א. שרון</u> : איזו שאלה - מה שאתם הצגתם היום יהיה חלק מהתכנית הזו.

האלוף א. שמיר : הרי זה גם חלק מהתכנית שלך. דיברנו על כך שנציג זאת היום בצורה קונקרטית.

השר א. שרון : הסברנו את הדבר הזה, זה חלק מהתכנית הכוללת. התכנית הכוללת תעשה בשיתוף כל הגורמים שעוסקים בנושאים האלה ומתאמים זאת באופן קבוע. תוצג תכנית שלמה ואח"כ היא תצטרך לקבל את ההחלטה של הדרג המדיני. יש דברים שלהם הדרג המדיני לא צריך לקבל החלטה. אם אנחנו הולכים להקים 18 ישובים בגליל, לזה לא צריך החלטת ממשלה. אם אנו הולכים להקים 2 ישובים ברמת-הנגב, לזה לא צריך החלטת ממשלה. על נושא של הקמה מעבר לקו הירוק והפעלת משאבים בהיקף רחב כפי שהוא, על זה צריך לקבל החלטת ממשלה היום. להגדיל את מספר המשפחות מ-40 ל-120 בקרני-שומרון - על זה לא צריך החלטת ממשלה, את זה צריך רק לבצע. ואם אנחנו מדברים על הגדלת מספר המשפחות בחארס מ-120 ל-200, גם לזה לא צריך החלטת ממשלה, את זה פשוט צריך לבצע. על זה כבר החלטנו כאן, לזה לא צריך שום החלטות.

השר ג. פת : קיבלנו החלטה שמשרד הבינוי והשיכון יבדוק את התוספת של חארס ושל קרני שומרון. אין לי התנגדות, הרי בעקרון אנו מדברים על אותו הדבר, אבל יש לנו קצת מחשבות לגבי מה יש להוסיף, איך ומתי. אני מציע שנקיים על זה דיון.

השר א. שרון : בהחלט אנו נקיים על זה דיון.

השר ג. פת : זו גם היתה ההחלטה האחרונה. היא לא נוסחה נכון בפרוטוקול. ההחלטה היתה שיוטל עלינו

השר ג. פת

לבדוק את הענין הזה עד גבול של 200, 140 , משהו כזה.

מר א. בראון : כן, אבל עבר חודש ולא הזמינו שום דבר, אפילו לא 20. תזמינו, הרי לא חסרות משפחות.

השר א. שרון : אני רוצה לומר משהו בנושא זה – צריך להבין כי העברת משפחות זה דבר שקשור במועדים מסויימים. אפשר להעביר משפחות בתקופת החופש, אך קשה מאוד להעביר משפחות בתקופת הלימודים. לכן העיכוב של הבניה בקרני-שומרון והעיכוב בהגדלת מספר המשפחות בחארס מ-120 ל-200, זה פשוט דחייה לשנה. זה לא יעזור.

מר י. מרגלית : התוספת של 80 היחידות בחארס איננה ראלית לספטמבר. היא איננה ראלית – עם כל ההבנה וכל הרצון של כולם לגרום לכך. מי שסייר בשטח, מכיר את השטח וראה את עבודות ההכשרה. הראייה שהיינו צריכים להתחיל בחארס בפברואר, ועכשיו ב-1 ליוני בקושי מתחילים לעלות על הקרקע מפני שלא מסיימים את הכשרת הקרקע. עולים שם על תשתית שלא ניתן להקים שם בתים.

השר א. שרון : האם הזמנתם את 80 הבתים הנוספים לחארס.

מר י. מרגלית : חברת "אשטרום", היום, עוד בתהליך יצור של ה-120.

השר א. שרון : האם הזמנת את ה-80 הנוספים.

מר י. מרגלית: אין לי בעיה של ההזמנה הזו.

השר א. שרון: הזמנת או לא הזמנת, זו השאלה?

מר י. מרגלית: לא הזמנתי.

השר א. שרון: האם הזמנת את מאת הבתים הנוספים לקרני שומרון.

מר י. מרגלית: קיימתי דיון עם הקבלן והוא מוכן לבצע ברגע שאתן לו אור ירוק. אין לנו תקציב, אני צריך גם תקציב לענין הזה.

השר א. שרון: יש לנו תקציב, אנחנו העברנו תקציב. אם אתם לא רוצים לקחת תקציב שלכם, אז אנחנו נעביר לכם תקציב מתקציב ההתיישבות. זה אמנם מתאים מאוד, אבל אין מה לעשות.

האלוף א. טמיר: בהקשר לרעיון הראשון שאמרתי - מה הניע את ההתיישבות, אני רוצה לתת דוגמא של רעיון של מתיישבים - קדום. על קדום לא החליטו בממשלה, אלא עלו לשם הגרעינים מיוזמתם, והם נשארו שם לאחר שהועברו למקום הקבע. לא היתה כאן כוונה לבוא ולהגיד שאין תכנון, אריק, לא זו היתה הכוונה כאן. מה שאני הצגתי זה גם חלק מהתכנית שאני מכיר שהיא תכנית אלון.

השר א. שרון: הבנו את הבעיה הזו. הבעיה הזו הובנה עד הסוף, מכל הכיוונים.

מר מ. בן-מאיר: אני לא רוצה להתייחס לתכנית אלא לדבריו של האלוף טמיר על הקמת התשתית והבניה

מר מ. בן-מאיר

בהון עצמי של המתיישבים. אני חושב שזה משגה בתפיסה של בניית מדינה שאין שני לו. זה לא חשוב באיזה גבול אתה בונה. אני לא מדבר על תפיסה פוליטית. אני מוכן לדבר על הגליל. אני מוכן לדבר על בקעת-צלמון שתיכף תוצג. אני מוכן לדבר על הגליל המערבי שהשר תמיר הזכיר. רק באמצעים ממלכתיים כבדים מאוד יבנו את הארץ ולא בהון עצמי של המתיישבים עצמם, כאשר כל יחידה עולה היום למעלה מ-2 מליון לירות, על התשתית שהיא דורשת. אני מציע שפה לא ניטע בעצמנו את התפיסה המוטעית כאילו המדינה יכולה להשתחרר מהמעמסה הזו בכל גבול.

<u>האלוף א. טמיר</u> : לא אמרתי את זה.

<u>מר מ. בן-מאיר</u> : אז אני רוצה להציג את ההפך מזה.

<u>האלוף א. טמיר</u> : לא הצגתי זאת בקיצוניות הזו. אמרתי כי גם בשיטה של "בנה ביתך".

<u>מר א. איתן</u> : הפיתי רוצה להסביר מהי המתכונת של "בנה ביתך", כי כאן זה הוצג, גם על ידי השר לנדאו, כאילו שזו בנייה במימון עצמי. בשיטה זו הממשלה מפתחת את השטח, המתיישבים מקבלים הלוואות לרכוש את הפיתוח ולבנות את בתיהם זה לא משוחרר ממימון ממשלתי, אלא זה נותן יותר אפשרות למתיישבים לבנות לפי רצונם.

הת/49. <u>תכנית ההתיישבות באזור צלמון</u>

<u>מר ש. רביד:</u> בישיבות הקודמות אנחנו דיברנו על שני אזורים בגליל, יותר בתחומו המערבי והמרכזי - בגוש תפן וגוש שגב. אנחנו רוצים להביא עכשיו לאישור הועדה ולידיעתה את הפרוגרמה של הקטע המזרחי.

בישיבה הקודמת נכנסנו ביתר פרוט לגוש שגב, שהוא הגוש ששוכן בין כביש שפרעם-נצרת לכביש עכו-צפת. מספר ישיבות קודם דיברנו על גוש תפן שהוא בין מעלות לגוש עכו-צפת. היום אנו מדברים על הקטע המזרחי של הגליל שהוא בתחום של קו כביש מגדל - מרר לכביש עכו-צפת, כשהוא תחום בקו מערבי לקיבוצים עמיעד וחקוק. היום זהו אזור שהוא ריק מהתיישבות יהודית, או רק בתחילתה, ואנו רוצים לקשור אותו לאזורים המערביים ע"י יצירת הקשר בין אמא הישובים המערביים, דרך שטח אש 9, לאזור שגב. לאורך הכביש הזה שמוביל ליודפת, שהוא למעשה כביש ערבה - סכנין, דיר-חנה, והכביש שמתחבר למרר, כל זה אזור שהוא בעל אוכלוסיה ערבית עצומה ובעל אוכלוסיה יהודית מצומצמת ביותר.

אנחנו רוצים להביא תכנית לגוש צלמון שמבוססת על 8 ישובים: 4 קיבוצים ו-4 מושבים. מ-8 הישובים האלה היום קיימים ישוב מורן, שהוא יושב מתחת להר-חזון, לא רחוק מצומת גבעת-חננית, כלומר מצומת כביש עכו-צפת שמוביל לצומת גולני. זהו קיבוץ של הקיבוץ המאוחד. הוא עלה לפני שנה ומשהו.

במרכז שטח אש 9 נמצא עכשיו בבנייה קיבוץ לוטם. הגרעין שלו יושב בגינוסר והוא יכנס לבתים, אני מניח, תוך מספר שבועות. אלה הם שני קיבוצים של הקיבוץ המאוחד.

מר ש. רביד

שני גרעינים נוספים, אחד של תנועת המושבים ואחד של איגוד המושבים של הפועל המזרחי, יושבים בגבעת-חננית, את מתחת לביה"ס למ"כים, במחנה זמני, והם מיועדים לאכלס שני מושבים באזור .

פרט לארבעת הגופים האלה שהזכרתי, אנחנו מדברים על עוד שני קיבוצים ועוד שני מושבים שמיועדים לסגור את הקטע המזרחי יותר של הגוש הזה. לשם אוריאנטציה - זהו מרר - הכפר הערבי הגדול. זהו כביש מרר-מגדל, כאן עובר כביש עכו-צפת, זהו נחל עמוד. כאן אזור התעשיה של צפת. אנחנו מדברים על תוספת של עוד שני קיבוצים שני מושבים לאזור הזה. יש לנו פה אזור יחסית קשה מבחינה פרוגרמטית, כמות הקרקע היא מוגבלת. מספר הישובים נקבע על בסיס כמות הקרקע שניתן לאתר בפועל. אנו אומרים שאנו רוצים להעמיד פה לרשות כל ישוב כ-1,000 דונם קרקע לעיבוד, כששאר הפרנסה צריכה לבוא מתעשיה ומגידולים אינטנסיביים. אנחנו מקווים שנצליח לאתר כ-8,000 דונם קרקע באזור הזה, אולי עם פלישה קצת מזרחית לכביש טבריה-ראש-פינה מבחינת הקרקעות. זה נותן לנו אפשרות להקים 8 ישובים. אנו נרצה למקום את הקיבוצים בעיקר יותר מערבית, כי בקיבוצים הפתרונות התעשייתיים שלנו הם יחסית יותר פשוטים מאשר במושבים, ואז שילוב של תעשיה ומטע יכול לתת פרנסה לקיבוץ . היום, מורן את קשור בתעשיה עם הקיבוץ הותיק כברי - והשילוב הזה עובד טוב. ולומם, שזה הקיבוץ השני, קשור עם גבת. בצורה כזו, התשתית הכלכלית של הקיבוצים היא יותר פשוטה לביצוע לפחות בשנים הראשונות.

במושבים הנושא התעשייתי הוא הרבה יותר פרובלמטי, לכן, בגלל המחסור בקרקע, אנו צריכים ללכת קצת יותר מזרחה, היכן שיש תנאים אקלימיים מתאימים לפיתוח בתי מטמיחה, או לגידולים אינטנסיביים שאינם דורשים קרקע ושבהם אלמנט הבאת הקרקע הוא בטל לעומת סה"כ ההשקעה. כך המושב יהיה מבוסס על מטע פלוס בתי

מר ש. רביד

צמיחה ולשם זה אנו צריכים טיפה לברוח מהאקלים הקר ולמקם את הישובים יותר מזרחה . וכך אנו אומרים שאנו רוצים למקם עוד 4 נקודות : עוד שני קיבוצים - קיבוץ אחד של האיחוד שיהיה קשור לעמיעד. כאן יהיה קיבוץ שלישי של הקיבוץ המאוחד, ועוד שני מושבים : האחד כאן, ויתכן שהשני יהיה כאן (האתר הזה עדיין נמצא בויכוח עם מערכת הבטחון, אני מקווה שנוכל למצוא דרך כיצד למלא את הצרכים ההתיישבותיים במקביל לצרכים הבטחוניים.

באשר לאתר הרביעי יש פה בעיה של איתור שטח, אני מקווה שנצליח למצוא אותו.

בכל אופן, בצורה כזו, נדמה לנו שאנו סוגרים איזה שהוא אזור, שלמעשה, לאורך כל אכביש מגדל - מרר מצד אחד, וכביש עכו-צפת בחלקו המזרחי, ואזור מרר-עילבון - צומת גולני, למעשה עד לפני שנה, עד שעלה קיבוץ מורן, פרט לבסיס צבאי שהיה פה וחזון שממוקם בצד השני, למעשה לא היתה בו כמעט התיישבות יהודית.

כפי שאמרתי, התחלנו את התכנית עם שישה ישובים, כיוון שחשבנו שיש לרשותנו רק 6,000 דונם קרקע. היום אנו חושבים שנצליח לאתר 8,000 דונם קרקע, לכן אנחנו ממליצים להקים פה 8 ישובים ולא 6 אאבאא ישובים.

<u>השר ח. לנדאו</u> : מהו סדר גודל האוכלוסיה שתהיה כאן?

<u>מר ש. רביד</u> : סדרי הגודל שאנו מתכננים עליהם זה 100 יחידות לישוב, כלומר, אוכלוסיה בוגרת של בערך כ-250 נפש לישוב.

<u>השר ג. פת</u> : מה עם גרעין "רפאל" המושבה באזור 9.

מר ש. רביד: זה אזור שגב. קיבלנו על זה החלטה בישיבה שעברה. זה בכלל לא מוצג פה.

השר ג. פת: אני לא יודע, אני רק חושב בקול רם, האם בתחילת שנות ה-80 עדיין צריך ללכת לפי דפוסי מחשבה של הקמת קיבוצים. אין לזה כל קשר עם השקפה פוליטית, אבל מאיפה בא הרזרבואר הזה של מתיישבי הקיבוצים החדשים? בדרך כלל הם בני הקיבוצים הותיקים, ברובם הגדול. כך אמרו לי אנשי הקיבוץ הארצי. נהירה מן העיר על הקיבוץ היא מאוד שולית. אבל נניח שלא. איני יודע האם אנחנו עושים בחבונה כאשר אנו ממשיכים באותה מתכונת: 3 קיבוצים - 1 מפד"ל, 1 הקיבוץ המאוחד, 1 הקיבוץ הארצי. אותו מפתח כמו שהיה תמיד ועוד כמה מושבים ליד זה. אני חושב שרצוי לחשוב היום על הענין הזה. לקיבוצים יש בעיות מיוחדות. הקיבוצים עברו לתעוש, הקיבוצים עברו לעבודת חוץ - עבודת חוץ שבאה אליהם ועבודת חוץ שהם יוצאים לעבוד בה, ואיני יודע האם הקיבוצים היום משרתים את השרות הנאמן, החשוב והעצום שהם שרתו את המדינה בתקופה האחרת.

כמו כן הייתי רוצה לשאול -מהי העלות למדינה? פה הרי מדובר על הכל בכספי מדינה. פה אין שום השקעה עצמית, לא של התנועות הקיבוציות ולא של הקיבוצים הותיקים שכביכול הופכים להיות מין פטרונים של הקיבוצים החדשים. מהי העלות בנפש להקמת ישוב כזה לקופת הלאום.

אני חוזר על מה שאמרתי בישיבה הקודמת - לדעתי צריך לעודד כל צורה של התיישבות בגליל, אבל 6 קיבוצים, 7 קיבוצים, זה תוספת של 600 איש - 800 איש, אולי אחרי 10 שנים 1,500 איש לגליל העליון. זה לא משמעותי מבחינת המטרה שלנו לשנות

לשנות את המבנה הדמוגרפי של הגליל.

אז יש לי שתי שאלות - אחת - לגבי העלות ? השאלה לגבי קיבוצים, מושבים או מערכת ישובים גדולה יותר?

שאלה שניה - לגבי מחשבה חדשה בנושא קיבוצים בשנות השמונים?

<u>מר ש. רביד</u> : לשם אינפורמציה - במקרה זה, כל הקיבוצים, השניים שקיימים והשניים המתוכננים, הם בדיוק דוגמא של קיבוצים שבהם יש מעבר מן העיר אל הכפר. זה גיוס של הקיבוץ המאוחד של האוכלוסיה העירונית. הקיבוץ המתוכנן של האיחוד הוא קיבוץ שבנוי על עולים, וכנ"ל הקיבוץ הרביעי של הקיבוץ המאוחד הבנוי על מעבר מן העיר על הכפר. זה לגבי מקור כח-האדם.

יחד עם זה, אם יש בני קיבוצים שרוצים לצאת להתיישבות חדשה, סה"כ, אנו מעודדים זאת. אני לא מסכים עם חשר לגבי החשיבות. אני לא רוצה לפתוח פה בפרק כיצד צריך לבנות התיישבות, אבל אף אחד מאיתנו לא משלה את עצמו שהאוכלוסיה הכפרית תגרום ליהוד הגליל. זו לא מטרתה. אבל אין לי שום ספק שאת יהוד הגליל מבחינה דמוגרפית צריכים להשיג הערים הגדולות - צפת, כרמיאל, מעלות, שלומי, שאני מקווה שפעם אחת תהיה תגענה לנקודת ההמראה שלהן. תפקידה של ההתיישבות הכפרית בגליל היא לתפוס את המרחבים.

בעקבות זאת אפשר לקשור את הדברים לדברים שאמר האלוף טמיר מקודם באשר להתיישבות בשומרון - אגרופים, פריסה וכו'. אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו מצב שבו לאורך הכביש דיר-חנה - ערבה - סחנין, ירגמו אותך ואותי באבנים, כשאנו עוברים

מר ש. רביד

עוברים באמצע היום. אני לא מגזים. זה לא מעבר לקו הירוק.

השר א. שרון : אם אפשר להקל עליך, אתה אחד הבודדים שעובר שם.

מר ש. רביד : ולצערי הרב, אותה אוכלוסיה שרוצה להגיע לגליל, איננה מגיעה לצפת. ואני רוצה לומר לפורום הזה בלבד, כי בתמרה יושבים יותר ערבים מאשר יהודים בצפת, וזה אחד הכפרים באזור. משנת 1952 אחרי קליטת גלי העליה ההמונית ועד היום, אוכלוסיית צפת לא השתנתה, פרט לסלקציה שלילית. אני מדבר על מספרים - זה 13 אלף או 14 אלף לעומת 11 אלף'. אז לא מורן ולא לוטם יתגברו על 250 אלף ערבים בגליל. אף אחד לא משלה את עצמו. הם יגיעו מ-200 מבוגרים ל-400 מבוגרים כשהם יצאו לביסוס. זה לא ישנה את המאזן הדמוגרפי, אבל זה יוצר תפיסה מסויימת, זה מכסה שטח. כשאתה מצרף לזה את המטעים, את הנסיעות וכו' זה מכסה שטח מסויים, זה יוצר נוכחות יהודית בגליל. המשקל הדמוגרפי הוא בצפת, אם בכלל.

עכשיו, אם שמתם לב, גם כשהצגתי את הנושא של חפן ושגב, אא וגם כשאני מציג את מורן, אין פה חלוקה - אחד לזה, אחד לזה , אחד לזה. יש פה בפרוש רצון לבנות אזורים שההזדקקות לשרותים שלהם היא הומוגנית, על-מנת להתגבר על חוסר יתרונות בגודל שיש להם בהספקת שרותים.

יחד עם זה, איננני יודע לענות על המספרים היום בהשוואה, אבל במחקר שגמרנו שהתייחס לישובים עד שנת 1967, לקחנו מדגם של 200 משפחות שירדו מאניה מסויימת -100 הופנו לערי פיתוח ו-100 הופנו לישובים בתענך - בדקנו כמה עלה לישב את אלה וכמה גרם לישב את אלה ומה הן התוצאות גם החברתיות וגם הכלכליות. המחקר מדהים ומצער. מה שברור הוא שבהתיישבות אאאאאא, בסופו של

מר ש. רביד

דבר ההשקעה למשפחה זולה ביותר. כי הטעות שעושים כולם - ברגע שלוקחים את עלות המשפחה באשדוד, שוכחים לחלק את הנמל למספר הפועלים שלו, וכשאנו לוקחים את העלות להקים קיבוץ, או את העלות להקים מושב, אנחנו כוללים בזה את רשת המים או את החממה. ושם אנו הקמנו נמל, הוא לא בבעלות הפועלים אבל הוא בהשקעה של המדינה. הדברים הם מפחידים גם מבחינה חברתית, גם מבחינת אחוז פשיעת הנוער, גומרי בית-ספר תיכון וכו'. אבל זה סיפור אחר. זה כבר סיפור בתחום החברתי, אבל בתחום הכלכלי ההוצאה היא פחותה. היום אנחנו מדברים על סדר גודל של הוצאה למשפחה וזה די דומה בין קיבוץ למושב. * בקיבוץ זה טיפה יותר זול מבחינת השקעות המדינה. סדר הגודל הוא בסביבות כ-1.25 מליון - 1.50 מליון לירות באזורים הפשוטים יותר ואילו בעיר זה 2 מליון.

<u>השר א. שרון</u> : עלות המשפחה בעיר, העלות למדינה, בתל-אביב אשדוד וכו' שם זה עולה למדינה 2 מליון לירות, כאשר בהתיישבות הכפרית זה עולה 1.50 מליון לירות . זה בחישובים הכלליים.

אז שוב, אפשר לעשות מכאן השלכה על הויכוח הקודם על "בנה ביתך" וכו', אבל אני בכל אופן משוכנע (ואנו רואים את זה לאורך כל הדרך) כי פריצת הדרך חייבת להעשות כך. אפשר יהיה לדבר על שיתוף אזורי גדול יותר, על שילוב בין הקיבוצים והישובים השכנים ובין המושבים והישובים השכנים. הגענו כבר למערכות חינוך משותפות, למערכות אזוריות, אבל יחד עם זה, אנחנו מנסים לשמור על אזורים הומוגניים. כלומר, נדמה לי שאין בתמונה הזו שום דבר שעומד בסתירה לפתרון הבעיה הדמוגרפית. זה לא צריך לפתור את הבעיה הדמוגרפית, זה צריך לפתור את בעית השטח. זה על רגל אחת.

מר י. שפירא : לדבריו של השר פת אני רוצה לומר דבר מה. איננני יודע האם זה המקום לדון בענין הזה, אבל זה א' - ב' כל כך ברור. אני קצת מצטער על נימת ההתנצלות של שמעון ודבריו בענין ההתיישבות. אולי באמת פעם כדאי לקיים דיון בועדה על הדבר, לא באופן אופרטיבי. על צורות ההתיישבות.

דבר נוסף - אין שום שיטה שתכסה את צרכיה של מדינת - ישראל. יש הרבה פתרונות ושום פתרון איננו מנוגד לפתרון אחר. האם הצעה כזו מנוגדת להקמת עיר בגליל? ובאשר לערים בגליל - האם קם איזה שהוא גוף ציבורי שמוכן לשאת אותן? בין אלה שחושבים שזו הדרך להתיישבות הצרופה - האם קם איזה שהוא גוף שמוכן לבוא ולומר כי הוא נושא את צפת? לא מבחינת בינוי ושיכון, אלא מבחינת הקמת ישוב שעונה על הבעיות החברתיות, על משיכת אנשים, אוכלוסיה וכו'. גוף נושא פוונתי - כמו שקמו אנשי ההתיישבות והמתנחלים והקימו את הישובים הללו והם נושאים אותם, יקום גוף ציבורי ויגיד : "אני נושא את כרמיאל". לא קם גוף כזה. למעשה כל הערים הוקמו על ידי משרדים ולא על ידי גופים ציבוריים (תנועות).

מר מ. בן-מאיר : משר פת, ברשותך, אני רוצה לתאר מה המצב שם בכל זאת, כדי להדגיש את הנושא של סגירת הרווחים. מה זה הגוש ערבה - סחנין - דיר-חנה - המסובים כאן צריכים לזכור מיום האדמה. היום הם מבטיחים לנו בפה מלא, שאם לא ניתן להם מים, לא בתנאים שאנו נותנים ליהודים, אלא על מגש של כסף, הם יערכו לנו גם את יום המים - אני מצטט מילולית מה אמרו. ומה המצב שם ? המצב שם שהם מכשירים היום טרשים, ללא שום שיקולי כדאיות כלכלית או חקלאית, עד לבית היהודי האחרון או

הראשון, ממש עד לפתח החלון. זהו המצב. אז לוא היה צריך אפילו רק לתפוס את המרחב הזה, אינני יודע תחת איזו כותרת, הייתי ממליץ לחפוס את המצב, ללא כל שיקול מהי צורת ההתיישבות ההולמת יותר את האזור הזה.

נקודה שניה - לשם זה, לא פחות מאשר לשם אימונים צבאיים, סגרו את שטח 9. והראייה, שאנו מושיבים את שגב בשטח 9 ואיננו משנים את הגדרתו כשטח אש, שמא יבואו בעלים אחרים לתבוע את חלקם. כלומר, הבעיה של יצירת בעלות יהודית במאחז הזה היא בעיה קרדינאלית. היא עומדת לפני כל שיקול אחר. ##

נקודה נוספת - אני חושב שאין פה איש שעינו צרה בהתפתחות של שלומי, כרמיאל וכו', אבל גם אם הן תתפתחנה כפי שאנו מקווים, הנסיעה משלומי לכרמיאל תהיה דרך כפרים ערביים? והשר פת, אני ממליץ שהועדה תלך לראות - בשטח 9 עצמו הסגור על-ידי צה"ל ישנה התיישבות ערבית. אני אחראי לדברי. ולא בהחבא, אלא בריש-גליי.

נקודה נוספת - אני מציע לעבור לאורך הכביש המוליך לאילת (זאת מתוך מודעות לאיכות של אגרופים) הכביש עובר שם, במקומות מסויימים, במרחק של עשרות מטרים מקו הגבול הבינלאומי. איזה פתרון אחר יתן בטחון לנסיעה בכביש הזה אם לא פיזור של ישובים, איזה בטחון אחר? איך ניסע שם אם על כל מדרך כף רגל לא יהיה ישוב יהודי? אז אני לא חושב שהתפיסה שבנתה את ההתיישבות ואת הארץ ב-30 השנים האחרונות, ללא כל התייחסות לצד הפוליטי, היא תפיסה שעבד עליה הקלח היום.

<u>אל"מ ב. נגל:</u> אני רוצה לציין שאנו עובדים בשיתוף פעולה מלא עם מר רביד ואנשיו בכל נושא ~~התכנון~~

של הישובים פה. אבל חובתי להתריע על 3 נקודות שטרם סוכמו:

א. לגבי עמיעד ב'. פה יש בעיה. אנו נסגור את עבודת המטה בשבוע הבא. אבל יש שם בעיה, יש שם ימ"ח והאחד עולה על השני, וצריך להחליט מה - או זה או זה. המדובר בעמיעד ב' ובימ"ח שבשטח אש 115.

ב. נושא של הישוב שנמצא בתוך שטח אש ואנו צריכים לקבל מהדרג הצבאי אישור שזה יפסיק להיות שטח אש עם כניסת הישוב למקום. המדובר בשטח אש 100 /א.

ג. המחנה הזמני של גבעת חנניה - המחנה הזמני של גבעת חנניה נמצא בתוך תחום הבטיחות של הימ"חים של חזון, הר לבנין. אסור שם להושיב אנשים, כי תחום הבטיחות של התחמושת שמאוכסנת בימ"ח זה בדיוק במקום הישוב, וזו סכנת נפשות.

השר א. שרון: ראשית, אני מציע הצעת החלטה המאשרת
השלמת גוש הישובים בצלמון להיקף של
8 ישובים, מתוכם 4 קיבוצים ו-4 מושבים.
כאשר המגמה שלנו במושבים היא לחת, כפי
שנהגנו באזור תפן, מקום התיישבות לבני מושבי החר. כך הם גם
שני הגרעינים שיושבים היום, הן של איגוד המושבים של הפועל המזרחי בתפן
והן של תנועת המושבים בגבעת חנניה, אלה הם בני המושבים של הגליל,
כך גם שני המושבים האחרים יהיו לבני המושבים של הגליל.

לגבי הקיבוצים, כדאי כאן לציין ביחס
לדברים שנאמרו כאן כי לוטם וגם מורן, שניהם ישובים הבנויים על
אוכלוסיה עירונית. לוטם כולו, בלי יוצא מן הכלל, זה גוף שבו
יושבים אנשים שנענו למודעות שפרסם הקיבוץ המאוחד להצטרפות לגוף
קיבוצי. הרכב הציבור שם הוא כזה שחלק ניכר הוא אקדמאי מגיל 20
עד 36, כולם אנשי עיר שנענו לקריאה ובאו לחיות את צורת החיים
הזו. גם גרעין מורן בנוי באותה צורה. וגם הישובים הקיבוציים
המתוכננים היום, חלק מהם באזור תפן, גם כן בנויים על אותו עקרון.
כך שאני מקווה שלא תהיה התנגדות לקבלת החלטה'.

אני הייתי רוצה לומר כמה דברים -
אני בעד לבחון כל דבר, תמיד, מחדש. אבל אם יש דבר שהוכיח את עצמו
במאת השנים האחרונות, זו היתה ההתיישבות. לדעתי, אין דבר שעמד
במבחן כמו ההתיישבות. שום דבר אחר. היו הצלחות גדולות, היו הצלחות
יותר קטנות, היו כשלונות, אבל זה דבר שעמד במבחן באופן מוחלט.
במקום שלא התיישבנו הוא לא בידנו. זהו המבחן הראשון. אפשר לקיים
מאה דיונים על צורות התיישבות - ואנו גם נקיים פה דיון על צורות
התיישבות, זה יכול להיות דיון מעניין מאוד, אבל ראשית כל צריך

ליישב, וצריך ליישב אנשים שמוכנים להתיישב, זה לא ענין תאורטי. אתה יכול ליישב אנשים שקיימים היום במסגרת של תנועה מסויימת, ואם היום לתנועת המושבים יש כך וכך גרעינים, אז הם יעלו אפילו אם זה נראה , כביכול, איזה מבנה אנכרוניסטי. הם האנשים שהצליחו לכנס ולגדל את האנשים כך שיהיו בידיהם האנשים האלה. ואם מדובר היום על כך שיש לתנועות הקיבוציות כך וכך אפשרויות ליישב חברה צעירים, אז ראשית כל צריך להתיישב. הדיון התאורטי יכול להיות דיון תאורטי. אם הוא יצמיח איזו שהיא מחשבה נוספת של צורת התיישבות נוספת מעבר לקיבוץ, למושב על סוגיו השונים ולמושבות, תבוא א הברכה על כל מי שימציא משהו חדש. בינתיים מישהו צריך לעשות מה שקיים ולא לעכב שום דבר בתחום הזה.

אני רוצה לומר כי יש דבר שנקרא : "יהוד הגלילי" ויש דבר שנקרא : "שליטה בגליל". ללא התיישבות כפרית, אפילו עם מספר היהודים שיחיו בגליל יעלה על מספר הערבים, אנחנו לא נשלוט בגליל, בשום פנים ואופן. וההתיישבות העירונית תוחנק לחלוטין על ידי זה שכל השטח יסגר. מעלות יכולה להיות עיר בעלת 50 אלף תושבים והלוואי ותהיה בהקדם עיר בעלת 50 אלף תושבים, היא תהיה בעלת 50 אלף תושבים והגליל לא יהיה שלנו, כי בעיר, מטיבה, יש בה שטח מצומצם. וישוב חקלאי, יש לו מטעים ויש לו דוכי שדות, ויש לו שטחי מרעה מגודרים ויש לו מערכות אבטחה , ויש לו קווי מים ויש לו בריכות, ויש לו מכלול שלם שנותן לו שליטה בשטח. לכן אינני מציע היום לגמור בנושא זה דבר. מה עוד, שההתיישבות, בכלל, זה נושא וולונטרי. אף אחד לא יוכל להכריח מישהו להתיישב בצורת התיישבות אחרת מכפי שהוא רוצה להתיישב בה, הגם שהוא חושב שבשנות ה-80 זה אנכרוניסטי.

אם יבוא איזה שהוא גרעין ויגיד שהוא רוצה להתיישב בצורת התיישבות אחרת מהצורות המקובלות, אינני רואה

כל מקום לסרב לו. נקבל אותו בזרועות פתוחות ונעזור לו בכל, ובלבד שיעלה להתיישבות.

אני רוצה לגעת בנקודה של כספי המדינה - ראשית, לגבי השקעותצ בכלל, לא נתנו כאן פרטים של מחירים כמו : כמה עולה לנו הקמת משק חקלאי בביקעה. אבל גם לא אמרנו כמה עולה לנו הקמת משק בישוב עירוני שיהיה בשומרון. פה המחירים הם גבוהים יותר. אני מעריך - כ-2.5 מליון לירות למשפחה. אבל אם אני אקח היום ישוב כפי (הקיבוץ זול קצת יותר בגלל מבנהו מאשר המושב) בתחומי הקו הירוק, בתחומי ההתיישבות המקובלים, כפי שהם מקובלים, עולה לנו בין 1.25 - 1.50 מליון ליישב משפחה בישוב חקלאי, וכ-2 מליון, ליישב משפחה בישוב עירוני. אבל זו בכלל לא השאלה. מבחינתי, לוא אפילו היה עולה פי 5 להתיישב במקום הזה, היו שם יושבים שם. בסופו של דבר, היום, באביבים, לא יושבת עיר, יושב מושב, לא יעזור שום דבר. ובנאות הכיכר לא יושבת עיר, בנאות הכיכר יושב מושב, ובסמר יושב קיבוץ. זה לא יעזור שום דבר. בנצר- חזני, ברצועה, יושב מושב, לא יושבת שם עיר, ואם לא היה יושב שם היום גוש המושבים האלה שהם 3 מושבים שאליהם צטרפו גם קטיף ה' וקטיף ו' - ישובים שכבר אושרו בעבר, השטח הזה יתמלא כולו באוכלוסיה ערבית. ואם לא היינו סוגרים במורג הנמצאת בדרום הרצועה את השטח - ויש שם היום 1,600 דונם שאפשר להקים שם ישוב ויש כבר החלטה על איזדוח המקום הזה - היה יושב שם בוודאות ישוב ערבי. כי בזמן שגידרתי את השטח הזה כשהייתי אלוף פיקוד הדרום, השטח היה שם 4,000 דונם, והיום יש בקושי 1,600 דונם. והדברים האלה לא קורים תוך שנים, אלא תוך חדשים. כך שבכלל, בנושאים האלה, מי שרוצה לחיות בארץ ישראל הוא צריך להבין שיש ישובים עירוניים, ומשקלם הוא אדיר - זה מרכז האוכלוסיה, אבל יש אותה מערכת שמבטיחה

א

התיישבות - 17.5.78 ס ו ד י

השר א. שרון

ומגינה עליהם. היום עיר לא תוכל להבטיח את הערבה. לא יעזור שום דבר. כדי שאפשר יהיה לחיות באילת ויהיה קשר לאילת, כדי שאפשר יהיה לחיות בבאר-שבע, וכדי שאפשר יהיה לחיות בכל המקומות האחרים, צריך מערכת של ישובים כפריים רחבים שיש להם את כל היתרונות - הן מבחינת סגירת שטחים, הן מבחינת המוטיבציה של האוכלוסיה שלהם, הן מבחינת סיפוק צרכי המדינה, אם זה כלפי פנים - החקלאות היגיעה היום, ברוך השם, לסיפוק של 90% מצרכי המדינה במוצרי חקלאות, אם לגבי יצוא וכו'. החקלאות היום זה הדבר היחידי במשק שהיצוא שלו, או היצור שלו, גדל בממוצע ב-10% בשנה, השנה, ובכל השנים האחרונות, ב-7% קבוע כל שנה. לכן אני לא רוצה לעלות בכלל על הדעת אפשרות של שינוי היחס בנושא ההתיישבות.

אני רוצה לגעת בנושא המימון. המימון עד היום, לצערי, המימון של השתית הראשונית, הוא 2.5 מליון לירות לישוב, אבל אני יכול לומר לכם בוודאות כי ישוב כזה עולה 6 ו-8 מליון. ושיהיה ברור לכולם, המימון הזה נעשה ע"י קידום כספים ע"י התנועות. עם כל הרצון שלי לקדם כספים, נוכח המצב שלנו עד היום, הרי אנו לא עושים זאת. לכן לבוא היום ולומר - כל מה שקורה שם נעשה על חשבון המדינה לדעתי זה הטלת כתם, ועובדתית, זה דבר לא נכון.

היום, כשאנו מקימים ישוב, מה זה 2.5 מליון לירות, זה שום דבר. זה מה שאנו משקיעים. ומי מקדם את הכספים? ארגוני הקניות מקדמים. התנועות הקיבוציות מקדמות בסכומים של מאות, מאות מליוני לירות.

השר ג. פת: הם מקדמות זאת על חשבון התקציבים שלהם, כמפרעות, נומינאלית, הן מקבלות חזרה את הכסף כעבור שנתיים - שלוש. בסופו של דבר זה כסף של המדינה

אבל אינני מתנגד לזה. אינני חושב שאפשר להקים קיבוצים ומושבים שלא ממימון מדינה.

השר א. שרון : כשאתה לוקח את התשתית בתל-אביב ובאשדוד, שם לישב משפחה זה 2 מליון לירות.

מר מ. בן-מאיר : ראש עיריית תל-אביב מציע שגם התחנה המרכזית תהיה מכספי המדינה.

השר א. שרון : טוב רבותי , אנו היום סיכמנו :

א. שתפוח עובר לטפולה של המחלקה להתיישבות.
ב. אישרנו את תכנית ישוב אזור צלמון.
ג. שמענו את הסקירה ואנו מודעים למערכת הבטחון על הסקירה שמסרו כאן.

ההודעה שאנו עומדים להוציא היא ההודעה הבאה (אהרון לישנסקי ימסור אותה) : הועדה להתיישבות אישרה בישיבתה היום תכנית ליישוב אזור צלמון אשר בגליל המזרחי. התכנית כוללת הקמתם של 8 ישובים והיא מהווה המשך לאישור תכניות התיישבות ע"י הועדה בגוש חפן ובגוש שגב שבגליל. בזה גמרנו את הצגת שלושת הגושים.

מ ח ל י ט י ם : לאשר השלמת הקמתו של גוש 8 ישובים באזור צלמון להיקף של 8 ישובים , מתוכם 4 קבוצים ו-4 מושבים.

הת/50. מימוש החלטות הממשלה בתחום הבניה בישובים חדשים, לאור בעיות תקציביות.

השר ג. פת : יש לי הערה לגבי הפרוטוקול של הישיבה האחרונה. רק לצורך הפרוטוקול : לא נגענו בכל נושא התקציבים לגבי אותם הישובים שנמצאים בטיפול משרד הבינוי והשיכון. לא נפתרה הבעיה התקציבית, לא באשמת הועדה הזו ולא באשמת המרכיבים של הועדה הזו, אבל הבעיה של 43 מליון לירות לחארס עדיין לא נפתרה. 43 מליון הלירות הראשונים שאושרו עוד לא עברו דרך ועדת הכספים של הכנסת ולכן עוד לא קיבלנו את הכסף. כמו כן לא נפתרה הבעיה הכספית של קרני שומרון ויש עוד זנבות קטנות.

השר ח. לנדאו : האם אתה נזקק לאישור ועדת הכספים להוצאת כסף מתקציבך?

השר ג. פת : לא, זה כסף נוסף שועדת הכספים לא אישרה עדיין. מכיוון שאנחנו מדברים על תוספות גם בחארס, גם בקרני-שומרון, גם בגבעון ויתכן שגם באלקנה, אני מבקש שבפרוטוקול ירשם כי הנושא התקציבי חייב גם כן לקבל את הטיפול הנאות.

מר א. בראון : אבל צריך להזמין את הבתים. זה נדחה כל חזמן. זה לוקח זמן מהזמנה עד הביצוע, צריך להזמין את זה. אנחנו נעבור עוד מעט את החורף.

השר אץ שרון : אתה יכול להיות שקט שנעבור את החורף.

השר ח. לנדאו : אני רוצה להציע לעשות מיד את ההליך של האישורים הפורמאליים שמעכב את העבודה, על מנת לקבל אישור לתקציבים הדרושים. צריך להעבור זאת מיד.

מר ש. רביד : המקור התקציבי של הנושאים שדיבר עליהם שר הבינוי והשיכון, פלוס הדברים הנוספים שהם באחריות החטיבה להתיישבות, כל אלה ביחד מהווים את הבסיס לניצול הרזרבה של ה-170 מליון לירות שקיימת בתקציב הפיתוח של משרד החקלאות להתיישבות חדשה. כבר הבוקר סיכמתי את הרפרנט של משרד האוצר שעוסק בזה שאנו נגיש את זה והנושא יזרום לועדת הכספים. זה לא יעזור, זה יקח זמן, אבל סיכמתי עם משרד הבינוי שאנו נגיש מיד את הצרכים ואז נעביר זאת לועדת הכספים, כי באופן טכני-פורמאלי זה צריך לעבור בצינור כזה.

השר א. שרון : יש שאלה אחת עקרונית - בסופו של דבר יש מצב שהוא קצת אבסורדי. חארס תהיה עיר. היא לא תהיה ישוב כפרי. יש לה כל הנתונים להתפתח לעיר. קרני-שומרון תהיה עיר. גבעון תהיה עיר. יש כאן מצב שהוא סה"כ על גבול האבסורד - שהתקציבים האלה באים מתקציבי ההתיישבות. היום אנו מוציאים את הכספים האלה מתקציבים שנועדו היום להוסיף ישובים בבקעה, או לחזק ישובים שנקבעו ככפרי תעשיה. גם לפי התכנית של משרד הבטחון בשומרון לא תהיה עיר, בשומרון יהיה כפר תעשייתי. לא יעזור שום דבר, יהיה כפר תעשייתי. ובמפוח יהיה כפר תעשייתי. וכך אנו לוקחים היום כספים שנועדו למטרות האלה ומשתמשים בהם. אני עושה את זה כי פשוט אין לי ברירה, אני חייב להזיז את הנושא הזה. ואני לא אומר זאת למטרות ניגוח. אני פשוט מעלה פה בעיה. נשאלת השאלה, האם אתם לא יכולים מתקציבים שלכם, כמו שאתם בונים, להשתתף בנושא הזה. לא שאנו נשמור את תקציבנו למטרה אחרת, כי

השר א. שרון

כולם רוצים את אותה המטרה. אבל אם בטיפולכם יש עיר, מדוע אתם לא יכולים ללכת ולבנות את זה מתקציבכם.

השר ג. פת: כי זה לא נלקח בחשבון בהכנת התקציב. אני מוכן להגיש בקשה לתקציב נוסף. עד עכשיו העבירו אותנו תמיד לתקציב ההתיישבות. אני ביקשתי לפרוטוקול שיהיה כתוב שהנושא התקציבי לא נפתר, נלך ביחד לאוצר ונפתור את הבעיה. לא משנה מאיפה בא הכסף, אבל הכסף צריך לבוא מאיזה שהוא מקום.

השר א. שרון: מאחר ומדברים לפרוטוקול, הנושאים האלה נידונו בין משרד הבינוי ובינינו פעמים רבות, עוד לפני שהגענו קרוב לשנת התקציב הנוכחית. אני בנושא הזה הלכתי והשתמשתי ברזרבה הכספית שישנה, ורק בגלל דבר אחד - משום שלא היתה לי הענות לגבי כן מצד שותפים אחרים. את הבעיה של שימוש בכספי משרד השיכון והבינוי למטרה הזו העלאתי מלכתחילה, כי יש כאן 3 דברים ברורים. אלה מקומות עירוניים. בעיני היה חשוב, ראשית כל, ליישב את 200 המשפחות בחאדס. איך תהיה אח"כ ההתחשבנות זו שאלה אחרת. אבל יש כאן בעיה, שלפי דעתי, גובלת בחוסר הגיון משווע. קרני שומרון לא תהיה ישוב חקלאי, זו תהיה עיר ולמה אנו צריכים, מתקציב ההתיישבות, לממן את קרני שומרון, זה לא ברור לי. אבל כשלא היה לי מימון אחר ולי היתה בעיה להושיב את המשפחות בקרני שומרון - ואני רוצה להגיד לכם שאם לא היינו מושיבים אותן בקרני שומרון, היום הן לא היו עולות לקרני שומרון? בזה זה היה נגמר סופית - אשר לקחתי מהתקציב הזה. עתה צריך לזרז את כל הפעולות האלה, להעביר אותן. אבל כללית, הכספים למקומות שנועדו להיות ערים צריכים לבוא ממקורות כספים של משרד

השר א. שרון

של משרד הבינוי והשיכון. כמו מעלה -האדומים. אז למצפה-יריחו העברנו כסף שלנו. העברנו כסף להתיישבות כאשר ראינו את זה כדבר צדדי ובבלל כל מיני בעיות מיוחדות שהיו בזמנו. אבל אנחנו הולכים כרגע להרחבת המרכז האזורי של גוש עציון. כיוון שהוא צפוף מאוד, אנו ממשיכים לבנות אותו מהצד המזרחי של הכביש. אז שוב, אנו לא נוכל לבנות אותו, זה נושא שהוא כולו בטיפול שלכם ולא בטיפול של המחלקה להתיישבות. תקחו זאת בחשבון.

השר ג. פת: אני לא בא לבקש כסף מהועדה הזו, אני רק אומר שצריך שנעשה מאמץ משותף כדי למצוא את הכסף. בתקציב הקיים של משרד הבינוי והשיכון זה לא מצוי.

השר א. שרון: אני מציע פגישה משולשת של שר הבינוי, שר האוצר ושלי בנושאים האלה, נציב בדיוק היכן הם עומדים וכיצד ניתן לפעול.

מר י. שפירא: אני הבינותי כשאתה הצעת את ההצעה הזו בישיבת ועדת השרים הראשונה שבה השתתפו החברים החדשים בהנהלה הציונית, שזוהי הצעה לפתרון זמני ולא פתרון קבוע. נאמר אז שהכספים האלה לבינוי אינם מיועדים לכך ומחניקים ישובים צעירים העוסקים בחקלאות וחשוב שיהיה בכך פתרון בתקציב הנוכחי.

השר א. שרון: זה איננו שייך לישובים הצעירים. בעיני, שומרון זה גם כן ישוב צעיר.

מר י. שפירא: בינינו אין ויכוח על חשיבותם של הדברים, השאלה היא מאין בא הכספים. קיבלת על

מר י. שפירא

עצמך להפגש עם שר האוצר בענין הזה, תפגש איתו ותסכמו.

השר א. שרון: אני נורא מצטער, אבל עד היום לא הצלחתי לקיים את הפגישה המשולשת בין דולצין שר האוצר ואני. דולצין לא יכול היה להתפנות. אני מקווה שעם שובו ב-28 לחודש נוכל לקיים את הפגישה. לא היתה לי בעיה לתאם זאת עם שר האוצר, היתה בעיה לתאם זאת עם דולצין. משהוא יחזור נקיים פגישה לעלות את הנושא הכספי של הישובים.

אני גם רואה את הסידור הזה כסידור זמני. לי היתה בעיה - האם אנחנו צריכים להעלות את קרני שומרון או לא צריכים להעלות את קרני שומרון? האם אנחנו צריכים להכנס לחארס ולהתחיל לעבוד או לא צריכים להכנס לחארס ולהתחיל לעבוד?

מר א. בראון: ומחר תהיה בעיה של המעקפים לחארס.

השר א. שרון: נכון, יש לנו בעיה נוספת ואני מוכן לומר זאת פה בצורה מלאה.

מר א. בראון: אי אפשר לנסוע דרך הכפרים האלה, יש לנו כבר צרות צרורות. עוד מעט יתחילו לנסוע עם הילדים, להוביל אותם בוקר וערב לבתי הספר ואי אפשר לנוסע דרך הכפרים הערביים. המצב הוא שכל הדרכים פרוצות - מערכת הבטחון בזמנו פרצה. כל מה שצריך זה לשים אספלט. בסוף צריך יהיה להוציא את הכספים האלה גם מתקציב ההתיישבות.

השר א. שרון: כדי שאפשר יהיה להתקיים בתפוח ובחארס, לנו אין מנוס, מאחר וציר חוצה שומרון לא בוצע, לא הועמדו עדיין המשאבים הכספיים לנושא הזה, ויש בעיות כספיות קשות.

השר א. שרון

כיוון שאנו עומדים בפני בעיה קשה ביותר של אפשרות הבאת הילדים לבתי הספר שלא דרך הכפרים הערביים, אנו הולכים קרקע לקחת מחקציב ההתיישבות מספר מליוני לירות, כבר פנינו לקרן הקיימת, כדי שתבצע מעקפים שקיימים עוד משנת 1967. זאת בדיוק כשם שפניתי על חשבוננו את הכביש שמחבר את נבי-סלח עם גבעת כח. זה כסף שלקחתי ממסמים שלנו ובניתי אותו. העברתי כסף לקרן הקיימת ואיתו היא בנתה כביש יפה מאוד ויש שם כביש.

לנו אין ברירה. הגישה לי היא כזו (ואנו מדברים פה גלויות, אין פה מתיחת ביקורת) בעיני , ראשית כל, צריך לעשות. הילדים של חארס יצרכו לנסוע לבית - ספר, לא יעזור שום דבר. אני לא יכול להעביר אותם לבית-הספר דרך הסימטאות הצרות של חארס הכפר, בידיה ומסחה. למזלנו יש שם עוקפים לא סלולים שנעשו על ידי הצבא ב-1967. לכן אני מעביר עכשיו 6 מליון לירות לקרן-הקיימת, ותוך שבועות ספורים יהיו שם מעקפים סלולים. אם אתה שואל אותי האם אני צריך לעשות זאת? התשובה שלי היא-לא ! ואם אתה שואל אותי האם לא ניסינו אצל כל גורם אחר שיעשה את הדבר הזה, אומר לך שניסינו. ניסתי, ובסוף הגעתי למסקנה : יש לי שם ילדים, אני צריך להסיע את הילדים, אני נשאר לבד בנושא הזה, אז אין לי ברירה אלא להוציא 6 מליון לירות ולהעביר אותם לקרן הקיימת לצורך הנושא הזה ויהיה שם כביש.

<u>מר י. שפירא</u> : אני לא סבור שאתה לבד. אני חושב שבממשלה הזו א אפשר להעביר את הדבר הזה. אם אתה אומר שזה פתרון זמני, בבקשה. אבל יש ענין של גוש עציון שצריך לקבל לגביו החלטה, כי אנשים מחכים בחוץ כבר שנתיים לתשובה.

<u>השר א. שרון</u> : בנושא הזה היתה לנו בעיה שלא היתה לנו שם קרקע. אנו רכשנו עכשיו שטח קרקע. רכשנו שטח קרקע והחלטה קיימת.

<u>אא מר י. שפירא:</u> אני לא מדבר על קרקע עכשיו. מחר לא יהיה כסף לבתים ושוב פעם תהיה אותה בעיה.

<u>השר א. שרון:</u> אני יכול להגיד לך רק דבר מאוד פשוט - אנחנו דיברנו פה היום על תכנית מאוד רחבה, על דברים שאיננו רוצה כאן לאמוד את המבחן הכספי שלהם. לדעתי, בדי לעמוד במה שאנו צריכים לבצע, בצעדים שצריכים לנקוט, בשנה הבאה, אם לא יעמדו לרשות ההתיישבות 2 מיליארד לירות, לא נעשה שום דבר. ואני לא רוצה כרגע לפרט איזה דברים. הם לא דברים חורגים כשאברשה יראה את זה הוא יקפוץ, כי זה יהיה הרבה פחות ממה שהוא חושב.

<u>האלוף א. סמיר:</u> את 2 המיליארד צריך להשקיע כמאמץ עיקרי במה שאנחנו אמרנו.

<u>השר א. שרון:</u> אנחנו מדברים כאן שיחה גלוייה. אנחנו לא באים להתנצח על מה שאמרת או לא אמרת. אבל אם כבר העלת את הנושא הזה ואתה שואל אותי שאלה ואני מנסה לענות לך, שאם ננית בשנה הבאה נרצה להעלות את מספר המשפחות בחארס ל-250 משפחות ונצליח לעשות זאת היא תחזיק מעמד. אבל לעומת זאת, אם לא יהיה חיזוק באזור בוש קטיף ולא יהיה חזוק באזור כרם שלום ובאזור חולות חלוצה, אני רוצה להודיע לחברי הועדה שלמרות שהאזור הזה מתפיע על המפה כבלתי מיושב, היום הוא מיושב על ידי בדואים מסיני. אז אם אנחנו רוצים להערך לקראת כל מיני אפשרויות ותעמוד השאלה - האם להקים פה 5 ישובים, או להוסיף עוד 100 משפחות שם, אז עם כל הכאב שבענין הזה, לא יעזור שום דבר ונצטרך להקים פה עוד 5 ישובים כדי לסגור את השטח. אז זה לא משחק בסיסמאות, זה

לא שלך ולא שלי. אני חותם על התכנית שלך בשתי ידיים, במקום. אני הצעתי תכנית של בנייה 25 אלף יחידות דיור בממשלה, אז מה? זה בכלל לא נוגע האחד בשני. אין יש בעיה. יש היום בעיה עם הערבה. אנחנו עומדים היום במצב מיוחד במינו בערבה - בחלק הדרומי, מול יהל וקטורה, התחילה התיישבות ערבית אינטנסיבית ביותר. מי שעובר היום ורואה איך עומד האזור שלנו של בקעת הירדן בשיממונו מול מה שמתפתח כאן בקצב מסחרר, ביום ובלילה, בצד השני, אז הוא רואה כי אין בריבה. כי אם בסופו של דבר נגיע להסדר ונעמוד כאן במסדרון צר מצפון לאילת, מבלי שיהיו לנו שם ישובים יהודיים, אני חוזה מצב קשה מאוד וחמור מאוד. ונתתי פה רק דוגמא של מינימום שבמינימום שאנו צריכים לעשות. אני מדבר פה על תקציב של 2 מיליארד לירות במונחים של היום. לקחנו את המינימום. לא לקחנו הרבה. יצאנו פה מתוך הנחה שבעצם בגליל עשינו כבר די הרבה השנה. אבל יש הרבה מאוד בעיות.

ביקשתי מראש הממשלה לקיים איתו כפגישה ראשונה, שיחה להצגת המחשבות לשנה הבאה, עם כל המשמעויות שלהן לגבי כל מה שיכול לקרה. דרך אגב, יש לנו כבר בעיה לגבי רמת-הגולן. אנו עומדים ברמת-הגולן היום עם 4,400 -4,500 נפש, כאשר ברמת-הגולן מוכרחים להגיע במהירות ל-10 אלפים נפש. זה נראה לי כרגע מספר סביר, אבל זה גם כן מחייב השקעה. ברמת-הגולן דיברנו סה"כ על 4 ישובים שם, אבל כדי להגיע למספר הגדול, צריך לעשות אבניה גדולה מאוד.

<u>מר מ. בן-מאיר</u> : דרך אגב, צריך עוד עיר ברמת-הגולן.

<u>האלוף א. שמיר</u> : היות והעלאת שיקולים, אני מבקש להתייחס. למשל, התפיסה שלנו לגבי הערבה היא שונה.

האלוף א. טמיר

התפיסה שלנו לגבי רמת-הגולן היא שונה לחלוטין. התפיסה שלנו לגבי פתחת רפיח היא שונה לחלוטין. אז אם מדברים על הכל, אני מוכן להציג.

<u>השר א. שרון</u>: אנחנו נדבר על הכל. אני השתמשתי כאן בסוף הדיון כיצד אנחנו עומדים בנושא הזה. הנושא עוד יישמע. אני נועל את הישיבה, תודה רבה לכם.

מ ח ל י ט י ם: להטיל על יו"ר הועדה להתישבות, שר האוצר ושר הבינוי והשיכון לקיים דיון בענין התקציבים הדרושים לביצוע או למימוש החלטות הממשלה בתחום הבניה בישובים החדשים.

ה י ש י ב ה נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
י"א בניסן תשל"ח - 18.4.78

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ח. לנדאו, מ. נסים, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית : ע. לוינסקי, א. כץ, י. שפירא, מ. ריבלין, א. תבין.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, מ. דיין, י. הורביץ, ז. המר, ע. ויצמן, מ. עמית.

נציגי ההסתדרות הציונית : א. אביחי, י. אריאור, ט. פרידמן, א. שנקר.

א. שילו	-	המנהל הכללי, משרד התחבורה
מ. בן-מאיר	-	משרד החקלאות
א. בראון	-	משרד החקלאות
ב. דל	-	לשכת שר החינוך והתרבות
תא"ל א. חרמץ	-	צבא-הגנה-לישראל
אלוף א. טמיר	-	צבא-הגנה לישראל
ש. כהן	-	משרד הבינוי והשיכון
א. מור	-	מינהל מקרקעי ישראל
י. מלכא	-	משרד התחבורה
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
אל"מ ג. נגל	-	צבא-הגנה-לישראל
ש. רביד	-	החטיבה להתישבות
אל"מ א. שגב	-	צבא-הגנה-לישראל
ש. שטנר	-	משרד האוצר
מ. תג'ר	-	לשכת שר החקלאות
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : הת/41 הקמת ישובים חדשים
הת/42 ביצוע החלטות הממשלה מס. 444(הת/32) מיום ג' באדר ב' תשל"ח (12.3.78), 548(הת/36), 550(הת/38) ו- 551(הת/39) מיום ב' בניסן תשל"ח (9.4.78)
הת/43 בניה בישובים חדשים
הת/44 תקציב ההתישבות החדשה
הת/45 מקלטים לישובים ברמת הגולן

./הקמת

בפרוטוקול זה 4 דפים.

היו"ר השר א. שרון: אני פותח את הישיבה.

הת/41 סקירתו של מנהל המחלקה להתיישבות - הקמת ישובים חדשים.

מר רביד: אתחיל בענין ישובים בתחומי הקו הירוק, אשר מיועדים להכנון ולביצוע בתקופה הקרובה. עלינו להביא את הדברים לידיעת הוועדה, כדי שאפשר יהיה להכנס לפעילות רגילה.

בעיקרון מדברים על שלושה ישובים נוספים באיזור שגב. נוסף לכך, ישוב בנאות הכיכר ב', שביצועו בשנה הבאה, בהתאם לקידוח מים. יש לישוב הזה הגרעין. מוצע שיהיה זה מושב אשר יהיה מסונף לאיחוד החקלאי. נחל צופר, אשר התאזרח לפני שנה, צריך לעבור לאיזור הקרוב על-ידי מרכז ספיר. קיבוץ נוסף - יהל ב'. נאות הכיכר ב', יעל ב' ותכנית מורחבת של הערבה מותנה בקצב פיתוח מקורות המים, שעובדים בו בצורה אינטנסיבית. נראה שאנחנו עומדים בפני הפתעות טובות בנושא המים בערבה והבעיה תתחיל להיות בעיה של קרקע ולא של מים, אבל כיום עדיין קצב ההעלאה של הישובים על הקרקע תלוי בגילוי מים ודבר זה חל על נאות הכיכר ב' ויהל ב'.

באיזור רמת הנגב, הגרעין היושב בצומת ביר עסלוג' עשוי לעבור לאשלים תוך כמה חודשים. ישוב חללים בצומת שבין ניצנה משאבי שדה ורביבים. תוך כמה שבועות תסתיימנה העבודות בחללים ואז ניתן לעלות ישוב של הקיבוץ המאוחד - רתמים.

נוסף לכך, במסגרת הפעילות השותפת שלנו יאוזרחו הקיץ רועי, אלמוג ומורג, כנראה למחנה מעבר לגרעינים עבור הישובים בחבל ימית.

אני עובר לאיזור שגב בפירוט יתר. כאן (מראה במפה) עובר כביש יגור אחיהוד ומתחבר לכביש צומת גולני-תמרה. כביש עכו-צפת הוא כביש מקביל לזה בצפון.

<u>מר רביד:</u> מה נמצא כיום באיזור שגב? יש כיום בבינוי שלושה ישובים: יעד, מנוף ושכניה. הבינוי ביעד הוא המתקדם ביותר. הגרעין שלו יושב במחנה קראוונים. הגרעין לשכניה יושב בתוך שגב והגרעין של מנוף צריך להגיע בסוף יוני או התחלת יולי מדרום אפריקה ויהיה במרכז קליטה בכרמיאל עד שיוכנו עבורו המבנים. בסך הכל, הישוב היחיד כישוב אשר קיים בכל האיזור הוא יודפת, אשר מונה 35 משפחות. זה מושב שיתופי, ישוב חקלאי יחיד ויש לו בעיות של קרקע כי האדמות שלו מפוצלות בבקעת בית נטובה, באיזור שגב וקצת על-יד הבית.

במה שהיה מושב שגב יושבות משפחות שחלק מהן רוצות להשאר במקום וחלק אחר מעוניינות לעבור.

הוועדה קיבלה בזמנו החלטה בדבר שני ישובי עולים באיזור שגב, האחד "סוף מערב" מסאן פרנציסקו, אשר מיועד לעלות לרקפת.

במושב שגב יושבת גם קבוצה מסונפת לתל"ת, אשר עוסקת במפעלי חינוך דחיים באיזור והיא היחידה אשר מחזיקה את המקום בשגב ויש לה יכולת גדולה למדי לגיוס של משפחות.

ועדת משנה של ועדת הפנים של הכנסת, בראשותו של חבר-הכנסת דאז, בן-ציון קשת, ביקרה בזמנו בשגב והמליצה המלצות אשר הפכו להיות החלטה של ועדת ההתיישבות המשותפת. בין ההמלצות היתה המלצה בדבר מציאת פתרון לרוצים לעזוב את שגב, מציאת פתרון לאנשי תל"ת על-ידי העמדת ישוב לרשותם וכן הפיכת שגב לישוב. מציאת פתרון ל-6 המשפחות אשר רוצות להיות במקום מחייב ישוב מחדש. ועוד: בגלל סיבות של גודל המקום והומוגניות בשירותים מוצע ליעד לתל"ת את מורשת. זה ישוב אקצנטרי לאיזור, זה השטח הגדול ביותר של קרקע ויש שם צורך בכך. יש כאן עדיין בעיות עדיין לא נסתיימה הרכישה של הקרקע או חליפין אבל אנחנו פועלים ואפשר יהיה להתחיל בבינוי בשנה הבאה.

מר רביד: בתכנית לסלול כביש מכרמיאל לכביש החדש אשר מוביל משפרעם לנצרת. קטע מסויים קיים וקטע אחר צריך לפרוץ. קיימת תכנית לפרוץ כביש עד כרמיאל כדי ליצור כביש אורך מקביל לכביש המערבי.

היו"ר השר א. שרון: זה כביש אשר המשכו יקשר את תפן עם מעלות.

מר רביד: הכביש קיים עד המצוק שמעל כביש עכו-צפת וצריך להתחבר לכרמיאל, מכרמיאל לעבור דרך ישובי שגב לכביש שפרעם-נצרת.

אני מנוע לדבר בוועדה על יחס האוכלוסיה, יהודית וערבית, כל מה שנעשה בסביבה ידוע. יש שם ישובים ערביים עם עשרות אלפי תושבים. כיום יש 35 משפחות ביודפת בשגב יש 12 משפחות, פרט לגרעינים. הנחיצות ידועה. למעשה, פרט ליודפת האיזור היה בבחינת "יודנראט".

ישוב נוסף שהוא בשל ויש לו גרעין אשר יתרכז בקיץ במחנה המרכזי של שגב - קורנית ומיועד לו גרעין "עתיר"; הוא נמצא במצב מתקדם מבחינת התכנון. את בעיות הבעלות כמעט סיימנו.

במסגרת תקציבית מוגבלת שלא באה לביצוע אושר על-ידי הוועדה מושב לגרעין "עצמון", של אנשי רפא"ל, באיזור שגב. בעקבות שינויים שחלו בגרעין אנחנו עוסקים בשני גרעינים - 100 משפחות ו-200 משפחות. נוכח העובדה שגרעין אחד נשאר במסגרת של מושב, באיחור המקורי, והאחר מבקש קצת יותר חופש; מכיוון שכך הצענו - גם בגלל הבעיה של כניסה לאחר מוגבל וגם בגלל ההומוגניות של הישובים - ל"עצמון" את המושב בשגב ועבור הישוב המבקש יתר חופש, חלק משטח 9 אשר הועמד לרשותנו על-ידי שלטונות הבטחון.

מר רביד: במקביל מוצע להקים את איזור התעשיה של הגוש הזה.

כל הישובים יתבססו על מפעלים תעשייתיים או מפעלי קיט, כי האפשרויות לחקלאות מעטות.

מכיוון שאי-אפשר לבנות ישובים גדולים, בגלל בעיות קרקעיות, אנחנו מציעים להקים איזור תעשיה שיהיה משותף לכל הישובים באיזור, והוא מוצע להיות על גבעת סחנין.

בינתיים אנחנו מציעים, על דעת שלטונות הבטחון, לא לבטל את האכרזה על שטח 9 כאיזור סגור, על-מנת לא להקים מחדש את בעלי הדרישות לאיזור. מכל מקום, לנו יינתן לפעול באיזור האש כי ממילא לא מתקיימים שם תרגילים.

פרט לשלושת הישובים הנמצאים בבנייה אנחנו מדברים על תוספת של חמישה ישובים נוספים באיזור שגב, כאשר קורנית ורקפת מוכנים מיד לתכנון מפורט ובנייה, שגב מוכן ומותנה בפינוי תל"ת לישוב וכנ"ל עצמון.

היו"ר השר א. שרון: אולי תיתן סיכום סופי של ישובים מוקמים בתוך הקו הירוק השנה, בגושים. אני מציע שנזכיר לחברי הוועדה גם את נושא חפץ ואיזור צלמון. כמה ישובים בחפץ, כמה ישובים בצלמון, כמה ישובים בשגב, כמה ישובים בערבה.

מר רביד: בגוש חפץ מתוכננים להקמה השנה שני מושבים ושני קיבוצים. כיום יש שם האחזות נחל בקישור, אשר עתידה להיות אחד הקיבוצים.

מר רביד: מושב אחד מרוכז במזקת זמני, 4 ק"מ דרומית למעלות.

בגוש צלמון יש קיבוץ מורן, קיבוץ לוטם אשר נמצא בבנייה, הגרעין יושב בהכשרה בגינוסר, ויאוכלס תוך חודשיים-שלושה.

נוסף לכך מיועדים להקמה שני ישובים: קצרים וטפחות. המיקום המדויק ייקבע בעוד שבועיים, בסיור של הנוגעים בדבר.

באיזור שגב, בגבעת חנניה יושבים שני הגרעינים המיועדים לשני המושבים.

בסך הכל מתכננים מושב וקיבוץ או שני מושבים וקיבוץ.

באיזור שגב נמצאים בבינוי שלושה ישובים.
שלושה ישובים מוצעים להקמה במרוצת השנה, ומה שיגלוש לשנה הבאה עד שיסתיים הנושא הקרקעי - מוצעים להקמה עוד חמישה ישובים. מוצעים לאזרוח האחזות נח"ל ריחם, מורג כמחנה מעבר לגרעינים, רועי ואלמוג. אלה ארבע האחזויות אשר מוצעות לאזרוח. גרעינים קיימים.

היו"ר השר א. שרון: יש גם סלעית.

מר רביד: נח"ל ריחם, נח"ל סלעית, מורג שיהיה מחנה מעבר, אלמוג ונח"ל רועי. אלה חמש האחזויות אשר מיועדות לאזרוח הקיץ.

בערבה בבינוי עידן, אשר מיועד, בהתאם להחלטה כישוב עולים, סמר ב' נוסף לסמר, צופר עובר למקום הקבע, נאות הכיכר ב' ויהל

מר רביד: באיזור רמת הנגב נמצאים בבינוי בשלבים שונים שני ישובים: אשלים בשלב מתקדם ובתלליים מתבצעות עבודות עפר. מיד לאחר אכלוס הישובים על-ידי הגרעינים יכנס "רתמים" למחנה זמני על-יד ביר עסלוג' יהיה ישוב שלישי. רתמים הוא של הקיבוץ המאוחד בקשר עם משאבי שדה ורביבים. בסך-הכל סותמים כך בין רביבים, משאבי שדה ושדה בוקר.

היו"ר השר א. שרון: פרט לאזרוח מדובר ב-14 ישובים - 4 בתפן, 2 באיזור צלמון, 5 באיזור שגב, 2 בערבה ו-1 באיזור רמת הנגב, והאזרוח.

שר א. כץ: מבחינת כוח אדם ויחידות קרקע, האם יש גם ישובים לא חקלאים?

מר רביד: צריך להבדיל בין הישובים החקלאים ובין אלה שעיקר קיומם מתעשיה. אם מדובר על אזרוח וישובי חקלאים והקמת ישובים בגוש צלמון, הקרקע והמים מובטחים אם כי בצלמון הישובים יצטרכו להיות מבוססים על פחות קרקע. הישובים באיזור הדרומי ובערבה - כאן הדבר תלוי בקצב הקידוחים שכבר בעבודה. כפי שאמרתי, יש סימנים מעודדים בנושא זה. מכל מקום, קצב האיכלוס יהיה תואם את קצב ההעמדה של מקורות מים כי ללא מים אין מה לעשות. אם יש מים - יש בערבה כל התשובה. אם מעמידים לחקלאים 17 אלף קוב ליחידה, פתרנו את הבעיה. אני חוזר ואומר שיש להניח, מבחינת ההערכות, שנופתע לטובה ויכול להיות שיהיה מצב שתחסר קרקע ולא מים.

התכנית ארוכת הטווח לערבה מדברת על ישובים רבים. מדברים על פוטנציאל שנתי לשנים רבות, משהו בסדר גודל של 15-20 מיליון קוב ואז נעמוד בפני בעיה קרקעית ולא בפני בעיה של מים, אם יימצאו הכספים הדרושים.

ח"כ א. כץ: מה המצב ביחס לגרעינים?

מר רבידי: יש גרעינים. לגבי הישובים החקלאים, יש לפחות חמישה-שבעה גרעינים לכל מקום. אשר לישובים תעשייתיים, הפרובלמה קצת יותר קשה. קשה למצוא מפעל תעשייתי אשר יתאים למגוון המקצועי של החברי. גם באיזור שגב וגם בחפן יש שילוב של עבודות חוץ עם מפעלים תעשייתיים. "יעד" התחיל לפני שנתיים עם עשרים משפחות שכולם עבדו בחוץ. כיום לא עובדים בחוץ. בנח"ל קישור, מורן ורותם יש מפעלים תעשייתיים. מורן קשור עם כברי, רותם עם גבת וקישור עם עברון. כאן ההליכה יותר איטית אבל הצורך ליצור עובדות איכלוס הוא אשר קובע את הקצב. אנחנו מעדיפים להביא קודם כל יהודים לאיזור ואת פיתוח המפעל לעשות בהתאם.

היו"ר השר א. שרון: מה שעומד להיות מוקם השנה, מעבר למה שנמצא בתהליכים מתמשכים, הם 14 ישובים חדשים ואזרוח של 5 האחזויות נח"ל.

42/הת. דיווח של משרד התחבורה לגבי החלטות מס' הת/36, הת/38 ו-הת/39 מיום 3 באפריל 1978

היו"ר השר א. שרון: אנשי משרד התחבורה צריכים לדווח על דברים שדיברנו עליהם בישיבה הקודמת בנושא התחבורה לשטחים. עלו אז מספר נושאים בדבר סידורי תחבורה וסובסידיה, מיניבוסים וכו'.

מר א. שילה: בתיאום מוקדם ביניינו ובין האוצר התקבלה בישיבה של הוועדה הזאת החלטה אשר מאשרת עקרונית מתן סובסידיה מיוחדת למפעלי התחבורה הציבורים לישובים היהודים בשטחים.

<u>מר א. שילה:</u> עד היום "אגד" מפעילה כמעט את כל שירותי התחבורה לישובים אלה. לגבי מספר קווים למספר ישובים כגון: תקוע-ירושלים, גבעון-ירושלים, בית-חורון-רמלה וכו' הסידור עם אגד היה אד-הוק. הם הגישו לנו לפני מספר חודשים חשבון מסויים ועוד חשבון נוסף לאחרונה. הם מבקשים מאתנו תמיכה בסדר גודל - אני מדבר על היום לפי מחירים של מארס 1978 - של 6000 לירות ליום. הם מבססים את הדרישה הזאת על היקף התנועה בקווים. לדוגמה, לקו בית-חורון-רמלה הם מבקשים תמיכה בסדר גודל של 500 לירות ליום. לפי טענתם הפדיון מן הנוסעים מגיע ל-180 לירות ליום. אותן פרופורציות גם בקווים האחרים. זאת אומרת שהתנועה בקווים דלילה ביותר, כמות הנוסעים מזערית. הסברה שלנו, שלרבים מן הנזקקים לתחבורה יש תחבורה פרטית.

התגובה במשרד התחבורה היא, שהמחיר המבוקש על-ידי אגד מופרז והעלות של הסידור הזה של תחבורה ציבורית באמצעות אוטובוסים יקרה מאד. היינו רוצים להציע לוועדה לשלב את ההחלטה הראשונה שלה בדבר מתן סובסידיה מיוחדת עם החלטה אחרת בדבר רכישת מיניבוסים לישובים. כלומר, לאפשר לישובים האלה לרכוש מיניבוסים להפעלה עצמית של השירות. אפשר אולי אפילו להפוך את הענין למקור הכנסה לישוב. אין צורך בהרבה מיניבוסים. כמות קטנה של רכב יכולה לענות לצרכים.

אלטרנטיבה שניה: לצאת במכרז פומבי ולהגדיר את # רמת השירות שאנחנו מעוניינים בו כדי לאפשר ליזמים להשתתף במכרז. אנחנו משוכנעים שנקבל הצעות יותר זולות מזו של אגד.

היתה לנו בזמנו בעיה דומה ביחס לישובים החקלאים בערבה, שטענו שהאוטובוסים של אגד אינם נכנסים לישובים וכי אגד לא מספקת רמת שירות הולמת. הצענו להם לקחת את הענין על עצמם. הם התקשרו עם חברת התחבורה הציבורית בבאר-שבע, אשר העמידה לרשותם שני אוטובוסים על בסיס של השכרה, הם מקבלים סובסידיה כמו לאגד והסמ מרוצים. נדמה לי שזו ### דרך נכונה, כי אחרת נהיה לחוצים באופן מתמיד על-ידי אגד כשאין לנו מכשיר בקרה טוב.

מר א. שילה: עד כאן הדיווח פלוס בקשה להנחיה.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש שנתייחס לבעיה עקרונית זו.

מר שפירא: אנחנו צריכים להבין קודם כל שתחבורה ודברים אחרים קובעים את גורלם של היישובים. אגד איננו פועל בחלל ריק, יש לו מונופול בכל הארץ. אי-אפשר להציע הצעה כספית בשעה שלאגד יש הסכמים על כלל הארץ. אי-אפשר לנתק את הדיון על מספר קווים מכלל המשא-ומתן בין אגד ומשרד התחבורה על מה שאגד מקבל. אם אנשי משרד התחבורה אומרים שאנחנו לא זכאים לדרוש מאגד תוספת שירות בגין הקווים הרווחיים - זה ענין אחר. אם משרד התחבורה היה מגיע לכך שכל תוספת קווים למקומות שהתנועה בהם דלילה הוא ענין שהממשלה צריכה לשאת בהוצאות - צריך לבדוק מה עדיף. מכל מקום, כל עוד משרד התחבורה לא בא בהצעה כזו, אני חושב שאנחנו לא יכולים להמליץ על כך.

דרך אגב, באותה ישיבה הוחלט שגם הגולן ייכלל בדיון והוא לא הוזכר כאן. מה על היישובים מדרום לירושלים גוש עציון, קרית ארבע וכו? אני יכול לומר שבמה שנוגע לישובים בגולן, שם יש התעללות של אגד בתושבים והאוטובוסים פוסחים על ישובים, אינם מדייקים בזמנים וכו'.

היו"ר השר א. שרון: כחבר הוועדה אני מבקש להביע דעה. לי לא נראית ההצעה. לדעתי, אסור לוותר על תחבורה ציבורית בשטחים. זה ענין עקרוני. אנחנו מקימים ישובים ולא נראה לי שיכול להיות מצב שתחבורה ציבורית שבידים מונופוליסטיות תפסח על חבל ארץ זה או אחר. לא נראה לי שאפשר לסבסד רק את התחבורה של פנים הארץ. התחבורה היא חלק מן החיים. אם צריך לאשר מיניבוסים לישובים - הם לעניניים אחרים כגון: הבאת רופא או אחות, הסעת ילדים, נסיעות מיוחדות במקרים מיוחדים וכו'. אבל אם רוצים לקיים ישובים - צריכה להיות אליהם תחבורה.

היו"ר השר א. שרון: תחבורה מרמת הגולן דרך השומרון וליהודה, זה מכלול אחד. אני מביע דעתי באופן אישי: לדעתי אסור ללכת בכיוון של ויתור על תחבורה ציבורית, אם כי אינני שולל מן הישובים את האפשרות לרכוש מיניבוסים למטרות שלהם.

השר מ. נסים: הקמנו ישובים ואנחנו חייבים לתת להם ~~בהתאם~~ בהקדם את אמצעי התחבורה ויעלה הדבר כאשר יעלה. צריך להיות סידור דחוף כדי להבטיח תחבורה על-ידי אגד ויעלה הדבר כאשר יעלה. צריך לנהל משא-ומתן וחזקה על משרד התחבורה שיידע לנהל משא-ומתן. אחרי שענין זה יוסדר, אינני שולל אלטרנטיבות אחרות, לפי הצעות של משרד התחבורה ובהסכמה של הישוב, אם הישוב רואה בזה אמצעי יעיל או כל שיטה אחרת שמשרד התחבורה יציע אותה. מכל מקום, זה לא צריך לדחות את ענין התחבורה לישובים כיום.

אני מציע שנחליט לבצע תחבורה על-ידי אגד מיד, ועל אלטרנטיבות נוכל לדון אחר-כך.

השר ח. לנדאו: קצת קשה לי להבין למה צריך להיות סידור חריג מבחינת התחבורה אל הישובים האלה, סידור שאינו קיים לגבי מקום אחר. * תחבורה הוא דבר יסודי שצריך להבטיח אותו. התחבורה איננו ענין פרטי בארץ. זו תחבורה ממוסדת ומסובסדת. זה לא כך כאילו כאן מוצעת סובסידיה ואילו כל השאר מתנהל על בסיס כלכלי. כל חריג לגבי ההתנחלויות לא נראה לי. אסור שאגד ירצה לנצל מקרה זה להוצאת כספים. אני מניח שיש הערכות ומודלים ונסיון להגיע להערכה אובייקטיבית על-ידי סקר שבועי אפשר להגיע לגודל הסובסידיה.

אשר לסידורים אחרים: זה תלוי בישובים. אם ירצו מיניבוסים - צריך לתת להם, כדי שיוכלו לעשות את החיים יותר קלים ויותר נוחים.

השר ג. פת: אני מציע שנוריד את ההצעה בדבר מיניבוסים, בוודאי כשמדובר עליהם כעל נותני שירות.

כל הישובים האלה הם חלק ממדינת ישראל ומה שניתן במדינת ישראל חייב להינתן מעבר לקו הירוק. אני חושש שבהצעה בדבר מיניבוסים אנחנו נכנסים עם ראש בריא למיטה חולה, מפני שאז עלולים אנשי אגד לטעון שאין להם כלל נוסעים לישובים האלה מפני שהמיניבוסים משרתים אותם. אם כן, לדעתי אסור לדבר על מיניבוסים.

השר ח. לנדאו: אני מדבר על מיניבוסים לסיפוק צרכים פנימיים.

השר ג. פת: אני חושב שצריך ללכת אל אלטרנטיבה אחרת, אלטרנטיבה של פתיחת מכרזים. בגליל העליון יש שירותי תחבורה נוסף לאגד.

מר א. שילה: יש מיניבוסים לצרכים קהילתיים.

השר ג. פת: האחריות לתחבורה צריכה להיות מוטלת על אגד וחזקה על משרד התחבורה שלא יתן לאגד לנצל ענין זה למקור הכנסה נוסף פרט לסובסידיה הנחוצה.

מר א. בראון: למעשה זה בדיוק כמו בקו הירוק, לכל מועצה איזורית יש מיניבוסים לשירותים. אותו דבר נכון מעבר לקו הירוק, אלא שכאן אין מועצה איזורית. אותם אוטובוסים צהובים יופעלו על-ידי הישובים לצרכים פנימיים כמו שעושים בצד הזה של ארץ-ישראל, וזה לא שייך לקווי התחבורה הרגילים של אגד, שצריך לשרת את הישובים. תמיד היו קווים דלים, וגם אלה שאנחנו מדברים עליהם דלים כיום אבל אנחנו מקווים שבמשך הזמן הם יהיו יותר עמוסים.

מר לוינסקי: צריכה להיות תחבורה, על כך אין ויכוח. השאלה היא כספית. אני חושב שיותר מתאים אם יהיו אוטובוסים, אבל זה עולה כסף. המכומים שמדובר עליהם אינם משנים את התקציבים של התחבורה הציבורית. אין לי ספק שפשרה כספית תקבע את מספר הפעמים שהאוטובוסים יסעו. אם המיניבוס יהיה מתחבה לאוטובוס, הענין לא יסתדר.

אני חושב שתחבורה מינימלית ציבורית חייבת להיות. בענין זה צריך להגיע להסכם כספי.

מר בן-מאיר: אני מבקש להסב את תשומת הלב לעובדה, שחלק ממקורות הפרנסה של הישובים יהיה תלוי במספרם היהודים אשר יבקרו בהם. כלומר, תחבורה היא גם מקור פרנסה ולא רק שירות. אם תהיה תנועה של יהודים לישובים, יש בכך תרומה כלכלית. בהעדר תחבורה מוסדרת אנחנו גורעים מן הבסיס הכלכלי של הישובים.

מר א. שילה: המוסיקה ברורה לי אבל בכל-זאת אני מבקש להעיר מספר הערות. אני רוצה להבהיר שיש שירותי תחבורה ציבורית והם פועלים כדת וכדין לפי רמת שירות אשר נקבעה עם הישובים מזה מספר חודשים. השאלה היא רק לגבי סדרי התשלום. בשטח הירוק מדיניות התעריפים והסובסידיות נקבעה על פי סל הוצאות. מדדו את סל העלויות של הקואופרטיב לתחבורה, אשר כולל קווים רווחיים בשפלת החוף ואשר כולל גם קווים של הפסד ואלה מאזנים את אלה. אנחנו באים עכשיו ומוסיפים סידרה של קווים במרחקים גדולים שבהם אוכלוסיה ותנועה דלילה מאד. הקווים האלה תורמים לגרעון. על פי הנתונים שבידנו, ההכנסה מן הנוסעים מהווה 10%-15% מן העלות זאת אומרת, שלשם איזון צריך להשלים 85% במסגרת של סובסידיה, שהיא גבוהה יותר מן הניתן בקו הירוק. עלות עלויות אלה לא נכללות בסל הכללי. משום כך אנחנו מבקשים שסובסידיה זו תהיה סובסידיה מיוחדת.

מר א. שילה: צריך להיות ברור דבר נוסף: ככל שלאוכלוסיה בישובים האלה יש רכב אחר כגון מיניבוסים, הרכב הזה יסיע נוסעים שאחרת היו משתמשים בתחבורה הציבורית. זאת אומרת, שאם אנחנו מתירים מיניבוסים לישובים, יקטן מספר הנוסעים בתחבורה הציבורית ואז ייווצר מעגל קסמים של עליה בהיקף הסבסוד. כשבאנו לבחון את המשמעות חשבנו שאפשר יהיה לנתק את זה ממערכת התחבורה הציבורית בכללה בגלל מספר קטן של נוסעים ואוטובוס גדול. עם זאת הצד השני של המטבע, מדברים על עלות שביחס לכלל הסובסידיה לתחבורה הציבורית היא קטנה מאד - 2 מיליון לירות לשנה.

אם הוועדה בדעה שמתן שירות של תחבורה ציבורית לישובים אלה הוא גם ערך, לרעיון הזה יש מחיר, יש תקציב וצריך להתמודד עם הענין

היו"ר השר א. שרון: אני חושב שאביע את דעת החברים שדיברו, שיש חשיבות רבה לקיום תחבורה ציבורית סדירה לישובים המוקמים מעבר לקו הירוק ורואים הכרח לדאוג להם מאחר שתנאי החיים שם קשים יותר מאשר בקו הירוק. לכן אנחנו רואים צורך לקיים תחבורה סדירה. אנחנו מבקשים ממשרד התחבורה לסכם את הנושא עם הנהלת אגד, על-מנת להבטיח תחבורה סדירה לישובים שברמת הגולן, בשומרון, ביהודה, בפיתחת רפיח וברצועת עזה, בכל האיזורים שמעבר לקו הירוק. מה שמסוכם איננו בא במקום שירותים תחבורתיים פנימיים של ישובים או של מועצות איזוריות כמקובל בארץ. זאת אומרת, שאם יש ישוב אשר רוצה במיניבוס לצרכים פנימיים שלו, הרשיון לכך יוענק.

מר א. שילה: לשירותים קהילתיים ולא לנסיעה בשכר. לא ברור לי מקור המימון. לא ברור לי מה הכתובת הפיננסית. צריך להיות קשר עם האוצר, עם החשב הכללי.

מר בן-מאיר: חלק מן הישובים קשורים עם מועצות איזוריות.

מר רביד: חלק מן הישובים יאוגדו במסגרת של מועצה איזורית וחלק במסגרת של מועצה מקומית. הענין נמצא בתחום משרד הפנים.

היו"ר השר א. שרון: סיכמנו בענין זה.

הת/43. דיווח משרד הבינוי והשיכון לגבי החלטות הת/32 מיום 21 בפברואר 1978 ו-הת/36 מיום 3 באפריל 1978

היו"ר השר א. שרון: נקודה אחרת שנדונה בישיבה הקודמת - ענין קרית ארבע. ביקשנו כמה דברים בענין זה. ביקשנו ממשרד הבינוי והשיכון כמה דיווחים, וביקשנו פרטים גם ממשרד התחבורה.

מר א. שילה: התקיימה ישיבה עם פרנסי התושבים במקום, בסוף השבוע שעבר, אוחרו הבעיות. יש שאלה של תוספת כניסה ויציאה, אחת או שתיים, ויש שאלה של מחיר. הכל מטופל. אנחנו לא רואים בעיות עקרוניות.

השר ח. לנדאו: האם זה ימצא פתרון בזמן הקרוב?

מר א. שילה: כן.

השר ג. פת: הבוקר נמסר ברדיו כאילו משרד הבינוי והשיכון יבקש היום מן הוועדה לסגור שטח ולעשות עוד כמה סידורים, דברים שאינם מדוייקים שמקורם איננו ברור לנו.

השר ג. פת: אני מבקש למסור שאין בכוונתי לבוא ולבקש מהוועדה החלטות חדשות הקשורות לקרית ארבע. אם יש נושאים הקשורים במכלול הבעיות, בענין זה אנחנו עומדים בקשר עם מערכת הבטחון ופועלים בהתאם.

אם אני אשאל, אני אודיע שמה שנמסר ברדיו היום - לא דובים ולא יער.

אשר למצב בקרית ארבע. למעלה ממחצית יחידות הדיור המצויות בקרית ארבע אינן מאוישות.

ח"כ א. כץ: מה מספרן?

השר ג. פת: בסך הכל יש 148 יחידות בקרית ארבע, בשלבי בנייה שונים שיסתיימו בשנה הנוכחית. בסך הכל יש 887 יחידות דיור. אני מצטער למסור לחברי הוועדה שרק 34 יחידות דיור נרכשו על-ידי מתיישבים בקרית ארבע. 343 יחידות מאוכלסות בשכירות, 84 יחידות דיור נמסרו למוסדות ציבור כולל תלמידי ישיבה, ושאר הדירות פנויות. אנחנו לא מתכוננים לבנות יחידות דיור נוספות בקרית ארבע בשנת 1978 ראשית משום שהמשאבים מצומצמים ואין טעם להוסיף דירות במקום שיש בו היצע גדול, זה לא טוב לישוב כשיש בו כמות כזו של דירות ריקות, הדבר יוצר הרגשה של עיר רפאים. אם תהיה התפתחות ואם תבוא אוכלוסיה נוספת, נמשיך בבנייה כי התכנון קיים.

בקרית ארבע קיימת בעיה של מרכז מסחרי. אין זה נכון שאין בכלל תנאים למסחר אבל במידה שיש הם מצומצמים. בבנייה שלב א' יש חנות אחת אשר משמשת צרכניה. בשלב ב' יש שתי חנויות שעד עכשיו לא מצאנו קונים להם אם כי מדובר על משכנתא והמחיר סביר. אבדוק את האפשרות של הגדלת המשכנתא כדי לעודד אנשים לשכור את החנויות. מצב דומה בשלב ג' של הבנייה.

לצערי הרב, לפני כשנתיים, כשמשרד השיכון דאז עמד לבנות מרכז מסחרי בקרית ארבע ביקש ועד הקריה אז לעשות זאת בכוחות עצמו.

השר ג. פת: עברו מאז שנתיים אבל הכוחות של ועד קרית ארבע כנראה לא הספיקו לבצע את הבנייה של מרכז מסחרי. גם אגודת הצרכנים אשר ביקשה להקים סופרמרקט במקום הסתלקה מן הרעיון. מכל מקום, אנחנו מתחילים השנה לבנות מרכז מסחרי אשר יספק את צרכי האוכלוסיה שבמקום. הדבר יבוצע כנראה באמצעות חברת מבני תעשיה, שאנחנו עומדים אתה במשא-ומתן.

אשר למלון בקרית ארבע. יזם ירושלמי ביקש להקים מלון במקום. אני שמח שמשרד התעשיה, המסחר והתיירות # נתן את ברכתו לכך. היזם ביקש לשנות את יעוד האחרים כדי שהמלון יהיה בקרבת/מערת המכפלה. אישרתי את הבקשה ונאלצנו לעשות שינויים תכנוניים, כי יש להניח שהציבור אשר ישתמש בשירותי המלון ירצה ללכת ברגל ולא לנסוע, דבר שלא יכול היה להיות אילו המקום של המלון היה נשאר ללא שינוי. הוריתי לאנשי המחוז שלנו לשנות את היעוד ולפעול בהתאם. מדובר על שטח גדול למלון של 125 חדרים, כי יש כוונה להפוך את המקום ל"קנטרי קלאב". אני סבור שהרעיון הזה רצוי ויש בו גורם כלכלי. אם אמנם יהיה במקום משהו דומה ל"קנטרי קלאב" ובו מכשירים לפעולות ספורט, בריכת שחיה וכו' יש אולי סיכוי שציבור מסויים יבוא לשם וישתמש במתקנים והדבר יביא ברכה לקרית ארבע. אני סבור שההתפתחות של קרית ארבע עד כה מדאיגה.

היו"ר השר א. שרון: כמה דונמים קיבל קונץ?

השר ג. פת: 64 דונמים.

היו"ר השר א. שרון: האם נחתם חוזה?

השר ג. פת: עדיין לא.

השר ג. פת: מדובר על מלון של 125 חדרים ועוד 2500 מ"ר למבנים ציבוריים אחרים.

הייתי רוצה לראות בקרית ארבע מרכז לוועידות מפלגתיות, ועידות ציבוריות ובין-לאומיות. אבל את הדבר הזה צריך לבדוק. מכל מקום, עודדתי את הענין.

אני סבור שטוב יהיה אם לקרית ארבע תבוא יוזמה פרטית, כי כל מה שיש שם היום מגן הילדים עד עמוד החשמל, הכל נעשה על-ידי המדינה.

כפי שאמרתי, עד כה ההתפתחות מדאיגה. מספר האוכלוסיה אשר נמשכת למקום קטן מאד. איננני יודע מה הגורמים לכך. מחירי הדירות מצחיקים. מדובר על דירות בשטח של 90-75 מטרים. המחירים 200-260 אלף לירות לדירה והרוכש מקבל סכום של 135 אלף לירות שמהם 100 אלף משכנתא ו-35 אלף לירות מענק. נמצא שאדם יכול לרכוש דירה בגודל של 75 מטרים בבנין בנוי מאבן ושיש בו הסקה בהשקעה של 60-70 אלף לירות. אף על פי כן, אין נהירה לקרית ארבע. זו בעיה שאני סבור שצריך לבדוק אותה במיגזרים אחרים ולא במיגזר של משרד הבינוי והשיכון.

השר ח. לנדאו: האם התנאים האלה ניתנים גם לזוגות צעירים?

השר ג. פת: לכל מי שמעונין.

היו"ר השר א. שרון: מה המצב בדבר תכנית בנה ביתך בקרית ארבע?

מה המחיר לדונם קרקע במסגרת התכנית בנה ביתך?

מה המחיר של דונם קרקע שנתנו ליזם של בית המלון ומה ההסדר אתו? הועלתה הבעיה כאילו אין משכירים דירות לרווקים, מה האמת בטענה זו?

מר כהן: יש תכנית בדבר 43 מגרשים לתכנית בנה ביתך, בגבעה סמוכה למערת המכפלה.

היו"ר השר א. שרון: מה גודל המגרש?

מר כהן: 430-490 מטרים. הוצאות הפיתוח, לאפריל 1978, כ-66 אלף לירות. מחיר הקרקע למגרש כזה - כ-29 אלף לירות. גמרנו את תכנון המגרשים. בחודש מאי יהיה מכרז וההרשמה תהיה במינהלת קרית ארבע.

מחיר הקרקע ליזם לא נקבע על ידנו אלא על-ידי המינהל אנחנו מחייבים אותו בהוצאות פיתוח, לפי טבלה.

היו"ר השר א. שרון: האם נכון לדבר על סכום של 100 אלף לירות ל-430 מטרים?

מר כהן: לא. מדובר על הוצאות פיתוח למסחר, וזו טבלה אחרת. האישור של משרד התיירות ליזם מדבר על כך שהיזם יגיש תכניות ארכיטקטוניות שייבדקו על-ידי משרד התיירות. האישור הנוכחי הוא עקרוני בלבד. הכוונה שלנו היא להרשות לו לתכנן. אם התכנון יאושר על-ידי גורמי התיירות, תוקצה לו הקרקע לבנייה.

אשר לדירות לרווקים. היה נסיון לא טוב בעניין זה, כי הוקצו דירות של שלושה חדרים לשני רווקים. השניים חתמו על החוזה ואם אחד עזב או התחתן, אי-אפשר היה להוציא את האחרם מן הדירה. לכן הקצנו למינהלת קרית ארבע את בית 304 שבו 19 יחידות ומינהלת הקריה תיתן אותן לרווקים או לאנשים אשר יעבדו במקום.

היו"ר השר א. שרון: ומה אם יהיה צורך ביותר?

מר כהן: יש עוד 400 יחידות שאפשר להקצות לרווקים, בין היתר.

השר ג. פת: דרך המינהלה.

השר ח. לנדאו: בישיבה הקודמת דובר על תכנון בנייה לעתיד. מה מתוכנן? נניח שברגע מסויים מחליטים על המשך בנייה, מה מתוכנן? מה תכנית המיתאר הקיימת, לגבי איזה היקף היא מתייחסת?

מר כהן: צריך להבחין בין סוגי שימוש משפטיים בקרקע שהיא בבעלות ערבית פרטית, היא נסגרת ובתוך השטח הסגור אסור לבנות. ערב מלחמת יום הכיפורים היתה בנייה ערבית והדבר גרם לשיבוש בתכנית המיתאר. יש שטח אשר נתפס לצרכים צבאיים. משרד השיכון בנה על השטח הזה, והדבר מותר לו.

יש תכניות מוכנות, מה שאנחנו מכנים "תכניות מגירה". אפשר להוציא מכרז לגבי השטח התפוס לעוד 500 יחידות זאת אומרת, שאין צורך לתפוס שטח נוסף ל-500 יחידות נוספות.

היו"ר השר א. שרון: האם זה כולל את הגבעה של מכון המים?

מר כהן: שם יש 70 מגרשים ל"בנה ביתך".

היו"ר השר א. שרון: אבל השטח המוחזק או התפוס עובר ממש מספר מטרים מראש הגבעה. הגבעה הזאת היא בעלת חשיבות עצומה לחיים יהודיים בעיר. זה מקום השולט על כל העיר. רק המדרון בכיוון איזור התעשיה וקרית ארבע בתוספת הבריכה בתוך השטח המוחזק.

היו"ר השר א. שרון: בביקור האחרון ראיתי סימנים של פעילות בשטח. הערבים מקפידים להכנס לכל חלקה בין הסלעים.

אני מבקש פרטים ממשרד הבטחון בקשר לסגירת שטחים.

ענין נוסף: גבעת הבריכה מקושרת על הגבעה הצפונית, גבעת החרסינה, במסדרון שרוחבו 60-100 מטרים. זאת אומרת, כשמדברים על קרית ארבע בגודלה הנוכחי - אינני מדבר על קרית ארבע גדולה - יש מספר דברים בשטח שהם קשים מאד, וציינתי שניים: 1) גבעת הבריכה; 2. חיבור וגישור בין גבעת הבריכה וגבעת החרסינה, שהן נקודות תורפה. אני יודע שמדובר על פארק בדרום מזרח מגבעת הבריכה. אם גבעת הבריכה לא תהיה מיושבת, אם היא לא תהיה איזור מיושב, אין סיכוי שמישהו יבוא לפארק הזה פרט לערבים. קשה לראות חיים עירוניים סביבים כשהקשר לפארק הוא דרך איזור התעשיה. זאת אומרת, גם במסגרת המצומצמת יש צורך לבדוק את הדברים, את נקודות התורפה שהזכרתי.

נקודת תורפה נוספת: בעוד שבאותה גבעה ליד מערת המכפלה שם מאשרים לתת למעלה מ-40 מגרשים ל"בנה ביתך", יש בעיית המחיר ועל זה צריך לקיים דיון נוסף גם מבחינת המחיר של המינהל והוצאות הפיתוח שאנחנו רוצים לגבות. הגבעה הזאת לא קשורה בגוש הראשי של קרית ארבע. שולחים 49 משפחות לגבעה מבודדת וגם זו נקודת תורפה.

אני מבקש ממערכת הבטחון פרטים בדבר הנושא והאפשרויות של סגירה ותפיסה של שטחים לשם הרחבת שטחה של הקריה בעתיד. אינני מאמין שפתרון הבעיה הוא הפקעה של מגרש כזה או אחר. לפי דעתי, פיתוחה של קרית ארבע צריך לראותו מזרחה יותר, בכיוון צפון-מזרח מן המקום הנוכחי. אלה שטחים שלפי מיטב הכרתי אינם בנויים וחשוב מאד לסגור שם שטח בהנחה שבסופו של דבר קרית ארבע תהיה עיר של 50 אלף נפש ולא 2000 נפש. השאלה מה המצב מבחינת תפיסת שטחים.

היו"ר השר א. שרון: אשר לנושא של תפיסת שטחים: זה נושא אשר שייך לממשלה, בהתאם להחלטה של הממשלה. לכן אני מציע שהדיון בשאלה זו יהיה בממשלה ולא בוועדה. הוועדה איננה מוסמכת להחליט על תפיסת שטחים או על הפקעת שטחים, מה גם שהבעיה עלולה להיות נחלת הכלל ומוטב שלא נוסיף שמן למדורה.

אם יש תכנון לתפיסת שטחים, אביע את דעתי בנושא זה בממשלה. כאמור, אני סבור שנושא זה צריך להיות נדון בממשלה ולא בוועדה.

היו"ר השר א. שרון: הנושא מוחלט בממשלה ויש החלטות מן ~~####~~ העבר אבל הייתי רוצה לדעת אם יש מחשבות בענין זה.

אל"מ שגב: (מציג מפה).

אם משרד הבינוי ירצה לבנות ויהיה תכנון, נוציא צו סגירה. מאחר ובשלב זה לא בונים בחלק הצפוני, אין צו סגירה לחלק הצפונה. אין בקשה לסגור שטח אי אין תכנית לביצוע. יש איסור בנייה רק בשטח הסגור. במקום שיש אדמות פרטיות, כל אחד יכול לבנות. אם תהיה דרישה קונקרטית, לתפוס ולסגור - כפי שיהיה מסוכם. כרגע אין דרישה לסגור עוד שטחים.

היו"ר השר א. שרון: אין תכנית אב לקרית ארבע אשר מדברת על המשך בנייה מזרחה מהשטח הנוכחי.

אל"מ שגב: אין החלטה לתפוס או לסגור ולא עבדנו על כך.

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה לומר בנושא זה. אפשרויות הפיתוח של קרית ארבע או, אם להחייחס לנושא של "ירושלים רבתי לראייה ארוכת טווח, ברדיוס של 20-30 ק"מ, אשר כולל גם את קרית ארבע, אפשרויות הפיתוח היחידות הן מזרחה.

היו"ר השר א. שרון: אינני רואה אפשרויות של דברים משמעותיים בשכונה הקיימת היום או הסתננות בתוך ובין הבתים הערביים שבשטח.

אני עומד להעלות את הנושא הזה בממשלה. אני מניח שבעקבות זה, אם תתקבל החלטה שצריך לשמור רזרבה, תועבר פנייה למערכת הבטחון.

מר א. תבין: אם יהיו יהודים תושבי חוץ אשר ירצו להקים דירות או בתים במסגרת התכנית "בנה ביתך", לשימוש חלקי או זמני, האם יוכלו לעשות זאת?

השר ג. פת: בדרך כלל כן, אבל אנחנו מעדיפים שלא. ברובע היהודי, למשל, לא מוכרים דירות לסוף שבוע. העדיפות ניתנת לאנשים שיחיו במקום. מכל מקום, השאלה היפוטטית מאד, כי לא באים מן החוץ כדי לרכוש קרקעות מעבר לקו הירוק.

מר א. תבין: אבל אם יהיו יהודים, אם יהיו כאלה, האם יוכלו?

השר ג. פת: אם יהודי יבוא לרכוש אחד מ-43 המגרשים - לא נגרש אותו, אם הוא ירצה לבנות קוטג'ים לתקופת הקיץ - לא ניתן לו.

(להשומת לב, מר כהן דיבר על 43 מגרשים ואילו היו"ר, השר שרון, דיבר על 49 מגרשים).

היו"ר השר א. שרון: הבעיה בקרית ארבע היא שלא נגשו אל העיר הזאת באותה גישה כמו אל ערים אחרות. אותו מצב היה עלול להיות בערד או בדימונה אם לא היו משקיעים בהם.

קשה מאד לפתח ישוב בסדר גודל גדול במקום כזה, שיהיה בנוי על כך שאנשים נוסעים לירושלים למציאת פרנסה, הלוך וחזור. איננני מדבר ברגע זה על בעיות הבטחון וכו'..

כדי שתהיה תנופה לקרית ארבע, הפניתי בקשה לוועדה לערי פיתוח להפוך את האיזור לסוג א'א', אבל עדיין לא קיבלנו תשובה.

אני מתכוון להעלות את הנושא של קרית ארבע וחברון בישיבה של הממשלה. אם לא תהיה החלטה רצינית בדבר התייחסות למקום הזה לא כאל מטרד שקיים אלא כאל מקום שצריך לפתח אותו כחלק מירושלים רבתי במסגרת של תכנית רחבת מידות, יהיה קשה להוציא את קרית ארבע ממצבה הנוכחי. חיים במקום אנשים שלהם מוטיבציה לאומית ולצערי אנשים כאלה אינם רבים. אנשים יבואו לקרית ארבע כשיחנו למקום זה לפחות אותם תנאים כמו במקומות אחרים וזה עדיין לא נעשה. שמענו בשבוע שעבר סקירה של ראש המינהל.

כפי שאמרתי, בדעתי להעלות את הנושא בממשלה והיא תקבל החלטה. בינתיים ניסינו לראות איפה אנחנו עומדים ולפתו בעיות בתחום שלנו.

מר בן-מאיר: ההרגשה היא שהממשלה מהססת בהחלטה שלה.

היו"ר השר א. שרון: אני אביא את הנושא לממשלה כנושא מרכזי.

דיווח של אנשי משרד החינוך והתרבות

מר בן-ציון: בקרית ארבע יש 500 ילדים עד גיל 14, במסגרות חינוך שונות החל ממעונות יום עד כיתה ח'.

מספרם של מוסדות החינוך: גני ילדים - 14 בשלבים בנייה שונים, איתור ל-2 כיתות גן נוספות. נמסרו לתכנון 6 כיתות גן נוספות.

אשר לבתי-ספר יסודיים: מופעל בית-ספר ממלכתי דתי של 12 כיתות. בית ספר ממלכתי בכיתות מקובצות - 23 תלמידים. לתכנון נמסר בית-ספר יסודי נוסף של 12 כיתות. בית-ספר חדש של 18 כיתות יפעל משנת תשל"ט.

הבעיה העיקרית שהעלו אנשי קרית ארבע - בנייתם של מוסדות פנימייתיים בקריה.

מר בן-ציון: משרד החינוך רץ בעקבות משרד הבינוי כלומר, הוא לא מתייחס לסדר הגודל שבמקום אלא בהתאם לדירו הנבנות במקום. כפי שאמרתי, הוא רץ ואיננו מתייחס למספר האוכלוסיה.

אנשי קרית ארבע ביקשו מוסדות פנימייתיים.

בשבועות הקרובים יימסר לתכנון בית-ספר מקיף על-יסודי.

יש כוונה להקים שלושה מוסדות פנימייתיים: אחד טכנולוגי, השני - ישיבה תיכונית, והשלישי - אולפנא לבנות. ההיקף המתוכנן 300 תלמידים כאשר החלק הארי מיועד לילדי חוץ.

היו"ר השר א. שרון: מתי זה יהיה?

מר בן-ציון: זה בתכנון. בית-הספר המקיף - לקראת תש"ם.

היו"ר השר א. שרון: השר לנדאו העלה בישיבה הקודמת פנייה לגופים שונים להקים מוסדות עם פנימיה.

מר בן-ציון: היזמים הם או רשות מקומית או מוסדות מרכזיים. משרד החינוך יתן נותן תמיכה לכך.

השר מ. נסים: בישיבה הקודמת דיברתי על התניה. בישיבה הקודמת צויין שיש פניות מצד גופים וארגונים שונים לתמיכה מצד הממשלה להקים מוסדות כאלה או אחרים שאינם קשורים למקום מסויים דווקא. הועלתה הצעה שכל אחד משלושת המשרדים המטפלים בהקמת מוסדות, משרד החינוך והתרבות, משרד הדתות ומשרד העבודה והרווחה, יתנו את התמיכה בהקמת המוסדות אם הם יוקמו בחברון.

השר ג. פת: עשינו את זה לגבי ישיבות.

השר ח. לנדאו: האם יש מוסדות פנימייתיים שמשרד החינוך מקים ומחייב?

מר בן-ציון: הבנייה של פנימיות היא על-ידי תורמים. משרד החינוך איננו בונה פנימיות. הוא מחזיק את הילדים הזקוקים לכך. הוא מחזיק ילדים מחוננים שלהם בעיות סוציאליות.

היו"ר השר א. שרון: צריך לדחוף את הענין הזה בכל התחומים ובכל הכיוונים.

הת/44 דיוח של שר הבינוי והשיכון - החשת עבודות בישובים שאושרו על-ידי הממשלה

שר הבינוי והשיכון: בחרס אנחנו בשלבי בנייה של 120 יחידות דיור. עמדנו בפני דילמה אם להענות לבקשה של הקהק"ל ולאפשר להם להכשיר את כל הקרקע עבור 120 יחידות משום שיש בעיה של פיצוצים. לכן נעלה עם יחידות מוכנות כשכל השטח יהיה מוכשר, כנראה בראשית יוני. אם נעלה בשלבים, הפיצוצים מסכנים את הבתים. בסוף יוני כנראה נתחיל לעבוד - אני לא בטוח במה שנוגע לתקציב - בינתיים יש משמרות של הגרעין בשני קאראוונים. הדבר ידוע לגרעין. הם קיבלו את הפתרון. אם כן, חרס היא בהתפתחות.

בגבעון יש 50 יחידות. אם יהיה תקציב נוסף - נעמיד יחידות נוספות בגבעון.

היו"ר השר א. שרון: בישיבה הקודמת קיבלנו שורה של החלטות על תוספות במקומות שונים. יש לנו רצון להשלים את הגרעינים. קיבלנו החלטה להעלות את מספר המשפחות הגרות בקרני שומרון, מ-40 ל-150. הייתי בגבעון ובחרס ושוחחתי עם אנשים. בחרס אין סיבה להסתפק במספר הקיים של 120 משפחות כשיש אפשרות ל-200 משפחות. לכן צריך להגדיל את המספר - אינני מדבר על הצד הכספי - ולהוסיף 80 משפחות ואז תהיינה במקום 200 משפחות וזו תהיה קהילה שתוכל להחזיק מעמד.

בגבעון יש תשתית לבנייה זאת אומרת, יש משטחי ואפשרות לתוספת. דיברנו על תוספת של 60 יחידות דיור בגבעון אם כי לדעתי, מבחינת כמות האנשים שיכולים לחיות שם אין מניעה שנבנה 120. מדובר על בנייה זמנית. אינני רואה אפשרות להתחיל באיזור בבנייה של קבע. מכל מקום, צריך להוסיף לחיזוק הישובים.

אנחנו רואים צורך להוסיף בחרס 80 ~~משפחות~~ יחידות דיור.

מר א. בראון: בגבעון - 120 על ה-150 שיש דהיינו, תוספת של 120.

היו"ר השר א. שרון: למחציתם יש משטחי בטון. אפשר להגדיל את הקהילה הזאת שתמנה 170 משפחות ויש לה יכולת עמידה סובה יותר.

- - - אני מציע שנשתמש בשמות עבריים כגון: חמנת חרס ולא חארס.

האם יש התלטה של תפיסה ביחס לגבעון?

היו"ר השר א. שרון: זה יובא לממשלה.

מר א. בראון: החשיבות של הענין שהעלינו בישיבה הקודמת היא, שלקראת שנת הלימודים הבאה אפשר יהיה להכניס את המשפחות. מדובר בשלושה מקומות: קרני שומרון, חארס וגבעון. אלה שלושת המקומות שבהם צריך להוסיף על מה שיש.

השר ג. פת: אני מקבל את הסיכום של היושב-ראש.
אני מבקש שלא תהיה החלטה בדבר מספרים אלא שהדבר ייבדק על ידנו. אני מוכן להכין לישיבה הבאה פירוט כמה יחידות ניתן להוסיף בכמה זמן.

היו"ר השר א. שרון: זה מקובל עלי.
אני מבקש לסכם כהחלטה: משרד הבינוי והשיכון יבדוק ויגיש המלצותיו באשר לתוספת של יחידות דיור בחארס ובגבעון במגמה להגיע בחארס ל-200 משפחות.

השר ג. פת: אני מציע לא לנקוב במספרים. נדבר על מגמה להקים שם ישוב שיוכל להיות ישוב תוסס.

היו"ר השר א. שרון: זו החלטה פנימית. המגמה שלנו לראות אם ניתן להגיע להקמה של 200 יחידות. אם תהיה מסקנה לגבי יותר - יהיה יותר.

השר ג. פת: אני חוזר ומציע שלא ננקוב במספרים. אנחנו מדברים על הגדלה.

היו"ר השר א. שרון: בישיבה הקודמת קבענו רשימה לגבי כל מקום. סיכמנו על תוספת של 100 יחידות בקרני שומרון. אני מוכן לדבר על מגמה של הגדלה לכ-200 יחידות בחארס ו-170 יחידות בגבעון.

השר מ. נסים: במקום על הגדלה נדבר על הקמה.

ח"כ א. כץ: מה בדבר השירותים הקהילתיים?

מר בן-מאיר: אני מבקש להעלות את ענין הגולן ואת הנושא של גוש עציון. את ענין הגולן העלית## בפעם הקודמת. התקציב המוצע השנה הוא תקציב של החנקה. אני יודע שיש בעיה תקציבית. יחד עם זאת, הממשלה מקדישה לבינוי מאות מיליונים לירות אבל כשמדובר על הגולן, על ישובים רחוקים ועל אנשים הנאחזים בקרקע על הגבול, על הגבול הקשה - כאן מסתתמים המעיינות. השנה הוקצב סכום של 2.5 מיליון לירות לשני ישובים.

היו"ר השראא. שרון: אנחנו עומדים לקיים פגישה בהקדם בהשתתפות שר האוצר, מר דולצ'ין ואנכי כדי לדון שוב על כל הנושא בדבר סכומי הכסף שצריכים לעמוד להקמת ישוב. המחשבה שאפשר להתחיל להקים תשתית בסכום של 2.5 מיליון ל"י, זה בלתי אפשרי. הנושא יועלה וצריכה להיות החלטה יסודית. לנסות לטעון שכספים## אשר משקיעים כיום במקומות אחרים נלקחים מן הנושא הזה, זה דבר שצריך לשנות.

תקציב ההתיישבות ירד מ-14 ל-8% וזו בעיה קשה.

מר בן-מאיר: היתה כוונה, לקראת הדיון בתקציב של הגולן, שהחלק העיקרי יוקדש לישובים החדשים אבל קרה ההיפך, שהכסף ניתן ברובו לישובים שקמו אחרי מלחמת ששת הימים והם יותר מבוססים. חלק גדול מן הכספים, מתוך 100 מיליון לירות, הם כספים שהסוכנות, בדרך זו או אחרת, התחייבה. הכסף עומד להיות מוצא. זאת אומרת, שאם לא תהיה החלטה שחלק מן התקציב ישאר עד לדיון שהיושב-ראש מדבר עליו, יתכן שלא יהיה על מה לדון. אם 60% מן התקציב יוצאו על התחייבויות - אי-אפשר יהיה לעשות שינויים. אם יהיה דיון - מצויין. נבקש ממחלקת ההתיישבות לא להוציא אלא עד 25% מן התקציב.

האם היה דיון בקשר לתוספת ישובים בגולן?

היו"ר השר א. שרון: לא.

מר רביד: על הנושא של התקציב לגולן צריך להיות דיון.

מר בן-מאיר: רציתי להזכיר גם את הענין של עיבוי גוש עציון.

הת/45. היו"ר השר א. שרון: הבעיות הועלו. שמענו על המצבהכספי הקשה. יהיה דיון. הדיון הוא כללי ולא רק לגבי רמת הגולן אלא לגבי כל ישוב חדש, הסכום של 2.5 מיליון לירות לתשתית הוא זעום ואי-אפשר לעשות בו כמעט דבר.

מה עם בעיית המקלטים?

השר ג. פת: זה בסדר.

מר בן-מאיר: הוחלט שבישובים חדשים בגולן בונים מקלט אחד לארבעה-ששה בתים במקום שמקלטים יהיו צמודים לבתים. ראוי לציין שבעקבות האירועים בלבנון נהרגו אנשים בשעה שרצו למקלטים. אגב, זו החלטה אשר נתמכה על-ידי רב-אלוף גור.

ההחלטה הזאת מדאיגה את האנשים בישובים. מדובר במשפחות מטופלות בילדים. אם תהיה, חלילה, מלחמת התשה, פירוש הדבר לרוץ עם הילדים למרחק של עשרות מטרים כדי להגיע למקלט. ההחלטה איננה מוצדקת.

מר מרגלית: האוצר קבע בזמנו שיהיו מקלטים ביתיים. אחר-כך הגיעו אנשי הצבא למסקנה שאין צורך במקלט בייתי אלא ניתן להסתפק במקלטים ציבוריים יותר. יש הגבלה בדבר מרחק של 50 מטרים ואילו אנחנו דואגים לכך שהמרחק לא יהיה גדול מ-30 מטרים. יהיה מקלט אחד לשנים-שלושה בתים. בפגישה האחרונה שהיתה לפני ארבעה ימים נאמר שהסיכום הוא זה.

מר טמיר: תהיינה תעלות קשר . מכל מקום, נעביר את הדברים שנאמרו כאן. בשלב זה זו החלטה של הצבא.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש שהנושא ייבחן. זה שייך לתחום מקצועי יחד עם זאת צריך לזכור שברמת הגולן יש חודשים שתעלות הקשר מלאות מים.

מר טמיר: בהחלטה זו תמך גם הרמטכ"ל הנוכחי, שהיה אלוף הפיקוד.

השר ג.פת: נעכב כל פעולה עד שהדבר ייבדק על-ידי צה"ל.

היו"ר השר א. שרון: מה ההודעה שתפורסם: הוועדה לעניני התיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, אישרה בישיבתה היום את דבר הקמתם, עוד השנה, של 14 ישובים באיזור שגב ובאיזור צלמון בגליל, ובערבה וברמת הנגב בדרום. כמו כן דנה הוועדה בדבר סידורי התחבורה הציבורית לישובים שהוקמו ברמת הגולן, ביהודה, שומרון, עזה וחבל רפיח. הוועדה שמעה פרטים בדבר מצבם הכספי הקשה של הישובים ברמת הגולן.

הת/43 בניה בישובים חדשים

מ ח ל י ט י ם , בהמשך להחלטה מס. 549 (הת/37) של הממשלה מיום ב' בניסן תשל"ח (9.4.78) להטיל על משרד הבינוי והשיכון לבדוק ולהגיש המלצות לועדה להתישבות במגמה להרחיב את הבניה בחרס לכ- 200 יחידות דיור, בגבעון לכ-170 יחידות דיור ובקרני שומרון לכ-140 יחידות דיור".

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

ש מ ו ר

הת/41 הקמת ישובים חדשים

המנהל הכללי של ההסתדרות הציונית העולמית פותח.

כדיון משתתפים: השרים ח. לנדאו, א. שרון וה"ה ש. רביד וא. כץ.

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר הקמתם של 14 ישובים חדשים השנה, לפי הפירוט כדלקמן:-

1) בגוש תפן - 2 מושבים (טרם נתנו להם שמות)
2 קיבוצים (תובל, כישור)

2) בגוש צלמון - 2 מושבים (קדרים, טפחות)

3) בגוש שגב - 5 ישובים (קורנית, רקפת, עצמון - מושב, עצמון - מושבה, משמדת)

4) באזור רמת נגב - 1 קבוץ (רתמים)

5) באזור סדום - 1 מושב (נאות ככר ב')

6) באזור הערבה - 1 קבוץ (יהל ב')

ב. ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

הת/42 ביצוע החלטות הממשלה מס. 444(הת/32) מיום ג' באדר ב' תשל"ח (12.3.78), 548(הת/36), 550(הת/38) ו- 551(הת/39) מיום ב' בניסן תשל"ח (9.4.78)

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, מ. נסים, ח. לנדאו, ג. פת וה"ה א. שילו, י. שפירא, א. בראון, ע. לוינסקי, ש. כהן, מ. בן-מאיר, א. תבין, אל"מ א. שגב.

מ ח ל י ט י ם , מכח החלטה מס. 550(הת/38) של הממשלה מיום כ' בניסן תשל"ח (9.4.78) ומתוך הדגשת החשיבות הרבה לקיום תחבורה צבורית סדירה לישובים הקיימים והמוקמים מעבר לקו הירוק:-

א. הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית רושמת לפניה את הדין וחשבון של המנהל הכללי של משרד התחבורה בדבר התחבורה הצבורית לישובים החדשים ביהודה, שומרון, רמת הגולן, חבל רפיח ורצועת עזה, ומטילה על משרד התחבורה לסכם בהקדם עם מפעילי התחבורה הצבורית את הנושא, על מנת להבטיח תחבורה צבורית סדירה לישובים היהודיים - שם.

./הסיכום

ב. הסיכום הנ"ל לא יבוא במקום שירותים תחבורתיים פנימיים של הישובים לשם מתן שירותים קהילתיים - כמקובל בעניין זה בישובים ובמועצות אחרים בארץ.

ג. בהמשך להחלטה מס. 548(הת/36) של הממשלה מיום כ' בניסן תשל"ח (9.4.78), רושמת לפניה הועדה להתיישבות:-

1) הודעתו של המנהל הכללי של משרד התחבורה בדבר מציאת פתרון לבעיות התחבורה הצבורית של קרית ארבע;

2) הודעותיו של שר הבינוי והשיכון בעניין התפתחותה של קרית ארבע, כדלקמן:-

א) משרד הבינוי והשיכון מתחיל השנה לבנות מרכז מסחרי אשר יטפק את צרכי האוכלוסיה במקום;

ב) כחודש מאי השנה, יצא מכרז, ותחילת הרשמה במינהלת קרית ארבע לתכנית "בנה ביתך", לה הוקצו בקרית ארבע - בשלב זה - 43 מגרשים;

ג) משרד הבינוי והשיכון הקצה למינהל קרית ארבע בית ובו 19 יחידות דיור לשם השכרה לרווקים או לאחרים שיעבדו במקום;

3) ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

4) הודעת נציג משרד החינוך והתרבות כי לקראת שנת הלימודים תש"מ - למסר בשבועות הקרובים לתכנון, בית ספר מקיף על-יסודי, וכי ישנה כוונה להקים בקרית ארבע את המוסדות הפנימיתיים הבאים:-

א) מוסד טכנולוגי

ב) ישיבה תיכונית

ג) אולפנא לבנות.

הת/43 בניה בישובים חדשים

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים ג. פת, א. שרון, מ. נסים וה"ה אל"מ א. שגב, וא. בראון.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

./תקציב

ש מ ו ר

ה/44 תקציב ההתיישבות החדשה

מר י. שפירא פותח.

מ ח ל י ט י ם , הועדה להתיישבות רושמת לפניה את הודעתו של יו"ר הועדה, בדבר קיום פגישה קרובה ביניו לבין שר האוצר ויו"ר ההנהלה הציונית העולמית לשם דיון עקרוני בתקציב ההתיישבות.

ה/45 מקלטים לישובים ברמת הגולן

מר י. שפירא פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון, אלוף א. טמיר וה"ה י. מרגלית וי. שפירא.

מ ח ל י ט י ם , להטיל על הגורמים הנוגעים בדבר לבחון מחדש את ענין המקלטים הביתיים והמקלטים הצבוריים בישובי רמת הגולן ולחביא את מסקנותיהם לועדה להתיישבות.

ה י ש י ב ה נ ע י ל ת

מזכירות הממשלה

שמור

פרוטוקול
ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
כ"ה באדר ב' תשל"ח - 3.4.78

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ז. המר, ח. לנדאו, מ. נסים, מ. עמית.

נציגי ההסתדרות הציונית : א. אביחי, י. אריאור, ע. לוינסקי, מ. ריבלין, ט. פרידמן, י. שפירא, א. תבין.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, מ. דיין (בחו"ל), י. הורביץ, ע. ויצמן, ג. פת (בחו"ל).

נציגי ההסתדרות הציונית : א. כץ, א. שנקר.

ש. אבני	-	המנהל הכללי, משרד הבינוי והשיכון
א. בראון	-	משרד החקלאות
ע. גדור	-	משרד הבטחון
מ. בן-מאיר	-	משרד החקלאות
מ. מייבסקי	-	קרית ארבע
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
ש. רביד	-	החטיבה להתישבות
מ. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל
אל"מ א. שגב	-	צבא-הגנה-לישראל
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : הת/35 ברכות לחברי הועדה להתישבות החדשים, נציגי ההסתדרות הציונית העולמית

הת/36 התפתחותה של קרית ארבע

הת/37 תוספת משפחות להתישבות

הת/38 תחבורה ציבורית לישובים החדשים ביהודה, שומרון ורמת הגולן

הת/39 רכישת מיניבוסים על-ידי ישובים חדשים

הת/40 בית-אל

./ברכות

בפרוטוקול זה 33 דפים.

רשמה: רחל קרצ'לונק.

הת/35 ברכות לחברי הועדה להתישבות החדשים, נציגי ההסתדרות הציונית העולמית

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: צהריים טובים,

אני פותח בזה את ישיבת הועדה לענייני התישבות המשותפת למשלה ולהסתדרות הציונית.

בפתח הישיבה, ברצוני לברך את החברים החדשים מטעם ההסתדרות הציונית - הייתי רוצה לאחל לכולנו - שתהיה לועדה עבודה פוריה!

אנחנו נדון היום במספר נושאים. הסעיף הראשון: התפתחותה של קרית ארבע.

אחר כך נשמע דו"ח על פגישה שהתקיימה בין מנכ"ל משרד החקלאות לבין יוסי מרגלית, ראש המנהל לבנייה כפרית במשרד הבינוי והשיכון.

אורי בראון ושמעון רביד, מנכ"ל המחלקה להתישבות, ידווחו לנו בנושא של הכפלת מספר המבנים בישובים הקיימים ביהודה ושומרון.

הנושא הבא, שנקוה שנספיק להגיע אליו - התקדמות התחבורה לישובים בשומרון, גם ביהודה, בעיקר בשומרון, דבר שמחייב מתן סובסידיה לאגד.

עוד בעיה הקשורה לנושא התחבורה - בעיית המיניבוסים בישובים.

בעיה אחרונה - הייתי רוצה שיוצג, בפני חברי הועדה, סיכום ע"י ועדה שמונתה בזמנו, ע"י ועדת שרים לבטחון, איך לבנות את הישוב בבית אל.

הוקמה ועדה שהיו"ר שלה היה עוד בראון, אנשי משרד הבינוי והשיכון, עוזי גדור ממשרד הבטחון, ויוצג פה מה היה הסיכום בועדה.

אלה בעצם הנושאים שקבעתי לפגישה היום.

התפתחותה של קרית ארבע

משה מייבסקי: ברשות היו"ר, חברי ועדה נכבדים, אני שמח להציג בפניכם את קרית ארבע, כאשר אנחנו נמצאים בערב חג העשור לקריה.

אנסה בקצרה ובתמצית להציג את היש, ולאחר מכן, כיצד להרחיב את הישוב.

קרית ארבע עברה שלבים - מישיבת השלב הראשון של שלוש שנים, כאשר המתישבים שוכנו במבני המימשל הצבאי עד לשנת 71. בשנת 71 נכנסו המשפחות הראשונות לדירות שנבנו ע"י ממשלת-ישראל, 250 הדירות הראשונות. לאחר מכן, במשך השנים, נוספו עוד יחידות דיור, בס"ה, מספר של 877 יחידות דיור, שמהן, היום מאוכלסות ע"י משפחות, 400 יחידות דיור, השאר 150 , מוכנים לכניסה מיידית. אחרים, בתהליכי גמר, בנייה ופיתוח.

הישוב מונה 355 משפחות שהן כ-1700 נפש, ומתקיים בעיקרו, 2/3 תעסוקה מקומית, במפעלים של בתי-מלאכה, שרותים , שהם בעיקר בתחום של החינוך, המינהל והבטחון באיזור. 100 מפרנסים מתושבי קרית ארבע, עובדים בירושלים, נוסעים יום יום לעבודה.

הקריה התפתחה באופן אנומלי, כאשר מצד אחד, יחידות הדיור, לא לווו במערכות מקבילות של תעסוקה, שרותים ומרפאות. אנחנו עד היום נעזרים בשרותי משחר. אנחנו צריכים להעזר, חלק קטן, בשרותי המסחר של חברון, חלק יותר גדול,ירושלים. נעזרים בשרותי תחבורה ציבורית שאינה עונה לדרישות לחיי היומיום שלו, בקשר עם העיר הגדולה יותר.

אנחנו לא יכולים לפתח את מערכת הקליטה בגלל הסיבות שהזכרתי - תעסוקה ושרותים (אבני: איזה שרותים לא טובים?)

מרפאה שאינה מרפאה, שרותי בריאות שאין במקום, ובעיקר שרותי המסחר.(א. שרון: בכל קרית ארבע אין מרכז מסחרי. יש חנות אחת ויחידה. זה ממש דבר שלא יאומן).

החיים הפנימיים בתוך הישוב מעוגנים, בגלל הרכב האוכלוסיה, המעוגנים למעלה מהממוצע בישובים קיימים, יש לנו חיי

תרבות מפותחים, מערכת החינוך מעולה, עם מקום לשיפורים, אבל בסך הכל החיים לאלה הנמצאים בקריה, הם באיכות חיים גבוהה.

עברנו משברים, גם מבחינות של בעיות פוליטיות-ציבוריות, אני לא רוצה לגעת בהם, רק לאזכר, המצוקה הבטחונית והסביבתית, לא פעם גרמה לתדמית לא נכונה בכלי התקשורת, מהי קרית ארבע.

כל מה שנעשה, נעשה למרות חוסר התנאים המינימליים בישובים אחרים, ואני אומר זאת לא מתוך קנאה, אבל אני רוצה להזכיר את הישובים החדשים שממשלת-ישראל הקימה בשנים אחרונות. אולי רק לשם השואה, ניקח את ימית, קצרין, מעלה אפרים, מעלה אדומים. כל הישובים האלה, די כדי לקרוא ולדעת, שבהם אין ליקויים כפי שנעשו אצלנו, ואני חושב, שבפורום המכובד הזה, אינני צריך לעמוד על הסיבות. הסיבות ידועות לכל מי שמכיר את החיים הפוליטיים. אם היתה אפשרות להקים את כל התשתית בקצרין, עוד לפני שיש שם משתכנים, ואנחנו משתכלים על זה ועיניינו כמהות. אנחנו מצפים לכך, שנקבל, לפחות, אותו המינימום ההכרחי לקיום של ישוב עירוני, ובהחלט חשוב לעם-ישראל, למדינת-ישראל, ובודאי ובודאי שאנחנו ממלאים שליחות שצריך לשייע לנו בה.

ישנה עוד נקודה ציבורית חשובה. אנחנו עדיין נבוכים מחופר ההחלטה הבסיסית, לקראת מה הולכת קרית ארבע? - הבתים שנבנו, נבנו בחלקים ובשלבים. העתיד שלנו לא ברור, לגבי אלה שרוצים ביוזמה עצמית, לבוא ולהשקיע, לבוא ולפתח. לפני תקופה לא ארוכה היתה שאלה, לא שאלה מדינית, אבל היתה שאלה בחלל האויר: מה יהיה עם קרית ארבע, עם ישובים אחרים? אני בטוח שהשאלה לא קיימת יותר, אבל עדיין העתיד לא ברור לנו, אין תכנון כולל לקראת מה הקריה צועדת, ובאיזה שלבי ביצוע זה יעשה? מדי פעם עונים לנו, על השאלה שנשאלת: מדוע לא מקציבים כסף ומדוע לא בונים את יחידות הדיור הריקות בקרית ארבע - אין כסף. אין זו תשובה כאשר הממשלה צריכה להיות זו המעונינת בפיתוח עיר גדולה בחברון, וכאשר אין התנאים המינימליים לאותם אנשים שצריכים לבוא לגור.

אין פה בחיק חומר רב לעיון, אבל מתומצת. נראה לנו, שתשובה חיובית על הנקודות שהועלו, הן יוכלו לסייע להפיכתה של קרית ארבע למינוס שכונה קטנה בירושלים, לעיר גדולה ביהודה.

אני כאן אתן דוגמא לענין של תענון. יש וארייאציות שונות לתכנון, כולל של קרית ארבע. התכנון המפורט היחידי של אותה שכונה שנבנתה עד כה, ועוד שכונה שנקראת שכונת הגיעבר, בדרך בינינו לבין מערת המכפלה. כל שאר השטח אינו מתוכנן אפילו תכנון ראשוני. השטח אנחנו חפוס, אלא סגור ברובו הגדול(עמית: מה זה חפוס ומה זה סגור?)

השטח הסגור, הוא שטח שנסגר ע"י מערכת הבטחון.

השטח החפוס, זה שטח שמיועד למטרות אחרות. (סגור, אתה לא בונה. ברגע שאתה צריך לבנות, משלם פיצויים).

כתוצאה מזה, היתה בעיה, במשך השנים הראשונות, עד לפני כשנתיים, של בנייה ערבית, למרות האיסור, בתוך השטח שמיועד לקרית ארבע. יותר מזה, הבנייה הערבית צפופה ומואצת, וזה גורם לסגירת האופציות לקרית ארבע. אלה דברים המעידים על כושר ביצוע של השכנים. הם עדיין לא הצליחו לסגור אותנו מצד מערב ודרום.

לכן אנחנו מבקשים, לאשר באותן מידי, את ההצעה שישנה במשרד הבטחון, לסגירת שטח נוסף, שיאפשר את העתיד של תכנון עיר ושימנע את הסגירה של הערבים בכיוון מזרח וצפון. כל עוד השטח אינו נסגר, רשאים הערבים לבצע שם בנייה, והם עושים זאת טוב ומהר.

על כל פנים, השטח הקיים היום, אין לנו אפשרות של התפתחות מעבר למה שקיים במספרים קטנים מאד. השטח הסגור כרגע, והכנת תוכניות פיתוח, יאפשרו דחיפה מהירה של יוזמה ממשלתית ופרטית לבנייה של מגורים ותעסוקה.

בנושא התעסוקה, כל מה שהוקם, אלה בתי מלאכה קטנים, פרט לשלוחה א של מנועי בית-שמש עבור 100 עובדים. ונמצאים פה היום, עשרות עובדים, בגלל בעיות של חוסר תעסוקה מספקת לתעשיה האוירית. הייתי מבקש, את הנושא זה לדחוף. אותו הדבר לגבי עידוד היוזמה הפרטית. הממשלה הזו דוגלת, ואני בהחלט מסכים, שיש לפתח יותר את היוזמה הפרטית במקום מאמצעים ממלכתיים.

למרות נסיוננו, לשכנע את הממשלה, לסווג את קרית ארבע כאזור א' פלוס לחמש שנים ראשונות, לא הצלחנו בדבר, ואנחנו, משום מה, בקרסריון של ישוב מבוסס. ההגדרה של איזור סיווג מתבטאת ברצון של הממשלה להעדיף ישוב זה על פני רעהו לפיתוח. לכן חשוב לנו הדבר. עד כה לא הצלחנו בזה. למרות פניותינו, קבלנו שלוש תשובות שליליות. מי שמעונין לראות עיר ביהודה, חייב לתת לנו אותם הקרסריונים של אזור א' פלוס.

יש אפשרות לקדם את קרית ארבע, ע"י כך שהממשלה תפנה לשם מוסדות חינוך ארציים, מוסדות רפואה ארציים שיכולים לשרת את האיזור. אין שום סיבה, להקים מוסדות במרכזי הארץ. אלה דברים שרק הממשלה יכולה לתקוף את פיתוח התעשוקה בקרית ארבע.

המרכז המסחרי, הגדיר זאת כבוד היו"ר, חוסר המרכז מפריע לחיי היום יום. היה ראוי לתת כבוד לאותן עקרות הבית שמוכנות להסתדר במצב הקיים. מי שמבקר ורואה את הקרית על מאות עקרות הבית, מבין, שזה חייב היה להעשות אתמול. אם זה לא נעשה אתמול, זה חייב להעשות מחר בבקר.

אני מנסה בכל מיני דרכים לפתוח את בעית המסחר, ולא מצליח. זו מצוקה שחייבת להפתר מיידית. לא יכולה להיות פה תשובה של חוסר תקציב. צריך להעשות תכנון מחודש, וכל מיני דברים שיכולים וצריכים לתת את הפתרון. אם היום אנחנו סובלים, על אחת כמה וכמה מפריע לנו הדבר לקליטת משפחות חדשות.

אותו הדבר לגבי התוכנית "בנה ביתך". אנחנו לא מצליחים ללדת את התוכנית שנקראת "בנה ביתך" (א. שרון: מאיזה בחינה?) בצינורות ההיררכיים, באיזה מקום זה נעצר מחדש. דבר ששנים דובר עליו. מזה שנה ולמעלה שזה אושר, ואנחנו לא מצליחים להביא למימוש הפרושפקט מסיבות קטנוניות. מה שכן הייתי מנשה ומבקש בפני הפורום - שאם יהיו אנשים, ואני בטוח שיהיו אנשים, שיהיו מוכנים להשקיע את כספם, יצטרכו להשקיע 90אלף ל"י, לפני שיתחילו לבנות את המטר הראשון, משום שעלות הפיתוח במקום הוא היקר ביותר וגם מחיר הקרקע. איננני מבין, מדוע מגרש בימית עולה 40 אלף ל"י ואצלנו 90 אלף ל"י. הובטח לי ע"י שר השיכון והבינוי, שהאדמות אצלנו יסווגו בסיווג הנמוך

ביותר, הדבר לא נעשה. אני חושב, שהממשלה צריכה להיות מעונינת בזה(השר נסים: האם לא עומדים להקים במקום מלון?)

כן, בחלק גדול מהשטח. (א. שרון: מה ז"א?)

בגבעת הגעברה,שטח של 64ד' מיועד להקמת מלון. (א. שרון: אולי אתה טועה, אולי זה 6 ד'?)

נמסר לי על 64ד'. בכל הגבעה יש בטביבות 90ד'

(א. שרון: מתוך ה־90ד', הוקצבו 64ד' לבניית מלון, זה נמסר למישהו?)

זה נמסר ליזם פרטי בשם קוליץ.

שר החקלאות, א. שרון: בעיני זה תמוה. אני יודע, בקרית ארבע, אין לאן לזוז עם המבנים, נראה לי שזה תמוה, ששטח של 90ד' מקצבים 64ד' להקמת בית־מלון. אני פשוט נדהם. אני מכיר את הגבעה. הגבעה קטנטנה, הבעיה בקרית ארבע, שאין לנו שטחים. הייתי אומר, שיש לנו שטחים סגורים. זה שטח תפוס של 90ד' ואפשר להקדיש מתוכו 64ד' ליזם פרטי? אבל בכל מקרה, אבקש לבדוק את הנושא הזה.

משה מייבסקי: אני עכשיו אראה לכם, על המפה, על כל מה שדברתי: הקו המקווקו מסמן את השטח הסגור בקרית ארבע, כפי שהוא היום, כאשר השטח התפוס, הוא אותו שטח המסומן בקו המלא. זוהי גבעת הגעברה שהזכרנו קודם, הנחשבת לשטח תפוס בחלקו. לידה, גבעת החרשינה, שהיתה מיועדת לפיתוח מהיר. בשטח הסגור נמצאת גבעה המכונה , גבעת שני הבתים. לפני מספר שנים, כאשר הכינו מספר הצעות, היא היתה מיועדת להכלל בתוך שטח קרית ארבע. מבחינה ערבית, היו שם רק שני בתים, מאז התוכנית הזו יש כבר 30 בתים. המספרים פה הם קצת מוגזמים. בכל זאת, אפשר יהיה להגיע, בתוך השטח הסגור, ל־5.000יחידות דיור, אם הדברים יעשו במהירות.

מחשבות לגבי פיתוח שטח נוסף, כיום בגלל המגבלות בכיוון מזרח, כאשר בכל מקרה מדובר על תפיסת גבעות טרשים שאינן פוגעות בעיבוד החקלאי הערבי. כל הגבעות משביב נראות, כפי שנראות הגבעות על המפה פב. הגבעות אינן ,וגעות באפשרות של הערבים, להמשיך לקיים את החיים שלהם

בחקלאות. זה האיזור של השטח הבנוי, כאשר הבתים האדומים מסמנים את הבתים המוכנים לקלוט. הירוקים, בתהליכי משירה. הצהובים, בתהליכי בנייה. יש לנו עוד אפשרויות לבנות.

כאמור, 400 יחידות תפוסות ו-487 גמורות ועומדות להגמר. כל אלה מתקציב עד שנת 75. בבעת הנ עברה, 2/3 מהבעתא מיועד למלון, והשאר לבנייה, בערך כ-200 יחידות.

בקרית ארבע הוקצבה תוכנית של סטנדרט גבוה, בנייה חד-קומתית או קוטג'ים, עם אפשרות של רמת-חיים נאותה. לנו יש היום אך ורק בתים גבוהים, של 3-4 קומות. פה התוכנית של המרכז החינוכי שלנו, שבהקשר אליו הזכרתי - שהממשלה יכולה לכוון אלינו מוסדות ארציים, וזה תלוי אך ורק ברצון הממשלה.

<u>שר החקלאות, א. שרון:</u> כדי למקד את הנושא ברצוני להציג כאן מספר בעיות שנראות לי כבעיות מרכזיות בקרית ארבע.

בעיה אחת - יש לנו היום 1700 נפש החיים בקרית ארבע. הדבר הראשון האלמנטרי, הנושא של מרכז מסחרי, שאפשר יהיה באיזה שהיא צורה לקיים את מערכת הקניות במקום, היום זה ממש עינוי. זו נקודה בוערת ראשונה.

נושא שני - בניית בתי-תעשיה ומלאכה, לעיסוק התעסוקה במקום.

נושא שלישי - הרחבת הקריה. כאשר פה, לפי דעתי, המגמה הנראית לי מתוך הכרת השטח וסיורים במקום, הרחבת הקריה נראית לי שחייבת להעשות לא ע"י הוספת מבנים בתוך אותו השטח הבנוי היום. ז"א, מוכרחים קצת להתפרש מהשטח שהישוב היום לחוץ בו ממש. אני, בשום פנים ואופן לא הייתי הולך בשיטה להפקיע קרקע, אלא, הייתי תופס, בהיקף יותר רחב, אפילו אם תהיה שכונה ערבית כזו או אחרת שנשארת בתוך השטח של קרית ארבע. פה הוזכרו מספר מקומות. יש פה שטחים שהם שטחים פגורים, אינם שטחים תפוסים, הייתי מבקש מאנשי נציגי הבטחון לאחר, מה מעכב? הנקודה החשובה, זה איזור בריכת המים. שם יש לנו אחיזה קטנה, ולפי השימנים שיש בשטח, השטח, תוך זמן קצר לא יהיה

בידינו, אלא אם יחליטו, גם אותו לשגור ולהפעיל ולהכניס לתוך השטח.
יש בעיה של מתן סטטוס של איזור א' פלוס.
יש בעיה של "בנה ביתך".
האם צריך בקרית ארבע, לשלם 90אלף ל"י ע"י משתכן
ובונה, במידה שאנחנו רוצים לעודד את הבית?
נקודה שלא עלתה - שמצד אחד יש דירות ריקות בקרית ארבע; מצד שני יש רוקים שהיו רוצים לשכור דירות ולחיות בקריה. בזמנו, זה היה דבר שלא ניתן - רוק לא יכול היה לשכור דירה בגלל התקנות.
בעיה כללית שהתעוררה היום וצצה על השולחן - בעית בית המלון. הייתי אומר, לקיחת שטח, של אדם אחד במקום שאנחנו חנוקים בשטח. על כך אבקש תשובה ממי שיכול לתת תשובה לנושא הזה.

השר נישים: מטריד אותי ענין הדירות הריקות. שמענו תשובה, שזה כרוך בשאלת התעסוקה. בכל זאת אמרת, שיש מאות בתי אב שעובדים בירושלים. האם לא ניתן למצוא עוד ראשי בית אב שיהיו מוכנים לעבוד מחוץ לחברון ולגור בקרית ארבע?

מ. מייבסקי: הנושא של התעסוקה בעתיד הרחוק, יכול להיות נושא יותר רציני מאשר היום. היום הדבר הוא קשה מבחינת התחבורה. היום התחבורה מחייבת אדם לנסוע, בין שעה לשעה ורבע. ולדעתי, קשה לדרוש ממי שאינו מתגדב שיסע יום יום 3 שעות.

השר לנדוי: איזה שרות תחבורה יש שם?

מ. מייבסקי: אותו שרות תחבורה שעובר גם את חברון. ניסינו לשכנע, שיפתחו קו שיסע בכיוון חברון-ירושלים, וזה גם כן כתוצאה מלחצים על אמצעים. אין לזה שום הגיון, שהאוטובוס יעצר בכל הישובים בדרך, כי רוב הנוסעים הם נוסעים שלנו. אפשר היה לתת מספר יותר גדול של נסיעות ישירות. כיום, כאשר מדובר על סדר גודל של 2.30-3ש', זה דבר קשה מאד.

השר נישים: בענין התעסוקה. נעשו נסיונות להקים בתי-מלאכה וכו', מה מונע לקדם את הנושא הזה?

ס. מייבשקי: להערכתי, מפעלים קטנים מקימה הממשלה. היזמים באים להתייעץ עם המשרד הממשלתי ואינם מחליטים זאת על דעת עצמם. המפעלים הקטנים, אותם הקימו המנהיגים המקומיים. חלקם הקטן הצליח. חלקם הגדול, נכשל. אם לא תהיה הפניה ממשלתית לנושא, יהיו לנו אותם בתי המלאכה שיש היום - נגריה עם 14 איש. מסגריה עם 15 איש. מבני התעשיה אינם מוכנים מראש, ואז, כאשר היזם צריך להמתין שנה ורבע, ודאי שמוצא לו מקום אחר. (לנדוי: האם חוסר הסטטוס של איזור פיתוח א' פלוס משפיע?) בעלי מפעלים בשטח, חלקם קשורים עם התאחדות בעלי התעשיה. עד לפני חודשים לא רבים ריחף מעלינו סימן שאלה גדול לגבי אלה שלא היו בשטחים בעתידה של א"י, וזה כלל בעלי מפעלים שנפגשנו אתם.

ע. לוינשקי: כאשר אני משתכל על התחלקות התעשוקה, אני רואה שם-171, 88 יהודים יצרו מקומות עבודה ל-85 אנשים, וכל מפעל שהוא קצת יותר גדול, מספר הערבים בו גדל?

שר החקלאות, א. שרון: לפי דעתי, זה בדיוק כפי שהמצא בכל מפעל תעשייתי, בכל מקום בארץ. אם זה טוב או לא טוב, היינו שמחים שכל היהודים יעסקו בעבודת כפיים, אבל זה המצב בכל מקום, הן בתעשיה הקיבוצית והן בתעשיה העירונית.

השר לנדוי: לכמה מקומות עבודה מתוכנן המלון?

ס. מייבשקי: אין לנו נתונים על כך.

לגבי איזור פיתוח א' פלוס, אני חושב, שלא הענין הכספי קובע, אם כי בודאי שבחלק מההשקעה זה גם כסף. בעיקרו אומר - איפה הממשלה מעוניינת יותר שיזמים ילכו. לאיזור א' פלוס יש יתרונות גדולים: קודם כל עדיפות בקבלת מכרזים; התוצרת שמיצרים במקום שווה לתוצרת אחרת שמיצרים לייצוא. אני כבר לא מדבר על הלוואות ודברים דומים.

ע. גדור: הנושא מורכב מצדדים גדולים וצדדים קטנים. יש פה בעיות שניתן היה לפתור, כמו למשל הנושא של המרכז המסחרי. הנושא של המרכז המסחרי, היה תקוע 2-3 שנים, כתוצאה מזה, שהמגרש

שעליו יעדו את המרכז המשחרי, 20ד', קשה מאד להפקעה. יש עליו כמה אלפי עצים שצריך לעקור אותם, והדבר מסובך. הצענו לקריה, שיקחו מרכז אחר ויקימו עליו את המרכז המשחרי.

דבר שני שאני רוצה לציין - אצלנו קרית ארבע משוגת כ"א' פלוס. לזה יש משמעות במתן עדיפות המפעלים לקרית ארבע, מקבלים עבודות ללא מכרזים, או במסגרת מכרזים פנימיים של א'+, וזה עובד יפה, רק במערכה הבטחון. הדבר לא תואם את החוק היטב. אנחנו משתכנים בבצ'ים, אבל הדבר קיים. כל המפעלים בקרית ארבע הם מפעלים קטנים, מפעלי מלאכה קטנים. למפעלי מלאכה קטנים יש מגרעת שצויינה, שהעבודה ברמה כזו שמעסיקה ערבים. כדי שהעבודה תהיה יהודית, צריך מפעלים מתוחכמים. על מפעלים כאלה, קשה להצביע, כי הם בס"ה מעטים שהוקמו בכל הארץ. דבר כזה יכול לבוא על פתרונו, אם המדינה היתה מחליטה - מפעל כזה אני מקימה במקום זה וזה. אילו המדינה היתה נרתמת לזה אפשר היה להביא שמפעלים כאלה יקומו. הנושא טרם שוכם, ממלכתית, עם הצבעה על מגמות תקצוב.

גם אני מצטרף להשתייגויות היו"ר לנושא המלון ב-64ד'. זה הרבה הרבה מעבר למלון נורמלי. בת"א בתי-מלון יושבים על 10ד'. אם המטרה, לשמור אופציה לשטח מתקנים, אפשר לראות זאת כך. אם הכוונה, לבנות 64ד' למלון, בלי שום פרופורציה להיקף, לנושא השטחים. לפני כ-5 חודשים קיים שגן שר הבטחון דיון אצלו, בהשתתפות מנהל קרית ארבע, נציגי משרד הבינוי ומערכת הבטחון, ובתוכנית הוצגו הבעיות. הוצגו בעיות כיווני ההתרחבות של הישוב, כפי שהוצגו לאחר השיכום - שיגשו מיד לתכנון הקריה, תכנית מתאר לקרית ארבע, שתשתרע על כל הגבעות שצויינו במפה. ברגע שתהיה תוכנית כזו יבואו בהצעה. זה יכול להיות או גורם ממכלתי - משרד הבינוי והשיכון; או גורם פרטי שיאמר - על פי התוכנית אנחנו רוצים להקים ישיבה, ומערכת הבטחון תדאג לתפישת השטח, בהתאם לתוכנית. לתפוס מיד שטח גדול מאד, זה מאות רבות של דונמים, כאשר אין תוכניות ברורות, אין טעם. שגן שר הבטחון שיכם - ברגע זה אינני הולך לתפוס, אלא אם זה יהיה מתואם בתוכניות שהולכות להתממש. ברגע זה

תוכניות. פגירה, זה אקט שאומר - ערבים אל תבנו פה. זו בעיה של משטרה, פיקוח, וזה לא עובד יפה.

י. שפירא: חלק מהנושאים שהצגת, אנשי המשרדים צריכים היו לענות. אנחנו יכולים לענות על כיוון הדברים.

הדברים הקטנים שהוזכרו ע"י משה - תחבורה, ענין המרכז המשחרי, לדעתי הם הגורמים המרכזיים במניעת אפשרויות xxxxxx מאנשים שעובדים בירושלים לעבור לקרית ארבע. א ענין התחבורה לא קיים רק בקרית ארבע. אני חושב, שלכל אורך השדרה השניה זה המצב. כל מי שנמצא מעבר לקו הירוק, כל הישובים עובלים מענין התחבורה ואג אינו נענה להם. יותר זולx להם, לא להענות מאשר לתת את השרות, וזה אחד הדברים הגורמים לעיכוב לאנשים שרוצים להתישב לכל אורך הגבול המזרחי, ואיננני יודע מה התקנה.

ענין השיווג. השיווג של האזור, שמעתי על הדבר רק אתמול, שקרית ארבע אינה אזור פיתוח א'+. (השר נימים: אני ראיתי העתק מכתב של פגן שר משרד משחר תעשיה ותיירות, שקרית ארבע שווגה כאיזור פיתוח א+ בהשואה לישובים אחרים ומקומיים(יש משטך עם העתק על כך).

ט. פרידמן: כפי מה שאני מכיר את קרית ארבע והישובים שנהנים מהזכות להמנות ל-א+, אני חושב, שקרית ארבע מקופחת. הענין של "בנה ביתך", אחד הדברים המושכים לעבור מהעיר לישובים הקטנים יותר, גם הוא אינו מתממש, ועל זה צריך ללחוץ, אם כולנו רוצים בהרחבת הקריה.

שר התקלאות,א. שרון: אני רוצה להביא לכם לדוגמא רשימה של ישובים והשיווג שלהם: אופירה, איזור א+; אלון מורה א+; מעלה אפרים א+. לעומת זאת, קרית ארבע א'. זה אחד משעיפי ההחלטה שאני רוצה לדעת בהם.

ט. פרידמן: אם יש רצון, שקרית ארבעתהיה עיר גדולה או קטנה, הדבר תלוי בהחלטות אותם מרכיבים קטנים שהזכרת, התשובה עליהם צריכה להיות חיובית, כי כל הדברים מעכבים לאנשים שהתכוננו לעבור לקרית ארבע, מבטלים את תוכניותיהם והולכים למקומות אחרים.

בענין בית המלון. אם מדובר על קיצוץ כמה דונמים,

התוכנית מתקבלת, אבל אם ע"י כך צריך לבטל את המלון, צריך לחשוב על זה.
אני לא יודע מה הבטיחו ליזמים.

ש. אבני: לו ידעתי על מה מדובר, הייתי מזמין את האיש הישיר.
מתוך ידיעה כללית אני רוצה להעיר שלוש הערות.
שמתי לב בנתונים, שמבחינת מגורים, מה שמוצג גמור.
הועדה ודאי שמה לב, שמתוך הנתונים שהגיש ראש מנהלת קרית ארבע, מבחינת מגורים, בשלבים שונים של בתים, גמורים או בגמר, אאובשלבי בנייה יש כ-900 יחידות דיור. מזה מאוכלסות כ-350 משפחות, אני יודע, שכמעט הרוב בתנאי שכירות, וזאת, כדי להתערות במקום. אני מניח, שחלק מהדירות אפילו נלקחו לשרותים מסויימים, שאני מכיר בזה, שצריך להקים את השרותים כדי לאכלס את הדירות. כך שמבחינת מגורים, הלואי שיבואו יהודים.
אני מאד מחשיב את הנושא "בנה ביתך". אני יודע, שהיו שינויים בתוכניות לפי רצונכם, לאו דוקא בענין "בנה ביתך". גם בענין המרכז המשחרי, אנחנו צריכים כולנו להפיק לקחים. כאשר אתה נמצא בשלבי פעילות של הקמת ישוב, אתה נמצא בדילמה, שבאא הגרעין או הגוף שמישב ואומר - אל תעשה תוכנית "בנה ביתך", תן לנו לעשות . אנחנו במקרים מסויימים נענים לכך. זה היה במקרה של המרכז המשחרי, כאשר הישוב קודם לא רצה לקבל את תוכניתנו, ואחר כך כאשר היו עובדות בשטח, באו אלינו בטענות. אנחנו מדי פעם שובלים מזה קשות.
הואיל ולא יצא לי לעשות שעורי בית, אני מבקש לישיבה הבאה להביא דיווח בשלושת הנושאים: א) בתוכנית המתאר. אני אבדוק באיזה שלב זה נמצא ואדווח לישיבה הבאה(לנדוי: כמה זמן, אתה מעריך, תיקח תוכנית המתאר?)
אני רוצה לבדוק זאת ולישיבה הבאה להגיש מה מצב התכנון ומה לוח הזמנים שנראה לנו כשביר, גם לעשות משהו טוב וגם לעשות אופרטיבית, ללא שחבת.
ב) ענין "בנה ביתך". אין ויכוח, שזה יכול להיות אחד המשלולים הטובים, אומתן עידוד לאנשים מהחוץ, שרוצים לבוא לבנות את ביתם,

לבדוק, מה המצב ומדוע זה לא נעשה למרות שזה מוכן.

הערה קטנה לגבי הוצאות ערך הקרקע. הסכום שנלקח פה נראה גבוה, אבל הוא מורכב משני אלמנטים - על אחד אין לנו שליטה, זה נקבע ע"י מנהל מקרקעי ישראל, זה נקרא, לפי שמאות, מתמחים ודרגות פיתוח של הישוב. רוב הסכום זה הוצאות הפיתוח, שהן אוביקטיביות, גדולות מאד, בלי שאני יודע את הרכב הסכום, אני בודאות אומר, שלא נדרש הסכום הריאלי כפי שזה עולה (השר נישים: מי אחראי על הפיתוח?) אנחנו. (א. שרון: מי תובע את ה-90 אלף ל"י)

עבור הקרקע, מנהל מקרקעי ישראל. עבור שמאות, 15 אלף ל"י לדונם. יתר הוצאות הפיתוח, שלא מכסות את כל ההוצאות, זה כולל את כל התשתית, עורקים, כבישים, מים, חשמל, עד לראש המגרש. היהודי שיבוא לבנות יצטרך רק להרכיב את החשמל. ההוצאות הריאליות הרבה יותר גדולות מאשר נדרש. פה יכול להיות ויכוח, אם מישהו חושב, שזה משובסד משפיק, או לא משובסד משפיק.

מר מייבשקי שכח לומר - נכון הוא שענין המשחר בקרית ארבע מקופח, אבל בשלבי בנייה נמצאים עוד 5 חנויות. לעומת חנות אחת זו התקדמות רצינית, אבל אני חושב, שגם זה לא משפיק. אולי משפיק לטווח הקצר, המיידי. בעוד שנה, שנתיים, כאשר הרכב האיכלוס כפי שהוא היום. ודאי לא משפיק לאיכלוס יותר גדול, ומתוך ראייה של גידול הישוב, כפי שהיינו רוצים שיהיה, גדול בהרבה מאשר הוא היום. פה יש לנו כמה בעיות. אחת הזכרתי. אני יודע שהתושבים במקום אמרו למשרד - תנו לנו אנחנו נקים מרכז משחרי. זה היה לפני שנתיים, לא יצא מזה שום דבר (השר נישים: התושבים או המנהלה?)

אני לא יודע. באופן רגיל, מרכזים משחריים לא באים מתקציב המדינה, זה הולך ע"י חברות וייזמים פרטיים. הם עושים בדיקת שווקים אם זה כלכלי או לא כלכלי (א. שרון: בקצרין מי בונה מרכז משחרי?) שם אין מרכז משחרי. (אע שרון: בימית מי בונה מרכז משחרי?)

אנחנו בנינו זאת. בקרית ארבע, החברות שהתבקשו לבדוק את הכלכליות, טרבו להקים. אפילו היתה הדברות עם המשביר לצרכן. יש גם בעיה, לא רק של בנייה, אלא של תפעול. עד לפני מספר שבועות, היה

השכם עם המשביר לצרכן, הוא השתלק. אנחנו נעשה הכל להקמת מרכז משתרי.

(א. שרון: מתי זה יהיה, החודש, השנה?)

אני רוצה לבדוק את התוכנית, את המקום, את כל התוכניות האלה. מודיעים לי ממערכת הבטחון, שבמקום המתוכנן, יש בעיות של תכנון. אני רוצה לבדוק עם המקום מבחינה צבאית, שבירה לא שבירה. עם החלק האחרי של התקציב בהקמה יהיה מאד מצומצם נתכנן אותו כך שהוא יבנה בשלבים.

לבסוף, אני מציע לישיבה הבאה להגיש דיווח על כל אותם דברים ששייכים למשרד. הייתי מציע אותו הדבר לגבי משרדים אחרים.

בעניין המלון. ההמלצה המקצועית לגודל חשמח, באה ע"י משרד התיירות. אני מבין, שהם גם לקחו אופציה להתרחבות.

השר לנדוי: אני שבור, שמה שנוגע לבעיית התחבורה, נדמה לי, שאין צורך בדיונים נוספים. הבעיה ברורה, השאלה: איך מזיזים את זה?(מ. עמית: מה ברור?)

הצורך ברור. אין תקלות ואין מניעים לביצוע, השאלה: איך מבצעים?

שר התחבורה, מ. עמית: אני לא שמעתי פרטים משפיקים. לגבי זה שנאמר פה - שהאוטובוס יוצא ועד שהוא מגיע לירושלים, הוא נוסע כמאשף, לכן זה אורך כל כך הרבה זמן. לדבר במספרים יותר מדוייקים - אין הגיון שאוטובוס יצא חצי ריק ויחלוף על פני הישובים ולא יקח נוסעים. מה קורה - אגד נוסע, הוא רק מתעכב בכל הישובים. על דבר כזה אי־אפשר לדבר בלי מספרים. אני בכל אופן, איננני מוכן להורות לאגד שינהג אחרת, אלא אם כן אנחנו נשלם לו את ההפסדים.

אני מציע, שאנחנו עוד־פעם נבדוק את הענין הזה.

השר לנדוי: אני אומר שהבעיה ברורה, והבעיה ברורה. אני חושב, שניתן היה לקבל את כל הנתונים, כי פה אין בעיה של חוסר נתונים.

שר התקלאות, א. שרון: אני לא ידעתי שתהיה שבירה של אמצעי התקשורת.

השר לנדוי: אני מציע, בנקודה זו, שמשרד התחבורה יברר את הענין - מה השבל שנגרם לקיומה של הקריה. נקבל את התמונה, נראה מה ש זה עולה ונחליט - האם על המדינה לשבש או לא. קודם אני מציע, לברר ולקבל את התמונה.

שר התקלאות, א. שרון: אחד הנושאים שנדון בו היום - שובשידיות לתחבורה בשטחים. בנושא זה אציע לכלול גם את קרית ארבע, אני גם אקריא מכתב שקבלנו ממשרד התחבורה.

השר לנדוי: אני מציע - שנמליץ על מתן איזור פיתוח א+ לקרית ארבע. אני מציע לפנות למשרד התיכון, או למוסדות שיש להם פנימיות שחיים במקום, ולברר, מה האפשרויות להקמת מוסדות כאלה בקרית ארבע. "בנה ביתך", מרכז משחרי - על כך שמענו תשובה.
אני מציע בנוסף לזה, שמינהלת קרית ארבע תבוא בדברים עם התאחדות בעלי התעשיה. אני מדי פעם בפעם שומע, שיש תעשיינים המוכנים ללכת לקרית ארבע. יתכם וצריך יהיה לבדוק, אולי בנשיבות מיוחדות, תנאים מיוחדים, ואז תחזרו ותציעו - בתנאים מיוחדים ניתן להקים מפעל איקס. ואז, אם נוכל לשייע, ודאי נשייע.

על התכנון שמענו, ואני חושב שרצוי לתכנן. לפי הבנתי המצומצמת, וישלי קצת הבנה בבעיות תכנון, זה לא צריך לקחת שנים. שטח כזה, שסביבו קיים מה שקיים וצירי התחבורה קיימים, זו לא צריכה להיות בעיה גדולה ביותר. אני מבקש לזרזר את התכנון.

השר נסים: להבהתת התמונה. אני לא רוצה להכנס לפולמוס. לגבי מכירת דירות שמעתי את הנימה. חברים רוצים לקנות את דירותיהם, עד לרגע זה זה נמנע מהם. לאחרונה נשלח מכתב ע"י עמידר. אם 130 משפחות יקנו את הדירות, התדמית של קרית ארבע תשתנה יותר לטובה.

ט. פרידמן: אם מ רכה הבטחון א אינטרשנטית ויוחלט לתת מקום פטטוס של א+, האם אין שק"ם יכול לענות במקצת

על הבעיה של המרכז המסחרי?

ע. גדור: יש שם ביקוש עצום לפתיחת חנויות, עשרות, עשרות מועמדים להפעיל זאת.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: כדי להתקדם, אני רוצה להציע את הצעת הסיכום הבאה:

א) להטיל על משרד הבינוי והשיכון, להגיש לועדת ההתישבות כל תוכנית שיש לה בנושא קרית ארבע, והצעה בדבר:

1) הקמת מרכז עסקי; 2) החלת תוכנית "בניה-ביתך" בקריה; 3) השכרת דיור לרווקים. אני מציע גם פה, לבדוק את השוגיה של מכירת הדירות בקשר לבעיה שהתעוררה לאחרונה.

ב) מערכת הבטחון, תבדוק ותדווח לועדה להתישבות בשוגית סגירת ותפישת שטחים, לשם הרחבת שטחה של הקריה לאור תוכנית האב.

ג) ממליצים בפני ועדת השרים לערי הפיתוח, להחיל על הקריה מעמד של איזור פיתוח א+.

ד) ועדת השרים לענייני כלכלה, תבדוק אפשרויות הקמת מפעלים בקריה ויצירת תעסוקה שם.

ה) לבדוק גודל השטח הדרוש להקמת בית-מלון, לאור הקצאת שטח של 64ד' לבניית בית-מלון בקרית ארבע.

ו) משרד התחבורה יבדוק את סוגית התחבורה הציבורית לקריה וידווח לועדה.

ז) משרד החינוך מתבקש: לברר אפשרויות להקמת מוסדות, פנימיות בקריה, לצורך הגדלת האוכלוסיה הקיימת בקריה.

קרית ארבע היא עיר קיימת. היום, אין זה סוד, שהנושא הזה של התישבות, התנחלויות, הקמת ישובים חדשים, כל השוגיה הזו שנויה במחלוקת. אבל אנחנו מדברים פה בעיר קיימת, אבל שאינה מתפתחת בקצב שצריכה להתפתח. לכן לדעתי, הכרחי לעשות מאמץ כדי שהעיר תמשיך ותתפתח.

<u>השר מ. נייסים:</u> אני מבקש שהחיוב להקמת מושבות בקריה, לא יחול רק על משרד החינוך, אלא גם על משרד הדתות, משרד העבודה והרווחה.

<u>היו"ר, שר החקלאות, א. שרון:</u> אם אין יותר הערות, אני מקבל את הערתו של השר נייסים.

<u>ההצעות התקבלו פה אחד</u>

אנחנו עוברים לנושא שני.

<u>תוספת משפחות להתישבות</u> הת/37.

היום, במשגרת 13 הישובים שקיימים ביהודה ושומרון (אנקום בשמותיה) אין מדובר, לא בישובים בבקעת הירדן ולא בישובי גוש-עציון ולא בהיאחזויות הנח"ל, אלא ב: שניר; שומרון, אלון-מורה; בית-חורון; תקוע; בית-אל; נאבי-צאלח; יתיר; קרני שומרון; אלקנע; יריחו; מצפה-חרש.

ב-13 ~~משקאאת~~ הישובים שקיימים במקומות האלה, יש עכשיו 358 יחידות דיור. אלה 358 יחידות דיור זמניות. זה יכול להיות או שיקוביות או בתים מבנייה טרומית כזו או אחרת, אבל הכל בנייה זמנית.

כל יחידות הדיור האלה מאוכלסות, אין שם יחידות ריקות. היחידות האלה, במקומות שציינתי פה, קשורות בגרעינים שונים, כל אחד הוא גרעין בפני עצמו. חלקם לישובים קהילתיים, חלקם ודאי יתפתחו ~~אאא~~ לערים וקהילות גדולות, שרק החלון שלהם נמצא בשטח, ואלה אותן 358 יחידות הדיור הזמניות הקיימות.

ישנו לחץ רב של אנשי הגרעינים הנוספים, של אנשים נוספים של אותם גרעינים, לבוא ולהצטרף לגרעינים. המגמה שלנו, מה שאני רוצה להעמיד בפני הועדה - להוסיף בנייה זמנית במקומות האלה, ובהתאם להחלטות הממשלה מהעבר - להוסיף יחידות בנייה זמניות במקומות הקיימים, כפי שהם קיימים היום.

בנושא הזה הייתי רוצה להציג את העמדה של משרד הבינוי, במשפט אחד - עמדת משרד הבינוי והשיכון, היא נגד בנייה זמנית. גם אני הייתי שמח לו אפשר היה לבנות בנייה קבע. אבל כאשר מדובר על בנייה קבע, כדי שלא נטעה, צריך לדבר

על תכנון של שנה. כדי שאפשר יהיה לתכנן צריך שנדע בברור, איזה שטחים עומדים. ובסך הכל, מדובר על מקומות שמיקומם הוא זמני. בשלב זה הם נמצאים, רובם, בתוך מחנות צבאיים. עד היום אין אפשרות לבוא למשרד הבינוי או למחלקה להתישבות ולומר - זהו השטח הסופי עליו תבנו. אפילו יכולנו לעשות זאת, היינו עומדים היום במצב לבוא למחלקה להתישבות ולומר - זו הקרקע העומדת לרשותכם, גם אז התכנון לוקח שנה, ובמיה, עד שאפשר להכנס, גם כן לוקחת שנה, שנה וחצי. במילים אחרות - מדובר על 2-3 שנים, ואני איננני מגלה גישה פשימית, אני מציג את המצב העובדתי. לכן, הגישה שאני בחרתי, ואני ממליץ עליה - ללכת ולבנות בנייה זמנית.

<u>מ. בן-מאיר:</u> למעשה, משך הזמן, הוא היה אחד הגורמים הקובעים בהחלטה להמשיך בבנייה זמנית. כי אם לקחת בחשבון, שרק בעוד שנתיים, במצב הכי טוב, הדירות תהיינה מוכנות.

במשך השנתיים האלה צריך א', להגדיל את הישובים. יש להם תוספות, צריך לחזק אותם. אף אחד לא מבטיח לנו לגבי מצבם הבטחוני, אני לא מדבר על הבעיות הכלכליות. אין ברירה אלא להמשיך בשיטת הבניה הזמנית עד גודל מסויים, בהתאם לכמה קרטריונים. קרטריון אחד - אם יש אנשים. ז"א, אם יש לגרעין משפחות נוספות שמוכנות, רוצות ויכולות להצטרף לגרעין ולחרום לו.

קרטריון שני -אם יש מקום לבנות. אני חושב, שהדוגמא הכי בולטת, זה מה היה נקרא משחה,אחר כך בארים והיום אלקנע. גרעין של 800 משפחות, ואין מקום לבנות את זה, כאן היא מופיעה בלי הגדלה, למרות שיש להם 800 משפחות.

אלה הקרטריונים שנבדקים לגבי כל ישוב וישוב - מספר המשפחות שעומדות להצטרף לגרעין; 2) האם יש מקום להגדילא את הישוב מבחינת קרקע; והדבר השלישי- הנושאים התקציביים. אנחנו בדקנו כל ישוב וישוב לאור הקרטריונים שאותם מניתי כאן, ולמעשה, הגענו לתוספת ישובים, באחריות ההסתדרות הציונית.

אני רוצה לציין כמה דברים, מה שנבדק טופית:

האם יש משפחות והאם יש מקום לבנות את המשפחות האלה? רוב הישובים נבדקו, גם מבחינה תקציבית. רוב הישובים שבטיפול ההסתדרות הציונית נבדקו, יש חלק של ישובים שנוספו שמספרם לא שופי.

לגבי משרד הבינוי והשיכון. חלק מהדברים הוזמנו. נושא חרש, מתוך 280 יחידות, 120 יחידות קיימות, מתוקצבות, והיתר עדיין לא מתוקצב ולא הוזמנו בגלל הבעיה שנעמוד עליה.

בנושא העקרונות של משרד הבינוי והשיכון לגבי בנייה זמנית ובניית קבע. אני כאן הוצאתי דף נייר שמראה בכל ישוב וישוב את המציאות, את הצורך שלנו, ולפי ידיעתנו, בכל המקומות, גם את הנושא של התקציב, שזה מכושה תקציבית.

אני אעבור את הישובים, למה רצינו להגיע, אקריא ישוב ישוב כדי שיהיה לנו מושג על מה אנחנו מדברים.

בשניר, יש היום 30 יחידות, רוצים להגיע עד 55 יחידות.

בשומרון- הגרעין נמצא במחנה שצבאי. שם ישנה הבעיה של המיקום בשטח.

אנחנו רוצים להגיע שם עד 58.

באלון מורה יש 500 משפחות, אנחנו רוצים להגיע לעוד 100 משפחות. בבית חורון, רוצים להגיע ל-55 משפחות. תקוע יש 31 משפחות.

בית־אל, אנחנו רוצים להגיע ל-900. נאבי צאלח, לא קיים היום שום דבר.

ביתיר - הם נמצאים בקראונים. אנחנו רוצים להגיע לקראונים בשומרון ל-138 משפחות; באלקנע ל-600 משפחות(אבני: יש שם 70 קראונים) חרש 120; גבעון 112; מצפה יריחו 35.

<u>היו"ר, שר החקלאות, א. שרון:</u> אני רוצה לתת תמונה, מה קיים ומה רוצים להוסיף. מה שקיים היום - היום קיימות 358 יחידות דיור מכל הסוגים(הדירות הזמניות אינן כלולות) בבית־אל אין יחידות דיור, שם חיים בקראונים. אנחנו רוצים להוסיף 576 קראונים, שזה 276 בישובים שבאחריות ההסתדרות הציונית ו-280 בישובים באחריות משרד הבינוי והשיכון= 576 יחידות דיור. המשפחות במקומות האלה מעל למה שאנחנו רגילים. זה יכול לתת, בפיזור השנה הזו, אוכלוסיה בסדר גודל מאד מכובד, לא מתיחס לצרכים, אבל ביחס למה שמקובל בישוב שמעבר לקו הירוק.

א. בראון: יש עוד שני ישובים שאושרו בממשלה - תפוח וסיל-אדר, שהיום יושבים שם גרעינים של נח"ל, המקומות ממש נראים כמו ישוב. אנחנו עכשיו בשלב של ארגון גרעינים לשני המקומות האלה. לא הכנסתי זאת בכוונה, כי זה ודאי יכנס בחודשים הקרובים לתוספת שהם בעצם קיימים בשטח. אנחנו עכשיו בארגון של גרעינים(א. שרון: מה שקיים שם זה מחנות צבאיים).

יש פה ישוב אחד שאנחנו מטפלים בו באופן די צמוד, והוא לא מופיע כאן, וזה הישוב היחידי שנכנס השנה לבניית קבע - אופירה. אופירה עברה את תהליך התכנון וניגשים השנה לבינוי קבע של 50 יחידות משפחתיות. זה הישוב היחידי שיבנה בניית קבע השנה(אבני: למה אתה לא מצרף לזה את אלון-מורה?)

כי הישוב לא יהיה השנה.

שר החקלאות,א. שרון: הבעיה היום באלון מורה כזו - יש לנו היום 600 משפחות באלון-מורה. אלון מורה יכולה להיות מוכפלת, ללא קושי. הם ממתינים היום לשגירת שטח, לחפיסת שטח, להשדר בעיית הקרקעות במקום. אנחנו לא מגיעים לזה, כי יש כל כך הרבה מגבלות ואילוצים מדיניים ואחרים, שלדעתי לא נצליח להזיז מאומה. לעומת זאת, אם נצליח לבסס קהילה בת 120 משפחות, אני חושב, שנעשה דבר חשוב מעין כמוהו. אני מראש מודה - אני מעדיף שכולם יבואו לבנייה, שהכל יהיה מוכן מראש. הבעיה כיום, שהיום יש אנשים שרוצים לשבת שם, איננו יודע מה יהיה בעוד שנה. לכן, אם יש אנשים שרוצים להתישב xxx ולקשור את גורלם במקום, אפעלו אם זה עולה יותר, הדבר ישתלם בשופו של דבר.

א. בראון: לגבי אלון-מורה. בזמנו, כאשר ערכנו סיורים במקום היה מדובר על כך, שהמחנה הצבאי, שזה מחנה אימונים של המשטרה הצבאית, יעבור למקום אחר, ואז יכולנו לבנות על שטח גדול מאד, שזו קרקע שלנו ויכולנו לגשת לבניית הקבע. משתבר, שמערכת הבטחון לא יכולה בהבטחת פינוי המחנה, ואז נשארו כל מיני שוליים בקצוות, ועל זה אנחנו בונים.

<u>שר התחבורה, מ. עמית:</u> מבלי כרגע להביע את דעתי על האיחדויות ביהודה ושומרון, מתוך הנחה שמה שקיים, קיים, אני רוצה להעיר שתי הערות, שלפי דעתי צריך לקחת אותן בחשבון:

1) יש החלטת ממשלה. אם מדברים על החלטות ממשלה - שלא יפקיעו קרקעות, וצריך לקחת בחשבון, בכל הרחבה, אפילו עולה זמנית לא xxxxxx משיבים אותם זמנית. שוף מעשה במחשבה תחילה. ולא להושיב אנשים למקום שאין שום סיכוי שלא תהיינה קבקעות, כי בענין זה יש החלטה ברורה וחד-משמעית. לי קשה, אין לי נתונים, על מנת לשפוט מהמספרים שנאמרו פה, מה המשמעות בהקשר לענין זה.

2) בקשר לפרשום. אני חושש מאד, שהענין הזה יכול ליהפך מסוג הדברים שהיו עדים להם בחודשים האחרונים, והייתי מעדיף, שהדבר יעשה, לא בדוזה כזו. אני לא יודע מה תהיה האינטרפרטציה של מה שיוחלט פה, אבל זה יכול ליהפך לכדור שלג שלא נוכל לצאת מזה.

אני מבקש ומציע, שגם זה ילקח בחשבון, שלא יהיה לענין זה פרשום.

איש לא עושה את האבחנה - איפה מי מה חושב, ופה תהיה חתונה גדולה וחגיגה גדולה.

אני לא זוכר מה הוחלט לגבי תפוח. פה נאמר - שתפוח אושר ע"י הממשלה. אני לא זוכר שזה אושר.

כל מה שרציתי להגיד - xxxxx שהועדה הזו לא במקום ממשלה. אבל אני באמת לא שוכר, בעל פה, מה אושר.

<u>היו"ר, שר החקלאות, א. שרון:</u> אני רוצה להעמיד את הדברים על דיוקם.

א', היתה החלטה של ועדת שרים לענייני בטחון, אחר כך זה אושר ע"י הממשלה. אחר כך היה ערעור ע"י אנשי ד"ש, ועלה הנושא בפני ועדת חוץ ובטחון, ואני הופעתי בפניה, ובעקבות זאת אושרו, או אושרה, הקמתם של 4 התנחלויות, שמהן אחת אושרה דטרואקטיבית, והיא היתה -קרני שומרון, ושלוש האיחזויות נוספות שהיו צריכות להיות מוקמות בחודשים ינואר, פברואר, מרץ: אחת - חרש. שניה - תפוח. שלישית -מעלה נח"ל.

מה שקרה בעובדות, הן אלה:

קרני-שומרון, דרך אגב, הייתי ממליץ לבקר שם, זה אחד המקומות שהתפתח בצורה בלתי רגילה.

חרש. משרד הבינוי התחיל בעבודה, זה לא בקצב שחשבנו. יש שם קשיים רובי‌קטיביים - שטח מפולע. ניגשו להקמת 120 יחידות דיור של בנייה זמנית.

בתפוח, קיים מחנה צבאי. פיל אדר, קיים מחנה צבאי. לא ביצענו אותה החלטה שאמרה - לישב לא בתפוח ולא . המחנות קיימים והדברים עברו את כל הפרוצדורות. ההחלטות, כולל ההרכב הקואליציוני שבשם הממשלה - הליכוד וד"ש.

בנושא הפרשום. אין שום כוונה לפרסם את זה. חשבתי, שמין הדין, לבוא לחברי הועדה ולהגיד לשהם - שאנחנו עושים את הדברים האלה והאלה, דברים שיש עליהם החלטת ממשלה. זה לא מחייב החלטה מחודשת, אלא דיווח. אני מוצא לנכון, לבוא לאנשים ולהגיד ולשפר על מה שעומד להתבצע(עמיתי ההכוונתי לטובת הענין).

אנחנו לא מתכוונים לצאת בשום הודעה. בדקנו זאת שנית, כדי שלא נבנה יותר מאשר יש משפחות, כי זה הכל יקר מאד. עשינו בדיקה, ובד בבד דיווחתי היום לועדה.

לגבי נושא ההפקעות. יש החלטת ממשלה - לא להפקיע. גם אין צורך להפקיע, יש כמות דונמים שיש בכל מקום. אם אקח לדוגמא, שרצינו להגדיל את קרני שומרון, בקרני שומרון יש לנו 700ד' בשאר אל-דהאר יש לנו שני שטחים: אחד שטח שנתפס, למעלה מ-750ד', ושטח שני של עוד 800ד', שהוא אדמת מדינה מאז ומעולם. אין לנו בעיות כאלה בשומרון. יש לנו בעיה בתוך המחנה עם מערכת הביטחון - איך להכניס בתוך המחנה עוד מבנים.

אף אחד מהמקומות אינו נמצא במצב שאינו יכול לקלוט את מספר הבתים, אפילו נצטרך לבנות להם בניית קבע בתוך המחנות האלה.

ההערה בהחלטה הערה, וזה תואם את החלטות הממשלה.

א. אביחי: למעשה השר עמית העיר על מה שרציתי להעיר - מהי החלטת הממשלה בנקודה הזו. אני מצטער להפריע ללהט העשיה. השאלה שלי כזו: יש פה חברים חדשים שמיצגים את ההסתדרות הציונית. יש החלטות ממשלה, אנחנו כהסתדרות ציונית, אין לנו זכות להיות גורם לחוות דעה על החלטת הממשלה. אם כן, מה הן הסמכויות של הועדה?

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: אני מתנצל, הייתי צריך לנהוג כאילו אנחנו מתחילים מההתחלה, ואני לא נהגתי כך. אני לישיבה הבאה אביא מחדש את הסמכויות של הועדה כפי שנקבעו ע"י הממשלה ואושרו ע"י הממשלה הנוכחית. אני מקבל על עצמי לודא, שכל אחד מהחברים ידע זאת.

השר לנדאו: כמה הערות בשולי הדיווח:

1) אני מציע, שנממש את הסיור של הועדה בישובים ביהודה ושומרון, כדי שנראה כולנו על מה מדובר. אני לא הייתי בחלק גדול מהמקומות וחשוב מאד שנראה במה מדובר. הועדה היא חדשה, והנושאים יעסיקו אותנו בתקופה הקרובה, רצוי מאד שנסייר בהקדם בישובים.

2) מה שנוגע לישובים שמנית פה (13 ישובים שמנית) אין בעיה, שהרי הוחלט עליהם באופן גלוי. אני שומע, שרבים מהם חיים בתנאי מצוקה נוראים ומדכאים. המדובר לא רק בדיור זמני או לא זמני, אלא גם באיזה גודל פר משפחה בדיור הזמני. כי אם קיימת קוביה של 20 וכמה מ' זה באמת לא יכול לשמש. האם אני מבין נכון, שאם החלטנו על הקמת הישובים, הם אנשים חלוציים, צריך לתת להם תנאים אנושיים, ואין להם אותם. ואם אני מבין, שיש מימון לדבר הזה, ואם לא: האם אין מקום להמליצ הועדה אמנם לאפשר להם את הדיור הזמני בגודל ראוי?

3) אלקנע. אני מכיר את הנושא וגם שמעתי מאודי - שיש 800 משפחות אמיתיות שמחר מוכנים לעזוב את השפלה ולעבור לשם. ישוב של 800 משפחות עם חומר אנושי רציני, יש להם פרנסות בסביבה, חשוב מאד למצוא דרך של תפיסה לעשות משהו, על מנת שאפשר יהיה לחיות שם.

4) נדמה לי, שבין ההחלטות שהובלעו, היה לנו מה שקראנו

גוש-עציון המורחב. כלומר, הרחבת גוש-עציון. בשוגריים אפשרו לומר, והייתי מבקש לדעת: מה גורל הדבר ומדוע לא נממש את זה?

<u>היו"ר, שר החקלאות, א. שרון:</u> לגבי הנושא של הרחבת גוש-עציון - אנחנו לא הצלחנו לאתר שם קרקעות מדינה, במקום שחשבנו לבצע את ההרחבה. לכן, כל עוד לא נפתרה בעיית הקרקעות, אני לא רואה אפשרות להרחיב. יש אפשרות להרחיב קצת הלאה, לכיוון תקוע או לכיוון אחר. במקום עצמו, כפי שחשבנו, אין לנו את הקרקעות. כל עוד זו החלטת ממשלה, אני לא רואה אפשרות להרחיב בנושא.

לגבי נושא התנאים. אנחנו בונים בכל המקומות. יש לנו מקום אחד שהבנייה נעצרה - נאבי צלאח. בשאר המקומות תנאי החיים קשים ביותר, לא קיים בשום מקום דבר כזה. לא בשמכותי לקבל את ההחלטה הזו, תאמין לי, שפניתי בנושא מספר פעמים, והנושא ודאי יבוא לדיון, לא הייתי רוצה להרחיב בזה את הדיון.

הת/38. <u>תחבורה ציבורית לישובים החדשים ביהודה, שומרון ורמת-הגולן.</u>

אני עובר לבעיית התחבורה. הייתי רוצה פשוט להציג כאן מכתב שאני קבלתי מאחוד שילו, מנכ"ל משרד התחבורה, שבו הוא אומר בין היתר:

"חברת "אגד" תובעת סובסידיה מיוחדת עבור תפעול סדיר של קוי התחבורה המפורטים להלן:

1) בית-חורון-רמלה	120ל"י ליום
2) שנור (משטרת דותן) עפולה	400 " "
3) גבעון ירושלים	252 " "
4) תקוע-ירושלים	292 " "
5) נבי צאלח-תל-אביב	356 " "
	1.420ל"י ליום

חברת "דן" טרם הגישה חשבון רשמי עבור העלות מיוחדת בעבור 2 הקוים שהיא מפעילה, כמפורט להלן, אולם גם היא תובעת סובסידיה מיוחדת בהקשר לכך.

1) קדום - פתח-תקוה

2) פארים-כפר קאסם-תל-אביב.

בעקבות ברור עם משרדי האוצר והבטחון הנני פונה אליך בזאת להביא לאישור עקרוני בועדת השרים להתישבות מתן סובסידיה מיוחדת למפעילי התחבורה הציבורית בקוים השונים לישובים היהודיים בשטחים. כמו כן ישלהשפיך את משרד התחבורה לשלם עפ"י אישור עקרוני זה הסובסידיות המיוחדות למפעילי התחבורה על בסיס תחשיבים שיבחנו ויאושרו בתיאום עם משרד האוצר".

אני מציע פשוט לקבל את ההחלטה כדי שאפשר יהיה לגשת לעשות דברים. הייתי מוסיף: לבחון האם גם קרית ארבע נכנסת לקטגוריה הזו? (ש.עמית: הבטחתי שאתן תשובה לקרית ארבע. אם יתברר שאי אפשר להפעיל זאת אחרת, נבדוק ונברר).

אני מקוה שהצעת השיכום מקובלת על כולם ומאשרים את הנושא הזה.

<u>ההצעה אושרה פה אחד</u>

הת/39. <u>רכישת מיניבוסים על-ידי ישובים חדשים</u>

יש לנו עוד בעיה. אם אני לוקח את הישובים נבי-צלאח, אלון-מורה, כמעט כל הישובים יש להם בעיות תחבורתיות קשות משלהם, ולזה עוד מצטרף, שאין להם במקום רופאים, אין אחיות במקום, והם צריכים להביא ילדים לבה"ס, להביא אותם לבדיקה, ולכן ביקשו, שינתן להם אישור לרכוש מיניבוס. האם ניתן לעשות משהו בנושא?

<u>שר התחבורה, ש. עמית:</u> אנחנו בדרך כלל לישובים קטנים לא מאשרים מיניבוס אלא למועצה איזורית. היות ופה אין מועצה אזורית, אני מציע, שנחפש איזה תחליף.

קודם כל, אין בעיה לאשר מיניבוס או אוטובוסים צהובים. הבעיה, שלא נותנים לכל ישוב אלא לקבוצת ישובים. אנחנו עושים את זה במקום תחבורה ציבורית ובמקום מוניות, זה משהו באמצע, צריך פשוט למצוא לזה את המסגרת.

<u>ד"ר, שר החקלאות, א. שרון:</u> אני מציע, שאורי יהיה במגע ישיר עם מנכ"ל משרד התחבורה.

אני רוצה לחזור לבעיה שעסקנו, אנחנו חוזרים לשוגיה של הבנייה הזמנית.

הדברים שאני אמור לפרשום - ששמענו פקירה על קרית ארבע.

דנו בבעיות תחבורה.

<u>ש. רבידי:</u> לגבי הנושא התקציבי.

פרס ליתיר, יתיר נמצאת בתוך הקו הירוק, וזה שיפור נפרד. שאר הישובים שהלכו להתישבות הם בתקציב ההסתדרות הציונית, ומבחינתם יש איזה שהוא פער תקציבי שצריך יהיה להתכסות בהשכמה עם האוצר. בפן הכל קבענו לעצמנו, יחד אם התנועה שליותה את מרבית הישובים, איזה תקנים לדיור זמני. לא הייתי אומר, שזה לאיכלוס, אבל זה משהו סביר. משפחה עד 2 ילדים - שני חדרים. משפחה של שלושה ילדים - שלושה חדרים. ומשפחה בת ארבעה ילדים ומעלה - שתי יחידות של שני חדרים. פרס לשני ישובים, שבהם לא יצאנו מהשלב של המאחז שהקים משרד הבטחון. בשאר הישובים, כל הזמן מוסיפים יחידות, ולא נעשה לזה שום פרשום, ומתוקצבות מתקציב שיובל עכשיו עוד 200 יחידות. אם יש פער של 80 יחידות, לא בכל המקומות אנחנו אופטימיים כמו אורי, אבל בשופו של דבר, היום הלחץ של תפיסת השטח פחות מאשר היה פעם, ובשופו של דבר הבעיה התקציבית תתבטא בשדר גודל, אם אכן אלה הצרכים, בעוד 100 יחידות דיור, שזה כ-20 מיליון ל"י, שזה צריך לבוא מהמסרה שהובטחה לנושא הזה. כמעט בכל המקומות האלה שבונים את הדיור הזמני, זה לא יכול להיות המקום של ישוב הקבע הסבעי. זה יכול להיות חלק קטן מישיבת הקבע, לשאר צריך לחפש אתר הרבה יותר גדול בתנאי גישה, שהם לא פאולצים, והשדר של מחנות קבע.

לכן הנושא של שדר הקו, חשוב מאד, ואנחנו יודעים מה המצב של מרכז הקרקעות והתהליך שהוא הולך. אני מעריך, שפרס לאופירה, ואולי אלון-שורה, למעשה נדמה לי, שבכל הישובים האלה שהחטיבה מטפלת בהם, הנושא של ישוב הקבע לא יבוא לבטוי בתקציב הפנימי. התקציב הנוכחי צריך להתקדם פה באותה מהירות שנוכל להתקדם

מבחינת תנאים אוביקטיביים. כלומר, אנחנו עומדים בענין מצוקה תקציבית בהפרש של 20 מיליון ל"י.

ש. אבני: אני מתיחס לארבע מקומות שבאחריות משרד הבינוי והשיכון שאורי פרט אותם.

למעשה, הבעיה של שני מקומות. בחרש הפעלנו את כל ה-120 יחידות, ואת הפרובליטה היו"ר הסביר. יש שם פיגור בגלל קיצוצים קשים מאד. אני מקוה, שהפיגור לא יהיה משמעותי. על כל פנים, ההערכות הלוגיסטית לא נפגמת, אלא השלדים בשטח, באיזה חודש יהיה דיחוי. סך הכל הגמר יהיה באותו זמן. זה צריך היה להגמר בסוף מאי, התחלת יוני, אני מקוה שהגמר לא יהיה בהפרש ניכר. לשמחתי, גם הגרעין הבין זאת, וזה על דעתם.

במצפה יריחו היחידות בהכנה.

יש לנו שני מקומות, לפי הגדרת היו"ר, שם יש לנו ויכוח עקרוני. יש לנו בעיה מקצועית, תקציבית-כלכלית בקרני שומרון, התופעה של 80 יחידות או כ-100 יחידות, ובגבעון 42 יחידות.

אני הייתי מציע שההחלטה האופרטיבית על שני המקומות תהיה עם שובו של השר בעוד שבוע ימים.

הת/40. בית-אל

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: אני רוצה שניגע בעוד נקודה, וזו הבעיה של בית-אל.

בבית אל צריך לגשת לעבודה מיד. בנושא הזה, אני לא רואה אפשרות שנמתין לבניית הקבע. ניקח את גבעון מתוך הקו, לא במקום שיושבים היום, מכל הבחינות, אני לא רואה היום מי אפשרות שם יפדירו את ענין הקרקעות. לכן, לפי דעתי, דבר ראשון, יש אפשרות במחנה הנוכחי להוסיף עוד כמה יחידות זמניות וצריך לדעתי להוסיף אותם ונוסיף אותם. הייתי בעד זה שתעשו זאת. בעיני זה כל כך חשוב, שאם לא תאותו לעשות זאת מתקציבכם, אין ברירה, אני אעביר כספים ואעשה זאת, לא אעכב זאת.

הייתי בקרני-שומרון, יש הבדל בין קהילה של 40 משפחות, ואפילו משפחות יוצאות מהכלל, לבין ישוב של 150 משפחות וקהילה של 150 משפחות יכולה לשמור על עצמה ולהחזיק את כל השרותים הקטנים שהיא צריכה. בעיני יראה עוזר, אם משרד הבינוי

לא יבנה מאשר לחכות עוד שלוש שנים. למילא, קרני-שומרון בעיני זה ישוב שיהיה גדול מאד, זה שיבנו עוד כמה יחידות. כל מה שלא עשינו, אנחנו נתקלים בקשיים ואילוצים. לכן בעיני, עלי מקובל לחלוטין, שבגבעון יוסיפו את היחידות הדרושות, כי יש משפחות שרוצות להתישב. למשפחות נוח לעבור בקיץ, כאשר הילדים עוברים מב"ס לב"ס. כדי שאפשר יהיה להכנס בקיץ לקרני-שומרון, צריך עכש היום להקים במקום את המבנים, ואנחנו לא יכולים לחכות עד שער זה או אחר יחזור מנסיעה. אני מוכן שנתחשבן אחר כך. בינתיים אנחנו מוכנים להעמיד את הכסף ולהתחיל לבנות, ובשום פנים ואופן לא לעכב. בעיני לא יהיה מוצדק, שאנחנו לוקחים כספים שמיועדים לשוג אחד ומעבירים למקום אחר. בעיני, צריך להמשיך ולהזרים את הכחים.אני רואה שבונים גדר מסביב, או תאורה.

לכן אני בעד זה, שלא לבזבז אפילו יום אחד, כדי שהקהילה תוכל להתקיים שם.

האם אפשר לראות את הדבר כגשור ולעבור לעניין בית-אל?

היתה בעיה, היכן למקם את הישוב בבית-אל, בשופו של דבר החליטה המשלה, לענות ועדה. בועדה היו שתי הצעות: הצעה של מערכת הבטחון. משרד הבטחון הגיש שתי הצעות, והועדה בחרה. אמנם לא פה אחד, אבל ברוב דעות, בחרה באחת משתי אפשרויות. הבעיה שלנו כרגע, לגשת לעבודה. יש החלטת ממשלה, ויש הצעה שהיא מוסכמת ושוכמה ע"י הועדה.

ע. גדור: יש אישרו שלנו, שאפשר לגשת לעבודה.

א. בראון: (מראה את המקום על המפה) זה המחנה בית-אל, הכניסה למחנה דרך כביש רמלה שהולך לשכם, כאן הכניסה, במקום שהיום נמצא בה"ד, בשיש הסירונים. היו שתי הצעות: אחת מזרחית יותר; אחת מערבית יותר. אנחנו בחרנו והסיבה העיקרית היא - שמשטח יותר טוב ואפשר לבנות תוכנית של ישוב קהילתי, וזו תוכנית שערכה אותה המחלקה הטכנית של המחלקה הציונית, כאן ניתנת פריסה של 200 יחידות משפחתיות כל אחת, לפי תכנון של ישוב קהילתי, כולל ב"ס איזורי, ישיבה, פנימיה. זה פחות או יותר הישוב שאושר ותוכנן ע"י ההנהלה הציונית. המחנה הזמני באיזור הזה ישמש כאיזור תעסוקה וחלק יהיה פנימיה, ייועד ליעוד שבנו בהתחלה - לדיור לב"ס

אזורי וישיבה, או איזה שהוא מוסד חינוכי אחר.

אלה פחות או יותר שלושת האיזורים שנבחרו ותוכננו בשלב ראשון שאנחנו מוכנים, הבתים מוכנים, חיכינו לאישור הצבא להכנס לשטח. אם יש אישור, נעשה זאת. (א. שרון: עוזי, אפשר להכנס לעבוד?)

ע. גדור: אנחנו השלצנו על איתור מקום. האיתור יותר מערבי.

ההשתייגויות היו שניים:

א) חד-משמעית, אנחנו באיזור מתכננים ישוב שלם.

ז"א, שלא יראו נשב פה ואחר כך מתקדמים קדימה. ז"א, דעת מערכת הבטחון היתה - אישור נותנים בתנאי שמראש תהיה ראיית תכנון של ישוב שלם.

דבר שני הוא, שברור החשש של מערכת הבטחון מהקירבה של המטוחים ורעש מתמיד, פירושו לחץ והפרעה לאוכלוסיה. היות ובארבע שנים הבאות עלול להיות רמטכ"ל חדש, וזו הנחיה שלו, אנחנו לא מתכוננים לשנות במטחים דבר, והתוכנית עומדת כפי שהיא.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: אני רוצה בעניין זה לומר כך:

אם ביום מהימים המשלה תחליט שהמקום הופך להיות מקום ישוב, גם לא יהיו מטוחים, ולא משנה איזה רמטכ"ל יהיה.

אני רוצה שיהיה ברור - הצבא לא קובע למשלה היכן היא מישבת, לא קבע בעבר וגם לא יקבע בעתיד. היום המחנות האלה נתפסו. בזמנו אחת המטרות, כפי שנכנס למחנה בית-אל, כפו כמעט כל המחנות בשומרון ויהודה, היתה להם מטרה אחת - לשמש התישבות יהודית, וזאת אמרתי מיד לאחר מלחמת ששת הימים. לאט לאט, זה לקח הרבה מאד שנים, אבל הגענו למצב, שבמחנות היום חיים יהודים, ואם יצטרכו להעביר מחנה, יעבירו מחנה. אם תעמוד השאלה, עם מטוח וחיילים; או משפחות ילדים ותינוקות יהיו תחת סכנה של אש, ברור לי איך המשלה תחליט.

אני לא מציע, שפה מישהו יעלה על דעתו, שפה מתקבלת החלטה בתנאי. מיכאנו על המקום, בשלב זה, זה המקום. אם המשלה תחליט, שרוצה להקים ישוב יותר גדול, תתכנס ותקבל החלטה.

שפירא כתב לי פתק בנושא הסובסידיות לתחבורה ברמת הגולן. גם שם יש בעיות(שפירא: שלחתי על כך גם פתק לעמית).

צריך לציין, שמשרד התחבורה מתבקש לבחון, כמו שבוחנים את בעית הסובסידיות בקרית ארבע, אנא לבחון זאת גם בישובי רמת־הגולן.

(י.שפירא: בעית התקציב לישובים של רמת־הגולן, אני מבקש להביא זאת לפ"ה).

יש לנו בעיה. לנו, עד היום, יש לנו תקציב לישוב, לתשתית, 2,5מיליון ל"י, זה היה לפני מספר שנים וזה נשאר. ההערכה שלנו היום, שצריך מינימום 8 מיליון ל"י כדי לעמוד באותם הדברים שהיו צריכים 2,5מיליון ל"י. לצערנו, גם תקציב המחלקה להתישבות, שהיה בעבר 14% ירד ל-8%. כלומר, יש לנו שורה שלמה של בעיות. בקשתי לקיים פגישה, שבה יהיו יו"ר ההסתדרות הציונית, מר דולצ'ין, שר האוצר ואנוכי, ונצטרך להזמיק עוד שר או שניים, כדי לעמוד באופן בסיסי על כל הנושא הזה. לא מדובר היום רק על ישובי רמת הגולן. היום נפגשתי עם ישובי רמת הגולן ודנו, שרק לביסוס הישובים ברמת־הגולן זקוקים לכ-40 מיליון ל"י. אמרתי להם - שאם נרצה לשייע קצת בהתפתחות הישובים שהוקמו אחר מלחמת ששת הימים, אנחנו זקוקים ל-400 מיליון ל"י, וזו בעיה שאנחנו הולכים לקיים דיון מרכזי בנושא הזה. אני מנסה לעשות זאת עוד השבוע. הבעיה לא רק שם. יש בעיות קשות מאד בשורה שלמה של ישובים שהוקמו.

אני רוצה למסור לכם כרגע, מהי ההודעה שאנחנו מוסרים לאמצעי התקשורת:

הועדה להתישבות משותפת למשלה ולהסתדרות הציונית, דנה על התפתחותה של קרית ארבע ובנושא התחבורה שמתלבטת בה הקריה.

הועדה להתישבות קבלה בברכה את חברי ההסתדרות־הציונית העולמית.

לא נכנס לכל שאר הבעיות.

אני מודה לכם!

הישיבה נעולה!!!

ה/36 התפתחותה של קרית ארבע

מ ח ל י ט י ם : הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית רואה הכרח בקידומה ופיתוחה של קרית ארבע; מתוך מגמה זאת ובהמשך לרישא של החלטה מס. ב/45א' של ועדת השרים לענייני בטחון, בסמכות הממשלה, מיום כ"ט בשבט תש"ל (5.2.70), ובהמשך להחלטות האחרות של הממשלה בענין קרית ארבע:-

א. להטיל על משרד הבינוי והשיכון להגיש לועדה להתישבות תכנית-אב לפיתוח קרית ארבע והצעה בדבר:-

1) הקמת מרכז מסחרי

2) החלת תכנית "בנה ביתך" על הקריה

3) השכרת דיור לרווקים

ב. מערכת הבטחון תבדוק ותדווח לועדה להתישבות בסוגיית סגירת ותפיסת שטחים לשם הרחבת שטחה של הקריה לאור תכנית האב.

ג. ממליצים בפני ועדת השרים לענין ערי פיתוח להחיל על הקריה מעמד של איזור פיתוח א+.

ד. ועדת השרים לענייני כלכלה תבדוק אפשרויות של הקמת מפעלים בקריה ויצירת תעסוקה שם.

ה. המנהל הכללי של משרד הבינוי והשיכון יבדוק את גודל השטח הדרוש להקמת בית מלון לאור הקצאת שטח של 64 דונם למר קולין להקמת בית מלון בקרית ארבע.

ו. משרד העבודה יבדוק את סוגיית התחבורה הציבורית לקריה וידווח לועדה.

ז. משרדי החינוך והתרבות, הדתות והעבודה והרווחה מתבקשים לברר אפשרויות להקמת מוסדות פנימייתיים-חינוכיים בקריה, ולדווח לועדה להתישבות .

"ה/37 תוספת משפחות להתישבות (הגדלת מספר יחידות הדיור בישובים החדשים של יהודה ושומרון)

מ ח ל י ט י ם , מכח החלטה מס. 414 (ה) (3) של הממשלה מיום י"ט באדר א' תשל"ח (26.6.78) ולשם תיגבור יישובי יהודה ושומרון במשפחות חדשות, לאשר להסתדרות הציונית העולמית ולמשרד הבינוי והשיכון הרחבת בניה, בהיקף ובישובים, כמפורט להלן:-

א. באחריות ההסתדרות הציונית העולמית:

1)	סנור	- 25	יחידות דיור
2)	שומרון	- 28	" "
3)	אלון-מורה	- 46	" "
4)	בית-חורון	- 25	" "
5)	תקוע	- 22	" "
6)	בית-אל	- 90	" "
7)	נבי צאלח	- 50	" "

ב. באחריות משרד הבינוי והשיכון:-

1)	קרני שומרון	- 100	יחידות דיור
2)	חרס	- 120	" "
3)	גבעון	- 60	" "

חת/38 <u>תחבורה ציבורית לישובים החדשים ביהודה, שומרון ורמת-הגולן</u>

מ ח ל י ט י ם , לאשר עקרונית מתן סובסידיה מיוחדת למפעילי התחבורה הציבורית בקווים השונים לישובים היהודיים ביהודה ושומרון; ולחסמיך את משרד התחבורה לשלם על-פי אישור עקרוני זה את הסובסידיות המיוחדות למפעילי התחבורה, על בסיס תחשיבים שייבחנו ויאושרו בתאום עם משרד האוצר.

חת/39 מ ח ל י ט י ם , להטיל על מתאם הפעולות בשטחים ועל המפקח על התעבורה במשרד התחבורה לסכם על דעת הועדה להתישבות רכישת מיניבוסים לישובים יהודיים הרוצים בכך, ביהודה, שומרון והגולן.

חת/40 <u>בית-אל</u> (הקמת ישוב קהילתי בבית-אל)

מ ח ל י ט י ם , בהמשך להחלטה מס. ב/76 של ועדת השרים לענייני בטחון בסמכות הממשלה, מיום כ"ז באדר א' תשל"ח (6.3.78) לאשר הקמתו של ישוב קהילתי בבית אל באזור המערבי המסומן כשטח B במפת בית אל - השמורה במזכירות הממשלה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

סטנוגרמה

שמור

פרוטוקול
ישיבת הועדה לענייני התישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית
י"ד באדר א' תשל"ח - 21.2.78

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ח. לנדאו, מ. נסים.

נציגי ההסתדרות הציונית : ר. וייץ, ח. פינקלשטיין, מ. ריבלין.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, מ. דיין, י. הורביץ, ז. המר, ע. ויצמן, מ. עמית.

נציגי ההסתדרות הציונית : א.ל. דולצין, י. קלארמן, מ. קרונה, א. שנקר.

א. נאור	-	מזכיר הממשלה
א. בן-מאיר	-	המנהל הכללי, משרד החקלאות
ח. קוברסקי	-	המנהל הכללי, משרד הפנים
מ. בן-מאיר	-	נציב המים
א. בראון	-	משרד החקלאות
ע. גדור	-	משרד הבטחון
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
ש. רביד	-	החטיבה להתישבות
ש. שטנר	-	משרד האוצר
ש.ש. שירן	-	משרד האוצר
מ. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום :
- הת/31 ביצוע החלטות הממשלה בדבר הקמת ישובים באזור תפן שבגליל
- הת/32 מצב הישובים ביהודה ובשומרון
- הת/33 פרסומים בענייני התישבות בכלי התקשורת
- הת/34 סיור הועדה להתישבות בישובי השומרון

./ביצוע

בפרוטוקול זה 21 דפים.

רשמה: רחל בן-אלון.

הת/31. ביצוע החלטות הממשלה בדבר הקמת ישובים באזור תפן שבגליל

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: בקר טוב,

אנחנו היום יושבים בישיבה קצרה מאד.

השר לנדאו הודיע לי, שהוא יצטרך לעזוב באמצע.

אנחנו היום נעסוק בקצרה בשלושה נושאים:

1) הייתי רוצה לשמוע מהמחלקה להתישבות, בנושא תפן, בהמשך למה שדברנו בזמנו - מה עולה מבחינת תפקידו שם השנה, כאשר אני מבין שהמדובר, באישור תקציב מהשנה שעברה.

2) אני רוצה שנעבור בסקירה, ביעף, ארי, אתה תתן סקירה קצרה על המצב בישובי השומרון, מה קיים בכל אחד מהמקומות, איפה עומדים מבחינת המבנים.

3) דבר שהוא פרובלמטי שהתעורר בימים האחרונים בעקבות מגבלה של משרד הבטחון, במחנה בית-אל, על הגרעין היושב שם, שהוא אולי הגרעין החזק ביותר. נוצר שם מצב קשה מבחינת פיתוח, למרות שזה המחנה הגדול ביותר שישנו. יש שם אלפי דונמים.

נתחיל בנושא של תפן. פה יש לנו מהעבר שתי החלטות.

שמעון רבידי: התוכנית המקורית דברה על 4 קיבוצים ו-2 מושבים. יש מהשנה שעברה החלטה על שני קיבוצים שאחד מהם בנוי.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: זהו שמעון רבידי, מזכ"ל המחלקה להתישבות בסוכנות.

ש. רבידי: במסגרת תוכנית של 4 קיבוצים ו-2 מושבים התגבשו בשנה שעברה ההחלטות על הקמת 2 קיבוצים: 1 של השומר הצעיר שיושב פה. האחזות נח"ל שניה של איחוד הקבוצות והקיבוצים, שנמצאת בתהליכים ראשונים של בנייה. ההאחזות בנויה כמוקד, וההחלטות של איחוד הקבוצות והקיבוצים - שהיא צריכה להיות בנויה כמוקד.

הכונה היתה, שהאזור, שהוא אזור קשה, ללא קרקע ומים, תלכנה שתי תנועות קיבוציות ביחד, וכל אחת מהן בקשה שיהיו לה שני ישובים לפחות, על מנת ליצור שם תשתית חברתית. חשבנו, שגם המושבים יוכלו להשתלב בזה. ישנה בעיה של בניית הגליל, שמעוניינים לשבת במקום. היות ולאחרונה עלו מחשבות של מושב תעשייתי, חשבנו, שיהיה נכון להצמיד את שני המושבים, במידה רבה, שישענו על שני הקיבוצים.

איך אנחנו עומדים מבחינת החלטות? - הוחלט על הקמת קיבוץ שלישי, של גרעין איחוד מקבוצות והקיבוצים, במידה שיש תקציב. מתוך 4 הקיבוצים, אנחנו עומדים עם החלטה על הקמת 3, ואני מבין, שבישיבה שעברה התקבלה החלטה, להקים שם 2 ישובים. היות ומקובלת הדעה שכל ההתישבות הכפרית צריכה להיות מדרום של איזור התעשיה למעלות, על מנת להשאיר מרחב לפיתוח התעשיה באיזור מעלות. אנחנו נמצאים שם במצב, שבו אנחנו מסוגלים, ללא בעיות, ברגע זה, להצביע על איתור של מושב אחד, ובמושב השני יש בעיות של בעלות על הקרקע (ח.לנדאו: אלה מושבים חקלאיים?)

הקרקע היחידה שיכולה להיות, יכולה להיות במרחק, איפה שכתוב - תפן ו'. היום יושב שם מחנה זמני.

6 הישובים המתוכננים, צריכים להכנס מאיזור התעשיה לכיוון עכו צפת. פה על המפה מסומנים 5 עיגולים, צריכים להיות 6 עיגולים. הירוק והאדום, קיבוצים לבנייה, והשלישי שהוחלט עליו - ההחלטה על השלישי היתה במסגרת 10 ישובים עולים, החלטנו על קיבוץ אחד (א. קרון: אני לא יודע איך נצליח להקים 4 ישובים, אבל לפחות צריך ללכת על 3).

אנחנו איתרנו 6 משבצות.

היו"ר, שר החקלאות, א.שרון: לא הייתי רוצה שיוצר מצב, שהמושבים, שהם הלחוצים ביותר בגליל במשך כל השנים, מכל מיני סיבות, שפתאום היום יתברר, שהמושב השני שעומד להתישב, כבר אין בהירות לגבי הקרקע שלו. אני רוצה לודא, אם יש מקום, מבחינת משבצת קרקע ל-2 מושבים ול-2קיבוצים. אנחנו צריכים לראות היום 2 מושבים ו-2 קיבוצים. זה שאישרנו אותו ואין לו קרקע, בואו נטפל בזה, נפתור את הקרקע.

האם אנחנו יכולים לראות כסיכום, אני רוצה לסכם ולא לחזור על הפרשה. אנחנו אומרים - שאנחנו הולכים למסגרת של 3 מושבים, שמתוכם 2 מקימים בשנת 78 ו-3 קיבוצים.

האם אפשר לראות זאת, מבחינת מה שיש לנו בשטח, כדבר ריאלי?

ש. רביד: מבחינה ריאלית, יש בידינו 4 משבצות שהקרקע בבעלותנו וניתן לבנות.

כאשר אתה אומר 3 קיבוצים, יש בעיה עם התנועות הקיבוציות, כי הן רוצות להכנס, כל אחת עם 2 , ואזאולי תנועה אחת צריכה לרדת.

היו"ר, שר החקלאות, א.שרון: אנחנו אם כך, צריכים לראות השנה, את הקמתם של שני הקיבוצים עליהם הוחלט, ולראות הקמה של שני מושבים. כך צריך לראות את המצב. אנחנו רוצים ללכת על 6 ישובים במקום. אם מדובר על בעיות קרקעיות, אני לא מציע בשום פנים ואופן שניקח מישהו מהמושבים שממילא מקופחים שם לכל אורך הדרך, ולא ניתן להם להקים שני מושבים. זו המסקנה, האם אנחנו הולכים לקראתם, או לא הולכים לקראתם?

אני רוצה שנראה זאת כאילו 2 הקיבוצים קיימים ו-2 המושבים קיימים, ונמשיך לטפל בנושא של קרקע.

מבחינת האופציות שישארו, הבעיה תהיה של איתורים של קרקע.

האם מישהו רוצה להתייחס לנקודה הזו (ח.פינקלשטיין: על זה יש החלטות?)

אני חושב, שאנחנו עושים פה דבר שצריך לעשות (פינקלשטיין: אולי אפשר לשמוע על התקדמות העבודה שם, מה נעשה שם?)

אמרתי - בקיבוץ האחד, ישנם מבנים של מוקד, שוכנת היאחזות שנקראת נחל קישון. עכשיו נגמר סו"ס הנושא של הרחבת ההיאחזות, ואז ישנו גרעין לאיזרוח בקיץ הקרוב. כנ"ל לגבי הקיבוץ השני - עושים את עבודות העפר. אם עוד לא החלו בו, צריכים להתחיל בו יום יום, כי שם היתה בעיה של דרך למחצבה פרטית. כיום המצב, שהקיבוץ הולך לבנות. והגרעים של

הקיבוץ השני מוכן לעלות על השטח בילוי של השנה הקרובה.
גרעין אחד, של בני המושבים, יושב במחנה זמני. כלומר, אין שום בעיה, ברגע שיש לו מקום קבע, להעביר אותו למקום קבע. ואז אפשר לגבש גרעין נוסף של בני המושבים. הבעיה שתהיה, לממש את הבנייה מבחינת האזורים. אבל לזה אני לא מציע להכנס.

<u>היו"ר, שר החקלאות, א.שרון:</u> מה שסיכמנו, שכאשר מדובר בשנת 78 ונרצה לראות משהו, אנחנו רואים באיזור תפן, בשנת 78, 2 מושבים ו־2 קיבוצים. זה מה שאנחנו רואים באיזור תפן.
זו היתה נקודה קטנה להבהרה לנושא תפן.
איפה אנחנו עומדים? - זה לא מוריד את הקיבוצים הנוספים והמושבים הנוספים, שלגביהם נקיים דיון נוסף.

<u>הת/32.</u> <u>מצב הישובים ביהודה ובשומרון</u>
הנושא הנוסף, אבקש מאורי למסור את המצב בשומרון, על אותם ישובים שהוקמו בשומרון: מה יש שם בדיוק.
אנחנו צריכים למסור, שהישובים הוקמו לא בדרך הרגילה של הכשרת קרקע בדיוק, אלא בצורה הפוכה - קודם היה איכלוס בתנאים הקשים ביותר, ולאט לאט נעשית פעולת העברתם.
אני אבקש אורי, שתסקור את הנושא הזה.
אנחנו פה שמענו סקירה קצרה על נושא תפן. פה נאמר ברור - שהשנה, 78, יהיו בתפן 2 מושבים ו-2 קיבוצים. יש לנו בעיה של איחור 2 משבצות שתעשה בצורה הרגילה.

<u>א. בראון:</u> אני אתחיל מהצפון לדרום.
הישוב הראשון זה בשניר. למעשה עכשיו סיימו את בניית שניר 2, אשר נמצאת בטיפול המחלקה להתישבות של חבל הצפון. סיימו עכשיו בניית 20 יחידות דיור, מחברים אותם לכל המערכת של האינסטלציה. עד עכשיו הם גרו במבנים שנתנו להם ע"י חצבא. היום הם במצב, שהם עוברים ליחידות דיור. יש במקום היום 40 נפשות, הם עומדים לקלוט עוד בסביבות 50 נפשות, עם כניסה ליחידות החדשות.
מסתיים עכשיו, או שכבר הסתיים, אני כבר ראיתי אותו

קו מים, שזו היתה בעיה רצינית, שהולכת ממחנה שניר. למחנה שהם נמצאים בו עוד לא מזרימים את המים, בקרוב מאד יתחילו להזרים את המים. הבעיה העיקרית שלהם, שזה אחד הישובים הרחוקים ממקומות התעשיה. כלומר, יש שם אנשים שעובדים בחיפה, יוקנעם ועפולה והמרחקים גדולים. אנחנו בתהליך של העברת כמה מפעלים שיעבדו בשניר עצמה. הבעיה שלהם - מקורות התעסוקה במקום (חשר מ. נישים: איזה מפעלים?)

נגריה, מסגריה, מפעלים שהיו לאנשים קודם ומעבירים אותם למקום.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: שניר נמצאת על הדרך, בין שכם לג'נין, בצומת עמק שניר. מקום בעל חשיבות רבה מאד, והיא יושבת בנקודה שבה אנחנו רואים ציר שיחצה את הציר הצפוני בכיוון גדרה לכיוון בקעת הירדן.

א. בראון: הגרעין השני, שומרון - שיושב מעלהצומת מחנה צבאי במקום. בגרעין 120 נפש. גרעין חזק מאד, רובו מאידור נתניה. חלקם עובדים בנתניה. בונים שני מפעלים במקום: אחד - כריכיה לעבודות קרטון, והשניה - מתפרה. בונים אותם במקום בטיפול מחלקת ההתישבות, חבל התיכון, שאלקלעי מנהל אותה. המקום, שנבנה במהירות הגדולה ביותר ובצורה הטובה ביותר, למרות שיחידות הדיור מסוג נמוך מאד, אבל בהחלט מתקבל על הדעת.

אני רוצה לציין - הישוב חזק מאד, הגרעין חזק מאד. האנשים טובים, בעלי רמה גבוהה ובעלי פוטנציאל גדול, ולפחות עוד 150 נפש יכולים להצטרף, ברגע שנוסיף עוד יחידות דיור.

המקום השליש - קרני שומרון. למעשה, עלה לפני חודש הגרעין הראשון, בלי המשפחות, ובשבוע שעבר עלו המשפחות הראשונות. נכנסו למקום 24 משפחות, ישבו, כפי שכולכם זוכרים, ישבו כל הזמן במחנה קדום ועברו את כל חודשי החורף, ועכשיו עברו לקרני שומרון. המקום נבנה ע"י משרד השיכון, המנהל לבנייה כפרית. השבוע, ביום רביעי נכנסות המשפחות מהשפלת. במקום יהיו 40 משפחות, שזה בסביבות של 200 נפש. יש שם משפחות עם 8 ילדים. אתמול ביקרתי שם - המחנה מקסים ביופיו ומאורגן. הבעיה שלהם

בעית מים וחשמל, אני מדבר על הישוב הזמני. הישוב נבנה ממבני טרום אסבסט, שהובלו למקום והונחו במקום.
יש לנו במקום 7000 ד' שבבעלות המדינה, שהכונה היא, שמשרד השיכון יכשיר את המקום לבניה עצמית ובניה להשכרה, ובנייה ע"י משרד השיכון למכירת דירות. בשטח שם, אפשר לומר, כמעט בלתי מוגבל. המרחק שלו למרכזי אוכלוסיה קרוב מאד. בדיוק 22 ק'מ מצומת רעננה וכפר סבא, כך שזה 15דקות מהערים מסביבות ת"א. מבחינה זו, המקום בהחלט מתאים כמקום איזור למגורים. אין שם שום בעיות של הפקעות קרקע, הקרקעות הן כולן, קרקעות המדינה.
המקום הרביעי - אלון מורה. אלון מורה, זה הישוב הותיק ביותר בסיפול ההתיבה להתישבות. ודאי כולם פה מכירים את הגרעין. זה גרעין החלוץ שעלה לשומרון, לפני כל ההתנחלויות האחרות, ויושב עדיין בקרונים ובמבנים זמניים. עכשיו התחילו בבניה של 46 יחידות ראשונות, ונתנו עוד 14, כך שיש במקום 60יחידות דיור מהשיקוביות, גם כן בניה זמנית, לא ישוב הקבע. יש שם בעיות רציניות מאד, עם תוספת קרקע במקום, וגם השכנות עם המחנה. יחסי השכנות בין המחנה והישוב טובים מאד, אבל יש ניגודי אינטרסים מסויימים. השבוע מתחילים בקידוח באר ונקבע איתור, והכל תקין מבחינה זו. יש להם מרחב גיוס של אנשים שרוצים להצטרף אליהם, גדול מאד.
למעשה, הכונה שלהם וההסכמה שלנו - בשלב ראשון לבנות במקום, מקום ישוב פתוח גדול, לכ-2000 משפחות.
הצבא ומערכת הבטחון הודיעו - שהם רוצים לפנות את המחנה. (א. שרון: המחנה של קדום נתפס ע"י באופן זמני, לפני 20 שנה. רציתי לשאול את עוזי:האם לכם יש תוכניות את הבסיס הזה להעביר למקום אחר?)

ע. גדור: נבדקו האפשרויות להעביר את המחנה לבסיס אחר, אבל נתברר, שהאלטרנטיבות, לא טובות. כלומר, ההשקעות בהן גב הות. לאחרונה הצענו להעביר את הבסיס פה לירושלים. הנושא נידון עם יו"ר ועדת השרים לענייני ירושלים. הצענו, שהם ימצאו לענין זה מימון. אם ימצא לזה מימון, צה"ל ישמח להעתיק את המחנה. ברגע זה, זה עומד בנקודה זו(א.שרון: זה בסך הכל מחנה טירונים)

א', צה"ל לא מתלהב להושיב טירונים באוהלים. הם זקוקים לחדרי אוכל, זקוקים לשרותים. כל הסידור שלהם נשאר בגבולות של כמה עשרות מיליונים. כאמור, האיתור באיזור ירושלים חיוני מאד לאישור. כלומר, אפשר לתפוס פה שתי ציפרים במכה אחת - להעביר את קדום וגם לעבות את ישוב ירושלים.

א. בראון: הישוב הבא זה חרס. חרס עלה בחודש האחרון. למעשה הצטרפו למחנה הצבאי, נקרא לזה, רווקים, אבל אלה בעלי משפחות שעזבו את המשפחות שלהם. זו פלוגת עבודה. זו פלוגת עבודה שיושבת במקום, וחיכינו שהחודש יתחילו לבנות את המקום. הישוב, שניתן למשרד השיכון, זה איזור שנקבע להבנות כעיר מרכזית בשומרון. השטח אותר, התוכנית קיימת לגבי העיר, כולל איזור תעשיה למקום בהיקף די נרחב וגדול. למעשה, היינו צריכים להתחיל לבנות את המקום הזה. בינתיים רק הצבא פתח את הכביש לשם והכשיר כמה מקומות.(א.שרון: אנחנו נתנו התחיבות כספית למשרד השיכון, והם התחייבו להתחיל לבנות 10 יחידות מהחודש הזה)

אנחנו התחייבנו להעביר, קבלנו החלטה ממשרד השיכון, להעביר עוד השנה בין 10-15 מיליון על חשבון ההתחיבות(א.שירן: שירן, האם העברתם?)

י.שירן: לא העברנו, אני צריך לשאול את שר האוצר על כך.

היו"ר,שר החקלאות,א.שרון: אנחנו פה מאבדים את ההתלהבות של האנשים. השאלה: איפה זה עומד מבחינת הבינוי? מדוע לא בנו את היחידות שצריכים לבנות?

עוזי: הם הבטיחו עד לסוף החודש 9 יחידות.

היו"ר,שר החקלאות,א. שרון: מה המצב בשטח עוזי?

עוזי: האנשים יושבים ונשחקים בצורה נוראה.

א. בראון: זה גרעין של 800 משפחות יוצא מגדר הרגיל, ויש להם רצון להצטרף.

היו"ר, שר החקלאות,א. שרון: לנו היתה בעיה בזמנו, התלבטנו, למי לתת לבנות את הדבר הזה. התלבטנו, התלבטנו, בסופו של

דבר גם היתה החלטה בין הממליצים לתת זאת למשרד השיכון. אני הבנתי, שיש התחייבות במשרד הבינוי, והם התחייבו להקים את היחידות. בינתיים לא הוקם ולא מוקם שם שום דבר. צריך לקבל החלטה בנושא הזה, ולא, ניתן למישהו אחר לבנות ויבנה את זה, וכאשר יגיעו לבנות את העיר, יבנו את העיר.

ע. גדור: דבר אחד כן לזכותם - שהם עובדים כל הזמן על התכנון של הנושא. נחסך פה זמן מטויים.

היו"ר, שר החקלאות, א.שרון: האנשים לא חיים תחת קורת התכנון, אלא חיים תחת קורת גג.

ע.גדור: גם אם היו צריבים מחר לצאת לשטח, צריך לעשות עבודת תכנון, והיא בוצעה.

ר. וייץ: התשובה לזה, כאשר יגיעו לגיל 18, תהיה לו חליפה יפה. השאלה, אם יגיע?

י. שירן: אני מבטיח תשובה עוד הבקר.

ח.קוברסקי: אני במקרה אתמול שמעתי כמה פרסים מגרעין אחר, גרעין בית־אל, ודוקא לא היו להם מענות, אבל ישנו דבר אחד שהייתי מציע לשקול אותו. המשפחות שם די גדולות, הממוצע למשפחה 4-5 ילדים, ועם תוכניות להרחיב, מכניסים אותם לשטח מגורים, לדעתי, לא מספיק. הם אינם מתאוננים, הם מרוצים, אפילו בקרוונים. אני לא בטוח שזה נכון. השיקבבית, עד כמה שאני מבין בזה, אני לא מומחה, אינה מאפשרת הרחבת משבצת. הדבר אחר אם מדובר במקום זמני (א. בראון: מדובר על מקום זמני). (ר. וייץ: רק זמני). אחרת, אני מזהיר את עצמנו. אני מציע לבדוק זאת עוד פעם, יש גבול לסיר הלחץ הזה.

היו"ר, שר החקלאות, א.שרון: יש לנו בעיה כזו - יש אנשים בשטח, אני לא רוצה פה למתוח בקורת על אף אחד, אבל אני לא יכול לציין, שכולם נושאים את האנשים על כפיים. אנחנו יכולים לעשות מה שאנחנו יכולים. אנחנו בדקנו בכל מפעל, אני עצמי זמנתי את כל מנהלי המפעלים שבונים את השקוביות למיניהם ומה שרק אפשר, הבעיה שלנו פשוטה, בשלב הזה מה שצריך בכל מקום - שתהיה רגל יהודית, וזה מה שאנחנו עושים היום,

וזה השלב הראשון, וזה שלב קשה מאד. אמרתי את זה - שאני לא חושב, שמאז שנות ה-30 מישהו חי בתנאים שהאנשים האלה חיים, ועוסקים ומתכננים והכונה לעשות זאת יפה מאד. אתה רוצה לעשות יפה מאד, אין לך יפה, רוצים לעשות טוב מאד. אין לך טוב. בקיצור, יש לנו בעיה אנחנו אחר כך בהחלט נצטרך לקבלהחלטה, ומשרד הבינוי יצטרך לדווח מה קורה, ומדוע לא בונים. אני מבקש שזה יהיה בהחלטה.

א. בראון: המקום הבא נבי סאלח. בנבי סאלח היו שני גרעינים: היה גרעין חילוני וגרעין דתי. הגרעין החילוני לא יכול היה לעמוד בתנאים, גר בישוב של משטרה עזובה שמשמר הגבול ישב בה לפני זה והחליט לרדת למטה ולחכות עד שיבנו את מבני הקבע. נשאר במקום הגרעין הדתי, שהיו לו קשיים רציניים מאד. דרך אגב, זה מקום הכי מרוחק ממקום ישוב, ויש שם עזיבות. הגרעין שנשאר הוא בסדר, יש להם עורף שרוצה להצטרף אליהם. נגמר התכנון של המחנה הזמני ע"י המשטרה, והיו בעיות שנמשכו יותר מדי זמן בקשר לחלקת קרקע. אני מקוה שהכל יסתיים.

ע.גדור: לא נסתיים, כי פה לא נתנה הוראה להמשיך במקום. עכשיו זה הועבר לרה"מ בטסגרת הדיונים האחרונים.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: אני רוצה להוסיף מילה בנושא נבי-סאלח. מאחר ואנחנו נתקלים בקשיים שלא היו צריכים להיות, ואני לא רוצה להכנס מדוע הם קיימים, אני רוצה שכאן תתקבל החלטה, בנבי-סאלח יש לנו קרוב לאלף דונם קרקע (עוזי: 1500ד'). נפלא שיש יותר. שם כל הזמן ישנה התנגשות בין אי-הרצון לבנות דבר זמני במקום הקבע, לבין המצב החמור, שאנשים לא יכולים לחיות. לכן, אני בזה הרגע קובע - שיבנו את המקום הזמני באחד ממקומות הקבע. אי-אפשר יותר מזה.

אני מוכן אורי, השבוע, לבקר במקום ונקבע את המקום הזה.

ש. רביד: אם נקבע שאת המקום הזמני בונים במקום הקבע, אנחנו מזמינים לעצמנו שורה של דחיות. יש לנו משבצת של 40ד'. 40ד' צמודים למשטרה הם בבעלותנו. הבעיה של חתימה ולא של בעלות. אני שומע, שזה הועבר לרה"מ. אותה בעיה של חתימה תהיה על מקום הקבע, ועל

מקום הקבע נתנגש על מקום היער. אני מציע, שאת המילה על היער נשאיר ונתחיל את כל ההכנון במקום הקבע.

ע. גדור: הנושא הזה הועבר ליועץ המשפטי לממשלה. היועץ המשפטי לממשלה העביר חוות דעת - שיש דרישת תפיסה והפקעה (ש.רביד: זה לא שמה של המושל, יש לחתום, שאנחנו יכולים לעלות עליו). המדובר פה בתפיסה, והיא מילה נרדפת להפקעה, וזו חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה, שכל השטח הוא בחזקת, גם אם הוא שייך למדינה הוא בחזקת המדינה, וצריך לבצע בו אקט פורמלי של תפיסה, שפירושה הפקעה. משרד רה"מ החליט שהוא רוצה לטפל בזה, וזה הועבר לרה"מ.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: אני לוקח על עצמי לדבר עם רה"מ. האם כל החומר אצל רה"מ?

ע.גדור: כן. לדעתי בנבי-סאלח אנחנו נוגעים בשולי הבעיה. בנוסף לגרעין הקטן והחלש, יש גרעין גדול מאד, ובשעתו שמענו דברים שלדעתי אינם נכונים של בני-ברית, שפה מועסקים מאות משפחות, והנושא לא מגיע לשום התיחסות.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: חסלח לי בבקשה עוזי, הנושא לא מגיע להתיחסות, אנחנו צריכים איפוא לשקם את הדבר הזה.

א. בראון: נבי-סאלח יש שטח של בעלות המדינה למעלה מאלף דונם (עוזי: 1500 דונם). יש שם יער יפה מאד. המקום פנטסטי מבחינת מיקומו. חשוב גם מבחינה אסטרטגית, נמצא מזרחה משדה התעופה לוד, 24p"מ.

היו"ר, שר החקלאות אשרון: אנו רוצה שהועדה בישיבה הבאה תצא לסיור של יום בשטח. זה יהיה אחרי הקונגרס, אנחנו נודיע עוד השבוע על סיור של יום שלם של כל חברי הועדה. אני אפנה בבקשה מיוחדת לשרים שיואילו להצטרף. חלק גדול מהשרים ודאי לא ראה את המקומות האלה. נוכל גם לקיים דיונים במקום. נסע כולם במיניבוס, כך שאפשר יהיה להסביר את השטח, וזה יהיה יום נפלא. אני חושב שנקבע זאת ליום רביעי, בעוד שבועיים.

א. בראון: למקום יש 3 גרעינים. יש לי מחר פגישה עם גרעין רבעי. כאשר עוזי עשה את תכנית הפריסה של גבי-סאלח, למעשה זה נבנה על ארבע שלוחות, או גבעות, שכל ישוב נבנה בפני עצמו עם מרכז אחד. הגרעין הרביעי, זה גרעין של התעשיה האוירית, שגם הוא רוצה לאיזור הזה, כי זה מתאים לו מבחינת מקומות העבודה הקבועים שלהם היום.

אנחנו סיימנו בשבוע שעבר כביש שיחבר בצורה הרבה יותר טובה את איזור בית־נבלה לאיזור נבי-סאלחן זה איזור של 7 ק"מ, כביש שקק"ל סללה, חסרה לנו עוד תחיכה אחת, יש לנו 2-2,5ק"מ שצריך לסלול מנבי-סאלח ישר לכביש, אחרת זה מעקף שלם, וזה סיבוב בהחלט מיותר (א.שרון: הדרך ישרה, היא על נתיב דרך קיימת?)

ע. גדור: מחציתה על דרך קיימת, הק"מ הנוסף, זה לא דרך קיימת, זה קיצור של ק"מ, וגם בו צריך לבצע תפיסה מסויימת.

הגשנו בקשה והממשל לא אישר זאת.

א. בראון: עופרה. בטיפול המחלקה להתישבות של איזור ירושלים. השבוע נערכו פגישות במקום, גם על נושאים חקלאיים של גידול פטריות במקום.

הנושא הבא - בית־אל. בית־אל, זה אחד המקומות היפים. גם הקלים לאיכלוס, גם מבחינת המרחק לירושלים. נמצא מעל רמלה, ע"י מחנה בית־אל, לפני הירידה מבית־אל צפונה. במקום שטחי קרקע של המדינה, שהיום הצבא מהזיק אותם. החטיבה להתישבות גמרה את כל התוכניות, ורצינו לפני שבוע ימים, או שבועיים, להתחיל לבנות את המחנה הזמני הראשון ל-70 משפחות. 70 יחידות דיור, כפי שאנחנו יכולים לבנות כמחנה זמני, וזה נתקל בקשיים, כי הצבא לא מאפשר לעלות על הקרקע. האיזור שרוצים לבנות עליו, אינו מפריע לשום מטרה. האנשים היום יושבים במחנה, משפחות שלמות בתוך חדר אחד, וזה חודשים שסו"ב מושכת את ענין הבינוי. היום יש במקום 32 משפחות.

הנושא הבא - בית חורון. בית-חורון יושב בין רמלה ללטרון. נבנו שם 24 יחידות דיור, ועכשיו מחברים אותם לכל התשתית. בינתיים גרים בפחונים וקרוונים. הם כבר עוברים לבתים, זה השיקובית. הזמנו עוד

20 יחידות. מטופל ע"י התיישבות, חבל המרכז.

גבעון. גבעון נמצאת במחנה צבאי גבעון אל-ג'ד.

אשר נמצא ע"י הכפר הערבי. יש שם מחנה צבאי שחוקם ע"י משרד הבינוי, נבנו יחידות דיור מתוך הבתים הצבאיים, וישובים היום 40 משפחות במקום, עם כל מבני הציבור: ב"ס, גן-ילדים, צרכניה. יש מקום להוסיף שם עוד כמה יחידות דיור. שליש מהשטח מחנה, שזה שטח ישר, ואפשר להעמיד שם עוד יחידות דיור. זה איזור די מאוכלס בערבים מסביבו, ויש חשיבות גדולה שיהיה תושבים במספר גדול יותר. אישרנו להם להקים במקום שני מפעלים תעשייתיים, כדי שיהיו במקום גברים גם במשך היום. מרחק הנסיעה לירושלים הוא כעשר דקות. המקום המיועד צומת עופרה שהולך מרמלה לירושלים, בגב ההר, נמצא ק"מ מהמחנה עצמו, שטח שהוא איזור טרשים. אגב, זה אחד המקומות שמתוכנן לבינוי כבר היום, למרות שהוא לא בידינו, אבל ברגע שיפקיעו, אפשר להתחיל לבנות ולעשות את התשתית. זה איזור עירוני, היו שני גרעינים שהיו מיועדים ללכת לשם. במקום יושב גרעין אחד, והגרעין השני נמצא במחנה בירושלים. זה גרעין של קציני משטרה ועובדי ממשלה, שיעברו לשם בעת שיבנו את המקום עצמו.

מצפה יריחו. איזור שנמצא 4,5 ק"מ ממישור אדומים ליריחו. עובדים שם בבינוי. במקום 23 משפחות, ויש להם עוד כ-40 משפחות שרוצים להצטרף אליהם. יעדנו להם שטח אדמה לעיבוד. שטח שלא מעובד הרבה שנים. כמו כן אנחנו חושבים והתחלנו לטפל בנושא של הפעלת המקום כאיזור קיט לאיזור ירושלים. (<u>השר ניסים:</u> מה עומדים לעשות במצפה יריחו?)

המקום בנוי על שלושה דברים: 1) חקלאות. אם יקבלו את האדמה ויעבדו, אנחנו חושבים לעשות שם גידולי ייצוא. 2) איזור קיט. הפעלת מחנה קיט במחנה קליה עצמו. 3) שחלק מהאנשים ימשיך לעבוד בירושלים עצמה.

תקוע. בתקוע יושבת גרעין די גדול, מתלבט בקשיים של עבודה, שחלקם עובדים בתעשיה האוירית של מנועי בית-שמש, יש קשיים של תחבורה למקום. הם קבלו כמה עבודות בישובי הסביבה.

עין צורים. התחילו לעבוד. במקום הקימו להם מבני עבודה, זה בטיפול חטיבת ההתישבות של ירושלים. אנחנו הקצינו להם יחידות דיור נוספות, ואני מקוה, שתוך החודש הקרוב יגיעו עוד יחידות דיור. יושבות שם 12 משפחות.

אלקנה. הישוב האחרון, אלקנה. הישוב הוקם במאי. במקום למעשה שני xxxxxx× גרעינים. גרעין אחד נקרא - גרעין מערב השומרון, גרעין גדול מאד. הגרעין השני והגרעין הרוסיא, שני הגרעינים היו מיועדים לעבור לחרס, ואנחנו בודקים אפשרות של השארותם במקום. אנחנו הערב נפגשים עם הגרעין ואנסה לבדוק את המקום, אם יש אפשרות של רכישת קרקע ולא הפקעה. אני מקוה שאפשר להתחיל בפיתוח המקום באיזור עצמו. זה המקום האטרקטיבי ביותר ואת כל האורחים מביאים לשם. המקום נמצא 5ק"מ מכפר קאסם, וביום יפה הראות שם מקסימה. אתמול הייתי שם, רואים מנתניה עד אשדוד, כאילו הכל מונח על כף היד. זה אחד המקומות היפים.(א.שרון: אולי תתן את מספר האנשים והמשפחות היושבים בכל המקומות?)

בכל האיזור יושבים 2200 נפש(בלי גוש אמונים וקרית ארבע ובלי הנח"ל שיושב במאחזים שונים). ביקרתי אתמול בהיאחזויות הנח"ל החדשות - תקוה ותפוח. בתפוח יושבים 45 איש. סילבן - אל דהאר.

(א. שרון: על סילבן - אל דהאר. הממשלה קבלה החלטה שייושבו תוך 4 חודשים).

תפוח נמצאת בין רמלה ושכם, במקום שבו תהיה הצומת של כביש חוצה שומרון ירושלים. יושבת היאחזות נח"ל, 2 גרעינים. גרעין אחד יפה של 45 בחורים ובחורות. מאחז סיל-אדר נמצא בין שכם לג'נין, יושב שם גם כן גרעין של 65 בחורים ובחורות. זה כמו במת ישראל, מקום יוצא מגדר הרגיל. אנחנו בודקים אפשרות לגדל במקום בעלי-חיים, וגם לעבד אדמות שינתנו להם בשפלה(א. שרון: אתמול נחמקין ביקר עם אורי במקום. שם בהחלט אפשר להקים מושב, לעי דעתי)

השר מ. ניסים: מה מצב ההכנות לעליות הישובים?

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: בינואר סוכם על הקמת שלוש התנחלויות בשומרון

תוך שלושה חודשים. האחת, בינואר, והיא הוקמה בינואר, חרף כל הקשיים ששמעת. ההתחייבות השניה- תפוח. והשלישית - כיל אדר.
כל אלה צריכים להסתיים לפני הראשון באפריל.

ע. גדור: לשאלתו של השר ניסים, בקשר לסיל-אדר, אתה מיכמת - שתנועת הנוער הלאומית תקבל את המקום, ואני רוצה להציע - שההסתדרות הציונית תחבקש לבדוק אפשרות העברת xxxxxxxx המאחזים לתקן של היאחזויות, וזה אומר - התחלה של ראייה משק. מה ההסתדרות הציונית תעשה? - חלק לבדוק, תבצע סקר קרקע.
בקשר לתפוח. בשעתו הוצע, שהגרעין הרוסי שיושב באלקנה יאזיח את תפוח. הם ישבו אצלנו אתמול ואמרו - שיש להם כמה עשרות משפחות שמוכנות ללכת לתפוח ויש להם רעיון כלכלי על מה לבסס את הישוב.

היו"ר,שר החקלאות,א. שרון: תעביר בבקשה את האינפורמציה למי שמטפל בנושאים האלה ואז אפשר יהיה לטפל בזה.
אני רוצה עכשיו, ממש בחמש דקות, לעבור על כמה דברים, ואולי אתחיל ביעף על דברים שלא מחייבים דיון.
יש לנו בעיה על הדרך לתקוע, ורציתי לשאול את הקק"ל: יש דרך קיימת, האם אפשר לעשות פעולה שעשיתם בין גבעת הכוח לכפר עבודה, האם אתם יכולים לעשות אותו הדבר, לקשר את גוש עציון בדרך העפר ולחבר בדרך, ק"מ ספורים, בדרך שאפשר יהיה לנסוע לתקוע ואז לקשר אותה לגוש עציון, וזה יהפך לגוש אחד.

מ. שמיר: אנחנו מנהלים דיונים עם פיקוד המרכז, להארכה מתקוע למצפה שלם, אנחנו פותחים את הדרך.עכשיו הדרך כמעט בסיום, ובעת מדברים על השלב השני שאתה מדבר עליו. היות וזה ביוזמת צה"ל ובמימון צה"ל, אדווח לך על כך תוך שבועיים.

היו"ר,שר החקלאות,א. שרון: ממש סכנת נפשות הדרך שנוסעים לתקוע עצמה.
הת/33. פרסומים בעניני ההתישבות. ויש לי בקשה אליך. גם אנחנו משופעים בימים האחרונים בהודעות על תוכניות מרחיקות לכת של התישבות, ואני פה, לא שאני בא חס-וחלילה במרוניה אם מישהו הודיע - שהתוכנית שלי עומדת נגד התוכנית

שלי. אנחנו עומדים בפני בעיה קשה, שיש הרבה מאד התישבות. אני יודע על תיק שמסתובב, של משרד הבטחון. אני יודע על 50 ישובים, יש שם מטפיק בעיות. רה"מ יוצא עכשיו לארה"ב, יש מגעים, אני מציע - להוריד את ההודעות, להמנע מפרסום הודעות. אני לא יכול אלא לבקש, לא לדבר על הדברים האלה ולא להכריז עליהם, ולא שום דבר. תאמינו לי, אני מעדיף להראות כאחד שאין תו תוכנית אב כוללת, אבל לא לצאת היום עם הדברים האלה. אני מבקש מכולנו, להמנע מהודעות כלשהן.

ר. וייץ: אני רוצה שיהיה ברור - אני סבור, שכל הפרסומים הללו מזיקים נזק נוראי, ואני סמוך ובטוח שמי שמוציא אותם, כוונתו להזיק לענין, אין לי בזה צל של ספק.
טלפן אלי שיפר עם ידיעה מלאה על בקעת הירדן, אני קפצתי עד התקרה והתחננתי בפניו, אמרתי לו - אתה תביא רק נזק לענין(:איפה הם מקבלים את האינפורמציה?) אני שמח שהגענו למצב כזה שטריז לסכסוך לא יועיל. אבל יש לי בעיה - נפתח הקונגרס, יש ועדת התישבות. לועדת ההתישבות הכינונו חומר מזמן, זה חומר שאני לא יודע מה לעשות אתו?

ש. רבידי: 57 ישובים כתובים בתוך החוברת, שבשום פנים ואופן אי אפשר לדעת מזה, כמה בערבה, כמה בבקעה וכו'.

השר ניסים: אני מציע, ששם לא ידובר בפרטים.

מ. ריבלין: אפשר בהחלט להודיע לועדה ההתישבות, כאשר אתם מוסרים את התוכנית: א', שאתם רוצים שמתוכנית זו לא תצא הודעה ולא יהיה כתב או שום עתונאי בזמן מסירת הידיעות.

היו"ר ש. החלאות, א. שרון: אני מבקש דבר כזה, אנחנו גם היום נקבל פה החלטה בנושא הזה.
אני מבקש, אם אפשר, בקונגרס, בועדה להתישבות שדנים שם, לא להיכנס לפירוט, לומר - יש לנו תוכנית להקים בגליל, בנגב ובערבה ישובים, ולא להכנס לפירוט(שמעון: כך כתוב: צפון הארץ, דרום הארץ והמרכז).
עוזי יש לי בקשה - הועדה המכינה מתכנסת ביום חמישי הקרוב. בישיבת הממשלה שהיינו, קבלנו תיק של משרד הבטחון, שאמנם

לא מצאתי בו שום דבר חדש מאותה תוכנית שמוכרת לי, אבל בהחלט יש שם דברים מעניינים. אנחנו מתכוונים לדון בועדה המכינה בחיק הזה, והייתי רוצה פשוט, שתציגו פה את הענין. אמנם היתה לנו תוכנית, לדון בישיבה הזו בישובים בבקעת הירדן, מאחר וחיק כזה עובד במשרד הבמחון, אבל יש חיק שהוא מציג תפיסה שבעיקרה דברים שהתפרסמו, שבעיקרה מדבר על ישיבה בפחות נקודות, אבל בדברים יותר גרולים. הייתי אומר, שזה לא עומד בשום פנים ואופן למה שהשבנו בעבר. אלא שבעבר, המגמה שהיתה לנגד עיני, היתה - שלעבות מקומות זה דבר שתמיד אפשר לעשות. להחזיק במקומות חדשים, זה ענין פוליטי מאין כמוהו.
לכן הנקודה שהיתה בעיני, להתישב בקו שהוא חלק מתפיסה שהיא בהחלט קיימת. החיק קיים, ואני מציע שנקיים דיון על החיק, ואני מבקש שתציגו זאת.

<u>ע.גדור:</u> הבעיה היחידה שאני מתלבט בה, אם המונים עלי רואים אפשרות שאפשר להציג זאת בועדה רחבה.

<u>היו"ר,שר החקלאות,א. שרון:</u> הועדה הרחבה זו ועדה של מנכלי"ים, מעוגנת בהחלטת הממשלה, ואין שום סיבה לא לדון בה.

<u>מ. בן-מאיר:</u> אני קבלתי את החומר שבחיק מחברת החשמל.

<u>ע. גדור:</u> חברת החשמל לא קבלה זאת, ואתה לא ראית זאת מעולם. אני אשאל, אם זה בסדר, אציג זאת.

<u>היו"ר,שר החקלאות,א. שרון:</u> מה שאני ביקשתי, כמי שמופקד על הנושא הזה, נשמח לשמוע את התוכנית, את נימוקיה, אמנם נימוקיה נידונו בינינו הרבה פעמים, לא מצאתי בה שום דבר חדש. אבל יש בה דברים חיוניים שאפשר להשתמש בהם, כמו דברים אחרים.
יש הצעות נוספות שקיימות, ואני בהחלט רוצה לקיים עליה דיון, ואפשר לקיים עליה דיון.

<u>ש. רבידי:</u> אם מקיימים דיון, חשוב שנקבל חומר על מה מדובר.

<u>היו"ר,שר החקלאות,א. שרון:</u> החומר מסווג כסודי ביותר, ואני לא יודע אם אפשר לקבל זאת.

יש לי פניה בקשה לאומר, והוא בנושא שנקרא - ביטוח פוליטי.

ב. בן־מאיר: אנחנו משלמים לחברת החשמל 35% יותר מעבר לקו הירוק, מאשר משלמים בפנים הקו הירוק, משום שחברת הביטוח הממשלתית לא מגיעה עם עמיעד לעמק השווה על הביטוח. בארץ החברה לוקחת 30%, מתוך הנחה, מאחר שאין לה הבטחון שיצטרפו צרכנים בעתיד למעגל. ואילו מעבר לקו הירוק, היא לוקחת מאה אחוז. אילו היה ביטוח היינו מבצעים את החשמל ב־35%, קרי, כמו בארץ - ביטוח סיכונים פוליטיים. חברת ינאי מבטחת בפני סיכונים פוליטיים, שמא השטח שבו מבוצעים הקוים, יעברו למדינות האחרות. סביב הנושא הזה מתנהל ויכוח שלוש שנים: מה יקרה אם זה לא מדינה זרה, אלא מדינת־ישראל?

ב) מה יקרה, אם כתוצאה מזה יצטרכו להניח קו מוביל עוקף? על הנזק הזה לא משתוים שתי חברות בישראל.

<u>הת/34. סיור הועדה להתישבות בישובי השומרון</u>

<u>היו"ר, שר התקלאות, א.שרון:</u> מה שקורה, שזה מופיע בתקציבים שלנו ללא הצדקה. אני מבקש בנושא הזה תשובה. גם אם הישיבה הבאה תתקיים תוך כדי סיור, אני מבקש תשובה, ואנא תרשום את הנושא.

הנושא הבא - בית אל. כאן אולי בדקה אני רוצה להסביר מה קורה, למה אי־אפשר לתת אפשרות לבצע את התכנון שבוצע ע"י המחלקה להתישבות.

<u>ע. גדור:</u> אנחנו בדקנו את התוכנית ומה"ד מתנגד, בכל תוקף, לפנות את השטח. הודיע חד-משמעית - שויתור על השטח, פירושו, ויתור על בה"ד. אמר - בלי המטוחים, אין לנו מה לעשות שם. כנגד זה אמרו אנשי האימונים - אנחנו לא רואים שום רעה ששטח בסדר גודל שוה, 100-150 ד', יעברו לשטח אחר.

<u>היו"ר, שר התקלאות, א. שרון:</u> כמי שתפס את המחנה הזה, לפי מיטב ידיעתי, אני לפחות, עברתי וראיתי את המקומות. במקום אין שום מטוח ולא רבע מטוח (עוזי: הייתי על השטח, יש מטוח. יש שם 3 מטוחים) (ר.וייץ: אני מציע שעוזי ואורי יצאו יחד לשטח).

אולי אפשר לומר - שעוזי, אורי בראון ושמעון וביד, יצאו יחד לשטח. אולי בכלל מדברים על שטחים אחרים. אני מיקמתי את המטוחים

שם בתור סידרה כדי לתפוס את המקום. אני יודע איפה המטוחים ואיפה היתדות מסומנים. תהיתי, שמא המקומות קרובים מדי לכביש, והוא אינו נוגע לשטח המטוחים. עם לדעתי הבדל רציני, אם מדברים על התפתחות של מקום, ובית-אל זה מקום שאלף משפחות יכולות לגור שם. זה בפריפריה של ירושלים, הקפתה של ירושלים היהודית והקפתה בגוש עין חזק ביותר של יהודים דתיים, אבל חזקים ביותר. יש לנו ענין, כאשר אתה מדבר על התפתחות של ישוב, כאשר יצטרכו לעבוד דרך המחנה, זה בניגוד למה שאנחנו חושבים.

המקום הטוב להתישבות היא הגבעה הזו, עליה תקועים היתדות, הנמצאת צפון מערב מהמחנה הזה.

אני מציע שתצאו לשטח, ממילא נהיה בבית-אל.

אני רוצה לקבל החלטה - שיוצאים לשטח עוד השבוע בענין זה. הרי הצבא מכשיר להשגת יעדים. יעדים התישבותיים, מדיניים, מה הבעיה, אז הוא יזוז קצת עם המטוח שלו.

ע. גדור: אם זה חשוב, אפשר לפנות את המחנה כולו. ברגע זה ישנו המחנה ולמחנה יש דרישות. הם העירו לנו חד-משמעית - שהמטוחים לא יוכלו לפעול. צריך לצאת עוד-פעם, נצא עוד-פעם. אנחנו אומרים, שאין כל מניעה להקים את המחנה הזמני באיתור הקיים, ולא חובה ליצור מזה בעיה קשה.

אני רוצה לומר כאן, בהזדמנות חגיגית זו - אין לנו בעיות באלה.עם משרד השיכון יש לנו בעיות כאלה, עם המחלקה להתישבות וההסתדרות הציונית. את כל הבעיות האלה אפשר היה לפתור מזמן.

היו"ר,שר החקלאות,א.שרון: אומר לך למה אין לך בעיות עם משרד השיכון - הם עוד לא בנו בית אחד. איך בנו את קרני שומרון, אנחנו יודעים(ויץ: צריך לבקר שם ואחר כך להתוכח).

אני מבקש שתצאו שלושתכם השבוע למקום, תראו את הבחינות, וצריך לגשת לענין.

לסיכום, מה שאני מתכון להודיע בעקבות הישיבה הזו:

1) שנשמעה סקירה על מצב היישובים ביהודה ושומרון

ובגליל, על הפעילות ההתישבותית שבוצעה השנה במקומות השונים בארץ, ולא לדבר על שום דבר אחר.

ח.קוברסקי: למה לדבר על פעילות. כאשר אומרים פעילות, כל אחד יכול לחשוב שנעשה משהו.

היו"ר, שר החקלאות, א. שרון: נשמעה סקירה על מצב הישובים והתיאחזויות שהוקמו לפי ההחלטות בשנת 1977.

אני מודה לכם,

הישיבה נעולה!!!

ש מ ו ר

הת/31 **ביצוע החלטות הממשלה בדבר הקמת ישובים באזור תפן שבגליל**

נציג החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית פותח.

בדיון משתתפים: השרים ח. לנדאו, א. שרון וה"ה ש. רביד וח. פינקלשטיין.

מ ח ל י ט י ם , מכח החלטות הממשלה מס. 362 (הת/6) מיום י"א בשבט תשל"ז (30.1.77) ומס. 580 (הת/9) מיום י"ג באייר תשל"ז (1.5.77) - לבצע בשנת הכספים 1978 את הקמתם של שני קיבוצים ושני מושבים באזור תפן שבגליל.

הת/32 **מצב הישובים ביהודה ובשומרון**

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

מתאם פעולות ההתישבות בשטחים סוקר את מצב הישובים ביהודה ובשומרון.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון ומ. נסים וה"ה א. בראון, א. בן-מאיר, ש.ש. שירן, ר. וייץ, ח. קוברסקי, ש. רביד, מ. ריבלין וע. גדור.

מ ח ל י ט י ם :

א. משרד הבינוי והשיכון ידווח לועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, בישיבתה הקרובה - על פעולותיו בתחום הבינוי בכל הישובים הנמצאים בטיפולו של המשרד, ביהודה, בשומרון, ברמת הגולן ובסיני;

ב. משרד האוצר יבדוק את סוגיית ביטוח חברת החשמל על-ידי חברת "ינאי" בקשר לעבודות חשמל מעבר לקו הירוק - וידווח על כך בישיבה הקרובה של הועדה להתישבות;

ג. הקרן הקימת לישראל תדווח לועדה להתישבות תוצאות בדיקותיה בענין סלילת כביש שיחבר את תקוע לגוש עציון.

./פרסומים

ש מ ו ר

הת/33 **פרסומים בעניני התישבות בכלי התקשורת**

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון וה"ה מ. ריבלין ור. וייץ.

מ ח ל י ט י ם , הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, פונה אל כל גורמי ההתישבות הפועלים בארץ ונוטלים חלק בעבודתה של הועדה, לא לצאת בהודעות ובפרסומים על תכניות ופעולות ההתישבות.

הת/34 **סיור הועדה להתישבות בישובי השומרון**

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

מ ח ל י ט י ם , לקיים בהקדם סיור של חברי הועדה להתישבות בישובי השומרון.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

שמור

פרוטוקול
ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית
כ"ד בשבט תשל"ח - 1.2.78

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, י. הורביץ, ז. המר, מ. נסים, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית : ר. וייץ, ח. פינקלשטיין, י. קלארמן, מ. קרונה, א. שנקר

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, מ. דיין, ע. ויצמן (בחו"ל), ח. לנדאו, מ. עמית.

נציגי ההסתדרות הציונית : א.ל. דולצין, מ. ריבלין.

א. נאור	-	מזכיר הממשלה
ח. קוברסקי	-	המנהל הכללי, משרד הפנים
א. ביידץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
מ. בן-מאיר	-	נציבות המים
ע. גדור	-	משרד הבטחון
מ. כהן	-	החטיבה להתישבות
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
ש. שטנר	-	משרד האוצר
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : הת/29 ברכות לשר מ. נסים

הת/30 ישובים חדשים בגליל:-
א. שני מושבים באזור תפן
ב. שני מושבים באזור צלמון

./ברכות

בפרוטוקול זה 12 דפים.

היו"ר הש ר א. שרון: אני פותח את הישיבה.

אנחנו לא נפגשנו תקופה ממושכת לא כי הועדה לא חשובה ולא כי היא חדלה למלא את תפקידה, אלא בגלל הרגישות של הנושאים נאלצנו למעט בפגישות ככל שניתן. בחלק מהנושאים היה צריך לקבל החלטות בישיבות הממשלה או בועדת השרים לענייני בטחון, אא לכן הועדה לא התכנסה. מעתה נמשיך באופן מסודר בישיבות הועדה כפי שנקבעו, אחת לשבועיים, ונקבל החלטות , וכן - מה שלא פחות חשוב - נעקוב אחר ביצוע ההחלטות שנתקבלו.

ידוע לכולכם שיש לנו ועדה מכינה המורכבת בעיקרה ממנכ"לים של משרדי הממשלה הנוגעים בדבר. ביקשתי מנציב המים, מאיר בן-מאיר, לשמש כמרכז הועדה הזאת, והוא התחיל בעבודתו בישיבה האחרונה של הועדה.

הת/29. ברכות לשר מ. נסים

הת/30. ישובים חדשים בגליל: א. שני מושבים באזור תפן
ב. שני מושבים באזור צלמון.

היו"ר השר א. שרון: מאחר שרביד נמצא באבל, אגיד לכם איך נראה הדבר היום ביחס למשאבים וביחס לנושאים שאנחנו רוצים לפתור ואומר מה נראה לי כרגע שאנחנו צריכים לעשות בגליל.

הנושא הראשון הוא של איזור תפן. לי נראה שנוכל להתחיל בהקמת שני מושבים. אמנם יש שם תכנית יותר מרחיקת לכת אבל לא נראה לי - לא מבחינה תקציבית ולא מבחינת הקרקעות שעומדים לרשותנו - שנוכל לבצע את זה עכשיו. אני מחייב השלמת קרקע. נראה לי שמה שנוכל לעשות השנה זה שני מושבים שמיועדים לבני המושבים של הגליל.

אני רואה בזה חובה מוסרית ממדרגה ראשונה, אני רואה כזה פתרון ללחץ קשה שקיים במושבים בגושא הדיור. מספר הילדים גדל שם ויש מצוקת דיור. יש בעיה של הנוער במושבי הגליל העליון , שהם נוטים לחיות ליד משפחותיהם, נסייתם לעבור למקומות מרוחקים יותר קטנה מאשר נוער במקומות אחרים. אינני רואה גם אנשים אחרים הרוצים להתיישב בגליל היום בהיקף רחב. כשאנחנו מקימים מושב אנחנו פותרים מספר בעיות. בעיה אחת, הלחץ החמור שישנו היום בדיור במושבים, יש הרבה צעירים שחוזרים מהצבא, חלקם נשואים ומסתופפים בדירות הוריהם. כשאנחנו מקימים משק קיבוצי אנחנו נכנסים לתהליך של שלוש שנים. עוברות כמה שנים עד שמצליחים לאסוף את האנשים ולאכלס את המקום. אני לא רואה היום אפשרות לעשות גם את זה וגם את זה בגלל מגבלות כספיות וההכרח שלנו להתיישב במקומות נוספים.

אני עובר לאיזור צלמון. באיזור צלמון יש היום שני משקים קיבוציים ואנחנו חשבנו על הקמת ארבעה מושבים שם. אני מתנגד לחזור על דברים שעשינו בעבר - אינני בא לומר שבעבר עשינו דבר רע - אינני רוצה לחזור למצב שיהיו מושבים שאין בהם מספיק גורמי ייצור. אני בעד זה שיתנו להם מלכתחילה יותר גורמי ייצור ולא נעמוד במצב שהמושבים לא יוכלו להתפרנס. בצלמון המגמה היא שנסתפק בשני קיבוצים ונוסיף שני מושבים מבני המושבים של הגליל העליון. אני שמעתי שנכנסו לכפר חנניה אותם שני גרעינים שצריכים לעלות על הקרקע.

מה שאני רואה בגליל השנא זה שני מושבים באיזון תפן ושני מושבים באיזור צלמון. שני המקומות האלה הם רגישים מבחינה קרקעית , מבחינת השתלטות האוכלוסיה המקומית על קרקעות המדינה.

פרופ' ר. וייץ: אוכלוסיה זרה למדינה היהודית.

הייתי רוצה שבדיון כאן נראה גם את כרקע לתכנית יותר רחבה וארוכת-טווח. כרגע שיודעים לקראת מה אנחנו רוצים ללכת ב-5 - 7 השנים, צריך לקבוע את העיתוי, מה קודם ומה מאוחר יותר. אני חושב שנעשה את הדברים בצורה יותר מסודרת ויותר שיטתית.

לפני שאתייחס לגופם של דברים לגבי תפן וצלמון, הייתי רוצה לומר לגבי הערת היו"ר, שהיא הערה במקומה,- כאשר הקימונו את ההתיישבות ההמונית בשטחי ההר, המניעים היו לתפוס שני דברים: הפרוזדור והגליל. נתנו אז אמצעי ייצור, ידענו שהם לא לרשותנו ובכל זאת עשינו את המעשה תוך כדי מחשבה, שתוך כדי מעשה נמצא את הפתרון. היום אי אפשר ללכת בשיטות אלה, אני מסכים. אני מסכים לדברי היו"ר בתנאי אחד: שלא נעבור לקיצוניות השניה. אביא דוגמא מישוב שרובץ על מצפוני בלי הרף - שדות. כאשר הקימו את שדות היה ויכוח על הקצאת אמצעי ייצור בין המתכננים ושר החקלאות הקודם. אני אז אמרתי שהקצאת האמצעים לשדות כפי שהוצע, פותח פתח לעבודת חוץ במקרה זה - עבודה זרה. הם באיזור רגיש כזה כמו באיזור פיתחת רפיח יכולים לקעקע בעובדת מבנה המשק המצריך עבודת חוץ , כדי למצות מה שניתן, וזה יכול לקעקע את אושיות ההתישבות. וכך היה. תודה לאל שיש רק שני מושבים כאלה. הוא הדבר בגליל. אם אתה אומר שצריך להקצות את האמצעים המלאים שהטכנולוגיה המודרנית יכולה להעמיד לרשות המתיישב על מנת שפרנסתו תהיה לפי מה שאנחנו קובעים כסטנדרט , כהכנסה ממוצעת בישראל לפחות - אני תומך בזה. אבל אם ניתן אמצעי ייצור מעבר ומעל לזה, זה יפתח פתח שהמשק לא יעמוד על עבודת המשפחה לבד שיספק לבעליו את ההכנסה, אלא זה יקרא לעבודת חוץ. היות ואין פועלים יהודיים, זה לא רק חטא ש ל עבודת חוץ אלא עבודה זרה. זה נתינת פרנסה וקביעת התישבות במדינת היהודים ללא-יהודים. בגליל הדבר הזה חמור שבעתיים.

על כן אני מציע שנקבע לעצמנו קו האומר שכל תיעוש משק המוצע ע"י המחלקה להתישבות, ייבחן ע"י הרשות לתכנון, ובלי שתקבל את האישור של הרשות לתכנון, שבודקת ומאשרת שיש אמצעים לכך וכך משפחות, לא יבוצע הענין. אני מקבל עלי את הביקורת החשובה הזאת. באופן כזה אנחנו בתוך מסגרת ההקצאה, לא להמעיט ולא להגדיל; יש סכנה גם בזה וגם בזה.

אם נקבל את הכלל הזה, אין ביניינו ויכוח.

בשני האיזורים הללו, נדמה לי שיש בתכנית ארוכת הטווח להתכוון למספר קצת יותר גדול של ישובים. יש אמצעים הנראים בעין. אני לא מציע לעשות תכנון התישבותי בלי שיהיה מבוסס על נתונים שאפשר למדוד אותם ולמשש אותם.

אם נקבל את ההשקפה הזאת, אני בהחלט מקבל את ההצעה. אשר לעיתוי שקבעת, אין ספק שמושבים שמיועדים לקליטת הדור השני של מושבי הגליל - קודמים. צריך לתת להם עדיפות מידית. בשאלה זו אינני מתווכח.

אני לא הייתי רוצה שאיזור כמו תפן וצלמון יהיו בלי קיבוצים.

אני בעד תעשיה ביחוד באיזור תפן. צלמון יהיה איזור חקלאי טוב מאד. בתפן לא הייתי רוצה שלא יהיה האלמנט המתסיס ודוחף קדימה. נכון שמבחינת מכנה אוכלוסייתה, מטבע הדברים, הקיבוץ צומח אחרת מהמושב, הוא לא נותן תשובה מידית לאוכלוסיה של היום. על כן, עם זה שאני מקבל את ההצעה שלך היום, אני מציע שהיא תתקבל על רקע יותר רחב האומר שבתפן אפשר להקים גוף של 4 מושבים ו-4 קיבוצים, ובעיתוי לתת עדיפות למושבים. הטווח הוא ל-10 שנים. הוא הדבר לגבי צלמון. אין לי ספק שאפשר להקים בצלמון 4 מושבים טובים, בתנאי שהדבר

ייבדק ע"י הרשות המוסמכת לכך. לא הייתי דוצה להקטין את מספר הקיבוצים שם . לפחות 3 קיבוצים שיוכלו להוות גוף פונקציונאלי לפי הכללים המקובלים. על כן הייתי מציע , במסגרת התכנית ארוכת-הטווח, מתן קדימויות למושבים עבור בני המושבים, הקצאת אמצעי ייצור חקלאיים לפי קביעה של המוסדות לתכנון של משרד החקלאות שבהם גם אנחנו משתתפים והקביעה בסופו של דבר היא בידי בעלי המקצוע.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> בצלמון יש שני קיבוצים, האחד מורן, והשני שיושב על יד החילזון.

יש שני גרעינים, האחד של איגוד המושבים של הפועל המזרחי והאחד של תנועת המושבים. שניהם נמצאים היום במקום שנקרא גבעת חננית להכשרה.

(מצביע על המפה) בצלמון מדובר על השטח הזה הכביש המוביל מצומת גולני לכביש עכו-צפת דרך מרר. הציר הזה יורד כביש של 12 ק"מ , ממרר למגדל. פה בקעת בית נטופה, בשטח מדובר בחלק המרכזי המזרחי באיזור. יש לנו קיבוץ חקוק שהוא לשעבר היה המערבי ביותר. יש מושב חזון שהוא דבוק להר. ההר הגבוה שנמצא מעל למרר זה איזור צלמון. מקומות נוספים לקיבוץ פרוד שהוא על כביש עכו - צפת ויותר לכיוון צפת עצמה. במקום הזה יש היום שני קיבוצים.

נערכים נסיונות של המחלקה להתישבות, אנחנו רוצים לדעת מה יגדלו שם ומה צריך לתת למשפחה כדי שתוכל להתקיים. מה ש אנחנו מציעים אינו סותר את דברי רענן אלא נותנים בטחון רחב יותר.

בתפן ברור שצריכים להיות xxx קיבוצים , גם כדי לסייע למושבים. כרגע נראה לנו שצריך לגשת להקמת שני מושבים. בשנה הבאה יצטרכו לעבור לשלב של הקמת שני קיבוצים.

כאשר מדברים על נושא של גורמי ייצור ואפשרות של חיים למשפחה; במשך החודשים האחרונים היינו הרבה פעמים בישובי הפיתחה כדי לראות איך לבנות משקים שם. גם שם סיכמנו מעין סיכום ביניים של המחלקה להתיישבות ושלי. לא באנו למזכירויות ולא לועדים. באנו בבוקר ונכנסנו למשקים לבדוק את הדברים. מצאנו שההכנסה במשקים אחרי כל ההוצאות הישירות ואחרי הוצאות ההחזקה המקומיות, מה שנשאר כתמורה של עבודת שני בני הזוג , הוא בין 75 אלף ל-80 אלף ל"י. זה קשה , מדובר בעבודה מלאה של שני אנשים. מתוך השיחות שלנו הגעתי למסקנה שכדי שתהיה מוטיבציה לאנשים, שיהיה טלפון ומכונית (מדובר במקומות מרוחקים) צריך לראות 10,000 ל"י כתמורה על עבודת שני בני זוג, ללא הגבלת שעות עבודה. 5000 ל"י לחודש לכן זוג זה לא יותר מדי. במושבי ההר היום אנחנו עומדים על 20,000 ל"י למשפחה או 25 אלף ל"י למשפחה. מדובר במושבים שקיימים במשך עשרות שנים. הבעיות הפרובלמטיות הן אלה שהזכיר רענן, מבחינת כוח אדם. היה צורך לשנות להם את המטעים פעמים אין ספור. הדברים ידועים. אנחנו צריכים להגיע למצב שמשק יוכל להתקיים. אם מדברים על כך שיחידה כזאת יהיו לה 12 דונם מטעים ,(אצא מההנחה שזה מטעים בהחלפה) 4000 ל"י לדונם או 5000 ל"י לדונם, עדיין נעמוד במצב שצריך לחכות 7 שנים עד שרואים הכנסה סבירה מאבוקדו ו-12 שנה עד שתהיה תנובה מלאה מאבוקדו.

פרופ' ר. וייץ: הגרעין העיקרי זה החקלאות החסויה, זה המקור. בבקעת הכנרת הדונם יביא לפחות 10,000 דולר.

היו"ר השר א. שרון: אני מציע לקיים על זה דיון נפרד. אני רוצה להסביר מה דוחף אותי לכך שלא נדבר על 12 דונם אלא על 18 ו-20 דונם מטעים. במושבי הגליל, בעיקר בגליל העליון, יש בעיות קשות. אנחנו נמצאים לפעמים בסוחים כאלה שאין שם חממות. אני מציע להתעמק בנושא העיקרי, שהמגמה היא לתת גורמי ייצור כאלה שאפשר יהיה להתקיים בכבוד.

השר י. תורבינר: איש לא יוכל להתנגד להקים מושבים או קיבוצים בגליל. כל מי שמוכן לתקוע שם יתד, תבוא עליו ברכה. הבעיה היא, לפי דעתי, שצריך לעשות את החשבון האמיתי איפה להשקיע ולמה. אני מפחד מהדמיון. אני מפחד ממושבים נכים שייהפכו להיות פועלים באחד המקומות הסמוכים. זאת לא עבירה אם לאדם יש משק עזר והוא עובד באחד המפעלים בסביבה, אבל ניגש לזה כאנשים מפוכחים אם נדע שמקור הפרנסה יהיה בסביבה ויהיה לאדם משק עזר. נכיר בדבר הזה ונדע איך לבנות את הדבר. אם צריך להשקיע מתוך הנחה שפה מקימים מושב עם 12 דונם או כמה שיחליטו, אבל שיחיו מזה. אני כמושבניק יודע כמה עגמת נפש יש בשטח הזה וכמה מרירות. צריך להגיד לאנשים מראש : יש לך 10 דונם וזה יתן חלק מהפרנסה. זו לא בקעת הכנרת. עד כמה שאני מכיר את הנוף זה לא יועיל והדבר יחזור אלינו. אני מציע שנדון על שיכונים שיש להם משק עזר . זה מושב ולא שכונה; או שנשקיע בשיכונים ובתעשיה או במפעלים. צריך לדעת כמה יחידה כזאת תעלה ואם היא תיתן פרנסה או לא. גורמי ייצור זו מלה יפה אבל מה זה אומר? הייתי רוצה לשמוע.

השר מ. נסים: השאלה שלי נובעת מחוסר ידיעה שלגביה היו אולי תשובות בישיבות קודמות. האם יש מספיק אנשים המוכנים להתיישב בגליל ומה ההרכב האנושי, והאם הם עצמם רוצים להשפיע על כיוון ההתישבות שלהם, על סוג ההתישבות שלהם?

היו"ר השר א. שרון: אני מברך את השר נסים כשר חדש בועדה.

מר י. קלרמן: בהצעתך על שני מושבים בתפן וצלמון, אמרת שהמועמדים הם בני המושבים. השגשת שאינך רואה מועמדים אחרים שירצו להתיישב שם. מה מספר המועמדים של בני המושבים שרוצים להתיישב שם?

היו"ר השר א. ש רון: לא הייתי רוצה שייאמר מפי שאין מתיישבים אחרים. למצוא היום מתיישבים למושבים בגליל מחוץ לגליל זו בעיה די פרובלמטית, זה לא קל שם וקשה למצוא היום מוטיבציה כלכלית מידית. נאמר במפורש למתיישבים שבשנים הראשונות כולם יעבדו עבודות חוץ עד שיבוססו משקיהם. יחד עם זאת בידינו היום - בתאום עם תנועת המושבים - רשימה של למעלה מ-1200 בנים שהם משוחררי צבא שחלקם הגדול גרים עם הורים, משפחות מרובות ילדים, לחלקם יש כבר ילדים; זו אוכלוסיה שרוצה לעסוק בחקלאות ואוכלוסיה שרוצה לחיות בקרבת משפחות והורים. מה חברו מספר דברים. אנחנו צריכים ליישב בגליל; דבר שני, יש לחץ גדול בישובים הקיימים במושבים הקיימים בגליל , מעולם לא הצלחנו לתת להם את מכסות הקרקע המתוכננות , מוכרחים לשחרר אותם מהנטל של כמות כזאת של צעירים. אם לא נעשה זאת, הם יתחתנו ויעברו לגור בנהריה או במקומות אחרים.

יש לו משפחה וילדים ולא תהיה לו ברירה. לכן אני חושב שצריך לעשות את הפעולה הזאת, אני רואה בזה דבר מכורך - גם יישוב הגליל וגם התחייבות שלנו לאנשי הגליל שנאחזים בסלע כבר 30 שנה, וגם לחקלאות. יש כאן מזוג של דברים.

הנסיה שלי היום היא קודם כל ליישב את הישובים החדשים ובעדיפות שניה לתגבר מושבים במצוקה מגורים.

<u>השר מ. נסים:</u> שאלתי אם יש להם רצון לסוג מיוחד של התישבות.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> כן, התישבות מושבית בגליל.

יש דבר אחד שידוע שאפשר לתת בגליל וזה משק הלול. ישראל לא יכולה להגדיל את משק ההטלה. בישובי ההר מכסת הכיצים למשפחה היא 270,000 ביצה למשפחה. אנחנו היום, במדיניות הסובסידיה, מקצצים את הסבסוד למשק הלול בכל מקום אחר פרט לישובי ההר. בנושאים אחרים אנחנו יודעים שבשטחים לא מעטים ניתן ללכת למטעים, יש תוצאות טובות במטעי האבוקדו, וכשאנחנו מדברים על גורמי ייצור איננו רואים אפשרות להגדיל את משקי הלול, אנחנו מוכרחים ללכת למטעים כאשר האבוקדו נראה כאחד הנושאים המרכזיים. אנחנו מוכנים היום לפתח ולטפח כל דבר חדש בעיקר אם הוא מיועד ליצוא שנעשה xxxxx סביר, ואם מתקבל על הדעת בתקציב משרד החקלאות. השנה עשינו שינוי שבו איננו מפרידים בין ישובים הנמצאים עדיין בהחזקת המחלקה להתיישבות, אנחנו מסייעים לכולם. הסיוע שלנו מועבר לישובים החלשים יותר, בלי להתחשב אם הם בטיפול המחלקה להתיישבות או עברו למשרד החקלאות.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> המקור האנושי במושבי הגליל, היום צריך לחשב גם 1100 בני מושבים שהם בכניסה לצבא ואחרי הצבא, כולם רוצים להשאר בגליל, כולם בוחרים בחיי המושב. עם כל רצוננו להעביר חלק מהם לעיירות פיתוח, אני חושב שזה חשוב להם ולעיירות הפיתוח, אבל עד כה לא הצלחנו. בענין זה אם היינו עושים תכנית פיתוח כוללת לגליל ונכנסים לפרטיה, אולי לבעיה הזאת היה נמצא פתרון מתקבל על הדעת; חלק היה יכול לעבור לעיירות הפיתוח שיכלו להוסיף מכחינת החינוך וההכשרה. הנוער הבא מהמושבים עולה על הנוער הממוצע. אפשר לקלוט אותם במושבי הוריהם, שר החקלאות הסביר זאת. המושבים הללו בנויים בעיקר על ענף הלול שאי אפשר להרחיב אותו יותר היום. על כן אא אפשרות הרחבת המושבים הוא די מצומצמת ואיטית ולא פשוטה. רה-תכנון של המושב כרוך בפרצלציות חדשות, זה לא אפשרי את הפתרון. אנחנו משתדלים להפנות חלק נכבד מהם למושבים חדשים. מדובר עכשיו בארבעה מושבים שיקלטו 400 - 500 משפחות. למדנו מן העבר שמשק חקלאי צריך להיות משק מתמחה שנשען על מיטב הטכנולוגיה במשק עצמו ומאורגן בסביבתו. אם לא כן, אין לו כושר תחרות, בעיקר כאשר מדברים על משקי יצוא בלבד. על זה אין ויכוח. החקלאות הקיימת יכולה לספק את השוק הפנימי אולי 20 שנה.

אנחנו מדברים על שני איזורים בגליל עם תכונות שונות בתכלית. תפן זה איזור גבוה, סלעי, ללא כל מקורות חקלאיים. שם הקיבוצים, ובעיקר המושבים שיוקמו, יוקמו לפי תכנית שדיברתי עליה. הפרנסה העיקרית בתעשיה, משק עזר, לא חי, בעיקר גידול פרחים וכדו'.

הוקם מרכז תעשייתי בתפן, משותף למשרד התעשיה והמחלקה להתישבות. שם מוקמות התעשיות של מעלות וה"הינטרלנד" הכפרי. יש תעשיות שיספקו תעשיה ויש תעשיות שייהפכו להיות של המושבים. על כן לא יהיו רק פועלים אלא יהיה להם חלק ברווחי התעשיה. זה סוג אחד, והפתרון הוא כמו שאמראא השר הורביץ. אנחנו מדברים על איזור אחר שעיקר הקרקע שלו זה המורדות המזרחיים הדרומיים לבקעת גנוסר. הקק"ל הכשירה שם 6000 דונם. אפשר להגיע אשם ל-10,000 דונם. הבקעה חסויה, הטמפרטורות מתאימות, זה איזור מתאים לפתרון אנפי יצוא. הענף הטוב ביותר ללא חיסוי ופלסטיק זה איזור המטעים, איזור שאפשר לפתח שם אבוקדו בעיקר וגם מנגו. 10 דונם אבוקדו, מה זה מבחינת ההשקעות בעבודה? אבל עיקרו של המשק 2 דונמים חסויים שאפשר לגדל בהם פרחים וירקות ללא חימום, דוגמת פיתחת רפיח, דוגמת הערבה. פה עושים את זה במיסוי. הדונמים הללו של חקלאות מבוקרת חסויה. כל דונם כזה יוצר תוצרת יצוא ב-10,000 דולר. אם עושים חשבון שכל משק יקבל 2 דונמים של גידולים חרפיים חסויים ו-10 - 12 דונם אבוקדו, זה יתן הכנסה יותר מאשר בכבוד. זה מצריך את מלוא כוחה של המשפחה.

הענפים האלה הם בתחילתם. אין ענף בישראל שבמשך 3 - 5 שנים ראשונות שלו התפתח בין 5% - 10% בשנה ביעילותו. יש להניח שגם הענפים האלה יגדלו בערכים אבסולוטיים בקצב של מינימום 10% לשנה. אנחנו מדברים על משהו שבריבית מצטברת מכפיל את ההכנסה. אי אפשר לתכנן את המשק לפי יבולים של התחלתו. אנחנו נמצא את עצמנו בעוד 5 שנים במצב שהוא יצריך עד פי שנים וגם יכניס פי שנים. צריך לדון לפי שנות ההתיצבות, כלומר בעוד חמש שנים. כל הדברים האלה נלקחים בחשבון. יש על זה ניתוחים מלאים של בעלי מקצוע טובים בארץ. אני מציע לקבוע עקרון שאין מפתחים משק מושבי בלא שהדבר נבדק, שאמצעי היצור שעומדים

לרשותו הם כאלה שאפשר לעבד בכוח המשפחה ונותנים את ההכנסה הקבועה שהיא הכנסה שבה מודדים את החקלאות בארץ. אם כך, חזקה על בעלי המקצוע שיעשו את שלהם.

<u>השר ג. פת:</u> כל ישוב חדש בגליל הוא לברכה. המטרה העיקרית שלנו זה ייהוד הגליל. אנחנו צריכים לקחת בחשבון 4w מושבים חדשים בגליל, במקרה הטוב ביותר, זה 200 xxxxxx נפשות, זה 50 משפחות למושב. אני מצטער לומר שזה כמעט משתווה לעזיבה של עיירות הפיתוח בגליל במשך שלושה חודשים. הבעיה חמורה. צריך לראות את זה, אבל צריך לבדוק את העלות, מה העלות בתשתית, בהקמת 4 ישובים חדשים בגליל, לעומת האפשרויות להשתמש באותם משאבים לצורך שמירת הקיים, וחיזוק הקיים. יתכן שצריך ללכת היום לתכנית של הגדלת המושבים הקיימים, גם אם זה מחייב השקעות חדשות והכשרת קרקע נוספת. אני אתמוך בכל ישוב חדש שיקום בגליל, אם זה קיבוץ או מושב או כפר. צריך לבדוק את האפשרויות של מושבים כי הם יכולים למשוך מספר גדול יותר של מתיישבים. אנחנו מטפלים באפשרות של הקמת מושבה באיזור שגב. בנושא יהוד הגליל, המאמץ הזה לא עונה על הבעיה.

<u>השר י. הורביץ:</u> ויתור על מס הכנסה יביא הרבה יותר אנשים לשם ויותר כזול.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אנחנו נכרך על כך, אם תביא הצעה לממשלה...

אני חולק על הגישה של שר התעשיה והמסחר והתיירות וגם של שר הבינוי. אני חרד לעיירות הפיתוח ולשגשוגן. נושא של שליטה ובטחון בשטח הוא איננו רק במספר התושבים אלא בשורה של גורמים נוספים והם נוכחות בשטח, תנועה יהודית בשטח, טיולים וסיורים של ילדים ומחנכים כבישים וכו'. בעיני כל כניסה לכל מקום חדש , בכל מקום שרק אפשר, שמוביל בעקבותיו מיד רכב נוסע, קווי אוטובוסים, קווי מים, תנועה יהודית ביום ובלילה; יש לזה משמעות ממדרגה ראשונה, אחרת כולם יתרכזו באיזור החוף. אפשר לבנות את איזור החוף יפה ומדינת ישראל בצורה כזאת לא תתקיים משום בחינה. לכן, עם כל החשיבות - ואני בעד זה שנמצא כל דרך אפשרית - לכל צורות ההתישבות שאני מייחס, מקובל עלי קיבוץ, מושב ומושבה, כל צורה שבה יהודים יחיו. הודענו להתאחדות האיכרים שבמידה ויש להם רצון להקים, הם ייענו כמו כל אחד אחר. מי שיכול ליישב - הדרכים פתוחות לפניו. אבל הנושא של פריסת אוכלוסיה בשטח, יש לו חשיבות עצמה. רק התישבות חקלאית סוגרת שטחים כדי לשמור אותם לדורות הבאים. אפשר להכפיל את האוכלוסיה במעלות והיא תגדל במספר דונמים או בכך וכך דונמים מצומצמים; רק התישבות חקלאית סוגרת שטחים. אם רוצים לשמור רזרבה של קרקעות - וצריך להביט על זה לא בראייה של 3 - 5 שנים אלא בראייה של דורות - רק זה ש ומר עליהן, שום דבר אחר לא שומר שטחים. אם יש ישוב חקלאי מגדרים את שטחי המרעה, נותנים משבצת קרקע.

בביקורי בגליל העליון שהיה לפני מספר ימים נתתי הנחייה למינהל ,ששטחי קרקע שהיו ליד ישובים יהודיים והיו מוחכרים לתושבים שאינם תושבי אותו ישוב למרות שהם גובלים בבתי המושב, לתת קרקעות אלה לישובים שקיימים במקום כדי שנוכל לשמור את הרזרבה הקרקעית.

השר מ. נסים: אני חושב שבעיית הגליל היום היא בעיה כפולה. כשאנחנו מדברים על ייהוד זה גם מבחינת כמות האוכלוסיה היהודית וגם מבחינת תפיסת השטח שבו רגל יהודית לא רק דורכת אלא גם שלטת. לכן אני חושב שכל נקודת התישבות מכל סוג שהוא, אם קיבוץ, אם מושב או מושבה היא דבר חיובי ויש לעשות כל מאמץ כדי לקדם את עלייתם לקרקע אבל זה לא שולל את הגישה שזה מתפקידה של הממשלה לדאוג לכך, ולדעתי צריך להקים פורום מיוחד לשם כך. זה אינני סותר את מה שאמר שר הבינוי שיש צורך לחזק את עיירות הפיתוח שם כי יש עזיבה ויש צורך להקים מושבות. גם מבחינת כמות האוכלוסיה, לדעתי, צריך שיהיה תאום בין ועדת השרים לענייני התישבות שעוסקת בהתישבות כפרית לבין גוף אחר ממשלתי שאני לא יודע ברגע זה להגדיר אותו.

היו"ר השר א. שרון: הועדה הזאת עוסקת בכל נושאי ההתישבות הן הכפרית והן עיירות בכל השטחים.

השר מ. נסים: בענין עיירות הפיתוח, יש ועדת שרים לעיירות פיתוח, חשוב שיהיה תאום במשאבים שאפשר להקצות כדי להבטיח את שני היעדים של יישוב הגליל. יש היעוד של הגדלת האוכלוסיה, זה יכול לבוא לביטוי בעיירות הפיתוח, בעוד שבמושבות אפילו שיש שם יותר מתיישבים, זה לא עיירה. התאום הוא חיוני וטוב שייעשה בהקדם כדי שהמשאבים יוקצו.

אני שלם עם כל מלה שאמר אריק באשר לחשיבות ההתישבות בגליל, אני תומך בהצעות של היו"ר ומבקש מאד שהתאום ייעשה.

השר י. הורביץ: אני מקבל את הגישה של שר החקלאות שהאחיזה בקרקע היא יותר בטוחה, למרות הבעיה של חוסר פרנסה. כאשר לאדם יש קרקע שלו, אפילו מעט, זו אחיזה שלא ניידת. העובדה הזאת צריכה לקבוע xxxx במחשבה לעתיד, הרבה יותר נאמנות והתמדה ועמידה בקושי יש במושבים למרות הבעיות שלהם, וכך גם בקיבוץ, מאשר בעיירות הפיתוח.

קיימות אצלנו הצעות באשר ליישוב הגליל. חשוב שלמשפחה יהיה עיסוק מלא ותהיה תמורה מלאה לכך, אז הם לא יחוצו להתלונן במשרד החקלאות. הלואי וזה יהיה, אבל אם לא - אין זו בושה שיהיה משק עזר. אם אדם מקבל 4 - 5 דונם בידיעה מראש שזה ישמש משק עזר, זה יותר טוב מלא כלום, אבל שיהיה ברור שהוא לא חי מהמשק ולא שיחלמו חלומות ותיגרם להם עגמת נפש.

אשר לאכלוס הגליל, תבואנה הצעות אל הממשלה ויצטרכו לתאם. קיים מתאם בין-משרדי לענייני הגליל. תבואנה הצעות, אני מקווה שכולנו נתמוך בהצעות. היו הישגים לממשלה הקודמת אבל לא מספיקים.

מר קרונה: האם זה מעוגן בהחלטות תקציביות?

היו"ר השר א. שרון: כן. השנה עמדנו בכל מה שהוחלט.

אשר למשקי עזר - בלי להיכנס לנושא איך לאכלס את הגליל בריכוזים יהודיים גדולים - אני מסכים שזה נושא לדיון נוסף. האם שר התעשיה, המסחר והתיירות סבור שכדאי לשתף בדיונים האלה את סגן השר?

השר י. הורביץ: בתאום עוסק חיים חכם ממשרדנו.

היו"ר השר. א. שרון: לגבי משקי עזר - גורמי ייצור שנמצאים היום בידי החקלאים, מבוזבזים, כי הם לא איפשרו קיום לחקלאים. היתה נטייה לראות בחקלאות משקי עזר. המים הם מוצר יקר-מציאות, הקרקע גם כן יקרת-מציאות; המקומות הם בעלי נתונים אקלימיים כאלה שאני חושב שהם מתבזבזים. אני לא מציע לעצמנו לקחת היום ולתת גורמי ייצור - שזה מים וקרקע - מראש בידיעה שהם לא יביאו לייצור ויצוא והגדלת התפוקה החקלאית. אדם שיהיו לו מספר דונמים מצומצם וכמות מים מסוימת, ובסופו של דבר יעבדו את זה אנשים שהם לא תושבי אותו ישוב, או שזה יהיה מוזנח - יש יחידות משק היום שההכנסה השנתית שלהם מחקלאות היא אלפי לירות בודדות ויכלו להביא לייצוא של מאות אלפי דולרים. עשינו סקר מדויק של כל ישוב וישוב, מה שמיועד לחקלאות, אם יוכל לשאת את עצמו בכבוד. אני מתנגד למשק עזר, אני חושב שזה בזבוז גורמי ייצור.

מר מ. בן-מאיר: אנחנו חשבנו על עיירות הפיתוח כאשר העלינו את ההצעה של התיישבות חקלאית כ"הינטרלנד" אחרת הם מקופחים קיפוח על-ידי ההתיישבות הערבית. זאת איננה שאלה כלכלית, זה לא נמדד בתמורה. אין אפשרות ליישב בגליל רק בעיירות צריך להיות רצף התיישבות. זו התשתית ליישוב היהודי בגליל. זו נקודה שהיא לטובת עיירות הפיתוח, זו לא תחרות עם עיירות הפיתוח אלא כלעדיהם הם לא יוכלו להתקיים.

אנחנו מביאים לשם מים יקרים רק על פי תכנית של גידולים, על פי תכנית שהוזכרה ע"י רענן. יש הצדקה כלכלית להביא לשם את המים אחרת עושים מעשה איוולת. זה מרחיב את הרקע למה אנחנו הולכים לגידולים שיתנו תמורה גבוהה. אנחנו מנסים בגידולים להשיג

שני דברים: לחיות על מעט מים ומעט קרקע ולהגיע לצפיפות של התישבות. אנחנו מחפשים את המרקם המלא העונה על צרכי הגליל, על הצרכים הכלכליים על צרכי האיכלוס ושמירת הקרקע לדורות הבאים, אם אין מספיק אנשים בדור הזה, ועל כך שמיעוט אמצעי הייצור ישמש שימוש מירבי.

מר ע. גדור: הדיון התחיל מ-4 מושבים ועבר לדיון כללי. אשר ל-4 מושבים, אין לנו הסתייגויות. אני מייצג מערכת שלא עוסקת בפיתוח xxxxxx ההתישבות. אני מכיר את הפרויקטים שיכולים xx לתפוס ששחים ניכרים ויכולים לתת תעסוקה ליהודים - "רפאל", xמרכז לוגיסטי צבאי באיזור ציפורי. אני מכיר את הנושאים כבר שנה. אין טעם שיגידו לנו שאנחנו לא עושים די בעניין. מערכת הבטחון יכולה לסייע אבל לא להוביל, לכן להערכתי חסר גורם מוביל. השר הורביץ אמר שיש גורם מתאם. מאז שאנחנו מכירים את הנושא, היו xxxx מתאמים והם מעולם לא יכלו להרים את הנושא. הנושא מוכר. אין לי ספק שאם היה בא לחץ ממלכתי על מערכת הבטחון, היו מזיזים מפעלים יהודיים יותר מהר שיתרמו אלפי דולרים וייצרו עבודה בגליל.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו מסכמים את הנושא בהחלטה הבאה: בשנה הקרובה, בשנת 1978, נקים בגליל 4 מושבים כחלק מההתישבות המתבצעת, 2 מושבים באיזור תפן ו-2 מושבים באיזור צלמון. כל מה שאנחנו מדברים כרגע זה בנוסף למה שנמצא כרגע בתהליך הקמה. אני לא הצבעתי על הנושא של שגב, שם אנחנו נמצאים בתהליך של הקמת ישובים. בזה נסכם את הישיבה.

מ ח ל י ט י ם :

לאשר הקמתם בשנת 1978, של ארבעת מושבים נוספים בגליל - כחלק מתכנית ההתישבות המתבצעת שם; שני מושבים יוקמו באזור תפן ושני מושבים יוקמו באזור צלמון.

מר ע. גדור: אתמול יצאה משלחת משותפת למשרד הבינוי, התקלאות, התעשיה והבטחון, לבדוק אלטרנטיבות באיזור חלץ . אני חושב שללא החלטה הנושא לא יעלה.

ת/יו"ר השר א. שרון: ביום רביעי בעוד שבועיים נתכנס ונמשיך בנושא אז יהיה דו"ח על מה שבוצע השנה , ואז גם יעלה הנושא הזה. לא נעסוק בנושא זה כרגע.

הישיבה ננעלה בשעה 10.30

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית
כ"ח בחשון תשל"ח - 9.11.77

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, מ. דיין, י. הורביץ, ז. המר, מ. עמית.

נציגי ההסתדרות הציונית : ר. וייץ, י. קלארמן, מ. קרונה, מ. ריבלין.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, ע. ויצמן, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית : א.ל. דולצין, ח. פינקלשטיין, א. שנקר.

ש. אבני	-	משרד הבינוי והשיכון
א. בר-און	-	משרד החקלאות
א. ביידץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
ג. בן-אור	-	משרד הפנים
ע. גדור	-	משרד הבטחון
ג. ויתקון	-	הסוכנות היהודית
אלוף א. טמיר	-	צבא-הגנה-לישראל
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
ש. רביד	-	הסוכנות היהודית
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום :
- הת/20 ברכות להצטרפותו של שר התחבורה ושר התקשורת להתיישבות והצורך בצרוף חבר נוסף לועדה מטעם ההסתדרות הציונית העולמית
- הת/21 הדלפות בנושאים שעל סדר יומה של הועדה להתיישבות
- הת/22 ציר חוצה שומרון (צומת מורשה - מעלה אפרים והבקעה)
- הת/23 החלטה מס. 59(הת/5) של הממשלה - ענייינים שוטפים
- הת/24 כביש ימית-אילת
- הת/25 המרכז האזורי גוש-עציון
- הת/26 א ו פ י ר ה
- הת/27 עניני פיתוח
- הת/28 תקציב להתיישבות לשנה המסתיימת ביום 31.3.78

. / ברכות

בפרוטוקול זה 33 דפים.

הת/20. ברכות להצטרפותו של שר התחבורה ושר התקשורת להתיישבות והצורך בצרוף חבר נוסף לועדה מטעם ההסתדרות הציונית העולמית.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני פותח את הישיבה של הועדה המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית להתיישבות. אני רוצה לקדם בברכה את שר התחבורה והתקשורת - עמית, להצטרפותו לועדה. החומר של הועדה עומד לרשותך. אהרון, מזכיר הועדה, ישמח לעזור לך להתעדכן בחומר הקודם. אני מקווה שהתנהלה הציונית, בהתאם לאמנה הקיימת, תוסף חבר, כדי שלא תימצא במיעוט מול הממשלה.

<u>מר י. קלרמן:</u> עם שובי מצאתי את הפרוטוקול של הישיבה הקודמת ונאמר שכל החלטה שמורה במזכירות הממשלה. האם אפשר לקבל את ההחלטות לקריאה?

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> כאן בבנין - כן, פרט אם יש דברים סודיים שאינם לפרסום.

הת/21. <u>הדלפות בנושאים שעל סדר יומה של הועדה להתיישבות</u>

לפני שנתחיל בסדר היום אני רוצה להכיע מורת רוח הכי חריפה על ההדלפות. בזמנו לא הייתי מוציא סדרי יום והעתונות לא פסקה מלתקוף על כך שלא מחלקים סדר יום של הדיון. בפעמים האחרונות הוצאתי סדרי-יום . היום סדר היום יצא בשלמותו. לפי דעתי ההודעות מזיקות לחלוטין, יש אפילו פירוש של נושאים. אם כתבנו רק לצורך הסוואה עניני תנועה , היום היה פירוש ברדיו לענין. לא נוכל לעמוד בדבר הזה. אני פונה עוד פעם , אי אפשר לתבוע ממני שאודיע על סדר היום , ובבוקר בחדשות נשמע את הכל, מה חושב משרד ממשלתי זה או אחר. אני במצב עדין:

מצד אחד אני רוצה להוציא סדר יום, ומצד שני אני יודע שכל דבר שאני מוציא, יוצא מיד בהרחבה, מעל למה שהתכוונתי לדון.

הת/23 החלטה מס. 59 (הת/5) של הממשלה - ענינים שוטפים

הת/22 ציר חוצה שומרון

מר ע. גדור: במפה מצויין איזור יהודה ושומרון וכל הישובים הקיימים היום בכתמים כחולים.

במרכז שומרון, באיזור צומת מורשה על יד רמת השרון מתוכנן ציר שילך מזרחה, יגיע לכביש גב ההר דרומית לשכם וימשיך משם למעלה אפרים ולבקעה. הציר הזה תוכנן כשעתו ע"י צה"ל כעורק מרכזי שיקשור את מרכז האוכלוסיה הגדול במדינה אל מרכז הערבה; כביש צבאי שצריך להיות ברמה של כביש ארצי, יעקוף את רוב הישובים הנמצאים באיזור הזה ויאפשר תנועת כוחות ממערב למזרח בשעת הצורך. זה כביש שאורכו כ-40 ק"מ.

השלב הראשון שתוכנן עד פירוט ועד ליציאה למכרזים, היה עד גב ההר, עד כביש שכם - רמאללה. התואי של הציר תוכן דוקא באיזור הזה מכמה וכמה שיקולים:

א. אנחנו נמצאים בין מרכז הארץ ומרכז הבקעה;

ב. אנחנו נמצאים באיזור שהוא יחסית דל באוכלוסיה. לזה יש שורה של סיבות.

האיזור הזה הוא איזור שבו האוכלוסיה דלילה מאד. יש בו מספר כפרים ערביים. בעקרון ניתן פה לסלול כביש ברמה טובה, הטופוגרפיה מאפשרת את זה, כמעט ללא פגיעה בכפרים הקיימים. מעבר לזה הציר עצמו עובר באיזורים שהם טרשיים ביותר. סביב הציר קיימות משבצות טרשים רחבות.

המחשבה של צה"ל היתה שציר כזה לא יכול להיות ציר עיוור, כי ציר שצריך בשעת חירום להיות עורק ראשי, רצוי שפשם עליו יחידות צבאיות שונות. לכן הנקודה הזאת שהזכרתי, של קרקעות טרשיות שצמודות לציר הזה היתה מעלה גדולה בעיני צה"ל.בתכניות צה"ל ראו בציר דבר שהוא מעבר לציר, ראו בו פרוזדור שעליו ישבו יחידות צבאיות; בחלק העורפי יחידות לוגיסטיות, בחלק הקדמי בה"דים, ימ"חים, לראות בזה מוצב בשוני מובהק.

הציר תוכנן ע"י צה"ל והיה אמור להתבצע מתקציבי צה"ל מידית. זה היה בשלבי סכרז. היה קבלן שהיה אמור להתחיל בתחילת נובמבר בעבודה. כיוון שמערכת הבטחון עברה קיצוצי תקציב קשים מאד, סוכם במערכת הבטחון שתקציבי צה"ל לא מסוגלים להתמודד עם הציר הזה והנושא מועלה מחדש כאן במטרה להציג את הציר הזה לא כציר צבאי אלא שיש בו חשיבות מעבר לצרכי הצבא, במגמה שיימצא פתרון תקציבי משולב. מדובר על 40 ק"מ , עלותו נאמדת ב-100 מיליון ל"י התכנון נעשה במשולב עם מע"צ שהיה המנחה המקצועי של המתכננים. זה נעשה בקריטריונים אזרחיים מתוך ראייה שיש לו משמעויות מעבר לצרכים של הזרמת כוחות בלבד.

<u>מר ג. ויתקון:</u> הציר תוכנן במשרד החקלאות ומחלקת ההתיישבות. ביחס לתכנון האיזורי של בקעת הירדן , והן ביחס לכניסת ההתיישבות באיזור השומרון עצמו.

השר מ. עמית: אני רוצה להבין את המקורות התקציביים. מה היה בעבר? האם זה היה מתקציב משרד הבטחון? מה המצב הנוכחי, ומה באופן קונקרטי ההצעה לציר הזה. מדובר על 100 מיליון ל"י במחירים של היום. לא אמרת כמה זמן זה יקח וכמה זה יעלה בסופו של דבר. אנחנו מכירים את הסיפור הזה, זה מתחיל ב-100 וייגמר ב-200.

היו"ר השר א. שרון: הציר הזה איננו פריצת דרך בתולית. יש שם תואים. יש שתי שנות תקציב. האומדן בשעתו היה האומדן לפני חצי שנה, זה היה 50 מיליון ל"י. צה"ל תיקצב את זה בתחום הזה. האינפלציה עשתה מה שעשתה. כשיצאו המכרזים הראשונים הסתבר שהסכומים גבוהים מאד ואז בוטלו המכרזים והוצאו מכרזים חדשים, קטנים, בהנחה שאם כמה קבלנים יתחילו לעבוד על הכביש בכמה נקודות, אפשר להגיע למחירים יותר נמוכים; והערכה זו נמצאה נכונה. המחיר האחרון הוא ירידה באומדנים, אבל זה הערך את 30 הק"מ בין 70 ל-80 מיליון ל"י, סדר גודל של 2,5 מיליון ל"י לק"מ. 10 הק"מ המזרחיים, שמעבר לכביש גב ההר, נמצאים היום בתכנון מפורט הם עדיין לא השתתפו ב"חינגה" הזאת. מנקודת ראות צבאית הם 10 הק"מ החיוניים ביותר. דובר שנביא הצעה לשיתוף אזרחי צבאי וחלוקת הנטל. צה"ל יבצע מספר צירים שחשובים לו, מזרחית לציר גב ההר, והקטע המערבי יבוצע ע"י אזרחים. אבל זו לא הצעה פורמלית. דובר על בצוע בשתי שנות תקציב. אלה האומדנים של מע"צ שניתן לבצע את זה תוך שנתיים.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> הציר הזה חשוב להתפתחות הייצור בבקעת הירדן. ברגע שהכמויות ליצוא בבקעת הירדן מכוונות ליצוא חורף , ההובלה תקבל משמעות יותר גדולה מאשר היום, ואנחנו נעשה זאת בקצב מהיר. אין ספק שזה פותח פתח חשוב להובלה האוירית והימית. אני מציע שהענין התקציבי ייבדק בין שר התחבורה, שר הבטחון ושר האוצר.

<u>מר בן-אור:</u> משרד הפנים בדק את הציר,הוא מסכים. לא כדאי לעשות את זה צבאי גרידא אלא כדאי לשלב כמה נקודות על הציר.

<u>שר ס. דיין:</u> איזה אחוז מהדרך הזאת מסתמך על דרכים קיימות ולא יצטרכו להפקיע , או לא להפקיע שטחים נרחבים, אפילו אם יש דרך עפר? איזה חלק מזה הוא בכלל במקום שאין תואי וכתוצאה מכך יצטרכו להפקיע קרקעות ולחצות קרקעות של בעלים?

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> מיד לאחר מלחמת ששת הימים בוצעו ע"י הקק"ל לפי בקשות משרד הבטחון, עיקופים של הכפרים הערביים. בכל מקום שהדרך עברה דרך כפר ערבי, ביצעו פריצה של דרך רחבה. זה קיים במסחה ובעוד כפרים.

<u>מר ע. גדור:</u> תכנון הציר נעשה במגמה שזה יהיה ציר ארצי. המתכננים ניסו לא לגעת בציר הקיים היום, הוא אמור להמשיך לשרת את הכפרים. אם נעלה עליו, מחר יעלו עליו עגלות, יתחיל מתח בין הכפרים ובין יעד הציר , שצריך להיות קצר בין איזור אחד לשני. ½ שעה לגוש דן.

<u>השר מ. דיין:</u> אתם לא תרשו לערבים לנסוע עליו? הם יסעו עוד 50 מ' ויעלו על הכביש. לא תמנע מעגלות לנסוע עליו.

<u>מר ע. גדור:</u> הכביש הוא דבר פתוח. אבל בניגוד לכביש מקומי שמשרת כפר ומתפתח בסמטאות צרות, המטרה היתה לעקוף את הכפרים הערביים, שהוא יעבוד בקריטריונים של כביש ארצי, יסעו עליו 80 ק"מ לשעה ולא תהיינה מונבלויות של עגלות.

התואי הופקע. בתחילת נובמבר היו קבלנים אמורים לעבוד בשטח. התואי עבר את התהליכים העקרוניים. הכוונה היתה להתחיל ממערב למזרח. החלקים המערביים היו מוסדרים לחלוטין לצורך עבודות זה היה לפני 3 - 4 חודשים.

<u>השר מ. דיין:</u> מה זה "הוסדר"? עשו שם פעולה פיסית?

<u>מר ע. גדור:</u> הקבלנים לא עלו על השטח. נאמר לערבים שהשטח הופקע. נעשו התשלומים, חלקם קיבלו כסף.

<u>השר מ. דיין:</u> אני מעדיף שהציר יהיה על תואים קיימים מאשר שניכנס להפקעה. ההפקעה שנעשתה לפני 3 חודשים זה ענין מוגמר. מבחינה פיסית לא עלו עליו. לשאלה יש כמה אספקטים. אני לא מקבל את התורה שאם יהיה כביש טוב, שהכפרים לא יוכלו להתחבר אליו. יש כביש רמת דוד, העגלות מתאיזור עלו עליו.

השאלה שאנחנו צריכים להחליט עליה היא: אם אנחנו נכנסים לגל רציני של הפקעת קרקעות. לפי דבריך, אם יש תאי , אנחנו עושים תואי אחר, ואז נצטרך להפקיע. אני מתנגד לזה. אני מציע לעשות מה שפחות הפקעות ולעקוף את הכפרים. אבל בין העקיפה לבין התואי של אותו כפר (אין בכל ק"מ כפר) לא כל הדרכים עוברות מכפר לכפר. השאלה מה מעניין אותנו: פחות הפקעות או כביש מקביל? אני רוצה להביע את הדעה שנעשה מה שפחות הפקעות תוך עקיפת הכפרים. אני שמח שזה רחוק משכם ורמאללה. אם לפני שלושה חודשים עשו תואי, אין זאת עובדה מוגמרת, אם פרצו לפני כמה שנים וגוטעים על הדרך הזאת, זאן כן עובדה מוגמרת.

<u>מר ע. גדור:</u> על הכביש עובדים כשנה וברור שלא מחפשים את העבודה הקשה ביותר. לפני חצי שנה לא הפקיעו. התכנון נעשה תוך שילוב קריטריונים מקצועיים. אם כפרים נמצאים על ידו עושים חיבורים לכפרים, אבל לא לכל כפר אלא לשלושה או ארבעה כפרים יחד. נקודת המוצא היתה מקצועית ולא פוליטית. מראש היה ברור שיהיו הפקעות. אם יש מעיים שם, זה דבר שונה , ניסו להתוות אותו כך שינצל את השטחים שטר החקלאות ציין אותם בשעתו. הקק"ל פרצה והכשירה . התואי עובר כאן (מצביע על המפה), יש חלקים שהוא עוקף ויש חלקים שלא. את התואי אפשר להעביר לכל הכיוונים. לכל מי שמעונין שמינימום מקומיים יהיו בדרך, כולל הפקעת קרקעות, נדמה לי שההתפרצות היא לדלת פתוחה.

השר ס. דיין: זו לא התפרצות ולא לדלת פתוחה, זה נעשה משיקולים מקצועיים. לי יש שיקול מקצועי שנקרא: להפקיע מה שפתוח. אם השיקול ההנדסי אומר שעדיף קו ישר וזה כרוך בהפקעה, השיקול המקצועי שאני מציע אומר להפקיע מה שפתוח. אני לא חסיד של שיקול הנדסי, אני שוקל את השיקול האחר - לאיזו מידה של הפקעות אנחנו נכנסים. כשעושים כביש צריך לשפוך אדמה ולחלק לבעל קרקע את האדמה. מהא שביקשתי, ואני מבקש לקבל, זה תרשים שבו אני אראה מה מהתואי המוצע עובר על דרגים קיימות מקדמת דנא או לפני כמה שנים, ואיזה חלקים צריך להפקיע.

היו"ר ה ש ר א. שרון: לפי דעתי הגישה צריכה להיות שאנחנו מאשרים כביש חוצה שומרון תוך ניצול מירבי של דרכים קיימות, תוך הימנעות מהפקעות ככל שניתן, תוך שימוש בפריצות קודמות שנעשו בעבר ובשטחים מוחזקים ע"י צה"ל. המגמה שלי היא להימנע מהפקעות ככל שניתן. הקו המנחה את עבודת הועדה מתחילתה, יהיה גם לגבי הציר הזה. צריך להיות שימוש מקסימלי בצירים קיימים, בפריצות שנעשו בעבר, בשטחים שמוחזקים ע"י צה"ל, ומינימום הפקעות, אפילו אם הדבר יחייב השקעות כספיות רבות יותר בכביש. בעיני הדבר הזה מכסה את הנושא. אני מבקש להעביר את התרשים של תואי הכביש לחברי הועדה שירצו בכך.

מר י. קלרמן: באתי על מיפוקי מחתשובות שנתקבלו עד עכשיו. אני בפעם השניה שומע את שר החוץ שמפנה תשומת לב לנושא שצריך להיות קו מנחה של הממשלה כולה. היה רצוי שלפני שבאים לישיבה ידעו לטה באים. אם הקו של הממשלה הוא שאין להפקיע אדמות, ~~זה~~ לא צריך להפקיע אדמות, שר החוץ לא צריך להיות השומר על זה.

השר מ. דיין: אמרתי שצריך להפקיע את המינימום, גם אם צריך בשביל זה ללכת בדרך עוקפת או לעשות דרך מקבילה. אני לא מדבר בשם הממשלה, גם השרים האחרים ידברו בשם הממשלה, אני מדבר כחבר ועדה. לדעתי עדיף להפקיע מחות גם אם זה סותר שיקול הנדסי מקצועי.

שמחתי על הסיכום של שר החקלאות שהמגמה צריכה להיות הפקעות מינימליות ככל האפשר. אני לא אומר שאפשר לסלול כביש ללא הפקעה, צריך להרחיב או לישר אפילו כבישים קיימים ולצורך זה להפקיע, אבל השיקול צריך להיות לנגד עיניגו.

היו"ר השר א. שרון: אני מציע שנאשר את כביש חוצה שומרון תוך ניצול מירבי של דרכים קיימות, תוך שימוש בפריצות שנעשו בעבר. יש לעשות מה שפחות הפקעות אפילו יעלה הדבר יותר. כל חבר ועדה שירצה - יוכל לקבל מפת התואי.

מר קרונת: מעבר למה ששמענו מרענן, מה החשיבות ההתישבותית של הכביש הזה?

מר ג. ויתקון: יש שתי חשיבויות, אחת לגבי בקעת הירדן שהיא איזור מעבר בין בית שאן וירושלים, פתיחה של כביש כזה באופן מיוחד מתייחס למעלה אפרים, שזה המרכז האיזורי של בקעת הירדן, קושר את מעלה אפרים בקשר ישיר לכיוון מישור החוף.

ונותן לבקעת הירדן מימד נוסף שהופך את בקעת הירדן מאיזור שוליים של ירושלים או של בית-שאן לאיזור שהוא מרכזי בזכות עצמו, לאיזור עצמאי שנשען על ריכוז האוכלוסיה הגדול ביותר במדינה. זה לגבי בקעת הירדן. להערכתי אני מניח שמי שעוסק בהתישבות בבקעת הירדן יסכים אתי שנושא הכביש הזה ישנה את המצב. אולי לא זאת סיבה לעשות את הכביש, אבל זה בהחלט תרומה לפיתוח לבקעת הירדן.

ביחס לשומרון, גם פה ניתן תשובה באותו נוסח. אנחנו לא הצגנו עד היום תכנית התישבותית לישובי קבע בשומרון. אני מניח שלא יהיה מנוס מכך ובאחת הישיבות נצטרך לדון בהתישבות בשומרון. נעבור משלב של טיפול במאחזים לישובים קבועים. אין שום ספק שיש קשר בין מיקום הכבישים לבין מיקום הישובים היהודיים. הגישה הזאת עונה על מירב האלטרנטיבות שנתונות לנו היום בפריסות השונות האפשריות, בין אם הן נשענות על איזור השומרון ובין אם הן נשענות על התישבות מאסיבית בתוך השומרון עצמו. כאשר נגיע לדיון בשומרון - ואני אומר זאת על בסיס של אאא בדיקה מוקדמת של אלטרנטיבות באיזור השומרון - נגלה שהכביש הזה עומד במספר הרב ביותר של אלטרנטיבות שקיים. לגבי כבישים אחרים זה לא כך, לכן הצענו לא להציג את הכבישים האחרים.

<u>תיו"ר השר א. שרון:</u> אני רוצה להוסיף להחלטה עוד חלק: שהועדה תנחה את שר האוצר, שר התקלאות ושר הבטחון שיוסמכו לסכם את התקציב הצבאי והאזרחי המשולב לבצוע הכביש, הסיכום יובא לאישור הועדה.

השר מ. דיין: אני מבקש שמי שעוסק בהפקעות, שיעשה זאת ביד נדיבה. כדאי לפצות ולא להתמקח אתם יותר מדי.

היו"ר השר א. שרון: זה מקובל. נושא ההפקעה איננו נושא בלעדי, זה אחד מהדברים שעליהם ועדת השרים להתנחלות מוסמכת לקבל הכרעות. בעבר זה נעשה ע"י קבוצת שרים אד-הוק , ראש הממשלה, שר הבטחון או כל שר אחר שהיה מצורף. היום זה מעוגן בהחלטה שהדבר נעשה ע"י מספר שרים. משאלתו של שר החוץ שיפוצו בעין יפה מוכרת לי ומקובלת עלי והיא תכובד.

יש לנו היום בעיה,בנבי סאלח עלו שני גרעינים ; בהתאם להחלטה שם מיועד גרעין שלישי . יש נרשמים רבים להתישבות במקום יש אלף דונם אדמה ממשלתית שהבעלות עליה מוגדרת . יש היום רק בעיה אחת בענין הישוב הזה, וזה החיבור שלו אל שפלת החוף. היום הדרך לשם היא דרך יפה אבל ארוכה ומפותלת שיוצאת מכיוון חברון. מוכרחים לקשור את הדרך הקיימת שמובילה דרך עבוד לגבעת כוח. יש שם תשתית, זה היה כביש מימי המנדט, זה כביש שלא היה מכוסה אספלט. כדי לקצר את ההתלין הזה פנינו לקק"ל וביקשנו שהיא תיכנס במהירות לסלילת כביש זה.

מר מ. ריבלין: זאת בעיה תקציבית, אין בעיה של בצוע.

היו"ר השר א. שרון: גם את הכביש הזה צריך לקשור כי אנשים בנבי סאלח יגיעו למקומות עבודתם בקלות והישוב יוכל להתפתח.

<u>החלטה מס. הת/22 של הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום כ"ח בחשון תשל"ח (9.11.77)</u>

הת/22 <u>ציר חוצה שומרון (צומת מורשה - מעלה אפרים והבקעה)</u>

מ ח ל י ט י ם , בהמשך להחלטה מס. 88 (שהת/13) מיום י"א בחשון תשל"ח (23.10.77) ובהתאם להחלטה מס. 111 (הת/16) מיום י"ח בחשון תשל"ח (30.10.77) של הממשלה: -

א. (1) לאשר סלילתו של כביש חוצה שומרון (צומת מורשה ליד רמת השרון, מזרחה למעלה-אפרים והבקעה), תוך ניצול מירבי של שטחים המוחזקים על-ידי צה"ל, ושל דרכים וצירי תנועה קיימים; תוך המנעות ככל שניתן מהפקעות;

(2) במקרה של צורך בהפקעה שתתעורר במסגרת ביצוע סעיף (1) לעיל - ידאגו הגורמים הנוגעים בדבר לפיצוי נדיב של בעלי הקרקע ששטחיהם יופקעו כאמור;

(3) להעביר את מפת-תוואי הציר לעיונם של אלה מבין חברי הועדה להתיישבות אשר ירצו בכך.

ב. (1) להסמיך את יו"ר הועדה להתיישבות ואת שרי האוצר והבטחון לסכם תקציב צבאי ואזרחי משולב לביצוע ההחלטה הנ"ל;

(2) להביא את הסיכום האמור לאישור הועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית.

<u>החלטה מס. הת/23 של הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום כ"ח בחשון תשל"ח (9.11.77)</u>

הת/23 <u>כביש-מחבר נבי-סלח - שפלת החוף</u>

מ ח ל י ט י ם : בהמשך להחלטה מס. 59 (הת/5) של הממשלה מיום ד' בחשון תשל"ח (16.10.77), הועדה להתיישבות שמשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, רושמת לפניה את הודעתו של יו"ר הועדה כי במגמה להקל על אנשי נבי-סלח להגיע לעבודתם ועל-מנת לפתח את היישוב, נתבקשה הקרן הקיימת לישראל לעסוק בסלילת כביש מחבר נבי-סלח - שפלת החוף.

חת/24.

כביש ימית אילת - תכנון צפוני

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני רוצה לקבל את אישור הועדה לתכנון הציר.

<u>מר ע. גדור:</u> לפני שנה נערכו במערכת הבטחון דיונים על הערכות צה"ל בחזית המערבית וחזית סיני.

בעקבות הדיונים הללו מוצע תכנון ע"י צה"ל שיקשור את פיתחת רפיח עם אילת. תוצאת הסקר הזה מונחות בדו"ח שיצא כימים אלו. הבדיקה היא בדיקה מקצועית, מה חשיבות הציר בעיניינו ומה המשמעויות המתבקשות.

הציר הזה מקביל לקו הירוק לשעבר לאורך גבול סיני, הוא מתקרב ומתרחק ממנו בטווחים של 6 - 7 - 20 ק"מ במקומות הרחבים ביותר. זה התואי המערבי ביותר שניתן דרכו לחבר את איזור החוף עם אילת ולא בדרך הערבה או מצפה רמון. אם נחבר בדרך קצרה את צפון ים סוף עם איזור הים התיכון, זה התואי המערבי ביותר.

זה תואי שאורכו 200 ק"מ בערך מאיתם עד שדה תעופה עציון, כ-196 ק"מ, תואי נוח ביותר. אנחנו נמצאים כאן בירידה הדרגתית באופן מוחלט, תואי שעובר לאיזורים נוחים ביותר לסלילה בניגוד למה שקורה צמוד לקו הירוק, מקום שתואי כזה לא ניתן, הוא קושר ים לים.

מבחינת מערכת הבטחון הסיבה שהלכנו לענין הזה היתה שהכביש הזה הוא כביש בטחוני מובהק, הוא משרת את התנועה של הכוחות בכיוון קדמת סיני באורך מסוים לקווים הקדמיים. ההתווייה שלו נעשתה על בסיס תכנית רחבה יותר של הערכות צה"ל בנושא של קדמת סיני. נקודת המוצא היתה, שאנחנו נמצאים פה במקום שצריך להיות העורף של כל קו אפשרי של גבול אי פעם. מבחינת צה"ל זה המקום שבו צריכא לשבת העורף הקדמי. לצורך זה מתבצעות תכניות שונות של ריכוז של פרויקטים צבאיים באיזור אום-כתף כסיימה. נמצאים היום בבצוע שני צירים. ציר אחד זה משאבי שדה עד אום כתף, ציר שאמור להחליף את הציר הקיים היום שהוא רע מאד. היום, בתקציבים משותפים של מע"צ ומערכת הבטחון מתבצעת סלילה מחדש.

הציר השני שאמור להתבצע בפברואר הקרוב, זה הציר שיקשור את מצפה רמון אל כסיימה. זה מתבצע מתקציבי משרד הבטחון.

מבחינת צה"ל היו יוצאים קצת יותר צפונה. יש כאן ש ילוב צבאי ואזרחי. שני הצירים האלה נמצאים בתהליך עבודה. מבחינת צה"ל באיזור הזה יהיו פרויקטים גדולים ביותר. נזכיר את מערכת שדות התעופה של איתם, עצמון ועציון.

בבדיקות שעשינו העלינו את המחשבה שסביב פיתוח צבאי באיזור הזה רצוי להגיע גם לפיתוח אזרחי שישען ברובו על הפוטנציאל הצבאי. יושקעו מיליארדים ויהיו בו הרבה אנשי צבא ואזרחים עובדי צה"ל, דבר שיכול בעתיד להתקשר אל איזור פיתוח רפיח, איזור ימית, באיזה שהוא רצף.

לשם כך נעשו גם עבודות תכנוניות שונות. קידוח מים הושלם בימים אלה באיזור כסיימה. בשבוע הבא תתבצע שאיבת נסיון. בעתיד אמור להתפתח - אם הקידוח יצא שופע - האיזור כאיזור חקלאי. בשעתו, מתוך מחשבה שיכולה להיות אכזכה של שאיבת מים, אמרנו שאם לא יהיו מים, יכולה להתפתח שכונה אזרחית אחרת. הנושא הוא בעל משמעות א קטואלית מידית. התכנון של שדה עצמון מדבר על כמה משפחות של אנשי חיל האויר שהאפשרות לשכן אותם היא או כתוך שדה התעופה או לראות בהם פוטנציאל נוסף לגרעין האזרחי שעשוי להתמקם בסמוך. בשעתו היה תכנון, היו מגעים עם אגף התכנון של משרד הבינוי, ועד היום לא סוכם. לא נביא את זה הנה כנושא אקטואלי.

בימים אלו הושלם התכנון של ציר עצמון.
אנחנו מעלים את הנושא הזה על השולחן. מה המטרה? לציר הזה יש משמעויות צבאיות מובהקות. אם מחר, כתוצאה מהערכות כזאת או אחרת, ⊕ תתבקש סלילתה לצרכי בטחון, צה"ל יסלול אותו. אגף התכנון לחץ כאילו יש עדיין זמן כל עוד לא מתבצעים דברים בשטח. מוטב שהדברים ייבדקו בקריטריונים מקצועיים שהם גם אזרחיים. אם ציר כזה יימצא, מוטב שהוא יהיה מעבר לתפקודים הצבאיים שלו, יש לו משמעות גם לגבי אילת, כי זה הציר הקצר לאילת. אם יהיה נמל בימית, אולי זה גם הנשר היבשתי. ביקשנו את מע"צ כשותף מקצועי, שכל התכנון ייעשה על בסיס קריטריונים מקצועיים.

היו"ר השר א. שרון: לגבי החלק הצפוני, פיתחנו שם באיזור פיתחת רפיח סדרה של ישובים חקלאיים. אני מוטרד שצריך יעבור בין ישובים שקשורים כולם בתאומים של בית אריזה משותף, עבודה משותפת ומיקום משותף. אני מבקש לא לחזור על טעויות שעשינו בעבר, שישובים לא יכלו להתפתח בגלל ציר שיהיה ציר מרכזי בעתיד.

מאחר ומערכת הבטחון תכננה את זה על בסיס הנושא הצבאי, אני מבקש להכניס את הנושא ההתישבותי ולבדוק שהציר הזה לא ייהפך למטרד שיפריע להתפתחות יש ובים שחיים שם בצפיפות רבה.

החלק הדרומי של הציר הזה מתנקז אל אילת, אל צואר בקבוק שהיה , הוא כבר צואר בקבוק, נקודה קריטית גם מבחינה בטחונית. אני אאא איננני חושב שהוא צריך לרדת לאילת. לפי דעתי הוא צריך להתחבר למקום דרומית לאילת. זאת איננה סטייה גדולה. הדבר הזה מתיישב עם אותו פרוזדור לאיזור שארם - א - שייך. אני מבקש שתבחנו גם את האיזור הדרומי כדי לא להתנקז לאילת.

השר י. הורביץ: מה ההשקעה הכספית?

מר ע. גדור: בהתאם לאומדן שמופיע בחוברת, מדובר על מליון ל"י.

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה לבקש שהועדה תאשר את התכנון. מדובר במיליון וחצי ל"י תכנון שיקח בחשבון את ההתפתחות האזרחית וגם הצבאית באיזור הזה.

ס ו ד י

<u>השר מ. דיין:</u> אני מציע לדחות את ההצעה הזאת, להחליט על זה בשלילה ולדחות אותה למועד אחר. אם צה"ל עושה כביש, אין הגבלות לצה"ל לעשות כביש. אם מחזירים את האלמנט ואומרים שהועדה הזאת תהיה שותפה מבחינת ההיבט החקלאי, פירוש הדבר שאנחנו רואים את האיזור הזה כמיועד לחקלאות. אני מתנגד לזה לחלוטין. יש בעיות חמורות כשאלת ההתנחלויות, זה לנופף בדגל אדום ללא צורך. בשביל מה צריך את זה עכשיו? דיברתי עם שר החקלאות. לדעתי צריך להרחיב את הישובים הקיימים בפיתחת רפיח ככל האפשר ולהימנע מלהקים ישובים נוספים. כביש שיש לו אלמנטים [illegible], יש בו שדות תעופה - בבקשה, תבוא עליהם ברכה, צה"ל חפשי לעשות זאת. אם צה"ל יקח בחשבון שיקולים אחרים, זה עניינו. אבל שאנחנו ניתן לזה גושפנקא חקלאית מעבר לגבול? בסך הכל יש עוד נקודה שתקום בתוך מחנה צבאי. לתת לזה היום את הגושפנקא החקלאית על זה שבאחד הימים יהיה נמל בימית והוא יקשור את זה עם נמל אילת, ואנחנו נעשה את זה עכשיו כאשר דנים על ועידת ג'נבה - אני נגד. אם מוכנים לא לדון בזה עכשיו, אני אהיה אסיר תודה. נחזור לשאלה מה יהיה הקשר בין נמל ימית לנמל אילת בבוא העת. עכשיו הזמן הבלתי מתאים ביותר להכניס מוסיבציה התישבותית לאורך הקו הזה, לדעתי. מה שצריך לעשות עכשיו זה להרחיב את הישובים בפיתחת רפיח. אם צה"ל עושה כביש - זה עניינו, אבל לא להציג את זה ככביש שמשרת נוסעים אזרחיים.

<u>השר מ. עמית:</u> מעבר להערות של שר החוץ שאני מסכים להן, אפשר לעשות אותו דבר בלי רעש, תחת הכותרת הצבאית ולראות אחר-כך מה יהיה.

אני רוצה להעיר הערה מהיבט אחר לצד האזרחי. אם יהיה תואי כזה, ואם ההערכה נכונה שהוא ייהפך לציר העיקרי של

התנועה לאילת, זה ינוון את שורת הישובים שנמצאת היום לאורך הציר הנוכחי. דבר כזה קרה פעם במצפה רמון. אני רק מעיר את ההערה הזאת. אני מציע שגם הדבר הזה ייבדק. יתכן שבסופו של דבר יהיו שני צירים. גם מתכננים את ענין הרכבת.

אם מדברים על ההיבט האזרחי של הענין, בכדיקה פנימית אני מציע לשקול את האיזון הזה. יש פה מלחמת תנועה. שם יש צירים מאד מאוחרים. אני מציע לשקול את הענין הזה, יש לו בודאי השלכות.

<u>השר י. הורביץ:</u> אני לא מאמין שהכביש הזה יהיה אלטרנטיבה לכביש הנוכחי. אני מקבל את הערת שר החוץ שנאמר למשרד הבטחון בשקט לגשת לתכנון. ההנמקה של עמית לא נראית לי. בקשר לחשש שמא יקרה משהו לישוב כמו שקרה למצפה רמון. זה יקרב את אילת למרכז הארץ. יש לזה חשיבות פי כמה. מה שקרה למצפה רמון - קרה למצפה רמון. יש חשיבות לכביש, יש חשיבות לרכבת. הרכבת תעלה 3 מיליארד וזה יעלה חצי מיליארד. צדק שר החוץ בגישתו, אבל זה ענין כל כך חיוני שלא כדאי להגיד שאנחנו לא עוסקים בזה. אנחנו לא עוסקים בזה, אבל צריך לעשות את זה.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> צריך להבחין בין הטווח הקצר לבין היותר ארוך. מבחינה טקטית אני תומך בדברים של שר החוץ. אם נקבל החלטה, גם אם לא נאמר, זה מתפרסם שהנושא עלה על סדר היום. כל החלטה של השולחן הזה יש לה השלכות בכל העולם. יש לזה הדים עצומים מחוץ לכל פרופורציה למה שנעשה. לכן אני תומך בכך שייאמר שזה עלה על סדר היום והועדה הורידה את זה מסדר היום. לגופו של ענין נחכה קצת.

הועדה לענייני התישבות
9.11.77

ס ו ד י

. 19 .

זה קו בעל חשיבות אסטרטגית כלכלית ממדרגה ראשונה. אנחנו נפתח מרכז כלכלי ועד מהרה יהיה בכוחו לייצא חצי מיליארד דולר. הפוטנציאל יותר גדול, אני מדבר על 10 שנים. אני מדבר על ירקות, פרחים ופירות. זה מכרה זהב שיכול להתפתח , אין לו תקרה הנראית לעין היום. אין לו מתחרה לא בתעשיה ולא בחקלאות היום. צריך שזה יתקשר לנמל עמוק מים ופעם יהיה קשר בין שני הנמלים. צריך לבדוק אם להיכנס לצואר הבקבוק או להזיז.

בסיכום אני מציע: הועדה אומרת שהורדנו את זה מסדר היום ולא עוסקים בזה. נחכה כמה שבועות ונרכיב צוות של תכנון אסטרטגי שיעשה את המלאכה כדבעי, אני מתכוון לצוות מקצועי.

מבחינה מקצועית ותכנונית אני מאד מחשיב את זה ורוצה מאד להיות שותף לזה. אני תומך בהצעת שר החוץ.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אתה שותף לכל דבר.

<u>מר בן-אור:</u> כדאי לחשוב על הפרטים של הכביש וכמה תחבורה תעבור על כביש זה. אני חושב שתעבור תחבורה בקנה מידה רציני ביותר. כדאי לתת את הדעת על איזה חתך של דרך אנחנו מדברים. אם זה 4 נתיבים או פחות , וגם על התואי.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני מציע לקבל החלטה כזאת:

מתוך הנחה שאי אפשר להגיד שלא דנו, ולא טוב לומר שהורדנו מסדר היום, אני מציע לומר שהועדה שמעה אינפורמציה בעניין בעיות התנועה אימית - אילת. הועדה לא קיבלה כל החלטות בנושא.

ס ו ד י

השר מ. דיין: אני מציע לקבל ההלטה שתאמר שהעלו את זה והחליטו בשלילה. שאלתי את אברשה אם צה"ל מתכוון לסלול את הכביש הזה, הוא אומר שלא. נשאל אם הצבא עומד לסלול את הכביש הזה או לא. אם לא עומדים לסלול, מדוע צריך להיכנס לבעיה לפני ועידת ג'נבה?

היו"ר השר א. שרון: בכל מקרה הייתי רוצה לציין, המחשבה הזאת באה ממערכת הבטחון על הקמת הציר. אני מציע לומר שהועדה שמעה אינפורמציה בענין כביש ימית - אילת, והחליטה שלא לבצע.

מר מ. ריבלין: נאמר שאחרי בירור סוכם שענין זה לא עומד היום לביצוע.

השר י. הורביץ: הורידו מסדר היום, פירוש הדבר שדחו. אני הייתי אומר שדנו בדבר הזה ודחו את הדיון בשלב זה.

השר מ. דיין: צה"ל לא עומד לסלול את הכביש. אנחנו עוסקים בענין מרכזי שנקרא ועידת ג'נבה. על כל ישוב חקלאי חדש הם מתפוצצים. לכן אין מנוס וזו גם לא בושה לומר שהיתה הצעה לסלול כביש כזה וההצעה הורדה מסדר היום. אחר-כך מעלה את זה מי שהוא מצה"ל.

השר י. הורביץ: אני מציע לומר שהעלו את זה ובשלב הזה דחו את זה. לא צריך לומר שזרקנו את זה לסל.

ס ו ד י

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> יש שתי אפשרויות. להחליט לא לבצע זה פירוש לזרוק לסל; אפשרות שניה היא להוריד מסדר היום. אני מציע לומר שהועדה שמעה אינפורמציה בענין ציר ימית - אילת, והחליטה להוריד את הנושא מסדר היום. זה לא מונע אפשרות להעלות את זה מחדש.

מ ח ל י ט י ם , הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית שמעה סקירה בענין כביש ימית-אילת והורידה את הנושא מסדר יומה.

הת/25.

<u>המרכז האזורי גוש עציון</u>

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> כל הישובים הכחולים שכמפה קיימים היום. גוש עציון, מגדל עוז, תקוע, יש מרכז איזורי בגוש עציון. היום ההתישבות היא משני צדי הכביש. יש שטח של 300 דונם שהוא בבעלות מובהקת של המדינה. אנחנו רוצים לקבל החלטה על הרחבת האיזור. אני רוצה לראות את זה כפרויקט של משרד הבינוי לבצוע. היום אי אפשר לצופף עוד משפחות. יש משפחות שרוצות לגור שם ויש מוסדות נוספים שצריך להקים שם. יש שם קרקע ואפשר להרחיב את המרכז האיזורי.

לא מדובר בהפקעה. הכוונה להשתמש בשטח הקיים בידינו ויש להרחיב את המרכז האיזורי.

השר מ. דיין: אני תומך בתכנית הזאת. אנחנו צריכים עכשיו לדאוג להרחבת הישובים הקיימים, בעיקר אם אפשר לעשות זאת ללא הפקעת קרקעות נוספת או בקרקעות המדינה או ע"י רכישת קרקעות. חשוב לנו אם אפשר לנצל מסגרת אחת עם נוסחת קארטר. הוא דיבר על עיבוי והרחבת ישובים קיימים. יתכן שבימים כתיקונם היו קוראים לזה שם אחר . אם זה בתחומי אותו איזור בכמה מאות מטרים, ויש אדמת מדינה , לא יהיה שם שלט חדש וש ם חדש ואבן פינה חדשה, מהומה גדולה. המדובר בהרחבת דברים קיימים.

גם לגופה של ההצעה ולא פחות מכך מבחינת הגישה וההגדרה, אני תומך בכך בלב שלם.

מר ש.אבני: יש לי משאלה לקבוע כלל שהערות אלה ייבחנו עם המשרד הנוגע בדבר . אני לא אומר שחייבים מראש לקבל את עמדת המש רד, אבל לא יתכן שלא יהיה שום מגע עם המשרד.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו היינו יחד אתך בשטח הזה בסיור.

מר ש.אבני: נושא זה לא הועלה. אני ממליץ בפני הועדה להחליט על אלון ש בות אבל לא בדרך זו.

קיימת אפשרות פיסית תכנונית בלי הפקעות נוספות, להרחיב את אלון שבות ם-200 יחידות שישנן היום. ההתנגדות להגדלת אלון שבות לא באה מהמוסד הזה אלא מהישובים הקיבוציים הסמוכים החוששים שמא המקום יתפתח יותר

מדי ויבלע אותם. אני משוכנע שבהסבר נכון עם התנועות, עם המשקים, אפשר להגיע להסכמה ולהגדיל בעוד כ-100 יחידות על תשתית קיימת בתכנון הקיים עם השקעה מינימלית ולענות על הצרכים. ישנה נכונות של משפחות וזוגות צעירים להתיישב במקום הזה. נדמה לי שלשווה הקצר זה יכול לענות.

<u>השר מ. דייזן:</u> אם יש 300 דונם אדמת מדינה, יש לך התנגדות עקרונית ששם ייבנה ויהיה ישוב יהודי? אם כן, מה סיבת ההתנגדות?

<u>מר ש. אבניני:</u> ישנה מחשבה שתמיד הועלתה, על סדר גודל יותר גדל באיזור הזה. שמא מדובר על אותו שטח. לאמר שזאת הרחבת אלון שבות, זה לא פונקציונאלי. הרבה ישובים סובלים מחציית הכבישים. אזכיר את כפר תבור ואת יבנה. אחד האסונות של תעבורה, שזה עובר בתוך הישוב. למקם ישוב כזה משני צדי הכביש, זה לא פונקציונאלי.

<u>ת'יו"ר השר א. שרון:</u> אנחנו נמצאים בתקופה שמצד אחד האפשרויות להקמת ישובים מצומצם מאד. אינני רואה בעתיד מצב שיהיה לנו יותר קל בנושא הזה. לעומת זה יש מרחב פעולה בכל מה שנוגע להרחבת ישובים קיימים, אי אפשר להתעלם מהחישוב הזה. אני בעד קבלת החלטה שאנחנו ניגשים לתכנון הרחבת המרכז האיזורי של גוש עציון מזרחית לכביש בשטח של אדמות מדינה כדי שנוכל לעשות זאת.

<u>השר י. הורביץ:</u> אני תומך בכל לבי בהצעה.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו מדברים על הרחבת גוש ההתישבות של כפר עציון. יש כאן בעיה של שמירת הציר הקיים. אין סיבה שאחרים ישתלטו במשך הזמן על הציר הזה.

פרופ' ר. וייץ: אני מקבל את ההסבר.

היו"ר השר א. שרון: מקבלים החלטה על הרחבת האיזור של גוש עציון מזרחית לכביש. אני מבקש ממשרד הבינוי לעשות את התכנית.

מר ש. אבני: אני מבקש לבדוק את זה עם שר הבינוי.

היו"ר השר א. שרון: שר הבינוי הוא חבר הועדה והוא צריך לשבת בועדה הזאת.

מר רביד: הרחבת המרכז האיזורי של גוש עציון בלי להזכיר את אלון שבות.

היו"ר השר א. שרון: אבקש ממר אבני לגשת לתכנון הנושא הזה ולהפעיל אותו.

פרופ' ר. וייץ: אנחנו מוכנים לעזור להם להתגבר על המכשולים התכנוניים.

מר קרונה: אתה מתכונן להביא לנו את הבעיה של אפרת?

היו"ר השר א. שרון: זה נידון ע"י הממשלה הקודמת. אינני מעלה את הנושא לדיון כרגע. אני עכשיו מעלה נושא אחר המדבר על הרחבת המרכז האיזורי של גוש עציון.

מ ח ל י ט י ם :

(א) בהתאם להחלטה מס. 84 (שהת/9) של הממשלה מיום י"א בחשון תשל"ח (23.10.77) לתכנן את הרחבתו של המרכז האיזורי של גוש-עציון, מזרחית לכביש בית-לחם - חברון, על קרקע שנמצאת ברשות המדינה.

(ב) להטיל על משרד הבינוי והשיכון לבצע את התכנון ולממשו.

הת/26.

א ו פ י ר ה

היו"ר השר א. שרון: תכנית מתאר אופירה אושרה באוקטובר 1972 עם תכנון ל-4000 משפחות. באפריל 1975 החליט ראש הממשלה הקודם שמיניומם אוכלוסיה לחיי קהילה יהיה אלף משפחות. משרד הבינוי החליט על הקמת 5 חמש מאות יחידות בשלב ראשון, והמשך הבניה על פי התעסוקה. המצב היום הוא כזה: יש 260 יחידות דיור ו-260 משפחות. עד פברואר 1978 יושלמו עוד 240 יחידות דיור אשר יאוכלסו ע"י משפחות שמחכות ששה חודשים לכניסה. היום כל 500 יחידות הדיור של אופירה תהיינה מוכנות ולא תיוותר שם דירה ריקה. יש משפחות רבות נוספות שמתדפקות על הדלת וצריכות להיכנס למגורים.

ס ו ד י

אני רוצה לקבל החלטה על הקמת עוד 500 יחידות דיור בתקציב 1978/9 כדי להיות מסוגלים לאכלס את המשפחות הרוצות לגור במקום. יחד עם זה, מקורות התעסוקה היום מצומצמים מאד , והייתי רוצה לפנות אל שר התעשיה, המסחר והתיירות אא על העברת מפעלים לשם ופיתוח הנושא.

אני רוצה להפריד את נושא אופירה מנושא כללי של מחשבות שיש לגבי נביעות ודי-זהב ם וסנסה. בנושא הזה צריך לקבל החלטה.

השר י. הורביץ: יצטרכו לקבוע סטנדרטים של בטחונות. היום כאשר משקיע רוצה לבנות מלון או דבר אחר, דורשים ממנו בטחונות על ההלוואה , שהוא ישעבד את נכסיו בארץ במקום שיש לו, ולא מסתפקים בשעבוד הנכס. עצם הגישה שלנו יוצרת את הדעה שאופירה זה לא ישראל. זה לא מעודד את המשקיע. צריך לתת הלוואות שם בתנאים שנותנים בבאר-שבע או ברמת השרון או בכל מקום אחר, זה ידרכן אותם ויראה שאנחנו מתכוונים להישאר שם באופן קבוע. עד עכשיו לא הצליחו בזה.

אני תומך בהקמת 500 הדירות ואני מסכים שצריך להעביר לשם תעשיה. כור מתכנן להעביר לשם פרויקט חשוב מאד, ויש גם גורמים אחרים. הייתי רוצה שדבר כזה ייקבע,שלא יהיו שם תנאים חריגים לעומת מקומות אחרים בארץ.

מר ש.אבניו: על 500 יחידות החליט ראש הממשלה דאז. קיימת בעיית תעסוקה וגם קיימת בעיית התקציב. לפי התקציבים הקיימים במשרד, אני לא רואה אפשרות להקים 500 יחידות אלה אלא אם יוקצב לזה תקציב מיוחד.

השר מ. דיין: השאלה אם ישנן משפחות המוכנות לגור שם ותן תשלמנה שכר דירה. האם אפשר להחתים על חוזים? הבנייה שם יקרה מאד ואסור שהמגורים יישארו ריקים, זה סיכון. אולי אפשר לעשות הרשמה של המשפחות ולראות.

אפשר לאשר את ההצעה מתוך ידיעה שיש משפחות ריאליות שרוצות לעבור לגור שם.

אולי הממשלה צריכה לערוב למשקיעים שם ב-70% או ב-80%. צריכה להיות החלטת ממשלה שהיא ערבה לשוני הנכס אפילו לא ב-100% אלא ב-70% או 80%, ואז לא יצטרכו למשכן את רכושו הפרטי במקום אחר. הרכוש לא יאבד את ערכו הכספי בצורה מוחלטת, גם אם תהיינה תמורות פוליטיות כאלה או אחרות.

אני בעד בדיקת ההצעה הזאת. אני בעד תוספת יחידות דיור אם יש מועמדים, וצריך לדאוג לתעסוקה במקום.

היו"ר השר א. שרון: אין שם דירה ריקה אחת . יש מתיישבים רשומים ל-240 דירות נוספות שבנייתן תסתיים תוך שלושת החודשים הקרובים. בנוסף לכך הועמדו לרכישה מגרשים לבנייה פרטית.

ס ו ד י

בביקורי באופירה סיכמתי שעד פברואר שנת 1978 נוריד את כל העורף הזה שיושב היום בתל-אביב ומנהלים את מרחב שלמה; אין סיבה שישבו בתל-אביב וינהלו את הענינים של מרחב שלמה. אנשים אלה יצטרכו ~~שם~~ לרדת לשם.

איננו עומדים לבנות דירות ללא דרישה למגורים. יש דרישה רבה למגורים במקום.

לגבי ערבויות, בעיני הדבר מקובל. אני חושב שזה לא ענין לועדה הזאת אלא לועדת השרים לענייני כלכלה. אני מציע שהועדה תייפה את כוחי להעלות את הנושא בועדת השרים לענייני כלכלה. יש היום ש ם קהילה טובה מאד ועליה לגדול כדי לאפשר חיים מסודרים במקום. השיטה היום על בסיס של שכירות.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> תומך בהצעת היו"ר.

<u>השר ס. עמיתי:</u> ענין התעסוקה הוא ענין קרדינאלי. אני מצטרף לבקשתך שמשרד התעשיה והמסחר יגיש לנו תכנית איך הם רואים את הענין.

<u>השר י. הורביץ:</u> אפשר, אבל תנאי שענין השעבוד יוסדר.

<u>השר ס. דייץ:</u> אולי אפשר לקבל רשימה במה עוסקים שם האנשים. יש שם אנשי צבא. אם יוסיפו משפחות, צריך לדעת במה יעסקו שם. מי שבונה שם וילה, יכול לבנות, הוא מתפרנס בתל-אביב, אבל מי שהולך לשכור דירה והוא ומשפחתו יגורו שם, במה יעסקו?

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני מציע את הסיכום הבא:
כפוף לסקירה שתינתן על ענייני תעסוקה, באחת
הישיבות הקרובות, נציג בפני הועדה רשימת אנשים שמעוניינים לעבור לשם.

<u>השר מ. דיין:</u> אתה אומר שיש שם 260 משפחות שרוצות לעבור לגור
שם. נקבל את רשימת האנשים ומה הם מקורות התעסוקה
עבורם.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> יש היום 500 משפחות. מתוכן יש ל-260 דירות,
כולם עובדות במקום ומתפרנסים. יש 240 משפחות ש
שמתפרנסות במקום ומחכות למגורים במקום. יש גם אנשים נוספים שמחכים
לעבור לשם.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> אני מצטרף לבקשה של שר החוץ. כאשר עושים תכנית
לישוב, עושים תכנית כוללת. הצד הפיסי הוא חלק
מן הצד הכלכלי, לקראת מה הולכים, להתישבות כפרית או עירונית?

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> שמענו את הנושא. נמשיך לדון בנושא תוך הצגת
תכניות פתרון מלאות. נזמין את ראש המינהל לפיתוח
מרש"ל, שיבוא ויציג את הדברים באופן כולל - מקורות תעסוקה והכל -
ואז תתקבל החלטה.

ס ו ד י

מ ח ל י ט י ם :

א. יו"ר הועדה להתיישבות יעלה בפני ועדת השרים לענייני כלכלה את ענין התנאים והבטחונות הנדרשים ממשקיעים אשר מוכנים להשקיע באופירה.

ב. ראש מינהל מרש"ל יסקור בפני הועדה תכניות פיתוח והעסוקה שלאופירה ויגיש לועדה רשימת אנשים אשר מעוניינים לעבור למקום.

ת/27 אזור סנטה-קטרינה: ריכוז הפיתוח

היו"ר השר א. שרון: יש נושא של סנטה-קטרינה. היום בסנטה חיות כמה משפחות . היום הישוב במרומי סיני פרוש על שלוש נקודות: אחד סביב שדה התעופה והמתקנים הצבאיים הנבנים שם; השני במחצית הדרך בין מקום זה לבין סנטה קטרינה עצמה, איזור החניונים; ומקום שלישי בקעת רבא , איזור סנטה עצמו. לא נראה לי שזה יתפתח לישוב גדול בשלושה מקומות. אני רוצה לקבל החלטה שכל מה שקיים בסנטה מתפתח במקום אחד שייקבע ע"י ועדת מיקום. אם זה סביב שדה התעופה שזו מערכת הבטחון, אם זה סביב בקעת רבא שזו עמדה של מחלקת ההתישבות, או העמדה של שמורות הטבע, לעשות את זה באמצע באיזה שהוא מקום.

אני מציע שנקבל החלטה שפתרון אפשר רק לקבל במקום אחד. לגבי המקום עצמו - יצטרכו לקבוע איפה הוא.

מר ג. ויתקון: הוצאתי את הנושא של סיני מתוך הקונטקסט. צריך להבחין בין מגורי התושבים העובדים במרומי סיני לבין הפעילות הכלכלית בששח, בתי מלון, חניונים, כל אפעילות מסוג שהא בהתאם לסוג העיסוק שלהם. לגבי האוכלוסיה היהודית, שזה 30 מועסקים שעבורם צריך להוסיף בתים שהם יהיו בריכוז אחד. יש כבר היום 11 מקומות דיור קיימות, זו הנקודה החשובה. לגבי ההתפרסות - שדה תעופה איפה שיהיה, מלון - איפה שיהיה.

השר י. הורביץ: אני לא חושש מדריכה על יבלות של כל ועדה אחרת. יש ועדת שרים לענין ערי פיתוח. יש תאום בין פרויקטים מסוימים בלאו הכי. אני לא נגד הפורום הזה שעוסק בענין אופירה בגלל ההרכב, שהוא סימפטי מאד, אפשר גם עליהם להטיל עול. אנחנו צריכים לתאם את הדברים שלא כל משרד יבוא עם התכניות שלו ועם הבצוע שלו. לא איכפת לי באיזה שולחן זה יידון.

<u>חת/28. תקציב להתיישבות לשנת תשסחיימת ביום 31.3.78.</u>

<u>תיו"ר השר א. שרון:</u> הממשלה אישרה תקציב לגבי כל ההתנחלויות שעכשיו עולות והגרעינים שנמצאים במקומות זמניים.

הממשלה אישרה תקציב של 88,5 מיליון ל"י , מתוך זה 57,5 מיליון ל"י במזומן ו-30 מיליון ל"י בהתחייבויות. התקציב הזה היום מועלה בועדת הכספים. התקציב יינתן לכל מי שעוסק בפעילות הזאת. נכסה את ההוצאות של משרד הבטחון במה שהוא השקיע, משרד הבינוי יקבל את הנתח שלו במקומות שהוא מקים, והמחלקה להתישבות תקבל את הנתח שלה.

סודי

אני רוצה לפנות לכל המשרדים וגם לסוכנות, אנחנו נמצאים בשטח עם משפחות רבות עם ילדים רבים, בצורת התישבות שאין מאחוריה תנועת התישבות מסודרת. כל ישוב הוא בעיה בפני עצמה. החורף יתחיל ונחזור למצב שהיה. אני פונה אל רענן ואל שמעוני לעשות מאמץ, לתת לאנשים האלה קורת גג ולהיכנס בדחיפות לנושא מקורות התעסוקה שלהם. יש לאנשים מפעלים, רוצים להעביר את המפעלים. צריך להקים מגע עם הגרעינים שהיום נמצאים במקומות אחרים, אבל הם יעלו בסופן של דבר, וצריך כבר היום לשפל בנושאים האלה.

הישיבה נגעלה בשעה 10.45

מזכירות הממשלה

סודי ביותר

עותק מס. 3 מתוך 3 עותקים

(541)

החלטה מס. תת/27 של הועדה להתיישבות תמשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום כ"ח בחשון תשל"ח (9.11.77)

תת/27 אזור סנטה-קטרינה: ריכוז תפיתוח

מ ח ל י ט י ם :

א. פיתוח אזור סנטה-קטרינה ירוכז אך ורק באחד מן הנקודות כדלקמן:-

1) סביב שדה התעופה וחמחנות חצבאיים חנבנים שם;

2) באזור החניונים - במחצית הדרך שבין הנקודה הנ"ל לבין סנטה-קטרינה עצמה;

3) בבקעת רבא (סנטה-קטרינה עצמה);

ב. ועדת המיקום תקבע את הנקודה, סביבה ירוכז תפיתוח של האזור.

מזכירות הממשלה

סודי ביותר

עותק מס. מתוך 3 עותקים

(542)

החלטה מס. הת/28 של הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום כ"ח בחשון תשל"ח (9.11.77)

הת/28 תקציב להתיישבות לשנה המסתיימת ביום 31.3.78

מ ח ל י ט י ם , בהמשך להחלטה מס. 54 של הממשלה מיום ד' בחשון תשל"ח (16.10.77), לאשר את הסיכום בין שרי האוצר, התחבורה והחקלאות בענין התקציב הדרוש לביצוע ההתנחלות שאושרה על-ידי הממשלה, לפי הפרוט כדלקמן:-

א. (1) 87.5 מיליון לירות, תקציב נוסף עד סוף שנת התקציב הנוכחית המסתיימת ביום כ"ב באדר ב' תשל"ח (31.3.78); מתוך סכום זה, 57.5 מליון ל"י במזומן ו- 30 מליון לירות בהתחייבויות אשר יוצאו למטרות הבאות:-

א) 27.5 מליון לירות לכיסוי אישורים קודמים;

ב) 36 מליות לירות בשביל ששת היישובים בהתאם להחלטה מס. 59(הת/5) של הממשלה מיום ד' בחשון תשל"ח (16.10.77);

ג) ~~27~~ 24 מליון לירות בשביל ישובים אשר יוקמו בין - 1.1.78 - 31.3.78.

(2) א) מימוש סעיף(1)(ב) לעיל יהיה חציו במזומן וחציו בהתחייבויות.

ב) מימושו של סעיף (1)(ג) לעיל יהיה - 12 מליון לירות במזומן, לפי 2 ישובים כפול 3 מליון לירות; ו- 4 יישובים כפול 1.5 מליון לירות - כפי שיפורט להלן; ו- 12 מליון לירות בהתחייבויות לפי אותו סדר;

ב. בהמשך לעיל:-

(1) להעביר את 27.5 מליון לירות הנ"ל לחטיבת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית לשם טיפול ב:-

א) מעלה חורון ד';

ב) עופרה;

ג) דהריה;

ד) אלון-מורה;

ה) קדש ברנע;

ו) יתיר;

כל אלה, לפי החלטות הממשלה: מס. 835(הת/20) מיום כ"ג באב תשל"ז (7.8.77); מס. 886(הת/29) מיום ז' באלול תשל"ז (21.8.77); 884(הת/27) מיום ז' באלול תשל"ז (21.8.77); 883(הת/26) מיום ז' באלול תשל"ז (21.8.77) ו- מס. 885(הת/28) מיום ז' באלול תשל"ז (21.8.77).

2) להעביר 36 מליון לירות, כפוף לאמור בסעיף א'(2)(א) לעיל, להקמת ישובים לפי הפירוט כדלקמן:-

א) 6 מליון לירות לחטיבת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית לשם טיפול בשומרון;

ב) 6 מליון לירות כנ"ל, לשם טיפול בסנור;

ג) 6 מליון לירות כנ"ל, לשם טיפול בבית-אל;

ד) 6 מליון לירות כנ"ל, לשם טיפול בנבי-סלח;

ה) 6 מליון לירות כנ"ל, לשם טיפול בבית-חורון;

ו) 6 מליון לירות למשרד הבינוי והשיכון לשם טיפול בגבעון;

3) להעביר 24 מליון לירות, כפוף לאמור בסעיף א'(2)(ב) לעיל, לטיפול בגרעינים, לפי הפירוט כדלקמן:-

א) 6 מליון לירות למשרד הבינוי והשיכון לשם טיפול בגרעין מעלת-יריחו;

ב) 3 מליון לירות כנ"ל, לשם טיפול בגרעין חרס בפארים;

ג) 3 מליון לירות לחטיבת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית לשם טיפול בגרעין קרני-שומרון;

ד) 3 מליון לירות כנ"ל, לשם טיפול בגרעין שילה בעופרת;

ה) 6 מליון לירות כנ"ל, לשם טיפול בגרעין תקוע.

- כל אלה בעקבות החלטות הממשלה: מס. 59(הת/5) מיום ד' בחשון תשל"ח (16.10.77); מס. 108(הת/13) מיום י"ח בחשון תשל"ח (30.10.77); ומס. 109(הת/14) מיום י"ח בחשון תשל"ח (30.10.77).

עמ' 2 מתוך 2.

מזכירות הממשלה

סטנוגרמה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה לעניני התישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית
י"ד בחשון תשל"ח - 26.10.77

נכחו : חברי הועדה - השר : א. שרון - יו"ר.

נציגי ההסתדרות הציונית ר. וייץ, מ. ריבלין.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, מ. דיין, י. הורביץ, ז. המר, ע. ויצמן, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית : א.ל. דולצין, ח. פינקלשטיין, י. קלארמן, מ. קרונה, א. שנקר.

א. נאור - מזכיר הממשלה
ש. אבני - משרד הבינוי והשיכון
ג. בן-אור - משרד הפנים
א. בר-און - משרד החקלאות
ע. גדור - משרד הבטחון
י. דרקסלר - מינהל מקרקעי ישראל
ג. ויתקון - חטיבת ההתישבות, הסוכנות היהודית
י. עקנין - מינהל מקרקעי ישראל
ב. קלטר - לשכת שר החקלאות
ש. רביד - הסוכנות היהודית
מ. שמיר - הקרן הקימת לישראל
מ. תג'ר - לשכת שר החקלאות

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום :
ה"ה/11 עניני התישבות -אחריות טיפול ותיאום עמ' 2.
ה"ה/12 עניני התישבות - אחריות טיפול ודרכי ביצוע עמ' 17.
ה"ה/13 עניני התישבות - תיאום בין גורמים מטפלים עמ' 31.
ה"ה/14 עניני התישבות - אחריות טיפול עמ' 34.
ה"ה/15 עניני התישבות - אחריות תכנון עמ' 42.
ה"ה/16 עניני תנועה - אחריות טיפול עמ' 45.
ה"ה/17 קצב היצוא החקלאי וקליטת עולים בהתישבות עמ' 48.
ה"ה/18 עניני התישבות עמ' 50.
ה"ה/19 הכשרה בהתישבות

./עניני

בפרוטוקול זה 35 דפים.

רשמה: לוה הרץ.

הח/11. <u>ענייני ההיישבות - אחריות טיפול ותיאום.</u>

<u>השר א. שרון</u> : רבותי, אנו נתחיל, אני פותח את הישיבה.

<u>מר ר. וייץ</u> : ברשותך אדוני היו"ר, אני רוצה למסור הודעה מסויימת שהייתי רוצה שתרשם בפרוטוקול.

בעת העדרי מן הארץ הודיעו ברבים על הקמת ועדה להתנחלות. כתוצאה מכך הוגשו שתי שאילתות להנהלת ההסתדרות הציונית : האחת - על-ידי חבר הועדה - שנקר; והשניה - ע"י חבר ההנהלה שאיננו חבר הועדה - הרב הירש המייצג את הרפורמים. אני הבעתי את דעתי בהנהלה והדברים נרשמו וגם נקבעו ונמסרה הודעה לעיתונות. יש לי פה נוסח ההודעה ולמול זה מה פרסמה העיתונות. (את זה אולי אני אשלח למישהו.) . אין הודעה אחת שווה. כל עיתון פרסם את"כ את אשר עלה בדעתו. היות ואנו דנים בדבר חשוב מאוד רציתי כי הדברים יהיו ידועים. אם תרשה לי, אני אקרא פה מתוך הפרוטוקול של הישיבה ואז הדברים יהיו ברורים.

<u>השר א. שרון</u> : כדי שנוכל להבין, אני מקווה שגם תקריא את"כ את כל העיתונות, כדי שנביא את סטייתם מההודעה הבסיסית.

<u>מר ר. וייץ</u> : לא, אם תרצה אני מוכן לתת לך. ישנם פה - "הצופה", "על המשמר", "מעריב", "ידיעות", "דבר" ואתה תראה כי אין הודעה אחת דומה למשניה.

<u>השר א. שרון</u> : השאלה היא - מי מופקד על העיתונות. אני איננני שר לענייני עיתונות. אם טענתך אלי בנושא זה היא באשר לפרסום לא נכון...

מר ו. וייץ: אני רוצה שהועדה אשר מורכבת משני גופים - הממשלה וההסתדרות הציונית, שהגוף האחד מייצג את מדינת-ישראל והגוף השני את ההסתדרות הציונית העולמית, תדע דברים ברורים וידועים ולא שהאינפורמציה תעבור באמצעות העיתונות. אני אצטט מתוך הפרוטוקול בתכלית הקיצור:

ראשית אמרתי: "אין ספק שזכותו ואפילו חובתו של כל צד בועדה המשותפת להתייעץ לפני ישיבות הועדה. לכן, אם הממשלה מינתה את שרית החברים בועדה המשותפת כוועדת התנחלות או כל ועדה אחרת לצורך התייעצות, העניין מותר לה ואינו פוגע בוועדה המשותפת, בדיוק כפי שגם להנהלה הציונית מותר לעשות זאת". אני לא מוצא שום פגם ושום מקום לטענה. דחיתי את העניין על הסף...

השר א. שרון: הדברים מאוד ברורים. הדברים הכתובים הם ממש ברורים ואינם דורשים שום הבהרה.

מר ר. וייץ: נכון. רציתי שתדעו זאת. בנוסף לכך, דבר שני שאמרתי (ואני רוצה שהדברים שמקובלים על כולנו יהיו ידועים): "אין ספק ואין חולק, ולא יכול להיות חולק על כך שהאספקטים בתחום מדיניות החוץ והענינים הצבאיים הקשורים לנושא ההתיישבות קובעת הממשלה ולהנהלה הציונית אין זכות ווטו על כך. אולם בכל השאלות המקצועיות של מדיניות ההתיישבות הכוללות את דרכי ביצוע ההתיישבות, בדיקה והתאמה של כל מקום ומקום להקמת ישובי קבע מבחינת הקרקע, האקלים והמתיישבים, והתאמת המתיישבים הם בתחום סמכותה של ההנהלה הציונית.". משום כך אנו יושבים פה במשותף, זה לפי חוק האמנה.

דבר שלישי שאמרתי והייתי רוצה שיהיה

מר ר. וייץ

ברור : "החטיבה להתיישבות והמחלקה להתיישבות מטפלות אך ורק בהתיישבות כפרית קבועה ולא בהקמת מחנות צבאיים, לא זה היעד שלה. בתחום זה של התיישבות כפרית קבועה, תמשיך החטיבה לבצע נאמנה את החלטות הועדה המשותפת, לאחר שיובאו לועדה הבדיקות המקצועיות שתבצע החטיבה להתיישבות לגבי כל ישוב וישוב.".

עכשיו הייתי רוצה לומר פה דבר לגבי הטיפול במחנות זמניים, שהם מהווים הכנה עד שאפשר יהיה לתכנן. אני מבין שהיו דברים מעולם, בזמנים מסויימים צריך היה לקיים עובדות ואח"כ רק תכננו. תהליך התכנון ההתיישבותי הוא תהליך לא פשוט, מורכב, טעון מחשבה. על כן צריך לעשות אותו בניחותה.

אני הייתי סבור כי הטיפול במחנות מבחינת מבנים צריך להיות בידי משרד הבינוי והשיכון. נאמר לי שמשרד הבינוי והשיכון טען כי הוא לא ערוך לכך, ומוסב, לשם מהירות הפעולה, כי אנו נעשה זאת. איננני מתנגד לזה כמובן, אבל הייתי רוצה שהתחומים יהיו ברורים וידועים. אם האמצעים הדרושים ינתנו, ואני מבין שהאמצעים הדרושים יועמדו לכך, איננני מתנגד להעמיד כל אפשרות של ביצוע שיש בידי המחלקה להתיישבות או החטיבה להתיישבות לרשות הענין. אבל הייתי רוצה שיהיה ברור – הקמת מחנה זמני איננו קובע לגבי החלטות של תכנון קבע של ההתיישבות, לא מבחינת המקום, הכשרתו והתאמתו. לא מבחינת המתיישבים הכשרתם והתאמתם. התיישבות הקבע חייבת להעשות לפי הכללים המקצועיים ולא הייתי רוצה שהעובדות שעושים במחנות הזמניים יפריעו לנו הוא יהוו דבר כל שהוא לגבי שיקול הדעת והקביעה היסודית של ישובי הקבע. אני לא קובע זמן, אבל הייתי רוצה שהדברים הללו יהיו על דעת כל הוועדה ובעיקר היו"ר שלה. אני סיכמתי, תודה רבה.

השר א. שרון : תודה רבה. אני רוצה לומר כי מעולם לא ראיתי זהות עמדות כל כך מלאה בין דבריך לבין המקובל, והדבר נעשה. אני מוכרח לומר שמזמן לא נתקלתי בכך ששני אנשים, שכלפי חוץ נראים כאילו כל כך חלוקים האחד על השני, רואים את הדברים עין בעין בצורה כל כך זהה כפי שהצגת רק עכשיו.

מר ש. אבני : אני מבין שזה לא לדיון היום, אבל אני מתאר לי שתהיה הזדמנות לכך. יש נקודה קרדינאלית בדבריו של רענן (והוא אולי לא התכוון לזה), אבל יש חולקים עליה.

השר א. שרון : הזמן קצר. אנו מאוד לחוצים. יש לנו שורה שלמה של נושאים שצריך להחליט עליהם היום. הייתי מציע שלא נבזבז זמן עכשיו. מאז ומתמיד, לא מהיום ולא מאז הקמת הממשלה האחרונה, היה קיים המושג של "מיקוש זמני" של "ישוב", והיה קיים המושג של טיפול בגרעין התיישבותי מרגע הקמתו עד שהוא הוצב בצורה מסויימת בגרעין. זה היה בעבר. הדוגמא הטובה ביותר היא אולי של 11 המצפים בנגב שעלו בשנת 1946. אבל לא רק שם, בכל מקום, לכל אורך ההתיישבות, זו היתה הדרך הקבועה.: היה מתגבש גרעין במסגרת תנועה זו אואחרת. היה נכנס לטיפול. היו מושיבים אותו באופן זמני. להתיישבות הזמנית, מאז ומתמיד, היתה לה בראש וראשונה משמעות מדינית. היו זמנים שהיא היתה בטחונית - מדינית, או רק מדינית. לפעמים רק בטחונית. השלב הבא - באמצעות הגורמים המיישבים - וכאן באופן ברור - המחלקה להתיישבות, בכל מה שנוגע לישובים שאופיים המרכזי הוא ענין חקלאי. כאשר יותר מאוחר, מ־רד השיכון טיפל בישוב שנקבע כישוב עירוני מוחלט לכל דבר.
טיפלה

השר א. שרון

אין ספק כי קביעת מקומות הקבע של הישובים, אם זה שומרון, אם זה סנור, אם זה מקום אחר, יכולה להעשות רק לאחר שיבדק השטח, תבדק הקרקע, תבדק הטופוגרפיה ויבדקו כל הדברים האחרים. אין לנו כוונה, אלא לפעול בדיוק בצורה הזו. איננני מעלה על דעתי אפילו לרגע אחד, ואיננני רואה היום אפילו לרגע אחד, שיכול להיות איזה שהוא גוף, ובוודאי לא וועדת השרים להתנחלות (שמדוע היא הוקמה הסברתי בישיבה הקודמת) שייטול מגוף כל שהוא, לא ממשרד הבינוי ובוודאי לא מהמחלקה להתיישבות את סמכויותיו ובעיקר את תפקידו המוגדר באשר לקביעת המקום המדוייק, לתכנונו, למציאת העיסוק המלא לאנשים - האם תהיה שם יותר חקלאות, פחות חקלאות, יותר תעשיה, פחות תעשיה וכו'. מכאן גם ברור לחלוטין כי במקביל לטיפול בגרעינים האלה במקום המצאם הזמני, בהחלט חייבת המחלקה להתיישבות והמשרד לבינוי ושיכון - כי את חלק מהמקומות בוודאי יקבעו בעתיד כמקומות עירוניים - לצאת לשטח ולעשות את כל העבודות הדרושות למקום הקבע של הישוב, בעיקר לשלב התכנון וההקמה.

מאחר והנושא הוא נושא רגיש היום, יכול להיות שאני אבוא ואומר לכם, כי אני מציע שהיום או בחדשיים הקרובים, עדיין לא נבחר את מקום הקבע של שומרון, או עדיין לא נבחר את מקום הקבע של סנור. אני מניח שזו וודאי תהיה משאלה. אבל כללית, בכל מה שנוגע למחשבות, לתכנונים על מפות, לסיורים בשטח, מבלי שהדבר יהיה כרוך בפרסום או בעשיית איזה שהן עובדות בשטח, מעבר לגבולות המחנות הצבאיים, לפי דעתי חייבים לצאת לדרך ולבצע את העבודה הזו. להתחיל בה. כך שאיננני רואה כל סתירה בין הדברים האלה. אדרבא, מה שקורה זה בדיוק חזרה על מבל מה שהיה מקובל בנושאים האלה בתוספת המגבלה של רגישות הנושא בכלל והצורך לעשות אותו בזהירות, בדרכים שנקבעו.

הייתי רוצה כאן לומר עוד דבר מה -
אני יודע איך עבדה הוועדה הקודמת בראשותו של השר גלילי, בימי הממשלה הקודמת. תרשמו לי לומר לכם, ההחלטות שנעשו - ואני לא מגנה את גלילי, אני גם ידיד וגם מעריך גדול של גלילי ואני בהחלט מעריך את כל מה שהוא עשה,-הרבה מאוד החלטות שמובאות כאן לשולחן בצורה גלוייה וברורה, או הובאו לועדת השרים להתנחלות בצורה גלוייה וברורה. זה פורום ברור שהחלטותיו נמצאות במזכירות הממשלה ונתונות לעיון של חברי הממשלה - זה לא היה בעבר. הרבה דברים נעשו לגמרי בצורה אחרת (אני לא מגנה זאת, בשום פנים ואופן לא), לגמרי חשאית, זה היה כורח המציאות. אני לא חשבתי שצריך לעשות זאת בצורה כזו. לדעתי זה צריך להיות תקין לחלוטין עם המגבלות הנדרשות מעצם הדבר הזה שהוא עדין בצורה בלתי רגילה. כך שהייתי אומר שזוהי התשובה שלי ובעצם הסיכום לנושא הזה.

לגבי אופי הישובים, מה יהיו הישובים האלה?
אנחנו יכולים להגיד היום בוודאות מי אינגו יודעים עדיין. ברור לי לחלוטין כי חלק גדול מהישובים שאנו מדברים עליהם יהיו ישובים כפריים עם כיוון תעשייתי. אני עצמי נמנע מלומר מעבר לדברים האלה, כי אני חושב שהדברים האלה בהחלט צריכים להיות בתכנון, צריך לשבת על כל מקום ומקום ולראות בדיוק מה יהיה. מאוד יכול להיות שכפרי התעשיה הראשונים בהם אנשים ישבו ויחיו יהיו דווקא בין הישובים החדשים האלה. עופרה היום הוא כפ"ת.

השר א. שרון

אלון מורה, היום, הוא כפ"ת, יש שם מסגריות, נגריות. בעופרה יש גם מטע דובדבנים, באלון-מורה אין. אדרבא, תשבו, תתכננו ותחליטו האם הם צריכים לול או רפת או משהו אחר, או חממות.

עכשיו, מאחר ומבחינה מדינית היתה חשיבות רבה להתיישב במקומות האלה ומאחר ואין עדיין החלטה סופית וברורה מה יהיה כל אחד מהם, לפי דעתי, כל דבר שאנו היום סבורים כי הוא עשוי להיות בסופו של דבר כפר תעשייתי, הוא חייב להיות בטיפולה של המחלקה להתיישבות של ~~הסוכנות~~ ההסתדרות הציונית, כשהיא במקביל מבצעת את תכנון ישוב הקבע, התפתחותו וכו' כפי שזה צריך להיות.

אני בזה מסכם את הנושא הזה. אני לא נתתי לך שלמה לדבר, כי אנו נקדיש לכך פעם דיון ולא משום שהערתך לא חשובה.

רבותי, אנחנו נמצאים במצב שלמשלה יש החלטה על הקמה של 6 ישובים, מהסוג הזה שהזכרתי עכשיו, עד לסוף השנה האזרחית 1977. הישובים האלה צריכים לעבור לטיפול. אני מציע כי מאחר ואושר כבר תקציב, והתקציב שאושר, אושר הן לישובים שאישרנו קודם והן לישובים שמתוכננים, (יש תקציב היום שאושר עד לתחילת שנת התקציב הבאה שמתחילה ב-1 לאפריל) אפשר לגשת לעבודה וצריך פשוט לטפל בגרעינים ובישובים, לעשות את כל ההכנות, על מנת שלא נגיע לידי כך שרק לאחר שהגרעין יעלה למקומו יתחיל הטיפול.

השר א. שרון

זה חורף, חורף קשה וצריך לעשות את כל ההכנות הדרושות. מי הם הישובים זה ברור, היום שומרון נמצא בטיפול המחלקה שלכם. סנור נמצא בטיפולכם. הישובים הקרובים שצריכים לעלות : בית-אל, ונבי-סלח, שהם הראשונים שצריכים לעלות; אחרי זה יש לנו את בית-חורון עליון ואת גבעון.

לגבי גבעון יכולה להתעורר שאלה. בגבעון אנחנו מתכננים עיר, ברור שזה יהיה ישוב עירוני. כאשר הישוב העירוני, כפי שאני מקבל את דעתך כי הישובים הכפריים לאו-דווקא יתפתחו בתוך המחנות הצבאיים. אין שום סיבה שהם יתפתחו דווקא במחנות הצבאיים, אלא במקום המתאים ביותר שיקבע, כך גם אני יודע בברור כי גבעון העיר לא תתפתח בתוך המחנה הצבאי. וכמו שהמחלקה להתיישבות צריכה לחפש ולאתר מקומות קבע לישובים הכפריים , כך גם משרד הבינוי צריך לחפש את מקום הקבע לגבעון עצמה, שאני מעריך שיהיה במרחק של כמה קילומטרים מהמקום בו גבעון יושבת היום - 2 - 3 ק"מ.

עומדת לפנינו הבעיה - מי יטפל בגרעין הזה. זה גרעין גדול. אני הייתי רוצה שגבעוני שלגבי זה נשמע עתה את דעות החברים.

<u>מר ו. וייץ</u> : כיוון שהנושא הוא עדין, אני הייתי רוצה שתהיה בהירות מלכתחילה. הדבר בעיקר אמור לגבי הטיפול בגורם האנושי שהוא אולי המפתח להצלחת כל הענין. לכן אני מציע שבמידה שאפשר, נקבע מראש את ההפרדה. אלו טיפולים שונים בתכלית. מצריכים כיוון אחר, טיפול אחר ותכנון אחר. לכן אני מציע שבגרעין שמיועד להקים את גבעון יטפל משרד הבינוי מלכתחילה. גם בבחירת האנשים. אלו קריטריונים אחרים וטיפולים אחרים לגמרי.

מר ר. וייץ

אנחנו מתכוונים להקים ישובים כפריים עם מצע של שיתופיות מסויימת שהיא הכרחית לקיומם, תוך הכוונה של התעסוקה שלהם ואולי גם הסבה מקצועית בהתאם למפעלים שנכוון אליהם. זה טיפול שונה. בו בזמן שבגבעון, שזה ישוב עירוני פתוח, לא צריך להקפיד כל כך, לא צריך לעשות הסבה. אפשר לקבל גם אנשים שעובדים במקום אחר. לא צריך לכוון כי עבודתם תעשה דווקא במקום. אלו שני סוגים של טיפול לקבלת שני סוגים של ישובים, ואני מציע להתחיל לטפל מההתחלה בצורה מוגדרת בדבר הזה. אם כן, בגבעון, אני מציע שיטפל שלמה או מישהואחר ממשרד השיכון, שמשרד הבינוי יתחיל ויטפל בזה מ-א' עד ת'.

<u>מר ע. גדור</u> : אני אנסה לחלוק על מה שד"ר רענן וייץ אמר ואני מקווה שהדברים ישכנעו.

ראשית, אני מבין כי אין סיכום ברגע זה על יעד הישובים שבהם אנו עוסקים. כלומר, אין סיכום מוסכם שאומר : זה עיר, זה כפר, זה כפ"ת וכו'. עד כמה שאני יודע, גם בנושא גבעון, יש שתי עמדות, והאם אף פעם לא סוכם אחרת, ולא שמענו אף פעם שהמחלקה להתיישבות חזרה בה מתכוונותיה בנושאים אלה?

אבל אפילו מנקודת ראות שאנו מדברים בישוב עירוני מובהק צריך לזכור כי הישוב העירוני , א. לא יוקם בנקודה הזו. ב. האנשים יוכלו להכנס אליו רק בעוד שנים. זה נושא של קבלת משבצת, סגירתה, תכנונה ובינוייה, זה משחק של שנתיים - שלוש במקרה הטוב ביותר. ואנחנו עוסקים בגרעין . גבעון זה גרעין מובהק שרואה בעצמו יחידה וקבוצה. הוא יגור עכשיו לתקופה של שנתיים - שלוש במחנן זמני שבו ידרשו כל המתקנים השוטפים עבור הגרעין : שרותי חינוך, שרותי קניות, שרותי תחבורה ולדעתי גם שרותי תעסוקה. כלומר, האנשים יצטרכו לעסוק בדברים.

מר ע. גדור

עכשיו, זה לא הישוב הראשון שהמחלקה להתיישבות מטפלת בו או תטפל בו ללא ידיעה ברורה מה יקרה בישוב. המחלקה להתיישבות מטפלת במחנה העובדים ב"קדש ברנע" מבלי שזה ברור האם זה יהיה ישוב חקלאי, או אולי לא נצליח וזה יהיה בסופו של דבר ישוב עירוני, שידובר אח"כ ע"י משרד השיכון.

מר ר. וייץ : זו הגדרה מעניינת כשאתה אומר שאם זה לא יצליח כישוב כפרי, זה יהיה ישוב עירוני, בשעה שצריך להיות להיפך, מבחינת הגודל.

מר ע. גדור : יכול להיות שיהיה שם גם ישוב עירוני, אבל הקבוצה הקיימת רוצה ישוב חקלאי ואנחנו עושים מאמצים שזה יהיה ישוב חקלאי, בעזרת קידוח, מציאת קרקעות וכו'. אם הדברים לא יצליחו, בסופו של דבר יכול להיות שלא יהיה שם ישוב חקלאי. בכל זאת, המחלקה להתיישבות, להערכתנו, ערוכה ובנוייה לטפל בגרעין בתקופת המעבר. אני הייתי מציע, שכהחלטה כוללת, המחלקה להתיישבות תטפל בגרעיני ההתיישבות בתקופת הביניים, עד שהישוב יוגדר ויכנס למסגרתו הקבועה.

מר ש. אבני : זה חשוב מאיזו נקודת מוצא יוצאים. אם לעוזי גדור יש ספקות לגבי עתיד גבעון, לי אין ספקות.

מר ע. גדור : פורמאליות.

מר ש. אבני : אנו לא משחקים רק בפורמאליות. צריך לראות את הדבר במהותו. אז אני לא אסתיר

מר ש. אבני

כי אמרתי ליו"ר, כי אני הייתי מאושר לוא אפשר היה לפסוח בסקרה של גבעון על הזמניות וללכת ישר לבניה ולקבוע מקום, כי מבחינת ההערכות התכנונית, הארגונית והמקצועית זה בשל. יש תכניות, כולל תכניות עבודה. אבל אני מבין שיש מגבלות לגשת לכך בשלב זה בצורה אופרטיבית. אני יותר אופטימי ממך, פה לא מדובר על שנתיים - שלוש, אלא על פרק זמן יותר קצר, ואפילו אם יוחלט על המגמות המרכזיות, הגיוני שטוב הוא שמשרד הבינוי יהיה אחראי לישוב הקבע ויטפל בכל הקשיים בתקופת המעבר.

<u>מר ר. וייץ</u> : אם אפשר להוסיף לדברי עוזי, שהוא מתכנן ותיק ואני מחשיב אותו על כך. אני רוצה להזכיר לעוזי ולכל הנוכחים את הדיון שהיה בנושא הזה כשהיה הדיון על נושא ימית. שם היה המצב הפוך - ימית הוקמה על ידי שני גרעינים שחשבו מלכתחילה ללכת להקמת ישובים כפריים: גרעין אחד רוסי וגרעין שני אמריקאי. המחלקה להתיישבות טיפלה בהם ומיפלה בימית כמרכז אזורי. ברגע שהוועדה להתיישבות החליטה כי זה יהיה מרכז עירוני, היה סביב השולחן הזה ויכוח. הויכוח זז היה הפוך : האנשים שלנו מתוך דבקות והכרת המקום רצו לטפל בו, ואילו משרד הבינוי אמר כי זה יביא לעירבוב תחומים ומשטוש מושגים מזיק. אם שלמה אבני זוכר, אני תמכתי בדעת משרד השיכון והצעתי כי הטיפול בימית יעבור למשרד השיכון לשם מניעת משטוש התחומים והבלבול. בסופו של דבר קיבלו את דעתי. אני סבור שבמידה ואפשר משרד הבינוי צריך לטפל בכך. אם אי אפשר, אי אפשר. בדליה-בוירה אנו נקבל את הטיפול. אם יהיה ספק. אבל יש מקומות שלא רק חשוב, אלא הכרחי לקבוע את מראש את הטיפול, ולא יצא נפל, ואני לא רוצה להיות אחראי לשום נפל, ובוודאי לא לנפלים בשטח ההתיישבות הכפרית. יעשה הוא את אשר הוא יודע לעשות ואנו נעשה את אשר אנו יודעים לעשות. לא נבקש מחייס לעשות שולחן ומנגר לחפור בגד. אני מציע שבענין זה

מר ו. וייץ

יקבע מראש, אם המחשבה לגבי גבעון היא כזו. ואני מודיע לך שבעניין גבעון היה ויכוח לא רק מקצועי, אלא גם מדיני. אני התנגדתי בכלל להתיישבות יהודית שם, כי זה יביא לכך שהרוב היהודי בירושלים יפול, ואני מתנגד לכך, אבל זה לא שייך לעניין. את דעותי הפוליטיות לא שיניתי, אבל היו בחירות והעם בחר דרך אחרת. אז זה לא שייך לעניין. מבחינה מקצועית, מבחינת עשייה מלאכה נאמנה, צריך לקבוע מראש, ואני מסכים בהחלט שהעניין הזה יפתן לטיפולו של משרד השיכון והבינוי. שמשרד השכון והבינוי יקבע מ-א' ועד ת'. בדיוק כשם שאני טוען כנגדו כי בהתיישבות כפרית אנו מטפלים מ-א' עד ת'. עם כל השותפים, אבל המנצחים על המלאכה זו החטיבה להתיישבות או המחלקה להתיישבות. אבל אנחנו אחראים לעניין מהבחינה המקצועית.

<u>מר א. בראון</u> : אני תומך במה שאבני אמר, ובמה שבעצם גם רענן אמר. אני בהחלט חושב שאת גבעון צריך מההתחלה לקחת כפרוייקט של משרד הבינוי, מ-א' עד ת'.

<u>השר א. שרון</u> : אתה היית במגע עם הגרעין?

<u>מר א. בראון</u> : עם הגרעינים.

<u>השר א. שרון</u> : הכל תקין ומסודר.

<u>מר א. בראון</u> : כן.

<u>השר א. שרון</u> : אני מציע כי את הנושא של גבעון אנו נסכם וניתן אותו לטיפולו של משרד הבינוי, מתחילתו ועד סופו. צריך כמובן לזכור כי המדובר פה בהרבה משפחות.

מר א. בראון

מר א. בראון : ב-1 לדצמבר אנו רוצים להעלות מאה משפחות.

השר א. שרון : על כל פנים מדובר בהרבה משפחות, יש הרבה ילדים. יש בעיה מיידית של בית-ספר, אנחנו לא בתחילת שנת לימודים. מאחר שמשרד הבינוי הוא המתאם את משרדי הממשלה בנושאים האלה, אני מבקש שלמה, להכנס מייד לנושא הזה, כלומר מרגע שקיבלנו את ההחלטה שגבעון עובדת לטיפולכם.

מר ש. אבני : יש לראות בזה החלטה על עליה.

השר א. שרון : זה אחד מששת הישובים.

השר א. שרון : לגבי הישובים האחרים, הטיפול הוא בידי המחלקה להתיישבות, ואני חוזר ומונה את שמותיהם שוב, למרות שעל חלק כבר סוכם בעבר : סנור, שמרון, נבי-סלח (צריך למצוא שם עיברי למקום הזה).

מר מ. ריבלין : ראיתי בעיתון כי יש כבר שם עברי "נוה-צלח".

מר א. בראון : יש ועדת שמות, היא תתן שמות. מצאו שמות לגרעינים, אבל זה לא שם הישוב.

השר א. שרון : הבעתי רק משאלה. צריך בנושא הזה לפנות בדרך המקובלת אל ועדת השמות, על-מנת שתקבע שמות מתאימים. אני מאוד מצא הייתי מעוניין שהשמות האלה יהיו קשורים בעברם ההסטורי של המקומות.

מר מ. ריבלין : הועדה הזו מקפידה על כך.

השר א. שרון : על כל פנים, אני אבקש להביע משאלתי בנושא זה.

הישובים הבאים : בית-חורון-עליון, בית-אל וגבעון שהוא הישוב השישי שהועבר לטיפול משרד הבינוי.

מר ש. אבני : האם יש כבר איתור לבית-חורון-עליון .

מר א. בראון : בכל המקומות בעצם נכנסנו לתוך המחנות, או שפינו לנו מבנים, או שקרבנו דברים נוספים למבנים קיימים, כמו בשומרון או בסנור או בנבי-צלח. בית-חורון זה המקום היחידי בו אי אפשר היה לפנות דבר. מערכת העל היא משמר-הגבול, שאין לה מערכת בינוי כפי שיש לצה"ל, לכן האפשרות היחידה שמצאנו היא להתמקם במגרש הספורט שלהם, שזה משטח ישר, צמוד למחנה עצמו, עם מספר מבנים ישנים.

השר א. שרון : כל המקומות הם זמניים. המקומות האחרים יקבעו בקרבת מקום. אני רוצה רק שדבר אחד יהיה ברור - מי שחושב שהממשלה רואה את המקום הזמני בשומרון וביהודה ואילו את מקום הקבע בגבולותיה הזמניים הקודמים של ישראל עד 1967 הוא טועה. כי אח"כ יהיו שיאחזו בהחלטה פורמאלית, יאמרו, זמני, ואח"כ ינסו להזיז אותם לכפר-סבא ולמקומות אחרים. לא זו

השר א. שרון

כוונת הממשלה. יש לממשלה בהחלט תכנית לקיים את ההתיישבות במקומות שהיא קבעה ותקבע.

מר ש. אבני: לנושא גבעון יש לי עוד שאלה - אם הדבר הוא לפעילות מיידית ואמרת כי יש תקציב, מיהו הגורם שאיתו צריך להתדיין?

מר ש. רביד: היות ואנחנו קיבלנו בזמנו תקציב גם עבור גבעון, אני אדאג לזה שאותה הקצבה שקיבלנו גם עבור גבעון, מחוך הנחה שזה א יועבר לטיפולנו, תקוצץ ע"י אגף התקציבים מאיתנו ותועבר אליכם.

מר ר. וייץ: יש לי עוד הערה אחת שאני רוצה שהיא תרשם, כי אני מקפיד על כך: אנחנו לא יכולים לטפל בגרעינים כל עוד הם בתחום המערכת הצבאית, ואני מקפיד על כך מהרבה סיבות ברורות. אני רוצה שיהיה ברור כי אנחנו נטפל מרגע שהמערכת הצבאית תצא. צריך לתחום זאת תחימה ברורה מהרבה סיבות ברורות.

השר א. שרון: הייתי רוצה בנושא זה להבהיר. אין הגרעינים האלה נמצאים כלל וכלל בטיפול הצבא. הם נכנסו למקומות הנמצאים בדרך כלל בשולי המחנות הצבאיים, כשיש להם כניסה משלהם, בדרך כלל הם גם תחומים בגדר העוברת בינם ובין היחידה הצבאית. היכנסם למסגרת הצבאית היא שיקול מדיני, הם אינם נמצאים במסגרת הצבא. כך שמבחינה זו, הטיפול של המחלקה להתיישבות, בעיני, הוא טיפול מיידי. הוא איננו דבר שיכול להדחות, כי אין מה לדחות.

מ ח ל י ט י ם :

א. בהתאם להחלטה מס. 87 (שהח/12) של הממשלה מיום י"א בחשון תשל"ח (23.10.77) לאשר את עלייתם על הקרקע של גרעיני גבעון החל מיום כ"א בכסלו תשל"ח (1.12.77);

ב. מאחר ויעודו של גרעין גבעון יהיה פיתוח עירוני -להטיל על משרד הבינוי והשיכון לטפל בו מתחילתו ועד סופו;

ג. היות והטיפול לפי סעיף ב' לעיל כולל גם תיאום בין משרדי הממשלה בכל הנושאים הנוגעים לעליה על הקרקע והקמת הישוב - להטיל על משרד הבינוי והשיכון לבוא בדברים בדחיפות עם משרדי הממשלה הנוגעים בדבר כדי להכין פתרונות לבעיות המידיות המתעוררות בשטח, כולל אלה הנובעות מן המספר הרב של המשפחות המיועדות לעליה להתיישבות של ישוב זה והמספר הרב של הילדים הזקוקים למוסדות חינוך;

ד. בהמשך לאמור לעיל - ההקצבה הכספית שנועדה לגבעון במסגרת תקציב ההתיישבות, עד כ"ב באדר ב' תשל"ח (31.3.77) ואשר הופנתה אל החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, תועבר למשרד הבינוי והשיכון

הח/12. <u>ענייני התיישבות - אחריות טיפול ודרכי ביצוע</u>

<u>השר א. שרון</u> : אני רוצה לגעת בנקודה שנקאית - גרעין יריחו. בוועדת השרים הקודמת הסברתי שבאותו "ליל גרעינים" בו כל הגרעינים הסתובבו בשטח, נקבע בסופו של דבר על ידי ראש הממשלה כי הגרעינים יוכלו להשאר, עד לכניסתם למקומות התיישבות לפי התכנית הממשלתית (כלומר, תכנית שתעובד כאן במשותף) במקומות קבע קיימים. וכך הגרעינים האלה הופנו למספר מקומות: לאלון מורה שם יושב היום גרעין קרני-שומרון; לעופרה - שם יושב גרעין שילה; לפארים - שם יושב גרעין חארס; למעלה - האדומים - שם יושב גרעין יריחו; ולתוך האחזות הנח"ל בתקוע, שלשם נכנס גרעין שמוכן לשבת בתקוע. אנחנו עשינו גם מאמצים להשפיע על האנשים שישארו לשבת קבע במקומות - במעלה האדומים ובתקוע.

עד היום לא קבענו מי יטפל בגרעינים הללו. נכון שבישיבה הקודמת קיבלנו כאן החלטה כי בגרעין יריחו היושב במעלה - האדומים, יטפל משרד הבינוי, זאת מאחר ומעלה האדומים עצמה תהיה עיר בסופו של דבר, והאחריות לטיפול בה ובתושביה ובכל הכרוך בכך נמצא בידי משרד הבינוי והשיכון.

הישיבה- 26.10.77 ש מ ו ר

השר א. שרון

אני מודה שלא עמדנו אז בדיוק על הרכבו של הגרעין, על טיבו, על כוונותיו. היתה אז בעיה של דחיפות רבה מאוד. זה קרה בלילה והיה צורך לקבל החלטה תוך יומיים - שלושה אחרי זה. לאחר שבדקנו ותהינו וראינו, התברר לנו לחלוטין כי אמנם הגרעין הזה לא יהיה ישוב עירוני.

אינני מדבר כרגע על מיקום הקבע של הישוב הזה, אדרבא, רענן, אנחנו מצפים שאתם תאתרו את המקום הטוב ביותר למיקום הקבע שלו. באורח זמני הוא יושב עכשיו בתחום המוניציפאלי של מעלה-אדומים, אבל זה לא יהיה העיסוק שלו. אנחנו קיבלנו גם החלטה להעמיד לרשותו את המחקנים באזור קליה, כדי שהוא יוכל לעסוק בנושאי הארחה, קייטנות או תיירות, ואנחנו בהחלט נוטים, אם אמנם תמצאו כי הדבר הזה הוא טוב, להעמיד לרשותו שטח קרקע בבקעת הירדן, כדי שהוא יעבוד בחקלאות. התברר כי ביניהם יש חקלאים מעולים. יש שם יוצאי משקים. אני עצמי נתקלתי שם בחקלאי מעולה מעין-הנצי"ב. והם רוצים לעסוק בחקלאות. לכן אני רוצה לקבל פה החלטה שונה מההחלטה הקודמת ולהכניס את הישוב הנקרא היום מעלה -יריחו, היושב במעלה-אדומים, לטיפולה של המחלקה להתיישבות. לי ברור לחלוטין כי הוא לא יהיה ישוב עירוני. אינני יודע איפה הוא ישב, אבל הוא לא יהיה ישוב עירוני. לגביו יש לי הרבה יותר בטחון היום מאשר , למשל, לגבי נושא בית-אל. עדיין אינני יודע איפה תהיה בית-אל ואיך תהיה, אבל לגבי הישוב הזה ברור לי לחלוטין שהוא יתבסס על תיירות, על חקלאות ואולי גם תעשיה. יהיה בו מיזוג שלם של כל האלמנטים האלה ואני רוצה פשוט שתקבלו אותו לטיפולכם.

<u>מר ש. רביד</u>: אני קודם לא התערבתי בנושא גבעון, כי לא היו לי נתונים להחליט מה צריך להיות

מר ש. רביד

בגבעון. בניגוד למצב הקודם של איזה שהם ספקות שיכלו להתעורר להנה או להנה, אני חושב שבנושא הזה אנחנו כבר אחרי איזה שהם מחשבות של תכנון קבע שנעשו לגבי האזור. למעשה, תכנית ההתיישבות גם של בקעת-הירדן וגם של צפון ים-המלח כמעט גמורה. כאשר לגבי צפון ים המלח נקבעה התכנית לאחר שהיא עברה כבר את הסטטוס של הועדה שנקבעה בזמנו על-ידי מפקד יהודה ושומרון, שהיתה צריכה להציע תכנית מתאר לאזור. לכן היום, לגבי הנושא הזה, אנחנו יכולים להגיד הרבה יותר. אני רוצה לציין כי לפי הערכתנו היום, אין מקום לישוב כפרי במרחב הזה. אם אני מקבל את מה שאתה אמרת כי המיקום הזמני לא אומר להחזיר אותם אח"כ למקום ליד מעלה החמישה, אז במרחב הזה שבין מעלה-האדומים לים-המלח אנחנו לא מציעים ישוב כפרי נוסף כי יש לנו קשיים [illegible] עצומים במציאת שטח מתאים.

<u>השר א. שרון</u> : זה יכול להיות ישוב כפרי, תעשייתי, תיירותי.

<u>מר ש. רביד</u> : אז פה אני רוצה לומר עוד דבר מה - יש לנו קשיים עצומים במציאת מספיק אמצעי פרנסה לישובים המתוכננים שכבר אושרו. גם לגבי הנושא של הקצאת אמצעי תיירות בחוף ים המלח ישנה איזו שהיא פרוגרמה וצריך לבדוק כיצד זה משתלב.

בכל מקום, לגבי הישובים התעשייתיים, אנחנו לא חושבים שיש מקום להכניס ישוב תעשייתי למקום הזה. אין לו שום יתרון פה, יש לו רק חסרון, כי אם להכניס ישוב תעשייתי, אז הוא צריך להיות באזור של ישובים תעשייתיים ולא כישוב בודד. יש מקום בצפון ים-המלח לישובים שיהיו מבוססים על חקלאות ועל

תיירות ואני חושב שמבחינה זו אנחנו מציעו את כל האפשרויות בשלושת הישובים שמתוכננים שם, ששניים מהם כבר קיימים והאחת זו האחזות שאנחנו מציעים שתאוזרח בקרוב. גם מבחינת השקפה כלליה יותר, ליצור היום קבוצה של מתיישבים, שהמוטיבציה שלהם הראשונית, אני מניח, איננה שונה כל כך משל אלה שיושבים במעלה האדומים.

השר א. שרון : שונה לחלוטין. גם אני סברתי כך, אבל בדקתי את זה.

מר ש. רביד : בכל אופן, אם אנחנו ניצור היום פה שתי קבוצות, שלאחת אנחנו נציע אמצעי ייצור חקלאיים או חצי חקלאיים, ואילו לקבוצה השניה אנחנו נגיד - "לא, אתם תהיו רק שכירים בעיר שצריכה לקום" אנחנו ניצור לעצמנו בעיות ונבטיח לעצמנו כי בתוך מעלה האדומים של היום יתארגנו עוד שני גרעינים שיחליטו כי גם הם רוצים קצת אדמות ביריחו וקצת מהתיירות בים המלח, וכפי שאמרתי, בהתאם לפרוגרמה, אין לנו מקום לישוב נוסף כזה בים המלח.

נדמה לי שאני יכול להבין את השיקולים שהביאו למיקום הזה, אבל לדעתי צריך אחת מהשניים : או להזיז אותם לחלוטין מהאזור הזה לאזור של ישובים תעשייתיים, כי אנחנו לא מאמינים בישוב תעשייתי בודד, ובמקום הזה הוא יסבול רק מחסרונות. או להצמיד אותו (כפי שהיתה ההחלטה המקורית שאמנם נבעה מסיבות אחרות) ולראות אותו חלק ממעלה-האדומים. בכל אופן, במיקום שהוא יושב היום, או בסביבתו, לראות בו ישוב כפרי - תעשייתי שיהיה בנוי רק על תעשיה, נדמה לי שבכך ציצור יותר מדי שעטנז.

מר ר. וייץ: אני הבינותי מאריק, שהכוונה שלו היא, לא שהוא מציע מראש - כזה ראה וקדש. להפך, הוא אומר - יש גרעין שהוא גרעין שסמונות בו אפשרויות להקמת ישוב מהסוג הזה. הבא נשבץ אותו במקום שצריך לשבץ אותו לפי התכניות וכו'. זה ששמו יריחו לא קובע לנו שהוא צריך לשבת ביריחו.

מר ש. רביד: הלא אנו עובדים כאן ברגע מסויים. כשאתה היית בהולנד היו כאן כמה גרועים. הגרעין הזה הוא גרעין יריחו. אני מבין שנעשתה איתו איזו שהיא פשרה שהוא ישב איפה שהוא יושב. זמנית . אנחנו לא יכולים לו לשבת באזור כוכב-השחר או באזור גוש-עציון. זה לא מעשי.

מר ר. וייץ: למה לא כוכב השחר?

מר ש. רביד: מפני שאני קצת יודע על הגרעין, זה לא מעשי. אם נקודת המוצא היא הגרעין, הגרעין הזה לא ילך לאחד המקומות שאני הזכרתי. אם נקודת המוצא היא הרצון לבנות שם ישוב, אז לפי דעתי אין שם מקום וצריכים להסתפק רק בעיר מעלה-האדומים. אי אפשר להגיד - גם הגרעין וגם העיר.

מר ר. וייץ: היות ואני לא כל כך בקי, אני מציע לאפשר לי לראות אותם ולהביא הצעה.

מר א. בראון: אנחנו לא יכולים לחכות לדחייה של הענין, הם יושבים כבר חודש ימים, במצב קשה.

השר א. שרון : רבותי, אני רוצה לומר משהו בעניין הזה. אני לא רואה, בשום פנים ואופן, מדוע לדחות זאת. ואם אתה שואל - מה היתרונות? אני אגיד מה הם היתרונות. יש שני יתרונות, האחד - יש יתרון מדיני לישיבתם במקום. ואם יש למקום מסויים יתרון מדיני, ונניח לרגע אחד כי מדינת ישראל תצטרך לסייע להם שנים רבות, אז יעשו זאת. עשו זאת לגבי ישובים ותיקים ומבוססים, בין אלה שנקראים "ההתיישבות העובדת", במשך עשרות שנים. ואני מודיע כאן כי אני תמכתי בנושא הזה באופן מוחלט, כי זה היה חשוב. זה ענין מדיני.

היתרון השני זה רצון של יהודים להאחז במקום. אין לנו הרבה יהודים שרוצים לעזוב את מקומות מגוריהם הקרובים וללכת להאחז בחבל ארץ חדש. אני חושב כי זה יתרון אדיר, יתרון ממדרגה ראשונה.

מר אורי בראון : בקליה יש 12 חברים. בקליה הקיבוץ.

השר א. שרון : אני אגע בזה, אבל לפני כן, נקודה נוספת. קודם מאוד שמחתי על דבריו של פרופסור וייץ, כשהוא דיבר על הצורך לתכנן, להכין, לבדוק איזה ישוב וכו'. אני כבר אמרתי את דעתי כי נראה לי שזה לא יהיה ישוב עירוני. יש לנו פה גרעין, הגרעין הזה יושב היום במקום מסויים. יכול להיות שבסופו של דבר יקבע כי זה מקום הקבע שלו. אולי יקבע כי מקום אחר זה מקום הקבע שלו. היום מדינת ישראל רוצה כי הוא ישב במקום מזה. והוא יושב שם, והוא צריך גן ילדים, הוא צריך תעסוקה, הוא מוכן לעבוד, הוא רוצה להשאר במקום ונבאה לי שזה בדיוק התחום שבו המחלקה להתיישבות צריכה להכנס ולטפל בו. אם יתברר בשלב מסויים, יותר מאוחר, כי הישוב הזה יהיה חלק מישוב עירוני,

השר א. שרון

אני מראש מודיע כבר היום כי המחלקה להתיישבות תשוחרר מן הטיפול בגוף הזה. לכן לדעתי צריך לקבל זאת. אינני רוצה להכנס לנושא האם התכנית הכללית גמורה או לא גמורה. בעיני תכנית אשר יש בה ישובים שיש בהם 12 איש איננה גמורה. ואם יש מקום שבו אנשים רוצים לחיות ולשבת והם קיימים ויושבים במקום, אי אפשר לדחות אותם על הסף. אני מקבל כי המקום הזה הוא מקום זמני, לכן גם מישהו, באופן זמני, צריך לטפל בגוף הזה. לכן אני פונה אליכם ומבקש כי תקבלו את הטיפול בגוף הזה. זה איננו חורג משום דבר אחר. משום דבר זה לא חורג.

<u>מר ע. גודר</u> : לפי 10 שנים ישבנו בחדרו של רענן ויץ על תכנית לרמת-הגולן, שהיו בה 15 ישובים. תכנית סגורה מאורגנת. ויש היום 25 -30 ישובים בגולן ועדיין לא אמרנו את המילה האחרונה. כך שאני מצטרף לדעתו של אריך שאמר כי תכנית הביקעה, תכנית אזור יריחו, תכנית צפון ים המלח היא לא סוף פסוק שאפשר לומר עליה כי היא דבר סגור ומסוגר.

עתה אנו מדברים על גרעין שלא מדבר על עיר. זהו גרעין שרצה ללכת ליריחו, הוא נושא את השם של יריחו. הוא דיבר על ישוב, אפילו ישוב סגור אשר מקבל חברים, ברדק את החברים, משהו דמוי ישוב קהילתי, שהוא עדיין נושא ערטילאי למדי. אבל מצבו דומה למצבם של חרבה גרעינים אחרים שלפני שעה קלה סיכמנו כי המחלקה להתיישבות תטפל בהם.

כעת, הושבתו של הגרעין שלא ביריחו, נעשתה משיקולים פוליטיים. והושבתם במקום הנוכחי היא באופן זמני ביותר ואין שום סיבה בעולם שלא לראות בטיפולם במקום הזה טיפול דומה לטיפול בכל הגרעינים האחרים שעלו בשומרון ומסופלים על-ידי

מר ע. גודר

המחלקה להתיישבות. בעיקר שהם לא מתכוונים להיות עיר, והמקום שהם מתכוונים להקים בו, ואם לא יהיו בו יש להניח שהם יהיו סמוכים אליו, לא מיועד להקמת עיר.

מר ר. וייץ: קודם כל, אני לא מקבל את הערת הביניים של אורי, שאתה תמכת בה, בנושא קליה. אני רוצה שהדברים יהיו ברורים. הקיבוץ, אותו כפר שנקרא קיבוץ, יש לו שיטת התפתחות משלו, וכך הוא גדל. הוא לא גדל כמושב ולא גדל כמו עיר. הוא גדל מקבוצה קטנה המתפתחת וכוחו לא במיניינו. ואתה דיברת כמו תל-אביבים מהגרועים ביותר.

השר א. שרון: אני לא מקבל את זה. זה עלבון ממש אישי. שלא לדבר על כך שפגעת בתושבי הכרך תל-אביב.

מר ר. וייץ: לכל כרך יש את הגרועים שלו.

השר א. שרון: אתה מדבר עם איש ההתיישבות העובדת, יליד נהלל, מרכז המשק של מושב אורות.

מר ר. וייץ: אני שופט אדם לפי דעותיו ולא לפי ייחוסו. ואני התכוונתי להערה שהוא א העיר. הוא העיר הערה על קליה ואתה רמזת גם על כך. על זה אני רוצה שיהיו הדברים ברורים. לקיבוץ יש דרך התפתחות משלו.

מר א. בראון: אני מכיר זאת, אם אתה מסביר לי.

מר ר. וייץ: אני מסביר על מנת שלא תעיר שוב הערות כאלו.

מר א. בראון: יש לי דעה גם כן, כמו לך.

מר ר. וייץ: תן לי לגמור, אני רוצה שדעתך תהיה ברורה ודעתי תהיה ברורה. אח"כ נראה.

איננני צריך לומר מה הקיבוץ תרם לתורם לארץ בדרך התפתחותו. ברגע שתכננו 3 קיבוצים בצפון ים-המלח, אני סמוך ובטוח שתרומתם הבטחונית, המדינית, הכלכלית והחברתית לא תיפול מתרומת התנועה הקיבוצית עד היום. זה שיש להם דרך התפתחות שונה ובתחילה הם מועטים, זה חלק מהמבנה הקיבוצי. ואני לא מקבל את ההערות האלה, לא מידידי מהמושבים - וכידוע עכשיו אני יושב במושב, הגם שאני רק תושב.

מר א. בראון: ואני חבר מושב.

מר ר. וייץ: אין כמוך. איננני מקבל את ההערות העוקצניות הללו מידידי במושבים כלפי הקיבוצים, כמו שאיננני מקבל הערות עוקצניות הפוכות. מרגע שתכננו ומיצינו את האפשרויות ההתיישבותיות באותו אזור ונקבע כי אותו אזור יהיה גוש קיבוצי, נאמן על הגוש הקיבוצי שיתפתח ויחזיק במקום, והוא חלק מהמסכת ההתיישבותית הישראלית, כשלי אין כלפיו ולא כלום, אני רק רוצה לתת לו להתפתח כדרכו וכרוחו. כמו שאני רוצה שאיש גרעין גבעון, שיש לו תפיסה אחרת ורצון אחר - וזה לגיטימי, כי ארצנו היא פלורליסטית, היתה פלורליסטית ותהיה פלורליסטית, כל אחד אחד בדרכו הוא, - חובה עלינו לתת לו ולחבריו את האפשרות להתפתח.

עכשיו אריק, אם הגרעין הוא טוב ויש לו אספירציות דומות למה שאנו קוראים היום -ישוב קהילתי.

השר א. שרון: הוא טוב מאוד. כאשר לדעתי, בחירת

השר א. שרון

המועמדים בכלל, לא נעשתה מעולם בלעדית על ידי הסוכנות היהודית או המחלקה להתיישבות.

<u>מר ו. וייץ</u> : היא אף פעם לא היתה יכולה לעשות זאת בלעדית.

<u>השר א. שרון</u> : בהחלט, היא לא יכלה לעשות ואיננה יכולה לעשות. היא נעשית תמיד על ידי הישוב עצמו, התנועה (ואני מקווה שגוש אמונים יהפוך לתנועה התיישבותית, אין שום סיבה שלא, יש לו את כל הנתונים.) והמחלקה להתיישבות, שזה הגורם השלישי, לאו-דווקא האחרון בחשיבותו. כך שהנושא של קביעת התאמה וכו' איננו דבר בלעדי של אף גוף אחד, אלא הוא דבר משותף לכמה גורמים.

ואני רוצה לבוא ולומר לגבי האנשים האלה - הם בעיני אינם פחות טובים, ואפילו במעט, משום דבר המשתייך לתנועה הקיבוצית. גם אני בא מההתיישבות, נולדתי שם, אני מכיר את ההתיישבות משחר נעורי. אני מכיר את הדברים הטובים שהיא עשתה, אני מכיר את החולשות שלה, אני מכיר אותה מכל צדדיה. האנשים האלה אינם נופלים במאומה מאנשים אחרים. לא באידיאולוגיה שלהם, לא ברצונם להאחז במקום. להפך, אנחנו רואים היום תופעות שאני חושב שלא ראינו אותם מאז ימי חומה ומגדל. זה המצב. לכן הגישה, לדעתי, היתה צריכה להיות, מיד, מראש, גישה חיובית. זה כמובן תואם את התפיסה המדינית שלי וזה תואם את התפיסה המדינית של ממשלה ישראל היום , ואני למשל חושב, שאני גרעין אלון-מורה היושבים בקדום, ואנשי עופרה, תרומתם לא פחותה לקביעה וביסוס גבולותיה של ישראל ובטחונה מאשר ישוב קיבוצי או מושבי או מושבתי בעבר (אם נלך אחורה לראשית ההתיישבות) כל שהוא, שהוקם במאת השנים האחרונות. בשום פנים ואופן. להפך,אני חושב שזה מיקד את תשומת-הלב לבעיה

מרכזית, ואני חושב שגם זוהי התפיסה. לכן אני מציע שראשית כל, נתייחס לכולם, לכל האנשים המוכנים להתיישב (ואני לא רוצה להתייחס להערתך לגבי תל-אביב, אבל אני יודע למה אתה מתכוון) ולנטוש את דפוסי החיים העירוניים שיש בהם בטחון מסויים רב יותר, ונוחות, ורמת-חיים מסויים, וכל מה שקיים בישוב עירוני, ולרדת לחבלי ארץ חדשים, כל אחד בהתאם לאידיאולוגיה שלו.

<u>מר ר. וייץ</u>: אני לא חולק על כך. זה מן הדברים הידועים. אשר לבחירת מתיישבים, גם זה מן הפורסמות. זה אולי כוחו של המוסד המיישב. אני קיבלתי את זה במסורת מקודמי, החל מרופין וכלה באלה שבאו אחריו. אין לי צל של ספק, בלי שותפות פעילה של המתיישבים בתכנון, בהקמת ישובם, שותפות פעילה שלהם ושל באי כוחם, לא היינו מגיעים עד הלום. על זה אין ויכוח. וכשאני דיברתי על תל-אביב, אמרתי כי בתל-אביב יש גם כאלו שנוהגים להשליך אבנים על חלקים מסויימים או על כל המפעל ההתיישבותי. איתם, במחניהם, לא ייחד כבודי. לזה התכוונתי.

עכשיו, לגופו של ענין, אריך, ואני לא הייתי רוצה פה במלל לטשטש דברים. לא אמרתי דבר וחצי דבר על הגרעין הזה. אני לא מכיר אותו. אני מקבל את דבריך שהוא גרעין טוב ושצריך לכוון אותו ולסייע לו למלא את מה שהוא רוצה. אתה אמרת לו שהוא רוצה להקים ישוב כפרי מהסוג הנקרא ישוב קהילתי. יפה. אני קיבלתי את דבריך, אני לא בקי, אתה בינתיים בקית יותר ממני.

קודם כל, באשר לשאלה - מה זה ישוב קהילתי, איך מפתחים אותו וכו', וכו'. יש עכשיו במחלקה להתיישבות ועדה מקצועית, בראשותו של יהודה דקל, והם עובדים על הקונספציה

מר ר. וייץ

של הדבר, בצורה מסודרת. הם רוצים לבדוק מקומות, לראות איך זה יעשה, מה יעשה, ואני מקווה שכשהדבר יהיה מובן ומוסבר לנו ונדע איך מטפלים נעשה זאת. אני בוודאי לא בין אלה שלא מקבל דברים חדשים. להפך, לדעתי, בהתיישבות, התורה מתחדשת בלי הרף והצורות מתחדשות בלי הרף. יש מקום לצורות ולהרחבה, אין ספק בדבר הזה.

עכשיו לגופה של בעיה - אם הגרעין הזה רוצה להיות גרעין כפרי ולהתיישב בבקעת הירדן, כפי שאתה אמרת. ואתה שואל את המחלקה להתיישבות - האם אפשר לשבץ אותו? אני חושב שאפשר. אפשר לשבת איתם ולראות איפה, מה ואיך. אבל אם לגרעין יש מראש דעה קבועה, שהיא באה מסיבות שלו (ואני לא מזלזל בהן) להכתיב מראש איפה הוא ישב סופית, זאת אני לא מקבל.

מר א. בראון : למה אתה מקבל את סנור?

מר ר. וייץ : כי זה מחנה זמני.

מר א. בראון : גם זה מחנה זמני.

מר ר. וייץ : אנחנו דיברנו דברים די ברורים. וכאשר אריך התבטא לגבי יהודה ושומרון ואני לא אמרתי מילה, סימן שקיבלתי מה שהוא אמר. לא חשוב מה שאני חושב על זה, אבל קיבלתי זאת.

אריק, אני לא מכיר את הגרעין ולא את שאיפותיו, ואיננני יודע האם ניתן לעבוד איתו יחד במשותף. עם כל שאר הגרעינים ניתן לעבוד במשותף.

השר א. שרון : אבל למה איתו לא. מדוע הוא חורג מאחרים. זה בדיוק אותו הדבר, להפך?

מר ר. וייץ: הוא חורג בכך שהוא יושב בתחום החלטה של מעלה האדומים. מעלה האדומים זה ישוב עירוני. הוא רוצה להתיישב במעלה האדומים, בבקשה. עכשיו אני שומע שהוא לא יושב במעלה האדומים, שמיקומו הזמני בתחום העירוני הוא זמני על-מנת לצאת מהתחום העירוני למרחב הכפרי. על-כן אני מציע הצעה ברורה - אני אתראה איתם, אעמוד על טיבם, אציע להם הצעה, בתחום שאתה הצעת. זה מקובל עלי.

השר א. שרון: אבל הם יושבים שם זמנית כמו הגרעין שיושב בסנור או בכל מקום אחר. אין שום סיבה שלא הקבלו את הטיפול בהם. הם צריכים בית-ספר, הם צריכים שרותי קניות, הם צריכים מרכז, הם צריכים הדרכה. הם צריכים את כל הדברים האלה. הם לא יושבים בתוך מעלה האדומים, הם יושבים 5 קילומטר ממעלה האדומים. אין סיבה להתנגד לזה רענן.

מר ר. וייץ: אריק, את שאר הנקודות אני בדקתי, עם אנשי, עם כל הקשיים, ואני מקבל אותם. גרעין זה לא בדקתי. לי נאמר כי הוא חלק ממעלה-האדומים. אני מקבל עכשיו שלא. אני רוצה לבדוק את הענין - מי הם, מה הם, איפה הם רוצים לשבת, מה הן השאיפות שלהן?

מר מ. ריבלין: אני חושב שזה לא ויכוח שהוא קצת מחודד על לא דבר. זה ויכוח בין אחד שיושב במושב אורה ואחד שיושב במושב אורות.

כאן יש דבר כזה - בא ראש המחלקה להתיישבו ואומר: רבותי, בשבילי הדבר הזה חדש. את יתר הדברים היתה לי אפשרות לבדוק. תנו לי לבדוק את זה". לא הייתי מציע שבמקרה זה יגידו לו: "רגע, אבל אנשים מחכים חודש.". הוא לא היה בארץ, היה שינוי, הם זזו ממעלה-האדומים יותר בכיוון יריחו וניתקו מהעיר. אפשר להגיד לרענן: "אנו מבקשים ממך שתבדוק זאת מחר.".

מר ר. וייץ: כל מה שאני עושה, אני עושה מהר, זה מן המפורסמות.

השר א. שרון: רבותי, אני רוצה לסכם את הנושא. אני מבקש מהמחלקה להתיישבות לבצע בדיקה. אני מבקש לעשות זאת במהירות, כי יש שם ילדים קטנים.

מר ר. וייץ: נעשה זאת במיטב המהירות המסורתית שלנו.

השר א. שרון: אני מבקש שהועדה תסמיך אותי לסכם את הנושא הזה עם רענן, מייד אחרי הבדיקה. אני ממש פונה ומבקש כי תעשו זאת מספר ימים.

מר ר. וייץ: אריק, אמרת זאת 3 פעמים. אני לא זקוק לעידוד. שמעתי אותך ולא אמרתי "לא". אעשה כמיטב יכולתי.

השר א. שרון: דברי נאמרים בעיקר על-מנת שאני אזכה בתמיכת הועדה לסכם זאת איתך.

מ ח ל י ט י ם:

א. בהמשך להחלטה מס. 59 (הח/5) של הממשלה מיום ד' בחשון תשל"ח (16.10.77), ולאחר שהתברר כי גרעין מעלה-יריחו לא יהיה ישוב עירוני - להעמיד לרשותו שטח קרקע בבקעת הירדן לשם התישבות חקלאית;

ב. 1) בהתאם לעיל, להטיל את הטיפול בגרעין על חטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית;

2) סעיף ב' של החלטת הממשלה הנ"ל יבוטל בבוא העת; והחלק המתייחס לגרעין יוחו אשר בסעיף ג (1) בהחלטה הנ"ל יבוטל עם העברת הטיפול בגרעין לידיה של חטיבת ההתישבות כאמור.

ג. ראש חטיבת ההתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית יבוא בדברים עם גרעין מעלה-יריחו לשם בדיקת דרכי הביצוע של ההחלטות הנ"ל.

ד. מיקומו הקבוע, ייעודו וההכנון הכולל הנוגע לגרעין - יסוכמו על דעת יו"ר הועדה להתישבות וראש חטיבת ההתישבות, על דעת הועדה.

הת/13. <u>ענייני התיישבות - תיאום בין הגורמים המטפלים.</u>

<u>השר א. שרון</u> : לי יש בעיה קטנה ואני רוצה פשוט למיים אותה. תקוע זה ישוב שהוקם בזמנו עפ"י החלטות ישנות. הוא בסטטוס של האחזות נח"ל. אין לנו היום שום מניעה להוריד את הסטטוס הפורמאלי שלו של האחזות נח"ל, ואולי נוריד זאת יותר מאוחר.(ואני אומר כאן דבר שלא הייתי רוצה שיצא מהחדר הזה.). יושב גרעין בתקוע. אתם מכירים אותו. הייתי רוצה שתכנסו לטפל בו. זה גרעין שישב שם, המקום מיועד לישוב.

<u>מר ש. רביד</u> : אנחנו מכירים את הגרעין ואנחנו גם מטפלים בו, אבל מטפלים לו מבחינת טיפול אנושי, אבל לא טיפול כספי מבחינת השקעות וכו', מפני שקשורים פה שני נושאים. ראשית , אותו ויכוח הקיים בועדה להתיישבות - היא עוד לא קיבלה סיכום סופי מה גורלו של תקוע - האם זה ישוב כפרי או ישוב עירוני?

שנית - כל עוד הישוב בסטטוס של האחזות נח"ל איננו יכולים מבחינה תקציבית להשקיע באנשים האזרחים. כל מה שיש לנו שם זה רק הסכם עם משרד הבטחון על אחזקת החיילים.

<u>השר א. שרון</u> : ראשית, המקום כלול בתקציב שאושר עכשיו. אני מציע , אורי, שתכנס לתאום בין הצבא והגורמים האזרחיים. כי אני מבין, עוזי, שיש נכונות להוציא את גרעין הנח"ל משם.

<u>מר ש. רביד</u> : אז אפשר להחליט לא לפרסום כי בתקוע מתיישב גרעין אזרחי.

השר א. שרון: אני מבקש כי נעשה זאת כדבר שהוא באמת לא לפרסום. כי איננו רוצים להודיע על זה. תקוע זה מקום שקיים הרבה מאוד זמן.

מר ש. אבני: אינני יודע מדוע אנו מסתבכים ללא כל צורך. תקוע נקבע בשעתו כמאחז כי לא היה ידע מספיק להתיישבות אזרחית. בוועדה הקודמת היה כלל כי האחזות קובעים אם יש סיכויים מוקדמים להתפתחות ישוב אזרחי. כך קבעו והלכו לאורך כל הדרך. בתאריך מסויים, מחלקת ההתיישבות הביאה בפני ועדה זו הצעה להפוך את המאחז להאחזות, וכך זה נעשה. בכדי לאזרח, עד כה (ואני מקווה שאין שינוי לגבי העתיד) לא הזדקקו להחלטות פוליטיות של הועדה הזו.

מר ש. רביד: אני לא מדבר על החלטה פוליטית. אני זקוק לשני דברים: ראשית - לגמור את הויכוח....

מר ש. אבני: שמעון, לא גמרתי. אני חושב שאין כאן ויכוח. אפשר ליצור אותו באופן מלאכותי. כלומר, המקום נקבע כהאחזות, עם המלצת מחלקת ההתיישבות לאפשרויות של ישוב כפרי. בינתיים, וזה לגיטימי, היתה גם מחשבה על ישוב עירוני. ואני יכול לומר שגם יו"ר הועדה קבע את עמדתו שלא יהיה שם ישוב עירוני.

השר א. שרון: אמנם הדבר עוד נתון לבדיקה של המחלקה להתיישבות, אבל כרגע לא נראה לי כי במקום הזה יתפתח ישוב עירוני. זו הערכתי.

מר ש. אבני: אז הדבר הפשוט שיש לעשות, בנוסף לבקשת התקציב, המחלקה להתיישבות, בדרך הרגילה,

מר ש. אבני

צריכה לסכם עם אגף הנוער והנח"ל ואיתנו לסכם על תהליך האיזרוח, בלי שום תופים ומחולות.

<u>מר ש. רביד</u>: אני לא ביקשתי גרעין, אבל אני צריך לדעת כי יש לשם תקציב.

<u>השר א. שרון</u>: רבותי, אני רוצה לומר לכם את התרשמותי. אנחנו סיירנו במקום עם המחלקה להתיישבות. שמענו את הנתונים. הערכתי היא שבמקום הזה תהיה התפתחות של ישוב כפרי . איזה ישוב כפרי, מאיזה סוג הוא יהיה - רענן, בבקשה, תקבעו איזה סוג ישוב כפרי הוא יהיה.

<u>מר ו. וייץ</u>: אני מתכונן בכלל, להביא את כל הנושא הזה, באמצעות בעלי המקצוע, לרשות לתכנון, כדי לגבש מחשבות תכנוניות ארוכות טווח. אני מציע לא לערב את הפעולות העכשיות עם זה. אם זה כמו שכאן כבר נאמר, בבקשה.

<u>השר א. שרון</u>: מה שאני מבקש, פשוט, לקבל החלטה כי המחלקה להתיישבות מטפלת בגרעין תקוע, ותבדוק את סוג הישוב, מיקום הקבע שלו, עתידו, כמקובל. אני מבקש לקבל החלטה זו. תודה.

<u>מר ע. גדור</u>: בענין הנח"ל, יש סיכום עם צה"ל על פינויו. אם אין הסתייגויות מכך ~~xxx~~ כאן יסוכם כי ב-1 לדצמבר הנח"ל יצא. היות ויש לחץ גדול מאוד של מגורים במחנה, יום, יום, בהדרגה, הנח"ל מוציא אנשים משם כדי לפנות מקום לאזרחים שגרים בתנאים בלתי נסבלים.

מר ר. וייץ : צריך לתאם זאת עם האחרים?

מר ע. גודר : זו לא בעיה.

מ ח ל י ט י ם :

א. בהמשך להחלטות מס. הת/4 של הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום י"ד בחשון תשל"ו (18.11.75); מס. 843 (הת/12) של הממשלה מיום י"ג בתמוז תשל"ו (11.7.76) ומס. 362 (הת/6) של הממשלה מיום י"א בשבט תשל"ז (30.1.77), ומתוך הערכה כי בתקוע יתפתח ישוב כפרי - לישב במקום גרעין אזרחי להטיל על ההתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית לטפל בו; כולל בדיקה בדבר סוג הישוב ומיקום הקבע שלו;

ב. הועדה להתישבות רושמת לפניה את הודעתו של נציג משרד הבטחון בדבר הסיכום עם צה"ל בענין פינוי הנח"ל בתקוע החל ביום כ"א בכסלו תשל"ח (1.12.77);

ג. להטיל על עוזר שר החקלאות ותאום פעולות ההתישבות בשטחים, לתאם בין הצבא והגורמים האזרחיים את תהליך האיזרוח של תקוע.

הת/14. <u>ענייני התישבות - אחריות טיפול</u>

מר א. בראון : מה לגבי יתר הגרעינים, כמו גרעין שילה שיושב כבר במקומו, צריך שיטפלו בו.

השר א. שרון : אם אתה מעלה זאת, אני אציג את הנושא הזה. יש לנו הרי עוד מספר גרעינים שנמצאים בשטח.

כאן אני רוצה לציין איזה תקציב אושר?

אושר התקציב הבא : 27.5 מליון לירות - זה לגבי ישובים קודמים שאישרנו, כולל עופרה, אלון-מורה, יתיר, זהריה, ובית-חורון אד'. 36 מליון לירות ל-6 הישובים. 24 מליון לירות ליתר . יחד זה יוצא 87.5 מליון לירות.

מר ש. רביד : לי יש אישור מאגף התקציבים על הכל פרט ל-24 מליון לירות.

השר א. שרון : לך יש אישור על 57.5 מליון במזומן ו-30 מליון בהתחייבויות.

מר ש. רביד : לא, לי יש אישור על ה-27 מליון ועל ה-36 מליון, חצי במזומן וחצי בהתחייבויות.

השר א. שרון : אז רבותי מיד יהיה תיקון בנושא הזה, כי יש סיכום אחר. אני רוצה למסור לכם שחדעו - לגבי הישובים האחרים הקביעה היתה כזו : לשני ישובים שהם בעצם כבר נמצאים במקומם - מעלה יריחו ותקוע - לכל אחד מהם אושרו 6 מליון לירות, חצי במזומן, חצי בהתחייבויות. זה בנוסף. לגבי הארבעה האחרים: שילה, גרעין תרצה, קרני-שומרון וחארס - ל-4 ישובים נוספים, אישרנו לכל אחד מהם 3 מליון, מתוך הנחה שעד 1 לאפריל הם לא יוציאו יותר, חצי במזומן וחצי בהתחייבויות.

מר ש. רביד : היכן יושב גרעין תרצה.

מר עוזי גדור : בבית.

השר א. שרון : כרגע אנו בודקים את המקום. מאוד יכול להיות כי לא נשב בכלל בתרצה ונעביר אותם למחנה בזק.

מר ש. רביד : הם ברגע זה לא בשטח. כי לא ידעתי על כך?

השר א. שרון : הם ברגע זה לא בשטח. אתה מבחינתך לא צריך לטפל בהם כרגע.

מר א. בראון : בשטח יש שלושה גרעינים.

מר ש. רביד: אבל גרעין חארס יושב בפארים.

השר א. שרון : רענן, האם הדבר מובן לך? המדובר פה פשוט בגרעינים שנשארו בשטח. מתוכם, ברור לי למשל, שהגרעין הרוסי ההולך לחארס, שייך לכל המכלול של חארס, ולדעתי הוא שייך מבחינת סיפול למשרד הבינוי. כל נושא חארס ופארים שייך למשרד הבינוי ואני מציע שכך זה יקבע.

נושא מעלה - יריחו - אמרנו כי יבדק על-ידי רענן.

על תקוע - סיכמנו עכשיו.

ברור לי לגמרי שגרעין חרצה יטופל על ידי המחלקה להתיישבות. איננני רואה ספק בכך. קרני-שומרון - יטופל על ידי המחלקה להתיישבות. זה ישוב כפרי-קהילתי סגור. בשילה - גם כן יהיה ישוב מהסוג הזה. עכשיו, האנשים האלה נמצאים בשטח. תקציב ניתן - ותקבל מיד מכתב נוסף בקשר ל-24 מליון הלירות האלה - שאני מאוד מתפלא שהוא עדיין לא הגיע, כי יש סיכום מפורש בכתב, חתום על ידי שר האוצר ועל ידי. אני חושב שצריך להקים מגע עם הישובים האלה, להתחיל לטפל בהם, לראות אותם. אני מציע כי נקבל זאת עכשיו כהחלטה.

מר ש. אבני : כדי שלא יהיה תהליך ממושך בירוקרטי - במובן החיובי של המילה, אני מציע לדאוג שהתקציב לגבעון ולחארס יועבר ישירות אלינו, מיידית. זה 6 מליון פלוס 4.5 מליון לירות.

מר א. שריד : כפי שאמרתי, שלמה, ה-6 מליון לגבעון כבר הועברו אלינו ואני צריך לבטל את זה. כלומר, להודיע לאגף התקציבים שלא יעביר זאת אלינו, אלא אליך.

השר א. שרון : רבותי, אנו סיכמנו זאת וזה מקובל.

מר ר. וייץ : סליחה, אריק, לי יש שאלה פורמאלית. ואם תשיב לי בחיוב, אתה אצלי בא כח הממשלה המהיימן. אני יודע שהממשלה אישרה את הטיפול ב-6 הישובים הראשונים, אך טרם אישרה את הטיפול באחרים. ואני מבקש להיות בעניין זה מאוד פורמאליסט, כי אנו דורכים על קרח דק מאוד - האם הממשלה, בדרכה היא, אישרה את הטיפול באחרים?

השר א. שרון : בגרעינים, מבלי לקבוע את המקומות. בהחלט. שדברי יהיו מקובלים עליך. זאת מבלי לקבוע כרגע את עיתוי עלייתם או איזה שהוא דבר אחר.

מר ש. רביד : אני רוצה להודיע משהו וזה חשוב מאוד בעיקר לגבי הגרעינים - אני הודעתי לאנשים שלנו שעובדים בשטח, כי היות וכל הנושא הזה של ישובים קהילתיים עדיין לא ברור, בשלב זה הם חופשיים ורשאיים לעשות את כל ההשקעות הפיזיות מבלי לבדוק בציציות של מי זה. ברגע שמדובר על השתתפויות כספיות שהן בנכסים ניידים, כלומר, אם זה טנדר, או אם זה השתתפות במזכירות, זה יעשה אך ורק אחרי שתהיה אגודה במקום.

מר ו. וייץ : בהחלט, הפקרות לא תהיה.

השר א. שרון : אני מציע לא לעלות על דל שפתנו את המילה "הפקרות", לא רק שהיא לא תהיה, אלא הכל יעשה בהתאם לנוהלי מינהל תקין. אני במיוחד ביקשתי מאורי בראון להתפנות ממשקו, כאיש התיישבות שבקי ורגיל באגודות התיישבותיות, שינחה , יתדרך ויסביר להם את העניין הזה. הנקודה הזו ברורה לחלוטין.

<u>השר א. שרון</u> : אני רוצה לעבור לנושא אחר כרגע והוא נושא רמת-הגולן. בישיבה הקודמת דיברנו על כך שאנו מציגים לתכנון ישוב באזור רמתא בחרמון. ואני חושב שיש נטייה לקיבוץ הארצי להתישב שם ולהוסיף ישוב נוסף בפינה ההיא, שאני מייחס חשיבות לתפיסתה. כמו כן דיברנו על תכנון של ישוב נוסף בין עין-זיוון לתל-פארס - פאני מניח שנכנסתם לתכנון בנושא זה. ואני רציתי לעלות אז מקום שלגביו עוד לא סיכמנו ושאני מייחס לו חשיבות רבה מאוד לגבי התפתחויות בעתיד. לדעתי במקום הזה צריך להמצא ישוב קיבוצי. דיברתי עם אנשי הקיבוץ המאוחד וגם מקום זה מוצא חן בעיניהם וגם אזור עין-זיוון מוצא חן בעיניהם. לדעתי, יש לנו היום שתי פרצות ברמת-הגולן. הפרצה האחת היא באזור ברכת-רם. אני רואה פרצה זאת כקשה, גם משום שיש שם אוכלוסיה ותמיד יכולה לבוא איזו תביעה בנושא האוכלוסיה הזו. לכן חשוב לטעת רגל יהודית במקום הזה. מה עוד שזה נוגע לחרמון שמבחינתנו הוא חיוני בצורה בלתי רגילה, הן במה שנוגע למקורות המים של ישראל והן במה שנוגע לתצפית ושליטה על החלק הצפוני של ישראל.

אני הייתי רוצה שנקבל כאן החלטה לתכנון של ישוב, שברור לי שהוא יהיה בתחום היישובים הכפריים המובהקים, אבל בגלל מגבלות קרקע אולי יהיה לו גוון אחר, אולי של יותר תעשיה. אני רוצה שנקבע ישוב לתכנון באזור בירכת-רם, כאשר המלצתי, כרגע, בשלב ראשון, שהוא יהיה מזרחית לבירכת-רם.

מר מ. שמיר : אנו בזמנו רצינו מאוד לאתר מקום ישוב שם. והסיבה שלא הוקם שם ישוב היתה משום שכל האזור הזה נשלט על - ידי תותחים סוריים. הפשרה שנמצאה באותה מגמה היתה מיקום בהר אודם. זוהי הבעיה. לא היתה שאלה של מיקום ואפילו לא של אמצעים - כי מים זורמים שם בשפע, אלא היתה בעיה שכל האזור הזה נמצא בשליטה מלאה של התותחים הסוריים.

השר א. שרון : דבר זה אמור לגבי כל הנושא של רמת-הגולן.

מר מ. שמיר לא בצורה כל כך ישירה.

השר א. שרון : אנחנו הרי לא קובעים. אני מציע פשוט לקבל החלטה על תכנון ובדיקה.

מר ו. וייץ : שמעון, צריך לתת הוראה לבחון את הענין. יש לתת הוראה לחבל הגליל ולרשות, כדת וכדין.

מ ח ל י ט י ם: בהמשך להחלטה מס. 82 (שהח/7) של הממשלה מיום י"א בחשון תשל"ח (23.10.77), לחכנן הקמתו של יישוב שלישי בצפון רמת-הגולן, מזרחית לברכת-רם. החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית תבצע החלטה זאת.

השר א. שרון : אורי, האם ענין הקרוונים הסתדר.

מר א. בראון : מה שעד היום הסתדר זה ענין הקרוונים האנגליים שהיו במחנה בית-ליד בלבד. באשר לאמריקאים, דולצין הבטיח לקנות אותם או למכור אותם, אינני מבין את העיסקה עד היום, בכל אופן הוא לא בארץ.

השר א. שרון : היתה פנייה של ראש הממשלה על אפשרות רכישתם. היתה שיחה בין מר דולצין לביני בנושא הזה ואני לא מניח שמר דולצין נסע מבלי שהוא גמר את הדברים.

מר ש. רביד : אני אמסור מה שדולצין השאיר לי כהוראות בנושא זה. בסוף השבוע שעבר דולצין חשב שהוא יוכל לקנות את הקרוונים האמריקאים ואז למכור אותם למישהו ולא מענין מה יהיה איתם. ביום שישי (וזה לא לפרסום) היתה הזהרה מפורשת של השגריר האמריקאי בקשר לקרוונים האלה וביום ראשון הוא הודיע לי שהוא מבטל את ההוראה שלו כי אפשר להעביר אותם מעבר לקו הירוק. מה שאנו עושים עכשיו - אנו נחליף אותם באנגליים שנמצאים בתוך הקו הירוק. זה יותר גרוע, כי הקרוואנים האמריקאים הם קרוונים טובים, אבל אין לנו ברירה, הגם שזה יעלה לנו קצת כסף, אנחנו נוציא ממחנה אשלים קרוונים אנגליים, נכניס במקומם את האמריקאים וניקח את האנגליים לישובים האלה.

מר א. בראון : אולי אפשר פשוט להחליף אותם במחנות הקיימים. אפשר להחליף את הקרוונים במחנות הקליטה, אז גם העולים יהנו מזה, כי הם במצב הרבה יותר טוב.

מר ש. רביד: אני מוכן לבדוק גם את זה. היות והדבר הועבר אלינו, אז חיפשתי אצלנו מקום ומצאתי.

מר ר. וייץ: זה רעיון טוב. לי היתה שיחה עם הממונים על הענין הזה בניו-יורק ובוושינגטון. ניסיתי לומר להם כי אולי נצבע זאת. אם אמרו שזה חומר נפץ כזה שלא כדאי בשביל דבר כזה להסתכן אפילו במשהו. זו הסיבה שדולצין חזר בו, ובצדק לדעתי, כי זה יכול היה להצית תבערה נוראה.

השר א. שרון: אני רוצה לומר משהו בנושא הזה - האנשים נמצאים בתנאי מגורים קשים. מדובר כאן באנשים יוצאים מן הכלל, אבל הם מטופלים בהרבה ילדים, וילדים קטנים, ואנחנו מוכרחים לנסות לעשות זאת במהירות האפשרית..

מר ש. רביד: לא היה קרוון אנגלי שהתפנה שלא הועבר באותו היום.

השר א. שרון: הבעיה שלי היא לא האם באותו היום הוא הועבר, אלא כמה זמן הוא עבר עד שהוא התפנה.

מר ש. רביד: זה לא אנחנו, אלא משרד הקליטה צריך לפנות את העולים . הבעיה היא לפנות אותם. יש 10 קרוונים אמריקאים פנויים. כ-6 הולכים ליתיר ממילא. 10 תפוסים עדיים. את ה-10 האלה אני מיד אבדוק אפשרות להעביר.

מר א. בראון : דרך אגב, צריך לקבל שני קרונות על כל אחד, זה פי שניים בגודל.

מר ש. רביד : אתה לא יכול לשכן שתי משפחות בקרוון אחד.

מר א. בראון : יש משפחות שמקבלות שני קרוונים.

הח/16. <u>ענייני חנועה - אחריות טיפול</u>

השר/א. שרון : בדיון הבא שיהיה, אני הייתי רוצה לדבר על כמה דברים. ראשית, אני הייתי מבקש שאנחנו נציג איזו שהיא מחשבה ראשונה שלנו על פיתוח מערכת צירי תנועה שאנחנו רואים ביהודה ושומרון - כי צריך לאשר לכך גם את הנושא התקציבי וכו'. זה חלק ממערכת דרכים ארצית, אבל הייתי רוצה להציג את החלק הזה. מי מציג זאת? האם הוועדה המכינה עבדה על זה?

מר גדעון ויתקון : עדיין לא עבדנו על זה בוועדה המכינה, אם כי תאמנו צירים וחשתיות בין האגף לתכנון ולבין הרשות לתכנון. ניתן לעשות זאת, אבל צריך לקבוע את הגורם שמציג.

השר א. שרון : אני מציע שהוועדה המכינה תציג זאת. אנחנו נציג זאת, אין שום בעיה. אני מבקש שהוועדה המכינה תתכנס באחד הימים הקרובים. אנו הרי דיברנו

על זה בינינו הרבה פעמים. שמענו את מערכת הבטחון הרבה פעמים. אני מציע שהדבר הזה יוצג ונוכל לקבל החלטה כדי שנוכל להציג את הנושא ולהזיז אותו.

מר ש. אבני: אני בספק אם תוך שבועיים אפשר להציג דבר שצריך להיות מתואם עם מספר גורמים שאי אפשר בלעדיהם.

השר א. שרון: מאחר וגם אתה היית שותף לכל השיחות האלה, אז בסה"כ הכל תואם.

מר ש. אבני: קודם כל, איננני יודע באיזו מידה המערכת כולה תואמה עם מע"ץ והאם יספיקו לעשות זאת תוך השבועיים האלה.

מר גדעון: מע"ץ מתואמת בכל הדברים.

מר ש. אבני: אני אומר זאת בתוקף אי הידיעה. אם זה לא תואם, אני הייתי מציע שתהיה הנחייה לתאם. בכל מקרה, אם אין תאום נדמה לי כי זה לא בשל להחלטה. עם זאת, גם יש דבר חשוב שבשל להחלטה זה כביש מעלה-חורון, שהוא מתואם על-ידי ועדת קוברסקי וכל הגורמים, לרבות עיריית ירושלים, משרד הפנים, מע"ץ, משרד הבטחון. הם הפיעו להסכמה מלאה על התוואי וככל שנקדים בהחלטה, כן יקודם הנושא. הייתי מאוד ממליץ, שגם אם יתר הדברים לא יהיו בשלים, על זה תהיה החלטה אופרטיבית.

מר גדעון ויתקון: אני רוצה פשוט להבהיר - יש תפיסה מקצועית ויש תפיסה מדינית. אני מבין שהדיון שיתקיים בעוד שבועיים יהיה דיון שהוא תרגום התפיסה המקצועית לתפיסה המדינית. במידה והתפיסה המקצועית תעלה בקנה אחד עם התפיסה המדינית אז יש מקום לסגור את כל התאומים עם מע"ץ וכל אחד מהגורמים האחרים, שבסופו של דבר, לא הם קובעים מדיניות. מע"ץ קובעת מדיניות של סלילת כבישים אבל לא של תפיסה מדינית של התיישבות באזור. לכן אני רואה את הטיוטא שבעצם מוכנה אצלנו בסיס לדיון, ובמידה וההשקפה העקרונית מתקבלת אז נרד לתאומים. אני מניח שזו עבודה הרבה יותר גדולה והרבה יותר ארוכה, אבל היא בסיס לתכנון.

השר א. שרון: אני חושב שזה נכון לקבל מה שגדעון אמר.

מר ~~עוזי~~ ז. שרעי גדור: אם עולה נושא הכבישים, אני מציע להעלות בהזדמנות חגיגית זאת את נושא כביש ימית-אילת, שלגביו יש תכנון.

השר א. שרון: זה בהחלט מקובל, גם זה יוצג באותו יום. זה נשכח ממני, אבל הדבר הזה יוצג.

אני חושב שזו היתה ישיבה טובה.

מ ח ל י ט י ם:

א) מהתאם להחלטה מס. 88 (שהת/13) של הממשלה מיום י"א בחשון תשל"ח (23.10.77), להטיל על המטה המתאם שליד יו"ר הועדה להתיישבות, להביא בפני הועדה להתיישבות הצעת תכנית לפיתוח מערכת צירי תנועה ביהודה ושומרון.

ב) כמו-כן יביא המטה המתאם הנ"ל בפני הועדה להתיישבות הצעת תכנית לסלילת כביש ימית - אילת.

ב. ההצעות הנ"ל תכלולנה את ההיבטים התקציביים של המערכות האמורות.

הת/17. קצב היצוא החקלאי וקליטת עולים בהתיישבות.

<u>מר ר. וייץ</u>: יש לי שתי משאלות: משאלה אחת שביישיבה הבאה נעלה תכנית של החשת התיישבות בפיתחת רפיח. אני מדבר על ישובים שהוחלט עליהם כבר, בעיקר לקליטת עליה וכו'. היות ואני לא צריך להדגיש את המצב, והיות ושם אנחנו לא עושים מחנות זמניים, אלא ישר מתכננים תכנון קבע, והיות וזה קשור בהחשת קצב היצוא החקלאי - היתה לי שיחה עם שר האוצר ואני מקווה שנמצא לזה גם תקציבים מיוחדים מפקורות מיוחדים. אני הצלחתי לעניין לדבר הזה את אנשי הסוכנות היהודית, לאותו החלק שהוא על הקו הירוק, או בערך בסביבה ההיא. גם לשם אולי אפשר יהיה לגייס כספים מיוחדים, לא תחת הכותרת "התיישבות" אלא תחת הכותרת "הגדלת היצוא". אני הייתי רוצה בשבוע הבא להביא הצעה, והייתי רוצה שהוועדה תדע על כך. לא הייתי רוצה שזה יעשה בלי ידיעת הוועדה, עפ"י שפורמאלית כל הישובים אושרו. אבל התפיסה הגושית, האזורית, לדעתי צריכה לעבור דיון.

שנית, בהעדרי חלה איזו אי-הבנה לגבי עיר הוורדים ומעלות החדשה. עדיין אני סבור כי אפשר לאחד את שני המושבים פה בעול למטרה אחת, מטרה חשובה. לא הספקתי לדבר על כך עם סטף, הוא היה עסוק בענינים אחרים. אולי עכשיו הוא יתפנה ואני אוכל לדבר איתו. אני מוכן להכריז ברייש-גליי ולתת לו את כל זכות הראשונים, אבל היות והענין הופך להיות עכשיו רציני ביותר בהקשר לויכוחים בדבר שיטות קליטה, אני מציע לדחות את הויכוחים הכלליים ולקחת פרוייקט קונקרטי ולנסות אותו לפני שמתווכחים על כל המערכת. הדבר נעשה די. ואני מבקש שמה שאעשה עכשיו בברורים באמצעות הרשות לתכנון, יהיה על דעת הוועדה. כי זה לא בתחומי כראש המחלקה להתיישבות. אני עושה זאת כאיש מקצוע ולא כראש המחלקה.

זה תחום שאיננו נתון לפעולה של המחלקה להתיישבות.

השר א. שרון : זה כמובן מצער אותי כאשר מתנהלת ישיבה בהעדרך, אבל אין ברירה, כל אחד עוסק בתפקידיו הנוספים. בכל מקרה, הדבר הזה התקדם. קיימנו כאן דיון וקיבלנו החלטות. המצב הוא שאני אעצמי, כסיור ראשון, אצא לשטח עם האיש שלכם בצפון, ביום שני , פשוט כדי להתרשם. אני חושב שאנו הולכים על דרך שהם יתחילו בנפרד ויתמזגו בעתיד. לפי דעתי זו דרך שאפשר ללכת עליה . אנחנו נמצאים היום במצב שממש אנחנו נכנסים לעבודה. אני הייתי שמח לכל שיחה שלך עם סטף, אבל לא הייתי רוצה לעכב תהליך שהתקדם , כך שהייתי מבקש שתעשה זאת בהקדם .

מר ר. וייץ : באיזה יום אתה יוצא? ועם מי?

השר א. שרון : אני אהיה שם ביום שני ב-1230. אני ביקשתי שמנהל החבל שלכם יתלווה אלי.

מר ש. אבני : אתה תהיה גם במעלות, באתר הזה.

השר א. שרון : אני אהיה באתר של עיר הורדים.

מר ש. אבני : אז צריך שיהיה גם איש שלנו.

מר א. שרון : אני אשמח מאוד אם תצטרף אלי. על מנת שתדעו מה אני עושה באותו היום, באותו היום אני נמצא שם בבירעם ובאיקרית בנושא הוועדה שאני

השר א. שרון

שאני מטפל בה. בדרכי חזרה אני אגיע לצומת חוסן. אני רוצה להסתכל על הדפנים שלה ולבוא לראות את האתר הזה. לא תתקבל שם כל החלטה. אני עושה זאת יותר למען התרשמות שלי בנושא הזה. יכול להיות שאגיע עוד לשגב, אם אצליח לעשות זאת עד לפנות ערב, ולא, אקדיש לכך ביקור מיוחד.

מר ר. וייץ : אני גם אדבר עם מנהל החבל ואבקש מצבי וינינגר אשר מטפל בקליטה ומכיר את צד הקליטה, להצטרף גם כן.

השר א. שרון : אני אשמח מאוד אם כולם יהיו. הפגישה היא ב-1230 בכנסת למעלות.

בענין פתחת רפיח - לא דיברתי על הנושא הזה היום, כי התעסקנו בהרבה מאוד נושאים והענין הזה היה כבד בפני עצמו. גם מסיבות של הגברת היצוא וגם מסיבות של גרעינים מחו"ל שרוצים לעלות - ואני רוצה לומר לכם כי היתה לי אתמולא שיחה עם הנספח החקלאי שלנו בוושינגטון, ורציתי באשר לכך לפנות לסוכנות היהודית - יש היום רצון רב לבוא ולהתיישב התיישבות מושבית במקומות מוגדרים בארץ. הוא אפילו בא בהצעה שאולי נחזור למה שהיה מקובל פעם, לחוות חלוץ. להערכתי כדאי לגרעין כזה לשלוח אפילו איש מכאן, איש תנועת המושבים, שיכין, יכשיר, יסביר, ילמד.

מר ש. רביד : אנחנו פותחים דסק מושבים בארה"ב.

השר א. שרון : יש היום כנראה נטייה לכך.

כשמדברים על פתחת רפיח, בנוסף לנושא הייצוא, אני רוצה להצביע על גורם נוסף : אנחנו כאן מדברים בינינו, זה מקום סגור ולפי דעתי אפשר לדבר. אנו הרי הולכים לכל מיני התפתחויות מדיניות. אנחנו יכולים למצוא את עצמנו במו"מ כזה או אחר. לכן לדעתי צריך להמצא בתהליך של התחלת עבודות במקסימום של מקומות. אני יודע שיהיו טענות שאולי זה נעשה בחפזון ואולי זה לא לפי כל התכניות. אני רוצה לומר לכם כי היום, חשוב, בכל מקום שמתוכנן, להתחיל לעשות הכשרת קרקע, אפילו אם זה מעכב תהליך אחר. ואם צריך, לנטוע שם שוברי רוח. ואם צריך,להקים שם מגדל מטאולוגי . לא חשוב מה. צריך לפעול במקסימום של מקומות. לפי דעתי, אנחנו נמצאים פה ממש בקצה גבול הזמן בנושא הזה של אזור פתחת רפיח. לדעתי יש להתרכז עכשיו ממש מעבר לקו הירוק וליצור מקסימום של עובדות בשטח. זו נקודה אחת.

הת/18. <u>ענייני התיישבות</u>

נקודה שניה, שאני מביא אותה גם כן כנושא לתכנון: אנחנו הרי יודעים כי באזור קסיימה, אזור קדש-ברנע, נשב . יהיו שם מתקנים צבאיים. יש לנו היום גרעין שיושב שם ואנו מקווים כי אולי אפשר יהיה לפתח את המקום ולמצוא שם מים. צריך לאתר שם גידולים חקלאיים אפשריים. אין לשטח הזה יתרון מבחינה חקלאית מיוחדת, אבל אולי יש שם מים. ואנחנו לא מקושרים בין שני המקומות האלה. אני מאוד הייתי רוצה שתצאו לשטח לראות מה אפשר לעשות. הגם שיכול להיות שהדבר הזה יהיה בסופו של דבר בגדר מצפה או שנגיע למסקנה כי לא נשב שם. גם בחלוצה לא יושבים היום, והיה מצפה בחלוצה עוד ב-1946. עכשיו, איפה זה יהיה, אם זה יהיה בוואדי חרדין, אם זה יהיה באזור כתף, אנחנו מוכרחים באיזו שהיא צורה להיות ערוכים

להיות ערוכים לנושא הזה. (ואני מבקש שהענין הזה ישאר בינינו, כי אם הוא יתפרסם, הוא יגרום לנו אח"כ המון נזק. נזק לגבי מקום שיש לגביו קונצנזוס לאומי. אז בוודאי צריך להזהר.). בכל מה שנוגע לאזורי הפתחה, צריך להכנס וליישר שטח במקסימום של מקומות.

יש עוד תופעה אחת. הרי יש לנו שדה-תעופה בשדה איתם. לא נראה לי כי שדה-התעופה יהיה החלוץ של מדינת-ישראל. גם על האזור ההוא צריך לחשוב. כלומר, על האזור שמחרובית דרומה. אני מדבר היום על הקו של חרוביה - אום-כתף. יש למצוא דרך לעשות שם הכשרה, אני רוצה להיות שם עם מקסימום נקודות בהם יש התחלה של התיישבות, באזורים של חרוביה והפתחה. כאשר אם זה באזור אום-כתף ויותר דרומה, יכול להיות שנעשה שם קודם איזה מאחז צבאי. אולי זה יהיה דומה למה שקורה היום בשטחים אחרים שהם היום שטחים פרובלמטיים.

אני מבקש מכם, באחת ההזדמנויות הקרובות, להחליט איפה אנו הולכים לעשות דברים אלה, כדי שנוכל גם לפנות למערכת הבטחון ולומר כי אנו רוצים שהם יחזיקו לנו במקום מסויים נקודה מסויימת עד שנוכל להכנס לשם מסיבות מדיניות.

אני חושב שזו היתה ישיבה טובה. שמחתי שנפגשנו, תודה רבה. רבותי, אנו לא נוציא הודעה לעיתונות, כי אין לנו על מה להוציא הודעה. דנו בנושאי התיישבות.

הת/17. קצב היצוא החקלאי וקליטת עולים בהתישבות.

מ ח ל י ט י ם : במגמה להגביר את קליטת העליה של גרעיני התיישבות מחוץ-לארץ אשר רוצים להתיישב בפיתחת-רפיח, ועל מנת להחיש את קצב הייצוא החקלאי של חבל זה - לקיים דיון בוועדה להתיישבות בהצעת התכנית של ראש חטיבת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית המתייחסת לנושאים הנ"ל.

הת/18. ענייני התיישבות

מ ח ל י ט י ם : חטיבת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית חבדוק אפשרויות של התיישבות באזור קסיימה - קדש ברנע ותביא את סיכומיה בנדון לוועדה להתיישבות.

הת/19. הכשרה בהתישבות

מ ח ל י ט י ם : להטיל על חטיבת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית לבדוק אפשרויות של הכשרת שטחים לשם ביצוע תהחלות התיישבותיות באזורים המשתרעים בקו חרוביח - אום כתף ודרומה; ולהביא סיכומים בפני הוועדה להתיישבות.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת